

ANKARA İLİ AYAŞ İLÇESİ BALÇIÇEK EVİ RESTORASYON ÖNERİSİ

Umut İNCİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MİMARLIK

GAZİ ÜNİVERSİTESİ

FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

MART 2012

ANKARA

Umut İNCİ tarafından hazırlanan “ANKARA İLİ, AYAŞ İLÇESİ, BALÇIÇEK EVİ RESTORASYON ÖNERİSİ” adlı bu tezin Yüksek Lisans tezi olarak uygun olduğunu onaylarım.

Prof. Dr. Can Mehmet HERSEK

Tez Danışmanı, İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Anabilim Dalı

Bu çalışma, jürimiz tarafından oy birliği ile Mimarlık Anabilim Dalında Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Z. Gediz URAK

Mimarlık Anabilim Dalı, G.Ü.

Prof. Dr. Can Mehmet HERSEK

İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Anabilim Dalı, B.Ü.

Prof. Dr. Zuhale ÖZCAN

Mimarlık Anabilim Dalı, T.O.B.B.E.T.Ü

Tarih: 05/03/2012

Bu tez ile G.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu Yüksek Lisans derecesini onamıştır.

Prof. Dr. Bilal TOKLU

Fen Bilimleri Enstitü Müdürü

TEZ BİLDİRİMİ

Tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını bildiririm.

Umut İNCİ

**ANKARA İLİ AYAŞ İLÇESİ BALÇIÇEK EVİ
RESTORASYON ÖNERİSİ
(Yüksel Lisans Tezi)**

Umut İNCİ

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
(Mart 2012)**

ÖZET

Bu çalışma, Ankara İli Ayaş İlçesi'nde yer alan geleneksel sivil mimari örneklerinden biri olan Balçiçek Evi'ni konu etmektedir. Çalışmanın amacı, yapının rölövesinin hazırlanarak mevcut durumunu belgelemek, restitüsyon çalışmalarını yaparak, yapının özgün durumunu tespit etmek, yapılan restitüsyon projesi ışığı altında, yapının gelecek nesillere aktarılması için yeni işlev önererek, yapıya, kullanılan, çevresine kazandırılmış bir restorasyon önerisi getirmektir. Çalışma kapsamında önce Ayaş ilçesi geleneksel kent dokusu ve yapıları, Balçiçek Evi yakın çevresi ve bugünkü durumu incelenmiştir. Yapıdaki kalıntı ve izler, karşılaştırma çalışmaları, yazılı ve sözlü kaynakların desteği ile yapının özgün durumu araştırılmıştır. Elde edilen sonuçlar değerlendirilerek, önerilen işlev ve restitüsyon projesi ışığında, yapının konforu da göz önünde bulundurularak öneri restorasyon projesi hazırlanmıştır.

Bilim Kodu : 803.1.085

Anahtar Kelimeler : Ayaş, Balçiçek, Ev, Restorasyon

Sayfa Adedi : 394

Tez Yöneticisi : Prof. Dr. Can Mehmet HERSEK

**RESTORATION PROPOSAL OF THE “BALÇIÇEK HOUSE” IN AYAŞ
DISTRICT, ANKARA-TURKEY
(M.Sc Thesis)**

Umut İNCİ

**GAZI UNIVERSITY
INSTITUTE OF SCIENCE AND TECHNOLOGY
(March 2012)**

ABSTRACT

The thesis deals with the Balçiçek Residence, which is one of the traditional civil architecture sample in Ayaş district of Ankara. The aim of the study is to document the current condition by preparing the measured drawings, to determine the original condition by means of the restitution project, for handing on the structure to the future generations to suggest a restoration offer by proposing a new function which helps the structure to be used and to be gained by the environment. In the scope of the thesis, the traditional urban sites and structures of Ayaş district, the near surroundings of the Balçiçek House and its current condition is analyzed. With the help of traces on the structure, the comparative studies, and support of written and oral sources, the original condition of the residence is examined. Based on the suggested function and restitution project, by evaluation of the results got and by taking into consideration the comfort of the structure, a restoration project is proposed.

Science Code : 803.1.085
Keywords : Ayaş, Balçiçek, House, Restoration
Number of pages : 394
Advisor : Prof. Dr. Can Mehmet HERSEK

TEŞEKKÜR

Çalışmalarım boyunca değerli yardım ve katkılarıyla beni yönlendiren Hocam Prof. Dr. Can Mehmet HERSEK' e, tez süresince katkıları ve sabırları için eşim Devran İNCİ ve ofis arkadaşlarıma teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	v
TEŞEKKÜR.....	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
ÇİZELGELERİN LİSTESİ.....	xii
ŞEKİLLERİN LİSTESİ.....	xv
RESİMLERİN LİSTESİ.....	xvi
HARİTALARIN LİSTESİ.....	xxviii
1.GİRİŞ.....	1
2.AYAŞ İLÇESİNİN FİZİKSEL, SOSYAL ve TARİHİ ÖZELLİKLERİ.....	4
2.1. İlçenin Fiziksel Özellikleri.....	4
2.1.1. İlçenin konumu.....	4
2.1.2. İlçenin topoğrafik durumu.....	5
2.1.3. İlçenin iklimi, bitki örtüsü.....	6
2.1.4. İlçenin jeolojik durumu.....	7
2.1.5. İlçenin ulaşım.....	10
2.2. İlçenin Sosyal Durumu.....	11
2.2.1. İlçenin nüfusu.....	11
2.2.2. İlçenin ekonomik durumu.....	11

Sayfa

2.2.3. İlçede turizm.....	12
2.2.4. İlçenin eğitim ve kültürel durumu.....	13
2.3. İlçenin tarihi.....	13
2.3.1. İlçenin Türklerden önceki tarihi.....	13
2.3.2. Türklerden önceki döneme ait arkeolojik bulgular.....	14
2.3.3. İlçenin Türklerden sonraki tarihi.....	16
2.4. İlçenin Kentsel Özellikleri.....	18
2.4.1. İlçenin kentsel dokusu ve konut yerleşim ilkeleri.....	18
2.4.2. İlçenin anıtsal eserleri.....	23
3. AYAŞ CAMİ ATİK MAHALLESİ, SÜLÜKLÜ SOKAK ve BALÇIÇEK EVİ HAKKINDA YAKIN ÇEVRE DEĞERLENDİRMESİ.....	29
3.1. Yapılan Analizin Değerlendirilmesi.....	33
4. AYAŞ İLÇESİ BALÇIÇEK EVİ HAKKINDA ANALİZ.....	46
4.1. Analiz Metodoloji.....	46
4.1.1. Grafik belgeleme.....	46
4.1.2. Tanımsal belgeleme metodolojisi.....	47
4.2. Yapının Tanımsal Analizi.....	48
4.2.1. Yapının genel tanımsal analizi.....	48
4.2.2. Yapının iç mekan tanımsal analizi.....	52
4.2.3. Yapının dış tanımsal analizi.....	75
4.2.4. Yapının strüktürel yapısı.....	81

Sayfa

4.2.5. Yapının özel mimari elemanları.....	87
4.2.6. Yapıdaki sorunlar analizi.....	103
4.3. Yapının İç ve Dış Analiz Çizelgeleri.....	115
5. KARŞILAŞTIRMALI ÇALIŞMA.....	129
5.1. Karşılaştırmalı Çalışma Yöntemi.....	129
5.2. Anadolu’da Geleneksel Türk Evi Kavramı.....	129
5.3. Geleneksel Ankara Evleri Genel Özellikleri.....	131
5.4. Balçıçek Evi ve Geleneksel Ayaş Evleri Karşılaştırma Çalışması.....	132
5.4.1. Evlerin arsa yapı ilişkisi.....	139
5.4.2. Evlerin kat özellikleri.....	144
5.4.3. Evlerin Plan Tipleri.....	144
5.4.4. Evlerin plan elamanları.....	151
5.4.5. Mimari elamanlar.....	153
5.4.6. Cephe özellikleri.....	187
5.4.7. Yapım teknikleri.....	213
5.5. Karşılaştırma Sonuçları.....	214
6. RESTİTÜSYON.....	216
6.1. Yapıda bilinmeyenlerin tespiti.....	216
6.2. Restitüsyon İçin Kaynak Kullanımı.....	217
6.3 Restitüsyonun Değerlendirilmesi.....	218

Sayfa

6.3.1. Birinci kat plan tipi.....	222
6.3.2. Döşeme malzemeleri.....	222
6.3.3. Tavan malzemeleri.....	223
6.3.4. İç kapılar.....	224
6.3.5. Ocak ve baca.....	224
6.3.6. Tuvalet ve abdestlik.....	225
6.3.7. Cephe elemanları.....	225
6.3.8. Bitişik komşu yapıların durumu.....	228
7. RESTORASYON.....	230
7.1 Balçıçek Evinin Günümüzdeki Durumunun Değerlendirilmesi.....	230
7.1.1. Yapının mimari özelliklerinin değerlendirilmesi.....	230
7.1.2. Yapının çevre değerlendirilmesi.....	230
7.1.3. Yapısal değerlendirme.....	231
7.1.4. Yapının sosyal durumunun değerlendirilmesi.....	232
7.2. Restorasyon Yaklaşımı.....	232
7.2.1. Yeni işlev önerisi.....	233
7.2.2. Mekanların yeni kullanımları.....	234
7.3. Restorasyon müdahaleleri ve teknikleri	235
7.3.1. Genel müdahale ilkeleri.....	236
7.3.2. Sağlamaştırma.....	238

7.3.3. Özgün olmayan yapı ve malzemelerin temizlenmesi.....	241
7.3.4. Tamamlama.....	242
7.3.5. Yenileme.....	243
7.3.6. Yeni eklentiler.....	248
7.3.7. Kimyasal temizleme ve koruma.....	249
7.3.8. Tesisat müdahaleleri.....	251
7.3.9. Tefriş elemanları.....	253
7.4. Fiziksel Müdahale Çizelgeleri.....	254
8. SONUÇ VE ÖNERİLER	264
KAYNAKLAR.....	266
EKLER.....	268
Ek 1 Rölöve çizimleri.....	269
Ek 2 Bozulmalar analizi.....	309
Ek 3 İzler analizi.....	324
Ek 4 Restitüsyon kaynak kullanım analizi.....	339
Ek 5 Restitüsyon çizimleri.....	352
Ek 6 Fiziksel müdahale analizi.....	366
Ek 7 Restorasyon çizimleri.....	380
ÖZGEÇMİŞ.....	394

ÇİZELGELERİN LİSTESİ

Çizelge	Sayfa
Çizelge 4.1 Yapı iç analiz çizelgesi 1.....	115
Çizelge 4.2 Yapı iç analiz çizelgesi 2.....	116
Çizelge 4.3 Yapı iç analiz çizelgesi 3.....	117
Çizelge 4.4 Yapı iç analiz çizelgesi 4.....	118
Çizelge 4.5 Yapı iç analiz çizelgesi 5.....	119
Çizelge 4.6 Yapı iç analiz çizelgesi 6.....	120
Çizelge 4.7 Yapı iç analiz çizelgesi 7.....	121
Çizelge 4.8 Yapı iç analiz çizelgesi 8.....	122
Çizelge 4.9 Yapı iç analiz çizelgesi 9.....	123
Çizelge 4.10 Yapı dış analiz çizelgesi 1.....	124
Çizelge 4.11 Yapı dış analiz çizelgesi 2.....	125
Çizelge 4.12 Yapı dış analiz çizelgesi 3.....	126
Çizelge 4.13 Yapı dış analiz çizelgesi 4.....	127
Çizelge 4.14 Yapı dış analiz çizelgesi 5.....	128
Çizelge 5.1 Karşılaştırılan evler listesi 1.....	134
Çizelge 5.2 Karşılaştırılan evler listesi 2.....	135
Çizelge 5.3 Karşılaştırılan evler listesi 3.....	136
Çizelge 5.4 Karşılaştırılan evler listesi 4.....	137
Çizelge 5.5 Karşılaştırılan evler listesi 5.....	138
Çizelge 5.6 Arsa yapı ilişkisi 1.....	140
Çizelge 5.7 Arsa yapı ilişkisi 2.....	141
Çizelge 5.8 Arsa yapı ilişkisi 3.....	142
Çizelge 5.9 Arsa yapı ilişkisi 4.....	143

Çizelge	Sayfa
Çizelge 5.10 Plan tipleri karşılaştırma analizi 1.....	147
Çizelge 5.11 Plan tipleri karşılaştırma analizi 2.....	148
Çizelge 5.12 Plan tipleri karşılaştırma analizi 3.....	149
Çizelge 5.13 Plan tipleri karşılaştırma analizi 4.....	150
Çizelge 5.14 Ahşap tavan karşılaştırma analizi 1.....	156
Çizelge 5.15 Ahşap tavan karşılaştırma analizi 2.....	157
Çizelge 5.16 Ahşap tavan karşılaştırma analizi 3.....	158
Çizelge 5.17 Ahşap tavan karşılaştırma analizi 4.....	159
Çizelge 5.18 Ahşap tavan karşılaştırma analizi 5.....	160
Çizelge 5.19 Ahşap tavan karşılaştırma analizi 6.....	161
Çizelge 5.20 Ahşap tavan karşılaştırma analizi 7.....	162
Çizelge 5.21 Ahşap tavan karşılaştırma analizi 8.....	163
Çizelge 5.22 Ahşap tavan karşılaştırma analizi 9.....	164
Çizelge 5.23 Ahşap tavan karşılaştırma analizi 10.....	165
Çizelge 5.24 Ahşap tavan karşılaştırma analizi 11.....	166
Çizelge 5.25 Ahşap tavan karşılaştırma analizi 12.....	167
Çizelge 5.26 İç kapı karşılaştırma analizi 1.....	173
Çizelge 5.27 İç kapı karşılaştırma analizi 2.....	174
Çizelge 5.28 İç kapı karşılaştırma analizi 3.....	175
Çizelge 5.29 İç kapı karşılaştırma analizi 4.....	176
Çizelge 5.30 İç kapı karşılaştırma analizi 5.....	177
Çizelge 5.31 Çıkma analizi 1.....	192
Çizelge 5.32 Çıkma analizi 2.....	193
Çizelge 5.33 Çıkma analizi 3.....	194

Çizelge	Sayfa
Çizelge 5.34 Düşey kayar pencereler.....	200
Çizelge 5.35 Düşey menteşeli açılır pencereler 1.....	201
Çizelge 5.36 Düşey menteşeli açılır pencereler 2.....	202
Çizelge 5.37 Geniş açıklıklı pencereler.....	203
Çizelge 5.38 Grup pencereler 1.....	204
Çizelge 5.39 Grup pencereler 2.....	205
Çizelge 6.1 Restitüsyon güvenilirlik derecesi 1.....	220
Çizelge 6.2 Restitüsyon güvenilirlik derecesi 2.....	221
Çizelge 7.1 Fiziksel müdahale çizelgesi 1.....	254
Çizelge 7.2 Fiziksel müdahale çizelgesi 2.....	255
Çizelge 7.3 Fiziksel müdahale çizelgesi 3.....	256
Çizelge 7.4 Fiziksel müdahale çizelgesi 4.....	257
Çizelge 7.5 Fiziksel müdahale çizelgesi 5.....	258
Çizelge 7.6 Fiziksel müdahale çizelgesi 6.....	259
Çizelge 7.7 Fiziksel müdahale çizelgesi 7.....	260
Çizelge 7.8 Fiziksel müdahale çizelgesi 8.....	261
Çizelge 7.9 Fiziksel müdahale çizelgesi 9.....	262
Çizelge 7.10 Fiziksel müdahale çizelgesi 10.....	263

ŞEKİLLERİN LİSTESİ

Şekil	Sayfa
Şekil 2.1 Ayaş İlçesi nüfus dağılımı grafiği.....	11
Şekil 3.1 Aşağı Ayaş halihazır harita.....	29
Şekil 3.2 Çevre analizi için çekilen fotoğrafların kamera yerleri.....	35
Şekil 3.3 Doluluk-boşluk analizi.....	41
Şekil 3.4 Kat yüksekliği analizi.....	42
Şekil 3.5 Kullanım durumu analizi.....	43
Şekil 3.6 Yapım tekniği analizi.....	44
Şekil 3.7 Yapısal durum analizi.....	45
Şekil 7.1 Bodrum kat mekan isimleri.....	234
Şekil 7.2 Zemin kat mekan isimleri.....	235
Şekil 7.3 Birinci kat mekan isimleri.....	235
Şekil 7.4 Müdahale ilke tablosu.....	238

RESİMLERİN LİSTESİ

Resim	Sayfa
Resim 2.1. Cumhuriyet Meydanı ve Ulu Cami.....	20
Resim 2.2. Ulu Cami odaklı yapılaşma.....	21
Resim 2.3. Konutlarda açık alan-sokak ilişkisi.....	21
Resim 2.4. Topografyaya göre yerleşim.....	22
Resim 2.5. Sokak kaplaması (asfalt).....	22
Resim 2.6. Sokak kaplaması (taş).....	22
Resim 2.7. Ayaş Ulu Cami sokak tarafı.....	23
Resim 2.8. Ayaş Ulu Cami meydan tarafı.....	23
Resim 2.9. Bünyamin Cami ve Türbesi.....	24
Resim 2.10. Bünyamin Cami ve tavanı.....	24
Resim 2.11. Şeyh Muhittin Cami ve Ulu Cami'nin Cumhuriyet Meydanında beraber görüntüsü.....	24
Resim 2.12. Kilik (Karakaya) Cami	25
Resim 2.13. Aktaş Mescidi.....	26
Resim 2.14. Paşa Hamamı.....	26
Resim 2.15. Karakaya Kaplıcası.....	27
Resim 2.16. Ayaş çeşmeleri.....	28
Resim 3.1. Beypazarı Caddesi'nin Cumhuriyet Meydanı'na çıkışı.....	30
Resim 3.2. Cami Atik Mahallesi avlulu ayırık evler.....	31
Resim 3.3. Cami Atik Mahallesi yoldan girişli bitişik.....	31
Resim 3.4. Sülüklü Sokağın çıkışında oluşan meydanlaşma.....	32
Resim 3.5. Meydanlaşmadan görünüm.....	32
Resim 3.6. Meydan görünüm 1.....	35
Resim 3.7. Beypazarı Caddesi görünüm 1.....	35
Resim 3.8. Beypazarı Caddesi görünüm 2.....	35

Resim	Sayfa
Resim 3.9. Hallaç Sokak görünüm 1.....	35
Resim 3.10. Sülüklü Sokak görünüm 1.....	36
Resim 3.11. Sülüklü Sokak görünüm 2.....	36
Resim 3.12. Sülüklü Sokak görünüm 3.....	36
Resim 3.13. Sülüklü Sokak görünüm 4.....	36
Resim 3.14. Sülüklü Sokak görünüm 5.....	37
Resim 3.15. Sülüklü Sokak görünüm 6.....	37
Resim 3.16. Sülüklü Sokak görünüm 7.....	37
Resim 3.17. Sülüklü Sokak görünüm 8.....	37
Resim 3.18. Sülüklü Sokak görünüm 9.....	38
Resim 3.19. Sülüklü Sokak görünüm 10.....	38
Resim 3.20. Sülüklü Sokak görünüm 11.....	38
Resim 3.21. Sülüklü Sokak görünüm 12.....	38
Resim 3.22. Sülüklü Sokak görünüm 13.....	39
Resim 3.23. Sülüklü Sokak görünüm 14.....	39
Resim 3.24. Sülüklü Sokak görünüm 15.....	39
Resim 3.25. Sülüklü Sokak görünüm 16.....	39
Resim 3.26. Sülüklü Sokak görünüm 17.....	40
Resim 3.27. Sülüklü Sokak görünüm 18.....	40
Resim 3.28. Hallaç Sokak görünüm 1.....	40
Resim 3.29. Meydan görünüm 2.....	40
Resim 3.30. Meydan görünüm 3.....	40
Resim 4.1. Yapının İlçedeki konumu.....	48
Resim 4.2. Sülüklü Sokak ön cephesi.....	49
Resim 4.3. Avlu köprü bağlantısı.....	49
Resim 4.4. Arka cephe girişi.....	49

Resim	Sayfa
Resim 4.5. Z01 Sofa genel görünüm 1.....	52
Resim 4.6. Z01 Sofa genel görünüm 2.....	52
Resim 4.7. Ahşap duvar bantları.....	53
Resim 4.8. Z01 Sofanın tavanı.....	54
Resim 4.9. Merdiven görünüm.....	54
Resim 4.10. Merdiven detay.....	54
Resim 4.11. Z02 Oda genel görünüm 1.....	55
Resim 4.12. Z02 Oda genel görünüm 2.....	55
Resim 4.13. DLP-1, DLP-2 Dolabı ve N-1 Şerbetliği.....	56
Resim 4.14. N-3 Nişi.....	56
Resim 4.15. ZO2 Odası zemin döşeme tahtası.....	56
Resim 4.16. ZO2 Odası ahşap tavan kaplaması.....	57
Resim 4.17. Mutfak genel görünüm 1.....	58
Resim 4.18. Mutfak genel görünüm 2.....	58
Resim 4.19. Z03 Mutfak tavanı.....	58
Resim 4.20. Z04 Odadan görünüm 1.....	59
Resim 4.21. Z04 Odadan görünüm 2.....	59
Resim 4.22. Z04 Oda döşemesi.....	60
Resim 4.23. Z04 Odası tavan.....	60
Resim 4.24. Z05 Odası genel görünüm 1.....	61
Resim 4.25. Z05 Odası genel görünüm 2.....	61
Resim 4.26. Z05 Oda döşemesi.....	61
Resim 4.27. Z05 Odası tavan.....	61
Resim 4.28. Z06 Tuvaletin konumu.....	62
Resim 4.29. Z06 Tuvalet.....	62
Resim 4.30. 101 Sofa genel görünüm 1.....	63

Resim	Sayfa
Resim 4.31. 101 Sofa genel görünüm 2.....	63
Resim 4.32. 101 Sofa ön seki görünüm.....	64
Resim 4.33. 101 Sofa arka seki görünüm.....	64
Resim 4.34. 101 Sofa tavan kirişleri 1	65
Resim 4.35. 101 Sofa tavan kirişleri 2	65
Resim 4.36. 102 Oda genel görünüm.....	66
Resim 4.37. 103 Oda genel görünüm.....	66
Resim 4.38. 102-103 Oda toprak dolgu.....	66
Resim 4.39. 102-103 Oda tavan kirişleri.....	66
Resim 4.40. 105 Oda genel görünüm.....	67
Resim 4.41. 104 Oda genel görünüm.....	67
Resim 4.42. Duvar ahşap çaprazlama kalıntısı.....	68
Resim 4.43. 104-105 Oda dış duvarın tehlike içeren ahşap çatkısı.....	69
Resim 4.44. 105 Oda toprak dolgu.....	69
Resim 4.45. 105 Oda kerpiç baca kalıntısı.....	69
Resim 4.46. Ahşap kirişler.....	70
Resim 4.47. Ahşap yastık.....	70
Resim 4.48. B1 Ahır genel görünümü 1.....	71
Resim 4.49. B1 Ahır genel görünümü 2.....	71
Resim 4.50. Moloz taş ve kesme taş örgü.....	71
Resim 4.51. Bodrum kat nişleri.....	71
Resim 4.52. Ahşap kolonlar ve hatıllar.....	72
Resim 4.53. Kümesi bölen ahşaplar.....	72
Resim 4.54. B1 Ahır tavanı 1.....	72
Resim 4.55. B1 Ahır tavanı 2.....	72
Resim 4.56. B02 Depo giriş dışarıdan.....	73

Resim	Sayfa
Resim 4.57. B02 Depo giriş iç.....	73
Resim 4.58. B02 Depo görünüş 1.....	74
Resim 4.59. B02 Depo görünüş 2.....	74
Resim 4.60. B02 Depo zemini.....	75
Resim 4.61. B02 Depo tavanı.....	75
Resim 4.62. Ön cephe 1.....	75
Resim 4.63. Ön cephe 2.....	75
Resim 4.64. Ön cephe zemin kat sol.....	76
Resim 4.65. Ön cephe zemin kat sağ.....	76
Resim 4.66. Ön cephe zemin kat girişi.....	76
Resim 4.67. Ön cephe sol konsol.....	77
Resim 4.68. Ön cephe sağ konsol.....	77
Resim 4.69. Ön cephe dairesel cumba.....	78
Resim 4.70. Ön cephe üçgen konsol.....	78
Resim 4.71. Üçgen çıkma pencere açıkları.....	79
Resim 4.72. Dairesel cumba pencereleri.....	79
Resim 4.73. Sol yan cephe 1.....	80
Resim 4.74. Sol yan cephe 2.....	80
Resim 4.75. Ön cumba çatısı.....	80
Resim 4.76. Çatı genel görünümü.....	80
Resim 4.77. Çatı mertekleri.....	81
Resim 4.78. Bodrum kat taşıyıcı.....	82
Resim 4.79. Aks boyu tekil ahşap kolonlar.....	82
Resim 4.80. 1.kat döşeme kirişleri.....	83
Resim 4.81. Taş duvardaki hatıl ve dikmeler.....	83
Resim 4.82. Arka cephe ahşap çatkısı.....	84

Resim	Sayfa
Resim 4.83. Ön cephe ahşap konsol.....	84
Resim 4.84. Arka cephe ahşap konsol.....	84
Resim 4.85. Dairesel çıkma taşıyıcı sistemi.....	85
Resim 4.86. Arka çıkma seviyesi.....	85
Resim 4.87. Ahşap kirişler 1.....	86
Resim 4.88. Ahşap kirişler 2.....	86
Resim 4.89. P1 tipi pencere dış.....	87
Resim 4.90. P1 tipi pencere iç.....	87
Resim 4.91. P1 tipi pencere	88
Resim 4.92. P2 pencere iç görünüş.....	88
Resim 4.93. P2 pencere detayı.....	88
Resim 4.94. P2 tipi pencere.....	89
Resim 4.95. P3 tipi pencere iç.....	90
Resim 4.96. P3 tipi pencere	90
Resim 4.97. P3 tipi pencere	90
Resim 4.98. P4 tipi pencere dış.....	91
Resim 4.99. P4 tipi pencere iç.....	91
Resim 4.100. P4 tipi pencere	91
Resim 4.101. P5 tipi pencere dış.....	92
Resim 4.102. P5 tipi pencere iç.....	92
Resim 4.103. P5 tipi pencere.....	93
Resim 4.104. DK 1 kapı görünüş dış	94
Resim 4.105. DK 1 kapı görünüş iç	94
Resim 4.106. DK 1 kapı	94
Resim 4.107. DK 2kapı görünüş dış	95
Resim 4.108. DK 2 kapı görünüş iç.....	95

Resim	Sayfa
Resim 4.109. DK 2 kapısı.....	95
Resim 4.110. K1 kapısı sofa görünüşü.....	96
Resim 4.111. K1 kapısı oda görünüşü.....	96
Resim 4.112. K1 kapısı	96
Resim 4.113. K2 kapısı dış.....	97
Resim 4.114. K2 kapısı iç.....	97
Resim 4.115. DLP-1, DLP-2 dolabı.....	98
Resim 4.116. DLP-2 dolabı.....	98
Resim 4.117. DLP-1, DLP-2, N1 dolap şerbetliği.....	98
Resim 4.118. N3 Nişi dış.....	99
Resim 4.119. N3 Nişi iç.....	99
Resim 4.120. DLP-3, DLP-4 dolabı.....	100
Resim 4.121. DLP-3 dolabı kapak detayı.....	100
Resim 4.122. DLP-3, DLP-4 dolabı, N2 Şerbetliği.....	100
Resim 4.123. M1 Merdiveni 1.....	101
Resim 4.124. M1 Merdiveni 2.....	101
Resim 4.125. M1 Korkuluk	101
Resim 4.126. M1 Merdiven korkuluk 2.....	101
Resim 4.127. M1 Merdiveni	102
Resim 4.128. Ocak görünüm.....	102
Resim 4.129. Ocağın taş bacası.....	102
Resim 4.130. Toprak dolgu.....	104
Resim 4.131. Yeni taş duvar örgü.....	105
Resim 4.132. Cephedeki bozulmalar.....	106
Resim 4.133. Döşeme kirişlerindeki sehim.....	106
Resim 4.134. Kapılarda kayıp malzeme.....	107

Resim	Sayfa
Resim 4.135. Duvarlarda kayıp malzeme.....	107
Resim 4.136. Pencerele kayıp malzeme.....	108
Resim 4.137. Ahşap tavan kayıp malzeme.....	108
Resim 4.138. Ahşap merdiven kayıp malzeme.....	109
Resim 4.139. Çatı kayıp malzeme.....	109
Resim 4.140. Sofa ayrışmalar.....	109
Resim 4.141. Mutfak ayrışmalar.....	109
Resim 4.142. Merdiven renk değişimi.....	110
Resim 4.143. Tavan renk değişimi.....	110
Resim 4.144. DK1 Kapısı renk değişimi.....	111
Resim 4.145. ZO3 Mutfak renk değişimi.....	111
Resim 4.146. Bodrum kat birikim 1.....	111
Resim 4.147. Bodrum kat birikim 2.....	111
Resim 4.148. Cephedeki ahşap malzemelerin renk değişimi 1.....	112
Resim 4.149. Cephedeki ahşap malzemelerin renk değişimi 2.....	112
Resim 4.150. Eklenti sundurma.....	113
Resim 4.151. Eklenti B03 Depo.....	113
Resim 4.152. Sofa beton şap zemin.....	114
Resim 4.153. Cephe beton sıva.....	114
Resim 5.1. Ayaş halihazır harita ve karşılaştırılan evler.....	133
Resim 5.2. 23 numaralı ev tuğla.....	168
Resim 5.3. 31 numaralı ev pişmiş toprak.....	168
Resim 5.4. I tipi merdiven.....	169
Resim 5.5. L tipi merdiven.....	169
Resim 5.6. U tipi merdiven.....	169
Resim 5.7. Torna merdiven korkuluğu.....	169

Resim	Sayfa
Resim 5.8. Karşılaştırma sonucu elde edilen iç kapı tipleri.....	171
Resim 5.9. Zemberek.....	171
Resim 5.10. Halka menteşe.....	171
Resim 5.11 Ahşap çiviler.....	171
Resim 5.12. 6 numaralı ev dolap serisi.....	178
Resim 5.13. 12 numaralı ev dolap serisi.....	178
Resim 5.14. 1 numaralı ev dolap serisi.....	179
Resim 5.15. 4 numaralı ev dolap serisi.....	179
Resim 5.16. 15 numaralı ev dolap serisi.....	179
Resim 5.17. 19 numaralı ev dolap serisi.....	179
Resim 5.18. 26 numaralı ev dolap serisi.....	179
Resim 5.19. 26 numaralı ev dolap serisi.....	179
Resim 5.20. 27 numaralı ev dolap serisi.....	180
Resim 5.21. 28 numaralı ev dolap serisi.....	180
Resim 5.22. Yüklük-lambalık-gusülhane sıralı dolaplar.....	180
Resim 5.23. 13 numaralı ev dolap serisi.....	181
Resim 5.24. 32 numaralı ev dolap serisi.....	181
Resim 5.25. 9 ve 12 numaralı evler yüklük-gusülhane dolapları.....	181
Resim 5.26. 13,17,23 ve 30 numaralı evler yüklük gusülhane dolapları.....	182
Resim 5.27 10,13 ve 21 numaralı evler tek gusülhane ya da yüklük.....	182
Resim 5.28 1 numaralı ev seki.....	183
Resim 5.29 2 numaralı ev seki.....	183
Resim 5.30 10 numaralı ev seki.....	184
Resim 5.31 12 numaralı ev seki.....	184
Resim 5.32 23 numaralı ev seki.....	184
Resim 5.33 28 numaralı ev seki.....	184

Resim	Sayfa
Resim 5.34 28 numaralı ev seki 2.....	184
Resim 5.35 28 numaralı ev seki 3.....	184
Resim 5.36 32 numaralı ev seki.....	185
Resim 5.37 32 numaralı ev seki. 2.....	185
Resim 5.38 32 numaralı ev seki 3.....	185
Resim 5.39 33 numaralı ev seki.....	185
Resim 5.40 2 numaralı ev ocak.....	186
Resim 5.41 3 numaralı ev ocak.....	186
Resim 5.42 7 numaralı ev ocak.....	186
Resim 5.43 9 numaralı ev ocak.....	186
Resim 5.44 12 numaralı ev ocak.....	186
Resim 5.45 23 numaralı ev ocak.....	186
Resim 5.46 23 ve 17 numaralı evler ocakları.....	187
Resim 5.47 8 ve 24 numaralı evler cephe yanlarından çıkma.....	188
Resim 5.48 4 ve 5 numaralı yapı cephe ortasından çıkma.....	188
Resim 5.49 12 ve 16 numaralı yapı cephe boyunca tek istikametli çıkma.....	189
Resim 5.50 17 ve 15 numaralı yapı cephe boyunca iki istikametli çıkma.....	189
Resim 5.51 25 ve 28 numaralı yapı gönyeli çıkma.....	190
Resim 5.52 23 ve 19 numaralı yapı köşe çıkma.....	190
Resim 5.53 1,2,3 ve 11 numaralı yapı çıkmasız.....	191
Resim 5.54 1,2,17 ve 29 numaralı tuğla dolgulu sıvalı evler.....	195
Resim 5.55 24, 25, 28 ve 30 numaralı tuğla dolgulu kaplamasız evler.....	196
Resim 5.56 4, 7, 12 ve 23 numaralı kerpiç dolgulu sıvalı evler.....	197
Resim 5.57 12 numaralı ev samanlık penceresi.....	198
Resim 5.58 28 numaralı ev samanlık penceresi.....	198
Resim 5.59 10 numaralı ev sofa servis penceresi.....	198

Resim	Sayfa
Resim 5.60 13 ve 32 numaralı ev tek ayna, çift kanat, tepe pencereli kapı.....	206
Resim 5.61 1,7,11,12,19 ve 20 numaralı ev iki aynalı dış kapı.....	207
Resim 5.62 15,17,26,34 ve 9 numaralı ev üç aynalı dış kapı.....	208
Resim 5.63 4,2 ve 21 numaralı ev beş aynalı dış kapı.....	208
Resim 5.64 1, 16, ve 23 numaralı ev düz kanatlı avlu kapısı.....	210
Resim 5.65 25 ve 30 numaralı ev bir aynalı saçaklı avlu kapısı.....	210
Resim 5.66 8 ve 14 numaralı iki aynalı saçaklı avlu kapısı.....	211
Resim 5.67 2, 26 ve 18 numaralı ev avlu kapıları.....	211
Resim 5.68 31 numaralı ev avlu kapısı.....	212
Resim 5.69 8,23 ve 13 numaralı ev metal aksamli kilit sistemleri.....	213
Resim 5.70 Kapı kulpu ve tokmağı.....	213
Resim 6.1. Yukarı Ayaş Konağı.....	227
Resim 6.2. Aşağı Ayaş Konağı.....	227
Resim 7.1. Sülüklü Sokak 1.....	231
Resim 7.2. Sülüklü Sokak 2.....	231
Resim 7.3. Sülüklü Sokak 3.....	231
Resim 7.4. Sülüklü Sokak 4.....	231
Resim 7.5. Poliüretan enjeksiyon uygulaması.....	239
Resim 7.6. Çevre drenaj detayı.....	240
Resim 7.7. Kriko.....	241
Resim 7.8. Traverten döşeme kesiti.....	244
Resim 7.9. Ahşap panel döşeme kesiti.....	244
Resim 7.10. Şeffaf yırtıklar.....	245
Resim 7.11. Döşeme şeffaf yırtıklar ve ladin döşeme kaplaması.....	245
Resim 7.12. Şeffaf yırtıklar.....	246
Resim 7.13 Duvar da ve tavanda şeffaf yırtıklar.....	247

Resim	Sayfa
Resim 7.14. Tesisat duvarı detayı.....	249
Resim 7.15. Tuğla koruma solüsyonu.....	250
Resim 7.16. Süpürgelik şeklinde ısıtıcı.....	251
Resim 7.17. Kanal tipi aspiratör.....	252
Resim 7.18 Aydınlatma armatürü.....	252
Resim 7.19 Pleksiglas sandalye.....	253
Resim 7.20 Pleksiglas teşhir rafı.....	253

HARİTALARIN LİSTESİ

Harita	Sayfa
Harita 2.1 Ankara'nın ilçeleri.....	4
Harita 2.2 Ayaş Haritası.....	5
Harita 2.3 Ankara Fiziki Haritası.....	6
Harita 2.4. Ayaş içmece ve kaplıca civarının jeoloji haritası.....	8
Harita 2.5. Türkiye Deprem Bölgeleri haritası.....	9
Harita.2.6. Ayaş'a Ulaşım.....	10
Harita.2.7. Aşağı Ayaş ve Yukarı Ayaş yerleşim dokusu.....	19

1. GİRİŞ

Ayaş ilçesi Ankara'nın kuzeybatısında, Ankara'ya 58 km uzaklıkta, tarihi M.Ö 2000 yıllarına dayanan, tarih boyunca birçok milletin yurdu olmuş bir yerleşimdir. İlçe tarihi dokusu, kaplıcaları, tarım faaliyetleri ile yıllar boyunca hep gözde olmuştur.

Ayaş İlçesinde yüzün üzerinde eski ev bulunmaktadır. Bunlarla beraber uzun, kıvrımlı, dar sokakları, sokakların çıktığı çeşmeli meydanları, meydanları tarifleyen eşiz güzellikte tarihi camileri, hamamları, çarşıları ile geleneksel Anadolu dokusunu oluşturan yerleşimlerimizden birisidir.

Bunca kültür varlığı içinde yeni yapılaşmanın tarihi doku içinde zehirli mantar gibi büyümesi, tarihi dokuyu oluşturan evlerin bakımsızlıktan ve kullanılmamaktan dolayı yok olup gitmesi, bu güzelliği kurtarmak için hiçbir kurum ve kişinin yeteri kadar çaba sarf etmemesi, yeteri kadar bütçe ayırmaması üzüntü vericidir. Ayaş halkının sahip oldukları yapıları restore edebilecek mali düzeyde olmaması, Kültür Bakanlığı ya da belediyelerin yaptığı yardımların yetersiz kalması bu yok oluşun en önemli nedenlerindendir.

Ayaş tarihi dokusu, termal suyu, özel tarım ürünleri ve Ankara'ya yakınlığı ile tam bir turizm merkezi olma adayı durumundadır.

Ayaş'ın sorunu, ilçeyi yeteri kadar tanıtamama, güzelliklerini sergileyememe ve dolayısıyla bilinçli, özverili yatırımcıları kendine çekememesidir. Ayaş'ta da hem kültürel hem de ticari yatırımların yapılabileceği muhakkaktır.

Bu tezin amacı Ayaş'ın tarihi dokusuna dikkat çekmek, Ayaş evlerinin kurtulması için, kendi kendini yaşatabilen, mali olarak ayakta tutabilen kültür varlıkları ortaya çıkarmaktır.

Bu tez için Aşağı Ayaş mevkiinde Ferahfaki Mahallesi'ndeki Balçiçek evi seçilmiştir. Balçiçek evi Ayaş'ın merkezini oluşturan Cumhuriyet Meydanına uzanan ana arterlerden birinin üzerinde, Ayaş evleri karakterlerini bünyesinde taşıyan, yarım daire cumbası ile Ayaş'ta tek örnek olan bir konuttur.

Bulunduğu kottan dolayı bodrum katı arka cephede açığa çıkmaktadır. Hem ön yoldan, hem arka avludan girişı olan Balçıçek evi bünyesinde farklı fonksiyonları barındırmaya müsait bir plan şemasına sahiptir. Bugün için oldukça yıpranmış olan konut, yok olmak üzere bir görünüm arz etmektedir. Tüm bu sayılan özellikler bu yapının tez olarak seçilmesinde etken olmuştur. Tez konusu ise “Ankara İli Ayaş İlçesi Balçıçek Evi Restorasyon Önerisi” diye adlandırılmıştır.

Bu tez 8 ana bölümden oluşmaktadır.

Birinci bölüm giriş bölümü tez konusu, nedeni ve amacını anlatmaktadır.

İkinci bölümde Ayaş İlçesi’nin konumu, topografik durumu, iklimi, bitki örtüsü, jeolojik durumu, ulaşımı, sosyal durumu, ekonomik durumu, tarihi, kent dokusu, anıtsal eserleri, incelenmiştir.

Üçüncü bölümde konutun yakın çevresi analizi ve değerlendirilmesi yapılmıştır.

Dördüncü bölümde Balçıçek evinin mevcut durumu tespiti, fotoğraflandırılması, rölöve projesinin hazırlanması, bozulma durumları incelenmiştir.

Beşinci bölümde Balçıçek evinin bulunduğu bölgede 34 adet yapıda karşılaştırmalı çalışma yapılarak Balçıçek evi ile benzer ve farklılaşan yönleri ortaya çıkarılmıştır. Balçıçek evinin Ayaş evleri arasındaki önemi irdelenmiştir.

Altıncı bölümde yapının kendi içinde ve dışındaki karşılaştırma analizlerinin değerlendirilmesi, yapıdaki bilinmeyenlerin tespiti, Ayaş evlerinde, mimari tipolojilerin ve öğelerin genel olarak incelemesi sonucunda geliştirilen restitüsyon projesi ve değerlendirmesi takdim edilmektedir.

Yedinci bölümde Balçıçek evinin restorasyonu için Ayaş ilçesinin ve çalışma konusu olan konutun irdelenmesi ile bu bağlamda restorasyon önerisi getirilmiştir.

Sekizinci bölümde tezin konusu ile ilgili sonuç ve öneriler bulunmaktadır.

Ayaş ilçesini içeren ve restorasyon, koruma, geleneksel Türk yapıları içerikli daha önce yapılmış tezler bulunmaktadır. Bu tezler şöyledir.

- Demirkan E. “Ayaş Tüccar Abdullah Efendi Konutu Restorasyon Önerisi”, Gazi Üniversitesi 2006
- Şaşmaz H.A. “Ankara Merkez ve Ayaş, Beypazarı İlçelerinde Geleneksel Türk Evi Kapılarının Analizi”, Gazi Üniversitesi 2002
- Ünsal M. “Geleneksel Ayaş Evleri”, Gazi Üniversitesi (1992)
- Özdemir M.S. “Ayaş Türk Mimarisinin Değerlendirilmesi”, İstanbul Üniversitesi 1989

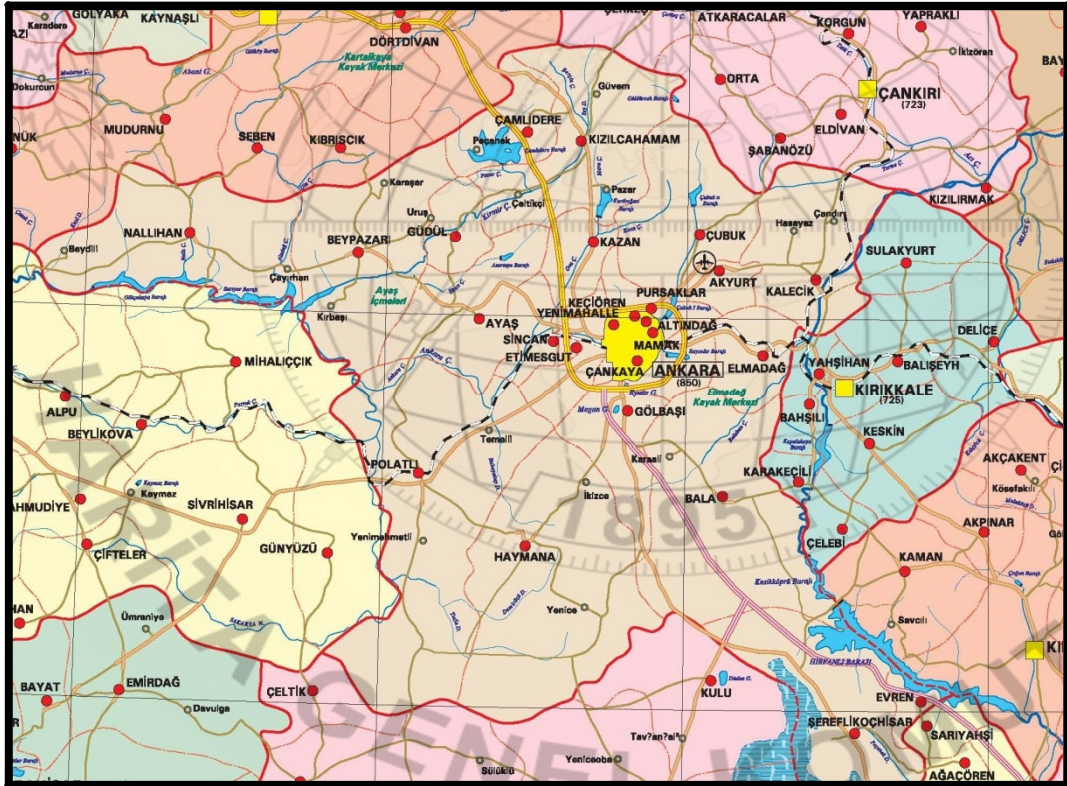
2. AYAŞ İLÇESİNİN FİZİKSEL, SOSYAL ve TARİHİ ÖZELLİKLERİ

2.1. İlçenin Fiziksel Özellikleri

Ayaş İlçesinin fiziksel özellikleri beş alt başlık olarak incelenmiştir.

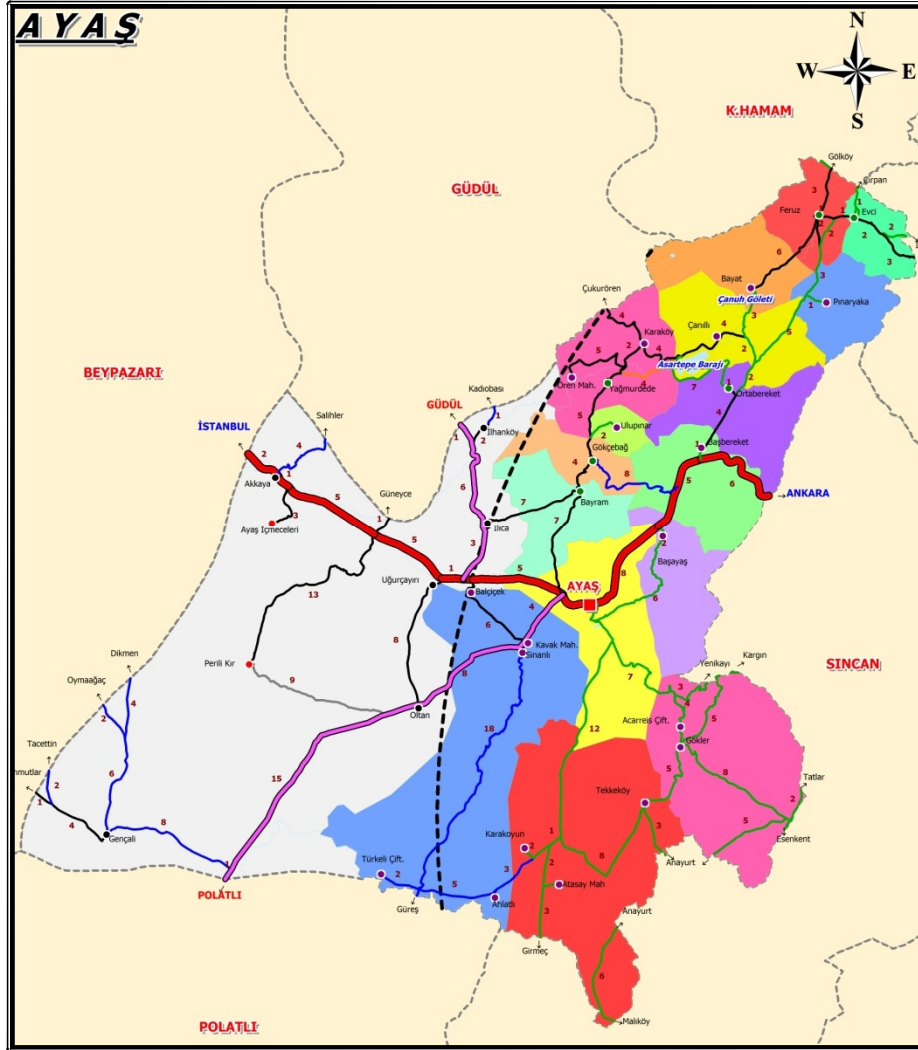
2.1.1. İlçenin konumu

Ayaş ilçesi Ankara'nın kuzeybatısında ve 58 km uzaklıkta olup, eski Ankara-İstanbul yolu üzerindedir. Yüzölçümü 1108 km² olup, kuzeyinde Kızılcahamam, doğusunda Kazan ve Sincan, güneyinde Polatlı, batısında Beypazarı, kuzeybatısında Gündül yer almaktadır (Harita 2.1).

Harita 2.1 Ankara'nın ilçeleri

Ayaş'a bağlı 3 adet belde bulunmaktadır. Bunlar Sinanlı Beldesi, Oltan Beldesi, Çanlı Beldesi'dir. Ayaş'a bağlı 17 tane köy bulunmaktadır. Bu köyler; Akkaya, Baş Ayaş, Başbereket, Bayat, Bayram, Evcı, Feruz, Gençali, Gökçebağ, Gökler, Ilıca, İlhan köyü, Ortabereket, Pınaryaka, Tekkeköy, Uğurçayırı, Ulupınar, Yağmurdede köyleridir (Harita 2.2).

Harita 2.2 Ayaş haritası [2]

Ayaş merkezinde 8 adet mahalle bulunmaktadır. Bu mahalleler Dervişimam, Emine Tevfika Ayaşlı, Ferahfaki, Hacımemi, Hacı Recep, Hacıveli, Ömeroğlu, İhmuhittin ve Cami-i Atik'dir.

2.1.2. İlçenin topografik durumu

Ankara Çayı'nın kuzeyine düşen bozkır durumundaki geniş düzlüklere rağmen Ayaş'ta arazi genel olarak engebelerdir. İlçe sınırları içerisinde geniş yer tutan ve yükseklikleri 1300-1500 m arasında değişen Ayaş dağları, kuzey-güney doğrultusunda birbirine paralel olarak yer almaktadır. Ayaş ile Sincan ilçesini ayıran doğu dağ sırası batı dağ sırasından yüksektir ve kuzeyden güneye doğru yer alan Uykü, Güzel, Ahmaşık ve Abdüsselam dağlarını içine alır.

Yaz aylarında gündüzle gece arasındaki ısı farkı 10-12°'yi bulur. Kış aylarında 0°'den aşağı düşen gün sayısı 20-25'dir.

Bölgeye hakim rüzgar kuzey rüzgarlarıdır. Halk arasında bu rüzgar Karaçam olarak adlandırılır.

Ayaş en fazla yağışı nisan ve mayıs aylarında alır. Yıllık yağış ortalaması 500 mm'ye yakındır. Ekim ayı da genel olarak yağışlı geçer. Kış aylarındaki yağış genelde kar şeklindedir. Son yıllarda hava sıcaklığı artmış ve kar oranı azalmıştır [4].

Ayaş, orman ve bozkır birleşiminde bulunduğundan hakim bitki örtüsü orman ve bozkır bitkileridir. Toklu Dağı kesimi ile Başayaş Köyü'nün doğusunda çalılıklar, bodur meşeler ve kısmen ardıç ağaçları bulunmaktadır. Tüylü ve dikenli olan bu ağaçların yanında yavşan ve kekik gibi mevsimlik bitkiler de yer almaktadır. İlhan Çayı vadisinde söğüt ve kavak ağaçları, Karadere ile Ayaş Çayı vadisinde bağ, bahçe bitkileri ve meyvelikler bulunmaktadır.

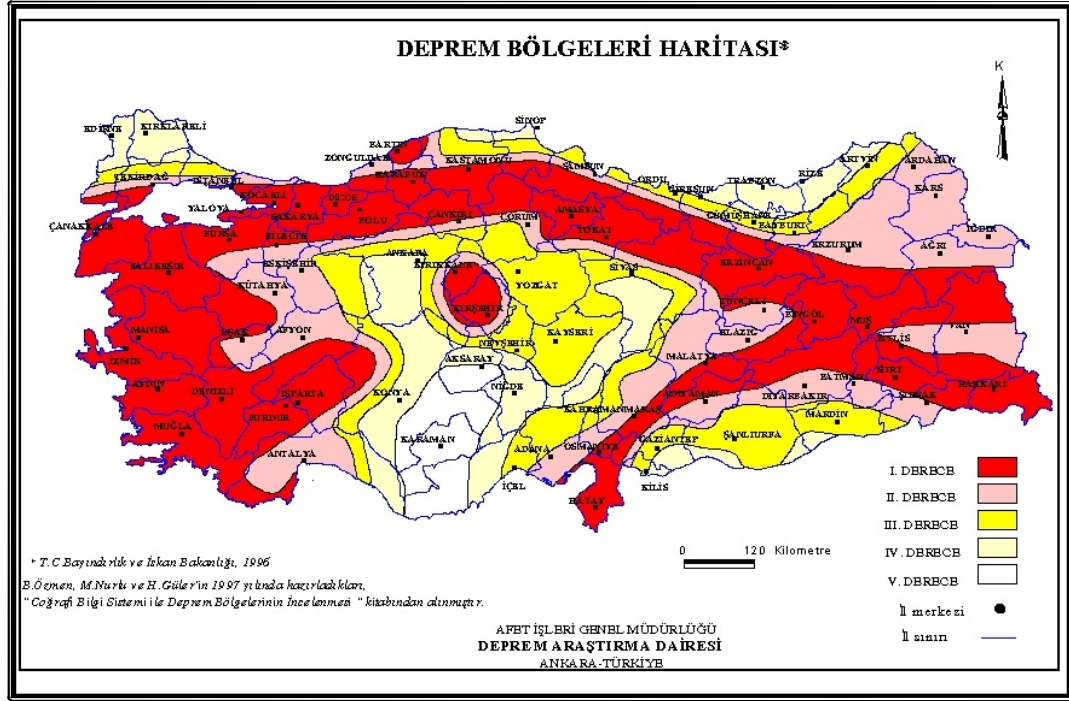
Güneydeki düzlüklerde ise çok çeşitli ürünün yetiştirildiği tarım yapılmaktadır.

2.1.4. İlçenin jeolojik durumu

Bölgede pek çok araştırmacı tetkikler yapmışlardır. E.Thenius (1949), ilk defa İlhan Vadisi'nde ki omurgalı fosil yataklarını tetkik etmiştir. Bölge daha sonra F.Ozansoy (1956) ve başka araştırmacılar tarafından da tetkik edilmiştir. K.Ö Çağlar (1950), bölgedeki sıcak suların fiziksel ve kimyasal analizlerini yapmıştır. W.Weingart (1954), O.Erol (1955) ve M.Fürst (1955), bölgede jeoloji haritası alım ve revizyon çalışmaları yapmışlardır. F.Bender (1955), Ayaş Kızılcahamam arasındaki bölgenin petrol imkanlarını araştırmıştır [5].

O.Erol (1968), Ankara çevresindeki metamorfik şist ve grovakları aşağıdan yukarı şöyle ayırmıştır; 1) Yeşil renkli klorit, glokofan şistler, 2) Pembe renkli serisitli şistler, 3) Fillatlar, mikalı killi şistler, grafitli şistler, 4) Grovaklar, 5) Koyu renkli kum taşı ve şistler [6].

Ayaş Çayı, Ilıca Çayı boyunca şeritler halinde alüvyonlar görülmektedir. Bölgede magmatik kayalar bulunmamakta fakat Karakaya Tepe, Hisar Tepe, Taşlık,

Harita 2.5 Türkiye deprem bölgeleri haritası [7]

Ayaş ilçesi kaplıcalarıyla ünlüdür. Bölge yükselme tektoniğine uğradığından tansiyon çatlakları gelişmiş, bu yarık ve çatlaklardan sızan yağış suları derinlere inerek, sahanın genç sönmüş volkanik kökenleri ile temas ederek ısınıp, tekrar fay ve çatlak boyunca yüzeye erişmektedirler [6].

İlçede iki yerde sıcak su çıkışı vardır. Bunlar Ayaş ve Karakaya Kaplıcalarıdır. Ayaş Kaplıcası Ayaş'a 23 km uzaklıkta olup, Eti'lerden beri işletilmektedir. Su sıcaklığı, kaynakta 51° olup, serbest karbondioksit ve sodyum, kalsiyum, magnezyum klorür, sülfat ve hidrokarbonat içerir. Karakaya Kaplıcası Ayaş'ın merkezindedir. Sıcaklığı, içeriği, tadı Ayaş Kaplıcası ile aynı olup, radyoaktivitesi daha azdır [4]. Ayaş Kaplıcaları içmece ve kaplıca olarak kullanılmaktadır. İçmece tedavisi ile mide, bağırsak, safra kesesi ve idrar yolları hastalıklarına; kaplıca tedavisi ile romatizma, nefrit, nevroz, kadın hastalıkları ve mafsallı yapışıklıklarına iyi geldiği ifade edilmektedir [5].

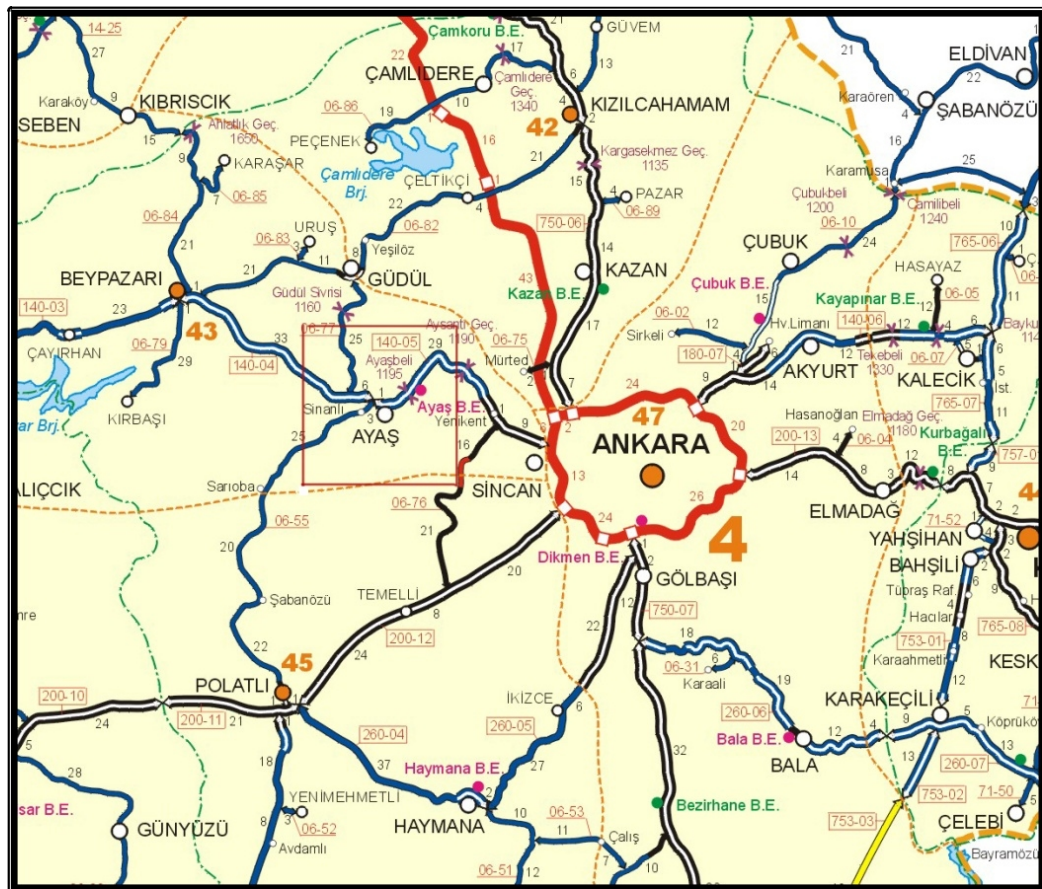
İlçenin diğer yer altı zenginlikleri tuğla, kiremit, kireç ve alçı hammaddeleridir. Tekke ile Karakoyun bölgesinden çıkan kil, tuğla ve kiremit yapımında kullanılmaktadır.

2.1.5. İlçeye ulaşım

Ayaş ilçesi Ankara'ya 58 km uzaklıkta olup, eski Ankara-İstanbul yolu üzerindedir. Karayolu (Ankara-Beyazır-İstanbul güzergahı) ilçe merkezinin içinden geçmekte ve ilçeyi “Yukarı Ayaş” (İbicek tepesinin güney yamacında ve tepede yer alan ilk kuruluş bölgesi olan Karakaya yerleşkesi), “Aşağı Ayaş” (karayolunun güneyinden itibaren Ayaş Çayı'na kadar ilerleyen ve vadinin güneyine doğru tekrar eğimi artan alana doğru yayılan yeni yerleşke) olarak ikiye ayrılmaktadır (Harita 2.6).

İlçe merkezi ile belde ve köyleri birbirine bağlayan yolların tamamı asfalttır.

Ankara Merkez ile Ayaş arasında belediye otobüsleri ve özel otobüsler yarım saat ara ile sefer yapmaktadır. Yol yaklaşık 1 saat sürmektedir.

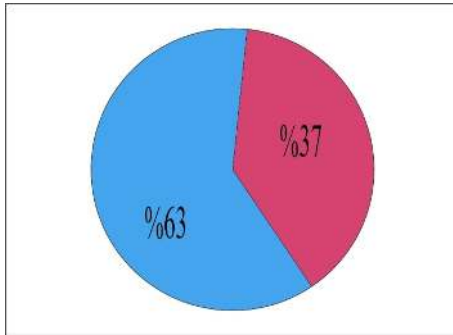
Harita 2.6 Ayaş'a ulaşım [8]

2.2. İlçenin Sosyal Durumu

İlçenin sosyal durumu dört alt başlık olarak incelenmiştir.

2.2.1. İlçenin nüfusu

2010 yılı nüfus sayım verilerine göre Ayaş ilçe merkezi nüfusu 8.479, köylerle beraber toplam nüfus ise 13.291'dir. İlçe nüfusu 1950'lerden itibaren ekonomik, sosyal, kültürel sebeplerle Ankara'ya göç etmektedir. % 63 İlçe merkezi nüfus oranı, % 37 Kırsal kesim nüfus oranıdır.

Şekil 2.1 Ayaş ilçesi nüfus dağılımı grafiği

2.2.2. İlçenin ekonomik durumu

Ayaş'ın ekonomisi genellikle tarıma dayanmaktadır. Özellikle süt ve besi hayvancılığı da yaygındır. Tarım ve hayvancılığın yanı sıra dokumacılık, testicilik, çömlekçilik, yemenicilik, bakırcılık, kalaycılık, semercilik, sof ve şal dokumacılığı gibi zanaatlar da gelişmiş olup, genellikle ilçe merkezinde yapılmaktadır [9].

Ayaş toprakları tarım için orta zenginlikte topraklardır. İlçe'de 2000 yılından beri organik tarım faaliyetleri hız kazanmış olup, tarımsal faaliyetlerin neredeyse tamamı organik tarım sistemi ile yapılmaktadır.

Ekonomik değeri olan ürünlerin başında dut, domates, kiraz, üzüm, elma, armut ve vişne gelmekte olup, Ayaş domatesi ve Ayaş dutu üretimi özellikle ön planda tutulmaktadır. Ankara ve çevresinin dut ve kiraz ihtiyacının %85'i Ayaş'tan sağlanmaktadır. Bu ürünlerin yanı sıra buğday üretimi ile bazı köylerde patates, pamuk, haşhaş, pancar gibi sanayi bitkileri de yetiştirilmektedir.

Ankara'nın meşhur tiftik keçisi üretimi ve yetiştirilmesi bakımından da Ayaş'ın yeri önemlidir. Charles Texier “Küçük Asya” adlı kitabında “Tiftik keçisi ticareti bu kasabada başlar” demektedir. Uzun, ince, kıvrımlı ve parlak elyafı tiftiğin Ayaş'ta üretilmesi dokumacılığı ön plana çıkarmıştır. Hammaddesi tiftik olan sof dokumacılığı (Meşhur Ankara sof) ilçe ekonomisinde önemli rol oynamıştır. İlçede dokunan sof lar parlaklık, nicelik ve renk seçimi bakımından dünyanın her tarafında rağbet görmüş ve diğer ülkelere ihraç edilmiştir. Kurtuluş savaşı sırasında İngiltere ve Güney Afrika'ya damızlık tiftik keçilerinin götürülmesi, makine ile yapılan seri üretimin başlaması ve o dönemdeki ülkenin ekonomik durumundaki bozukluk Ayaş'ta üretimi azaltmış olsa da Tiftik keçisi yetiştirilmesi yeniden canlanma göstermektedir. Tiftik keçisi ve tiftik üretimi ile dokumacılık ve dokumacığa bağlı ev ve el sanatları da gelişmiştir. Çorapçılık, halı dokumacılığı, el dokumacılığı unutulmadan günümüze kadar gelmiştir [10].

2.2.3. İlçede turizm

Ayaş Ankara'nın termal suları açısından zengin bir bölgesinde olduğundan son zamanlarda termal turizmde canlanma görülmektedir. Derinden gelen, 52° sıcaklığındaki termal suyu berrak, renksiz ve kokusuz olup, tedavi olarak banyo uygulamalarında ve içmece olarak kullanılmakta ve hızla tanınmaktadır.

Ayaş yerleşim alanı olarak bir vadi içinde olması sebebiyle yayla bakımından zengin, temiz havası ve yeşili ile doğal güzelliğe sahiptir. Asartepe Barajı ve Kirazdibi Göleti yeşillik ile suyun bulunduğu muhteşem bir manzaraya sahip olup, Ayaş bu doğal güzellikleri ile son zamanlarda yayla turizminde de öne çıkmaktadır [11].

Ayaş dutu, her yıl geleneksel “Dut Festivali” ile tanıtılmaktadır.

Ayaş'ta tarihi turizm de geliştirilmeye çalışılmaktadır. İlçe'de Bünyamin Ayaşı, Kesikbaş Sultan, Yavuzana Sultan, Şeyh Zekeriya, Şemsi Dede, Değnekli Dede, Toprak Dede, Sıtma Dede, Ahmet Dede, Um Um Dede, İskender Dede, Gözpınarı Dede türbeleri bulunmaktadır. Ayaş tarihi ahşap konutlarının bazılarının Kültür Bakanlığınca kamulaştırılmaları yapılmakta ve devam etmekte olup, restorasyon

sonrası bu binaların müze ve kültür konutu olarak kullanılması ile tarihi turizme katkı sağlanacaktır.

2.2.4. İlçenin eğitim ve kültürel durumu

Ayaş'ta ilk açılan öğretim kurumları Sıbyan mektebi ile medreselerdir. İlk rüştiyenin ise 1871 yılında açıldığı tahmin edilmektedir. 1873 tarihli Ankara Salnamesine göre o tarihte rüştiyede 33 öğrenci vardır. 1900 tarihli Maarif Salnamesine göre Ayaş'ta 7 medrese, 2 iptidai, 1 rüştiye mektebi bulunmaktaydı [4]. 1907 tarihli Ankara Salnamesine göre ise Ayaş'ta 11 medrese, 1 rüştiye, 55 erkek ilkokulu, 3 kız ilkokulu bulunmaktaydı. Ayaş'ta geçmişte geleneksel dokunun kullanıcılarının öğrenim düzeylerinin yüksek olduğu hatta bölgesel ölçekte eğitim merkezi olduğu söylenebilir [9].

Cumhuriyet döneminde ise özellikle yazı devriminden sonra Ayaş'ta önemli gelişmeler olmuş, köyler birer, Ayaş iki ilkokula kavuşmuştur. Daha sonraki yıllarda Kimsesiz Çocukları Yetiştirme Yurdu, Akşam Sanat Okulu ve önce ortaokul, sonra da lise eğitimi başlamıştır [4].

Günümüzde ise okuma-yazma oranı ilçe merkezinde %99'dur. İlçede 2 anaokulu, 1 çok programlı lise, 1 Anadolu lisesi, 1 halk eğitim merkezi bulunmaktadır.

Ayaş'ta, ilçe merkezinde, Sinanlı Beldesi ve Gökler Köyü'nde birer adet olmak üzere 3 tane halk kütüphanesi bulunmaktadır. Ayaş'ta ilçe merkezinde 2 adet kitap evi mevcut olup, sinema ve tiyatro salonu bulunmaktadır.

2.3. İlçenin Tarihi

2.3.1. İlçenin Türklerden önceki tarihi

Arkeolojik kazılardan ve M.T.A tarafından yapılan incelemelerden Ayaş'ta tarihi devirlerin M.Ö 2000 yıllarında Hititler ile başladığı anlaşılmaktadır [12].

Hititler M.Ö 3000'li yıllar ile M.Ö 1180 yılları arasında bölgeye hakim olmuş, Hititlerin yıkılması ile Frigler bölgeye egemen olmuşlardır [12].

M.Ö 676 yılında Kimmerler bölgeye hakim olmuş, Kimmerlerin dağılmasından sonra Kızılıрмаğa kadar olan bütün bölge Lidyalıların eline geçmiştir [12].

M.Ö 506 yılında Pers Hakimiyetine girmiş olan bölge, M.Ö 312 yılında Selevkosların, M.Ö 186-174 yılları arasında Romalıların hakimiyetine geçmiştir [12].

M.S 395 yılında Roma İmparatorluğu'nun ikiye ayrılmasıyla bölge Bizans toprağı olarak kalmıştır [12].

M.S 1073 yılında Ankara ve çevresinin Selçuklu hakimiyetine girmesiyle bölgede Türklerin dönemi başlamıştır [12].

2.3.2. Türklerden önceki döneme ait arkeolojik bulgular

Türklerden önceki döneme ait yazılı bir belge olmasa da arkeolojik pek çok veri vardır.

Ilıca köyünde, Roma ve Bizans dönemlerine ait paralar, Eşe deresinde de bir aslan başı bulunmuştur. Yine Ilıca'da Asarcık höyüğünün eski dönemlerde kale olarak kullanıldığı sanılmaktadır [4].

Bayram köyünün Derebağ höyüğünde Roma eserleri ve aynı döneme ait paralar bulunmuştur [4].

Gökçebağ köyünün 100 m kadar doğusunda bulunan kale kalıntılarının Galatlara ait olduğu sanılmaktadır [4].

Orta Bereket köyünün 200 m kadar doğusunda bulunan bir höyük ve yerleşkede; Hitit, Firig, Grek, Roma dönemlerine ait olan eserler tespit edilmiştir [4].

Çanıllı köyünde Roma dönemine ait bir vazo bulunmuştur [4].

Bayat köyünün güneyindeki Gavur Mezarlığı bölgesinde Bakır dönemi ve diğer tarihi dönemlere ait eserler bulunmuş, bazı köy evlerinin duvarlarında haçlı ve yazılı mezar taşlarına rastlanmıştır [4].

Feruz köyünün 1500 m güneyinde ve çayın yakınında bulunan Değirmenönü

Höyüğünde Kalkolitik bakır ve Roma dönemine ait seramikler bulunmuş, köyün kuzeyinde birbirine çok yakın yerleşim yerleri tespit edilmiştir [4].

Pınyayaka köy yeri ve Aşartepe mevkilerinde Frig ve Roma dönemine ait eserler ile çevrede harabeler tespit edilmiştir [4].

Tekke köyü höyüğü eski yerleşim alanlarından biridir ve bölgede yeni taş dönemine ait el baltası, bakır dönemine ait bol sayıda seramik bulunmuştur. Benzerine Gordion Yassı Höyükte rastlanabilecek tarzda öğütme taşı, hayvan şeklinde içki kabı, Hitit bardağı, zarif bir testi buluntular arasındadır [4].

Başayaş köyünün 31 km kuzeybatısındaki Bahçearası denilen eski bir yerleşim alanında Roma dönemi seramiği ve büyük küpler çıkmış olup, köyün cami avlusunda da bir sütun başlığı vardır [4].

Gökler köyünün Alay deresi mevkiinde Frig dönemine ait yonca ağızlı bir bardak bulunmuş, köy içinde de sütun başlığı görülmüştür [4].

Sinanlı beldesinin Keçeler mevkiinde Roma dönemi eserleri ile çeşitli yerlerde sütun başlıklarına rastlanmıştır. Afşar ve Gökpınarı beldelerinde de eski çağlara ait yerleşim yerleri tespit edilmiştir [4].

Oltan beldesi ve Gençali köyü höyüklerinde Roma seramiği; Oltan beldesi Acıpınar ve Çetinaşı bölgelerinde küpler bulunmuştur. Oltan'ın Türkeli boğazı mevkiinde, Çingilli mağaralarda insanlar tarafından kullanıldığı sanılan bir havuz ve bir kuyu vardır [4].

Akkaya köyünde şarap ilahı Dianyoss'a ait olduğu tespit edilen pişmiş topraktan yapılmış bir heykelcik başı bulunmuştur [4].

Ayaş'ın Ovabağları semtindeki Hisartepe ve Örencik tepede Grek ve Roma dönemine ait seramik ve paralar bulunmuştur [12].

Tüm bu arkeolojik bulgular Ayaş'ta tarih öncesinden beri yerleşim olduğunu ve bölgede Hititler, Frigler, Galatlar, Romalıların egemen olduklarını göstermektedir [4].

2.3.3. İlçenin Türklerden sonraki tarihi

Osmanlı'ya kadar olan dönem

1071 Malazgirt savaşından sonra Anadolu'ya giren Türklerin bir kolu olan Süleyman Bey komutasındaki Selçuklu Ordusu 1073 yılında, döneminin beş büyük piskoposluk merkezinden biri olan Mnizos'u fethederek Ayaş oymağını bu oymağın adını verdiği bugünkü Ayaş bölgesine yerleştirmiştir.

Ayaş (Ayas) öztürkçe bir isimdir. "Parlak aydınlık gece" demektir. Ayaş, Oğuz Türklerinin Bozok Kolu, Gün Han Oğulları Bayat Boyu, Barak Obasına bağlı bir Türkmen oymağının adıdır [4].

Türklerin Ayaş'ta yerleştikleri ilk bölge, vadiye hakim olan tepenin savunma avantajı sağlaması ve şifalı suyu nedeniyle tercih ettikleri bugünkü yerleşimin kuzeyindeki Karakaya bölgesi olmuştur. Bu bölgede bir kale ve kaplıca inşa eden Ayaşlılar, daha sonra Ayaş çayına doğru yerleşme alanlarını genişletmişlerdir. Böylece yerleşim günümüzde de anıldığı gibi o dönem de de Yukarı ve Aşağı Ayaş olarak iki farklı yerleşim alanı olarak gelişmiştir [9].

Türklerin gelişinden sonra 13. yüzyılın ikinci yarısında Ankara ve çevresi önce Moğolların, daha sonra İlhanlıların yönetimine geçmiştir. Ankara ve çevresi 1354 yılında Orhan Gazi zamanında Osmanlı ülkesine katılmıştır [4].

Osmanlı dönemi ve sonrası

Günümüz belgelerine göre tarihte Ayaş adına ilk kez 1462 tarihli ve 9 numaralı Ankara Tahrir Defteri'nin vakıf kayıtlarında rastlanmıştır. Bu belge Osmanlı dönemine aittir ve şu anda Başbakanlık Arşiv Genel Müdürlüğü'nde bulunmaktadır [13].

Osmanlı dönemi yazılı belgeleri; 1523 tarihli "Ankara Tahrir Defteri", 1532 tarihli

"Ankara Evkaf Defteri", 1571 tarihli "Ankara Livası Mufassal Defteri" ve 1571 tarihli "Ankara Livası Vakıf Defteri"'dir [12].

1563 yılında Ayaş'a bağlı olan ve varlıklarını günümüze kadar sürdüren 45 köy, 2

mezra ve 2 çiftlik bulunmaktadır. Evkaf defterine kayıtlı vergi veren erkek sayısından yola çıkarak Ayaş nüfusunun o dönemde 10.000 kişi civarında olduğu söylenebilir.

1571-72 yılları arasında yine vergi veren nüfus sayısından yola çıkarak Ayaş'ta toplam yerleşik nüfusun ortalama 21.095 kişi olduğu söylenebilir. 1580'lerde bir cami ve medresenin olduğu Ayaş'ta bir kadı görevlinin olması yerleşim özelliğini yansıtmaktadır.

17. yüzyılda, Ayaş nahiyesinin birçok köy ve kasabasının Ankara'ya değil, Amasya'da bulunan Sultan Beyazıd imaretine bağlı olduğu görülmektedir. Bu dönemde Ayaş önemli bir pazar yeridir ve pazar yerinin faaliyetleri genellikle tiftikçiliğe bağlıdır [9].

Evliya Çelebi 17. yüzyıl Ayaş'ının, Engürü (Ankara) Sancağına bağlı Harameyn vakfı olduğunu; bin hane ve on mihrap bulunduğunu; çarşı içerisinde cami, mescid, han ve hamamlar olduğunu belirtir [14].

Ayaş, 1870 yılında İdare-i Umumiye-i Vilayet Nizannamesi ile vilayet olan Ankara'ya bağlı bir ilçe olmuş ve Güdül Nahiyesi de Ayaş'a bağlanmıştır [9].

1890-1891 tarihli Ankara Vilayeti Salnamesi'ne göre; Ayaş merkezi Dersaadet (İstanbul) Caddesi üzerinde, Ankara'ya 9 saat mesafede ve iki dağın arasında, 1949 erkek, 794 kadın, 819 haneden meydana gelmiştir. Ayaş'a bağlı 44 köy, 4637 hane, 10 han, 1 hamam, 15 kahve, 45 camii, 15 mescit, 7 medrese, 1 telgrafhane, 1 belediye dairesi, 2 derbent, 1 rüştiye mektebi, 45 sıbyan mektebi, 25 su değirmeni, 2 büyük ahşap köprüsü olduğu belirtilmektedir.

Aynı salnamede, Karakaya mahallesinde bir kaplıcadan ve Bünyamin-i Veli Hazretlerinin Camii Şerifleri yanında 325 cilt matbu kitabın olduğu bir kütüphaneden söz edilmektedir. Salnameye göre, o dönemde ilçe merkezinde 19 erkek, 6 kadın olmak üzere toplam 25 gayri Müslim nüfus bulunmaktadır [12].

Aralık 1892'de, 484 km'lik hatla Ankara'nın tren yolu ile İstanbul'a bağlanmasıyla Ayaş eski önemini yitirmiştir. Tren yolunun Ayaş'a katkısı ise ihraç edilen

hammadde artışı sebebiyle tarımsal ürünlerin farklılaşması ve tiftik üretiminin artmasıdır.

1902 tarihli Ankara Vilayeti Salnamesinde önceki Salname'ye olarak; 1900 yılında Ayaş'ta 5 camii, 1 medrese, 3 çeşme ve 4 sıbyan mektebinin inşa ve tamir edildiği anlatılmaktadır. Salnamenin yazıldığı tarihte; ilçedeki Rüştîye mektebine 70, sıbyan mektebine ise 1530 erkek, 764 kız öğrencinin devam ettiği yazılmıştır [12].

1907 tarihli Ankara Vilayeti Salnamesinde, Ayaş'ın eski bir kasaba olduğunun, Karakaya Mahallesiindeki küçük sur kalıntısı ve kaplıca ile civarda bulunmuş oyma taş ile aslan heykellerinden anlaşılacağı ifade edilmektedir [12].

Sonuç olarak Ayaş'ın kervan yolları üzerinde de oluşundan dolayı 15-18 yüzyıllarda zengin bir ekonomik düzeye sahip olduğu görülmektedir. Bu dönemlerde ilçe tarım ürünleri ve tiftikçilikle önemli Pazar yeri olmuş, Ankara'ya tren yolunun gelmesiyle bu özelliklerini bir ölçüde kaybetmiştir.

Cumhuriyetin kurulmasından sonra, 1957 yılında Güdül bucağı ilçe olmuş 19 köyü ile birlikte Ayaş'tan ayrılmıştır. Bu ayrılma ile birlikte Ayaş'ın nüfus ve arazisinde büyük bir azalma olmuştur.

2.4. İlçenin Kentsel Özellikleri

2.4.1. İlçenin kentsel dokusu ve konut yerleşim ilkeleri

Ayaş kent dokusu topografya sebebiyle yapılaşmanın ve ulaşımın zor çözüldüğü bir yerleşim şeklindedir. Kocadere Çayı ile güneyde Kirazlıdere ve bu akarsuların hemen kuzeyinde önce dikleşen sonra yerleşime daha uygun bir eğime sahip olan güney yamaç, yerleşimin doğal yapısını ve doğal kimlik ögesini oluşturmaktadır. Ayaş'ın doğusunda Kocadere Vadisi boyunca, geçmişte olduğu gibi günümüzde de bağ evleri mevcuttur.

Ankara-Beyşehir yolu yerleşimi yatayda keser ve kuzeyinde kalan yerleşim “Yukarı Ayaş”, güneyinde kalan yerleşim “Aşağı Ayaş” olarak tanımlanmaktadır (Harita 2.7).

Harita 2.7 Aşağı Ayaş ve Yukarı Ayaş Yerleşim Dokusu [9].

Karakaya Mahallesi olarak da bilinen Yukarı Ayaş'ta geleneksel doku, sık yaşanan heyelanlar ve Cumhuriyet Dönemi ile birlikte yerleşimin Aşağı Ayaş ya da Ankara'ya kayması sebebi ile bakımsızlık ve terk edilmişlikle korunamamıştır. Günümüze ulaşan yapı temel izlerinden yerleşimin bugünkü durumundan yaklaşık iki kat daha büyük olduğu anlaşılmaktadır. Yine aynı izlerde konut parsellerinin eğime dik konumlanan sokaklar üzerinde yer aldığı, konutların bahçeli ve ayrık nizamda mütevazı ölçekli olduğu görülmektedir. Bahçe girişleri sokak üzerindendir ancak yapılar eğime paralel konumda ve güneye yönelimlidir. Yukarı Ayaş'ta; Karakaya Cami, Karakaya Kaplıcası Kırkgözler konağı ve karayolu üzerinden Yukarı Ayaş'a giriş kapısı olan eski Belediye Binası bulunmaktadır.

Aşağı Ayaş'ta kuzeye doğru karayoluna yaklaştıkça günümüz kamu binaları ve bu kamusal yerleşimin ivme kazandırdığı çok katlı konut binaları yer almaktadır. Bu gelişim şekli, geleneksel dokuya görsel olarak zarar vermekte ve imar rantı baskısı yaratmaktadır. Geleneksel konut dokusu eğime paralel doğu-batı yönünde uzanan eski Beypazarı yolu ile bu yola paralel sokaklar üzerinde yer almaktadır. Ulu Cami, Paşa Hamamı, Şeyh Cami ve bugünkü belediye binasının sınırladığı Cumhuriyet Meydanı geleneksel dokunun odak noktasıdır (Resim 2.1).

Resim 2.1 Cumhuriyet Meydanı ve Ulu Cami

Ayaş'ta mahallelerin oluşumunda cemaat farklılığının etkisi yoktur. Gayri Müslim bölgesi olarak anılan herhangi bir bölgenin bulunmayışı bunun en önemli göstergesidir. Sosyal tabakaya göre mahalle ayrımı da yoktur; aynı yerleşim alanında varlıklı ve orta gelir gurubuna mensup aileler hatta yoksulların yaşamış olduğu konut büyüklüklerinden anlaşılmaktadır.

Dini yapılar mahallelerin oluşumunda önemli etken olmuşlardır. Mahalleler genellikle dini yapı çevresinde oluşmuş ve birbirlerinden kopuk haldeyken, zamanla yapılaşma ile mahalleler arasındaki kopukluk kaybolmuştur. Ayaş'ta cami etrafında oluşan merkez etrafında da hamam, fırın, çeşitli ticarethaneler, sokaklar ve bu sokaklar boyunca dizilen mescitler, konutlar, çeşmeler geleneksel dokuyu oluşturan sivil mimarlık örnekleridir (Resim 2.2).

Resim 2.2 Ulu Cami odaklı yapılaşma

Genellikle bitişik ve çeperlere doğru ayırık nizam düzeninde konut yerleşimi olsa da Aşağı Ayaş'ta ayırık düzende olan büyük yapılar da bulunmaktadır. Çoğunlukla tüm konut tiplerinde kapalı alanların yanı sıra açık alanlar da bulunmaktadır. Parsel büyüklüğü ve eğim durumuna göre bu açık alanlar bahçe ya da avlu olarak değerlendirilmiştir. Açık alanlar her iki durumda da yüksek duvarlarla sokaktan ayrılmıştır (Resim 2.3).

Resim 2.3 Konutlarda açık alan-sokak ilişkisi

Kent dokusunun en belirgin özelliği topografyaya uygun gelişmesi ve organik olmasıdır. Konutlar topografya eğrileri boyunca, arazi yapısına paralel olarak gelişen sokakların iki yanında dizilmişlerdir. Eğimi dik kesen sokaklarda ise rampalar bulunmaktadır. Sokaklar ortaya doğru meyillendirilerek yağmur suyu, yapılardan ve avlu duvarlarından uzaklaştırılmıştır (Resim 2.4).

Resim 2.4 Topografyaya göre yerleşim

Özgün sokak kaplaması Arnavut kaldırımıdır. Zamanla sokaklarda asfalt kaplama, merkeze yakın alanlarda ve merkezde ise taş kaplama yapılmıştır (Resim 2.5).

Resim 2.5 Sokak kaplaması (asfalt)

Resim 2.6 Sokak kaplaması (taş)

Kent silüetinde; geleneksel dokuda her konut diğerinin güneş, rüzgar gibi iklimsel ve manzaraya yönelme gibi görsel öğelerden yeterince yararlanmasını gözeterek biçimde konumlandırılmıştır. Geleneksel doku, genellikle iki katlı ve daima bahçesi ya da avlusu olan yeşil doku ile bütünleşmiş konutlarla algılanmaktadır [9].

2.4.2. İlçenin anıtsal eserleri

Cami ve mescitler

Ayaş'ta Ulu (Eski) Cami, Bünyamin Cami ve Türbesi, Şeyh Muhittin Cami, Kilik (Karakaya) Cami, Aktaş Mescidi bulunmaktadır.

Ulu Cami, Aşağı Ayaş'ta geleneksel dokunun odak noktası olarak Cumhuriyet Meydanında yer almaktadır. Selçuklular dönemine ait olan yapı yerleşimin en eski yapısı olup, Selçukluların o dönemde Ankara'da yaptıkları ahşap camilerin bir benzeridir. 17x13 m ölçülerinde dikdörtgen bir plana sahip olan caminin beden duvarları moloz taş ve ahşap hatıllarla örülmüştür. Alaturka kiremit kaplı ahşap çatısı ve minaresi sonradan yapılmıştır. Doğu, batı ve kuzey yönlerinde birer kapısı bulunmaktadır. İç kısmında dönemin ağaç işçiliğini yansıtan ceviz minberi, alçı mihrabı ile ahşap hatıl ve konsollarla oluşturulan tavanı ile tipik bir 15.yüzyıl yapısıdır (Resim 2.7) (Resim 2.8) [4,9].

Resim 2.7 Ayaş Ulu Cami sokak tarafı

Resim 2.8 Ayaş Ulu Cami meydan tarafı

Bünyamin Cami, Bünyamin Ayaşı'nın ölümünden (16.yy) sonra adına yaptırılmıştır. Dikdörtgen planlı olup, kibleye dikey üç nef'e ayrılmıştır. Caminin tavanı ahşap kirişlemeli olup, orta nefin tavanı yanlardan yüksektir. Kuzeybatı köşesinde

Bünyamin Ayaşı'nın türbesi bulunmaktadır. Türbenin planı kare formda olup, cami zemininden alt kotta bulunmaktadır. Türbeye camiden küçük bir kapı ile geçilmektedir. Basit pandandifli bir kubbe ile örtülü olan türbenin sadece doğu cephesinde bir pencere bulunmaktadır (Resim 2.9) (Resim 2.10) [4,9].

Resim 2.9 Bünyamin Cami ve Türbesi

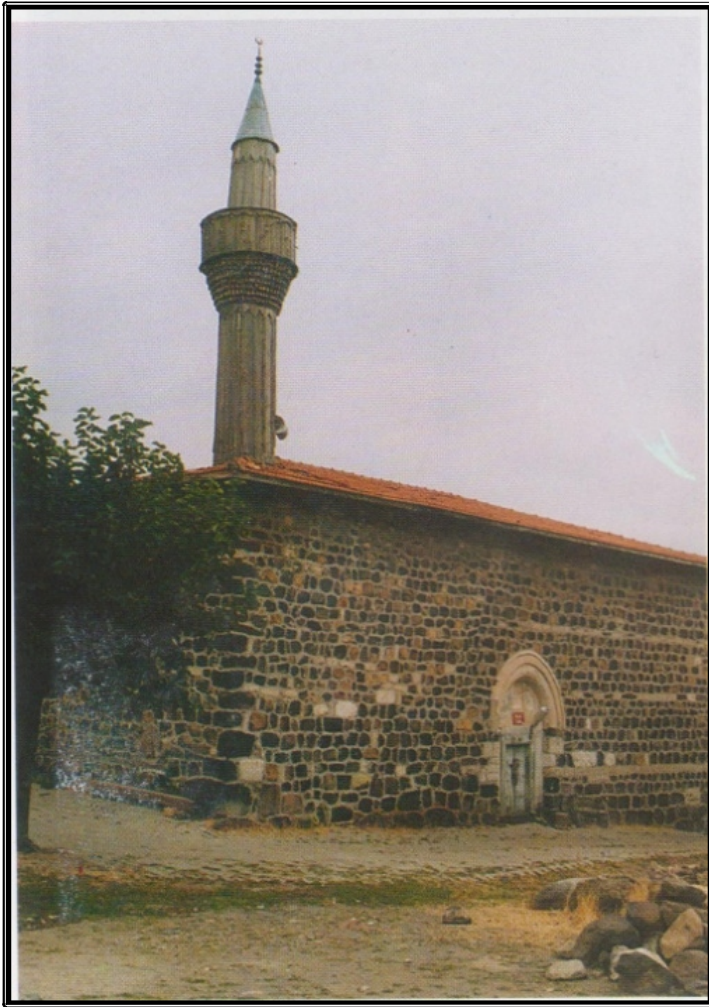
Resim 2.10 Bünyamin Cami tavanı

Şeyh Muhittin Cami Cumhuriyet Meydanı'nın diğer ucunda yer almaktadır. Enine dikdörtgen planı olup, caminin beden duvarları kerpiçten yapılmıştır. İki katlı ve iki minareli olup; kuzeydoğu yönündeki minaresi ahşaptır, ikinci minare ise halk tarafından 1968'de yaptırılmıştır. Caminin kible duvarı tarafında yer alan ahşap mihrap dikkat çekicidir. Caminin vakfiye kaydı 1571 yılını işaret etmektedir (Resim 2.11), [19].

Resim 2.11 Şeyh Muhittin Cami ve Ulu Cami'nin Cumhuriyet Meydanında beraber görüntüsü

Kilik (Karakaya) Cami, Yukarı Ayaş'ta yer almaktadır. Enine dikdörtgen planlı olup, beden duvarları moloz taş ve ahşap hatıllardan yapılmıştır. Kıрма ahşap çatısı alaturka kiremitle 20. yüzyılda kaplanmıştır. Kibleye dikey yönde beş nef'e ayrılmıştır. Orta nefin tavanı diğerlerine göre yüksektir. Kadınlar mahfili özgün olup, mahfilin alt tavanı 18. Yüzyılda aşı boyalı nakışlarla süslenmiştir (Resim 2.12) [4,9].

Resim 2.12 Kilik (Karakaya) Cami [4]

Aktaş Mescidi, Hacı Memik Mahallesiinde yer almaktadır. Enine dikdörtgen planlı olup, beden duvarları küçük moloz taşlar ve ahşap hatıllardan yapılmıştır. Çatısı kırma olup, alaturka kiremit kaplıdır. İç mekan kibleye dik üç nef'e ayrılmıştır. 1560 yılında yapılmıştır (Resim 2.13), [4,9].

Resim 2.13 Aktaş Mescidi [4]

Hamam ve kaplıcalar

Paşa Hamamı, Cumhuriyet Meydanı'nda Ulu Cami'nin bitişiğinde yer almaktadır ve Selçuklu dönemine aittir. Tek katlı kaba yontu taştan yapılan hamamın köşeleri sokağa uyumlu olarak pahlıdır. Cadde köşesine gelen bölümde bir üçgen alınlık bulunmaktadır. Hamamın girişindeki soyunma odalarının bulunduğu kısım dikdörtgen planlıdır. Buradan soldan bir kapıyla kubbeli soğukluk kısmına, oradan sekizgen planlı ve kubbeli sıcaklığa geçilmektedir (Resim 2.14) [4].

Resim 2.14 Paşa Hamamı

Karakaya Kaplıcası, Kırkevler denilen yerde bulunmaktadır ve Selçuklu dönemine aittir. İki sekizgen havuz, iki soyunmalık ve dinlenme yeri ile üzeri üç kubbe ile örtülü bulunan hamam ilk olarak 1957’de onarılmıştır (Resim 2.15) [4].

Resim 2.15 Karakaya Kaplıcası

Yunaklar ve çeşmeler

Ayaş’ta iki yunak ve onbeş sokak çeşmesi tespit edilmiştir. İç Anadolu’da bu çeşitlilik ve sayıda çeşme ve yunak ender rastlanır olup, bu durum bize su kaynaklarının bolluğu ve halkın gereksinimine göre her yere çeşme ve yunak yapıldığını, yönetim ve vakıfların da bunu yapabilecek ekonomik durumda olduğunu gösterir.

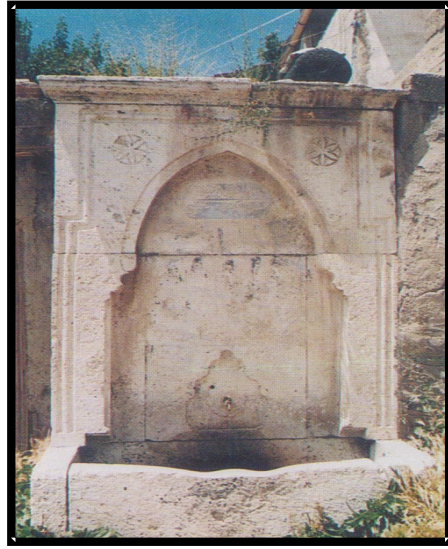
Ayaş yunak ve çeşmeleri mimari özellikleri bakımından benzer olup, yunaklarda ana malzeme moloz taştır. Uzun çamaşır tekneleri ve taşları, kemerli ocak nişleri yunakların genel özellikleridir ve Ayaş’taki yunaklar halen kullanılmaktadır. Bu yunaklar: 1 nolu Yunak ve 2 nolu Yunak’tır.

Ayaş çeşmelerinin çoğu sokaklarda bağımsız olarak, bazıları da bir ev ya da bahçenin duvarına bağımlı olarak yapılmıştır. Ender görülen ejder başlı lüle Ayaş Karakaya Hamamı çeşmesinde kullanılmıştır. Ayna taşlarında “C” ve “S” kıvrımları ile yüzeysel niş ve sivri kemerlerin sokak çeşmelerinde kullanılması Ayaş çeşmelerinin özgünlüğünü, mimari ve sanatta gelişmişliğini göstermektedir. Bu

çeşmeler: Karakaya Kaplıca Çeşmesi, Yukarı Konak Çeşmesi, Benzinlik Çeşmesi, Hasan Efendi (Dispanser) Çeşmesi, Çarşı Çeşmesi, Rüçvan Sokağı Çeşmesi, Bünyamin Sokağı Çeşmesi, Köprübaşı Sokağı Çeşmesi, Es'ad Paşa Konağı Çeşmesi, Eski Hükümet Konağı Çeşmesi, Aktaş Sokağı Çeşmesi, Karadere Sokağı Çeşmesi, Şekerpare Sokağı Çeşmesi, İncipınarı Sokağı Çeşmesi ve Demircioğlu Çeşmesi'dir [9].

(a)

(b)

(c)

(d)

Resim 2.16 Ayaş çeşmeleri (a) Bünyamin caddesi çeşmesi, (b) Dispanser çeşmesi, (c) Çarşı çeşmesi, (d) Karakaya kaplıca çeşmesi

3.AYAŞ CAMİİ ATİK MAHALLESİ, SÜLÜKLÜ SOKAK VE BALÇIÇEK KONUTU HAKKINDA YAKIN ÇEVRE DEĞERLENDİRMESİ

Balçıcek konutu Beypazarı yolu ile aşağı ve yukarı diye ayrılan Ayaş' ın güney kısmı olan Aşağı Ayaş' ta bulunmaktadır. Ayaş' ı doğu-batı doğrultusunda geçen Beypazarı caddesi ile Sülüklü sokağın kesiştiği noktada bulunmaktadır. Yapının yoldan girişi Sülüklü sokak üzerinden, avlu girişi Beypazarı caddesi üzerindendir.

Harita 3.1 Aşağı Ayaş halihazır harita

Balçıcek evinin üzerinde bulunduğu Sülüklü Sokağın büyük kısmı Ferah Faki Mahallesi içinde olmasına rağmen sokağın Beypazarı Caddesi'nde sonlandığı noktada oluşan ve yapının cephe verip ilişki kurduğu meydan Cami Atik Mahallesi sınırlarındadır.

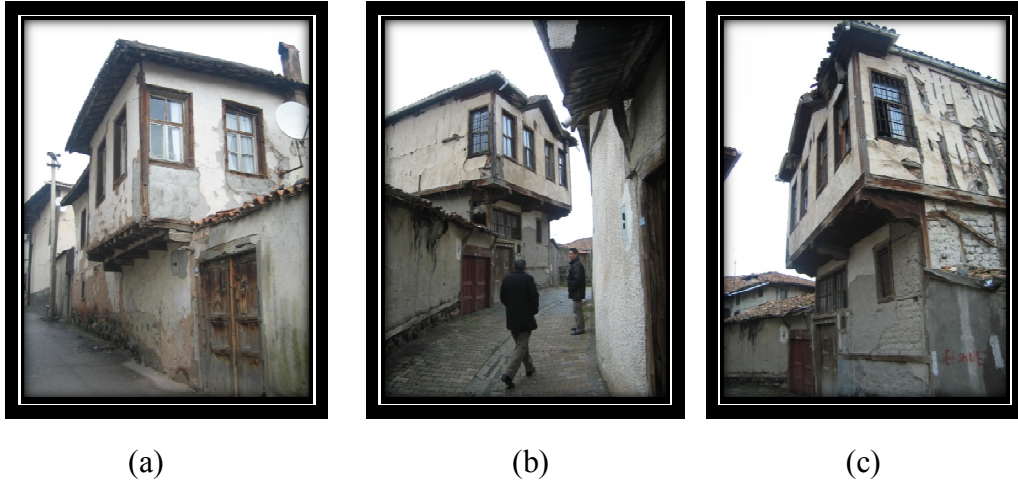
Cami-i Atik Mahallesi Ayaş Beypazarı yolunun güneyinde Aşağı Ayaş'ta bulunmaktadır. Mahalle kuzeyinde Ömeroğlu Mahallesi, batısında Ferah Faki Mahallesi, güneyinde Aşağı Ayaş'ın içinden geçen en büyük cadde olan Beypazarı Caddesi'ni de içine alarak Ayaş Çayı, doğusunda Ayaş'ın merkezini oluşturan Cumhuriyet Meydanı'nı içine alarak Derviş İmam Mahallesi ile sınırlanmaktadır. Ankara-Beypazarı yolundan Aşağı Ayaş'a inen üç yoldan ikisi bu mahallede sonlanarak Beypazarı Caddesi ve Cumhuriyet Meydanına ulaşmaktadır.

Resim 3.1 Beypazarı Caddesi'nin Cumhuriyet Meydanı'na çıkışı

Ayaş'ta geleneksel kent dokusunun etrafında toplandığı merkez olan Cumhuriyet Meydanı'nı ilçenin batısına bağlayan Beypazarı Caddesi Mahallenin omurgasını oluşturmaktadır. Geleneksel Türk mimarisinde çokça rastlanan organik gelişim Ayaş ve bu mahalle içinde geçerlidir. Ayaş'ın eğimli araziye oturan mahallelerinde yerleşimler, eğime paralel biçimde sokaklar oluşturmuştur. Cami-i Atik Mahallesinde de yapılaşma ve sokaklar genel eğimle birlikte hareket etmiştir. Mahallede ki ev dizilimi genelde bitişik nizam biçiminde oluşmaktadır. Yer yer ayırık

yerleşimler olsa da az miktardadır. Evlerin büyüklükleri farklılık göstermektedir. Büyük evlerle beraber, çok küçük evler hatta ev olarak kullanılan eklentilere birlikte rastlamak da mümkündür.

Resim 3.2 Cami-i Atik Mahallesi avlulu ayrıık evler

Resim 3.3 Cami Atik Mahallesi yoldan girişli bitişik evler

Yapının üzerinde bulunduğu Sülüklü Sokak Ferah Faki Mahallesi'nin ve Ayaş'ın batıdaki yerleşim sınırından başlayarak Beypazarı Caddesi Hallaç Sokağın ve Balççek Evi'nin de içinde bulunduğu 5 yapının tarif ettiği açık manzara oluşturan bir meydanla sonlanmaktadır (Resim3.4).

Resim 3.4 Sülüklü sokağın çıkışında oluşan meydanlaşma

(a)

(b)

Resim3.5 Meydanlaşmadan görünüm

Sülüklü Sokağa cephe veren evler ada çeperine yerleşerek arka avlular oluşturmaktadır. Bu avlular ya aynı kotta ortak avlu olarak kullanılmakta, ya da arazinin eğimine göre farklı kotların teraslanarak, evlere özel avlular haline gelmektedir. Balçiçek Konutunda da eğimden dolayı ortaya çıkan bodrum katlar kottan yararlanılarak yapılan teraslama ile özel avlu özelliği kazanan mekana açılmaktadır. Eğimin çok arttığı Beypazarı Caddesi'nin güneyinde kalan kısımda ise Beypazarı Caddesi'ne cephe veren evler yapılaşma için sınırı oluşturmaktadır. Bu yapılardan sonra oluşan yarlar yapılaşma için uygun olmamaktadır.

Balçiçek Evi'nin, önündeki meydanı, meydan çevresindeki yapılaşmayı, Sülüklü Sokağın ve Beypazarı Caddesinin bir kısmını da içine alan yapının yakın çevresinde

çevre analizleri yapılmıştır. Doluluk boşluk oranı, kat yüksekliği, yapım teknikleri, arazi kullanım durumu, yapısal hasar durumu analizleri Şekil 3.2, 3.3, 3.4, 3.5, 3.6 da halihazır harita üzerine renklendirme yapılarak verilmiştir.

3.1. Yapılan Analizlerin Değerlendirilmesi

Analiz yapılan çevreden çekilen fotoğrafların kamera yerleri Şekil 3.1 ve çekilen fotoğraflar Resim 3.6-30 da verilmiştir. Buradaki değerlendirmeler çevresel bazdadır. Daha detaylı yapısal ve yapı çevre ilişkisi analizleri 5. Bölümde karşılaştırmalı çalışmalarda yapılmıştır.

Yapılan analizlerin değerlendirmelerini de rakamsal ve tanımsal olarak şöyle yapabiliriz.

Değerlendirmeye alınan toplam 38 adet olan yapılar arasında geleneksel nitelikli olarak görebileceğimiz yapı oranı %35 civarındadır. Diğer yapılar ya yeni dönem yapıları ya da eski ama gelişigüzel inşa edilmiş niteliksiz yapılardır.

Doluluk boşluk analizi

Yapıların yıkılması sonucu ve bahçelerden dolayı oluşan boşluklarla beraber sokak boyunca yaklaşık %40 oranında boşluk ve %60 oranında doluluk vardır. Oluşan boşlukların yeşil alanlar dışında tanımsız ve işlevsiz olması çevresel olarak güzel görüntü oluşturmamaktadır. Dolu parsellerin hemen tamamı bitişik nizam durumundadır. Yapıların girişleri yoldan ve avludan olmak üzere iki şekilde oluşmuştur. Balçıçek Evi önünde oluşmuş olan boş alan diğer yapılar tarafından sınırlandırılmış olup bu alan adeta meydan haline dönüşmüştür.

Kat yüksekliği analizi

Sokak boyunca yapılar 1,2 ve 3 katlıdır. 3 katlı yapılar betonarme sistemle inşa edilmiş olmakla birlikte, ahşap çatıklı yapılar arasında da 3 katlı olanlar vardır. Ancak bu yapılarda 3. Kat cihannüma durumundadır. 38 yapı arasında 1 katlılar %32, 2 katlılar %60 ve 3 katlılar %8 oranında bulunmaktadır.

Yapım tekniği analizi

Sokakta 19. yy yapıları bulunmakla beraber, yakın dönemde yapılmış konutlar yada eski yapılara yapılmış yeni dönem eklentiler bulunmaktadır. Yapıldığı döneme göre yapının yapın tekniği de farklılık göstermektedir. 19.yy yapıları ahşap çatkı, yeni dönem yapıları ise tuğla yığma ve betonarme tekniği ile yapılmıştır. Sokak boyunca ahşap çatkı yapılar %64, yığma yapılar %29 ve betonarme yapılar %3 oranında bulunmaktadır.

Yapı kullanım durumu

Analiz yapılan yerdeki yapılar konut ve müştemilat olarak kullanılmaktadır. Bunların dışında kullanılmayan terk edilmiş yapılar bulunmaktadır. Yapıların %42 si konut olarak, %26 sı müştemilat olarak, %32 si ise terk edilmiş ve boş durumdadır. Kullanılmayan yapıların oranının bu kadar yüksek olması yapıların durumu ve buna bağlı olarak konforsuzluğu yüzünden terk edilmiş olmalarına bağlıdır. Bu durum Ayaş'taki konutların ne kadar koruma planlaması içinde olduğunu açıkça göstermektedir. Yapıların terk edilmesi ve kullanımda olmaması yapıların yok olmasında birinci sebep olarak düşünülmelidir. İnsanların yapıları terk etmemesi için ya da terk edilen yapılar için mutlaka planlamalar yapılmalı ve biran önce uygulamaya konulmalıdır.

Yapısal durum analizi

Yapısal durum analizi için gerçekleştirilmiş olan değerlendirmede iyi, orta, kötü, yıkılmış olarak gruplanarak işaretlenmiştir. Yapılardan %39 iyi, %24 orta, %30 kötü ve %7 si yıkılmış durumundadır. Kötü diye tanımlanan yapıların tamamı ve orta diye tanımlanan yapıların bir kısmı kullanıcısı tarafından terk edilmiş durumdadır. Terk edilen yapılar zaman içinde yıkılmaya terk edilmiş durumdadır.

Şekil 3.2 Çevre analizi için çekilen fotoğrafların bakış noktaları

Resim 3.6 Meydan görünüm 1

Resim 3.7 Beypazarı Caddesi görünüm 1

Resim 3.8 Beypazarı Caddesi görünüm 2

Resim 3.9 Hallaç Sokak görünüm 1

Resim 3.10 Sülüklü Sokak görünüm 1

Resim 3.11 Sülüklü Sokak görünüm 2

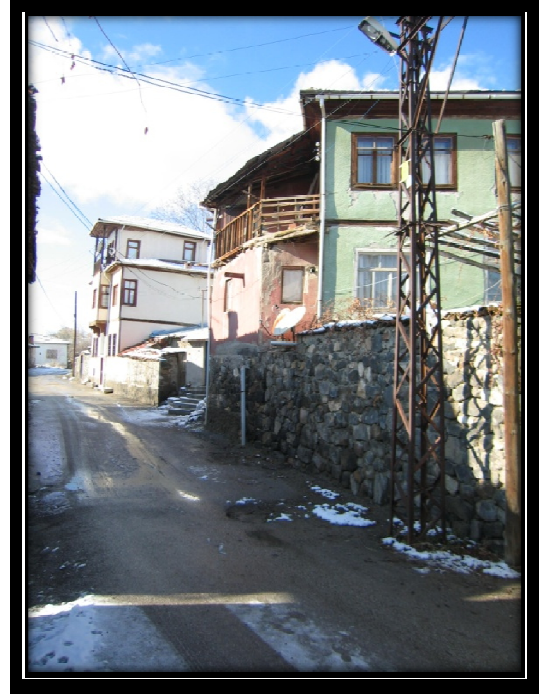
Resim 3.12 Sülüklü Sokak görünüm 3

Resim 3.13 Sülüklü Sokak görünüm 4

Resim 3.14 Sülüklü Sokak görünüm 5

Resim 3.15 Sülüklü Sokak görünüm 6

Resim 3.16 Sülüklü Sokak görünüm 7

Resim 3.17 Sülüklü Sokak görünüm 8

Resim 3.18 Sülüklü Sokak görünüm 9

Resim 3.19 Sülüklü Sokak görünüm 10

Resim 3.20 Sülüklü Sokak görünüm 11

Resim 3.21 Sülüklü Sokak görünüm 12

Resim 3.22 Sülüklü Sokak görünüm 13

Resim 3.23 Sülüklü Sokak görünüm 14

Resim 3.24 Sülüklü Sokak görünüm 15

Resim 3.25 Sülüklü Sokak görünüm 16

Resim 3.26 Sülüklü Sokak görünüm 17

Resim 3.27 Sülüklü Sokak görünüm 18

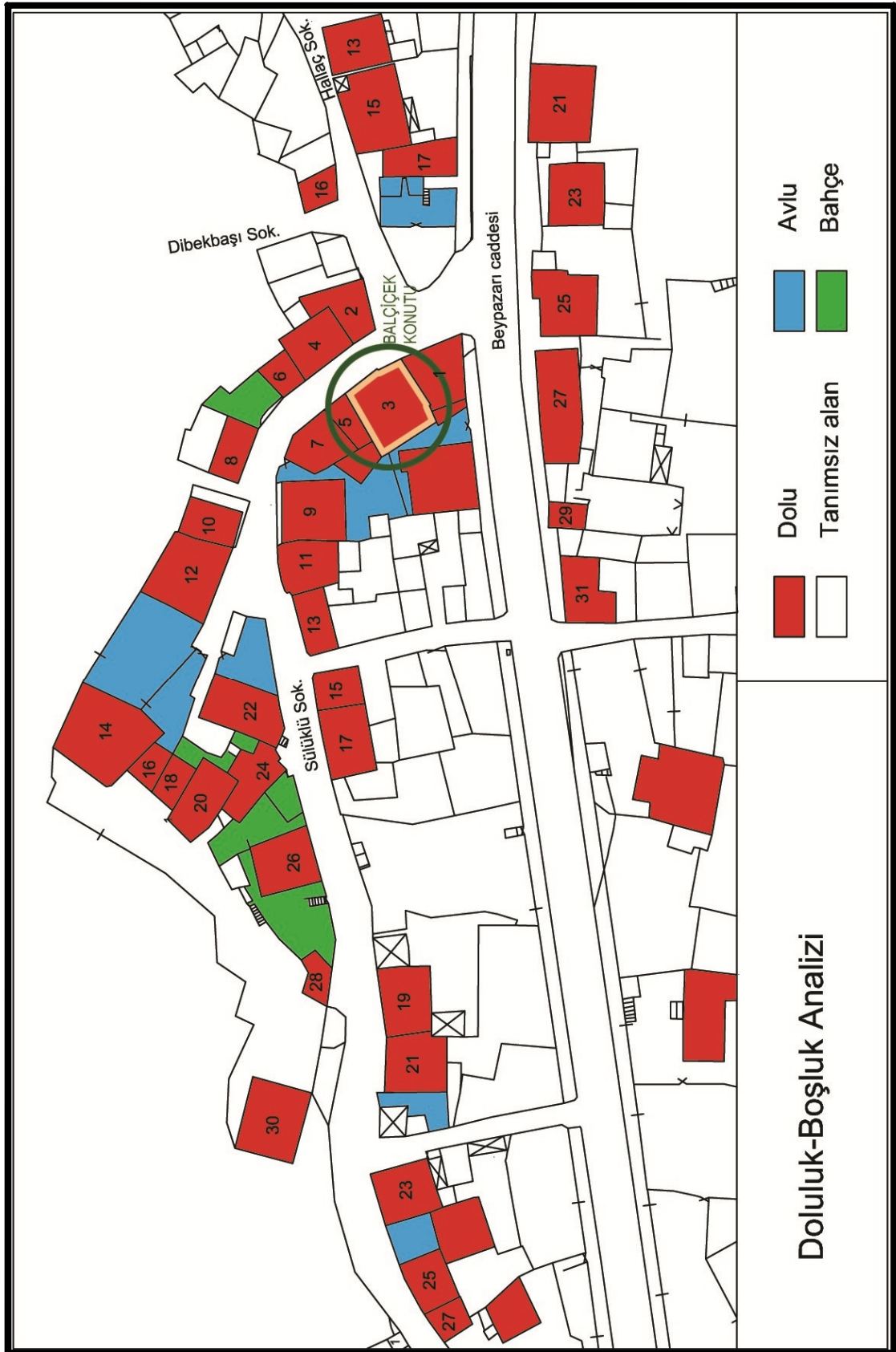
Resim 3.28 Hallaç Sokak görünüm 2

Resim 3.29 Meydan görünüm 2

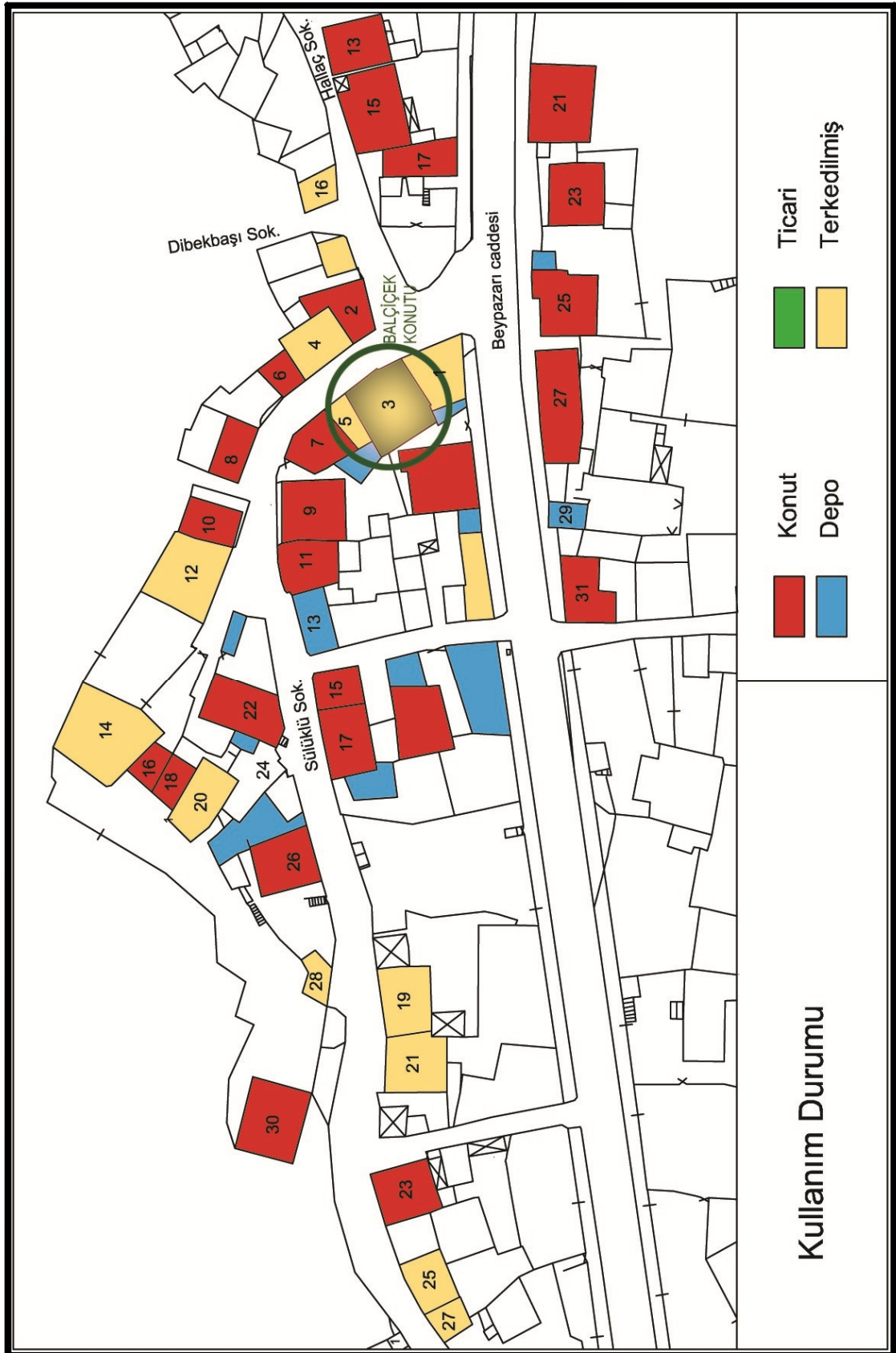
Resim 3.30 Meydan görünüm 3

Şekil 3.3 Doluluk-boşluk analizi

Şekil 3.4 Kat yüksekliği analizi

Şekil 3.5 Kullanım durumu analizi

Şekil 3.6 Yapım tekniği analizi

Şekil 3.7 Yapısal durum analizi

4. AYAŞ İLÇESİ BALÇİÇEK EVİ HAKKINDA ANALİZ

4.1. Analiz Metodolojisi

Balçiçek Evi için yapılacak analizde, grafik belgeleme ve tanımsal belgeleme olmak üzere iki ayrı yöntem kullanılmıştır. Bu metotlarla yapı çevresel ve mekansal olarak incelenip kullanılan yapı malzemeleri, özel yapı elemanları ve yapım teknikleri analiz edilmiştir.

4.1.1. Grafik belgeleme

Balçiçek Evi'nin mevcut durumunun tanımlanması, belgelenmesi için yapının, tüm yapı elemanları ile birlikte rölöve çalışması yapılmıştır. Rölöve ölçümleri Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Bölümü Yüksek Lisans öğrencisi Umut İnci, İçmimar Evrim Yalın ve İçmimar Murat Hazar Keskin tarafından yapılmıştır. Aile çoğunlukla Ayaş dışındaki çiftlik evlerinde yaşadığından yapıya giriş çıkışlar yılın belli zamanlarında sağlanabilmiş olup bu sebeple ölçümler Eylül 2010, Mart 2011 ve Eylül 2011 tarihlerinde yapılabilmektedir.

Rölöve çalışmalarına ölçü alırken altlık olarak kullanılmak üzere, yapının planları, kesitleri ve görüşlerinin krokilerinin çizilmesiyle başladı. Yapının +0,00 kotu çizgisi, yapının Sülüklü Sokağı giriş kapısı kaldırım kotundan 150 cm yukarısı olarak belirlendi. Bu kot, yapının önemli mimari elemanlarının plan kesitine girebildiği ve ölçümün kolay yapılabildiği bir kot olduğundan tercih edildi. 1.kat kotları yine Sülüklü Sokağı giriş kapısı kaldırım kotundan +5,50 cm, bodrum kat kotları ise yine aynı noktadan -1,50 cm çizgisinden ölçülendirilmiştir. Yapının sıfır kotları hortum terazi yöntemi kullanılarak belirlenmiştir. Plan ve kesit ölçüleri lazer metre ve şerit metre ile ölçülmüştür. Düzlem ölçüleri ile birlikte üçgen oluşturan çapraz köşegen ölçüler alınarak plan şemaları hazırlanmış, mimari öğelerin köşe noktalarının kat sıfır çizgilerine + ve – mesafeleri ölçülerek kesitler oluşturulmuştur. Özellikle kapı, pencere, dolap, ocak, niş, tavan, döşeme gibi yapı elemanlarının daha büyük ölçekte belgelenebilmesi için her türlü küçük detayı, üzerindeki yıpranması ve bozulmaları, renkleri, yapısal özellikleri incelenmiş ve ölçülendirilmiştir. Ölçülendirme ile birlikte yapıdaki mimari öğeler 28-105 mm bir dijital fotoğraf makinesi ile belgelenmiştir.

Cephe ölçüleri reflektörsüz total station ile lazer nokta kullanılarak, bina etrafında dolanarak 3 boyutlu olarak alınmıştır. Yapılan ölçümler sokakta ölçüm anında doğrudan bilgisayara aktarılabilmiş, dwg formatında aktarım için Autocad programının altında çalışan Tachycad programından yararlanılmıştır. Böylece lazer noktanın istenmeyen, yanlış yeri hedeflemesi anında fark edilerek engellenmiştir. Cepheden de iç mekanda olduğu gibi detaylı fotoğrafik belgeleme yapılmıştır.

Yapının ölçülendirilmesi ile birlikte, yapıda kullanılan malzemeler, yapım teknikleri, yapının taşıyıcı sistemi incelenerek bilgi edinmeye çalışılmıştır. Yapıdaki bozulmalar, eklemeler, izler tespit edilmiştir. Yapı dışında da yapı ve çevresi hakkında bilgi toplama işi devam etmiştir. Yapı sahibi Hasan Basri Balçıçek ve annesi Zehra Balçıçek, Ayaş Belediyesi Meclis Üyesi Adike Balçıçek Ayaş Belediyesi inşaat mühendisi Murat Özyön nüfus müdürlüğü görevlisi Veli Yılmaz, ile görüşülerek sözel bilgilere ve bazı tescilli yapıların tescil fişleri ile ilçenin halihazır planlarına ulaşılmıştır.

Büro çalışmalarında, alınan tüm ölçüler, kotlar ve bilgiler bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Çizim için Autocad 2011, Photoshop CS3 programları kullanılmıştır. Büro çalışmaları sahada ölçü alma çalışmaları ile birlikte eşzamanlı olarak yürütülerek, ölçümden kaynaklanabilecek hatalar en aza indirilmeye çalışılmıştır.

Toplanan tüm bilgiler doğrultusunda yapının vaziyet planı, kat planları, döşeme planları, tavan planları, kesitleri, görünüşleri, özel yapı elemanlarının tanımlanabilir ölçekte detayları rölöve çizim tekniklerine göre çizilerek grafik belgeleme yapılmıştır.

4.1.2. Tanımsal belgeleme metodolojisi

Yapıdaki mimari öğelere ayrı ayrı poz numarası verilerek tanımlanması kolaylaştırılmıştır. En küçük ölçekten, en büyük ölçeğe kadar kodlama yapılarak sayfalar ya da paftalar arasında eşleşmeler oluşturulmuştur.

4.2. Yapının Tanımsal Analizi

Yapının tanımsal analizi altı alt başlık altında incelenmiştir.

4.2.1. Yapının genel tanımsal analizi

Balççek Evi Ankara İli, Ayaş İlçesi, Cami Atık Mahallesi Sülüklü Sokak 3 Numarada, Sülüklü Sokak ile Emine Tefvika Ayaşlı Caddesinin kesiştiği yerde bulunmaktadır. Ayaş İlçe meydanına 250 m uzaklıkta ve meydanın batısında yer almaktadır (Resim 4.1).

Resim 4.1 Yapının ilçedeki konumu

Ev Hasan Basri Balççek'e ait olup, annesi Zehra Balççek'ten kalmıştır. Yapıyla ilgili ilk sözel bilgilerin toplandığı 2010 yılı yaz aylarında henüz sağ olan 1918 doğumlu Zehra Balççek'ten alınan bilgilere dayanarak, kendisinin ve annesinin bu evde doğduğu anlaşılmaktadır. Zehra Balççek dedesinin evi kendisinin yapmadığını birinden satın aldığını anlatmıştır. Zehra Balççek'in annesinin 1894 doğumlu olduğu hesaplanırsa, evin yapım zamanının 1870-1890 aralığında olduğu anlaşılmaktadır.

Konutun kuzeydoğu ve güneybatı olmak üzere iki yönden cephesi bulunmaktadır. Kuzeybatı ve güneydoğu cephelerinde bitişik nizam durumdadır. Evin -1,50 kotunda ön cephede Sülüklü Sokak üzerinden zemin kata girişi bulunmaktadır (Resim 4.2). Zemin katın arka cephe ve avlu üzerinden de, arkasındaki yine Hasan Basri Balççek'e ait yeni betonarme eve ahşap bir köprü ile bağlantısı vardır (Resim 4.3).

Resim 4.2 Sülüklü Sokak ön cephesi

Arkasındaki yeni betonarme ev, kuzeyindeki ve güneyindeki komşu yapılar, güney batısındaki yeni bahçe duvarı ve kuzey doğusundaki komşu parselin yüksek kotu Balççek Evi'nin arkasında bir avlu oluşturmaktadır. Bu avludan da binanın bodrum katına giriş sağlanmaktadır (Resim 4.4).

Resim 4.3 Avlu köprü bağlantısı

Resim 4.4 Arka cephe girişi

Ev; zemin kat, 1.kat ve kısmi bodrum kat olmak üzere üç kattan oluşmaktadır. Zemin katta sofa (Z01), mutfak (Z03), odalar (Z02, Z04, Z05) ve tuvalet (Z06) bulunmaktadır. Zemin katta dış duvarlar taş ve kerpiç dolgulu ahşap çatki duvarlardan oluşmaktadır. İç duvarların tamamında kerpiç dolgulu ahşap çatki duvarlar kullanılmıştır. Döşemeler odalarda özgün ahşap döşeme, sofa ve mutfakta ise beton şaptır. Tavanlarda sofa ve mutfakta 1.katın döşeme kirişleri ve döşeme tahtaları görülmektedir. Odalarda ise ahşap döşeme kirişlerinin altında ahşap çıtalı tavan kaplamaları mevcuttur.

Mimari özellikler içeren yapı elemanları bozulmalar olsa da özgünlüğünü korumaktadır. Ön ve arkadaki ahşap giriş kapıları, ahşap oda kapıları, ahşap giyotin ve çarpma pencereler, ahşap dolaplar, taş ocak, çift kollu ahşap merdiven ve merdiven korkuluğu, nişler, ahşap tavanlar özgün ve özellikli yapı elemanlarıdır. Zemin kattan çift kollu ahşap bir merdiven ile sahanlığa ve sahanlıktan tek kollu ahşap bir merdiven ile 1.kata ulaşılmaktadır.

1.katta sofa (101) ve sofanın iki tarafında duvarları kısmen yıkılmış ama kapıları ve izleri bulunan dört oda bulunmaktadır (102, 103, 104, 105). 1.katta ön cephe duvarlar tuğla dolgulu, diğer cepheler ve iç duvarlar kerpiç dolgulu ahşap çatki duvarlardır.

1.kat döşeme malzemeleri ya da izleri yok olmuştur. Döşeme tahtalarının üzeri toprak dolgu ile doldurulmuştur. Yalnızca sofada (101) önde ve arkada bulunan sekilerde ahşap döşeme tahtaları kısmen varlığını koruyabilmiştir.

1.kat tavanlarında ahşap döşeme kirişleri bulunmakla beraber, hiçbir mekanda ahşap tavan kaplamalarına ya da izlerine rastlanmamıştır. 1.katta mimari özellikler içeren yapı elemanları korunamamış, ya tamamı ya da büyük bir kısmı yok olmuş durumdadır. Ahşap merdiven korkulukları, ahşap kapılar, kemerli ve düz ahşap giyotin pencereler, ahşap sekiler, önemli mimari elemanlardır.

Yapının bodrum katı kuzeybatısında ve güneydoğusunda olmak üzere birbirinden bağımsız iki ayrı yerde yapılmıştır. Bu mekanların yapının diğer katlarıyla bağlantısı bulunmamaktadır. Güneydoğu taraftaki B01 Ahır mekanını barındıran kısmın girişi

arka avludan merdiven ile -4,04 kotundandır. Duvarlar moloz taş örgülüdür. Döşeme malzemesi topraktır. Zemin katın döşeme kirişleri ve döşeme tahtası tavanı oluşturmaktadır. Kuzeybatı taraftaki B02 Depoyu barındıran kısmın girişi -3,10 yüksek kottan binanın yan tarafındadır. Mekanın döşeme kotu -3,70 olduğundan giriş kapısının yarısı toprak altında kalmıştır. Burada da duvarlar moloz taş, döşeme toprak ve tavan zemin katın döşeme kirişleri ve döşeme tahtalarından oluşmaktadır. Bodrum katlarda özel mimari eleman olarak kapılar, pencereler ve nişler görülmektedir.

Bina cepheleri birbirinden biçim ve malzeme olarak farklılık göstermektedir. Ön cephede geleneksel Türk mimarisinde az rastlanan, Ayaş'ta ise tek örneği olan yarım daire çıkma bulunmaktadır. 1.kat cephesi tuğla dolgulu ahşap çatki duvarlardan oluşmaktadır. Tuğla dolgunun diziliş biçimi düzensiz olduğundan cephenin özgününde sıvalı olduğu düşünülmektedir. Zemin katta ise cephe moloz taş örgü ve aralarda ahşap kirişlerden oluşmaktadır. Ön cephede özellikli mimari elemanlar yarım daire çıkma ahşap giriş kapısı, çıkmanın kemerli ahşap giyotin pencereleri, düz giyotin pencerelerdir.

Arka cephe kottan dolayı, bodrum katın açığa çıkmasıyla üç kattan oluşmuştur. Bodrum kat moloz taş, zemin kat ve 1.kat kerpiç dolgulu ahşap çatki olarak cepheye yansımaktadır. Bu cephede de büyük oranda sıva dökülmesi meydana gelmiştir.

Arka cephede çıkma cephe ortasında düz çıkma şeklindedir. Arka cephede özellikli yapı elemanları olarak ahşap giyotin pencereler, ahşap çıkma payandaları, ahşap kapı sayılabilir.

Burada anlatılan mekanlar, cepheler, yapı sistemleri, yapı elemanları, malzemeler, fotoğrafları ve çizimleri ile birlikte pozları ile tanımlanarak detaylı olarak 4.2.2 Yapının içmekan tanımsal analizi, 4.2.3 Yapının dış tanımsal analizi başlıkları altında anlatılmıştır.

4.2.2. Yapının iç mekan tanımsal analizi

Bu bölümde yapı içerisindeki tüm mekanların duvar, döşeme ve tavan özellikleri ayrıntılı olarak anlatılmıştır. Kapı, pencere, dolap, niş, ocak, vb. özellikli mimari elemanların yalnızca isim, ölçü ve mekandaki yeri tanımlanacaktır. Detaylı anlatımı yapım teknikleri ve malzemeleri 4.2.4 özellikli mimari elemanlar başlığı altında daha sonra anlatılmıştır.

Zemin kat mekanları

Z01 Sofa (Çizelge 4.2)

Sofa, zemin katta üç adet oda (Z03, Z04, Z05), mutfak (Z03) ve tuvaletin (Z06) açıldığı, arka ve ön kapı ile dış mekanla tuvaletin (Z06) bağlantısının sağlandığı bir mekandır. 46 m² alan üzerine kurulmuş ve yüksekliği 3,65 m'dir.

Resim 4.5 Z01 Sofa genel görünüm 1

Resim 4.6 Z01 Sofa genel görünüm 2

Sülüklü Sokak'tan çift kanatlı ahşap bir kapı ile sofaya giriş yapılmaktadır. Zaman içerisinde asfaltlanan yolun kotunun yükselmesi, yol kotu ile sofanın giriş kotu arasında 29 cm fark oluşmasına ve ahşap giriş kapısının kısmen gömülmesine neden olmuştur. Yapının giriş kapısı DK1 175x241 cm ölçülerindedir.

Sofa ile odaları birbirinden ayıran duvarlar kerpiç dolgulu ahşap çatkı sistemdedir. Üzerinde kerpiç sıva ve kireç badana bulunmaktadır. Sıvada genel olarak ahşap çatkılarının hizasında çatlama ve yer yer dökülmeler olmuştur. Dökülen sıvaların üzeri kısmen beton sıva ile tamir edilmiştir. Mekanda genel olarak nem oluşumu mevcuttur. Binaya çekilen elektrik ve sıhhi tesisat hatları duvarların üzerinden kelepçe ve kroşe ile taşınmış ve kötü görüntü oluşturmuştur (Bkz. Resim 4.5). +0,26 kotunda askılık olarak kullanılan 13 cm yüksekliğinde ve sıva içine gömülü ahşap bantlar bulunmaktadır. (Resim 4.7). Duvarların strüktürel yapılarında bozulma görülmemektedir.

Resim 4.7 Ahşap duvar bantları

Mekanda özgün döşemenin üzeri beton şap ile kapatılmıştır. Yalnız merdiven önlerinde yüksek kotta ahşap döşeme tahtası mevcuttur. Şap atılırken -1,63 ten -2,03 kotuna kadar tuvalet ve arka kapıya (DK2) doğru eğim oluşturulmuştur. Atılan şapta yer yer ufalanmalar ve tamiratlar gözlenmektedir.

Sofanın tavanında yaklaşık 10x15 cm kesitinde 1.katın döşeme kirişleri (kısa yönde) ve üzerinde de döşeme tahtaları (uzun yönde) görülmektedir (Resim 4.8). Kirişlerin aralıkları 20 cm ile 25 cm arasında değişmektedir. Döşeme tahtalarının eni 10 cm ile 30 cm arasında değişen farklı ölçülerdedir. Sofanın tavan kaplamasına ait herhangi

bir ize rastlanmamıştır. Yapının duvarlarının yıllar içinde sürekli tamirat görmesi ve boyanması sebebi ile izlerin kapanmış olabileceği düşünülmektedir. Tavan kirişlerinde çatlama, kırılma, seğim yapma gibi yapısal bozukluk yoktur. Üzerindeki boyada kirlenme, zamandan kaynaklanan farklılıklar gözlenmektedir.

Resim 4.8 Z01 Sofanın tavanı

Yapının ahşap merdiveni sofanın sonunda, arka kapının üzerinde yer alıp, -1,63 kotundan +0,26 kotundaki sahanlığa 120 cm eninde çift kolla ulaşmaktadır. Sahanlıkta ortada tek kola dönen merdiven 1.kat ulaşımını +1,95 kotunda tamamlamaktadır (Resim 4.9).

Resim 4.9 Merdiven görünüm

Resim 4.10 Merdiven detay

Z02 Oda (Çizelge 4.6)

19 m² alan üzerinde kurulmuş ve yüksekliği 3,40 m dir (Resim 4.11).

Resim 4.11 Z02 Oda genel görünüm 1

Resim 4.12 Z02 Oda genel görünüm 2

Giriş kapısı (DK1.2) özgünlüğünü korumuştur. 92x208 cm boyutlarındadır. İç duvarlar ve arka cephe duvarları kerpiç dolgulu ahşap çatki, yan duvar taş duvardır. Duvar üzerinde kerpiç sıva ve kireç badana bulunmaktadır. Sıvada yer yer çatlamlar gözlenmektedir. Elektrik kabloları duvar üzerinde çirkin görüntü oluşturmaktadır. Arka cephe duvarında çapı 20 cm pişmiş topraktan baca deliği bulunmaktadır. Aynı duvarda 69x157 cm P2.1 ve 70x159 cm P2.2 ahşap giyotin pencere mevcuttur. Odada kapı kanadının açıldığı tarafta 117x101x210 cm ölçülerinde DLP-1 dolabı, 88x96x210 cm ölçülerinde DLP-2 dolabı, 92x47x183 cm ölçülerinde N-1 şerbetliği bulunmaktadır (Resim 4.13).

Oda kapısının karşısındaki duvarda ise 62x45x111 cm ölçüsünde kapaklı N-3 nişi bulunmaktadır (Resim 4.14).

Oda zemini döşeme tahtasıdır. Odanın uzun yönünde 12 cm'den 33 cm'e kadar farklı enlerde döşenmiştir (Resim 4.15). Döşemede malzeme kaybı bulunmamaktadır. Kirlenme ve zamana bağlı olarak renk değişikliği vardır. DLP-2 dolabının zemininde

ahşap döşeme tahtası devam etmekte, DLP-1 dolabında ise şap bulunmaktadır. Bu durum DLP-1 dolabının gusülhane olabileceğini düşündürmektedir.

Resim 4.13 DLP-1, DLP-2 Dolabı ve N-1 Şerbetliği

Resim 4.14 N-3 Nişi

Resim 4.15 Z02 Odası zemini döşeme tahtası

Odanın tavanında ahşap tavan kaplaması vardır. Tavan kaplamasının duvar kenarlarında 10 cm duvar kenar bandı bulunmaktadır. İçe bakan tarafında üç dişli kordon açılmıştır. Oluşan ikinci çerçeve içerisinde odanın uzun boyu doğrultusunda 4x2,5 cm kesit ölçüsünde tavan çıtaları bulunmaktadır. Çıta aralıkları 17 cm'dir

(Resim 4.16). Tavanda yapısal olarak bozulma görülmemektedir. Kirlenme ve zamana bağlı olarak renk değişikliği vardır.

Resim 4.16 Z02 Odası ahşap tavan kaplaması

Z03 Mutfak (Çizelge 4.4)

16 m² alan üzerine kurulmuş mutfakın tavan yüksekliği ortalama 3,63 m'dir. Giriş kapısı (K1.1) 93x209 cm ölçülerinde özgün olduğu düşünülen bir kapıdır. İç duvarlar kerpiç dolgulu ahşap çatkı duvar, dış duvarlar moloz taş duvarlardır. Duvarlar kerpiç sıva ve üzeri kireç badanadır. Yer yer çatlaklar vardır. Mutfak olması sebebiyle tüm duvarlarda siyah islenme meydana gelmiştir. Burada da duvardaki elektrik kabloları duvarda kirlilik oluşturmaktadır. Duvarların strüktrüel yapılarında bozulma yoktur. Yan cephedeki taş duvar içerisinde 115x128 cm ölçülerinde N-4 ve 72x108 cm ölçülerinde N-3 nişleri bulunmaktadır. Ön cephe duvarında ise 72x163 cm ölçüsünde P2.3, 8x166 cm ölçüsünde P2.4 pencereleri ile taş ocak bulunmaktadır. Pencereler tek kanat çarpma pencerelerdir. Taş ocak 177x150 cm ölçülerinde basık kemerli bir ocaktır. Ocak kısmen parça kaybetmiş ve bozulmaya uğramıştır (Resim 4.17).

Mutfakın özgün döşemesinin üzerine beton şap atılmıştır. Beton şapta kısmen ufalanma bulunmaktadır.

Ahşap tavan kaplaması bulunmamaktadır. Ahşap tavan kaplaması olduğuna dair herhangi bir ize rastlanmamıştır. Tavanda 1.katın, 10x15 cm ölçülerinde döşeme kırımları ve üzerinde döşeme kaplamaları görülmektedir. Mutfaktaki ocak sebebiyle

bütün tavan islenmiş ve siyah renk olmuştur (Resim 4.19). Tavan kirişlerinde çatlama, kırılma, seğim yapma gibi yapısal bozulmalar yoktur.

Resim 4.17 Mutfak genel görünüm 1

Resim 4.18 Mutfak genel görünüm 2

Resim 4.19 Z3 Mutfak tavanı

Z04 Oda (Çizelge 4.3)

15 m² alan üzerine kurulmuş odanın tavan yüksekliği ortalama 3,39 m'dir. Giriş kapısı K1.4 93x208 cm ölçülerinde özgün olduğu düşünülen bir kapıdır.

İç duvarlar kerpiç dolgulu ahşap çatkı duvar, dış duvarlar moloz taş duvarlardır. Duvarlar kerpiç sıva ve üzeri kireç badanadır. Yer yer çatlaklar vardır. Burada da duvardaki elektrik kabloları duvarda kirlilik oluşturmaktadır. Duvarların strüktrüel yapılarında bozulma yoktur. Ön cephedeki taş duvar içerisinde 82x111 cm ölçülerinde P1.1 penceresi bulunmaktadır. Pencere tek kanat düşey menteşeli açılır penceredir (Resim 4.20). Odanın sofaya bakan duvarında 75x152 cm ölçülerinde P3.1 penceresi bulunmaktadır. Pencere çift kanat düşey menteşeli açılır penceredir.

Resim 4.20 Z04 Odadan görünüm 1

Resim 4.21 Z04 Odadan görünüm 2

Odanın zemini döşeme tahtasıdır. Döşeme tahtası odanın uzun yönünde döşenmiştir ve genişlikleri 21-25 cm aralığında değişmektedir. Döşemede malzeme kaybı bulunmamaktadır. Kirlenmeye ve zamana bağlı olarak renk değişikliği vardır (Resim 4.22).

Odanın tavanında ahşap tavan kaplaması vardır. Bu odanın tavanında diğer odalardan farklı olarak yalnız 10 cm kalınlığında içi üç dişli kordonlu duvar kenar bandı

çerçeve oluşturmuştur. İkinci bir çerçeve yapılmamıştır. Odanın uzun boyu doğrultusunda kenar bandına kadar 4x2,5 cm kesit ölçüsünde tavan çıtaları bulunmaktadır. Çıta aralıkları 19-22 cm arasında değişmektedir (Resim 4.23).

Resim 4.22 Z04 Odası döşemesi

Resim 4.23 Z04 Odası tavan

Z05 Oda (Çizelge 4.5)

17 m² alan üzerine kurulmuş ve yüksekliği 3,38 m'dir. Giriş kapısı K1.3 93X208 cm ölçüsündedir.

İç duvarlar ve arka cephe duvarı kerpiç dolgulu ahşap çatki, yan dış duvar, yığma taş duvardır. Duvar üzerinde kerpiç sıva ve kireç badana bulunmaktadır. Sıvada yer yer çatlamlar gözlenmektedir. Arka cephe duvarında 20 cm eninde pişmiş topraktan baca bulunmaktadır. Yine arka cephe duvarda 72x163 cm ölçüsünde P2.3 ve 80x166 cm ölçüsünde P2.4 penceresi bulunmaktadır. Pencereleer giyotin pencereleerdir (Resim 4.24). Odada kapı kanadının açıldığı tarafta 74x105x202 cm ölçülerinde DLP-3 dolabı, 89x106x202 cm ölçülerinde DLP-4 dolabı ve 92x45x177 cm ölçülerinde N-2 şerbetliği bulunmaktadır (Resim 4.25).

Resim 4.24 Z05 Odası genel görünüm 1

Resim 4.25 Z05 Odası genel görünüm 2

Oda zemini döşeme tahtasıdır. Odanın uzun yönünde 17 cm'den 29 cm'e kadar farklı enlerde döşenmiştir. Döşemede malzeme kaybı bulunmamaktadır. Kirilenmeden dolayı renk değişikliği vardır (Resim 4.26). DLP-4 dolabının içinde döşeme tahtası devam ederken DLP-3 dolabında beton şap mevcuttur. Bu durum DLP-3 dolabının gusülhane olduğunu düşündürmektedir.

Resim 4.26 ZO5 Odası döşemesi

Resim 4.27 ZO5 Odası tavanı

Odanın tavanında ahşap tavan kaplaması vardır. Tavan kaplamasının duvar kenarlarında 10 cm duvar kenar bandı bulunmaktadır. Kenar bandının içe bakan kısmı işlenmiştir. Oluşan ikinci çerçeve içerisinde odanın uzun boyu doğrultusunda 4x2,5 cm kesit ölçüsünde tavan çıtaları bulunmaktadır. Çıta aralıkları 16 cm'dir

(Resim 4.27). Tavanda yapısal olarak bozulma görülmemektedir. Kirlenme ve zamana bağlı olarak renk değişikliği vardır.

Z06 Tuvalet

1 m² olan tuvalet Z01 Sofasının içine ön giriş kapısının sağında bulunmaktadır. Z01 Sofası'nın tavanındaki döşeme kirişlerine 15x15 cm bir kolondan destek olarak oluşturulan ahşap çatki duvar tuvaleti sofadan ayırmaktadır (Resim 4.28). Tuvaletin duvarları 120 cm'e kadar çimento sıva ile sıvanmıştır. Ön cephe tarafında 20x21 cm ölçülerinde P7.1 penceresi vardır. Tuvaletin kapısı K2.1 89x197 cm ölçülerinde ahşap bir kapıdır. -1,96 kotu ile sofanın o bölgesinden daha düşük bir kottadır. Bu kot sofanın ön tarafının döşeme akıntısının tuvalet yönünde olmasını sağlamaktadır. Döşemesi şap kaplamadır.

Tuvalet taşı dökme betondur ve özgün olmadığı düşünülmektedir (Resim 4.29).

Resim 4.28 Z06 Tuvaletin konumu

Resim 4.29 Z06 Tuvalet

1.Kat mekanları

101 Sofa (Çizelge 4.7)

55 m² alan üzerine kurulmuş ve yüksekliği cepheye yakın yerlerde, sekilerin üzerinde 4,00 m orta kısımda 4,68 m'dir.

Resim 4.30 101 Sofa genel görünüm 1

Resim 4.31 101 Sofa genel görünüm 2

Mekana Z01 Sofadan çift kollu merdiven ile sahanlığa ve sahanlıktan sonra 136 cm'lik tek kollu merdivenle +1,95 kotundaki 101 Sofaya ulaşılmaktadır. Sofaya dört oda kapısı (102, 103, 104, 105) açılmaktadır. Ön cephedeki yarım daire planlı çıkma ve arka cephedeki dikdörtgen planlı çıkma, içerde sekiler tarifleyerek mekan-cephe bütünlüğü sağlanmıştır. Öndeki seki +2,32 kotunda arkadaki seki +2,34 kotundadır. İç duvarlar ve arkadaki çıkmanın dış duvarı kerpiç dolgu ahşap çatki duvardır. Ön cephe dış duvarlar tuğla dolgu ahşap çatki duvardır. Oval çıkma üzerinde 80x192 cm P5.1, 71x195 cm P5.2, 74X196 cm P5.3, 70x195 cm P5.4 71x191 cm P5.5 pencereleri bulunmaktadır. Arka cephedeki çıkmada ortada kemerli pencere 75x187 cm P5.6, düz pencere 75x166 cm P2.6, 83x167 cm P2.7, 49x170 cm P2.5 ve 49x172 cm P2.8 pencereleri bulunmaktadır. Tüm duvarlarda sıva çok az noktada yerinde kalmıştır. İç duvarlarda yer yer kerpiç dolgunun boşaldığı gözlenmektedir. Bu duvarların ahşap çatkisında gönye bozulması, malzeme kaybı, çatlama ya da kırılma

gibi yapısal bozulmalar bulunmamaktadır. Dış duvarlarda ise önde tuğla dolgu, arkada kerpiç dolgu büyük oranda boşalmış durumdadır. Ahşap çatkılarında malzeme kaybı, çatlama ve seğim bulunmaktadır. Bu bozulmalar yapıyı strüktürel anlamda etkileyebilecek düzeydedir. Sofanın zemininde kaplama malzemesi bulunmamaktadır. Öndeki ve arkadaki sekiler dışında zeminde toprak dolgu malzemesi görülmektedir. Toprak dolgu malzemenin taşınması sonucu mekanda farklı kotlar oluşmuştur. Ön cephedeki sekide, sekiyi oluşturan kirişler yerinde dururken, üzerindeki döşeme tahtasının büyük bir bölümü yok olmuştur(Resim 4.32).

Resim 4.32 101 Sofa ön seki görünüm

Resim 4.33 101 Sofa arka seki görünüm

Sofanın tavanında ahşap tavan, ya da izi bulunmamaktadır. Çatının üzerine oturduğu ahşap tavan kirişleri görülmektedir. Ahşap tavan kirişleri iki ayrı yükseklik

oluşturmaktadır. Ön ve arka sekilerin üzerinde tavan kirişleri +6.00 kotunda iken orta bölümde +6,68 kotuna yükselmektedir. Döşeme kirişleri 30-35 cm aralıklarla 10x15 cm kesit ölçüsündedir. Döşeme kirişlerinin üzerine oturduğu 10 cm kalınlığındaki şap yastıkta bozulma bulunmamakla beraber ahşap kirişlerde ortasında en çok 10cm seğim bulunmaktadır. Çatının yükünü de taşıyan ahşap kirişlerde kırılma, çatlama tespit edilememiştir (Resim 4.34).

Resim 4.34 Sofa tavan kirişleri 1

Resim 4.35 101 Sofa tavan kirişleri 2

102-103 Oda (Çizelge 4.8)

101 Sofaya açılan iki kapı olmasından dolayı iki ayrı oda olduğu düşünülen 102 ve 103 nolu odalar, aradaki duvar olmadığından aynı tanımlama başlığı altında değerlendirilecektir. 102 Oda yapının ön cephesinde 103 oda arka cephesinde bulunmaktadır. Kapladıkları toplam alan 44 m²'dir. K3 tipi kapıların yalnızca kasaları ve sofa tarafının pervazları bulunmaktadır. Kapı kanatları yerinde bulunmamaktadır.

Odaların iç duvarı, arka cephe ve yan bitişik nizam duvarı kerpiç, ön cephe duvarı tuğla dolgulu ahşap çatki duvardır. Ön cephede 78x185 cm, 85x287 cm ve 82x186 cm ölçülerinde pencere açıklıkları bulunmaktadır. Doğramalara ait hiçbir parça ya da iz bulunmamaktadır. Arka cephede 77x189 cm ve 133x196 cm ölçülerinde iki ya da üç pencere için olduğu düşünülen boşluklar bulunmaktadır. İç duvar ve bitişik nizam yan dış duvarda, kerpiç sıva bulunmaktadır. Sıvada yer yer boşalma ve genelinde çatlama söz konusudur. Ön ve arka cephede çok büyük oranda sıva kalmamıştır. Önde tuğla dolgu, arkada kerpiç dolgu boşalmaları yüksek orandadır. Duvarların

strüktürel yapıları yan ve ön cephe duvarlarında bozulmamıştır. Arka cephede önemli noktalarda malzeme kaybı söz konusudur (Resim 4.37).

Resim 4.36 102 Oda genel görünüm

Resim 4.37 103 Oda genel görünüm

Resim 4.38 102-103 Oda toprak dolgu

Resim 4.39 102-103 Oda tavan kirişleri

Odaların zemininde kaplama malzemeleri bulunmamaktadır. Döşemede görünen üst malzeme toprak dolgudur (Resim 4.38). Zeminin kotu +2,00 ve +2,35 kotu arasında

değişmektedir. Toprak dolgu üzerindeki malzeme konusunda kalıntı ya da iz bulunmamaktadır.

Odaların tavanında ahşap tavan, kalıntısı ya da izi bulunmamaktadır. Çatının üzerine oturduğu ahşap döşeme kirişleri görülmektedir (Resim 4.39). Bu kirişler ortalama 10x15 cm kesit ölçüsündedir. Ahşap döşeme kirişleri mekanın kısa kenarı boyunca 30-35 cm aralıklarla uzanmaktadır. Kirişler uzun yönde uzanan ahşap yastıkların üzerine oturmaktadır. Ahşap kiriş ve yastıklarda yapısal bozulma görülmemektedir.

104-105 Oda (Çizelge 4.9)

Burada da 101 Sofaya açılan iki kapı olmasından dolayı iki ayrı oda olduğu düşünülen 104 ve 105 nolu odalar, aradaki duvar olmadığından aynı tanımlama başlığı altında değerlendirilecektir.

104 Oda arka cephede, 105 oda ön cephede yer almaktadır. Toplam kapladıkları alan 47 m²'dir. K3 tipi kapıların yalnız kasaları ve sofa tarafının pervazları bulunmaktadır. Kapı kanatları yerinde bulunmamaktadır.

Resim 4.40 105 Oda genel görünüm

Resim 4.41 104 Oda genel görünüm

Odaların iç duvarı, arka cephe ve yan bitişik nizam duvarları kerpiç dolgulu, ön cephe duvarları tuğla dolgulu ahşap çatkı duvarlardır. Ön cephede 91x189 cm,

91x279 cm ve 82x191 cm ölçülerinde üç adet pencere açıklığı bulunmaktadır. Arka cephe de 78x188 cm, 83x192cm ve 92x190 cm ölçülerinde üç adet pencere açıklığı bulunmaktadır. Önde ve arkada özgün pencerelere ait kalıntıya rastlanmamıştır. İki odayı bölen duvara ait 2 adet ahşap çaprazlama duvara ve yere sabitlenmiş pozisyonunda bulunmaktadır. Bu kalıntı iki oda arasındaki duvarın burada olduğunu göstermektedir (Resim4.42).

(a) Sağ çapraz kalıntı

(b) Sol çapraz kalıntı

Resim 4.42 Duvar ahşap çaprazlama kalıntısı

İç duvarda kerpiç sıva bulunmaktadır. Genel olarak çatlaklar ve yer yer sıva dökülmesi görülmektedir. Bitişik nizam dış duvarda sıva yoktur. Kerpiç dolgunun komşu bina bitişik nizam sınırları dışında kalan kısım boşalmıştır. Ahşap çatıda malzeme kaybı, kırılma ve kopma bulunmaktadır. Ön ve arka cephede tuğla ve kerpiç dolgunun tamamına yakını boşalmış durumdadır. Ahşap çatkılarında da malzeme kaybı, kırılma, kopma bulunmaktadır (Resim 4.43). Bozulma olan duvarların durumu strüktürel yapıyı tehlikeye sokacak boyuta ulaşmak üzeredir.

Resim 4.43 104-105 Oda dış duvarın tehlike içeren ahşap çatkısı

Odaların zemininde kaplama malzemesi bulunmamaktadır. Döşemede görünen üst malzeme toprak dolgudur. Toprak dolgunun üzerindeki kaplama malzeme konusunda kalıntı ya da iz rastlanmamıştır (Resim 4.44). Mutfağın üzerinde bulunan 105 nolu odada, mutfak ocağının kalıntıları bulunmaktadır. Kerpiç malzemedен örülmüş bacanın 40 cm'lik bölümü yerinde durmaktadır (Resim 4.45).

Resim 4.44 105 Oda toprak dolgu

Resim 4.45 105 Oda kerpiç baca kalıntısı

Odaların tavanında ahşap kaplama kalıntısı ya da izine rastlanmamıştır. Çatının üzerine oturduğu ortalama 10x15 cm ölçülerinde ahşap döşeme kirişleri görülmektedir (Resim 4.46). 30-35 cm aralıklarla mekanın kısa kenarı boyunca sıralanmaktadır. Kirişler, ahşap çatki duvarların üzerindeki ahşap yastık üzerine

oturmuş durumdadır. (Resim 4.47). Yastık ve kirişlerde yapısal bozulma yoktur. Yerinde bulunmayan kirişler vardır. Kirişlerde orta kısmında en çok 10 cm sehim bulunmaktadır.

Resim 4.46 Ahşap kirişler

Resim 4.47 Ahşap yastık

Bodrum kat

B1 Ahır (Çizelge 4.1)

35 m² alan üzerine kurulmuş mekanın tavan yüksekliği ortalama 2,05 m'dir. Mekana giriş arka avlu içinden üç basamak ile -4,23 kotundadır. Zemin katla herhangi bir bağlantısı yoktur.

Ön cepheye bakan dış duvar kot boyunca yığma moloz taş duvar olarak yapılmıştır. Giriş kapısının bulunduğu taş duvar ve parsel sınırındaki dış duvar 60 cm'e kadar moloz taş duvar olarak, üzeri ise killi kerpiç duvar olarak yapılmıştır. Taş duvarların üzerinde döşeme kirişlerinin bağlanabilmesi için 15 cm kalınlığında ahşap hatıl mevcuttur. Moloz taş ve kesme taş duvar arasında da ahşap hatıl bulunmaktadır (Resim 4.50).

Mekanın dış yan duvarında 75x106 cm ölçüsünde N6, 80x91 cm ölçüsünde N-7 ve 80x104 cm ölçüsünde N-8 nişi bulunmaktadır (Resim 4.51). Mekanın, binanın ortasındaki dolguya bakan duvarında özgün olmayan, yeni olduğu belli olan moloz taş örgü duvar mevcuttur (Resim 4.52). Bu taş duvarın, yapının ortasındaki dolgu bölgesinde biriken yağmur sularının, mevcut taş duvarın dolgularını ve ahşap hatıllarını eritmesi ve zarar vermesi sonucu, yağmur sularının içeri girmesinden sonra

örüldüğünü ev sahibinden öğreniyoruz. Mekan içerisinde basit ahşap dikme ve tahtalarla 200x400 cm bir alan bölünerek kümes olarak kullanılmıştır. Ahşapların yapılarına bakarak bu bölüntünün özgün olmadığı anlaşılmaktadır (Resim 4.53).

Resim 4.48 B1 Ahır genel görünümü 1

Resim 4.49 B1 Ahır genel görünümü 2

Resim 4.50 Moloz taş ve kesme taş örgü

Resim 4.51 Bodrum kat nişleri

Resim 4.52 Ahşap kolonlar ve hatıllar

Resim 4.53 Kümesi bölen ahşaplar

Resim 4.54 B1 Ahır tavanı 1

Resim 4.55 B1 Ahır tavanı 2

Ahırın tavanında zemin katın kaplama tahtası altında da döşeme kirişleri vardır. Döşeme kirişleri yuvarlak ve çapları 12 ile 15 cm arasındadır. Döşeme kirişlerini kolonlara bağlayan ahşap hatıllar vardır. Bu hatıllar ortalama 15x15 cm ölçülerindedir. Döşeme kirişleri, hatıllara düzensiz olarak yerleştirilmiştir (Resim 4.54).

B02 Depo (Çizelge 4.1)

Deponun girişi binanın kuzeybatı cephesinden, cepheye yapılan eklentinin içindedir. Zaman içinde yapılan toprak dolgu, kapının yarısının toprak altında kalmasına neden olmuştur. Giriş önü toprak kotu -3,50 iken, bodrum katın zemin kotu -4,03'tür (Resim 4.56).

Resim 4.56 B02 Depo girişi dışarıdan

Resim 4.57. B02 Depo giriş kapısı iç

Deponun duvarları her yönde taş duvarlardır. Kuzeybatı cephe duvarı ve arka cephe duvarı 60 cm yüksekliğe kadar yığma moloz taş duvardır. 15-20 cm'lik ahşap hatıldan sonra tavana kadar killi kerpiç duvar ile örülmüştür. Bodrumun iç duvarı yapının ortasındaki toprak dolguda biriken yağmur sularının gelmesinden dolayı yeniden moloz taş duvar ile örülmüştür. Kesmetaşların üzeri kerpiç sıva ile sıvanmıştır. Duvarlarda bozulma az düzeydedir. Moloz taşlarda kısmen dolgu boşalması vardır. Kerpiç sıvada da yer yer dökülmeler olmuştur (Resim 4.58).

Resim 4.58 B02 Depo görünüşü 1

Deponun arka avluya bakan cephesinde 51x80 cm ölçülerinde P1 penceresi bulunmaktadır (Resim 4.59).

Resim 4.59 B02 Depo görünüşü 2

Deponun zemini toprak zemindir. Toprağın taşınması sonucu farklı kotlar oluşmuştur (Resim 4.60).

Tavanda zemin katın döşeme kirişleri ile döşeme tahtaları görülmektedir. Döşeme kirişleri 15-16 cm ve yuvarlak kesitlidir. Döşeme kirişlerinde sehim, çatla ma, kırılma gibi yapısal bozulma görülmemektedir (Resim 4.61).

Resim 4.60 B02 Depo zemini

Resim 4.61 B02 Depo tavanı

4.2.3. Yapının dış tanımsal analizi

Cepheler

Kuzeydoğu Cephesi (Çizelge 4.11,12)

Resim 4.62 Ön cephe 1

Resim 4.63 Ön cephe 2

Ön cephe sıvalı moloz taş duvar üzeri, iki kenarında üçgen çıkma ve ortada dairesel cumba ile Ayaş'ta tek, Türkiye'de az rastlanan cephe örneklerindendir (Resim 4.62). Yapının ön cephesinde zemin kat moloz taş duvar üzeri sıvadır. Toprak seviyesinden 70 cm yukarda yani -0,80 seviyesinde, pencere alt seviyesi olan +1,39 kotunda yatay ahşap hatlılar bulunmaktadır. Hatlıların kalınlıkları yaklaşık 10 cm'dir. Yine moloz taşlar arasında 100 cm'de bir ahşap dikmeler mevcuttur. 1.kattaki gönyeli çıkmaları taşıyan ahşap kirişlerin altında taş duvarın arasında yine ahşap dikmeler mevcuttur. Bunlarında kalınlıkları yaklaşık 15 cm'dir (Resim 4.64) (Resim 4.65).

Resim 4.64. Ön cephe zemin kat sol

Resim 4.65. Ön cephe zemin kat sağ

Tüm bunlar mevcutta sıvalı olan ama kısmen sıvası dökülmüş durumdaki yapının sıvası dökülmüş kısımdan görünenidir. Yapının giriş kapısının alt kotu -1,50 olan kaldırım kotunun 29 cm altında kalmıştır. Bu yüzden kapının iki kademeli tek göbekli çift kanadı yeterince kendini gösterememektedir. Giriş kapısı DK1'in ölçüsü 162x241 cm'dir (Resim 4.66).

Resim 4.66 Ön cephe zemin kat girişi

Taş duvarlar arasında sol tarafta 47x100 cm ölçüsünde P1.3 ve 63x107 cm ölçüsünde P1.2 tek kanat çarpma pencereler, sağ tarafta 82x111 cm ölçüsünde P1.1 penceresi ve 20x21 cm ölçüsünde P7.1 tuvalet penceresi bulunmaktadır.

Ön cephede, cephe boyunca devam eden kat hatılı zemin katla, 1.katı birbirinden ayırmaktadır. Bu hatıl, cephe boyunca zemin katın ön cepheye dikine gelen duvarlarından uzanan, 4 konsol üzerine oturmaktadır. Ahşap konsollar 10x15 cm ölçülerinde üst üste iki sıra halindedir. Alt sıradaki 1/2 oranında üsttekinden daha geridedir (Resim 4.67). İki kenardaki gönye çıkmalar dıştan içe doğru ortadaki giriş kapısı üzerinde zemin kat ile sıfırlamaktadır.

Resim 4.67 Ön cephe sol konsol

Resim 4.68 Ön cephe sağ konsol

Ortadaki dairesel cumbayı cephe boyu uzanan hatılın üzerine oturan çapraz ve dik kirişlerle oluşturulan üçgen konsol taşımaktadır. İçeride 101 Sofanın ön sekisini de oluşturan döşeme kirişleri bu üçgenin üzerine oturmaktadır (Resim 4.69)(Resim 4.70).

Resim 4.69 Ön cephe dairesel cumba Resim 4.70 Ön cephe üçgen konsol

1.katın cephe duvarları ahşap çatki ve dolgusu tuğladır. Pencere dışında kalan yerler dikine bölünerek 30x30 cm, 30x60 cm, 30x90 cm dikdörtgenler oluşturulmuştur. Bu dikdörtgenlerin içi dolu tuğla ile balıksırtı döşeme yapılmıştır. Tuğla dolgunun büyük kısmı yerinde bulunmamaktadır. 1.katta pencere tipleri üç çeşit olarak görülmektedir. İki yan cephede yan yana 3 pencere bulunmaktadır. Bunlardan baştaki ve sondaki 1/2 oranında ortadaki ise 1/3 oranında hem üstten hem alttan yandaki pencerelerden daha uzundur (Resim 4.71). Dairesel cumbada ise 5 adet 1/2 oranında kemerli pencereler mevcuttur. Buradaki doğramalar yerinde bulunmaktadır. Hasarı olan pencereler kemerli giyotin pencerelerdir (Resim 4.72).

Resim 4.71 Üçgen çıkma pencere açıklıkları

Resim 4.72 Dairesel cumba pencereleri

Ön cephede ahşap çatkayı oluşturan dikmelerde yapısal olarak bozulma söz konusudur. Dikmeler seğim yapmış, gönyesinde değildir. Derin çatlamalar söz konusudur. Strüktürel anlamda mutlaka müdahale gerekmektedir.

Güneydoğu Cephe (Çizelge 4.15)

Sol yan cephe, cephe boyunca yandan bitişik nizam yapının kotu olan +3,05 kotuna kadar kapalıdır. +3,05'den +4,56'ya kadar komşu yapının çatı eğimine göre kapalı cephesi devam etmektedir. Açıkta bulunan üst kotlarında ise pencere ya da izine rastlanmamıştır. Tüm cephe boyunca sağır cephedir. Güneydoğu yönlü cephede içeriden dolgunun kerpiç olduğunu anlamaktayız. Cephe veren tüm yüzeyde hiç dolgu kalmamış, ahşap çatki strüktür ortaya çıkmıştır. Ahşap cephe strüktürü 20 ile 30 cm aralıklarla ahşap dikmeler ve onları birbirine bağlayan alt ve üst hatıllar ile ortadaki yatay 100-120 cm'lik ahşap bağlardan oluşmaktadır. Bu strüktür yaklaşık 25x130 cm'lik dikdörtgenler oluşturarak kerpiç dolgunun tutunmasına olanak sağlamıştır. 5 dikmede bir çaprazlamalar bulunmaktadır. Dikmelerin en üstünde döşeme kirişlerinin bağlandığı ahşap yastık bulunmaktadır. Ön ve arkadaki çıkmalarrın yan cepheleri bu cephe ile bağ kurmakta ve bütünlük içermektedir (Resim 4.74).

Resim 4.73 Sol yan cephe 1

Resim 4.74 Sol yan cephe 2

Cephelerdeki ahşap dikmelerde malzeme kaybı, sehim, kırılma gibi yapısal bozulmalar bulunmaktadır. Önlem alınmazsa strüktürel yapıyı etkileyecek durumdadır.

Çatı

Yapının çatısı genel olarak dört tarafta kırımlı beşik çatı niteliğindedir. Öndeki yarım daire planlı çıkmanın üzerinde çatının arkası kaldırılarak saçak ucunda yandaki saçak kotu tekrar yakalanmıştır. Böylece ön cephede saçak tek kotta çözülmüştür.

Resim 4.75 Ön çıkma çatısı

Resim 4.76 Çatı genel görünümü

Arka cephedeki çıkmada çatı üçgen alın çatı şeklinde yükselmiştir (Resim 4.77). Sağ yan cephede çatı yanındaki yapının çatısı ile birlikte oluşmuştur. Yandaki yapının tek

kırımlı, kırma çatısının saplanması ile şekil almıştır. Tüm saçaklarda önde alın tahtası vardır. Alın tahtası büyük oranda zarar görmüş durumdadır. Saçakların altında mertek ve çatının kaplama tahtası görülmektedir. Mertekler yaklaşık 35-40 cm aralıktır (Resim 4.77). Saçak altı kaplama tahtası yoktur. Olduğuna dair kalıntı ya da izde bulunmamaktadır. Çatı örtüsü alaturka kiremittir.

(a)

(b)

Resim 4.77 Çatı mertekleri

4.2.4. Yapının strüktürel yapısı

Zemin kat, birinci kat ve bodrum kat olarak üç kattan oluşan yapıda genel olarak moloz taş, ahşap, kerpiç, tuğla ve alaturka kiremit yapı malzemesi olarak kullanılmıştır. Strüktürel olmayan çeşitli öğelerde de yardımcı malzeme olarak demir malzeme kullanılmıştır.

Yapının temeli, bodrum kattan görüldüğü üzere, moloz taş mütemadi olarak yapılmıştır. Moloz taş yaklaşık olarak 60 cm bodrum katın zemininden devam etmiştir. Moloz taşın bittiği noktada ahşap hatıl ile çerçeve oluşturulmuştur. Moloz taşın üzeri kesme taş duvar olarak devam etmektedir. Kesme taş duvar aralarında belli noktalarda ahşap dikmeler taşların rijitliğini sağlamıştır. Kesme taşlar tavan seviyesinde ahşap hatıl ile sonlanmaktadır.

(a)

(b)

Resim 4.78 Bodrum kat taşıyıcı

Bu ahşap hatıllar ahşap döşeme kirişlerinin altında yastık görevi görmektedir. Ahşap yastık üzerine oturan yaklaşık 15x20 cm ölçüsündeki kirişler bodrum mekanlarının kısa kenarı boyunca 30-40 cm aralıklarla uzanmaktadır (Resim 4.78). Döşeme kirişlerinin bazı yerlerde altları taş sömelli tekil ahşap kolonlar ile desteklenmektedir. Doğrusal bir aks boyunca uzanan kolonlar döşeme kirişlerine dikine bir ahşap hatılla birlikte döşeme kirişlerine destek vermektedir (Resim 4.79).

(a)

(b)

Resim 4.79 Aks boyu uzanan tekil ahşap kolonlar

Bodrum katın tavanını oluşturan zemin kat döşeme kirişlerinin üzerinde ahşap döşeme tahtası vardır. Kesit çizimlerinde oluşan döşeme kalınlığı iki döşeme tahtası arasında toprak dolgu olduğunu göstermektedir.

Yapının zemin katı önde ve yapışık nizam iki yanda 60-70 cm taş duvar ile devam etmektedir. Arka cephede ise ahşap çatkı duvar döşeme kirişlerinin üzerinde yerini almıştır. Zemin kattaki taş duvar içinde de ahşap hatıllar ve dikmeler bulunmaktadır (Resim 4.80).

Taş duvarın 1. katın altında sonlandığı noktada döşeme kirişlerine yastık oluşturan ahşap hatıllar mevcuttur. Arka cephede bu hatıl ahşap çatkı duvarın en tepesinde yer almaktadır. Çatkı duvarın dikme aralıkları 19-20 cm'dir. Dikmelerle birlikte payandalar bulunmaktadır. Pencere, kapı gibi açıklıkların çevresi hatıl ile desteklenmiştir. Arka cephede ahşap çatkıyı tamamlayan dolgu malzemesi kerpiçtir (Resim 4.82).

Resim 4.80 1.kat döşeme kirişleri

Resim 4.81 Taş duvardaki hatıl ve dikmeler

Resim 4.82 Arka cephe ahşap çatkı

Ön ve arka cepheye dikine gelen taş ve ahşap çatkı duvarlar önde iki yanda oluşan üçgen çıkmalar ve arkadaki çıkmanın altında ahşap konsol kirişler oluşturarak, cumbalara destek oluşturmuşlardır. Öndeki ahşap konsol kirişler iki kat üst üste 10x15 cm kesitindedir (Resim 4.83). Arkadaki ahşap konsol kirişler ise tek kat ve 15x30 cm kesitindedir (Resim 4.84).

Resim 4.83 Ön cephe ahşap konsol

Resim 4.84 Arka cephe ahşap konsol

1.katta kiriş altı ahşap yastıklar, ön cepheden arka cepheye doğru, yani sofaya uzunlamasına oluşarak, ahşap döşeme kirişlerinin kısa yönde çalışmasına olanak vermişlerdir. Döşeme kirişlerinin aralıkları yaklaşık 25-30 cm ve kesit ölçüleri ortalama 10x15 cm'dir. Ön cephedeki yarım daire çıkma oluşurken bu döşeme kirişlerinin dikine yönde ahşap kirişler çıkılarak cepheden dışarı dairesel olarak uzatılmıştır. Dışarı çıkan ahşap döşeme kirişlerinin altı çaprazlama ve dikine olarak, taş duvar ve hatılından mesnet olan 10x15 cm kesitinde üçgenleme kirişler ile desteklenmiştir (Resim 4.85).

(a)

(b)

Resim 4.85 Dairesel çıkma taşıyıcı sistemi

Arka cephedeki çıkmada ise çıkan boynuzların arası daha kalın döşeme kirişleri ile geçilmiştir. Bu teknikler hem önde hem de arkadaki çıkmaların içerdeki şekilleri takip ederek cephede normal kat seviyesinden yükselmesine sebep olmuştur. Arkada farklı teknik uygulanma sebebi olarak merdiven sahanlığındaki pencereler diğer pencereler ile aynı oran ve ölçüde, ama daha yüksekte yapabilme gereği olduğu düşünülmektedir (Resim 4.86).

Resim 4.86 Arka çıkma seviyesi

1.katta iç ve dış bütün duvarlar ahşap çatkı duvarlardır. Çatkının dikme aralıkları 24-40 cm arasında değişmektedir. Pencereilerin alt ve üst seviyesinde yatay hatıllar oluşturulmuştur. Bu çatkı aralarında ortalama 30x35 cm dolgu boşluğu oluşmuştur. Çaprazlamalar vardır ama zemin kat kadar yoğun değildir. Dolgular ön cephede tuğla, diğer tüm cephe ve iç duvarlarda kerpiç dolgudur. 1. katın ahşap çatkı duvarları ahşap yastık ile son bulmaktadır. Bu katta da ahşap yastıklar önden arkaya doğru uzanmaktadır. Çatı döşemelerinin ahşap kirişleri kısa yönde yastıklar üzerine oturmaktadır. Bu kirişler 35-40 cm aralıklarla 10x15 cm kesitinde yastıklar arasında uzanmaktadır. Kirişler yapının çatısına göre iki ayrı seviyede bulunmaktadır.

Yapının çatısı dört köşeden kırımlı beşik çatıdır. Form tam kare olmadığından tepede 95 cm mahya oluşmaktadır. 101 Sofanın üzerindeki döşeme kirişlerinin üzerinde dikine, boylu boyunca uzanan, hatıla bindirilen dikmeler, bu mahyayı taşımaktadır (Resim 4.87). Tepe mahyasından yapının köşelerine giden çapraz mahyalar döşeme kirişlerinin üzerindeki kapağın üstüne binerek 65-70 cm saçak olarak dışarı çıkmaktadır. Çapraz mahyaların geçtiği açıklıklar 9 m olduğundan iki noktada daha 35-40 cm yüksekliğinde ahşap kirişlerle desteklenmiştir. Bu kirişler altta ve üste hatılların aralarına ahşap dikmeler ile bağlanarak istenilen yükseklikte kirişler haline getirilmiştir. Döşeme kirişlerinin üzerine bindirilen bu kirişler aynı zamanda çatı merteklerini de desteklemektedir (Resim 4.88).

Resim 4.87 Ahşap kirişler 1

Resim 4.88 Ahşap kirişler 2

4.2.5. Yapının özel mimari elemanları

Balççek evinde özellikli mimari elemanları ahşap pencereler, iç ve dış ahşap kapılar, dolaplar, nişler, ocak, ahşap tavanlar olarak sayabiliriz

Pencereler

P1 Tipi Pencereler

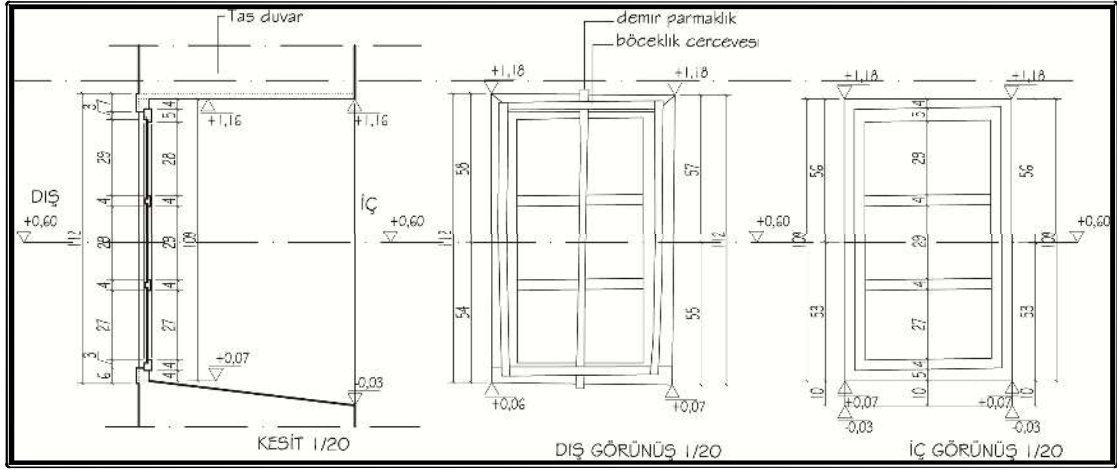
P1 tipi pencere Z03 Mutfak, Z04 Oda B01 ve B02 Depo mekanlarında bulunmaktadır. Toplam 5 adettir. Pencere tek kanat düşey menteşeli açılır penceredir. Menteşe olarak alman tipi menteşe kullanılmıştır. Mekanın 65-70 cm taş duvarı içinde dış tarafa hem yüz olarak yerleştirilmiştir. Dışarıda ve içerde pervaz kullanılmıştır. Pencerenin kanadı yatay yönde üç parçaya ayrılarak cam lambasına, dışarıdan macun ile sabitlenmiştir. Kanatın oluşumu ahşap çivi ile sağlanmıştır. Pencere dışında böceklerin girişini engellemek amacıyla çıtalarla çerçeve yapılarak tel gerilmiştir. Bu parçanın özgün olmadığı düşünülmektedir (Resim 4.89) (Resim 4.90).

Resim 4.89 P1 tipi pencere dış

Resim 4.90 P1 tipi pencere iç

Resim 4.91 P1 tipi pencere

P2 Tipi Pencereler

P2 tipi pencereler Z02 Oda, Z05 Oda, 101 Sofa ve merdiven sahanlığında bulunmaktadır. Toplam 10 adettir. Z02 Oda, Z05 Oda ve merdiven sahanlığındaki P2.1, P2.2, P2.3, P2.4, P2.9, P2.10 pencereleri malzeme kaybı ve yapısal bozulmaya uğramıştır. Kullanılmama ve zaman içerisinde ahşabın hareketi ile kullanılmaz hale gelmiştir. Müdahale ile kullanılabilir hale getirilebilecek durumdadırlar. 101 Sofada bulunan P2.5, P2.6, P2.7 ve P2.8 pencerelerinin yalnız kasaları ve pervazları bulunmaktadır. Sürgü kanatları yok olmuştur. Kasa ve pervazlarda gönyesinden kaçmış durumdadır.

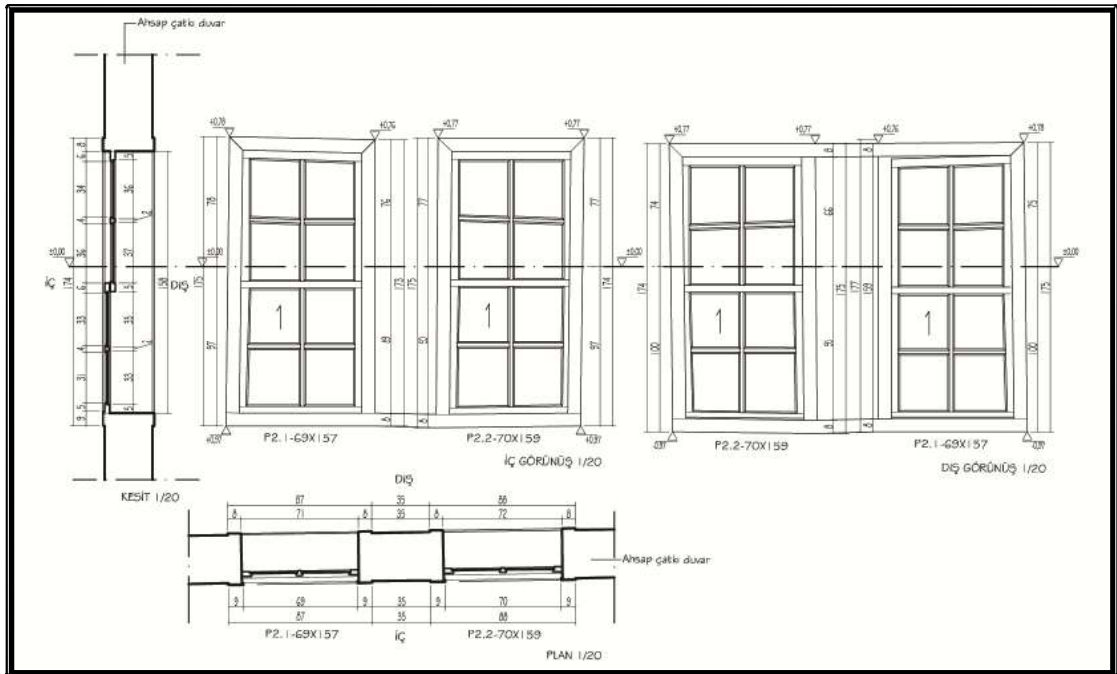

Resim 4.92 P2 pencere iç görünüş

Resim 4.93 P2 pencere detayı

P2 tip pencere dıştan ve içten pervazlı, 1/2 oranlı dikdörtgen düşey kayar penceredir. Kanatları çıta ile dört parçaya bölünerek camı lambaya dışarıdan takılmıştır. Ahşap çatki duvara takılmış olan pencerede, pencere sürgü kanalını içerdeki pervaz ve merkez tahtası oluşturmaktadır. Pencere kanatları içten ve dıştan geçmeli olarak ahşap çivi ile çivilenerek oluşturulmuştur. Pencere sürgü tutamakları metal ve elips biçimlidir. Pencere üst kanadının açık tutan ahşap mandal bulunmamaktadır. (Resim 4.92) (Resim 4.93).

Resim 4.94 P2 tipi pencere

P3 Tipi Pencere

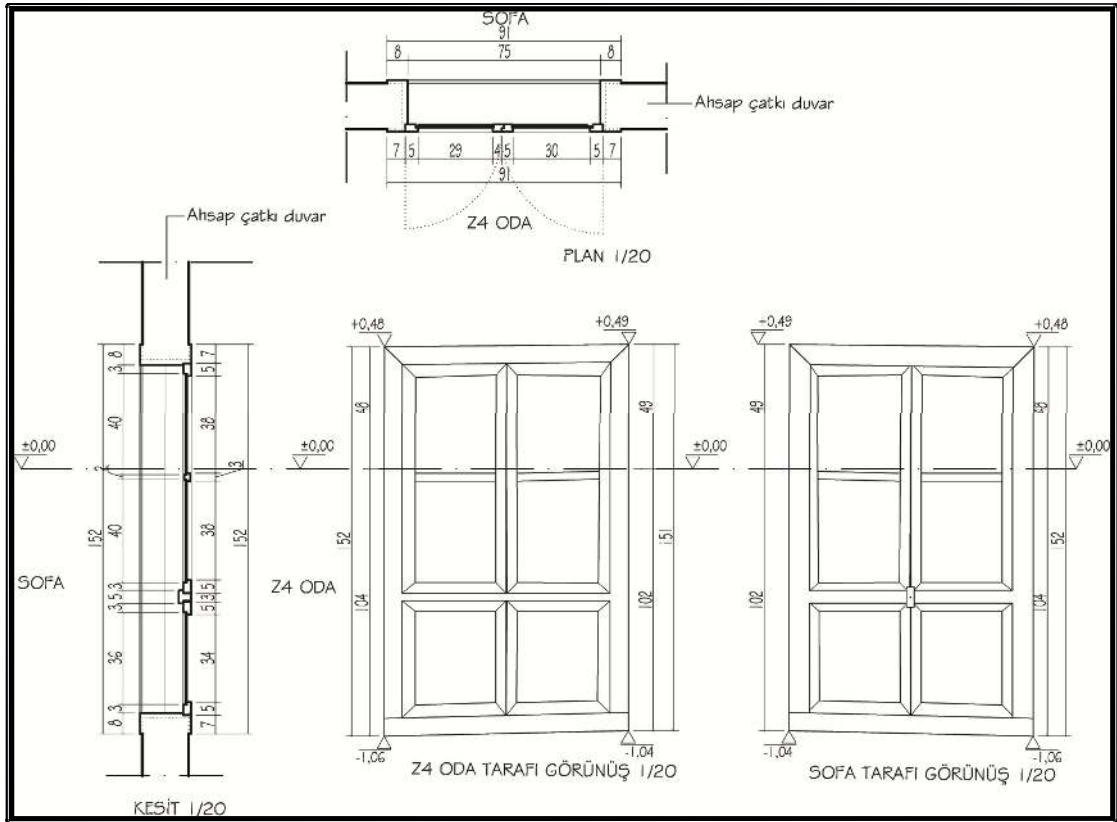
P3 tipi pencere Z01 Sofa ve Z04 Oda arasına açılmış, üst üste açılan çift kanatlı pencere tipidir. Toplam 1 adettir. Her iki yönden de 45 derece gönyeli pervazları vardır. 1/3 oranında altta 2/3 oranında üstte olacak biçimde kayıt pencereyi 2 ye bölmektedir. Alt taraf birer göz çift açılır, üst taraf ikişer göz çift açılır kanatlardır. Lambası Z04 Oda tarafından açılarak cam takılmıştır. Ortadaki kayıta bulunan ahşap mandal her iki çift kanadı da tutabilmektedir. Menteşe Alman tipi menteşedir. (Resim 4.95-4.96).

Resim 4.95 P3 tipi pencere iç

Resim 4.96 P3 tipi pencere

Resim 4.97 P3 tipi pencere

P4 Tipi Pencere

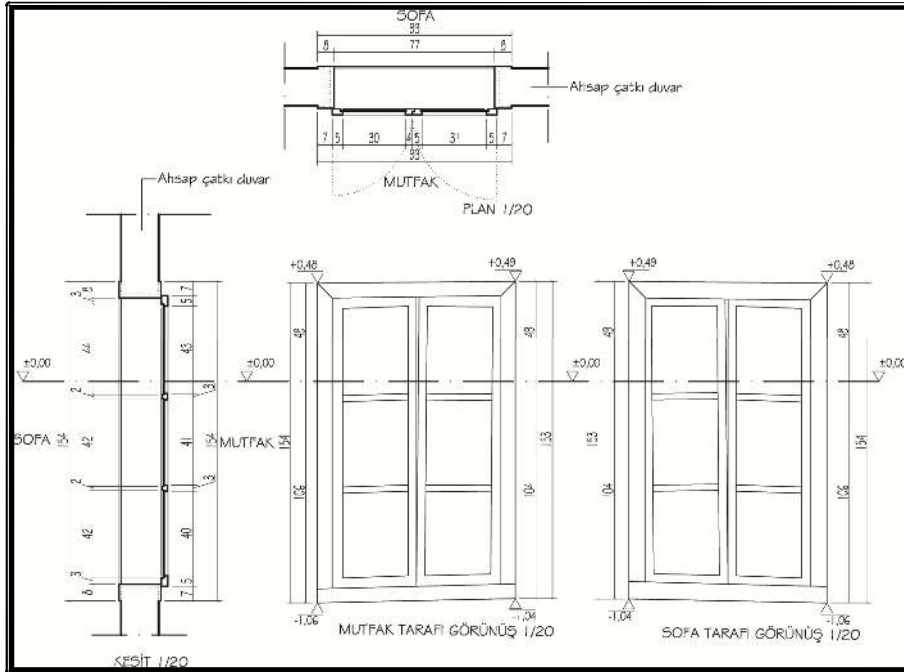
P4 Tipi Pencere Z01 Sofa ve Z03 Mutfak arasına açılmış çift kanatlı çarpma bir iç penceredir. Toplam 1 adettir. Çift açılır kanatları çita ile üç parçaya bölünmüştür. İçte ve dışta 45 derece gönyeli pervazları mevcuttur. Kanatlar Z03 Mutfak tarafındadır. Menteşe Alman tipi menteşedir (Resim 4.98) (Resim 4.99).

Resim 4.98 P4 tipi pencere dış

Resim 4.99 P4 tipi pencere iç

Resim 4. 100 P4 tipi pencere

P5 Tipi Pencere

P5 Tipi pencere 101 Sofada yarım daire çıkma ve arka çıkmada bulunmaktadır. Toplam 6 adettir. Üzeri kemerli giyotin açılımlı penceredir. Kemerin altı 1/2 oranında ve her birim çitalar ile dört kareye bölünmüştür. Dışarıda kemer ve serenler 8-9 cm pervazla çevrelenmiştir. Kemerin pervazı 2 parça halindedir. Alt tarafta 1 cm kalınlığında denizlikle sonlandırılmıştır. İçeride kemer bölgesinde 8 cm pervaz kullanılmıştır. İç ve dış kemer pervazın arasında yay şeklinde ahşap bükülerek kemerin merkezi oluşturulmuştur. Bu yayın üzerine 1cm'lik üçgen çitalar çakılarak kemer altında doku oluşturulmuştur. İçerdeki yan pervazlar pencere araları dar olduğundan tek parça olarak yapılmış, kemere kadar yükselmiş ve üçgen formda sonlandırılmıştır.

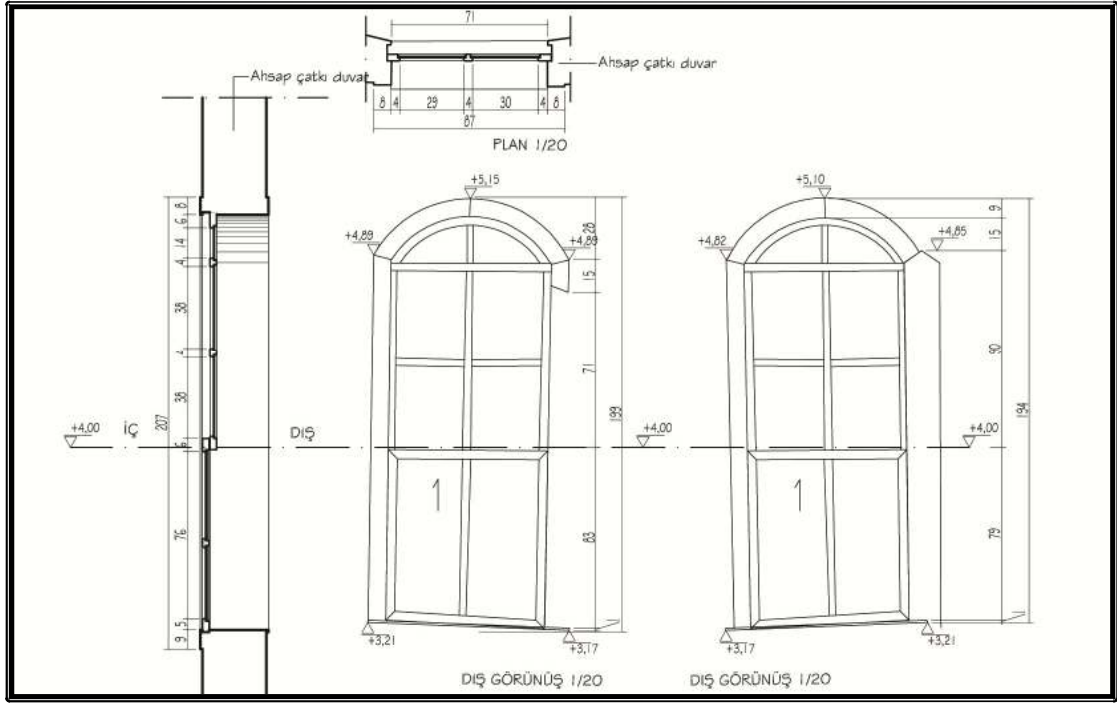
Pencerelerin tamamı kullanılmaz durumdadır. Yapıdaki durumu ya da kalıntıları restitüsyon için yeterli bilgiyi vermektedir.

Resim 4.101 P5 tipi pencere dış

Resim 4.102 P5 tipi pencere iç

Resim 4.103 P5 tipi pencere

P6 Cephe Yalnız Boşluğu Olan Pencere

Cephe ve yapı planında yapılan incelemelerde pencere boşluğu olduğu düşünülen yerler tespit edilmiş ve P6 olarak nitelendirilmiştir. Bu boşluklar 105 Odada P6.1-91X187 cm, P6.5-83x192 cm ve P6.6-92x192 cm 104 Odada, P6.7-113X187 cm, P6.8-77x190 cm, P6.9-89x186 cm 105 Odada, P6.10-82x185 cm, P6.11-85x286 ve P6.12-78x193 cm 103 Odada bulunmaktadır.

Kapılar

Yapıda DK1,DK2,K1 ve K2 olmak üzere 4 tip kapı bulunmaktadır.

DK 1 Kapısı

DK 1 kapısı yapının ön cephe giriş kapısıdır. 4cm kalınlığında çam masit ahşaptan yapılmış, tek aynalı bir kapıdır. Ayna özgün bir biçimdedir. Ayna tablası, serenlere dıştan takılarak çita ile çerçeveye sabitlenmiştir. İçten çapraz 20cm lik ahşap bantlarla ayna kalınlaştırılmış, bağlantı sağlanmıştır. Kapının kilitlenmesi demir kapazlama kilidi ve içten yan duvara demir gergi çubuğu ile sağlanmaktadır. Kapı kanatları ağırlığından dolayı sarkmış ve gönyesinden çıkmıştır. Kanat ve kasa atılan

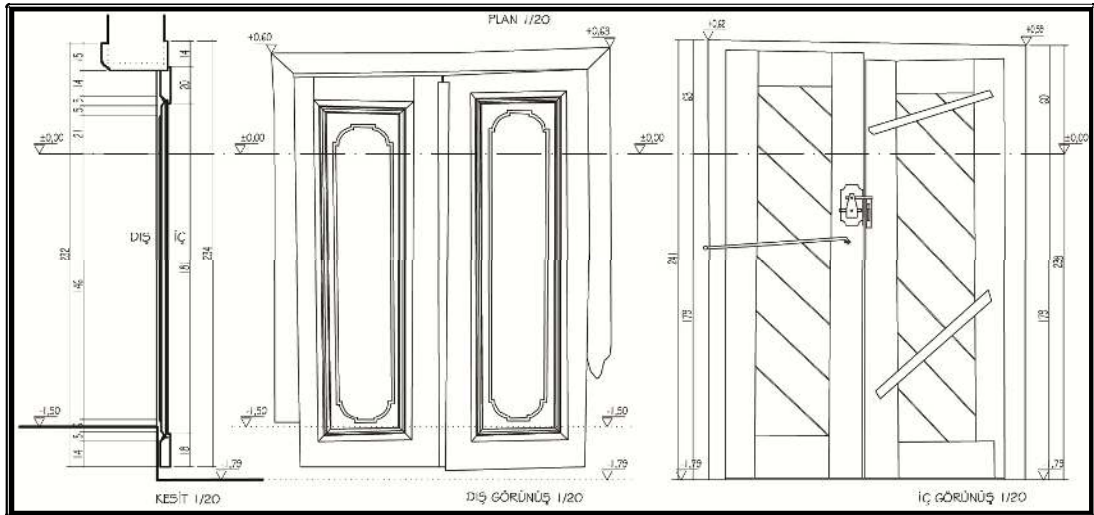
şap ve asfaltlardan dolayı yüzey bozulmalarına uğramıştır. (Resim 4.109) (Resim 4.110)

Resim 4.104 DK 1 kapı görünüş dış

Resim 4.105 DK 1 kapı görünüş iç

Resim 4.106 DK 1 kapı

DK 2 Kapısı

Sofayı köprü ile yeni binaya bağlayan dış kapı (DK2) 146x206cm ölçülerinde ön kapı gibi 4cm masif çamdan yapılmıştır. Kanatlar 15 cm eninde seren ve kuşaklarla çerçeve oluşturarak, ortada iki adet tabla ile aynalı kapı biçimini oluşturmaktadır. Bu

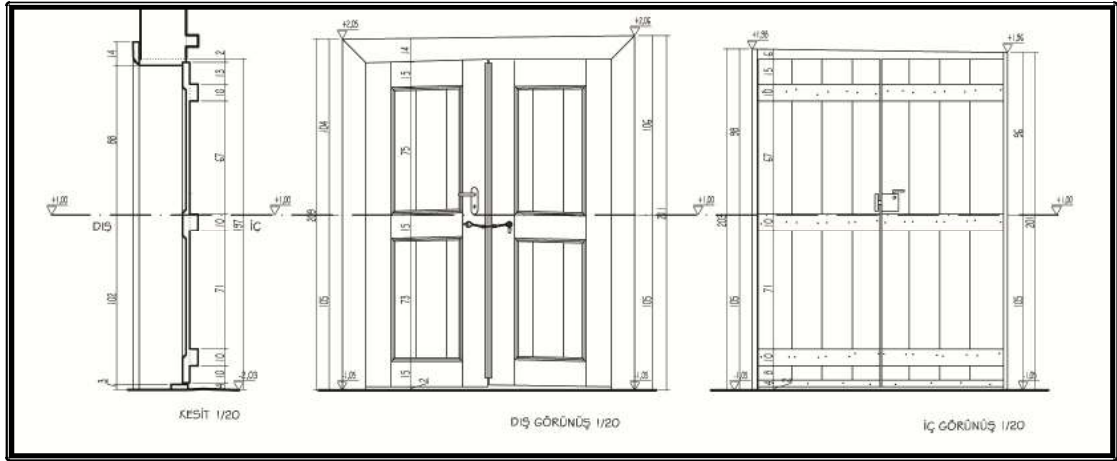
kapıda da kapazlama kilit ile içeriden demir gergi beraber kullanılmıştır. İçeride kalın ahşap kuşakla bağlantı sağlanarak dikey tahtalar birbirine bağlanmıştır (Resim 4.107) (Resim 4.108).

Resim 4.107 DK 2 kapısı görünüş dış

Resim 4.108 DK 2 kapısı görünüş iç

Resim 4.109 DK2 kapısı

K1 Tipi Kapı

K1 tipi kapı Z3 Mutfak, Z2 Oda, Z5 Oda, Z4 Odada toplam 4 adet bulunmaktadır. Kapının sofa tarafında 14 cm serenler ve kuşaklarla çevrelenmiş kanatın kenarları biçimlendirilerek tek aynalı kapı oluşturulmuştur. Kapının oda tarafında kanadın kenar çerçeveleri düz olarak kesilmiştir. Orta tabla sofa tarafından lambasına

oturtularak çıta ve çivi ile sabitlenmiştir. Kapı pervazları sofa tarafında 14 cm, oda tarafında yerine göre üstte 14 cm yanlarda 14 ile 8 cm arasında değişmektedir.

Kapı kilit sistemi K1.1 kapısında özgün basma kilit iken diğer iç kapılarda değişmiş durumdadır. Mekanlarda birbirine geçişlerde ahşap eşik mutlaka kullanılmıştır.

Resim 4.110 K1 kapısı sofa görünüşü

Resim 4.111 K1 kapısı oda görünüşü

Resim 4.112 K2 Tipi Kapı

K2 kapısı K1 kapısı ile aynı detaylara sahip kanat yapısına sahiptir. Bu kapı yalnızca Z6 Tuvalet mekanına aittir. Kapı kasası olarak duvarı oluşturan ahşap dikmeler kullanılmıştır. Yaprak menteşe ile bağlantısı sağlanmıştır. Kapı kanadının kasaya

göre daha özenli olması bu kapının yapının içinden başka bir mekandan taşındığı izlenimi vermektedir.

Resim 4.113 K2 kapısı dış

Resim 4.114 K2 kapısı iç

Dolaplar-Nişler

Yapıda yüklük, lambalık ya da şerbetlik, gusülhane ve duvar nişi olmak üzere 4 tip dolap bulunmaktadır.

DLP-1, DLP-2 Dolapları ve N1 Şerbetliği

DLP-1, DLP-2 Dolapları ve N1 Şerbetliği Z02 Odada tek duvar üzerinde bütün olarak bulunmaktadır. Dolapların ve şerbetliğin gövdesini ahşap çatki duvarlar ve taş duvar oluşturmaktadır. Duvarların tamamında kerpiç dolgu ve kireç badana bulunmaktadır. DLP-1 dolabın ve şerbetliğin altındaki küçük dolabın zemininde döşeme tahtaları devam ederken DLP-2 dolabının zemininde beton şap bulunmaktadır. Şerbetliğin sonlandığı kotta ahşap karkas üzerine 2 cm ahşap tabla oturtulmuştur. Tablanın dışarıda bitimi dairesel bir formdadır.

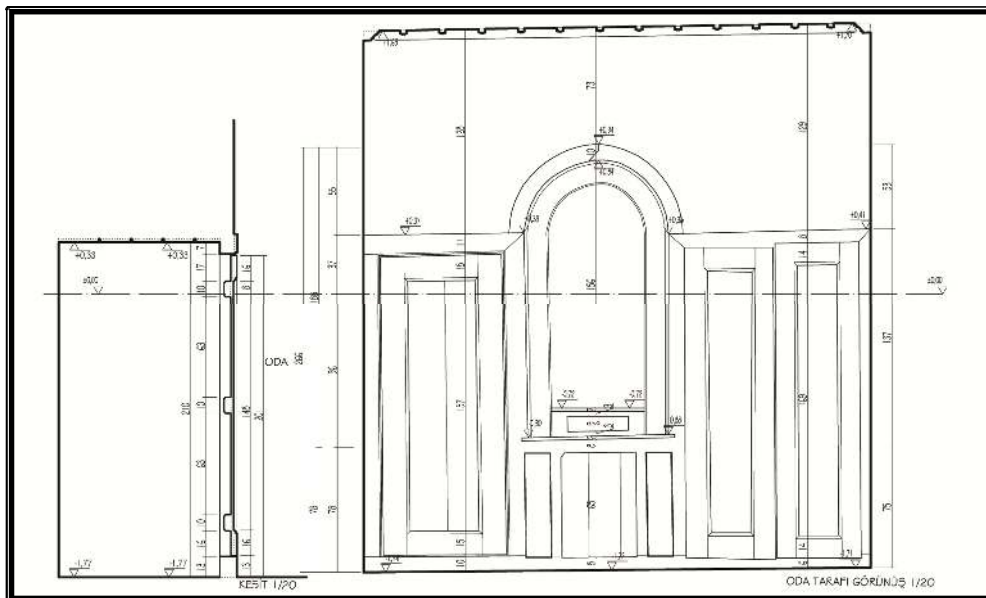
DLP-1, DLP-2 ve N1 Şerbetliğinin altındaki dolapların tavanında 8-12 cm arasında değişen tahtalar çakılmıştır. Gövdeyi oluşturan duvarların bittiği noktada 10 cm genişliğinde pervaz, dolap kapaklarının etrafındaki ve şerbetliğin yarım daire kemerinin etrafında dolanmaktadır. Şerbetliğin gövdesini oluşturan yarım daire hat 1/2 oranında genişliğinin yarısı kadar derinlik oluşturmaktadır. Yarım daire

gövdesinde 1 cm diş yaparak pervaza oval birleşim yapmaktadır. DLP-1 dolabının kapakları çift kapak, pervaza kapakta lamba oluşturarak dıştan basmaktadır. DLP-2 dolabı ise tek kapak ve kapak pervazın içinde lambasız olarak hareket etmektedir. Kapaklar 15 cm çerçeve oluşturarak tek ayna içerden lambaya oturmaktadır. Çerçevenin ayna ile birleştiği yerde çerçeve kenarına işleme yapılmıştır. Kapakların altında duvar boyunca 10 cm eşik uzanmaktadır. DLP-2 dolabının tabanının beton şap olması ve ev sahiplerinin anlatımı burasının gusülhane olduğunu göstermektedir. Zemine beton şap atıldığı için gider izlerine rastlanmamıştır.

Resim 4.115 DLP-1, DLP-2 dolabı

Resim 4.116 DLP-2 dolabı

Resim 4.117 DLP1-DLP2-N1 dolap şerbetliği

N-3 Dolabı

Z02 Oda'nın içinde bulunan N3 Dolabı tek kapaklı bir duvar nişidir. Taş duvar içinde oluşturulan ahşap dikme ve hatıllarla gövdesi oluşturulan nişin ortada bir adet ahşap rafı bulunmaktadır. Ahşap raf çitalarla duvara asılı halindedir.

Resim 4.118 N3 Nişi dış

Resim 4.119 N3 Nişi iç

Nişin çevresi 8 cm pervaz ile dolanmaktadır. Pervazların üst köşede birleşimi 45 derece açı ile gönyeyle alt köşede ise düz birleşmektedir. Nişin kapakları yanındaki DLP-1 ve DLP-2 dolabı ile aynı karakterdedir. 16 cm çerçevenin ortasına ayna kapağın arkasında oluşturulan lambaya oturtulmuştur. Kapak pervaza kendinde oluşan 1 cm'lik lamba ile üstten oturmaktadır.

DLP-3, DLP-4 Dolapları ve N2 Şerbetliği

Z05 Odasında bulunan dolaplar Z02 Odasında bulunan DLP-1, DLP-2 dolapları ile biçim, karakter ve işlev olarak aynı durumdadır. Z02 Odasındaki dolapların ayna tersi Z05 Odasında bulunmaktadır. Dolaplar eş olduğu için yeniden anlatımı yapılmayacaktır.

M1 Merdiveni

Resim 4.123 M1 Merdiveni 1

Resim 4.124 M1 Merdiveni 2

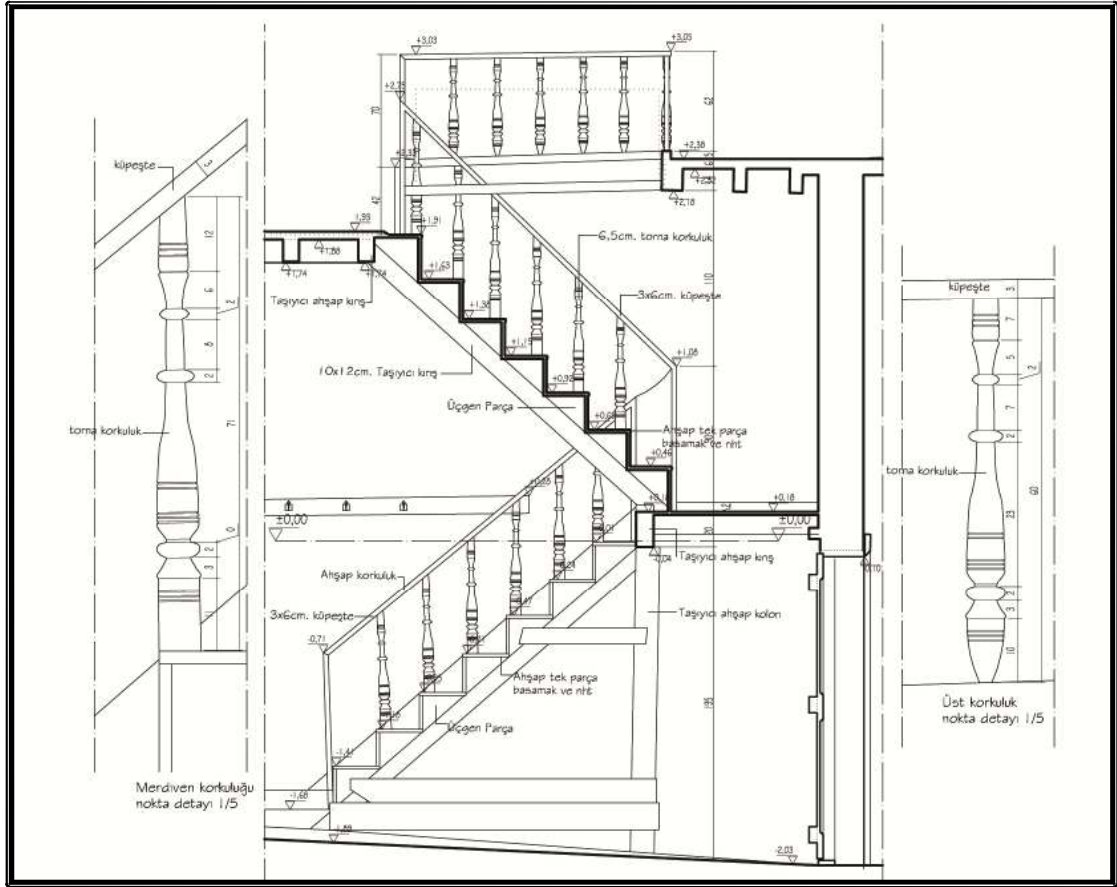
Merdiven 10x12cm kesit ölçülerinde orta ve iki yandaki ahşap kirişlerle yükünü döşeme kirişleri ve yere aktarmaktadır. Kirişlerin üzerine 2cm kalınlığında 27-28cm genişliğindeki basamaklar ve 21-22cm yüksekliğindeki rıhtlar tek parça ahşap plaklarla merdiveni oluşturmaktadır. Yan kenarlar ve duvar tarafı, üçgen ahşap plaklarla kapatılmıştır. Zemin kat döşemesinin içe doğru eğim yapması merdiveninde gönyesinden kaymasına neden olmuştur. Merdiven korkuluğu her basamakta bulunan 6,5cm çapında tornada yapılmış üzerinde derzleri de olan ahşap dikmeler ve 3x6cm kesit ölçüsünde uçları yumuşatılmış dikdörtgen biçimli küpeşteden oluşmaktadır.

Resim 4.125 M1 korkuluk

Resim 4.126 M1 Merdiven korkuluk 2

Resim 4.127 M1 merdiveni

Ocak

Resim 4.128 Ocak görünüm

Resim 4.129 Ocağın taş bacası

Ocak Z03 mutfakta ön cephe duvarında taş duvarın içinde duvardan 26 cm çıkma yaparak oluşmuştur. Taş ocağın biçimini basık kemer ve kemeri tamamlayan ayaklar oluşturmaktadır. Ocak alanı $1/3 - 1/2$ oranında bölünerek iki göz olarak çalışmaktadır. Ocağın bacası 105 odada taş baca olarak devam etmektedir. Ocağın sağ tarafında yine üzeri kemerli küçük bir niş oluşmuştur. Ocakta kemerin yere basan ayaklarında malzeme kaybı, taş üzerindeki sıvada kısmen dökülme bulunmaktadır (Resim4.128)

Burada anlatılan tüm özellikli mimari elemanların detay çizimleri Rölöve projesi başlığı altında Ek-1’de bulunmaktadır.

4.2.6. Yapıdaki sorunlar analizi

Yapıda oluşan sorunlar -B- Bozulmalar Analizi başlığı adı altında Ek-2’de, bozulmaların biçimine göre sınıflandırarak, yapının rölöve projelerinin üzerine renklendirme yöntemi ile işlenmiştir. Rölöve projelerine işlenen bozulmalar aşağıdaki başlıklar ve alt başlıklar altında toplanmıştır.

Renk değişimi ve birikmeler: Nemlenme, tuz birikimi, biyolojik birikim, is ve kirlenme, yanlış boyama, cilalama.

Ayrışmalar: Sıvada kılcal çatlamlar, sıvanın ufalanması, sıvanın tabaka olarak ayrışması, kerpiç dolgunun ufalanması, ahşap malzeme liflenmesi.

Malzeme kaybı: Kerpiç dolgunun boşalması, tuğla dolgunun boşalması, taş duvarın boşalması, ahşap malzemenin kopması, malzemenin işlevini kaybetmesi, malzemenin tamamen kaybı.

Strüktürel bozulmalar: Taşıyıcıdaki büyük bozulmalar, taşıyıcıdaki sehim, taşıyıcıdaki aks kayması, taşıyıcının yok olması, zemin oturması.

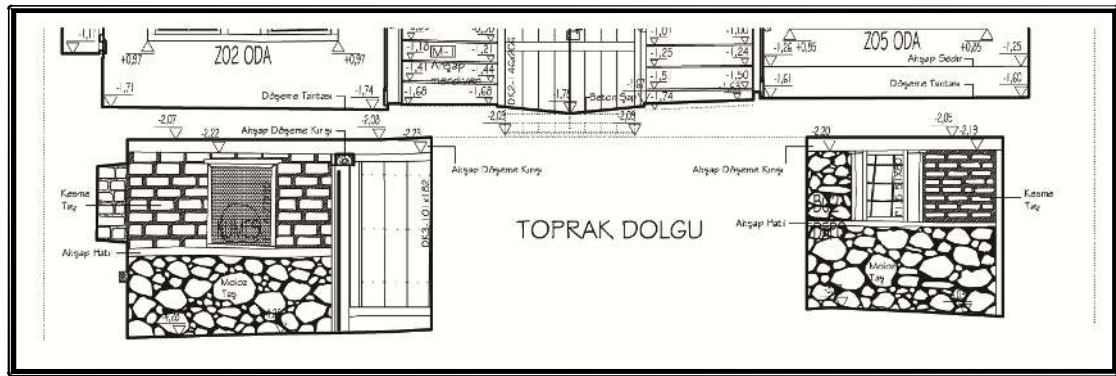
Eklentiler: Özgün olmayan yapısal eklenti, özgün olmayan malzeme kullanımı.

Yapıdaki bozulmalar ile ilgili 4.2.2 Yapının iç mekan tanımsal analizi ve 4.2.3 Yapının dış tanımsal analizi başlıkları altında mekan bazında inceleme yapılmıştır. Burada ise, Ek-2 Bozulma analizinde işlendiği gibi malzemelerin bozulma biçimleri nedenleri ile birlikte anlatılmıştır.

Strüktürel bozulmalar

Yapının strüktürünü oluşturan yapı elemanlarını temel, bodrum ve zemin katta taş, yine zemin kat, 1. Kat ve çatıda ise ahşap olarak değerlendirebiliriz.

Yapının bodrum katı yapı genel tabanının sağında ve solunda oluşmuştur. Orta kısımda ise toprak dolgu yapılmıştır (Resim 4.130).

Resim 4.130 Toprak dolgu

Binanın sağ ve solunun ortadan daha derine inmesi, biriken yağmur suyu ve zemin suyuna her iki tarafta çanak oluşturmuştur. Bina ortasındaki toprak dolgu çanakta biriken suyun daha killi alt toprak tarafından emilmesi yerine üstteki daha yumuşak toprak tarafından depolanmasına neden olmaktadır. Toprak dolguya komşu olan taş duvarların toprak dolgusu, sürekli su ile irtibat halinde olduğu için tamamı boşalmış, taşları destekleyen ahşap dikme ve hatıllar çürümüş durumundadır. Bu durum aynı zamanda temel hatıllarını da oluşturan bodrum kat duvarlarının zayıflamasına ve çökmesine sebep olmaktadır. Bu duvar üzerine binen zemin kat döşeme kirişleri mesnetsiz duruma gelme tehlikesi içindedir.

Ev sahibi bu durumu engellemek için özgün taş duvarın önüne bir sıra daha moloz taş örmüştür. Bu duvar su girişini büyük ölçüde engellese bile herhangi bir yalıtım malzemesi kullanılmadığı için zaman içerisinde aynı durum yeniden söz konusu olacaktır. Aynı zamanda yeni duvar döşeme kirişlerine de mesnet oluşturmuştur (Resim 4.131).

(a)

(b)

Resim 4.131 Yeni taş duvar örgü

Toprak dolgunun üzerinde bulunan Z01 Sofa mekanında merdivenlerin bulunduğu bölgenin orta bölümünde net bir oturma söz konusudur. Döşemedeki oturmadan dolayı meydana gelen çöküntü üzerindeki M1 ahşap merdivenlerinde de aks kaymasına, gönyesinin bozulmasına neden olmuştur. Bu oturmanın sebebinin dolgu toprağın içinde barındırdığı sudan dolayı olduğu düşünülmektedir.

Yapının 1.katındaki ahşap çatı dış cephe duvarları yağmur, rüzgar gibi doğal etkenlerden dolayı kerpiç ve tuğla dolgusunu kaybetmiş durumdadır. Dolgusunu kaybetmiş ahşap çatı strüktür çaprazları fazla olmadığından yatay yüklere karşı dayanıksız hale gelmiştir. Yine bu doğal etkenler ahşap strüktürün kendisinde de çürümelere sebep olmaktadır. Bu etkenlerden dolayı ahşap çatı strüktürde önemli kayıplara, sehimlere, gönye bozulmasına sebep olmaktadır. Özellikle arka cephe ve sol yan cephe duvarında strüktürü etkileyecek önemli kayıplar söz konusudur (Resim 4.132).

Resim 4.132 Cephedeki bozulmalar

1.katın tavanını oluşturan, çatıyı taşıyan döşeme kirişlerinde bazı bölümlerde eksilme ve sehim söz konusudur. Bunun sebebinin ise iyi durumda olmayan çatının yağmur ve kar gibi yağışları içeriye alması, iç mekan için hazırlanmış olan ahşap malzemenin sıcak, soğuk, yağmur ve rüzgar gibi dış etkenlerden etkilenmesi olarak görebiliriz. Bu döşeme kirişleri yalnız ahşap tavan kaplamalarını değil aynı zamanda çatının ahşap kirişleri, mahya aşıklarını ve merteklerin bir kısmını taşımaktadır. Kirişlerin seğim yapması demek çatının strüktürünün zamanla biçim değiştirmesi ve sonunda çökmesi demektir (Resim 4.133).

Resim 4.133 Döşeme kirişlerindeki sehim

Strüktürü etkileyecek bozulmalar Ek 2’de yer ve boyut olarak detaylı şekilde verilmiştir.

Malzeme kaybı

Strüktürü etkileyecek malzeme kayıpları dışında yerinde bulunmayan mimari elemanlar ve malzemeler bu başlık altında incelenmiştir.

1.kat duvarlarında kısmen iç, büyük oranda dış duvarlarda kerpiç ve tuğla dolgu kaybı bulunmaktadır (Resim 4.135). Yine 1.katta bulunan 4 odanın kapı kasaları ve pervazlarının sofa tarafı yerinde bulunurken kanatları ve oda tarafındaki pervazları bulunmaktadır (Resim 4.134).

Resim 4.134 Kapılarda kayıp malzeme

Resim 4.135 Duvarlarda kayıp malzeme

104 ve 105 Nolu odalar arasındaki duvar ve duvara bağlı mimari elemanlar yerinde bulunmamaktadır. Yine 102 ve 103 Nolu odalar arasındaki duvar ve duvara bağlı mimari elemanlar yerinde bulunmamaktadır (Resim 4.135).

1.katta sofa ve dört odada döşeme malzemesi bulunmamaktadır. Ön cephe yönündeki sekinin döşeme tahtasının büyük bölümü bulunmamaktadır. 1.kattaki duvarların hemen hepsinde kerpiç sıvalar dökülmüş olup, dolgu üzerinde kalıntı yer almamaktadır.

1.kattaki P6.1, P6.2, P6.3, P6.4, P6.5, P6.6, P6.7, P6.8, P6.9, P6.10, P6.11 ve P6.12 pencerelerine ait hiçbir parça bulunmamaktadır. P5.1, P5.2, P5.3, P5.4, P5.5, P5.6, P5.7, P5.8 pencerelerinin ise kısmen yapı malzemeleri kayba uğramış durumdadır (Resim 4.136).

Resim 1.136 Pencere kayıp malzeme Resim 4.137 Ahşap tavan kayıp malzeme

Yine 1.katın sofa ve odalarında ahşap tavan kaplamaları yerinde bulunmamaktadır. Ahşap döşeme kirişleri belli aralıklarla yerinde bulunmamaktadır (Resim 4.137).

Zemin katta P1.2 penceresi tamamen kayıp durumdadır. DK 2 dış kapısını yeni yapı ile bağlayan köprü yapılmadan önce, bu kapıyı avluya bağlayan merdiven yok olmuş durumdadır (Resim 4.138). Çatının kaplama malzemesi olan alaturka kiremit kısmen malzeme kaybına uğramış durumdadır (Resim 4.139).

Arka ve yan cephede tamamen, ön cephede ise kısmen sıvalar dökülmüştür. Yapıdaki bu malzeme kayıplarının sebepleri büyük oranda doğa şartları olduğu gibi yapıda yapılmak istenen fonksiyon değişiklikleri, yapının kullanımda olmayan dönemlerde insanların yapıdaki taşınabilir malzemeleri sökerek yapı dışına taşıması gösterilebilir. Malzeme kaybı şeklindeki bozulmalar Ek 2’de yer ve boyut olarak detaylı şekilde verilmiştir.

Resim 4.138 Ahşap merdiven kayıp malzeme Resim 4.139 Çatı kayıp malzeme

Ayrışmalar

Malzemelerin üst katmanlarının tabaka halinde ya da ufalanma şeklinde ayrışmaları bu başlık altında incelenmiştir.

Zemin kat sofada, odalarda ve mutfakta tüm duvarların kerpiç sıvalarında kılcal çatlamlar bulunmaktadır. Sofa ve mutfak duvar kerpiç sıvalarında kısmen tabaka halinde ayrışmalar bulunmaktadır (Resim 4.140) (Resim 4.141).

Resim 4.140 Sofa ayrışmalar

Resim 4.141 Mutfak ayrışmalar

Ayrışma şeklindeki bozulmalar Ek 2’de yer ve boyut olarak detaylı şekilde verilmiştir.

Renk değişimi ve birikimler

Nemlenme, tuz birikimi, biyolojik birikim, is, kirlenme ve yanlış boyamanın sebep olduğu renk değişimi ve birikimler bu başlık altında incelenecektir. Zemin katta genel olarak, ahşap olan kapılarda, pencerelerde, merdivende, döşeme tahtasında, tavanlarda, dolaplarda, hava kirliliği güneş ışınları, nem, kullanım sırasında insanların ilişki halinde olması, kullanılmadığı dönemlerde bakımsızlık, kirlenme gibi doğal ve insan faktörlerinden dolayı meydana gelen renk değişikliği ve birikimler oluşumu bulunmaktadır (Resim 4.142) (Resim 4.143).

Resim 4.142 Merdiven renk değişimi

Resim 4.143 Tavan renk değişimi

Bunlarla beraber, normal şartlar dışında, daha büyük oranda bazı elemanlar üzerinde etkiler olmuştur. DK 1 giriş kapısında dışarıdan asfalt, içeride atılan şap sonucu kapı üzerinde birikimler bulunmaktadır (Resim 4.144). Z03 Mutfakta ocak kullanımından oluşan isten dolayı tavan ve duvarlar siyah renk olmuştur (Resim 4.145).

Resim 4.144 DK 1 Kapısı renk değişimi

Resim 4.145 Z03 Mutfak renk değişimi

Hemen hemen bütün odalarda örümcek ağları duvarları kaplamış durumdadır. Bakımsızlıktan duvarların kireç badanalı duvarları sararmıştır.

Resim 4.146 Bodrum kat birikim 1

Resim 4.147 Bodrum kat birikim 2

1.katta duvarlar ve döşeme malzeme kaybına uğradığından bu bölümde incelenmeyecektir. Bu katta tavan kirişleri doğal etkenlerden dolayı renk değişimine

uğramıştır. Bodrum katta ise zemin suyunun verdiği nem, örümceklerden ve diğer biyolojik etkenlerden dolayı oluşan birikimler, zemindeki toprağın oluşturduğu tozuma malzemelerde birikmelere ve renk değişmesine sebep olmaktadır (Resim 4.146) (Resim 4.147).

Cephede de dış etkenlere karşı açıkta bulunan ahşap elemanlar malzeme kaybı ile birlikte nemlenme, liflenme, renk değişikliğine uğramıştır. Yine dışarıdaki metal aksamlar korozyona uğramıştır (Resim 4.148) (Resim 4.149).

Resim 4.148 Ahşap malzemelerin renk değişimi 1

Resim 4.149 Ahşap malzemelerin renk değişimi 2

Doğal etkenlere maruz kalan çatı kaplama malzemesi alaturka kiremit, biçim değişikliği ile birlikte farklı renklere bürünmüştür (Bkz. Resim 4.139).

Eklentiler

Yapıdaki özgün olmayan eklentileri, özgün olmayan yapısal eklentiler ve özgün olmayan malzeme kullanımı diye ikiye ayırmak mümkün olabilir. Eklentileri bu iki başlık altında incelenmiştir.

Özgün Olmayan Yapısal Eklentiler

Yapıya eklenti olarak yapılan özgün olmayan yapılar arka avluda oluşturulan, komşu bitişik yapıya yaslanmış, delikli tuğla, beton sıva ve alüminyum trapez sac çatıdan ihmal edilmiş B03 Depo, B02 Bodrum girişi önüne kurulan hurda ahşap duvarlar, alüminyum trapez sac çatıdan imal edilmiş olan sundurma ile yeni yapıya geçişte kullanılan ahşap köprü olarak sayabiliriz (Resim 4.150) (Resim 4.151).

Resim 4.150 Eklenti sundurma

Resim 4.151 Eklenti B03 Depo

Özgün Olmayan Malzeme Kullanımı

Zemin katta Z01 Sofa, Z03 Mutfak ve Z06 Tuvalette döşeme malzemesi olarak beton şap kullanılmıştır. Z06 Tuvalette duvarlar 120 cm'e kadar beton sıva ile sıvanmıştır. Z01 Sofada çeşme ve çeşme havuzu betondan yapılmıştır. Z01 Sofa ve Z03 Mutfakta sıva kaybı olan duvarlar beton sıva ile tamir edilmiştir. Odalardaki dolapların zeminleri beton şap ile kapatılmıştır. Çatının yağmur suyu tahliyesi pvc oluk ve boru ile sağlanmıştır. Zemin katta cephede sıva kaybı olan yerlerde beton sıva ile tamirat yapılmıştır. Arka cephede ise bodrum katta tamamı beton sıva ile sıvanmıştır.

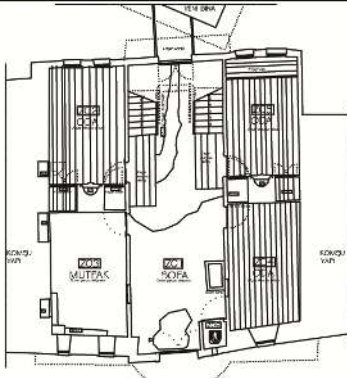
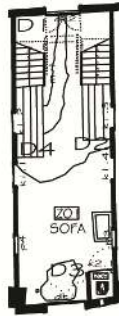

Resim 4.152 Sofa beton şap zemin

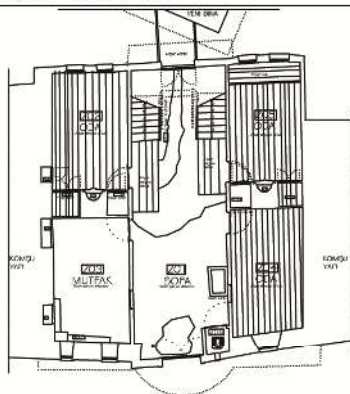
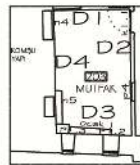

Resim 4.153 Cephede beton siva

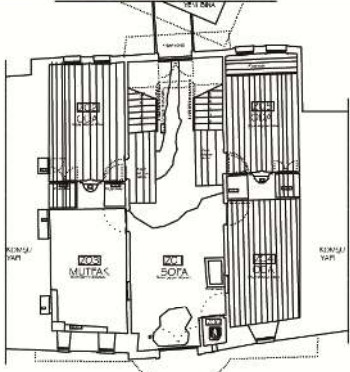
Çizelge 4.2 Yapı iç analiz çizelgesi 2

YAPI BİRİMİ: ZEMİN KAT				MEKAN : Z01- SOFA														AÇIKLAMA:															
																		Zemininde beton şap var. Duvarlarda kırılma çatlama malzeme kaybı ve çimento esaslı sıva var. yapısal durumu iyi. Müdahale edilmesi gerekiyor. DK1 kapıda eksik malzeme ve yabancı madde var. İç kapıları iyi durumda temizlenmesi gerekiyor. Özgünlüklerini koruyorlar. Merdivende aks kayması var, Çözülebilir bir problem.															
ELEMENLAR		FORMU	BOYUTLARI	MALZEME										FİZİKSEL DURUM-DEĞİŞİMLİK														NOTLAR					
TAŞIMCI	MİMARİ			TAŞIMCI	YÜZEY								Ö				ÖD		O	KA	YB	YBD	ÖZ	KÖTÜ									
					T	A	ÇS	YB	AS	KA	KS	KB	S	B	M	MG	H	EP							E	DE							
D1			393 x 370 cm		●								●								●		Ahşap çatı duvarı sıvası kısmen dökülmüş.										
	DK2		146 x 206 cm		●								●								●		Ahşap kapının iç pervazları eksik.										
	M-1		394 x 295 cm		●									●							●		Merdivende aks kayması var.										
D2			1204 x 366 cm		●								●								●		Ahşap çatı duvarı sıvası kısmen dökülmüş.										
	K1.3		93 x 208 cm		●								●								●		Temizlenmesi gerekiyor. Eksik parça yok.										
	K1.4		93 x 208 cm		●								●								●		Temizlenmesi gerekiyor. Eksik parça yok.										
	P3		75 x 152 cm		●									●							●		Temizlenmesi gerekiyor. Eksik parça yok.										
D3			393 x 370 cm		●								●								●		Ahşap çatı duvarı sıvası kısmen dökülmüş.										
	K2.1		89 x 197 cm		●								●								●		Kapının kasası yok özgün olmayabilir.										
	DK1		162 x 241 cm		●								●								●		Ahşap kapının dış pervazında eksik parça var. Kimyasal temizleme yapılmalı.										
D4			1205 x 377 cm		●								●								●		Ahşap çatı duvarı sıvası kısmen dökülmüş.										
	P4		77 x 154 cm		●								●								●		Durumu iyi temizlenmesi gerek.										
	K1.1		93 x 209 cm		●								●								●		Durumu iyi temizlenmesi gerek.										
	K1.2		92 x 208 cm		●								●								●		Durumu iyi temizlenmesi gerek.										
KISALTMALAR				S.x: Serbetlik numaraları Ko.x: Korkuluk										ÇS: Çimento harçlı sıva YB: Yağlı boya										MG: Müdahale gerektiren									
Dx: Duvar numaraları				Do.x: Dolap numaraları Ke.x: Taş Kemer										KŞ: Kerpiç sıva O: Özgün										EP: Eksik Parça KA: Kaybolmuş									
K.x: Kapı numaraları				Y.x: Yüklük numaraları La: Niş/Lambalık										AS: Alçı sıva S: Sağlam										OD: Özgün Değil YB: Yen Belli									
P.x: Pencere numaraları				G.x: Gusülhane										PB: Plastik boya B: Bozulmuş										E: Eklenti YBD: Yen Belli Değ									
S.x: Sedia numaraları				OC.x: Ocak numaraları T: Taş										KA: Kaplamasız fi: Hasarlı										DE: Değiştirme									
				A: Ahşap										M: Müdahale Gerektirmeyen										Ö: Onarılabilir									

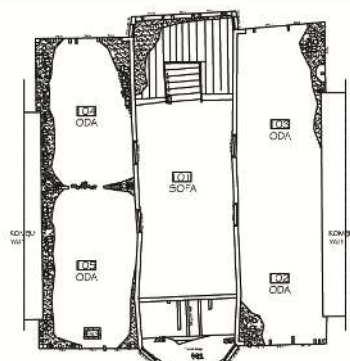
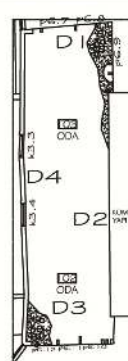
Çizelge 4.4 Yapı iç analiz çizelgesi 4

YAPI BİRİMİ: ZEMİN KAT				MEKAN :Z03- MUTFAK										AÇIKLAMA:													
														Mutfakta ocaktan çıkan dumanlar ıyı atılamadığı için bittin mekan ısı altında kalmış temizlenmesi gerekiyor. Zemininde beton şap var, tavanında döşeme kışkılen mevcut.													
ELEMENLAR		FORMU	BOYUTLARI	MALZEME										FİZİKSEL DURUM-DEĞİŞİMLİK													
TAŞIMCI	MİMARİ			TAŞIMCI		YÜZEY								Ö		ÖD	O	KA		Σ	KOTA	NOTLAR					
				T	A	ÇS	YB	AS	KA	KS	KB	M	MG	H	EP			E	DE				YB	YBD			
D1			312 x 372 cm	●								●	●							●			İstenir var temizlenmesi gerekiyor.				
D2			521 x 364 cm	●								●	●							●			İstenir var temizlenmesi gerekiyor.				
	KI.1		93 x 209 cm	●								●								●			Durumu iyi ayar ve temizleme gerekiyor.				
	P4		77 x 154 cm																				Durumu iyi ayar ve temizleme gerekiyor.				
D3			313 x 363 cm	●								●	●							●			İstenir var temizlenmesi gerekiyor.				
	ocak I		139 x 107 cm	●								●								●			Malzeme kaybı var.				
	PI.2		63 x 107 cm	●								●			●					●			Malzeme kaybı var.				
	PI.3		47 x 100 cm	●								●			●					●			Malzeme kaybı var.				
D4			520 x 367 cm	●								●	●							●			İstenir var temizlenmesi gerekiyor.				
	N-5		74 x 116 cm	●								●								●			Malzeme kaybı var.				
	N-4		117 x 129 cm	●								●								●			Malzeme kaybı var.				
KISALTMALAR				S.x: Şerbetlik numaraları				Ko.x: Korkuluk				ÇS: Çimento harçlı sıva				YB: Yağlı boya				MG: Müdahale Gerektiren							
Dx: Duvar numaraları				Do.x: Dolap numaraları				Ke.x: Taş Kemer				KS: Kerpiç sıva				O: Özgün				EP: Eksik Parça				KA: Kaybolmuş			
K.x: Kapı numaraları				Y.x: Yüklük numaraları				La. Niş:Lambalık				AS: Alçı sıva				S: Sağlam				OD: Özgün Değil				YB: Yen Belli			
P.x: Pencere numaraları				G.x: Gusülhane				T: Taş				PB: Plastik boya				B: Bozulmuş				E: Ekleme				YBD: Yen Belli Değ			
S.x: Sedir numaraları				OC.x: Ocak numaraları				A: Ahşap				KA: Kaplamasız				H: Hasarlı				DE: Değişirme				O: Onarılmış			

Çizelge 4.6 Yapı iç analiz çizelgesi 6

YAPI BİRİMİ: ZEMİN KAT				MEKAN : Z02- ODA				AÇIKLAMA:																			
								Odanın tavanı ve döşemesi özgün ve bozulmamış durumu iyidir. Kapı ve pencereler iyi durumdadır ama müdahale gerekiyor. Dlp1-2 ve N1 iyi durumda müdahale gerekmiyor. Gusulhanede zeminde şap var. N3 nişi iyi durumda müdahale gerekmiyor.																			
ELEMANLAR		FORMU	BOYUTLARI	MALZEME								FİZİKSEL DURUM-DEĞİŞİMLİK															
TAŞIYICI	MİMARİ			TAŞIYICI	YÜZEY								Ö		ÖD		O		KA		Yİ	ORTA	KÖTÜ	NOTLAR			
					T	A	ÇS	YB	AS	KA	KS	KB	M	MG	H	EP	E	DE	YB	YBD							
D1			311 x 338 cm	●								●		●							●	Durumu iyi. Kireç badana ve kerpiç dolgu da kılcal çatlama					
	P2.1		69 x 157 cm	●						●				●							●	Durumu iyi müdahale gerekmiyor					
	P2.2		70 x 159 cm	●						●				●							●	Durumu iyi müdahale gerekmiyor					
D2			486 x 340 cm	●								●		●							●	Durumu iyi. Kireç badana ve kerpiç dolgu da kılcal çatlama					
	k1.2		92 x 208 cm	●						●				●							●	Durumu iyi müdahale gerekmiyor					
D3			317 x 341 cm	●								●		●							●	Durumu iyi. Kireç badana ve kerpiç dolgu da kılcal çatlama					
	DLP1 DLP2 N1		316 x 259 cm	●						●				●							●	Durumu iyi müdahale gerekmiyor					
D4			488 x 339 cm	●								●		●							●	Durumu iyi. Kireç badana ve kerpiç dolgu da kılcal çatlama					
	N-3		77 x 117 cm	●						●		●									●	Durumu iyi müdahale gerekmiyor.					
KISALTMALAR				S.x: Serbetlik numaraları Dx: Duvar numaraları K.x: Kapı numaraları P.x: Pencere numaraları S.x: Sırtı numaraları				Ko.x: Korkuluk Ke.x:Taş Kemer La. Niş-Lambak T: Taş A: Ahşap				ÇS: Çimento harçlı sıva KS: Kerpiç sıva AS: Alçı sıva PB: Plastik boya KA: Kaplamasız				YB: Yağlı boya O: Özgün S: Sağlam B: Bozulmuş H: Hasarlı M: Müdahale Gerektirmeyen				MG: Müdahale Gerektiren EP: Eksik Parça OD: Özgün Değil E: Ekleme DE: Değiştirme O: Onarılmış				KA: Kaybolmuş YB: Yen Belli YBD: Yen Belli Değ.			

Çizelge 4.8 Yapı iç analiz çizelgesi 8

YAPI BİRİMİ: 1. KAT				MEKAN : 102/103- ODA												AÇIKLAMA:											
																Dış duvarlarda kerpiğin boşalması ve ahşap duvarın aks kayması sonucu strüktürel bozulma sözkonusu. İç duvarlarda kerpiç boşalması var. Pencereilerin yalnız izleni mevcut, kapların kasaları kısmen var kanatları ypk.											
ELEMENLAR		FORMU	BOYUTLARI	MALZEME								FİZİKSEL DURUM-DEĞİŞİMLİK															
TAŞIYICI	MİMARİ			TAŞIYICI	YÜZEY								Ö		ÖD		KA		M	KÖTÜ	NOTLAR						
					T	A	ÇS	YB	AS	KA	KS	KB	S	B	E	DE	YB	YBD									
D1			342 x 394 cm	●							●									●	Kerpiç dolgu kaybı ve aks kayması var						
	P6.7		133 x 187 cm															●			Yapı elemanı kayıp ız var.						
	P6.8		77 x 190 cm															●			Yapı elemanı kayıp ız var.						
D2			1276 x 384 cm	●							●									●	Kerpiç dolgu kaybı var						
	P6.9		89 x 187 cm															●			Yapı elemanı kayıp ız var.						
D3			345 x 385 cm	●							●									●	Kerpiç dolgu kaybı ve aks kayması var						
	P6.10		82 x 185 cm															●			Yapı elemanı kayıp ız var.						
	P6.11		85 x 286 cm															●			Yapı elemanı kayıp ız var.						
	P6.12		78 x 193 cm															●			Yapı elemanı kayıp ız var.						
D4			1255 x 401 cm	●							●									●	Kerpiç dolgu kaybı var						
	K3.3		117 x 189 cm	●						●					●					●	Kasanın kalitesi var, kanat kayıp elemanı						
	K3.4		115 x 189 cm	●						●					●					●	Kasanın kalitesi var, kanat kayıp elemanı						
KISALTMALAR		S.x: Şerbetlik numaraları	Ko.x: Korkuluk	ÇS: Çimento harçlı sıva	YB: Yağlı boya	M: Müdahale Gerektiren										EF: Eksik Parça					KA: Kaybolmuş						
Dx: Duvar numaraları		Do.x: Dolap numaraları	Ke.x: Taş Kemer	KS: Kerpiç sıva	Ö: Özgün	OD: Özgün Değil										E: Ekleme					YB: Yen Belli						
K.x: Kapı numaraları		Y.x: Yüklük numaraları	La, Niğ: Lambalık	AS: Alçı sıva	S: Sağlam	B: Bozulmuş										DE: Değişirme					YBD: Yen Belli Değ						
P.x: Pencere numaraları		G.x: Gusülhane	T: Taş	PB: Plastik boya	H: Hasarlı	M: Müdahale Gerektirmeyen										O: Onarım											
S.x: Sedit numaraları		OC.x: Ocak numaraları	A: Ahşap	KB: Kireç badana																							

Çizelge 4.11 Yapı dış analiz çizelgesi 2

AÇIKLAMA:KUZEY DOĞU CEPHESİ

Zemin kat taş duvarlardan oluşmaktadır. Taş duvarların üzerindeki kerpiç sıva kısmen dökülmüş durumdadır. Taş duvarın arasındaki hatıl ve dikmeler liflenme yapmıştır. Dkl kapısı Şap ve asfaltın sayesinde kırıyacak temizliğe ihtiyaç duymaktadır. Tuvalet penceresi kaybolmuş elaman durumundadır. Mutfağ penceresi malzeme kaybı vardır ve işlevsiz durumdadır.

ELEMANLAR		FORMU	BOYUTLARI	MALZEME										FİZİKSEL DURUM-DEĞİŞİMLİK										NOTLAR
TAŞIYICI	MİMARİ			TAŞIYICI	YÜZEY								Ö		ÖD		O		KA		M	ORTA	KOTU	
					T	A	ÇS	KS	AS	KA	KS	KB	S	B	M	H	E	DE	YB	YBD				
D4			304 x 359 cm	●																			Üzerindeki sıva kısmen dökülmüştür. Malzeme kaybı söz konusu işlevsiz durumdadır.	
	P1.1	■	75 x 152 cm		●																		Ufletirme vardır.	
	A. hatıl	—	9 x 355 cm		●																		Ufletirme vardır.	
	A. dikme	⌋	18 x 174 cm		●																		Ufletirme vardır.	
	A. boynuz	⌋	24 x 32 cm		●																		Ufletirme vardır.	
D5			323 x 356 cm	●	●																		Üzerindeki sıva kısmen dökülmüştür. Pervazda malzeme kaybı var. Anşap yüzeyde asfalt ve beton lekeleri var.	
	DK1	■	165 x 206 cm		●																		Kayıp yapı elemanı	
	P7	■	20 x 21 cm		●																		Ufletirme vardır.	
	A. hatıl	—	9 x 103 cm		●																		Ufletirme vardır.	
	A. dikme	⌋	20 x 306 cm		●																		Ufletirme vardır.	
D6			496 x 337 cm	●																			Üzerindeki sıva kısmen dökülmüştür. Malzeme kaybı var, işlevsiz duruma	
	P1.2	■	63 x 107 cm		●																		Malzeme kaybı var, işlevsiz duruma	
	P1.3	■	47 x 100 cm		●																		Ufletirme vardır.	
	A. hatıl	—	8 x 34 cm		●																		Ufletirme vardır.	
	A. dikme	⌋	8 x 162 cm		●																		Ufletirme vardır.	
			15 x 36 cm	●																			Ufletirme vardır.	

KISALTMALAR

Dx: Duvar numaraları

K.x: Kapı numaraları

P.x: Pencere numaraları

S.x: Sırtı numaraları

S.x: Serbetlik numaraları

Do.x: Dolap numaraları

Y.x: Yüklük numaraları

G.x: Gusülhane

OC.x: Ocak numaraları

K.x: Korkuluk

Ke.x: Taş Kemer

La. Nı: Lambalık

T: Taş

A: Anşap

ÇS: Çimento harçlı sıva

KS: Kerpiç sıva

AS: Alçı sıva

PB: Plastik boya

KA: Kaplamasız

KB: Kireç badana

YB: Yağlı boya

Ö: Özgün

S: Sağlam

B: Bozulmuş

H: Hasarlı

M: Müdahale

G: Gerektirmeyen

O: Oranılmış

MG: Müdahale Gerektiren

EP: Eksik Parça

OD: Özgün Değil

E: Ekleme

DE: Değiştirme

O: Oranılmış

KA: Kaybolmuş

YB: Yen Belli

YBD: Yen Belli Değ

KISALTMALAR

Dx: Duvar numaraları

K.x: Kapı numaraları

P.x: Pencere numaraları

S.x: Sedir numaraları

Ş.x: Şerbetlik numaraları

Do.x: Dolap numaraları

Y.x: Yüklük numaraları

G.x: Gusülhane

OC.x: Ocak numaraları

Ko.x: Korkuluk

Ke.x: Taş Kemer

La. Nig: Lambalık

T: Taş

A: Anşap

ÇS: Çimento harçlı sıva

KS: Kerpiç sıva

AS: Alçı sıva

PB: Plastik boya

KA: Kaplamasız

KB: Kireç badana

YB: Yağlı boya

O: Özgün

S: Sağlam

B: Bozulmuş

H: Hasarlı

M: Müdahale Gerektirmeyen

MG: Müdahale Gerektiren

EP: Eksik Parça

ÖD: Özgün Değil

E: Ekleme

DE: Değiştirme

O: Oranılmış

KA: Kaybolmuş

YB: Yen Belli

YBD: Yen Belli Değ

Çizelge 4.12 Yapı dış analiz çizelgesi 3

AÇIKLAMA:GÜNEY BATI CEPHESİ

Genel olarak cephede kerpiç dolgu kaybı var. 1. katın duvarlarında aks kayması sonucu strüktürel tehlike söz konusudur. Ahşap karkasta liflenme mevcut. Pencere çerçeveleri çalışır durumda değil, 1. kattaki pencereler kayı durumdalar. Bodrum katta dış cephede beton siva var. Çatıda alaturka kiremit işlevini kaybetmiş. Saçak altındaki tahta yarı yarıya kayıp, olanlarda işlevini kaybetmiş. Çatı strüktüründe de problem var.

ELEMANLAR		FORMU	BOYUTLARI	MALZEME										FİZİKSEL DURUM-DEĞİŞİMLİK										NOTLAR
TAŞIMCI	MİMARİ			TAŞIMCI	YÜZEY								Ö		ÖD	O	KA	YB	YBD	ORTA	KÖTÜ			
					T	A	ÇS	KS	AS	KA	KS	KB	S	B								M	MG	
D1			391 x 427 cm	●						●														Dolgu su tamamen boşalmış aks kayması var.
	P6.4		78 x 188 cm																					Yapı elemanı kayıp iz var.
	P6.5		83 x 192 cm																					Yapı elemanı kayıp iz var.
	P6.6		92 x 192 cm																					Yapı elemanı kayıp iz var.
	A. hatıl		15 x 387 cm	●						●				●								●		Liflenme var.
D2			431 x 489 cm	●						●														Dolgu su tamamen boşalmış aks kayması var.
	P2.6		75 x 165 cm	●						●														Kayıp parçaları var. İşlevsiz durumda.
	P5.6		74 x 188 cm	●						●														Kayıp parçaları var. İşlevsiz durumda.
	P2.7		83 x 166 cm	●						●														Kayıp parçaları var. İşlevsiz durumda.
	A. hatıl		24 x 432 cm	●						●				●										Liflenme var.
D3			359 x 424 cm	○						○														Dolgu su tamamen boşalmış aks kayması var.
	P6.7		133 x 187 cm																					Yapı elemanı kayıp iz var.
	P6.8		77 x 190 cm																					Yapı elemanı kayıp iz var.
	A. hatıl		13 x 364 cm	●						●				●										Liflenme var.
D4			387x 380 cm	●						●														Dolgu su kısmi boşalmış. Sıva hiç kalmamış.
	P2.1		69 x 157 cm	●						●														İyi durumda müdahale gerekiyor.
	P2.2		70 x 159 cm	●						●														İyi durumda müdahale gerekiyor.
	A. hatıl		14 x 387 cm	●						●				●										Liflenme var.

KISALTMALAR
Dx: Duvar numaraları
K.x: Kiriş numaraları
P.x: Pencere numaraları
S.x: Sıradır numaraları
S.x: Serbetlik numaraları
Ko.x: Korkuluk
Ke.x: Taş Kemer
La. Niş: Lambalık
T: Taş
A: Ahşap
ÇS: Çimento harçlı sıva
KS: Kerpiç sıva
AS: Alçı sıva
PB: Plastik boya
KA: Kaplamasız
KB: Kirec badana
YB: Yağlı boya
Ö: Özgün
S: Sıvalı
B: Bozulmuş
H: Hasarlı
M: Müdahale Gerekli
MG: Müdahale Gerekli
EP: Eksik Parça
OD: Özgün Değil
E: Ekleme
DE: Değişim
KA: Kaybolmuş
YB: Yeniden
YBD: Yeniden

KISALTMALAR

Dx: Duvar numaraları

K.x: Kapi numaraları

P.x: Pencere numaraları

S.x: Sedir numaraları

Ş.x: Şerbetlik numaraları

Do.x: Dolap numaraları

Y.x: Yüklük numaraları

G.x: Gusülhane

OC.x: Ocak numaraları

Ko.x: Korkuluk

Ke.x: Taş Kemer

La: Niş/Lambalık

T: Taş

A: Ahşap

ÇS: Çimento harçlı sıva

KS: Kerpiç sıva

AS: Alçı sıva

PB: Plastik boya

KA: Kaplamasız

KB: Kireç badana

YB: Yağlı boya

Ö: Özgün

S: Sağlam

B: Bozulmuş

H: Hasarlı

M: Müdahale Gerektirmeyen

MG: Müdahale Gerektiren

EP: Eksik Parça

OD: Özgün Değil

E: Ekleme

DE: Değiştirme

Ö: Onarım

KA: Kaybolmuş

YB: Yen Belli

YBD: Yen Belli Değ

Çizelge 4.14 Yapı dış analiz çizelgesi 5

AÇIKLAMA: GÜNEY DOĞU CEPHESİ

Genel olarak cephede kerpiç dolgu kaybı var. 1. katın duvarlarında aks kayması sonucu strüktürel tehlike söz konusudur. Ahşap karkasta liflenme mevcut. Ön ve arka cumbalarda tuğla dolguda kayıp var. Ön cephede cumbada sarkma söz konusudur. Mutlaka önlemleri alınmalıdır. D1 duvarı boyunca hiç dolgu olmaması duvarın çatıya direncini azaltıyor. Strüktürel problemle çıkabilir. D1 duvarında ahşap taşıyıcı da kayıp var. Çatı saçığında köşe noktalarda sarkma söz konusudur. Çatıda alaturka kiremit tüm işlevini yitirmiş.

ELEMANLAR		FORMU	BOYUTLARI	MALZEME								FİZİKSEL DURUM-DEĞİŞİMLİK										
TAŞIYICI	MİMARİ			TAŞIYICI	YÜZEY								Ö			ÖD	O	KA		M	KÖTÜ	NOTLAR
					T	A	ÇS	KS	AS	KA	KS	KB	S	B	H			EP	E			
D1			1282 x 414 cm	●						●					●						●	Dolgu su tamamen boşalmış aks kayması var.
D2			72 x 409 cm	●						●					●						●	Dolgu su osmen boşalmış aks Siva hiç kalmamış, ahşap taşıyıcı yıpranmış durumda
	P2.5		49 x 170 cm	●						●					●						●	Mazeme kaybı var işlevsiz durumda
	DKR		24 x 50 cm	●						●					●						●	Döşeme kırıklarında liflenme var. Müdahale gerekiyor.
	A. boyuz		75 x 29 cm	●						●					●						●	Boynuzlarda liflenme var. Müdahale gerekiyor.
D3			65 x 424 cm	●						●					●						●	Genel olarak öne sarkma var müdahale edilmeli
	DKR		7 x 40 cm	●						●					●						●	Döşeme kırıklarında liflenme var. Müdahale gerekiyor.
	A. dikme		11 x 384 cm	●						●					●						●	Dikmelere liflenme var. Müdahale gerekiyor.
KISALTMALAR		S.x: Şerbetlik numaraları	Ko.x: Korkuluk	ÇS: Çimento harçlı siva	YB: Yağlı boya	MG: Müdahale Gerektiren										EP: Eksik Parça				KA: Kaybolmuş		
Dx: Duvar numaraları		Do.x: Dolap numaraları	DKR: Döşeme kırığı	KS: Kerpiç siva	O: Özgün	OD: Özgün Değil										E: Ekleme				YB: Yen Belli		
K.x: Kapi numaraları		Y.x: Yüklük numaraları	La, Niş: Lambalık	AS: Alçı siva	S: Sağlam	B: Bozulmuş										DE: Değiştirme				YBD: Yen Belli Değil		
P.x: Pencere numaraları		G.x: Gusülhane	T: Taş	PB: Plastik boya	B: Bozulmuş	H: Hasarlı										M: Müdahale Gerektirmeyen				O: Onarılmış		
S.x: Sedir numaraları		OC.x: Ocak numaraları	A: Ahşap	KB: Kireç badana	H: Hasarlı	M: Müdahale Gerektirmeyen										O: Onarılmış						

5. KARŞILAŞTIRMALI ÇALIŞMA

5.1. Karşılaştırma Çalışması İçin Yöntem

Geleneksel Türk evinin tanımlaması ve tarifi yapılmış daha sonra Ankara evleri özelinde evlerin yapısal özellikleri anlatılmıştır. Balçıçek Evi ile yapım tekniği benzerlik gösteren, evin yakın çevresinde nitelikli özellik taşıyan evlerin tamamı ve aşağı Ayaş bölgesinin her bölgesinde 35 adet yapı incelenerek, bu yapıların Ankara evleri içindeki yerleri, Balçıçek Evi'nin bu yapılarla benzer ve ayrışan özellikleri incelenmiş, evin diğer geleneksel Ayaş evleri arasındaki önemi irdelenmiştir.

Bununla beraber seçilen evlerde özellikle yapı içi karşılaştırma yapılamayacak ya da restitüsyon için yetersiz kaynak oluşturan mimari elemanlar karşılaştırılmıştır. Karşılaştırılan yapı özellikleri şöyledir:

- Evlerin arsa yapı ilişkisi
- Evlerin yapım sistemi
- Evlerin plan tipleri
- Evlerin cephe özellikleri
- Evlerin pencere tipleri
- Evlerin avlu, dış ve iç kapıları
- Evlerin özel mimari elemanları

Yapılan karşılaştırmalar ile Balçıçek Evi'nin geleneksel Ankara ve Ayaş evleri ile benzer ve ayrışan yönleri işaretlenerek tablolar oluşturulmuştur.

5.2. Geleneksel Türk Evi Kavramı

Sedat Hakkı Eldem'e göre Türk evi; eski Osmanlı devletinin işgal ettiği sınırlar içinde, eski tabiriyle Rumeli ve Anadolu mntıkalarında yerleşmiş inkişaf etmiş ve 500 sene kadar tutunmuş, kendi vasıflarıyla tebarüz etmiş bir ev tipidir. Türk evi en büyük yayılma hızını 17. ve 18. yüzyılda göstermiştir. Bu devirlerde İstanbul ve Edirne evleri, yakın Batı ve Doğu Avrupa için her zaman taklit edilen ideal yapı tipi olmuştur. Osmanlı devletinin, her tarafından sarsılmaya başladığı 19. Yüzyılda bile bu ilerleme ve yayılma devam etmiştir [15].

Türk evi yüzyıllar içinde büyük değişimler geçirmiş ve yayılıp kök saldı, bölge, iklim ve sosyo kültür etkiler ile farklı yerlerde farklı tipler oluşturmıştır.

Türk evlerinin oluşumunda bulunduğu yer ve iklim şartları yapının genel özelliklerini etkilemiştir. Eldem'e göre; "malzeme çeşitliliğini iklim gruplarına ayırmak mümkündür" [15]. Bektaş'a göre; "Türk evleri çevre şartlarına uygun malzeme ile çevresine uyumlu, etraftakilere saygılı yapılar inşa edilir. Her dönemin çağdaş koşullarına göre yenilenen ve değiştirilebilen konutlardır" [16].

Türk evlerinin iklimsel koşullara ve yöresine göre malzeme kullanımının Doğu ve Güneydoğu Anadolu da soğuk karasal iklimin hakim olduğu ve ahşap malzemeye ulaşamamasından dolayı taş olduğu, Karadeniz de ahşap olduğu, Orta Anadolu'da, Trakya, Ege ve Akdeniz'de karma olduğu görülmektedir.

Bütün bu farklılıklarla beraber Türk evlerine has bazı karakteristik ortak özelliklerde ortaya çıkmıştır [15]. Plan tipleri, katların kullanımı, bazı cephe özellikleri bunların en önemlilerindendir.

Türk evi genelde tek kattır. Ancak zamanla kat adedi artmıştır. Buna rağmen esas kat üst kattır. Tek katlı evlerde, kat yerden 1,5-2 m yukarıdadır. Evin bulunduğu yer veya arsanın büyüklüğüne göre, esas katın altı tamamı ile veya kısmen boşaltılır. Esas katta fazla güneş, hava ve manzara vermek arzusu, mümkün olduğunca zeminden yükseltmesine sebep olmuştur. Bu katın altındaki kısım genellikle oturmak için kullanılmaz. Önceleri yalnız bahçe duvarları ve binayı taşıyan dikmelerden ibaret bırakılırken, sonraları depo, ahır, arabalık, samanlık ve taşlık olarak etrafı kapatılarak kullanılmaya başlanmıştır. Evlerin bazılarında genelde de dar arsa üzerine inşa edilmiş yapılarda esas katla, alt kat arasında bir ara kat bulunmaktadır. Bu kat evin belli bir kısmında olmaktadır. Taşlık diye de adlandırılan giriş sofası üzerinde ara kat mutlaka bulunmaktadır. Bu durum sofanın daha yüksek olmasını sağlamaktadır. Bu kat genelde kışlık kat olarak kullanılır [15].

Türk evinin tüm yörelerde ortak özelliklerinden biri de plan tipleridir. Plan tipleri evin bulunduğu yöreye, iklim koşullarına, manzara, güneş, hava durumlarına göre farklılıklar gösterse de, bu farklılıkları gruplamak mümkün olmuştur. Sedat Hakkı Eldem'e göre [15] Türk evi plan tipleri 4 grupta incelenebilir.

A Sofasız plan tipi

B Dış sofalı plan tipi

C İç sofalı plan tipi

D Orta sofalı plan tipi

Daha sonraki bölümlerde Ayaş evlerinin plan tipleri anlatılırken, Sedat Hakkı Eldem'in plan tipi sınıfları baz alınarak karşılaştırma yapılmıştır.

5.3. Geleneksel Ankara Evleri Genel Özellikleri

Ankara'ya tarih boyunca çeşitli uygarlıklar ve milletler hakim olmuş ve eserler bırakmışlardır. M.Ö 4000-5000 de Etiler, Sümerlerden izler yapılan kazılarda ortaya çıkmasına rağmen, bundan öncede insanların burada yaşadığı bilinmektedir. Bu devirden sonra Hititler, Kimmerler, Frikyalılar, Lidyalılar Ankara ve çevresinde bulunan uygarlıklardır. M.Ö 25'de Ankara Roma İmparatorluğu tarafından ilk kez müstakil bir eyalet halini almıştır. Bu devirde Ankara'da barış hali oluşması ile binalar, mabetler, yollar, su yolları, pazarlar inşa edilmiştir. Daha sonra Bizanslılar Ankara'ya hakim olarak kale inşa etmişlerdir [16]. 1071'de Malazgirt savaşı ile birlikte Anadolu'ya gelen Türkler burada geleneksel Türk yapılarını İnşa etmeye başlamıştır. Sırasıyla Selçuklu ve Türkmen beylikleri, Selçuklu İmparatorluğu, Osmanlı İmparatorluğu ve Cumhuriyet döneminde Geleneksel Türk Evleri yapılmaya devam etmiştir.

Ankara evleri merkezde Ulus ve civarında kale içi ve dışında, daha sıkışık alanlarda ve Ankara çevresinde, Beypazarı, Ayaş, Güdül, Çubuk, Kalecik gibi daha geniş alanlarda yapılmış yapılar olarak değerlendirebiliriz.

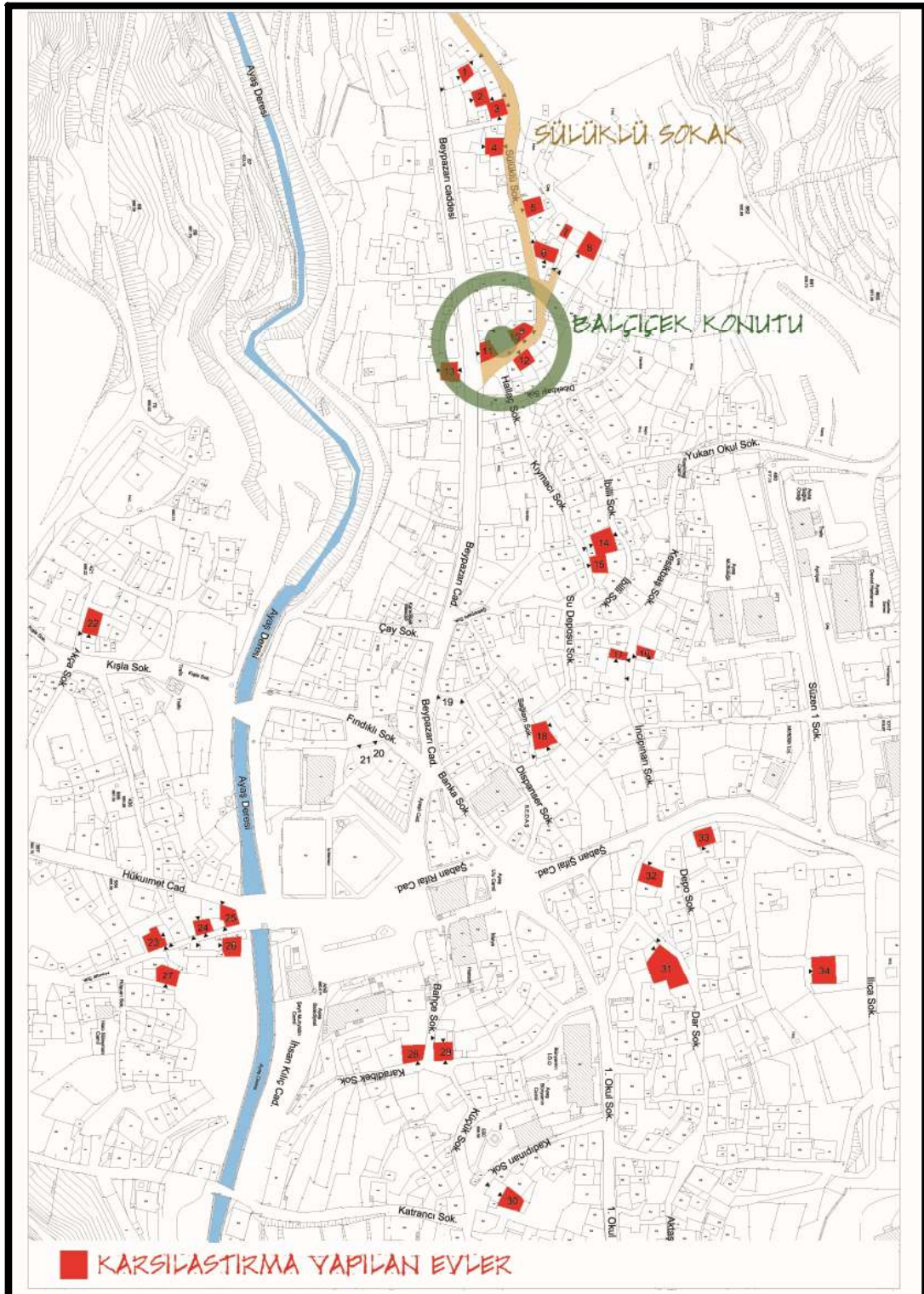
Hisar içinde çok dar bir sahada kurulan ve bugün hemen hemen hepsi harap olan ilk Ankara evleri çok basit, mimari karakterleri henüz teşekkül etmemiş ufak yapılardı. Zamanla teşekkül eden Ankara evleri, hisar dışına çıktıktan sonra gelişme imkanı bulmuş, zengin ve teşkilatlı olmuştur [16]. Dar alanlarda yerleşmeler bile genelde avlulu bir girişe sahiptir. Alt katlardaki darlığı, üst katlardan çıkıntılarla genişletmeye çalışmışlardır.

Ankara evlerinin arsaya yerleşiminde manzara, güneş vaziyeti birinci derecede etkilemiştir. Ankara kale içi ve dışı evlerde manzaranın en iyi olduğu yerde Türk zevkinin güzel bir buluşu olan açık sofa hayatı bulunmaktadır. Hayat Ankara dışında hiçbir bölgede bu kadar kuvvetli ifade edilmemiştir [16]. Hisar ve çevresinde plan tipleri genelde dış sofa olarak ağırlık kazanırken Ayaş evlerinde iç sofa, Beypazarı evlerinde iç, dış ve orta sofa daha fazla görülmektedir. Orta sofa tipi Ankara’da nadiren görülen plan tipidir [9].

Ayaş evlerinin yapım teknikleri, Beypazarı, Kalecik, Çubuk ve Hisar evleri ile aynı karaktere sahiptir. Zemin katlar yığma taş üst katlar ahşap çatki sistemindedir. Ayaş evleri, Çubuk, Kalecik gibi genelde iki katlı iken Beypazarı evleri genelde üç katlıdır. Ayaş ve Hisar evlerinde ahşap çatkinın dolgu malzemesi genelde tuğla ve kerpiç iken, Kalecik evlerinde kerpiç ve taştır. Hisar ve kalecik evlerinde tepe penceresine rastlanırken Ayaş evlerinde rastlanılmamaktadır. Hisar evlerinde çatılar daha uzun saçaklarla biterken, diğer bölgelerde saçaklar daha kısadır. Ankara’ya özgü Ankara çıkması tüm bölgelerde bulunmaktadır. Tüm bölgelerdeki Ankara evlerinde yapı malzemeleri, yapım teknikleri açısından birbirine benzerlik göstermektedir. Bununla beraber Ayaş evleri Ayaş’a uzak olmasına rağmen Safranbolu, Kastamonu, Çankırı, Çorum, Göynük, Bursa ve Kütahya evleri ile benzerdir [12].

5.4. Balçıçek Evi ve Geleneksel Ayaş Evleri Karşılaştırma Çalışması

Karşılaştırma için seçilen 35 evin 10 tanesi Balçıçek konutunun bulunduğu Sülüklü Sokak, 3 tanesi Sülüklü Sokağın açıldığı Beypazarı Caddesi, 2 tanesi Sülüklü Sokağa saplanan Kıymacı Sokak, 2 tanesi İncipınarı Sokak, 1 tanesi Sağlam Sokak, 2 tanesi Fındıklı Sokak, 1 tanesi Kışla Sokak, 5 tanesi Akpınar Sokak, 1 tanesi Bahçe Sokak, 1 tanesi Karadibek Sokak, 1 tanesi Bünyamin Sokak, 1 tanesi İğdeci Sokak, 2 tanesi Tepebaşı Sokak ve 1 tanesi Ilıca Sokak olmak üzere tamamı Ayaş’ın Aşağı Ayaş kısmındadır. Karşılaştırılan evler Resim 5.1 de Ayaş halihazır harita üzerinde boyanmış olarak verilmiştir. Çizelge 5.1, 5.2, 5.3,5.4, 5.5 de ise evlerin numaraları, konumları, planları, cepheleri, yapısal durumları ve fotoğrafları karşılaştırma yapmadan küçük ölçekte verilmiştir. Karşılaştırma sonraki başlıklarda kısım kısım yapılacaktır.

Resim 5.1 Ayas Halihazır harita ve karşılaştırılan evler

Çizelge 5.1 Karşılaştırılan evler listesi 1

	YAŞAM KATI PLANI	FOTOĞRAF	ÖN CEPHE	YAPISAL DURUM	KONUM
1			 Toprak sıvalı cephe 1+1+2 pencere dizilimi	Tuğla dolgulu ahşap çatkı sistem Yapısal durum orta	Sülüklü Sokak No:25
2			 Beton sıvalı cephe 1+1+1 pencere dizilimi	Tuğla dolgulu ahşap çatkı sistem Yapısal durum orta	Sülüklü Sokak No:21
3			 Beton sıvalı cephe 1+1+1 pencere dizilimi	Dolgusu bilinmiyor. Ahşap çatkı sistem Yapısal durum orta	Sülüklü Sokak No:23
4			 Toprak sıvalı cephe 2+1+2 pencere dizilimi	Kerpiç dolgulu ahşap çatkı sistem Yapısal durum kötü	Sülüklü Sokak No:19
5	Girilemedi		 Toprak sıvalı cephe 1+1+1 pencere dizilimi	Dolgusu bilinmiyor. Ahşap çatkı sistem Yapısal durum iyi	Sülüklü Sokak No:26
6			 Toprak sıvalı cephe 2+2+2 pencere dizilimi	Dolgusu bilinmiyor. Ahşap çatkı sistem Yapısal durum iyi	Sülüklü Sokak No:22
7			Harabe	Kerpiç dolgulu ahşap çatkı sistem Yapısal durum harabe	Sülüklü Sokak No:20/B

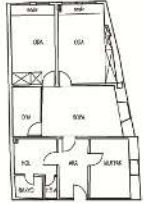
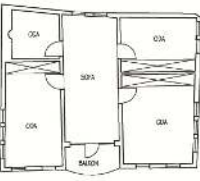
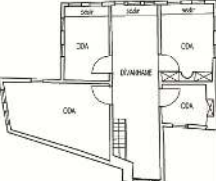
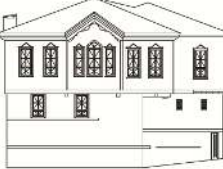
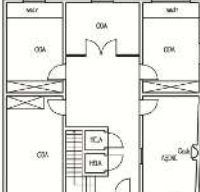
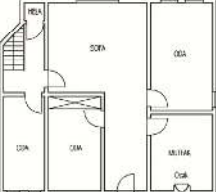
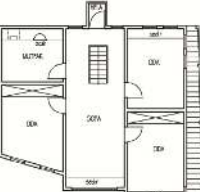
Çizelge 5.2 Karşılaştırılan evler listesi 2

	YAŞAM KATI PLANI	FOTOĞRAF	ÖN CEPHE	YAPISAL DURUM	KONUM
8				Kerpiç dolgulu ahşap çatkı sistem Yapısal durum kötü	Sülüklü Sokak No:18
9				Tuğla dolgulu ahşap çatkı sistem Yapısal durum orta	Sülüklü Sokak No:7
10				Tuğla dolgulu ahşap çatkı sistem Yapısal durum kötü	Sülüklü Sokak No:5
11				Kerpiç dolgulu ahşap çatkı sistem Yapısal durum kötü	Beypazarı Caddesi No:62
12				Kerpiç dolgulu ahşap çatkı sistem Yapısal durum kötü	Sülüklü Sokak No:2
13				Dolgusu bilinmiyor. Ahşap çatkı sistem Yapısal durum orta	Beypazarı Caddesi No:51
14				Dolgusu bilinmiyor. Ahşap çatkı sistem Yapısal durum orta	Kıymacı Sokak No:6

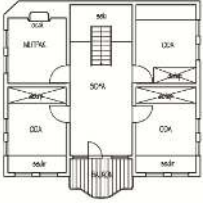
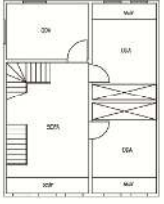
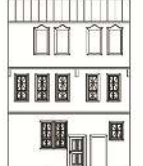
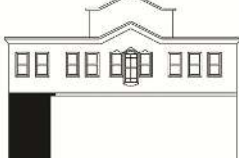
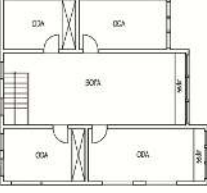
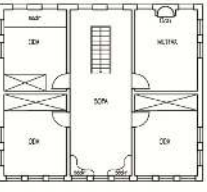
Çizelge 5.3 Karşılaştırılan evler listesi 3

	YAŞAM KATI PLANI	FOTOĞRAF	ÖN CEPHE	YAPISAL DURUM	KONUM
15			 Toprak sıvalı cephe 1+1+1 pencere dizilimi	Dolgusu bilinmiyor. Ahşap çatkı sistem Yapısal durum orta	Kıymacı Sokak No:6
16	Girilemedi		 Sıvasız tuğla cephe 2+2 pencere dizilimi	Tuğla dolgulu ahşap çatkı sistem Yapısal durum orta	İncipınarı Sokak No:12
17			 Toprak sıvalı cephe 2+2 pencere dizilimi	Tuğla dolgulu ahşap çatkı sistem Yapısal durum orta	İncipınarı Sokak No:15
18			 Toprak sıvalı cephe 1+1+1+1 pencere dizilimi	Kerpiç dolgulu ahşap çatkı sistem Yapısal durum kötü	Sağlam Sokak No:4
19			 Beton sıvalı cephe 3+2+2+2 pencere dizilimi	Dolgusu bilinmiyor. Ahşap çatkı sistem Yapısal durum orta	Beypazarı Caddesi No:42
20			 Toprak sıvalı cephe 2+3+2 pencere dizilimi	Dolgusu bilinmiyor. Ahşap çatkı sistem Yapısal durum orta (restore edilmiş)	Fındıklı Sokak No:9
21			 Toprak sıvalı cephe 2+3+2 pencere dizilimi	Dolgusu bilinmiyor. Ahşap çatkı sistem Yapısal durum iyi	Fındıklı Sokak No:11

Çizelge 5.4 Karşılaştırılan evler listesi 4

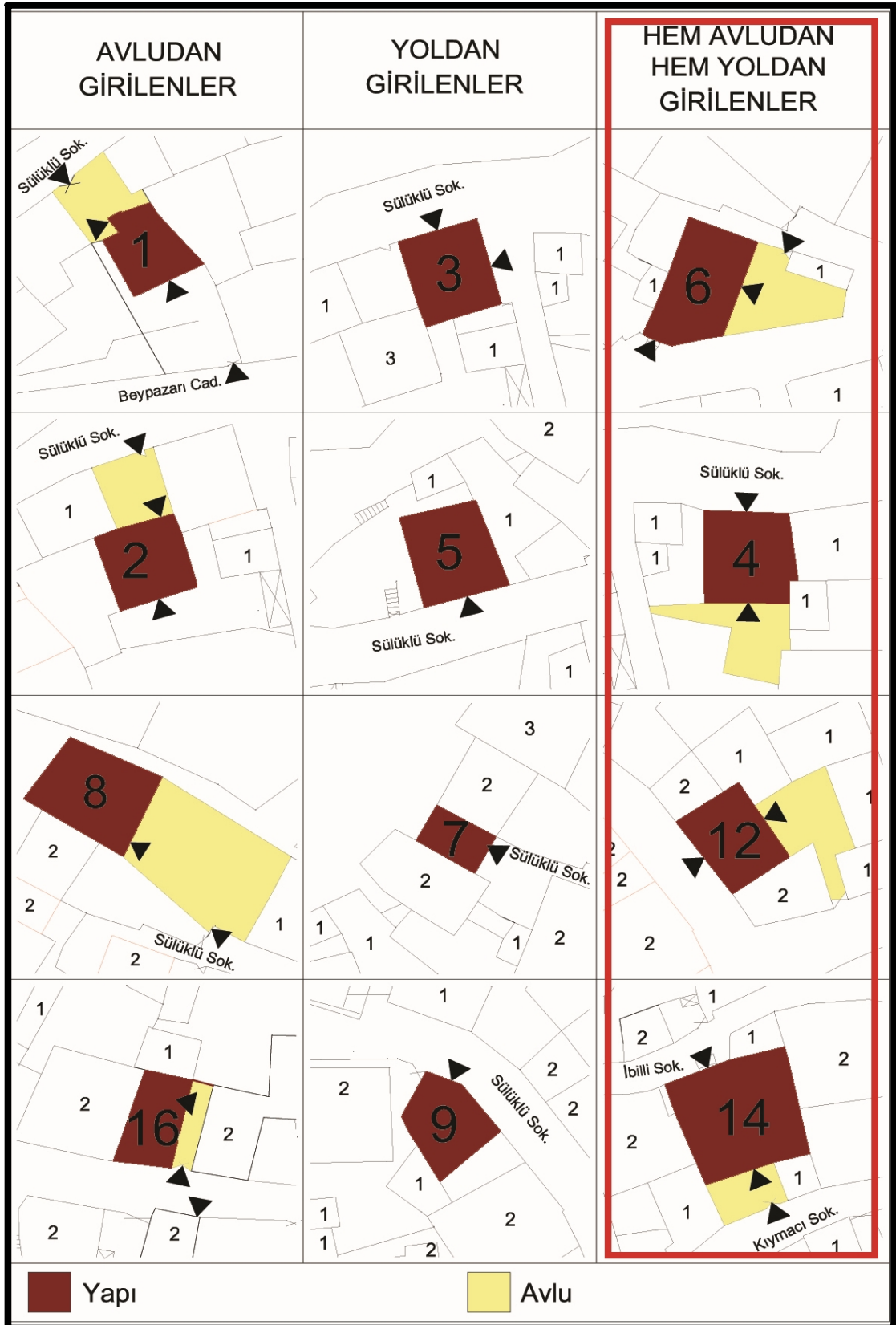
	YAŞAM KATI PLANI	FOTOĞRAF	ÖN CEPHE	YAPISAL DURUM	KONUM
22			 Toprak sıvalı cephe 2+3+2 pencere dizilimi	Dolgusu bilinmiyor. Ahşap çatkı sistem Yapısal durum orta	Kıymacı Sokak No:6
23			 Kerpiç sıvalı cephe 1+2 pencere dizilimi	Kerpiç dolgulu ahşap çatkı sistem Yapısal durum kötü	Akpınar Sokak No:10
24			 Sıvasız tuğla cephe 2+3+2 pencere dizilimi	Kerpiç ve tuğla dolgulu ahşap çatkı sistem Yapısal durum kötü (restore edilmiş)	Akpınar Sokak No:4
25			 Sıvasız tuğla cephe 2+3+2 pencere dizilimi	Tuğla dolgulu ahşap çatkı sistem Yapısal durum orta (restore edilmiş)	Akpınar Sokak No:2
26			 Beton sıvalı cephe	Dolgusu bilinmiyor. Ahşap çatkı sistem Yapısal durum orta	Akpınar Sokak No:5
27			 Beton sıvalı cephe	Dolgusu bilinmiyor. Ahşap çatkı sistem Yapısal durum orta	Akpınar Sokak No:13
28			 Sıvasız tuğla cephe 2+3+2 pencere dizilimi	Tuğla dolgulu ahşap çatkı sistem Yapısal durum harabe (restore edilmiş)	Bahçe Sokak No:6

Çizelge 5.5 Karşılaştırılan evler listesi 5

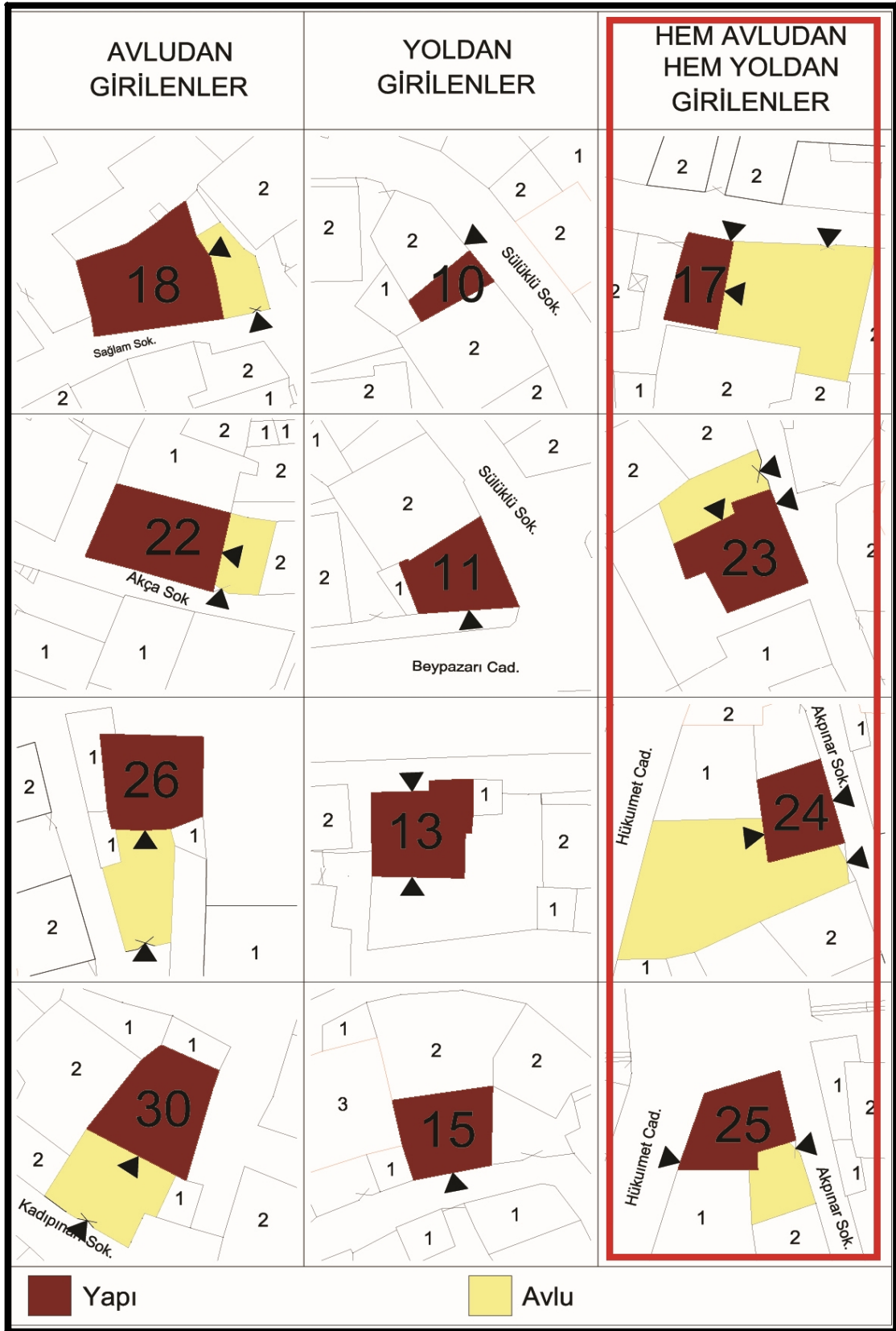
	YAŞAM KATI PLANI	FOTOĞRAF	ÖN CEPHE	YAPISAL DURUM	KONUM
29			 Kerpiç sıvalı cephe 2+3+2 pencere dizilimi	Tuğla dolgulu ahşap çatkı sistem Yapısal durum orta	Karadibek Sokak No:11
30			 Sıvasız tuğla cephe 3+2 pencere dizilimi	Tuğla dolgulu ahşap çatkı sistem Yapısal durum kötü	Bünyamin Sokak No:4
31			 Toprak sıvalı cephe 2+2+3+3 pencere dizilimi	Dolgusu bilinmiyor. Ahşap çatkı sistem Yapısal durum orta	İğdeci Sokak No:2
32			 Kerpiç sıvalı cephe 3+3+3 pencere dizilimi	Tuğla ve kerpiç dolgulu ahşap çatki sistem Yapısal durum orta	Tepebaşı Sokak No:2
33			 Sıvasız tuğla cephe 1+2 pencere dizilimi	Tuğla ve kerpiç dolgulu ahşap çatki sistem Yapısal durum orta	Tepebaşı Sokak No:3
34			 Kerpiç sıvalı cephe 2+1+3 pencere dizilimi	Dolgusu bilinmiyor. Ahşap çatkı sistem Yapısal durum orta	Ilıca Sokak No:1
35					

5.4.1. Evlerin arsa yapı ilişkisi

Geleneksel Türk dokularında olduğu gibi Ayaş'ta da merkez, dini yapıların çevresinde oluşmuştur. Eğimli arazinin zorunlu kıldığı, aynı zamanda yine geleneksel Türk kent dokusu olan organik sokak oluşumu Ayaş'ın genel kent dokusunu oluşturmaktadır. Aynı kot üzerinde sıralanan evler Ayaş Çayı'nın kuzeyinde, Ayaş Çayı'na paralel ve genelde bitişik haldeki yapıları oluşturmaktadır. Bununla beraber daha büyük olan gösterişli evler ayrı olarak da konumlanmaktadır. Ayaş Çayı'nın güneyindeki evler eğime ve çaya dik sokaklar oluşturarak çoğunluğu ayrı nizam olarak konumlanmıştır. Evlerin hemen hepsinde büyüklüğüne göre bahçe ya da avlu bulunmaktadır. Arazinin topografyasından yararlanan evlerin arka avlusu ya da bahçesi bodrum katının açığa çıkmasını sağlamıştır. Bu tip evlerde eve hem sokaktan hem de bir alt kottan avludan giriş bulunmaktadır. Evlerin konumuna eveleri yalnız sokaktan, yalnız avludan ve hem sokaktan hem de avludan girilen evler olarak sınıflandırmak mümkündür. Bu sınıflandırma karşılaştırılan evlerde Çizelge 5.6, 5.7, 5.8 ve 5.9 de yapılar, bitişik komşu yapılar ve avlular renklendirilerek verilmiştir. Yapılan karşılaştırma sonucu karşılaştırılan 35 evde 3,5,7,9,10,11,13,15,19,20,21,27,28,32,33 ve 34 numaralı evler yoldan girilen evler, 1,2,8,16,18,26,30 ve 31 numaralı evler avludan girilen evler, 4,6,12,14,17,23,24,25 ve 29 numaralı evler hem yoldan hem de avludan girilen evler olarak tespit edilmiştir. Karşılaştırma yapılan evlerin 16 tanesi (%48) yoldan girilen evler, 9 tanesi (%26) avludan girilen evler ve 9 tanesi (%26) hem avludan hem de sokaktan girilen evler durumundadır. Bütün avlusu bulunan evlerin oranı %52 dir. Yoldan girilen evlerin arka cephesinde yol yoksa ya kendine ait ya da adanın ortasında oluşmuş ortak bir bahçe mutlaka bulunmaktadır. Genelde bu bahçeye bodrum katlar açılmaktadır. Eğer arka cephesi de direk yola dayanıyorsa iç sofalı (karnıyarık) plan tipinden dolayı arka cephede de yoldan girişi bulunmaktadır. Avlulu evlerin bir kısmında da arkada bahçe bulunmaktadır. Hem yoldan hem de avludan girişi olan evlerde Balççek evinde olduğu gibi genelde yol ve avlu girişleri farklı kotlardan farklı katlara olmaktadır. Balççek evine benzer hem avludan hem de yoldan girişi olan evler 3. Sütunda kırmızı ile işaretlenmiştir.

Çizelge 5.7 Arsa yapı ilişkisi 2

Çizelge 5.8 Arsa yapı ilişkisi 3

Çizelge 5.9 Arsa yapı ilişkisi 4

AVLUDAN GİRİLENLER	YOLDAN GİRİLENLER	HEM AVLUDAN HEM YOLDAN GİRİLENLER
	Bahçe Sok. 28 Karadibek Sok. 1 1	
	2 2 2 32 2 Tepebaşı Sok. 1 1	
	2 2 33 2	
	34	
	Yapı Avlu	

5.4.2. Evlerin kat özellikleri

Ayaş'ta evlerin büyük bölümü 2 kat ve konumuna göre bodrum kattan oluşmaktadır. Üç katlı ve tek katlı evler daha az görülmektedir. Evler düz alana oturuyor ise iki katlı, eğimli bir araziye oturuyor ise 2 kat+bodrumdan oluşmaktadır. Bodrum katlı evler de bodrum katlar Balçiçek Evi'nde olduğu gibi arkadaki avlu ya da bahçede toprak üstüne çıkarak giriş almaktadır. Tek katlı bodrumlu ya da yalnız tek katlı evlerde bulunmaktadır. Karşılaştırılan 34 yapı içerisinde 26 numaralı yapı tek katlı, 1, 3, 4, 13, 27 numaralı yapılar 1+Bodrum katlı, 6, 7, 10, 11, 12, 15, 19, 22, 23, 28 Numaralı yapılar 2 katlı, 2, 9, 17, 18, 25, 27, 32, 33, 34 numaralı yapılar 2+Bodrum katlı, 5 ve 21 numaralı yapılar 2+Sineklik katlı, 14, 16, 20, 24, 30 numaralı yapılar 3 katlı yapılardır. Katlar incelendiğinde bodrum katların samanlık, ahır olarak planlandığı fakat günümüzde depo amaçlı kullanıldığı, zemin katların genelde servis katı ve kısmen odalardan oluştuğu, üst katların ise Eldem'in dediği gibi esas kat ya da yaşama katı olarak planlandığı görülmektedir. Bu katların dışında bazı yapılarda genelde kışın kullanılan kat olan zemin kattan yarım kat çıkarak oluşturulmuş, yüksekliği yaşam katından daha basık olan ara katlarda bulunmaktadır. Ara katlar zemin katın kısmi bir bölgesinde oluşturulduğu gibi sofanın dışındaki tüm alanlarda da oluşturulabilmektedir. 15 numaralı yapıda kısmi ara kat bulunmaktadır. Balçiçek Evi Ayaş'daki evlerin çoğunluğu gibi 2 kat+bodrumdan oluşmaktadır.

5.4.3. Evlerin plan tipleri

Evlerin plan tipleri Sedat Hakkı Eldem' in Türk Evi Plan Tipleri [15] kitabından yararlanılarak oluşturulmuştur. Sedat Hakkı Eldem'e göre Türk evi plan tipleri 4 grupta incelenebilir.

A Sofasız plan tipi

B Dış sofalı plan tipi

C İç sofalı plan tipi

D Orta sofalı plan tipi

A-Sofasız Plan tipi: Odaları ile ilişki kuran öge önündeki kaldırım, tretuar ya da avludur. Odalar üst katta olduğu zaman geçit bir balkon ile sağlanmaktadır[15].

B-Dış sofalı plan tipi: Sofanın yalnız bir tarafına odaların dizilimi ile meydana gelen plan tipidir. Gelişen plan tipinde sofanın başına ve sonuna oda, köşk gibi mekanlar eklenerek L ya da U tipi planlar oluşmuştur[15].

C-İç sofalı plan tipi: Sofanın iki yanı da odaların dizilmesi ile oluşan plan tipidir. İç sofa ihtiyaca göre yan sofa, eyvan, veya merdiven sofası ilave edilerek yer yer genişletilmiş ve ferahlatılmıştır[15]. Sofanın iki tarafına odaların dizilmesi ile oluşan plan tipi “karni-yarık” olarak ta adlandırılmaktadır[15].

C1-İç sofalı tek yüzlü plan tipi: Odalar arasında uzanan sofanın tek ucunun pencerelerle avlu ya da yola açılması, diğer ucunun kapalı olması durumudur.[15]

C2-İç sofalı iki yüzlü plan tipi: Odalar arasında uzanan sofanın her iki ucunun pencerelerle avlu ya da yola açılması durumudur.[15]

D-Orta sofalı plan tipi: Sofa evin merkezinde ve dört tarafı odalarla çevrilmiş durumdadır. Sofanın aydınlatılması için oda sıralarının arasında eyvanlar bırakılmıştır. Eyvanların durumuna göre iç sofalı plan tipi ile yakınlık göstermektedir.

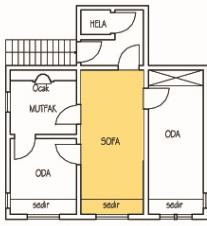
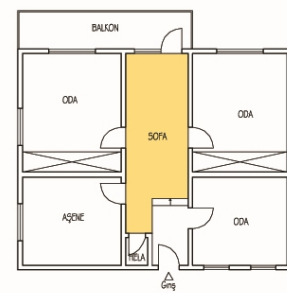
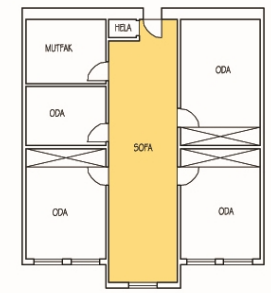
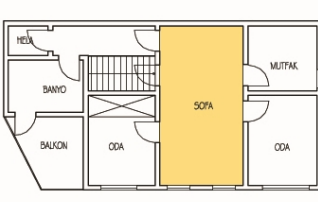
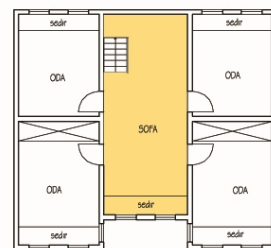
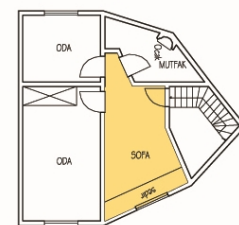
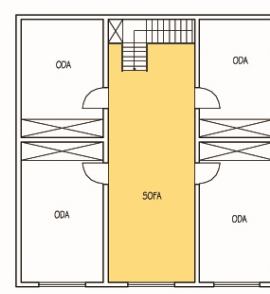
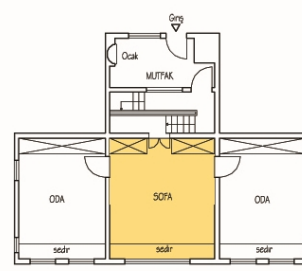
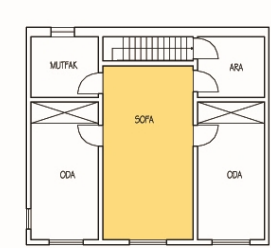
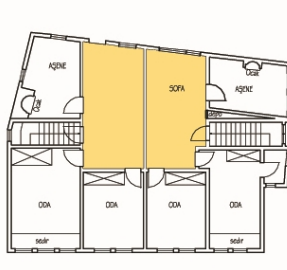
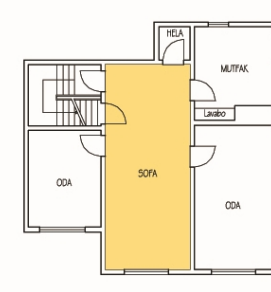
Sedat Hakkı Eldem’ in tarif ettiği plan tiplerine göre yapılan karşılaştırmalarda Sofasız ve Orta sofalı plan tipine rastlanmamıştır. Dış sofalı plan tipi az miktarda bulunmaktadır. Balççek Evi’nde olduğu gibi İç sofalı plan tipi Ayaş’da en çok rastlanan plan tipidir. Karşılaştırmalar Eldem’in de dediği gibi esas kat olarak tariflenen ve yaşam katı olarak adlandırılan, yapının en üst katında yapılmıştır. Buna göre; 7,10,30,32 numaralı yapılar dış sofalı, 1, 3 ,4 ,6 ,8 ,9 ,11 ,12 ,15 ,18 ,19 ,21 ,22 ,23 ,26 ,27 ,28 ,31 ,37 numaralı yapılar tek yüzlü iç sofalı plan tipi, 2, 13, 14, 17, 20, 24, 25, 28, 33, 34, 35 numaralı yapılar iki yüzlü iç sofalı plan tipine sahip yapılardır.

Karşılaştırma yapılan 34 yapı içerisinde 4 tanesi (%12) dış sofalı, 19 tanesi (%56) tek yüzlü iç sofalı, 11 tanesi (%32) Balççek Evi gibi iki yüzlü iç sofalı plan tipine sahip yapılardır.

Yapılan karşılaştırmaların sonucu, analizde karşımıza çıkan dış sofalı, tek yüzlü iç sofalı ve iki yüzlü iç sofalı olarak 3 tipe ayrılarak Çizelge 5.10, 5.11, 5.12 ve 5.13

olarak verilmiştir. Balççek Evi ile benzer olan plan tipi iki yüzlü iç sofalı plan tipinde 11 tane yapı olmasına rağmen sofa ortasından merdivenle çıkılan iki yüzlü iç sofalı plan tipi ile benzeşen yapılar olan 28 ve 35 numaralı yapılar kırmızı çerçeve ile işaretlenmiştir.

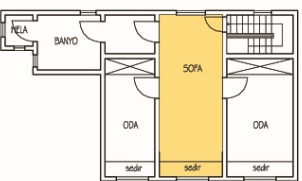
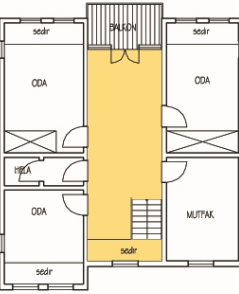
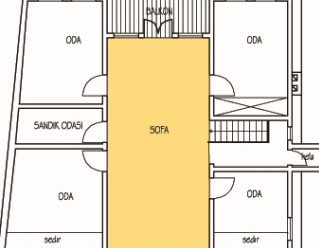
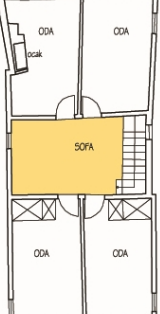
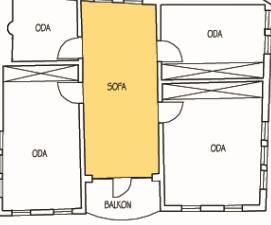
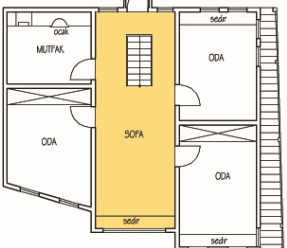
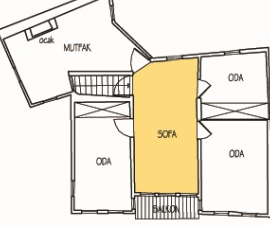
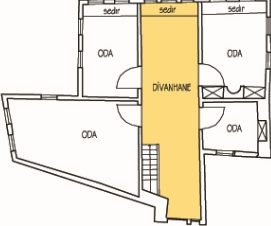
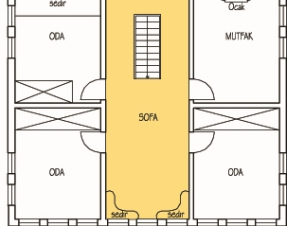
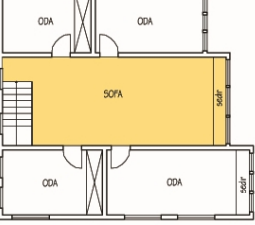
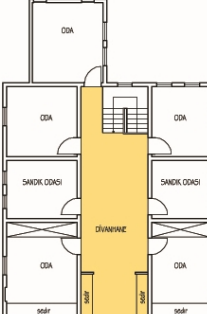
Çizelge 5.10 Plan tipleri karşılaştırma analizi 1

TİP C1 - İÇ SOFALI PLAN TİPİ TEK YÜZLÜ		
		
1	3	4
		
6	8	9
		
11	12	15
		
18	19	21
Balçışek konutu ile benzerlik gösteren durum		

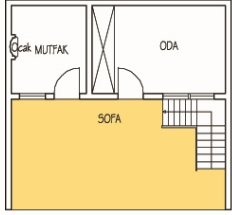
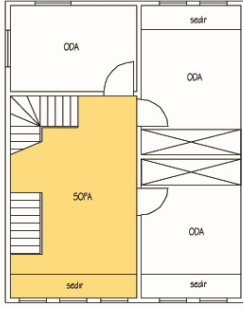
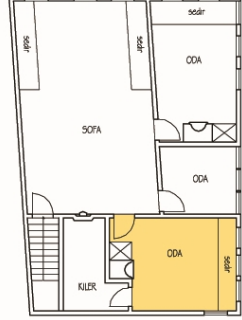
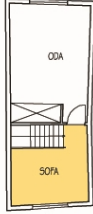
Çizelge 5.11 Plan tipleri karşılaştırma analizi 2

TİP C1 - İÇ SOFALI PLAN TİPİ TEK YÜZLÜ		
22	23	26
27	29	31
37		
Balçışek konutu ile benzerlik gösteren durum		

Çizelge 5.12 Plan tipleri karşılaştırma analizi 3

TİP C2 - İÇ SOFALI PLAN TİPİ (KARNİYARIK) İKİ YÜZLÜ		
		
2	13	14
		
17	24	28
		
20	25	35
		
33	34	36
Balçıçek konutu ile benzerlik gösteren durum		

Çizelge 5.13 Plan tipleri karşılaştırma analizi 4

TİP B - DIŞ SOFALI PLAN TİPİ		
		
7	30	32
		
10		
Balçıcek konutu ile benzerlik gösteren durum		

5.4.4. Evlerin plan elamanları

Ayaş evlerinde de geleneksel Türk evlerinde olduğu gibi üst kat yaşam katı, zemin kat servis katı, bodrum kat ise samanlık ve ahır gibi mekanları barındıran yine servis katlarıdır. Bu katlardaki mekan oluşumları katlara göre incelenmiştir.

Yaşam Mekanları

Sofa (Divanhane)

Yaşam katına genel olarak bir merdiven ile divanhane de denilen sofa ile ulaşılmaktadır. Bazen merdiven sofa öncesi bir ara hole de çıkabilmektedir. S.H. Eldem sofayı evlere benzettiği odaların üzerinde kurulduğu bir ya da iki tarafı uzanan sokak ya da yerine göre meydana benzetmektedir. Sofa odalara ulaşımı sağlayan bir mekan olmak dışında ev halkının toplandığı sohbet ettiği, eğlendiği bir mekandır aynı zamanda. Sofa sekilerle, tahtlar ve eyvanlarla bezenerek daha özel mekanlar oluşturmaktadır. Sekiler ve tahtlar genelde seyrin en iyi olduğu bölümlere sedirlerle beraber kurulmuştur. Karşılaştırılan Ayaş evlerinde Balçiçek Evinde olduğu gibi sofa cephede çıkma yaparak, daha fazla ışık alması sağlanmış ve bu kısımlar sekiler ile özleştirilmiştir. Yine karşılaştırılan evlerde görülen sofada kullanılan yapı elamanlarının odalara göre daha sade ve gösterişsiz olduğudur. Bununla beraber odaya açılan kapıların daha gösterişli olan tarafı sofaya bakan tarafıdır. Sofanın yüksekliği özellikle iç sofalı plan tiplerinde odalardan daha yüksek olabilmektedir. Genelde zeminleri ahşap döşeme tahtaları ile kaplı iken, çok az evde toprak seramik kaplama da olabilmektedir. Tavan kaplamaları hepsinde vardır ve ahşaptır.

Odalar

Yaşam katında odalar özenle hazırlanmış işlemelerin en fazla olduğu mekanlardır. Özellikle bazı evlerde baş oda diye isimlendirilen özel kabul odaları bulunmaktadır ki bu odalar en önemli odadır. Odalar içlerinde oturmak, yemek yemek, uyumak, banyo yapmak gibi birçok eyleme olanak tanımaktadır. Odalar tüm bu işlevleri yerine getirmek için içlerinde dolaplar, yüklükler, gusülhaneler, sedirler, lambalıklar, ocaklar barındırmaktadır. Ayaş evlerinde odaların çoğunda yüklük, gusülhane ve

lambalıklar mevcuttur. Bu elamanlar ev ve odaya göre farklılık göstermektedir. Bunlar mimari elamanlar başlığı altında ayrıca anlatılarak karşılaştırılacaktır. Genelde zeminleri ahşap döşeme tahtaları ile kaplı tavan kaplamaları ise hepsinde ahşaptır. Odaların aralarında bazen daha küçük ölçekte sandıkların saklandığı ya da özel depolar olarak kullanılan sandık odaları da bulunmaktadır. Karşılaştırma çalışmasında oda sayısına göre mekanlar incelendiğinde 7 ve 10 numaralı evler 1 odalı, 2 numaralı ev 2 odalı, 13, 20, 27, 28, 29, 30, 32, 35, 37 numaralı evlerin 3 odalı, 14, 17, 22, 24, 25, 33, 34 numaralı evlerin 4 odalı, 23, 26, 33 numaralı evlerin 5 odalı olduğu görülmektedir. Evlerin %60'ının 3 ve 4 odalı evlerden oluştuğu görülmektedir. Yaşam katında mutfak barındıran evler ise 27, 29, 31, 37, 28, 20, 35 ve 7 numaralı evlerdir. Bu evler genelde daha büyük evler olarak görülmektedir. Sandık odası ya da kiler ise 14, 34, 36 ve 32 numaralı evlerde bulunmaktadır (Çizelge 5.10, 5.13)

Servis Mekanları

Sofa

Zemin katta servis mekanlarını birbirine bağlayan, büyüklük olarak üst kattaki divanhane ile benzerlik gösteren evin genelde ilk giriş mekanı olan yerlerdir. Mutfak (aşane), diğer servis odaları, bazen samanlık, depo ve ahırın açıldığı bir mekandır. Bodrum katı olan evlerde samanlık ve ahır alt katta olduğundan, bu mekan daha özenli hazırlanmıştır. Hatta bazen Balçıçek evinde olduğu gibi sofaya açılan, ev halkının kullandığı odaları da barındıran bağlayıcı bir mekan halini almıştır. Bazen içinde bir tuvalette barındırdığı olmaktadır. Genellikle zemin kaplamaları taş, pişmiş toprak seramik ya da tuğla ile kaplı iken günümüzde tamamına yakını beton şap ile kaplanmıştır. Tavanları hemen hepsinde kaplamasızdır. Döşeme kirişleri ve tahtası görülmektedir.

Mutfak (Aşane)

İçinde ocak da barındıran mutfaklar genelde yapıların ön cephelerinde bulunmaktadır. Mutfaklar Ayaş' ta aşane olarak adlandırılmaktadır. Genellikle zemin kaplamaları taş, pişmiş toprak seramik ya da tuğla ile kaplı iken günümüzde

tamamına yakını beton şap ile kaplanmıştır. Tavanları hemen hepsinde kaplamasızdır. Döşeme kirişleri ve tahtası görülmektedir. Duvarlarda bazen mutfak gereçlerini saklamak için nişler, ocak yanlarında yakacak ve çıra saklamak için küçük nişler mevcuttur.

Samanlı, ahır ve depo

Bodrum katı olan evlerde genelde bodrum katta, olmayan evlerde ise zemin katın arka kısmında bulunmaktadır. Genelde arka bahçe ya da avluya açılmaktadır. Zeminleri genelde sıkıştırılmış topraktır. Tavalarında kaplama bulunmamaktadır.

5.4.5. Mimari elamanlar

Tavanlar

Prof. Dr. Önder Küçükerman' a göre Türk evlerinde üst örtü yani yavan geçmeli ya da çıtalı olarak iki şekilde oluşturulmaktadır. Ayaş'ta karşılaştırmaya dahil ettiğimiz evlerde tavanların hepsi çıtalı tavan olarak görülmektedir. Çıtalı tavan, tavan kaplama tahtalarının birleşim derzlerinin kapatılması için, kaplama tahtasına çakılan farklı boyut ve detaydaki çıtaların oluşturduğu tavan biçimidir. Bu çıtalar tavan kaplama tahtalarının biçimine göre biçim alarak, tavan boyu doğrusal ya da çerçeve olarak çakılmaktadır. Yaşam katında tavan kaplamaları genel olarak doğrusal çıtalı tavan kaplamaları, çerçeveli tavan kaplamaları ve göbekli tavan kaplamaları olarak ayrılmaktadır. Bununla beraber tavan kaplamalarında kullanılan çıtaların biçimleri çerçevelerin sayıları ve biçimleri gibi faktörlerden dolayı farklı gruplar oluşturmaktadır. Çıtaların üzerine elle oyma, kakma ile işlenen bezemeler iç ve dış oval dişler, Ayaş halkının dilinde deniz dalgası, baklava dilimi, ay diye isim bulan biçimlerle bezenmiştir. Bu çıtalar dışında duvarda sonlanan tavan kaplamalarının sonlanırken ahşap ya da alçı kenar bandları oluşturmaları söz konusudur.

Yapılan karşılaştırmalı çalışmada kullanılan kenar bantları, çerçeveler, doğrusal çıtalar ve göbeklerin dıştan içe doğru sıralanmasına göre 10 tipe ayrılarak incelenmiştir. A,B,C,D tipi tavanlar genel olarak doğrusal çıtalarla sonlanırken, E, F, G, I ve J tipi tavanlar çıtaların oluşturduğu çerçevelerle sonlanmaktadır. H tipi tavan ise tek göbekli tavan tipidir. Aynı tip tavanların farklı evlerde tekrarlaması tiplerin

belirlenmesinde önem içermiştir. Tavan kaplama tipleri, tavan kaplamalarında kullanılan bant, çıta ve çerçevelerin detay kesitleri ve görünüşleri, malzemeleri, tavanların planları, resimleri ve hangi evlerde hangi mekanda kullanıldıkları ile Balçiçek Evi ile benzerlik gösteren detayları Çizelge 5.14, 5.15, 5.16, 5.17, 5.18, 5.19, 5.20, 5.21, 5.22, 5.23 de verilmiştir.

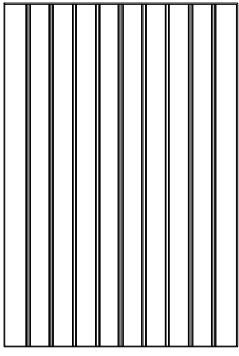
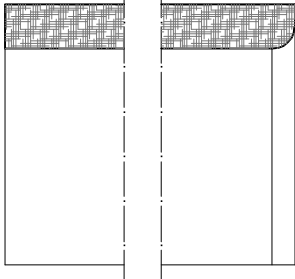
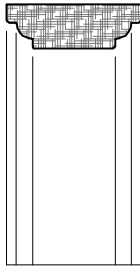
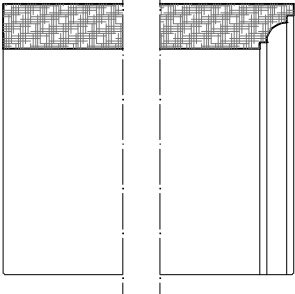
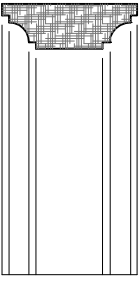
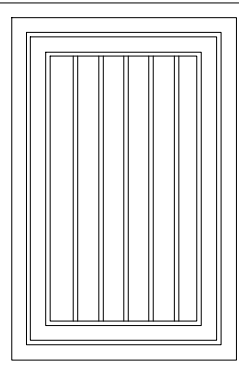
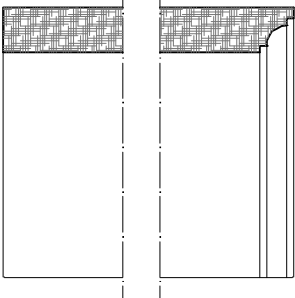
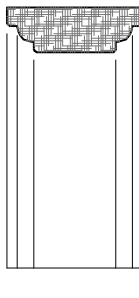
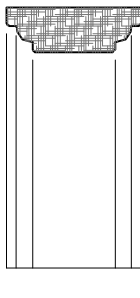
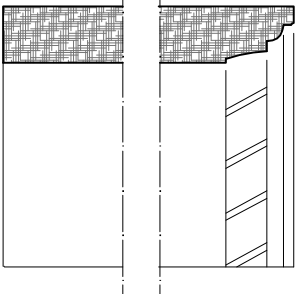
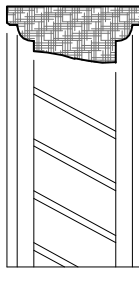
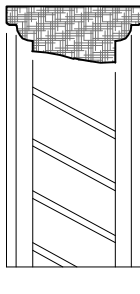
Buna göre yaşam katının sofasında ve odalarında en çok kullanılan tavan tipi Balçiçek Evi'nde de benzeri bulunan A tipi diye adlandırılan kenar bandı ve kaplama tahtasının derzine çakılan doğrusal çıtalardan oluşan tavan tipidir. Bu tavan tipi 1, 3, 9, 10, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 23, 24, 27, 30 ve 33 numaralı evlerin sofasında(divanhane), 1, 8, 9, 10, 16, 21, 22, 27, 30, 32 numaralı evlerin ise odalarında kullanılmıştır (Çizelge 5.14). Kenar bandı, iki sıra çerçeve ve içinde doğrusal çıtalardan oluşan B tipi tavan 2 ve 12 numaralı evlerin sofasında, 6, 11, 12 ve 17 numaralı evlerin odasında bulunmaktadır (Çizelge 5.14). Alçı kenar bandı, ahşap bant, çerçeve ve içinde doğrusal çıta sıralamasını izleye C tavan tipi 12, 15, 30, ve 33 nolu evlerde, evlerin baş odası olarak kabul edilen odalarda bulunmaktadır (Çizelge 5.15). L ahşap kenar bandı, çerçeve ve doğrusal çıtadan oluşan D tavan tipi 18 numaralı evin baş odasında bulunmaktadır (Çizelge 5.15). Bu tip tavanın benzeri Balçiçek Evi'nin Z2 ve Z5 odalarının tavanında bulunmaktadır. Ahşap L ya da düz kenar bandı, çerçeve içinde dar çerçevelerin oluşturduğu E tavan tipi 6 ve 25 numaralı evlerin sofasında, 2 ve 19 numaralı evlerin odalarında bulunmaktadır.

Arka arkaya iki sıra ahşap kenar bandı ve içindeki çerçevelerden oluşan F tipi tavan kaplaması 3 ve 13 numaralı evlerde bulunmaktadır (Çizelge 5.17). Ahşap L kenar bandı, iç içe döşenmiş 4 sıra çerçeveden oluşan G tavan tipi 26 numaralı evin baş odasında bulunmaktadır (Çizelge 5.17). Karşılaştırma çalışmasındaki tek göbekli tavan olan, A tipi tavan üzerine göbek oturtularak yapılan tavan 31 numaralı evde bulunmaktadır (Çizelge 5.18).

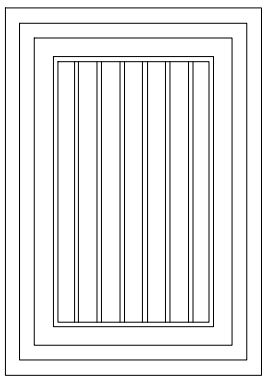
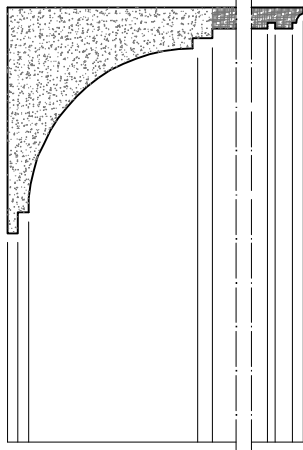
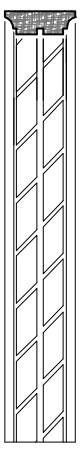
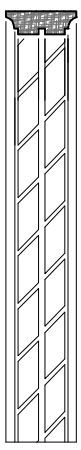
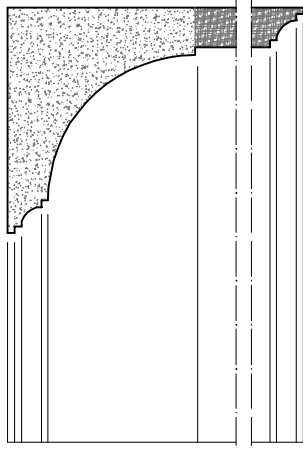
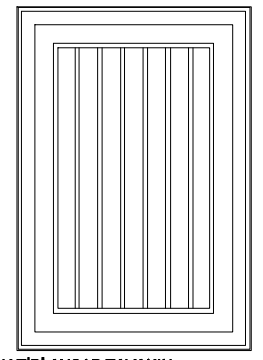
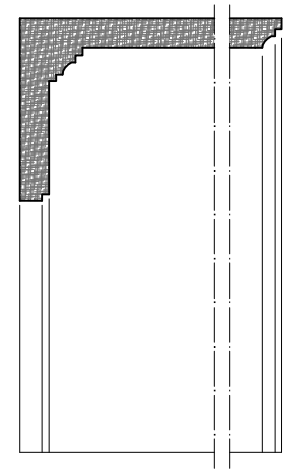
Tavanlarda kullanılan kenar bandları ahşap ve alçı olmak üzere iki ayrı malzemeden yapılmıştır. Alçı kenar bandları genelde çeyrek daire formunda duvar ve tavana 20-30 cm olarak uzanmaktadır. Tavana uzanan kısmı daha düz dişlerle biterken duvara uzanan kısmı daha bezenmiş olarak motiflerle sonlanmaktadır (Çizelge 5.15-21).

Ahşap kenar bandları ise yine 25-30 cm genişliğinde ya tavana yatay biçimde ya da L biçiminde tavana ve duvara uzanır biçimde olmaktadır. Genelde kenar bitimleri tavan çıtaları ile aynı biçimdedir (Çizelge 5.16-22). Balçiçek Evi'nde de olduğu gibi, mekanların tavanları mekanın derecesine göre aynı evde farklı biçimlerde olabilmektedir. Genel olarak servis mekanlarında, özellikle zemin kat sofaları, mutfak ve samanlıkta ahşap tavan kaplaması bulunmamaktadır. Aynı kattaki farklı odalarda bile küçük farklılıklar olabilmektedir. Farklı katlarda ise bu farklılık daha belirgin hale gelmektedir. Bu farklılık çıtaların dizilim biçiminde olabileceği gibi, üzerlerindeki işleme ve bezemelerde de olabilmektedir.

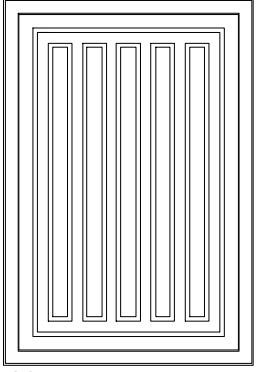
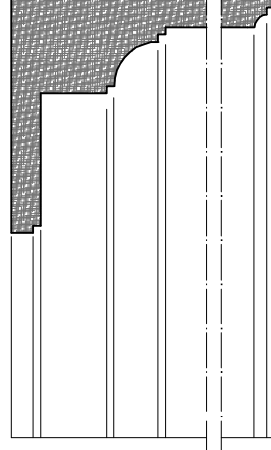
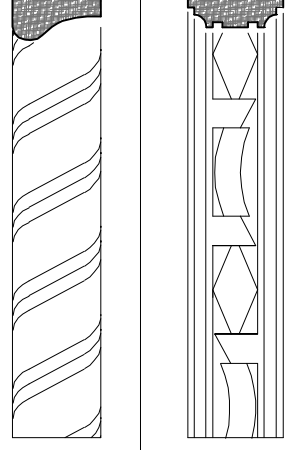
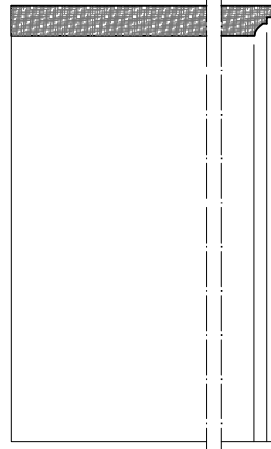
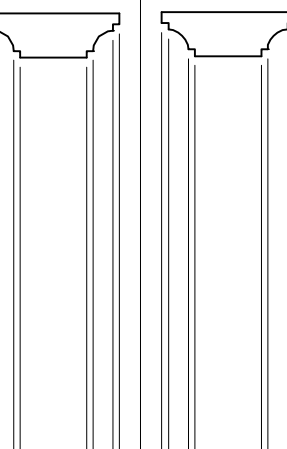
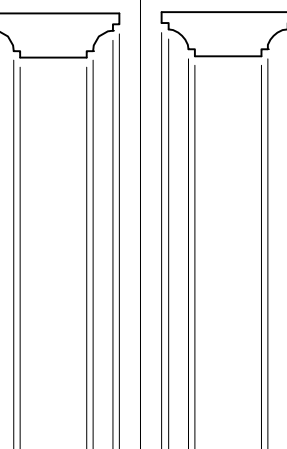
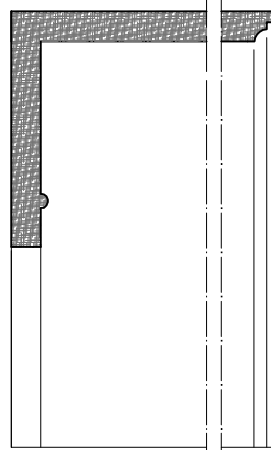
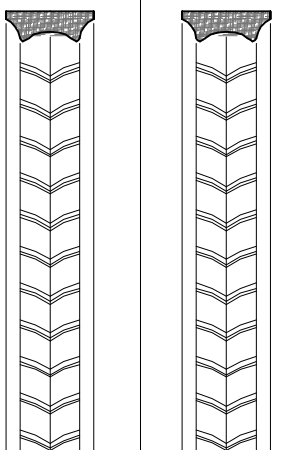
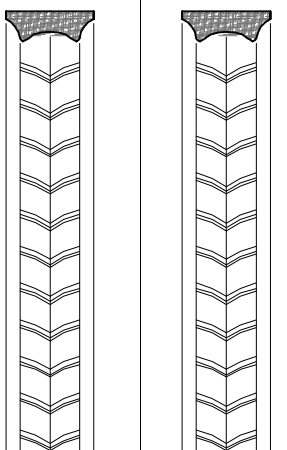
Çizelge 5.14 Ahşap tavan karşılaştırma analizi 1

TAVAN TİPİ		DUVAR BANDI		DIŞ ÇITA	İÇ ÇITA
A	 A TİPİ AHŞAP TAVANIN BULUNDUĞU EVLER VE MEKANLAR (BAND+ÇITA) SOFA 1, 3, 9, 13, 10, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 23, 24, 27, 30, 33 ODA 1, 8, 9,10, 16, 21, 22, 27, 30, 32 Z4 - ODA TAVANI İLE BENZER TAVAN TİPİ	1	 Z4 - ODA TAVANI İLE BENZER TAVAN TİPİ		
	2				
B	 B TİPİ AHŞAP TAVANIN BULUNDUĞU EVLER VE MEKANLAR (BAND+ÇERÇEVE+ÇERÇEVE+ÇITA) SOFA 2, 12 ODA 6, 11, 12, 17	1			
	2				
Balççek Evi'ne benzer tavanlar				Ahşap malzeme Alçı malzeme	

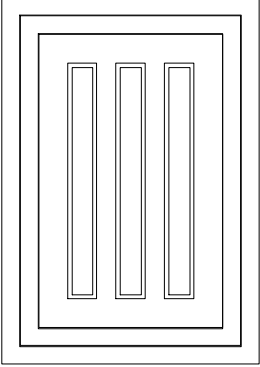
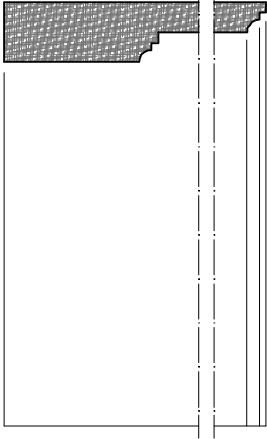
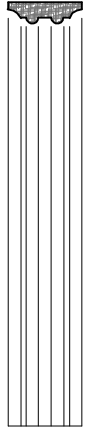
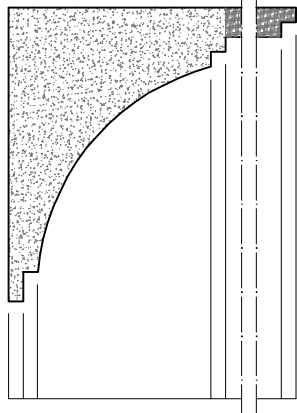
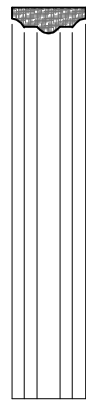
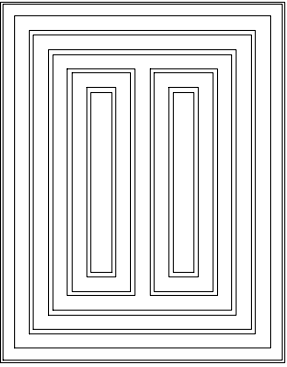
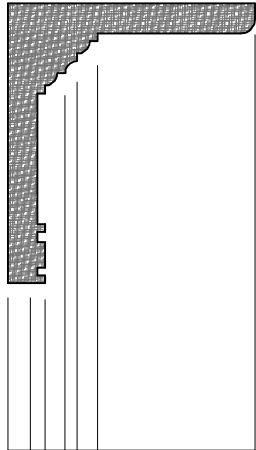
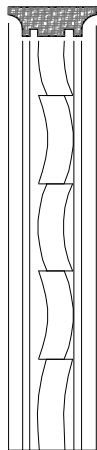
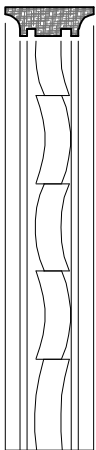
Çizelge 5.15 Ahşap tavan karşılaştırma analizi 2

TAVAN TİPİ		DUVAR BANDI	DIŞ ÇITA	İÇ ÇITA
C	 F TİPİ AHŞAP TAVANIN BULUNDUĞU EVLER VE MEKANLAR (BAND+BAND+ÇERÇEVE+ÇITA) BAŞ ODA 12, 15, 30, 33	1 		
		2 		
D	 H TİPİ AHŞAP TAVANIN BULUNDUĞU EVLER VE MEKANLAR (BAND+ÇERÇEVE+ÇITA) BAŞ ODA 18 Z2 ve Z5 - ODA TAVANI İLE BENZER TAVAN TİPİ	1 		
		Z3 - Z6 - ODA TAVANI İLE BENZER TAVAN TİPİ		
Balçıçek Evi'ne benzer tavanlar			Ahşap malzeme	
			Alçı malzeme	

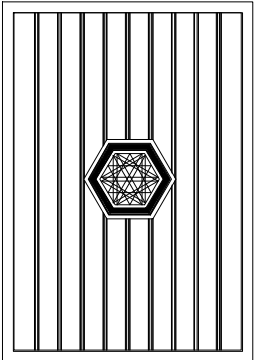
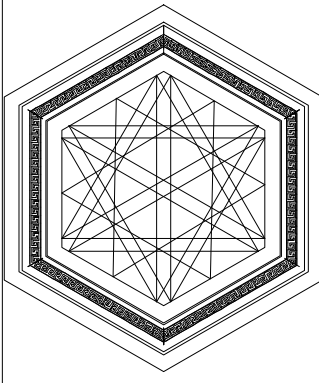
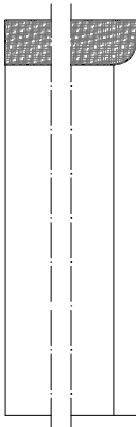
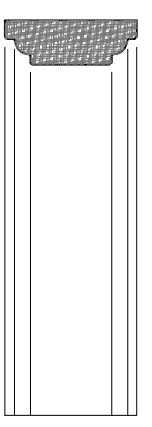
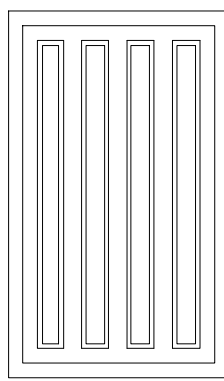
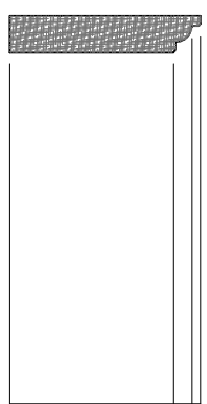
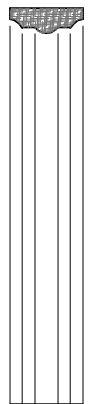
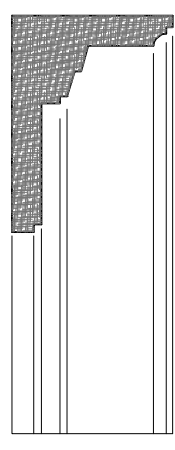
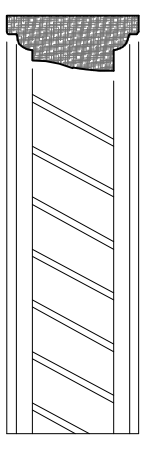
Çizelge 5.16 Ahşap tavan karşılaştırma analizi 3

TAVAN TİPİ		DUVAR BANDI	DIŞ ÇITA	İÇ ÇITA
E	 C TİPİ AHŞAP TAVANIN BULUNDUĞU EVLER VE MEKANLAR (BAND+ÇERÇEVE+ÇERÇEVE) SOFA 6, 25 ODA 2, 19	1		
	2			
	3			
Balçışek Evi'ne benzer tavanlar			Ahşap malzeme Alçı malzeme 	

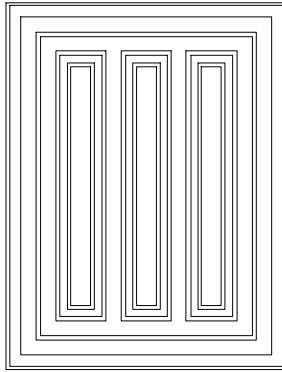
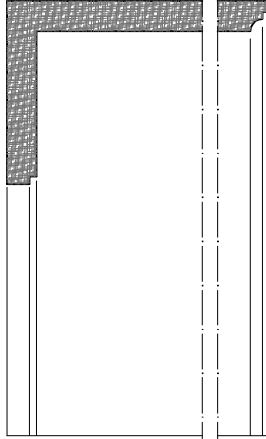
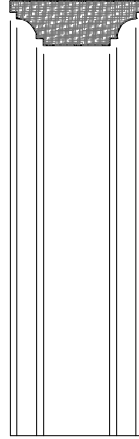
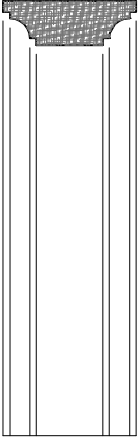
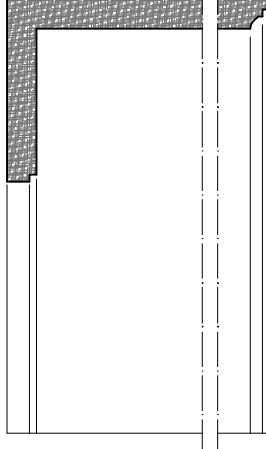
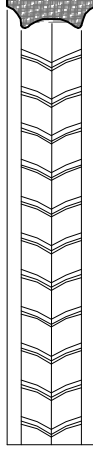
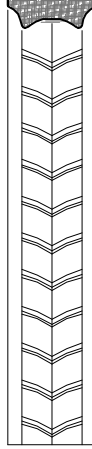
Çizelge 5.17 Ahşap tavan karşılaştırma analizi 4

TAVAN TİPİ		DUVAR BANDI	DIŞ ÇITA	İÇ ÇITA
F	 F TİPİ AHŞAP TAVANIN BULUNDUĞU EVLER VE MEKANLAR (BAND+BAND+ÇERÇEVE) ODA 3, 13	1		
		2		
G	 E TİPİ AHŞAP TAVANIN BULUNDUĞU EVLER VE MEKANLAR (BAND+ÇERÇEVE+ÇERÇEVE+ ÇERÇEVE+ÇERÇEVE) BAŞ ODA 28	1		
Balçıçek Evi'ne benzer tavanlar			Ahşap malzeme Alçı malzeme	

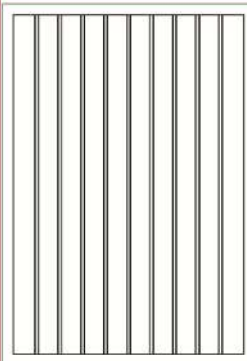
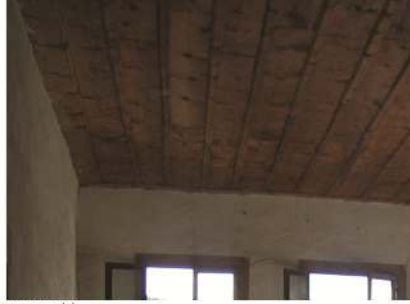
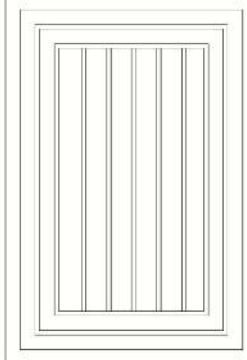
Çizelge 5.18 Ahşap tavan karşılaştırma analizi 5

TAVAN TİPİ	DUVAR BANDI	DIŞ ÇITA	İÇ ÇITA
H J TİPİ AHŞAP TAVANIN BULUNDUĞU EVLER VE MEKANLAR (BAND+ÇITA+GÖBEK) SOFA 31	1 		
I J TİPİ AHŞAP TAVANIN BULUNDUĞU EVLER VE MEKANLAR (BAND+ÇERÇEVE) ODA 13, 26	1 		
	2 		
Balçık Ev'i'ne benzer tavanlar		Ahşap malzeme Alçı malzeme	

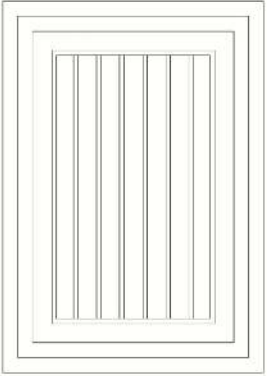
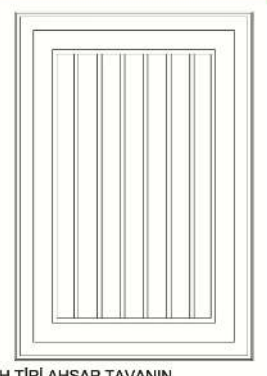
Çizelge 5.19 Ahşap tavan karşılaştırma analizi 6

		DUVAR BANDI	DIŞ ÇITA	İÇ ÇITA
J	 D TİPİ AHŞAP TAVANIN BULUNDUĞU EVLER VE MEKANLAR (BAND+ÇERÇEVE+ÇERÇEVE+ ÇERÇEVE) ODA 2, 6, 18	1 		
		2 		
Balçıçek Evi'ne benzer tavanlar			Ahşap malzeme	
			Alçı malzeme	

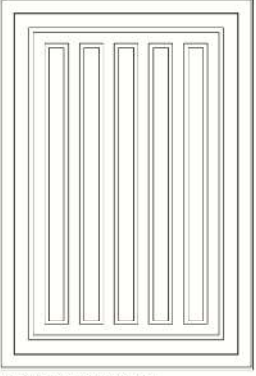
Çizelge 5.20 Ahşap tavan karşılaştırma analizi 7

TAVAN TİPİ	TAVAN RESMİ
A 1 A TİPİ AHŞAP TAVANIN BULUNDUĞU EVLER VE MEKANLAR (BAND+ÇİTA) SOFA 1, 3, 9, 13, 10, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 23, 24, 27, 30, 33 ODA 1, 8, 9, 10, 16, 21, 22, 27, 30, 32 Z4 - ODA TAVANI İLE BENZER TAVAN TİPİ	 Z4 - ODA TAVANI İLE BENZER TAVAN TİPİ 2
B 1 B TİPİ AHŞAP TAVANIN BULUNDUĞU EVLER VE MEKANLAR (BAND+ÇERÇEVE+ÇERÇEVE+ÇİTA) SOFA 2, 12 ODA 6, 11, 12, 17	 2
Balçıçek Konutu' na benzer tavanlar	

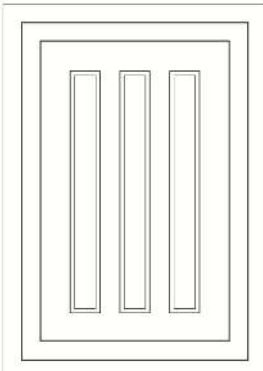
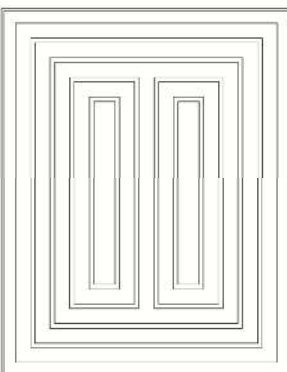
Çizelge 5.21 Ahşap tavan karşılaştırma analizi 8

TAVAN TİPİ	TAVAN RESMİ
C 1 F TİPİ AHŞAP TAVANIN BULUNDUĞU EVLER VE MEKANLAR (BAND+BAND+ÇERÇEVE+ÇİTA) BAŞ ODA 12, 15, 30, 33	
2	
D 1 H TİPİ AHŞAP TAVANIN BULUNDUĞU EVLER VE MEKANLAR (BAND+ÇERÇEVE+ÇİTA) BAŞ ODA 18 Z2 ve Z5 - ODA TAVANI İLE BENZER TAVAN TİPİ	 Z2 - Z5 - ODA TAVANI İLE BENZER TAVAN TİPİ
Balççek Konutu' na benzer tavanlar	

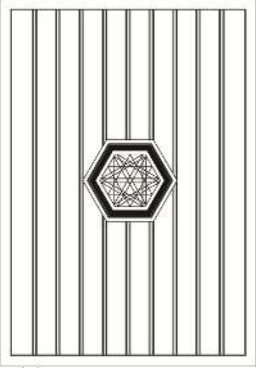
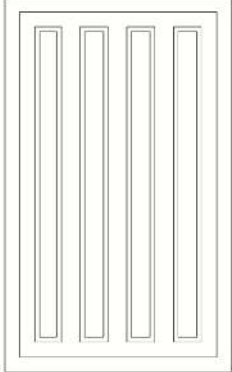
Çizelge 5.22 Ahşap tavan karşılaştırma analizi 9

TAVAN TİPİ		
E	 C TİPİ AHŞAP TAVANIN BULUNDUĞU EVLER VE MEKANLAR (BAND+ÇERÇEVE+ÇERÇEVE) SOFA 6, 25 ODA 2, 19	1
		
		2
		
		3
		
Balçıçek Konutu' na benzer tavanlar		

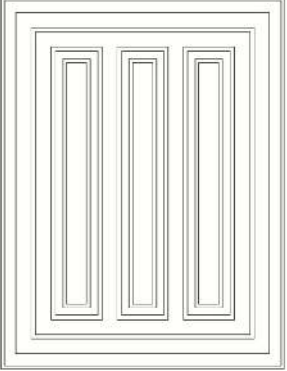
Çizelge 5.23 Ahşap tavan karşılaştırma analizi 10

TAVAN TİPİ		
F		1
	F TİPİ AHŞAP TAVANIN BULUNDUĞU EVLER VE MEKANLAR (BAND+BAND+ÇERÇEVE) ODA 3, 13	
		2
		
G		1
	E TİPİ AHŞAP TAVANIN BULUNDUĞU EVLER VE MEKANLAR (BAND+ÇERÇEVE+ÇERÇEVE+ ÇERÇEVE+ÇERÇEVE) BAŞ ODA 26	
Balçıçek Konutu' na benzer tavanlar		

Çizelge 5.24 Ahşap tavan karşılaştırma analizi 11

TAVAN TİPİ	TAVAN RESMİ
H J TİPİ AHŞAP TAVANIN BULUNDUĞU EVLER VE MEKANLAR (BAND+ÇİTA+GÖBEK) SOFA 31	1
I J TİPİ AHŞAP TAVANIN BULUNDUĞU EVLER VE MEKANLAR (BAND+ÇERÇEVE) ODA 13, 26	1
	2
Balçique Konutu' na benzer tavanlar	

Çizelge 5.25 Ahşap tavan karşılaştırma analizi 12

TAVAN TİPİ	TAVAN RESMİ
J 1 D TİPİ AHŞAP TAVANIN BULUNDUĞU EVLER VE MEKANLAR (BAND+ÇERÇEVE+ÇERÇEVE+ ÇERÇEVE) ODA 2, 6, 18	
Balçışek Konutu' na benzer tavanlar	

Döşemeler

Ayaş evlerinde yaşam katında divanhane ve odaların döşeme kaplaması tüm evlerde ahşaptır. Yalnız 25 numaralı evde divanhane pişmiş toprak olarak görülmektedir. Divanhane ve odalarda özellikle pencere önlerinde ahşap döşeme kaplaması sedir halini almaktadır. Yuvarlak ya da dikdörtgen kesitli 20cm çaplı ya da 15x20cm ölçülü döşeme kirişlerinin üzeri 2-3cm kalınlığında döşeme tahtası çakılarak ahşap döşemeler oluşturulmuştur. Bazen çakılan döşeme tahtasının üzeri toprak dolgu doldurularak, ısı yalıtımı sağlanmaktadır. Toprak dolgunun üzerine yeniden ızgara yapılarak döşeme tahtaları çakılarak yeniden ahşap yüzey oluşturulmaktadır. Karşılaştırmalı çalışmalarda evlerin tamamında ya kaplama tahtası bulunmaktadır ya da Balçıçek Evi'nde olduğu gibi kaplama tahtaları yok olduğundan altının toprak dolgusu görülmektedir.

Servis katlarında sofa, mutfak gibi ıslak mekanlarda döşeme tuğla, pişmiş toprak karo ya da taş olarak yapılmaktadır. Karşılaştırılan evlerin hemen hemen tamamında özgün döşeme malzemesi sökülerek beton şap yapılmıştır. Yalnız 10 numaralı evin mutfağında ve 31 numaralı evin sofasında tuğla ve pişmiş toprak karo bulunmaktadır (Resim 5.2-3)

Resim 5.2 23 numaralı ev tuğla

Resim 5.3 31 numaralı ev pişmiş toprak

Merdivenler

Ahşap merdivenler Ayaş evlerinde tek kollu I merdiven, çift kollu U merdiven, L biçimli merdiven ve Balçıçek Evi'nde olduğu gibi çift kolla sahanlığa ulaşım sahanlıktan yukarı tek kol olarak çıkan merdivenler olarak 4 biçimde bulunmaktadır. Tek kollu I merdiven 1, 6, 14, 15, 19, 30, 32, ve 35 numaralı evlerde, çift kollu U merdiven 2, 10, 21, 31, 36, ve 37 numaralı evlerde, L biçimli merdiven 7, 9, 11, 17, 23, 26 ve 30 numaralı evlerde bulunmaktadır. Çift kolla sahanlığa ulaşım tek kolla divanhaneye ulaşan merdiven tipi karşılaştırılan konutlarda görülmemiştir. Yalnız Balçıçek Evi'nde mevcuttur.

Resim 5.4 I tipi merdiven

Resim 5.5 L tipi merdiven

Resim 5.6 U tipi merdiven

Resim 5.7 Torna merdiven korkuluğu

Merdivenlerin korkulukları birkaç evde kullanılmış kare biçimli korkuluklar dışında tornada üretilmiş dairesel biçimli tek tip ahşap korkuluktur. Aynı tip korkuluk Balççek Evi'nde de mevcuttur (Resim 5.5)

İç Kapılar

Geleneksel Türk evlerinde olduğu gibi Ayaş evlerinde de servis mekanları ile yaşam katındaki kapılar birbirinden farklılık göstermektedir. Karşılaştırılan evlerde kapıların tamamı ahşap kapılar olup Prof. Dr. Önder Küçükerman'ın Anadolu Mirasında Türk Evleri kitabında tarif ettiği gibi farklı biçimde oluşturulmuş, aynalı kapılardır[17]. Ayna sayısı ve ayna biçimi kapıdan kapıya fark etmektedir. Yaşam katı için karşılaştırılan evlerde biçim bakımından 6 farklı biçimde aynalı kapıya rastlanmıştır. Kapılar, tipleri ve bulundukları evlere göre çizilerek çizelgeler oluşturulmuştur (Çizelge 5.26-30).

(a)

(b)

(b)

(d)

(e)

(f)

Resim 5.8 Karşılaştırma sonucu elde edilen iç kapı tipleri

(a) A tipi 2 aynalı göbeksiz kapı 12 numaralı ev (b)B tipi 2 aynalı göbekli kapı 21 numaralı ev (c)C tipi 4 aynalı göbekli kapı 33 numaralı ev (d)D tipi 5 aynalı göbekli kapı 19 numaralı ev (e)E tipi 4 aynalı göbekli kapı 22 numaralı ev (f)F tipi 5 aynalı işlemeli göbekli kapı 20 numaralı ev

A tipi kapının kanadı, sofa tarafında iki geniş seren ve onları birbirine bağlayan biraz daha ince üç kuşakla oluşturulan çerçeve ile, oda tarafında 15-35 cm dikey yönlü ahşap tablaların, üç adet yatay kuşakla birleştirilmesi ile yapılmıştır. Bu kapılar 2 aynalı, göbeksiz kapılar olarak adlandırılmaktadır (Resim 5.6(a)).

B, C, D, E ve F tipi kapıların kanatları hem sofa tarafında hem de oda tarafında iki geniş seren, onları birbirine bağlayan biraz daha ince 4 adet kuşak ve kuşakların kalınlığında aynaları oluşturan dikmelerden oluşan çerçeve ve çerçevenin kanalına oturan göbekli aynalardan oluşmaktadır. Aynalar genelde sofa tarafında göbekli, oda tarafında tabla şeklindedir. Bu kapılara aynalı, göbekli kapı denmektedir.

Resim 5.9 Zemberek

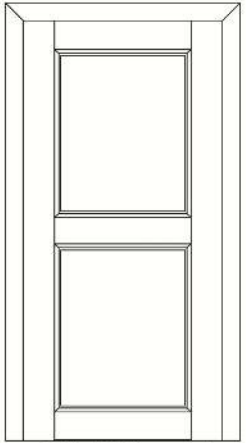
Resim 5.10 Halka menteşe

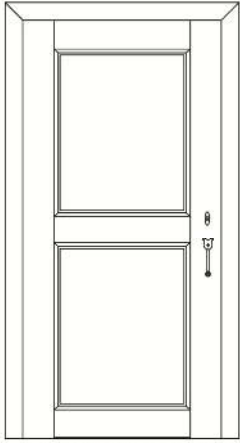
Resim 5.11 Ahşap çiviler

İç mekan kapılarında özgün olanlarında kapı kilidi olarak metal kilitler (kapazlama) ve zemberek bulunmaktadır. Kapı menteşeleri genellikle halka menteşe olarak kullanılmıştır. Kapı seren ve kuşaklarının birbirine bağlamak için ahşap çiviler kullanılmıştır (Resim 5.7,8,9) Günümüzde bazıları değiştirilerek özgünlüğünü yitirmiştir. Ayaş evlerinde de kapılar Türk evlerinde olduğu gibi oda içine doğru, odadaki dolabın üzerine açılır. Avlu kapıları ve dış kapılarda görülen daha işlemeli kapılar, iç kapılarda görülmemektedir.

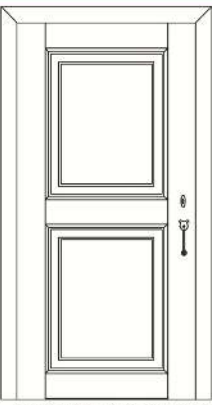
Çizelge 5.26 İç kapı karşılaştırma analizi 1

İÇ KAPI TİPİ	TİPLERE AIT İÇKAPI RESİMLERİ VE BULUNDUKLARI EVLER	
A A Tipi tek kanatlı kapı A Tipi çift kanatlı kapı A Tipi kapı kanadı, genel olarak sofa tarafında iki geniş seren ve onları birbiriner bağlayan biraz daha ince kuşakla oluşturulan çerçeve ile oda tarafında 15-25cm dikey yönlü ahşapların üç adet yatay bağlayıcı kuşaklarla birleştirilmesi ile yapılmıştır. Bu kapılar iki aynalı, göbeksiz kapılar olarak adlandırılmaktadır.	 1 Numaralı eve ait iç kapı	 3 Numaralı eve ait iç kapı
	 4 Numaralı eve ait iç kapı	 6 Numaralı eve ait iç kapı
	 9 Numaralı eve ait iç kapı	 10 Numaralı eve ait iç kapı
Balçışek Konutu' na benzer tavanlar		

Çizelge 5.27 İç kapı karşılaştırma analizi 2

İÇ KAPI TİPİ	TIPLERE AİT İÇKAPI RESİMLERİ VE BULUNDUKLARI EVLER	
A A Tipi tek kanatlı kapı A Tipi çift kanatlı kapı A Tipi kapı kanadı, genel olarak sofa tarafında iki geniş seren ve onları birbiriner bağlayan biraz daha ince kuşakla oluşturulan çerçeve ile oda tarafında 15-25cm dikey yönlü ahşapların üç adet yatay bağlayıcı kuşaklarla birleştirilmesi ile yapılmıştır. Bu kapılar iki aynalı, göbeksiz kapılar olarak adlandırılmaktadır.	 12 Numaralı eve ait iç kapı	 13 Numaralı eve ait iç kapı
	 15 Numaralı eve ait iç kapı	 17 Numaralı eve ait iç kapı
	 23 Numaralı eve ait iç kapı	 27 Numaralı eve ait iç kapı
Balççek Konutu' na benzer tavanlar		

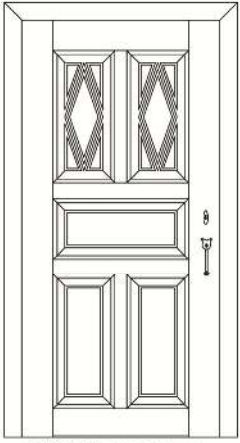
Çizelge 5.28 İç kapı karşılaştırma analizi 3

İÇ KAPI TİPİ	TİPLERE AIT İÇKAPI RESİMLERİ VE BULUNDUKLARI EVLER	
B B Tipi tek kanatlı kapı B Tipi kapı kanadı, genel olarak hem sofa hem de oda tarafında iki geniş seren ve onları birbiriner bağlayan biraz daha ince 3 adet kuşakla oluşturulan çerçeve ile çerçeve içine seren ve kuşakları birleştirilirken kanala oturtulan göbekli tabladan oluşmaktadır. Bu kapılar 2 aynalı, göbekli kapı olarak adlandırılmaktadır.	 21 Numaralı eve ait iç kapı	
C C Tipi tek kanatlı kapı C Tipi kapı kanadı, genel olarak hem sofa hem de oda tarafında iki geniş seren, onları birbiriner bağlayan biraz daha ince 3 adet kuşak ve kuşakların kalınlığında aynaların dört olmasını sağlayan iki adet dikmeden oluşturulan çerçeve ile çerçeve içine seren ve kuşakları birleştirilirken kanala oturtulan göbekli tabladan oluşmaktadır. Bu kapılar 4 aynalı, göbekli kapı, olarak adlandırılmaktadır.	 33 Numaralı eve ait iç kapı	
Balçışek Konutu' na benzer tavanlar 		

Çizelge 5.29 İç kapı karşılaştırma analizi 4

İÇ KAPI TİPİ	TİPLERE AİT İÇKAPI RESİMLERİ VE BULUNDUKLARI EVLER	
D D Tipi tek kanatlı kapı D Tipi kapı kanadı, genel olarak hem sofa hem de oda tarafında iki geniş seren, onları birbiriner bağlayan biraz daha ince 4 adet kuşak ve kuşakların kalınlığında göbeklerin beş olmasını sağlayan iki adet dikmeden oluşturulan çerçeve ile çerçeve içine seren ve kuşakları birleştirilirken kanala oturtulan göbekli tabladan oluşmaktadır. Bu kapılar 5 aynalı, göbekli kapı olarak adlandırılmaktadır.	 19 Numaralı eve ait iç kapı	 23 Numaralı eve ait iç kapı
E E Tipi tek kanatlı kapı E Tipi kapı kanadı, genel olarak hem sofa hem de oda tarafında iki geniş seren, onları birbiriner bağlayan biraz daha ince 3 adet kuşak ve kuşakların kalınlığında göbeklerin dört olmasını sağlayan iki adet dikmeden oluşturulan çerçeve ile çerçeve içine seren ve kuşakları birleştirilirken kanala oturtulan göbekli tabladan oluşmaktadır. Bu kapılar 4 aynalı göbekli kapılar olarak adlandırılmaktadır.	 22 Numaralı eve ait iç kapı	
Balççek Konutu' na benzer tavanlar 		

Çizelge 5.30 İç kapı karşılaştırma analizi 5

İÇ KAPI TİPİ	TİPLERE AIT İÇKAPI RESİMLERİ VE BULUNDUKLARI EVLER	
F F Tipi tek kanatlı kapı F Tipi kapı kanadı, genel olarak hem sofa hem de oda tarafında iki geniş seren, onları birbiriner bağlayan biraz daha ince 4 adet kuşak ve kuşakların kalınlığında göbeklerin beş olmasını sağlayan iki adet dikmeden oluşturulan çerçeve ile çerçeve içine seren ve kuşakları birleştirilirken kanala oturtulan göbekli tabladan oluşmaktadır. F tipi kapıda üstteki iki göbek üzerine baklava dilim şeklinde işleme yapılmıştır. Bu kapılar 5 aynalı göbekli kapı olarak adlandırılmaktadır.	 2 Numaralı eve ait iç kapı	 6 Numaralı eve ait iç kapı
	 8 Numaralı eve ait iç kapı	 16 Numaralı eve ait iç kapı
	 20 Numaralı eve ait iç kapı	 26 Numaralı eve ait iç kapı
Balççek Konutu' na benzer tavanlar		

Dolaplar, Yüklükler, Lambalıklar, Şerbetlikler ve Gusülhaneler

Odalarda dolaplar, yüklükler, lambalıklar, şerbetlikler ve gusülhaneler belirli bir sıra ile birlikte yer almaktadır. Bu sıralamalar Ayaş evlerinde belli tipte modülleri oluşturmaktadır. Ayaş evlerinde hemen her odada mutlaka yüklük ve gusülhane birlikte bulunmaktadır. Genellikle yüklükler çift kapaklı 100-120cm genişliğinde ve 80cm derinliğinde olmaktadır. Gusülhaneler genellikle tek kapaklı 80-100cm genişliğinde ve 80-90cm derinliğinde olmaktadır. Bazen çift kapaklı gusülhaneler de bulunmaktadır. Camlı dolaplar ve lambalıklar genellikle 60cm genişliğinde ve 45cm derinliğinde olmaktadır. Camlı dolapların üzeri genelde düz, lambalık veya şerbetliğin ise kemerli olmaktadır. Dolap kapakları genellikle oda kapıları ile aynı biçimde olmakta ve oda kapısı genellikle dolaplar üzerine açılmaktadır. Ayaş'taki dolapların kapakları da iç kapılar gibi aynalı tip kapaklardır.

Yapılan karşılaştırma çalışmada, mimari elamanların oluşturduğu serileri, işlevine göre 5 grupta toplamak mümkün olmaktadır. Farklı fonksiyonlardan oluşan seriler şöyle sıralanmaktadır.

Yüklük - Camlı dolap – Gusülhane

Yüklük iki kapak, camlı dolap iki kapak ve gusülhane tek kapak olmaktadır. Kapak sayıları nadiren değişmektedir. 1, 4, 6, 7, 12, 15, 19, 20, 26, 27, 28, 29 ve 33 numaralı evlerde bu seri bulunmaktadır.

Resim 5.12 6 numaralı ev dolap serisi

Resim 5.13 12 numaralı ev dolap serisi

Resim 5.14 1 numaralı ev dolap serisi

Resim 5.15 4 numaralı ev dolap serisi

Resim 5.16 15 numaralı ev dolap serisi

Resim 5.17 19 numaralı ev dolap serisi

Resim 5.18 26 numaralı ev dolap serisi

Resim 5.19 26 numaralı ev dolap serisi

Resim 5.20 27 numaralı ev dolap s. Resim 5.21 29 numaralı ev dolap serisi

Yüklük – Lambalık – Gusülhane

Yüklük iki kapak, lambalık kapaksız ve gusülhane tek kapak olmaktadır. Kapak sayıları nadiren değişmektedir. Lambalık ya da şerbetliğin altında çift kapak bir dolap ve üzerinde çekmece bulunmaktadır. 2, 3, 28, 32 numaralı evlerde bu dolap tipi bulunmaktadır. Balçıçek konutundaki dolaplar bu tip dolaplardır.

(a)

(b)

(c)

Resim 5.22 2,3 ve 28 numaralı evler yüklük-lambalık-gusülhane dolapları

Lambalık – Yüklük

Yüklük iki kapak, lambalık kapaksız olmaktadır. Kapak sayıları nadiren değişmektedir. Lambalık ya da şerbetliğin altında çift kapak bir dolap ve üzerinde çekmece bulunmaktadır. 13, 32, numaralı evlerde bu dolap serisi bulunmaktadır.

Resim 5.23 13 numaralı ev dolap serisi

Resim 5.24 32 numaralı ev dolap serisi

Yüklük – Gusülhane

Yüklük iki kapak, gusülhane tek kapaklı olmaktadır. Kapak sayıları nadiren değişmektedir. 9,10,12,13,17,21,23,30 numaralı evlerde bu dolap serisi bulunmaktadır.

(a)

(b)

Resim 5.25 9 ve 12 numaralı evler yüklük-gusülhane dolapları

(a)

(b)

(c)

(d)

Resim 5.26 13,17,23 ve 30 numaralı evler yüklük-gusülhane dolapları

Tek Gusulhane ya da Yüklük

(a)

(b)

(c)

Resim 5.27 (a)10 numaralı ev (b)13 numaralı ev (c)21 numaralı ev

Yüklük ya da gusülhane tek başına iken genelde iki kapaklı olmaktadır. 10, 13, ve 21 numaralı evlerde bu dolap serisi bulunmaktadır.

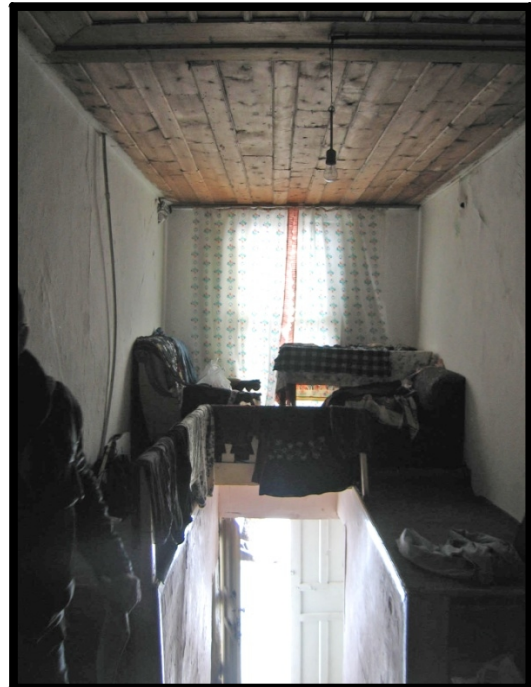
Balççek Evi'nde yüklük-lambalık-gusülhane serisi zemin katta iki odada mevcutta bulunurken, 1. katta bulunan dört odada da bulunduğu düşünülmektedir.

Sekiler

Geleneksel Türk evlerinde olduğu gibi Ayaş evlerinde de sekiler odalarda ve divanhanede özellikle pencere önlerinde düz ve çıkmalarda düz ya da L ve U biçiminde bulunmaktadır. Yapısal olarak döşeme tahtasının, ahşap bir iskelet üzerine kaplanması şeklinde, yalnız döşeme tahtasının devamı görünümünde sade veya daha işlemeli, taht şeklinde oluşmaktadır. Yapılan karşılaştırmalı çalışmada 1, 2, 8, 9, 10, 12, 13, 17, 23, 25, 27, 28, 30, 32, 33 numaralı evlerde mevcutta seki bulunmaktadır. Diğer evlerde de sekilerin olduğu ama yok olduğu düşünülmektedir. Balççek Evi'nde zemin katlardaki odalarda mevcutta bulunmakla beraber, 1. kattaki divanhanenin çıkmalarındaki sekilerin üzerinde ve odalarda pencere önlerinde de olduğu düşünülmektedir.

Resim 5.28 1 numaralı ev seki

Resim 5.29 2 numaralı ev seki

Resim 5.30 10 numaralı ev seki

Resim 5.31 12 numaralı ev seki

Resim 5.32 23 numaralı ev seki

Resim 5.33 28 numaralı ev seki 1

Resim 5.34 28 numaralı ev seki 2

Resim 5.35 28 numaralı ev seki 3

Resim 5.36 32 numaralı ev seki

Resim 5.37 32 numaralı ev seki 2

Resim 5.38 32 numaralı ev seki 3

Resim 5.39 33 numaralı ev seki

Ocaklar

Ayaş'ta aşane diye adlandırılan mutfakların bir çoğunda ocak bulunmaktadır. Ocaklar genelde zeminden bir miktar yükseltilmiş tuğla, farklı biçimlerde kemerler yapılarak biçimlendirilmiştir. Tuğla kemer ocak seviyesinden bir miktar dışarı çıkılarak başlık daha belirgin hale getirilmiştir. Bazı ocakların üstü düz bitirilerek ahşap tabla ile yine kemer ve bezeme oluşturulmuştur. Ocakların yanların küçük nişler yapılarak çiralık ya da odunluk olarak kullanılmıştır. Ocak, 2, 3, 7, 9, 12, 17, 20, 23 ve 26 numaralı evlerde bulunmaktadır.

Resim 5.40 2 numaralı ev ocak

Resim 5.41 3 numaralı ev ocak

Resim 5.42 7 numaralı ev ocak

Resim 5.43 9 numaralı ev ocak

Resim 5.44 12 numaralı ev ocak

Resim 5.45 23 numaralı ev ocak

(a)

(b)

Resim 5.46 23 ve 17 numaralı evler ocakları

2 numaralı evde bulunan ocak ile Balçiçek Evi'ndeki ocak, kemer biçimi, büyüklüğü, yanındaki çıralar için yapılmış küçük nişler ile benzerlik göstermektedir.

5.4.6. Cephe özellikleri

Ayaş'ta ki geleneksel evlerin çıkma özellikleri, cephe malzemeleri, pencere tipleri, saçak ve çatı özellikleri karşılaştırılarak özellikleri anlatılmıştır.

Çıkmalar

Ayaş'ta cephenin karakterini oluşturan etkenlerden biri çıkmaların biçimleridir. Çıkmaları biçimleyen önemli faktörler plan tipi, sokağın niteliği, arsa yapı ilişkisi olarak sayılabilir. Cephedeki çıkmalar Yüksek mühendis mimar Mesut Evren' in "Türk Evinde Çıkma" isimli doktora çalışmasına göre [18] biçimine, binadaki durumuna göre, istikametine göre ve biçimlerine göre farklı biçimlerde gruplanmaktadır[18]. Çıkmalar cephedeki biçimine göre, cephe boyunca tek istikametli, cephe boyunca iki istikametli, cephe ortasında çıkma, cephe yanlarından çıkma, gönyeli çıkma, köşe çıkma ve açık çıkma olarak 7 gruba ayrılarak incelenmiştir. Plan tipi genelde iç sofalı karniyarık plan tipi olan Ayaş geleneksel evlerinde cephedeki çıkmalarda buna göre biçimlenmiştir. İki oda sırasının ortasında uzanan sofa, odalardan daha içerde kalarak cephe yanlarında simetrik çıkma oluşmasına sebep olmuştur. Bu durum cephe yanlarında çıkmayı oluşturmaktadır. 8

numaralı yapı cephe yanlarında çıkma yapmış yapılardandır. Aynı durum bir balkonla sonlandığında aynı zamanda açık çıkmayı da oluşturmaktadır. 24 numaralı yapı bu tip çıkması olan yapıdır.

(a)

(b)

Resim 5.47 8 numaralı ev cephe yanlarında çıkma, 24 numaralı ev açık çıkma

İç sofalı plan tipinde sofanın odalara göre daha ileride olması durumu orta çıkma durumunu ortaya çıkarmaktadır. Bu tip çıkma 4,5 ve 21 numaralı yapılarda bulunmaktadır. Balçıçek konutunda da bu tip çıkma bulunmaktadır. Fakat Balçıçek konutundaki orta çıkma, yarım daire biçiminde ve Ayaş' ta tek bu biçimdeki çıkmadır.

(a)

(b)

Resim 5.48 (a) 4 numaralı yapı (b) 5 numaralı yapı cephe ortasında çıkma

İç sofalı plan tipinde bazen sofa ve yola bakan odalar birlikte çıkma yapmaktadır. Bu durum cephe boyunca tek istikametli çıkma oluşmasını sağlamaktadır. Bu tip çıkma 4, 12, 16 ve 30 numaralı evlerde bulunmaktadır.

(a)

(b)

Resim 5.49 (a) 12 nolu yapı (b) 16 nolu yapı cephe boyunca tek istikametli çıkma

Genellikle yanda avlusu olan evlerde odaların sofa ile birlikte hem önden hem de avlu yönünde yandan cephe boyunca çıkma yapmaları, cephe boyunca iki istikametli çıkmaları oluşturmaktadır. Bu tip çıkma 13, 15 ve 17 numaralı yapılarda vardır.

(a)

(b)

Resim 5.50 (a) 17 nolu yapı (b) 15 nolu yapı cephe boyunca iki istikametli çıkma

Ayaş'ın organik sokak yapısından dolayı zemin katların sokak boyunca doğrusal olarak değil sokakla beraber hareket etmesi ve üst katların odalarının bunu doğrultması çabası gönyeli çıkmaları oluşturmuştur. 9, 10, 25, 28, 32, 33 numaralı

yapılar bu tip çıkmalara sahip yapılardır. Balçıçek konutunda da odalar ön cephede gönyeli çıkma yaparak düzeltme yapmışlardır.

(a)

(b)

Resim 5.51 (a) 25 numaralı yapı (b) 28 numaralı yapı gönyeli çıkma

Genelde odaların bir tanesinin sokak cephesinde ve avlu cephesinde çıkma yapması ile köşe çıkma oluşmaktadır. Sokak boyunca sofa ve odaların çıkma yaparken odaların birinin yan cephede de çıkma yapması da köşe çıkmaları oluşturmaktadır. Bu durum genellikle baş oda diye adlandırılan büyük ve özenli olan odalarda olmaktadır. 18, 19, 20, 23, 25, 31 ve 32 numaralı yapılarda bu tip çıkma bulunmaktadır.

(a)

(b)

Resim 5.52 (a) 23 numaralı yapı (b) 19 numaralı yapı köşe çıkma

Ayaş'ta daha mütevazî evler ya da çıkma yapma ihtiyacı duyulmayan evlerde vardır. 1, 2, 6, 7, 11, 14, 22, 26, 27 ve 34 numaralı evler çıkması olmayan evlerdir.

(a)

(b)

(b)

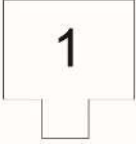
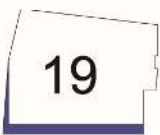
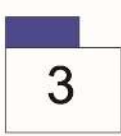

(d)

Resim 5.53 (a) 1 numaralı yapı (b) 2 numaralı cephe (c) 3 numaralı yapı (d) 11 numaralı yapı çıkmasız yapı

Çıkmalarla ilgili yapılan analizler sonucu %25 oranında çıkmasız , %17 oranında gönyeli çıkma, %17 oranında köşe çıkma, %11 oranında tek istikametli cephe boyunca çıkma, %11 oranında açık çıkma, %8 oranında iki istikametli cephe boyunca çıkma, %8 oranında Balçiçek Evi'nde de olduğu gibi ortadan çıkma ve %3 oranında cephe yanından çıkma olduğu görülmüştür. Çıkmaların tiplerini ve yapı kütlesi ile ilişkisini anlatan çizelgeler verilmiştir. (Çizelge 5.31-32-33)

Çizelge 5.31 Çıkma analizi 1

ÇIKMASIZ			
CEPHE BOYUNCA BİR İSTİKAMETLİ DÜZ ÇIKMA			
CEPHE BOYUNCA İKİ İSTİKAMETLİ DÜZ ÇIKMA			
CEPHE ORTASINDAN ÇIKMA			
CEPHE YANLARINDAN ÇIKMA			
GÖNYELİ ÇIKMA			
KÖŞE ÇIKMA			
AÇIK ÇIKMA			
Cephe çıkma biçimi Balçıcek konutu ile benzer çıkmalar 			

Çizelge 5.32 Çıkma analizi 2

ÇIKMASIZ	7	11	14
CEPHE BOYUNCA BİR İSTİKAMETLİ DÜZ ÇIKMA	30		
CEPHE BOYUNCA İKİ İSTİKAMETLİ DÜZ ÇIKMA			
CEPHE ORTASINDAN ÇIKMA			
CEPHE YANLARINDAN ÇIKMA			
GÖNYELİ ÇIKMA	28	32	33
KÖŞE ÇIKMA	23	25	31
AÇIK ÇIKMA	29		
Cephe çıkma biçimi Balçık konutu ile benzer çıkmalar 			

Çizelge 5.33 Çıkma analizi 3

ÇIKMASIZ	22	26	27
CEPHE BOYUNCA BİR İSTİKAMETLİ DÜZ ÇIKMA			
CEPHE BOYUNCA İKİ İSTİKAMETLİ DÜZ ÇIKMA			
CEPHE ORTASINDAN ÇIKMA			
CEPHE YANLARINDAN ÇIKMA			
GÖNYELİ ÇIKMA			
KÖŞE ÇIKMA			
AÇIK ÇIKMA			
Cephe çıkma biçimi Balçık konutu ile benzer çıkmalar 			

Cephe kaplamaları

Ayaş evlerinde ahşap çatkî evlerin dolgu malzemesi tuğla ve kerpiçtir. Bazen de Balçiçek Evi'nde olduğu gibi her ikisi beraber kullanılmıştır. Dolgu malzemesi tespit edilebilen evlerde, tuğla dolgu en fazla kullanılan dolgu olarak ortaya çıkmaktadır. 1, 2, 9, 16, 17, 25, 28, 29, 30 ve 33 numaralı evler tuğla dolgulu evlerdir. Tuğla dolgulu evlerde 1, 2, 9, 17 ve 25 numaralı evler tuğla dolgu olmasına rağmen üzeri toprak ya da kerpiç sıva ile sıvanan evlerdir (Resim 5.56).

(a)

(b)

(c)

(d)

Resim 5.54 (a) 1 numaralı ev (b) 2 numaralı ev (c) 17 numaralı ev (d) 29 numaralı ev tuğla dolgulu sıvalı evler

Tuğla dolgusu açıkta bulunan kaplamasız evler 16, 24, 25, 28, 30 ve 33 numaralı evlerdir. Kaplamasız evlerde tuğla dilimi 2 tipte olmaktadır. Ahşap çatkısı daha geniş

olan evlerde dolgu çapraz 45 derece çapraz biçimde balıksırtı döşeme olmaktadır. Ahşap çatkısı daha dar olan evlerde ise çatkının ölçüsüne göre az ya da çok dereceli tek sıra dizilim yapılmıştır. Aynı evde her iki dizilim de görülmektedir (Resim 5.57).

(a)

(b)

(c)

(d)

Resim 5.55 (a) 24 numaralı ev (b) 25 numaralı ev (c) 28 numaralı ev (d) 30 numaralı ev tuğla dolgulu kaplamasız evler

Ahşap dolgusu kerpiç olan evlerde cepheler toprak ya da kerpiç sıva ile sıvanmış ve üzeri kireç badanalı olmaktadır. Üzerinde kaplaması olmayan kerpiç dolgulu evlerin sıvalarının dökülmüş olduğu düşünülmektedir (Resim 5.58)

(a)

(b)

(c)

(d)

Resim 5.56 (a) 4 numaralı ev (b) 7 numaralı ev (c) 12 numaralı ev (d) 23 numaralı ev kerpiç dolgulu sıvalı evler

Balçıçek Evi gibi hem tuğla, hem de kerpiç dolgu kullanılmış evlerde genellikle ön cepheler tuğla dolgulu iken arka cepheler kerpiç dolgulu olmaktadır. 24, 32, 33 numaralı evler Balçıçek Evi gibi her iki dolguyu da bulundurmaktadır.

Pencereler

Ayaş evlerinde de geleneksel Türk evlerinde olduğu gibi pencereler ahşap çatki yapı sisteminin izin verdiği ölçülerde ve oranlarda oluşmuştur. Türk geleneksel yaşam biçimi, iklim şartları da pencere boyları ve tiplerinde önemli etkenler olmuştur.

Prof. Dr Önder Küçükerman'ın dediği gibi, yapım teknikleri iklim koşulları ne olursa olsun, Anadolu'da ki geleneksel Türk evlerinde her durumda belirli pencere düzenleri, ilkeleri, titizlik içinde süregelmiştir [17]. Ayaş evlerinde de aynı durum söz konusudur. Ayaş evlerinde pencerelerin açılma biçimi Küçükerman'ın da dediği gibi iki şekilde olmaktadır. Pencereler düşey aksta alt pencerenin üst pencerenin üzerine kayması biçiminde açılması ile giyotin pencere tipini, düşey menteşe ile yana dönerek açılması ile dönel pencere tipini oluşturmuştur. Ancak geleneksel Türk evlerinde olduğu gibi Ayaş evlerinde de bu açılım tipleri, yapıların özelliklerine bağlı olarak çok farklı ve özel çözümlere ulaşmıştır. Pencerelerin birçok türleri birçok özel yorumlarıyla bir arada ve karma olarak uygulanmıştır [17].

Servis mekanlarında pencereler

Ayaş evlerinde pencereler katlara, plan tipine ve mekanlara göre farklı tip ve ölçüde oluşmuşlardır. Servis katlarının yani bodrum ya da zemin katların genelde kalın taş duvardan yapılmasından dolayı pencere boyutları daha küçük ve daha sadedir. Genellikle düşey menteşe ile yana doğru açılma tipi ile açılmaktadır. Pencere doğraması taş duvarın en dışına takılarak, kalın duvarın üzerinin kullanılması, mekanın daha geniş olması ve açılan pencerenin mekan içinde yer kaplamaması sağlanmıştır [17]. Yine servis mekanı kabul edilen samanlık ve ahırda ise kanatlı pencereler olduğu gibi genelde kanatsız, yalnız kasası ve önünde demir ya da ahşap parmaklığı ile sinekliği bulunan pencereler de bulunmaktadır.

Resim 5.57 12 nolu ev
samanlık p.

Resim 5.58 28 nolu ev
samanlık p.

Resim 5.59 10 nolu ev
sofa p.

Balçiçek Evi'nin servis mekanlarında tarif edilen pencerelerin ikisi de bulunmaktadır. Mutfakta tek kanatlı dikey menteşeli yana açılır pencere, samanlık ve depoda ise kanatsız parmaklıklı yalnız kasadan oluşan pencere tipi bulunmaktadır.

Yaşam mekanlarında pencereler

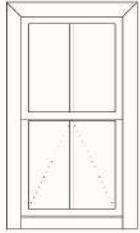
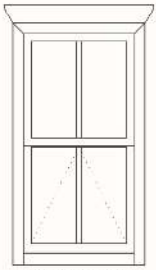
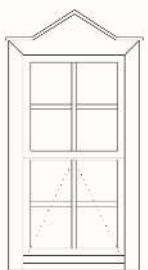
Yaşam mekanları olan oda ve divanhane pencereler yapının konumu, plan tipi ve odanın özelliğine göre biçim değiştirmektedir. Pencereler tekil olarak, açılma biçimi ve pencere biçimi açısından farklılıklar gösterdiği gibi, pencere dizilimi olarak da farklılık göstermektedir.

Pencereler tekil olarak incelendiğinde, düşey kayarak açılan pencerelerin içindeki çıtalar, pervazları, üst başlıkları yönünden farklılıklar oluşturmaktadır. Çıtalar kayar kanadı düşey yönde ikiye ya da hem düşey hem de yatay yönde dört parçaya bölmektedir. Kayar pencerelerin büyük kısmının dört tarafında 8-12 cm pervaz dönerken, özellikle divanhane ya da baş oda pencereleri üzerinde bir taçla farklılık yaratmaktadır. Balçiçek Evi'nde bulunan kayar pencerelere benzer olanları çizelge 5.33 de kırmızı çerçeve ile işaretlenmiştir. Düşey kayar pencerelerin bulunduğu evler 1, 8, 9, 14, 16, 17, 19, 20, 21, 23, 24, 29, 31 ve 34 numaralı yapılardır (Çizelge 5.34)

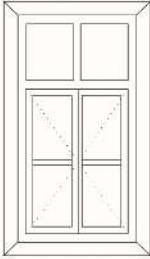
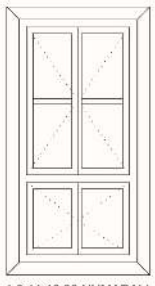
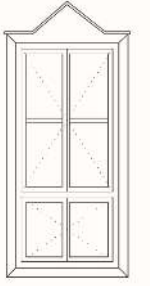
Düşey menteşeli açılır pencereler düşey kayar pencerelere göre daha çok tip oluşturmaktadır. Altı, üstü ayrı açılan, üstü sabit altı açılan, tek kanat açılan, çift kanat açılan, açılan kanatta yeniden kanat açılan gibi tipler oluşturmaktadır. Bunların dışında üzerinde taç ve kemer oluşturmaları da farklılık yaratmaktadır. Balçiçek Evi'nin yaşama katında düşey menteşeli pencere bulunmamaktadır. Çizelge 5.34-35 de düşey menteşeli açılır pencerelerin tipleri ve resimleri verilmiştir. 1/2 oranında düşey menteşeli açılır pencere 1, 6, 8, 11, 16, 22, 25, 27, 30, 32 numaralı yapılarda bulunmaktadır (Çizelge 5.35-36).

Düşey menteşeli açılır pencereler geç dönem yapılarda pencere açıklıklarının genişlemesi ile daha farklı biçimlere sahip olmuşlardır. Üstü sabit ortadan tek açılan, ortadan çift açılan, ortadan çift tam boy açılan, ortası sabit iki kenarda açılan tipleri Ayaş evlerinde bulunmaktadır (Çizelge 5.37).

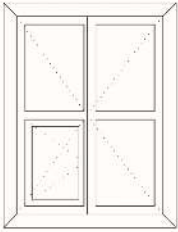
Çizelge 5.34 Düşey kayar pencereler

YAŞAMA MEKANLARI DÜŞEY KAYAR PENCERELER			
PENCER ÇİZİMİ VE BULUNDUĞU EVLER	PENCERE TİPİNE AİT RESİMLER		
 1,8,9,17,19,20,21,29,31 NUMARALI EVLERDE BULUNMAKTADIR.	 19 NUMARALI YAPI	 21 NUMARALI YAPI	 31 NUMARALI YAPI
 14 NUMARALI EVDE BULUNMAKTADIR.	 14 NUMARALI YAPI		
 9,23 NUMARALI EVLERDE BULUNMAKTADIR.	 9 NUMARALI YAPI	 23 NUMARALI YAPI	
 16,24,34 NUMARALI EVLERDE BULUNMAKTADIR.	 16 NUMARALI YAPI	 24 NUMARALI YAPI	 34 NUMARALI YAPI
Balçık konutları ile benzerlik gösteren durum			

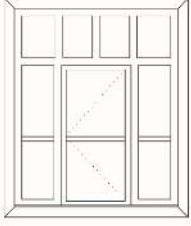
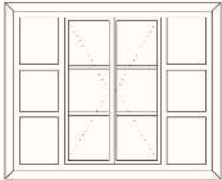
Çizelge 5.35 Düşey menteşeli açılır pencere 1

YAŞAMA MEKANLARI DÜŞEY MENTEŞELİ AÇILIR PENCERELER			
PENCER ÇİZİMİ VE BULUNDUĞU EVLER	PENCERE TİPİNE AİT RESİMLER		
 22,32 NUMARALI EVLERDE BULUNMAKTADIR.	 32 NUMARALI YAPI		
 22 NUMARALI EVDE BULUNMAKTADIR.	 22 NUMARALI YAPI		
 1,8,11,16,30 NUMARALI EVLERDE BULUNMAKTADIR.	 8 NUMARALI YAPI	 31 NUMARALI YAPI	 1 NUMARALI YAPI
 25 NUMARALI EVDE BULUNMAKTADIR.	 25 NUMARALI YAPI		
Balçık konutu ile benzerlik gösteren durum			

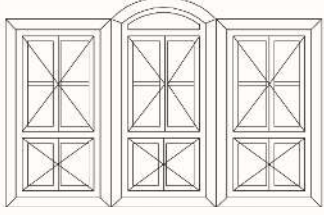
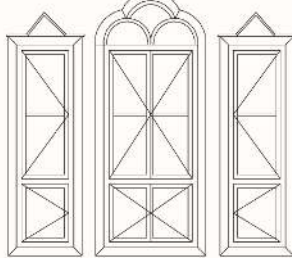
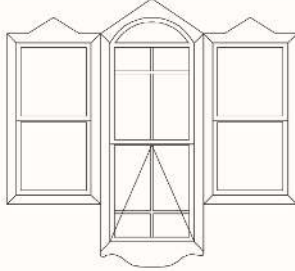
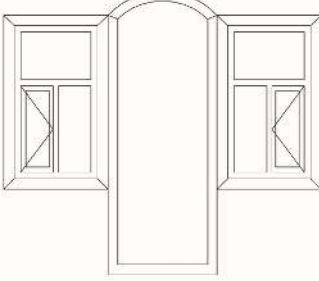
Çizelge 5.36 Düşey menteşeli açılır pencere 2

YAŞAMA MEKANLARI DÜŞEY MENTEŞELİ AÇILIR PENCERELER	
PENCER ÇİZİMİ VE BULUNDUĞU EVLER	PENCERE TİPİNE AİT RESİMLER
 6,27 NUMARALI EVLERDE BULUNMAKTADIR.	 6 NUMARALI YAPI 27 NUMARALI YAPI
 32 NUMARALI EVDE BULUNMAKTADIR.	 32 NUMARALI YAPI
Balçıkek konutu ile benzerlik gösteren durum	

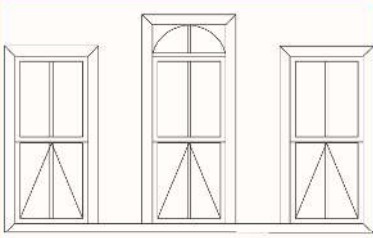
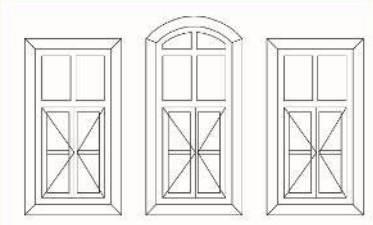
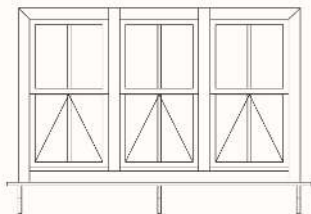
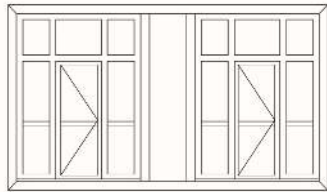
Çizelge 5.37 Geniş açıklıklı pencereler

YAŞAMA MEKANLARI GENİŞ AÇIKLIKLI PENCERELER	
PENCER ÇİZİMİ VE BULUNDUĞU EVLER	PENCERE TİPİNE AİT RESİMLER
 4 NUMARALI EVDE BULUNMAKTADIR.	
 1,5,10,11,13,14,23,33 NUMARALI EVLERDE BULUNMAKTADIR.	 1 NUMARALI YAPI 5 NUMARALI YAPI 10 NUMARALI YAPI
 11 NUMARALI EVDE BULUNMAKTADIR.	 11 NUMARALI YAPI
 2,34 NUMARALI EVLERDE BULUNMAKTADIR.	 2 NUMARALI YAPI 34 NUMARALI YAPI
Balçıcek konutu ile benzerlik gösteren durum	

Çizelge 5.38 Grup pencereler 1

PENCERE GRUPLARI	
PENCER ÇİZİMİ VE BULUNDUĞU EVLER	PENCERE TİPİNE AİT RESİMLER
 12 NUMARALI EVDE BULUNMAKTADIR.	 12 NUMARALI YAPI
 25 NUMARALI EVDE BULUNMAKTADIR.	 25 NUMARALI YAPI
 31 NUMARALI EVDE BULUNMAKTADIR.	 31 NUMARALI YAPI
 32 NUMARALI EVDE BULUNMAKTADIR.	 32 NUMARALI YAPI
Balçık konutu ile benzerlik gösteren durum	

Çizelge 5.39 Grup pencereler 2

PENCERE GRUPLARI	
PENCER ÇİZİMİ VE BULUNDUĞU EVLER	PENCERE TİPİNE AİT RESİMLER
 14 NUMARALI EVDE BULUNMAKTADIR.	 14 NUMARALI YAPI
 32 NUMARALI EVDE BULUNMAKTADIR.	 32 NUMARALI YAPI
 21 NUMARALI EVDE BULUNMAKTADIR.	 21 NUMARALI YAPI
 4 NUMARALI EVDE BULUNMAKTADIR.	 4 NUMARALI YAPI
Balçıçek konutu ile benzerlik gösteren durum	

Farklı biçim ve ölçüdeki pencerelerin yan yana kullanımı ile farklı dizilimli, grup pencerelerde çokça kullanılmaktadır. Özellikle iç sofalı plan tipi dolayısıyla cephe ortasında yer alan sofanın daha fazla ışık alması için pencere ölçülerinin büyümesi ve sıklaşarak bütünleşmesi bu duruma yol açmaktadır. Aynı durum Balçıçek konutunda olduğu gibi ön cepheye bakan odalarda da kullanılmaktadır. Ayaş' ta farklı dizilimle farklı etkiler yaratan pencereler 4, 12, 14, 21, 25, 31 ve 32 numaralı yapılarda grup pencereler olarak bulunmaktadır. Balçıçek evindeki benzerleri kırmızı çerçeve ile belirtilerek çizelge 5.38-39 da çizimleri ve resimleriyle birlikte verilmiştir. Buna göre 9 ve 23 numaralı yapılardaki pencereler Balçıçek evindeki arka cephedeki düşey kayar pencereler ile benzerdir. 12, 14, 31 ve 32 numaralı yapılara ait grup pencereler Balçıçek Evi ön cephedeki pencere izleri ile benzerlik göstermektedir (Resim 5.60).

Dış kapılar

Ayaş' ta dış kapılar iç kapılar gibi genelde aynalı kapılar olarak ortaya çıkmaktadır. Evin durumuna göre kapılar tek veya çift kanat ve kanatlarındaki ayna sayıları ve biçimleri farklı sayılarda ve biçimde olmaktadır. Bununla beraber kapı ile birliktelik sağlayan, genelde kapı boyunda tepe pencereler de bazı evlerde bulunmaktadır.

Tek aynalı kapılar 13 ve 32 numaralı evlerde bulunmaktadır.

(a)

(b)

Resim 5.60 (a) 13 numaralı ev tek aynalı çift kanat pencere (b) 32 numaralı ev tek ayna çift kanat tepe pencereli kapı

İki aynalı kapılar 1, 7, 10, 11, 12, 19 ve 20 numaralı evlerde bulunmaktadır (Resim 5.61).

(a)

(b)

(c)

(d)

(d)

(e)

Resim 5.61 (a) 1 numaralı ev, (b) 7 numaralı ev, (c) 11 numaralı ev, (d) 12 numaralı ev, (e) 19 numaralı ev, (f) 20 numaralı ev iki aynalı dış kapılar

Üç aynalı dış kapılar kapılar 9, 15, 17, 26 ve 34 numaralı yapılarda bulunmaktadır (Resim5.62).

(a)

(b)

(c)

(d)

(e)

Resim 5.62 (a) 15 numaralı ev, (b) 17 numaralı ev, (c) 26 numaralı ev, (d) 34 numaralı ev, (e) 9 numaralı ev üç aynalı dış kapıları

Dört aynalı kapı 4 numaralı evde, beş aynalı kapılar 2 ve 21 numaralı evlerde bulunmaktadır (Resim 5.63).

(a)

(b)

(c)

Resim 5.63 (a) 4 numaralı ev dört aynalı dış kapı, (b) 2 numaralı ev, (c) 21 numaralı ev beş aynalı dış kapıları

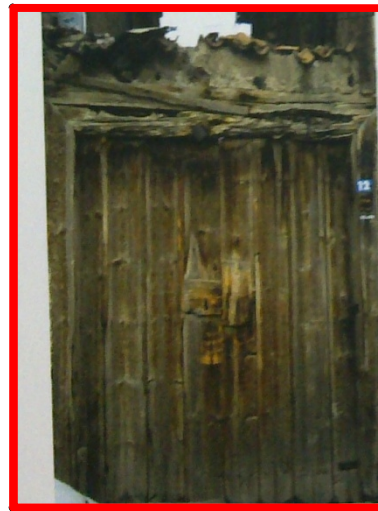
Balçıçek evinin dış kapısı ile 11,12 ve 32 numaralı evlerin dış kapıları büyüklükleri, biçimleri, çift kanat olmaları bakımından benzerlik göstermektedir(Resim5.61). 32 numaralı evin dış kapısı , Balçıçek Evi'nin dış kapısı gibi tek aynalı çift kanatlı bir kapı iken, kapı üstü penceresi olması, ayna biçimi farklılık göstermektedir. 11 ve 12 numaralı evlerin kapısı çift kanat olması bakımından benzerlik gösterirken, Kapı üstü penceresi olması, ayna sayısının iki olması bakımından farklıdır.

Avlu kapıları

Avlu kapıları taş malzemeden oluşan avlu duvarlarında genelde çift kanatlı olarak oluşmuşlardır. Dış kapılar ile benzer biçimleri olan avlu kapıları genelde aynalı kapı biçimindedir. İç kapılar ve dış kapılar gibi dikine ahşapların kapının avlu tarafında kalın yatay kuşaklarla bağlanması sonucu kanatlar oluşmaktadır. Yol tarafında dikine ahşaplar işlenerek serin haline dönüşmüş, ayna sayısına göre yatayda yine biçimlendirilmiş kuşaklarla bağlanarak aynalar meydana gelmiştir. Kanatları, yalnızca dikey ahşaplardan oluşan düz tablalı kanatlı, göbekli ve göbeksiz aynalı kanatlı kapılar olarak değerlendirebiliriz. Bunun dışında avlu kapılarının üzerinde, saçaklar ya da yalnızca taş duvarın üzerini alaturka kiremit ile örterek harpuşa haline gelen örtüler bulunmaktadır. Avlu kapıları ile dış kapıların benzerliği dikkat çekmektedir. 1 ve 16 numaralı evlerin avlu kapısı dikey düz ahşaplardan oluşan, üzerinde alaturka kiremitten harpuşa bulunan avlu kapıları, 23 numaralı evin avlu kapısı yine düz kanatlı üzerinde saçak bulunan avlu kapısıdır (Resim 5.64).

(a)

(b)

(c)

(d)

Resim 5.64 (a) 1 numaralı ev, (b) 16 numaralı düz kanatlı, alaturka kiremit harpuşta örtülü kapıları, (c),(d) 23 numaralı ev düz kanatlı, saçaklı avlu kapıları

25 ve 30 numaralı evlerin avlu kapıları tek aynalı ve saçaklı kapılardır (Resim 5.65)

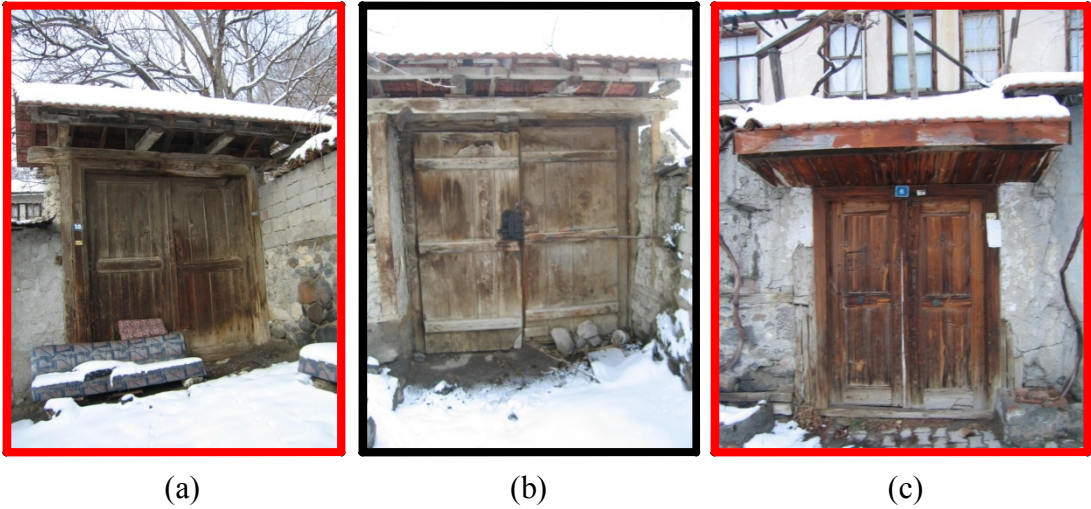
(a)

(b)

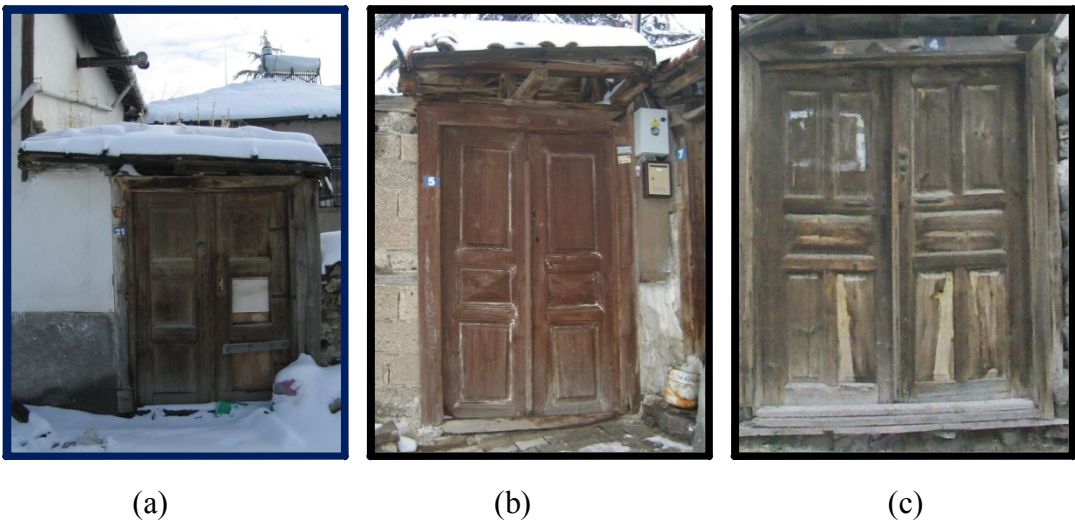
Resim 5.65 (a) 25 numaralı ev, (b) 30 numaralı evin bir aynalı saçaklı avlu kapıları

8 ve 14 numaralı evler iki aynalı ve ve saçaklı evlerdir (Resim 5.66).

Resim 5.66 (a),(b) 8 numaralı ev, (c) 14 numaralı ev iki aynalı saçaklı kapılar

2 ve 26 numaralı evlerin avlu kapıları üç aynalı, 2 numara harpuştalı, 26 numara saçaklı avlu kapılarıdır. 18 numaralı evin avlu kapısı 5 aynalı ve saçaklıdır (Resim 5.67).

Resim 5.67 (a) 2 numaralı ev, (b) 26 numaralı ev, (c) 18 numaralı ev avlu kapıları

31 numaralı evin avlu kapısı en özenli hazırlanmış 12 aynalı ve aynalarında işlemeli göbekler bulunan bir avlu kapısıdır. Çift kanatlı ve üzeri nde saçak bulunan kapının yapım tekniği de diğerlerinden farklıdır. (Resim 5.68).

(a)

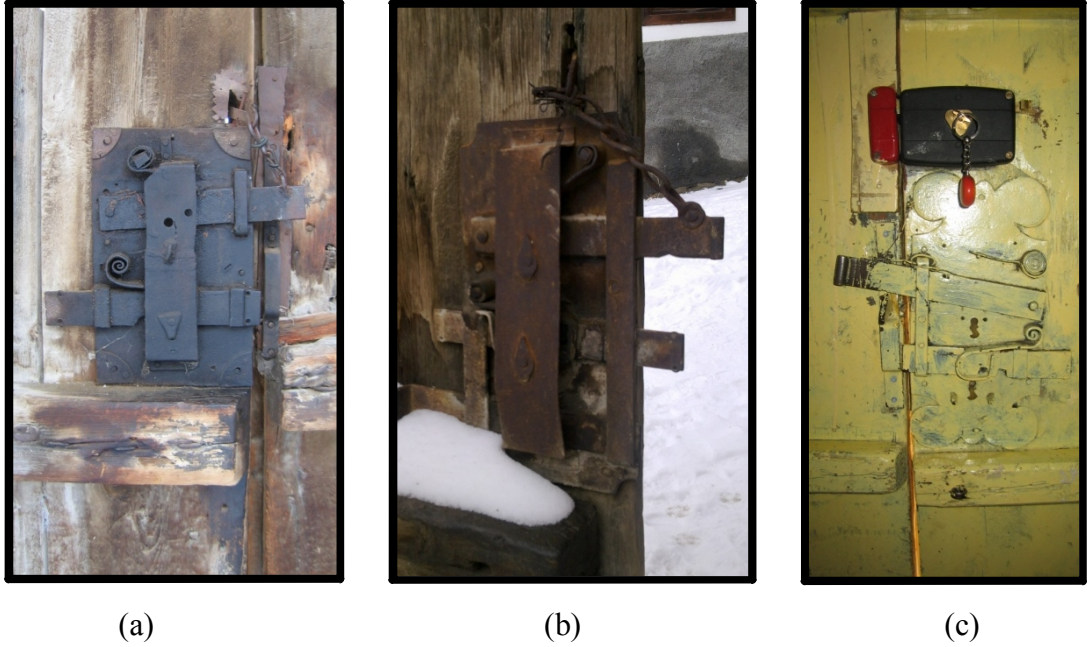
(b)

Resim 5.68 31 numaralı ev avlu kapısı

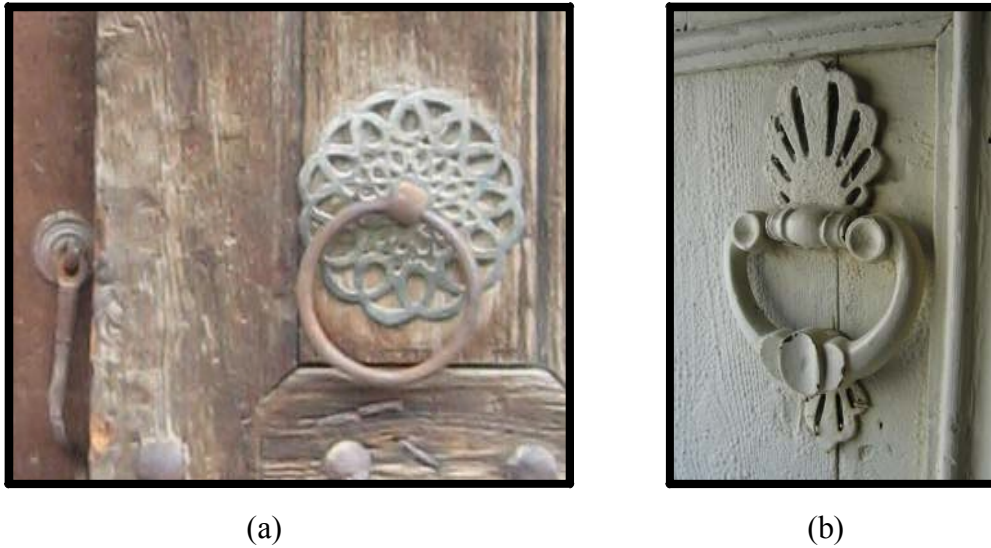
Avlu kapıları ile ilgili yapıları karşılaştırmada, özgünü yerinde olmayan Balçıçek Evi'nin avlu kapısı ile benzerlik oluşturabilecek kapılar 1, 8, 14, 16 ve 30 numaralı yapıların avlu kapılarıdır. 1 ve 16 numaralı yapıların avlu kapılarının üzerinde Balçıçek Evi'ndeki gibi içinde bulunduğu taş duvar üzerinde alaturka kiremit harpuşta bulunmaktadır. 8 ve 14 numaralı yapıların avlu kapıları Balçıçek Evi'nin avluya açılan dış kapısı gibi iki aynalı ve biçim olarak benzer kapılardır. 30 numaralı yapının avlu kapısının aynası ile Balçıçek Evi'nin yoldaki giriş kapısındaki ayna, aynı şekilde tek aynalı ve ayna üzerindeki göbek şekli benzer durumdadır.

Avlu ve dış kapılarla ilgili detaylar

Avlu ve dış kapılarda kapıların kilitleri, kapı kulpları, kapı tokmakları, menteşeli metal malzemeden yapılmış, üzerlerinde işlemler bulunan elamanlardır (Resim 5.67, 5.70).

Resim 5.69 (a) 8 numaralı ev, (b) 23 numaralı ev, (c) 13 numaralı ev metal aksamli kilit sistemleri

Resim 5.70 (a) 31 numaralı ev kapı kulpu, (b) 13 numaralı ev kapı tokmağı

5.4.7. Yapım teknikleri

Ayaş evlerinde genel yapı malzemeleri doğal taş ve ahşaptır. Evlerin temelleri, bodrum katları ve kısmen zemin katları moloz taş, 1.kat ve üstü ahşap çatki sistem ile kurulmaktadır. Çoğu kota oturan yapılarda, zemin katın, kottan dolayı üstte kaldığı

cephede duvarları da ahşap çatki olabilmektedir. Ahşap çatkılarının dolguları genelde kerpiç olmakla beraber, tuğla ya da ön cepheye tuğla, diğer cephelerde kerpiç olma durumları da vardır. Taş duvarlar yapının kendi malzemesi olarak kullanılmakla beraber avlu duvarı olarak da devam edebilmektedir. Yapıda döşemeler döşeme kirişlerinin oluşturduğu iskelet üzerinde kaplama tahtası, genellikle toprak dolgu olarak yer almaktadır. Bu döşeme kirişlerinin altı ahşap tavan ile kapatıldığı gibi, genelde zemin kattaki servis mekanlarında açık halde bırakılmaktadır. Evlerde odalarda döşeme malzemesi döşeme tahtası iken giriş sofası, mutfak ve diğer servis alanlarında pişmiş toprak karolar, tuğla ya da kayrak taşı kullanılmaktadır. Ayaş evlerinde çatıların iskeleti ahşaptır. Bitişik durumdaki evlerdeki çatılar değişik biçimler almakta hatta birbiri üzerinde bitmektedir. Çatı örtüsü alaturka kiremittir.

5.5. Karşılaştırma Sonuçları

Ayaş evleri farklı özellikleri ile incelenerek Balçıçek Evi ile olan benzer ve farklı yönleri irdelenmiş, Balçıçek Evi'nin Ayaş evleri içindeki yeri incelenmiştir. Bununla beraber restitüsyona yol göstermesi için Balçıçek Evi'nin bozulan, kaybolan ve değişmiş detayları için benzer yapılarda kaynak aranmıştır. Balçıçek Konutu'nun arazi ile ilişkisi, karşılaştırılan evlerin %26'sında olduğu gibi hem avludan, hem de yoldan girişi olan evler konumundadır. Karşılaştırılan evlerin %32'sinde olduğu gibi iki yüzlü iç sofalı plan tipine sahiptir. Plan elemanları tüm evlerde olduğu gibi servis katında sofa, aşane, servis odaları, samanlık, ahır mekanlarından, yaşam katı divanhane ve odalardan oluşmaktadır.

Tavanları, döşemeleri, iç kapıları, dolapları, sedirleri, ocağı diğer evler ile benzerlik göstermektedir. Çift kolla sahanlığa, tek kolla sofa ortasından yaşam katına çıkan merdiven tipi karşılaştırılan evlerde görülmemiş, Balçıçek Evi'ne özgü bir merdiven olarak görülmektedir. Balçıçek Evi kendine özgü cephe özelliklerini bünyesinde toplamıştır. İki yüzlü iç sofalı plan tipi %32 evlerde olmasına rağmen, her iki yüzde de orta tip çıkma yalnızca Balçıçek Evi'nde vardır.

Balçıçek Evi'nin ön çıkması Ayaş'ta tek olan, geleneksel Türk evlerinde de az rastlanan yarım daire formundadır. Cephe duvarları, karşılaştırılan evlerin %15'inde Balçıçek Evi'nde olduğu gibi hem tuğla, hem kerpiç dolgu içermektedir. Kaplama

malzemesi kerpiç dolgu evlerin tamamında tuğla dolgulu evlerin %50'sinde toprak ya da kerpiç sıvadır. Tuğla dolgulu evlerin %50'si kaplamasızdır.

Ayaş evlerinde pencereler dikey kayar ve dikey menteşeli açılır tip pencerelerdir. Evlerin %50'sinde Balççek Evi'nde olduğu gibi düşey kayar pencere tipi mevcuttur. Karşılaştırılan evler içinde 8 tanesinde Balççek Evi'nde olduğu gibi üç pencerenin oluşturduğu kompozisyonlar bulunmaktadır. Evlerin dış kapıları Balççek evinde olduğu gibi aynalı tip kapılardır. Farklı biçimlere bürünmüş kapılarda iki evinki Balççek Konutundaki gibi tek aynalıdır. Balççek Evi'nin dış kapı motifi başka dış kapılarda bulunmamaktadır. Avlu kapılarında Balççek Evi'ndeki gibi harpuştalı olanların oranları %25'dir. 30 numaralı evin avlu kapısının ayna modeli, Balççek Evi'nin dış kapısının ayna modeli ile benzeşmektedir.

Karşılaştırılan evlerin yapım teknikleri Balççek Evi'nde olduğu gibi zeminde kalın taş duvarlar, üst katta kerpiç ve tuğla dolgulu ahşap çatkı duvarlardır.

Yapılan çalışma sonucu Balççek Evi'nin cephe özellikleriyle diğeri Ayaş evlerinden ayrıldığı, yapım tekniğı, iç mekan kavramları ve özellikli mimari elemanları bakımından Ayaş evleri ile benzeştiğı görülmektedir.

6. RESTİTÜSYON

Bir yapının ilk yapıldığı durumu ya da belirli bir tarihteki durumunu, yapı üzerindeki kalıntı ya da izlerden, yapıya ait dönem fotoğraf ya da çizimlerden yapının çevresindeki verilerden ve yapıda yaşayanların anlattıklarından yararlanarak, restitüsyon çizim teknikleri ile belgelenmeye restitüsyon denmektedir. Restitüsyon yapıların özgün haliyle ilgili, bilgi sahibi olmak için yapılır. Restorasyon projeleri hazırlanırken, verilecek kararlar için temel oluştururlar. Restitüsyon çizimleri Ek-5 olarak verilmiştir.

6.1. Yapıda Bilinmeyenlerin Tespiti

Analizi yapılacak yapının bilinmeyenleri için kendisinden bilgi alma yöntemidir. Yapıda bize bilgi verebilecek noktalar Ek-3 İzler analizi'nde rölöve çizimleri üzerinde renklendirme yapılarak kalıntılar, izler, tanımlı boşluklar ve kayıp mimari elemanlar olarak işlenmiş ve resimlendirilmiştir. Yapı içinde yapılan bu analizlerin tarifleri, bulundukları mekanlar ve pozları anlatılacaktır.

Kalıntılar

Kalıntılar, yapı içinde, yapı elemanlarının bir kısmının kalmış olduğu durumlardır. Kalıntının durumuna göre, yapı malzemesi, biçimi ve ölçüsünden biri yada hepsi belli olabilir. Balçıçek Evi'nde kalıntı olarak alabileceğimiz yapı elemanları şunlardır:

Z03 Mutfakta ocak, N3 ve N4 Nişleri, 101 Sofada P5.1, P5.2, P5.3, P5.4, P5.5, P5.6, P2.5, P2.6, P2.7, P2.8 pencere doğramaları, ön seki, 102 Odada K3.4 giriş kapısı, 103 Oda K3.3 giriş kapısı, 104 Oda K3.2 giriş kapısı, 105 Oda K3.1 giriş kapısı, 104 Oda ve 105 Oda arası bölücü duvar kalıntıları yapı içerisinde bulunan yapı elemanlarıdır.

İzler

İzler, yapı içerisinde kalıntısı bulunmayan yapı elemanlarının bulundukları yerde bağlantı, renk gibi izler ya da büyüklüğünü net tarifleyen çerçeveler, boşluklar

bırakmasıdır. Balçıçek Evi'nde iz olarak kabul edebileceğimiz yapı elemanları şunlardır:

Z6 Tuvalet P7.1 penceresi, 102 Oda P6.10, P6.11, P6.12 pencere doğramaları, 103 Oda P6.7, P6.8 pencere doğramaları, 104 Oda P6.4, P6.5, P6.6 pencere doğramaları, 105 Oda P6.1, P6.2, P6.3 pencere doğramaları izleri yapı içerisinde bulunmaktadır.

Tanımlı boşluklar

Tanımlı boşluklar, yapı içinde kalıntısı ya da izi bulunmayan fakat yapının plan kurgusu içinde tanımlı boşluklar bulunması durumudur. Balçıçek Evi'nde boşluk olarak kabul edebileceğimiz veriler şunlardır:

102 Odada kapı arkasındaki 100cm'lik boşluk, 103 Odada kapı arkasındaki 100cm'lik, boşluk 104 Odada kapı arkasındaki normalden fazla (100cm) boşluk, 105 Odada kapı arkasındaki 100cm'lik boşluk, mekansal kurgu içerisinde anlamı olan boşluklardır.

Kayıp mimari elemanlar

Kayıp mimari elemanlar, yapı içerisinde kalıntısı, izi ya da tanımlı boşluğu olmayan ya da tanımlı boşluk yaratmayacak biçime sahip olan yapı elemanlarının durumudur. Balçıçek Evi'nde kayıp mimari elemanlar olarak araştırılacak yapı elemanları şunlardır:

Z01 döşeme malzemesi ve tavan kaplaması, Z02 de DLP-2 dolabı zemin malzemesi, Z03 Mutfak döşeme malzemesi, tavan kaplaması, Z05 DLP-4 dolabı zemin malzemesi, 101 Sofa, 102, 103, 104, 105 Oda döşeme ve tavan malzemeleri kayıp mimari elemanlardır.

6.2. Restitüsyon İçin Kaynak Kullanımı

Restitüsyon çizimlerinin oluşumu için kullanılan veri ve belge toplama işi çeşitli yöntemlerle yapılmaktadır. Bu verilerin güvenilirliği, onları elde etme yöntemi ile direk bağlantılıdır. Balçıçek evinde yeri, biçimi, net ölçüleri, malzemesi ile günümüze ulaşmış ve hala kullanılabilir ya da basit onarım ile kullanılabilir yapı

elemanları dışında, restitüsyon araştırma ve belgeleme yöntemleri ile ulaşılabilecek yapı elemanları bulunmaktadır. Bu elemanların bilgilerine ulaşma yöntemler şöyle sıralanabilir:

Yapı içi karşılaştırma yöntemi

Yapılan ve Ek 3- İzler analizi'nde rölöve çizimleri üzerine işlenen izler analizi ile ortaya konulan yapı elemanları için yapının kendisinde bir eşi ya da benzeri ile karşılaştırma durumudur.

Yapı dışı karşılaştırma yöntemi

Yapının dışında, çevredeki yapılardan bilgi toplama yöntemidir. Restitüsyonu çizilecek yapı ile yapısal karakteri, büyüklüğü, yapım tekniği aynı ya da benzer yapılar ile yapılacaktır. Bu karşılaştırmalar 5. Bölümde karşılaştırmalı çalışma başlığı altında Aşağı Ayaş'ta 34 yapı ile yapılmış metin, resim ve tablolar olarak sunulmuştur.

Arşiv belgelerinden elde edilen bilgiler

Yapının özgününe ait fotoğraflar, çizimler ve başka evraklardan yararlanarak yapı elemanları hakkında tahminde bulunmaktır.

Sözlü kaynaklardan elde edilen bilgiler

Yapının sahibinden ya da yörenin insanından alınan sözlü bilgilerdir.

6.3. Restitüsyonun Değerlendirilmesi

Restitüsyon oluşturulurken şöyle bir yöntem izlenmiştir.

Yapıdaki bozulmalarla birlikte özgün olmayan malzemelerin ya da mekanların tespiti yapılmış ve Ek-2 Bozulmalar analizinde işlenmiştir. 6.1 Yapıda bilinmeyenler tespiti başlığı altında anlatıldığı gibi bilinmeyen malzemeler için; kalıntılar, izler, boşluklar, kayıp mimari elemanlar olarak tespitleri yapılarak Ek-3 İzler analizine işlenmiştir. Bu bilinmeyenlerle ilgili öncelikle yapı içi karşılaştırma, daha sonra yapı dışı karşılaştırma yapılmıştır. Kitaplardan, belediye arşivlerinden ve internetten bilgiler

edinilmiştir. Yapının kullanıcıları ile konuşularak yapı elemanları hakkında sözlü bilgi edinilmiştir. Edinilen tüm bilgiler karşılaştırılarak çalışmalar tespit edilmiş ve en güvenilen bilgiye ulaşılmaya çalışılmıştır. Elde edilen bilgilerin güvenilirliğinin tespiti için bilgi kaynağına göre puanlama yapılarak güvenlik seviyesi tespiti yapılmıştır. Bunu için yapıda kalıntısı ve izi olanlara 5 puan, yapı içi karşılaştırma ile elde edilen bilgiler 4 puan, Yapı dışı kaynaktan elde edilen bilgiler 3 puan, yazılı kaynak ve fotoğrafa dayalı bilgiler 2puan ve sözlü bilgiler ile mimari gerekliliğe dayanan bilgilere 1 puan verilmiştir. Yapılan puanlamada mimari elamanlar varlığı, konumu, ölçüleri, biçimi ve yapı malzemesi olarak incelenmiş, her bilgi içi ayrı puan verilmiştir. Her incelemede 5 puan verilen elaman 30 tavan puana ulaşarak 1. Derece güvenilirlik olarak derecelenmiştir. Puan her eksildiğinde güvenilirlik puanı da 1 derece düşmektedir. Güvenilirlik puan cetveli ve derecelendirmeler Çizelge 6.1ve 6.2’ de tablo olarak verilmiştir. Bununla beraber daha detaylı bir kaynak kullanım analizi Ek-4 Restitüsyon kaynak kullanım analizi paftalarında restitüsyon çizimlerinin üzerine renklendirme yaparak oluşturulmuştur. Burada ise yapıdaki bilinmeyenler ve değişmişlerle ilgili değerlendirmeler ve restitüsyon kararları anlatılacaktır.

Çizelge 6.1 Restitüsyon güvenilirlik derecesi 1

Restitüsyon önerisi	Varlığı	Konumu	Ölçüleri	Biçimi	Yapı malzemesi	Yapım tekniği	Güvenilirlik puanı/tam puan	Güvenilirlik derecesi
Z01 Sofa döşeme malzemesi							22/30	5. derece
101 Sofa döşeme malzemesi							27/30	2. derece
102-103-104-105 Oda döşeme malzemesi							26/30	3. derece
B01 ve B02 Ahır ve Depo döşeme malzemesi							28/30	2. derece
Z03 Mutfak döşeme malzemesi							22/30	5. derece
Z01 Sofa ve Z03 tavan kaplaması							30/30	1. derece
101 Sofa tavan kaplaması							23/30	4. derece
102-103-104-105 Oda tavan kaplaması							26/30	3. derece
102-103-104-105 Oda kapıları							29/30	2. derece
Kerpiç dolgu cephe kaplama malzemesi							30/30	1. derece
Tuğla dolgu cephe kaplama malzemesi							28/30	2. derece
			Kalın/İz (5puan)		Yapı dışı karşılaştırma(3 puan)		Sözlü kaynak(1puan)	
			Yapı içi karşılaştırma(4puan)		Yazılı kaynak, arşiv(2 puan)		Mimari gereklilik(1 puan)	

6.3.1. Birinci kat plan tipi

Birinci kattaki duvarların bazılarının tamamının bazılarının ise kısmen yok olması plan tipiyle ilgili analiz yapılmasını kılmuştur.

Balçiçek evi iki yüzölçü iç sofa bir plan yapısına sahip olduğundan plan tipinde iç sofa evlerin karakterini yansıtmaktadır. Ortada boydan boya sofa önünde ve arkada çıkma yaparak iki yanında odaları bulunmaktadır. Sofaya açılan dört kapı bulunması ve 104 ve 105 nolu odalar arasındaki duvarın kalıntılarının olması bu katta dört odanın olduğunu ve odaların büyüklükleri ile ilgili kesin sonuç vermektedir. Odaların arasındaki duvar ile kapılar arasında yaklaşık 90 cm boşluk olması, kapıların açıldığı duvarlarda dolaplar, olduğunu düşündürmektedir. Bu mimari elemanların zemin katta da olması ve buradaki boşluk ile üst üste olması, mimari elemanların biçimleri fonksiyonları ve ölçüleri ile ilgili fikir oluşturmaktadır. Yapılan yapı dışı karşılaştırmalarda da bu yapı elemanlarının genelde kapının açıldığı duvar üzerinde olduğu ve 60 cm'in üzerinde derinlik verenlerde genelde gusülhane olduğu görülmektedir. 2, 3, 28, 32 numaralı evlerin yaşam katlarında Balçiçek Evi'nin zemin katlarında olduğu gibi yüklük-lambalık-gusülhane üçlüsü bulunmaktadır. Konut sahibinin de sözlü bilgilerinin bu bilgileri desteklemesi odaların dördünde de aynı zemin kat odalarda olduğu gibi yüklük, lambalık ve gusülhanenin beraber olarak kurgulandığını göstermektedir.

6.3.2. Döşeme malzemeleri

Zemin kat sofa ve mutfakta zeminde bulunan beton şap malzemenin yerindeki özgün malzemenin tespiti için yapı dışı karşılaştırma, sözlü kaynak ve yazılı kaynak beraber kullanılmıştır. Karşılaştırmalı çalışmalarda 34 evin 32 tanesinde giriş sofası ve ıslak mekanlar döşeme kaplama malzemesi özgünlüğünü yitirmiş ve çimento şap atılmıştır. 23 numaralı yapıda mutfak tuğla kaplama, 31 numaralı yapıda ise pişmiş toprak karodur. Yapı sahibi ile yapılan görüşmelerde bu alanlarda ve gusülhanelerde karolar olduğundan bahsetmiştir. Bununla beraber Dr. Nevin Turgut Gültekin 19. yüzyılda Anadolu Kenti ve Konut Dokusu Ayaş ve Beypazarı / 2010 kitabında sayfa 71'de "Zemin kat, mutfak ve kilerde döşeme kaplaması olarak pişmiş toprak karolar ve bazen de kayrak taşı kullanılmıştır." diye bahsetmektedir. Tüm bu veriler

doğrultusunda bu servis alanlarının döşeme malzemelerinin pişmiş toprak karo olduğu düşünülmektedir.

Yaşama katındaki divanhane diye adlandırılan sofa ve odaların döşeme malzemeleri yapı içi ve yapı dışı karşılaştırma ile sözlü bilgilere başvurarak tahmin edilmiştir.

Yapılan karşılaştırmalı çalışmada Ayaş'taki evlerde yaşama alanlarında döşeme malzemesi ahşap olduğu görülmüştür. Zemin kattaki odalarda ahşap döşeme malzemesi özgünlüğünü koruduğu için yapı içi karşılaştırma aynı bilgiyi vermektedir. Bu bilgiler doğrultusunda yaşam katındaki sofa ve odaların döşeme malzemelerinin ahşap malzeme olduğu düşünülmektedir. Bodrum kattaki ahır ve samanlıkla ilgili karşılaştırmalı çalışmalarda Ayaş'ta genelde bu mekanlardaki malzemelerin sıkıştırılmış toprak olduğu görülmektedir. Mekanların genel durumu ve yazılı kaynaklardan alınan bilgiler doğrultusunda bodrum kattaki mekanların döşemelerinin sıkıştırılmış toprak olduğu düşünülmektedir (Bkz. Resim 5.45-5.46)

6.3.3. Tavan malzemeleri

Zemin kattaki odalarda özgün ahşap tavan kaplamalarının olması tavan kaplamaları için yapı içi karşılaştırma imkanı tanımıştır. Yapılan yapı dışı karşılaştırmalarda Balççek Evi'ndeki Z02 ve Z05 odalarındaki tavan tipinin D tipi tavan ile, Z04 odadaki tavan tipinin A tipi tavan ile benzeştiği görülmüştür. Zemin katta Z01 Sofa ve Z03 Mutfak mekanlarında ahşap tavan kaplaması bulunmadığı, bunula ilgili yapılan yapı dışı karşılaştırmalı çalışmalarda evlerin çoğunda bu gibi servis mekanlarında tavan kaplaması olmadığı görülmüştür. Yapı sahibinin sözlü bilgileri de yapı içi ve dışı tespitleri desteklemektedir.

1.kat sofa ve odalarda yapı dışı karşılaştırma ve yazılı kaynaklara dayanarak, kaplama malzemesi olduğu ve kayıp malzeme durumunda olduğu düşünülmektedir. Karşılaştırma yaptığımız yapılarda yaşam katındaki sofada zemin kat odalar gibi daha sade ve işlemsiz, genelde de çıta ile derzleri kapatılmış kaplama tahtaları olduğu görülmüştür. 1, 3, 9, 10, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 23, 24, 27, 30 ve 33 numaralı yapılar A tipi kaplama ile anlatıldığı gibidir. Zemin kat odalarda da bulunan bu tavan tipi, tavanı iki ayrı seviyede (kotta) olan 101 Sofa gibi mekanlar için köşe

dönüşleri ve mekan boyunca devamlılık için kaplamanın ve çıtaların tek yönde gittiği tavan biçiminin yani A tipi tavanın, sofanın tavanı olduğu düşünülmektedir. Bu tavan tipi yapı içinde Z04 mekanında da mevcuttur.

Yapılan karşılaştırmalı çalışmalarda oda tavanlarının sofanın tavanından daha önemli ve işlemeli olduğu görülmüştür. Zemin katlardaki oda tavanları da göz önünde bulundurularak ve konut sahibinin de bilgisine başvurarak odalarda da tavanın çıtalı tavan olduğu, fakat daha işlemeli olduğu düşünülmüştür. Yapı sahibinin verdiği bilgi, tavandaki çıtaların doğrusal değil, yan yana dizilmiş çerçeveler şeklinde olduğudur. Bu bilgi ile karşılaştırmalı çalışmalarda çerçeve oluşturan tavan tipleri incelenmiştir. Yapılan incelemede en çok kullanılan çerçeve oluşturan çıtalı tavan tipi olan ve 2, 6, 19, 25 numaralı yapılarda bulunan C tipi tavan kaplaması olabileceği düşünülmektedir.

6.3.4. İç kapılar

1.katın iç kapılarının kasaları ve kısmen pervazları yerinde bulunduğundan, malzeme, detay ve ölçü olarak zemin kattaki kapılar ile aynı olduğu görülmüştür. Z06 Tuvaletteki kapının kanadının kasasına göre çok daha gösterişli olması ve diğer oda kapıları ile benzerliği kapı kanadının üst kattan taşındığını düşündürmektedir. Yapılan karşılaştırmalı çalışmada kapı kanatlarının tüm evlerde aynalı kapı olduğu görülmüştür. Bununla beraber evlerdeki kapıların katlara göre farklılık gösterebildiği, yaşama katının kapılarının, servis katı kapılarında daha gösterişli olabildiği görülmüştür. Buna rağmen Balçıçek evinde zemin katta da lambalık, yüklük ve gusülhane gibi önemli mimari elamanlar barındıran mekanlar olması ve ev sahibinin verdiği sözlü bilgiler 1. Kat odalarında, zemin kat odalarında bulunan K1 tipi tek aynalı, göbekli kapı olduğu düşüncesini güçlendirmektedir.

6.3.5. Ocak ve baca

Mutfakta varlığı ile olan taş ocak, yapısal ve biçim olarak geleneksel Ayaş evlerindeki ocaklar ile benzerlik göstermektedir. Ocağın bacasının, yapının bodrum kattan itibaren zemin katın bitimine kadar devam eden özgün 80 cm kalınlığındaki taş duvarın içinde bulunması ve taş duvar içinde böyle bir bacanın sonradan

yapılmasının çok zor olması, ocağın yapının ilk inşaatı sırasında yapıldığı izlenimini vermektedir. Yine ocağın yanındaki genelde çiralar için yapılan nişin varlığı da bu düşünceyi desteklemektedir. Bununla beraber bacanın birinci katta, gösterişli bir pencere olduğu düşünülen pencere izinin 60 cm arkasına gelmesi, özgün olduğu kesin olmayan alaturka kiremit çatı örtüsünde baca için bir boşluk olmaması, çatı strüktüründe baca çıkışı için herhangi bir kasnak bulunmaması bacanın özgünlüğünün mutlaka sorgulanması gerektiğini göstermektedir. Yapılan restitüsyon çizimlerinde varlıkları ile bulunan ocak ve baca özgün olarak kabul edilerek çizilmiştir. Fakat uzun zamandır kullanılmayan yapının, bir sürede yalnızca zemin katının kullanıldığı bilinmektedir. Yapı sahibinin ocağı hep kullandıklarını söylemesi, fakat baca ile ilgili bilgi aktaramaması bu ocağın erken dönem bir eklenti de olabileceğini göstermektedir. Ocak ve baca ile ilgili restorasyon sırasında malzeme analizleri yapılarak daha doğru bilgilere ulaşılabileceği düşünülmektedir.

6.3.6. Tuvalet ve abdestlik

Yapıda Z01 Sofa’ da bulunan tuvaletin önünde özgün yapısında olmasa bile bir abdestliğin bulunması, yönünün kible yönünde olmaması, tuvaletin duvarlarının sofa yüksekliğinden alçak olmasına rağmen ahşap dikmesinin döşeme kirişleri ile uyumlu bir yapıda ve bağlantılı olması ve diğer Ayaş evlerinde örneklerinin bulunmasından dolayı özgün olduğu düşünülmektedir. Zeminine şap atılması tuvalet taşının özgün olmaması tuvaletin zemin malzemeleri hakkında bilgi durumunu zayıflatmaktadır. Bununla beraber karşılaştırmalı çalışmalarda ıslak mekanlarda kullanılan malzemenin pişmiş toprak karolar olduğunu göstermektedir. Tuvaletin çıkışında bulunan abdestliğin betondan olması, yapısal olarak özgün olmadığını gösterse de, tuvalet ile birlikte olması konumunun özgün olabileceğini göstermektedir.

6.3.7. Cephe elemanları

Dış duvarlar

Balççek Evi’nin cephesi genel olarak taş, tuğla dolgulu ve kerpiç dolgulu ahşap çatki duvarlardan oluşmaktadır. Kerpiç dolgulu olan yan ve arka cephede cephenin sıvalı olduğu belli yerlerdeki sıva kalıntılarından da anlaşılmaktadır. Yapı dışı

karşılaştırmalarda kerpiç dolgulu yapıların tamamında toprak ya da kerpiç sıva bulunmaktadır.

Ön cephede dolgunun tuğla olması ve tuğla diziliminin balıksırtı biçiminde olması burada cephenin sıvasız olabileceğini düşündürmektedir. Tuğlaların balıksırtı biçiminde olmasına rağmen çok özensiz dizilmesi hatta önemli bölümlerde bu düzenden çıktığı gelişigüzel dizildiği görülmektedir. Yapılan karşılaştırmalı çalışmada dolgu malzemesi tuğla olmasına rağmen, üzerinde toprak ya da kerpiç sıva bulunan yapılar vardır. 1, 2, 9, 17 ve 29 numaralı evler tuğla dolgulu yapılar olmasına rağmen sıvalı yapılardır. 16, 24, 25, 28, 30 ve 33 numaralı evlerse tuğla dolgulu ve kaplamasız evlerdir. Bu evlerin cepheleri incelendiğinde tuğlalar açıkta olmasına rağmen, tuğla dizilimlerinin tek tip ve çok düzenli olmadığı görülmüştür. Genelde sıvalı cephelerde kenar dikmeleri ve kat silmeleri cephede görünür durumdadır. Bu durum kat silmeleri ve kenar dikmelerinin dolgu malzemesinden birkaç santim daha ileride olması ile sağlanmaktadır. Balçiçek Evi'nde ise köşe dikmeleri ve kat silmeleri ile tuğla dolgu hem yüz olarak görülmektedir. Yapıdan alınan bu detay bilgileri, karşılaştırmalı çalışmadan gelen bilgiler ve yapı sahibinden alınan bilgi doğrultusunda ön cephenin kaplamasız olduğu düşünülmektedir.

Pencereler

Cephelerin dolgusunun boşalmasına rağmen ahşap strüktürün sağlam olması pencerelerin yeri ve boyutları için bilgi vermektedir. Zemin kattaki pencerelerin özgün olarak günümüze gelmesi, zemin kattaki gibi 1/2 orandaki düşey kayar pencerelerin biçimleri ve çalışma prensipleri hakkında fikir oluşturmamızı sağlamaktadır. Yapılan karşılaştırmalı çalışmada düşey kayar pencereler birkaç farklı şekilde biçimlenmektedir. Balçiçek Evi'nde zemin kat ve 1. Katta biçimleri bozulmamış merdivenler gibi çitalarla dört parçaya ayrılmış iki kanattan oluşan düşey kayar pencereler, 9, 16, 23, 24 ve 34 numaralı yapılarda da bulunmaktadır.

Ön cephenin iki yanındaki çıkmalarda bulunan pencerelerin bıraktığı izlerden üçlü pencere kompozisyonları oldukları anlaşılmaktadır. Yapılan karşılaştırmalı çalışmada 12, 14, 21, 25, 31, 32 numaralı yapıların üçlü grup pencereler olduğu görülmektedir. Bu yapılardaki üçlü pencere grupları birbirinden farklı biçimdedir. Üçlü pencerelerde

ortadaki pencerenin, iki yandaki pencereleri aşan kısmının, tek kemer, üçlü kemer, üçgen ve düz biçimde bittiği görülmüştür. Yapının ön cephesini bütün olarak ele aldığımızda, yapının yarım daire çıkması, çıkmanın pencerelerinin tek kemerli pencereler olması ve kemerli pencerelerin üst seviyelerinin pencere izleri ile aynı kotta olması, buradaki orta pencerenin üstte tek kemer biçiminde bittiğini anlatmaktadır. Bununla beraber yıkılmış olan ve arşiv taramalarında fotoğrafları bulunan Aşağı ve Yukarı Ayaş Konaklarında bulunan üçlü pencere tipleri ile Balççek Evi'nde bulunan pencere izlerinin birbirleri ile uyuşması restorasyon çizimlerinde önemli etken olmuşlardır (Resim 6.1, 6.2)

Resim 6.1 Yukarı Ayaş Konağı

Resim 6.2 Aşağı Ayaş Konağı

Avlu kapısı

Mevcutta demir kapı olarak yenisi yapılan avlu kapısının bulunduğu taş duvarın yapı malzemeleri ve yapım biçiminden dolayı özgün olduğu düşünülmektedir.

Yapılan karşılaştırmalı çalışmalarda avlu kapıları üzerinde saçak olanlar ve avlu duvarının oluşturduğu ve üstünü alaturka kiremitin örttüğü harpuştalı olanlar olarak görülmektedir. Avlu kapısının bulunduğu duvarın yapısı itibarı ile burada harpuştalı bir avlu girişi olduğu görülmektedir. Karşılaştırmalı çalışmalarda avlu kapıları ile ilgili genelde avlu kapılarının aynalı kapılar olduğu ve giriş kapıları ile benzeştiği görülmektedir. 8 ve 14 numaralı yapıların avlu kapıları Balççek Evi'nin avludan giriş kapısı gibi iki aynalı olduğu görülmektedir. Balççek Evi'nin avlu kapısının da, avludan giriş kapısı gibi iki aynalı, çift kanatlı bir kapı olduğu düşünülmektedir.

Avlu merdiveni

Günümüzde yeni yapının 1. Katı ile bir köprü ile bağlanan yapının avlu tarafındaki dış kapısının özgününde avlu ile bir merdiven yardımı ile bağlantı kurduğu düşünülmektedir. Bulunduğu yüksekliğinden dolayı 10 basamaktan oluşan bu merdivenin yapının duvarı boyunca zemin kotu daha yüksek olan avlunun yüksek kısmına indiği ve oradan da toprak üzerindeki taş merdiven ile avlunun alt kısmına indiği düşünülmektedir. Yapı incelendiğinde ahırın kapısından dolayı merdivenin diğer yönde olma durumu söz konusu değildir. Merdivenin korkuluklarının, eklenti olan, yapıyı yeni binaya bağlayan ahşap köprüde kullanıldığı düşünülmektedir. Evin sahibi de anlatılanları teyit etmektedir.

6.3.8. Bitişik komşu yapıların durumu

Balççek Evi iki yanındaki yapılarla bitişik nizam komşu durumundadır. Yapının güneydoğu tarafına bitişik olan yapı iki katlıdır. Alt katı Beypazarı Caddesi'nden kot alan ve girişinin olduğu kattır. Ahşap çatıklı yapı, kerpiç dolgulu, geniş açıklıklı pencereli, iki yönde pencereleri bulunan bir yapıdır. Şu anda kullanılmamaktadır. Kilitli haldeki yapıya giriş imkanı yoktur. Balççek Evi ile yapısal ya da mekansal bir bağlantısı yoktur. Karşılaştırmalı çalışmada 4 numaralı yapı olarak incelenmiştir.

Balççek Evi'nin kuzeybatısındaki yapı sokağa dar cephe vererek arkaya doğru uzanmaktadır. Ahşap çatki sistem ile inşa edilmiş yapının, kırma çatısı Balççek Evi'nin üzerinde bitmektedir. Yapının zemin katı ön cephede Balççek Evi ile aynı hatta devam etmesine rağmen malzeme sürekliliği bulunmamaktadır. Ön cephedeki taşıyıcı konsol ile taşınan gönye çıkması ve saçak kotunun bir olması Balççek Evi ile benzer özelliklerdir. Komşu evin mekansal anlamda Balççek Evi ile hiçbir bağlantısı yoktur. Kalıntı ya da izde bulunamamıştır. Yapılarda kullanılan malzemeler içerde ve dışarıda farklılık göstermektedir. Beraber yapılmış olsalar bile, yapı malzemeleri, mimari kurguları, iç mekan karakterleri farklılık göstermektedir. (Resim6.2) Evin sahibi öldüğünden beri eve giriş çıkış imkanı yoktur. İnsanlardan alınan tek bilgi buranın köy odası olarak kullanılmış olmasıdır. Giriş kapısı diğer tarafındaki binadandır. Karşılaştırmalı çalışmada 10 numaralı yapı olarak incelenmiştir. Yapı sahibinin bulunmamasından dolayı içine girilemeyen ve sıva

raspası yapılamayan yapı için daha sonra yapılacak bir çalışmada mutlaka analiz yapılmalıdır. Bu yapı ile Balçiçek Evi'nin yapısal ilişkileri daha detaylı incelenmelidir.

7. RESTORASYON

7.1. Balçıcek Evi'nin Günümüzdeki Durumunun Değerlendirilmesi

Yapının mimari, çevresel ve yapısal olarak değerlendirilmesi yapılacaktır.

7.1.1. Yapının mimari özelliklerinin değerlendirilmesi

Balçıcek Evi 19. Yüzyılın sonlarında inşa edilmiştir. Ayaş'taki çoğu ev gibi iç sofalı (karniyarık) plan tipine sahiptir. Geleneksel Türk evlerinde az rastlanan, Ayaş'ta ise tek örneği olan yarım daire çıkma evin önemli özelliklerindendir.

Oturduğu arazi 3-4 m kot içerdiği için önden iki arkada üç katlı durumundadır. Arka cephede ortada bir çıkması mevcuttur. Yapının cephe rölövesine baktığımızda, farklı pencere tiplerinin oluştuğunu ve bu farklılığın bütünlük içinde cepheyi oluşturduğunu görmekteyiz. Pencere, kapılar, tavanlar, dolaplar, cephe süslemeleri az, sade bir güzellik içindedir.

Yapının plan tipi karniyarık diye tanımlanan ortada sofa ve iki yanında odalardan oluşmaktadır. Bu plan tipi Ayaş'ta bulunan evlerde en çok rastlanan plan tipidir.

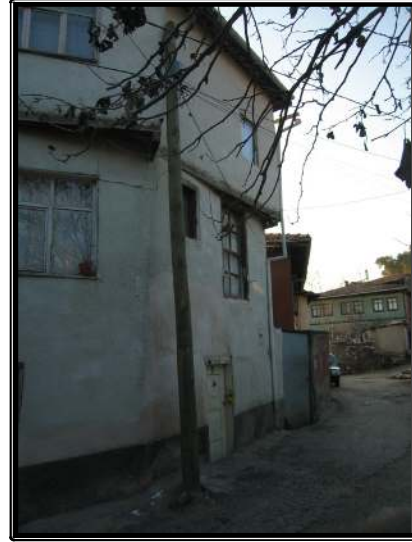
Yapıda ciddi anlamda bozulmalar olmasına rağmen, özgün olmayan malzeme ve eklenti çok az içermesi ve bu içeriğin kolaylıkla temizlenebilecek olması önemli bir durumdur.

7.1.2 Yapının çevre değerlendirmesi

Yapıya önde Sülüklü Sokak'tan, arkada alt kottan Beypazarı Caddesi'nden avludan giriş yapılmaktadır. Sülüklü Sokak ile Beypazarı Caddesi'nin birleştiği noktada, yapının da cephe aldığı bir meydanlaşma oluşmaktadır. Oluşan bu meydan yapının Cumhuriyet Meydanı'ndan Beypazarı Caddesi'nden yaklaşım sırasında yapının caddeye görsel anlamda cephe vermesini sağlamaktadır. Sülüklü Sokak üzerinde Sülüklü Sokakta geleneksel dokuya uyumlu tescilli ya da tescilsiz yapılarla birlikte, uyumsuz görüntü oluşturan betonarme ya da yığma yapılarda mevcuttur.

Resim 7.1 Sülüklü Sokak 1

Resim 7.2 Sülüklü Sokak 2

Resim 7.3 Sülüklü Sokak 3

Resim 7.4 Sülüklü Sokak 4

7.1.3. Yapısal değerlendirme

Zaman içerisinde oluşan bozulmalar yapıyı strüktürel anlamda etkilemiştir. Bodrum kat ve zemin katın depo bile olsa kullanılıyor olması, strüktürel yapısını korumasına neden olmuştur. 1.kat ve çatı strüktürü ise önemli malzeme kayıpları ile birlikte yok olma tehlikesi ile karşı karşıyadır. 1.kattaki özellikle cepheyi oluşturan ahşap çatkı duvarlar aksından kaymış çatının yükünü taşıyamaz duruma gelmiştir.

Zemin suyu ve yağmur sularının birikiminden bodrum kat duvarlarında nemlenme söz konusudur. Yapıyı ayakta tutacak müdahaleler mutlaka 1.derece müdahale olarak düşünülmektedir.

7.1.4. Yapının sosyal durumunun değerlendirilmesi

Ayaş içerisindeki tarihi dokuyu oluşturan yapıların çok büyük bölümü kullanılmamaktan ve bakımsızlıktan dolayı çok kötü durumdadır. Bu durum yapı sahiplerinin maddi durumlarının bu yapıları yaşatabilecek seviyede olmaması ve bilgi yetersizliğinden kaynaklanmaktadır. Balçiçek Evi'nin sahibi Balçiçek ailesi de bu durumdaki ailelerdendir. Yapıyı uzun zaman önce terk edip, arka avluda yeni bir ev yaptırmışlardır. Terk edilen yapı zaman içerisinde oluşan bozulmalarla yok olmaya mahkum edilmiştir.

7.2. Restorasyon Yaklaşımı

Terk edildiğinden dolayı yok olma durumu ile karşı karşıya olan Balçiçek Evi için hazırlanacak restorasyon projesi öncelikle yapıyı ayakta tutarak, yaşama yeniden katabilmek, barındırdığı özgün karakteri ve kültürel mirası gelecek nesillere aktarabilmek üzerine yapılmalıdır.

Yapının Ayaş'taki tek yarım daire çıkmaya sahip olması, birbirinden farklı çıkma ve pencere tiplerini barındırmasından dolayı cephede restitüsyona yönelik bir restorasyon önerisi getirilecektir.

Yapının plan tipinin Ayaş'ta en çok rastlanan karnıyarık plan tipi olması, iç mekanda kullanılan yapı elamanlarının biçim, ölçü ve malzeme özelliklerinin diğer evlerde de rastlanmasından dolayı, plan tipi ve yapı elamanlarıyla ilgili, yapı içinde varlığı, kalıntısı olan konumu, biçimi, ölçüsü ve yapısal özellikleri tamamen bilinen yapı elamanları özgün malzeme ve özgün detayla, biri ya da birkaçı bilinmeyen yapı elamanları, gereklilik durumuna göre kalıntıların korunması ya da mekansal kurguya uygun çağdaş malzeme ve detayla yenileme, konforu oluşturacak elamanlar için çağdaş malzeme ve detayla yeni eklenti yapılacaktır. Restorasyon kararları ile ilgili müdahale ilkeleri 7.3.1 Genel müdahale ilkeleri başlığı altında tablo ve metin halinde ayrıntılı olarak verilmiştir.

Yapının içinde bulunduğu sosyal faktörlerden dolayı yapıyı özgün işlevi olan ev olarak restore etmek ve yaşatabilmek mümkün gözükmemektedir. Yapı sahibinin artık yeni bir evde oturuyor olması, burayı ev olarak kullanmayı düşünmemesi ya da bu amaç için yapılacak projelere mali kaynak yaratmaması, Kültür Bakanlığının ve Belediyenin yaptığı yardımların bu yapıyı restore etmek için yetersiz kalması özel yatırımcı ve bununla beraber yeni işlev faktörünü ortaya çıkarmıştır.

Evin sahibi Hasan Basri Balçıçek ile yapılan görüşmelerde, yapıyı ticari amaç ile kullanacak, özel girişimci için olumlu düşünceler içinde olduğunu söylemiştir. Düşündüğü mali çerçevesinde yapının restorasyonu için harcanan paranın, özel girişimcinin yapıyı 5-10 yıl bedelsiz kullanımı sonucu dönüşebileceğini anlatmıştır. Bu durumun restorasyonu tamamlanmış, yeni işlev kazanmış bir yapının bölge ve bölgenin geleceği açısından yatırımcılar içinde uygun olabileceği düşünülmektedir.

Tarihi yapıların yeni nesillere aktarabilmesi için kullanılması, yaşama kazandırılması büyük önem taşımaktadır. Korumanın amacı tarihi kültürümüzü günümüze ve geleceğe kazandırmaktır. Yapılan restorasyonların günlük değil, tarih boyunca sürekliliğinin olmasıdır. Bunun için de finansal desteğe mutlaka ihtiyacı vardır. Bu finansal destek yapıyı yeni işlevi ile belirli bir süre için kirasız kullanılacak özel girişimciden sağlanacaktır.

7.2.1. Yeni işlev önerisi

7.2’de bahsedilen sebeplerden dolayı yapıya yeni işlev önerilmesine karar verilmiştir. Tarihi yapılara yeni işlev yüklemek, nasıl bir işlev yüklenmeli sorusunu da beraber getirmektedir. Yapıya yeni işlev önerirken yalnız yapı değil, yapı çevresi ile birlikte ele alınmalıdır.

Yapının içinde bulunduğu tarihi dokuya zarar verecek işlevler olmamalıdır. Dokunun çevresel, yapısal, sosyal durumunun içinden çıkan bir işlev olmalıdır. İnsanlar Ayaş’ın sokaklarında, tarihi yapılarında dolanırken hissettiklerini yapının işlevinde de hissetmeli ve yaşamalıdır. Yüklenecek işlev aynı zamanda yapının korunmasının sürekliliğini devam ettirebilmesi için finansal dönüşümün de bir parçası olmalıdır.

Anlatılan bu faktörler ve evin sahibinin de onayı ile yeni işlev; Ayaş'ın yöresel gıda ürünlerinin, hazırlanması, sergilenmesi ve satışına olanak sağlayan mekanlar ile bu ürünlerin, yine geleneksel yöntemlerle pişirilerek, insanlara sunulduğu mekanlar olarak düşünülmüştür.

7.2.2. Mekanların yeni kullanımları

Yeni işlevlendirme farklı katlara birbirleri ile bağlantılı farklı işlevler yüklemektedir. Mekansal anlamda katların ve içindeki mekanların işlevleri şöyle olacaktır.

Bodrum kat

Bodrum katta Ayaş'ta üretilen domates, kırmızıbiber, dut, kiraz, bal, ayçekirdeği, güvey, övez, elma gibi ürünlerin işlenmesi ve paketlenmesi için mekanlar oluşturulmuştur. Malzemelerin işlenmesi için gerekli olan ısıtma işlemleri yöresel tekniklerle avluda yapılacaktır. Bodrum katta çalışan insanlar ihtiyaçlarını yine Balççek ailesine ait olan yeni binada gidereceklerdir.

Yapıya ham olarak giren ürünler satış için zemin kata domates, kırmızı ve yeşilbiber, dut, kiraz, elma, övez, yaş meyve olarak, domates, kırmızıbiber salça olarak, dut pekmez olarak, güvey çiçeği baharat olarak, bal kavonozlanmış ve petek halinde, ay çekirdeği yaş ve kavrulmuş olarak çıkacaktır. Hamurla ilgili bazlama, cızlama, gözleme, nevzime gibi ürünler zemin kattaki taş ocakta yapılacaktır.

Bodrum katta mekanların rölöve ve restorasyon projelerindeki isimleri şekil 7.1'de verilmiştir.

BODRUM KAT MEKANLARI İŞLEV DEĞİŞİKLİKLERİ VE İSİMLERİ	
RÖLÖVE	RESTORASYON
B01 AHIR	BO1 GELENEKSEL ÜRÜN HAZIRLIK
B02 DEPO	BO2 DEPO

Şekil 7.1 Bodrum kat mekan isimleri

Zemin kat

Zemin katta özgün mekanlardaki plan karakteri ve mimari elemanlar ile ölçüleri, biçimleri ve malzemeleriyle ilgili bir değişiklik yapılmamıştır. Zemin katta

geleneksel ürünlerin hamurla ilgili olanlarının yapımı, ortaya çıkan ürünlerin sergilenmesi, 1.katta yenecek yemeklerin pişirilmesi, gelen insanların karşılanması ve tuvalet işlevleri gerçekleştirilmiştir. Zemin katta mekanların rölöve ve restorasyon projelerindeki isimleri şekil 6.2’de verilmiştir.

ZEMİN KAT MEKANLARI İŞLEV DEĞİŞİKLİKLERİ VE İSİMLERİ	
RÖLÖVE	RESTORASYON
Z01 SOFA	Z01 SOFA
Z02 ODA	Z02 YÖRESEL GIDA HAZIRLIK
Z03 MUTFAK	Z03 MUTFAK
Z04 ODA	Z04 YÖRESEL ÜRÜN SERGİSİ
Z05 ODA	Z05 YÖRESEL ÜRÜN SERGİSİ
Z06 TUVALET	Z06 TUVALET

Şekil 7.2 Zemin kat mekan isimleri

1.Kat

1.katta bulunan odaları birbirinden ayıran duvarların yalnız kalıntılarının kalması ve tek mekan oluşmasından yararlanılarak yemek salonları oluşturulmuştur. Olmayan duvarların kalıntıları kullanılarak burada duvar olduğu anlatılmaya çalışılmıştır. 1.kat sofasında bulunan sekiler de yemek locası görevinde kullanılmıştır. 1.kattaki mekanların rölöve ve restorasyon projelerindeki isimleri şekil 7.3’de verilmiştir.

1.KAT MEKANLARI İŞLEV DEĞİŞİKLİKLERİ VE İSİMLERİ	
RÖLÖVE	RESTORASYON
101 SOFA	101 SOFA
102 ODA	102 YEMEK SALONU
103 ODA	103 YEMEK SALONU
104 ODA	104 YEMEK SALONU
105 ODA	105 YEMEK SALONU

Şekil 7.3 1.kat mekan isimleri

7.3. Restorasyon Müdahaleleri ve Teknikleri

Restorasyon genel kararları alınmadan önce, bu aşamaya kadar yapılan; rölöve, bozulmalar, kalıntılar ve izler, karşılaştırmalar, restitüsyon bulguları incelenerek bina bütünüyle değerlendirilmiş ve değerlendirmeler sonucunda verilecek kararlar için ilkeler belirlenmiştir.

7.3.1. Genel müdahale ilkeleri

- Öncelikli olarak yapının strüktürünü etkileyen etkenler ortadan kaldırılacaktır.
- Strüktürün etkilenen yapı elemanlarına, öncelikle özgün malzeme ve çağdaş teknikle, soruna çözüm olamıyorsa çağdaş malzeme ve teknikle müdahale edilecektir. Yapılan müdahaleler renklendirme ve tarihlendirme ile belirlenecektir.
- Yapıda varlığı ile tamamen bulunan ve işlevini yerine getiren ya da basit onarım ile işlevini yerine getirebilecek elemanlar, temizlemesi ve bakımı yapılarak aynen korunacaktır.
- Yapıda kalıntı olarak tanımlanan konumu, boyutu ve biçimi tamamen bilinen yapı elemanların, özgün malzeme ve teknik ile tamamlaması yapılacaktır. Tamamlama yapılan yeni malzemelerde renklendirme ve tarihlendirme ile tanımlama yapılacaktır.
- Yapıda kalıntı olarak tanımlanan konumu, boyutu ve biçiminden en az biri kesin bilinmeyen yapı elemanları, mimari gereklilik varsa özgün malzeme ve özgün teknikle tamamlanacak, tamamlama tekniği uygulanamıyorsa özgün malzeme, çağdaş teknik ile yeniden yapılacaktır. Mimari gereklilik yoksa izler muhafaza edilecektir. Tamamlanan ve yeniden yapılacak kısımlar renklendirme ve tarihlendirme ile tanımlanacaktır.
- Yapıda izler olarak tanımlanan konumu, ölçüsü bilinen, biçimi bilinmeyen, yapı elemanları, mimari gereklilik varsa mekansal kurguya uygun çağdaş malzeme ve çağdaş teknikle en sade detaylarıyla yeniden yapılacaktır. Mimari gereklilik yoksa izler muhafaza edilerek korunacaktır.
- Yapıda kayıp mimari elemanlar olarak tanımlanan kalıntısı ve izi bulunmayan ama mimari kurgu içinde olduğu bilinen yapı elemanları, mimari gereklilik var ise mekansal kurguya uygun çağdaş malzeme ve çağdaş teknikle malzemenin en yalın haliyle yeniden yapılacaktır. Mimari gereklilik yok ise yapılmayacaktır.
- Yapıda tanımlı boşluklar olarak tanımlanan kalıntısı ve izi bulunmayan ama mekan içinde geçmişte varlığı yer kaplamış, şimdi boşluk oluşturduğu düşünülen yapı

elemanları mimari gereklilik varsa mekansal kurguya uygun çağdaş malzeme ve çağdaş teknikle malzemenin en yalın halinde yeniden yapılacaktır. Mimari gereklilik yok ise yapılmayacaktır.

- Yapının strüktür yapısı, sıva ve dolgu malzemelerinin boşalması, tavan ve döşeme malzemelerinin kayıp olmasından dolayı görünür durumdadır. Yeni yapılan mimari elemanlarda kısmen yırtıklar açılarak, insanların geleneksel Türk mimarisinde yalnız görünen üst malzemeyi değil, görünmeyen yapısal elemanları da görmesi, öğrenmesi sağlanacaktır.
- Yapının plan şemasında kalıcı malzeme ile değişiklik yapılmayacaktır. Mekansal konfordan dolayı yapılmak zorunda kalınırsa şeffaf demonte malzeme kullanılacaktır.
- Yapıda kullanılacak vitrifiye ve tefriş elemanları yapı ile bağlantısız hafif kütleli ve mümkün olduğunca şeffaf malzemeden, modern detay ve biçimde olacaktır.
- Yapının konforu için gerekli olan ısıtma, havalandırma ve elektrik tesisatları çağdaş detaylar ve muhafazalarla eklenti olduğu anlaşılabacak ve en az yer kaplayacak detayla yapılacaktır. Sıhhi tesisat için gerekli yerlere tesisat boşluğu bırakılarak geri dönüşümü olan hafif duvarlarla yapılacaktır.
- Tüm mekanlarda konfor gereği yeni yapılacak eklentiler tek renk yapılarak, görsel olarak kolay anlaşılır olacaktır.

Burada sıralanan müdahale ilkeleri doğrultusunda oluşan tablo Şekil 7.4’de verilmiştir.

Tespi Durumu	Bilinme Durumu	Mimari Gereklilik	Müdahale
Varlığı ile tam olan	Konum, ölçü, malzeme, biçim	Var-yok	Mimari eleman özgün hali ile korunacaktır. Gerekiyorsa temizleme yapılacaktır.
Kalıntı	Konum, ölçü, malzeme, biçim	Var-yok	Özgün malzeme ve özgün teknikle tamamlama yapılacaktır.
Kalıntı	En az biri bilinmiyor	Var	Özgün malzeme ve özgün teknikle tamamlama ya da yenileme yapılacaktır.
Kalıntı	En az biri bilinmiyor	Yok	Kalıntılar muhafaza edilecek
İz	Konum, ölçü	Var	Mekansal kurguya uygun çağdaş malzeme teknikle yenileme yapılacaktır.
İz	Konum, ölçü	Yok	İzler olduğu gibi muhafaza edilecektir.
Boşluklar	Konumu	Var	Mekansal kurguya uygun çağdaş malzeme teknikle yenileme yapılacaktır.
Boşluklar	Konumu	Yok	Yapılmayacaktır
Mekansal kurguda olduğu düşünülen, kayıp mimari elemanlar	Konumu	Var	Mekansal kurguya uygun çağdaş malzeme teknikle yenileme yapılacaktır.
Mekansal kurguda olduğu düşünülen, kayıp mimari elemanlar	Konumu	Yok	Yapılmayacaktır

Şekil 7.4 Müdahale ilke tablosu

Bu ilkeler doğrultusunda yapıya yapılacak müdahaleler;

- Sağlamaştırma
- Özgün olmayan yapıların ve malzemelerin temizlenmesi
- Tamamlama
- Yenileme
- Kimyasal temizleme

7.3.2. Sağlamaştırma

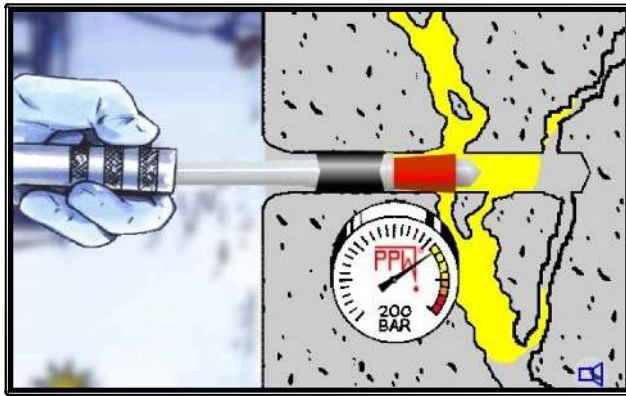
4.2.6 Yapıdaki Sorunlar Analizi başlığı altında yapının strüktürel yapısında problemler olduğunu anlatılmıştı. Burada bunların sağlamaştırılmalarından bahsedeceğiz.

Zemin suyu problemi

Yapının bodrum katı yapısı dolayısıyla zemin suyunun ya da yağmur suyunun bodrum kat seviyesinde toplanması sonucu bodrum katın ortadaki dolgu tarafında

nemlenme gözlenmektedir. Bodrum kattaki nemlenmenin yalnız dolgu tarafındaki duvarlarda olması, toprak olan döşemede nemlenme olmaması, zemin suyunun dolgu içinde yol bularak yükseldiğini ya da yağmur sularının daha derinde bulunan temel seviyesindeki killi toprak sebebiyle dolgu içinde biriktiğini göstermektedir. Bu durum yapının moloz taş temel duvarlarında bağlayıcıların çözülmesine ve duvarın taşıyıcı özelliğini kısmen kaybetmesine neden olmaktadır. Bu durumun engellenmesi için iki uygulamanın yapılması gerekmektedir. Birincisi su girişlerinin yerleri tespit edilerek, poliüretan enjeksiyon tespit edilen noktalarda arttırılarak dolgunun bulunduğu tüm yüzeyde poliüretan enjeksiyon uygulaması yapılmalıdır.

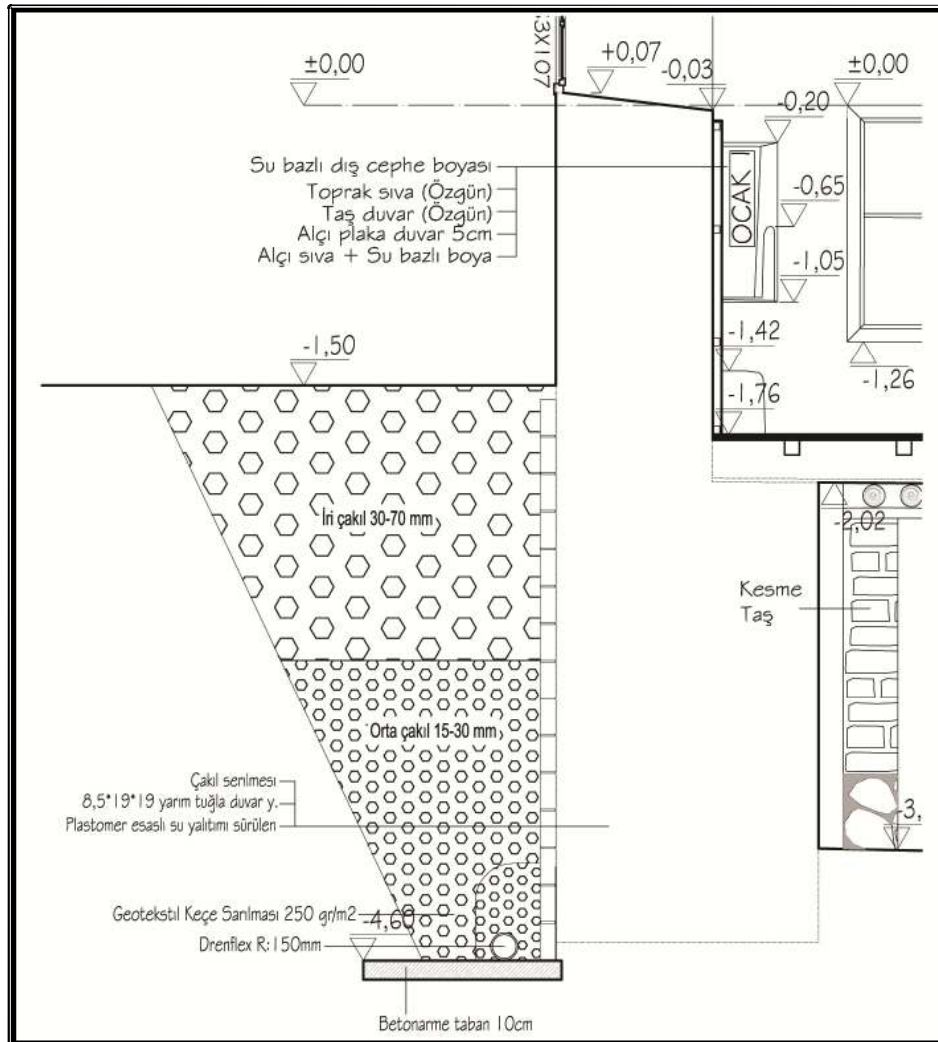
Poliüretan enjeksiyon 70-80 cm ara ile duvarla zeminin birleştiği noktaya yakın noktalardan duvar delinerek poliüretan enjeksiyon edilmesidir. Poliüretan malzeme su ile temasa geçtiğinde kendi hacminin 30 katına ulaşarak yakın çevresindeki bütün boşlukları doldurmaktadır. Bu uygulama taş duvar çevresinde su geçirmez bir katman oluşturarak bohçalama gibi pozitif yalıtıma olanak tanımaktadır (Resim 7.5). Poliüretan enjeksiyon, su girişine bina ortasındaki dolgunun su tutmasının sebep olması, dolgunun dayandığı duvarlara dışarıdan kazı ile ulaşılamaması ve bu nedenle dışarıdan bohçalama yapılamamasından dolayı tercih edilmiştir.

Resim 7.5 Poliüretan enjeksiyon uygulaması

İkinci uygulama dolgunun yeniden su tutmasını engellemek için olacaktır. Dolgunun su tutması toprak altında kalan -1.50 kotundaki Sülüklü Sokak tarafından yağmur sularının ya da o bölgedeki zemin suyunun toplanması nedeniyle olmaktadır. Ön cephe boyunca temel kotunun 50 cm altında drenaj borusu döşenerek alt kotta olan Beypazarı Caddesi boyunca uzanan pis su hattına bağlanması gerekmektedir.

Bununla beraber arka cephede zemin seviyesinde yapının duvarına 3 m ara ile 4 adet 10 cm çapında delikler açılarak suyun avlu tarafına çıkışına yol açılmalıdır. Açılan deliklere 100'lük çelik boru takılarak düzenli bir görünüm oluşturulabilir (Resim 7.6).

Resim 7.6 Çevre drenajı detayı

Bodrum katta su problemi çözülmesiyle beraber taş duvarlarda suyun sebep olduğu taş duvarlardaki malzeme kaybı aynı malzeme ile tamamlanarak statik dayanım tamamlanacaktır.

Ahşap çatkı duvarların sağlamlaştırılması

Yapıda 1.katın ahşap çatkı duvarları, Ek-5 Bozulmalar analizlerinde belirtilen noktalarda aks sapması, sehim, malzeme kaybı gibi sebeplerden dolayı strüktürü

etkileyecek biçimde bozulmaya uğramıştır. Bu durum çatının yükünü taşıyamayacak duruma gelmesine neden olmaktadır. Bu durumun engellenmesi için öncelikle müdahale yapılacak noktalar belirlenecektir. Belirlenen noktalarda çatının yükünü çatı döşeme kirişlerinden itibaren ahşap direkler ve kriko yardımıyla 1.kat döşemesine aktararak ahşap çatkı duvarların boşa çıkması sağlanacaktır (Resim 7.7).

Resim 7.7 Kriko

Kaybolmuş, sehim yapmış, yapısı bozulmaya uğramış ahşap malzemeler yerine fırınlanmış yeterince kuruması ve emprenyesi yapılmış çam keresteden, ölçüsünde imal edilmiş malzemenin montajı çağdaş yöntemlerle yapılacaktır. Yenilenen parçalarda renklendirme ve tarihleme olacaktır.

Çatı strüktürü

Duvarların sağlamlaştırılmasından sonra çatıdaki eksik ve seğim yapan döşeme kirişleri, aynı malzeme ile değiştirilecektir.

7.3.3. Özgün olmayan malzemeler ve yapıların temizlenmesi

Ek-5 Bozulmalar analizinde işaretlenen özgün olmayan yapılar ve malzemeler tespit edilerek temizlenecektir.

Beton şap ve sıva

Sofada ve mutfak zemininde atılan beton şapın rölöve kesitlerinde ortaya çıkan kalınlıktan dolayı toprak dolgunun üzerine atıldığı düşünülmektedir. Bu nedenle yapıdan ayrışmasının kolay olacağı düşünülmektedir. Beton şapın kırımı hilti ile değil elle murç ve çekiç kullanılarak yapılacaktır.

Sofa, mutfak, tuvalet ve gusülhane duvarlarında yapılmış olan beton sıva elle kırılarak temizlenecektir.

Yapısal eklentiler

ZO1 Sofadan DK-2 kapısı ile yeni yapılan eve geçişi sağlayan köprü, arka avluda tuğla ve alüminyum sac ile oluşturulan depo ve yan cephede hurda ahşaplarla oluşturulan depo kaldırılarak temizlenecektir.

7.3.4.Tamamlama

Tamamlama yöntemi; ilke kararlarında belirtildiği üzere kalıntı olarak adlandırdığımız konumu, ölçüsü ve biçimi bilinen yapı elemanları üzerinde yapılacaktır. Yapılacak müdahale; özgün malzeme, özgün teknik ve detayla olacaktır.

Duvarlar

Sağlamlaştırılan ahşap çatki duvarların kerpiç ve tuğla olan dolguları aynı tür malzeme ile tamamlanacaktır. Bağlayıcı malzeme olarak da çağdaş malzemeler kullanılacaktır. Dolgusu tamamlanan kerpiç dolgulu duvarlar restorasyon projesinde belirlenen şeffaf noktalar dışında, toprak sıva ile sıvanarak su bazlı boya ile boyanacaktır. Tuğla dolgulu duvarlar açıkta bırakılarak koruması yapılacaktır.

Ön seki ahşap döşemesi

Kısmen kalıntıları bulunan mimari elemanda öncelikle döşeme kirişlerinin kotları düzenlenerek, kayıpları aynı malzeme ile tamamlanacaktır. Üzerindeki döşeme tahtaları aynı ölçülerde ve aynı malzeme ile yapılacaktır. Yeni malzemelerde boyama ve tarihlendirme olacaktır.

Pencereler

Yapıda ölçüsü, biçimi ve malzemesi belli pencereler (P1.1, P1.2, P1.3, P2.1, P2.2, P2.3, P2.4, P2.5, P2.6, P2.7, P3, P4, P5.1, P5.2, P5.3, P5.4, P5.5, P5.6) kayıp ve kullanılmaz malzemesi yok ise özgün durumda gönye ayarlaması yapıp cam takılacaktır. Özgün durumunda çalışması mümkün olmayan ya da kayıp ve kullanılmaz parçası olan pencereler özgün ile aynı malzemeyle tamamlanacaktır.

Kapılar

Zemin katta bulunan özgün tüm kapılar (DK1, DK2, K1.1, K1.2, K1.3, K1.4) için malzeme kaybı olanlarda, özgünü ile aynı malzeme ve teknikle tamamlama yapılacaktır. Tüm kapıların demir aksamlarında (menteşe, kapı kolu, kilit) temizleme ve tamamlama yapılacaktır.

Yeni malzemelerde renklendirme ve tarihleme yapılacaktır.

1.katta bulunan kapıların yalnız kasa ve pervazları kalıntı olarak kaldığı için yalnız kasa ve pervazlarında tamamlamaya gidilecektir. Özgün malzeme ile tamamlanması yapılacaktır. Kapıların kanatlarına dair kesin bilgi olmadığından kanatlar yenileme başlığı altında anlatılacaktır.

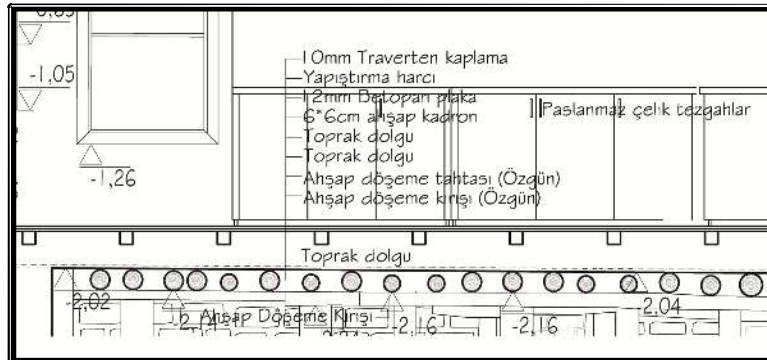
7.3.5. Yenileme

Yenileme yok olmuş, artık dayanamayacak duruma gelmiş, çürümüş yıpranmış, dayanımı ve taşıyıcı özelliğini kaybetmiş elamanların yerine yenisinin konulmasıdır. Yapıda kalıntıları olmayan, malzemesi, biçimi, ölçüsü, tam bilinmeyen mimari elemanlara yapının mekansal kurgusuna uygun çağdaş malzeme ve teknikle yenileme yapılacaktır.

Döşeme malzemeleri

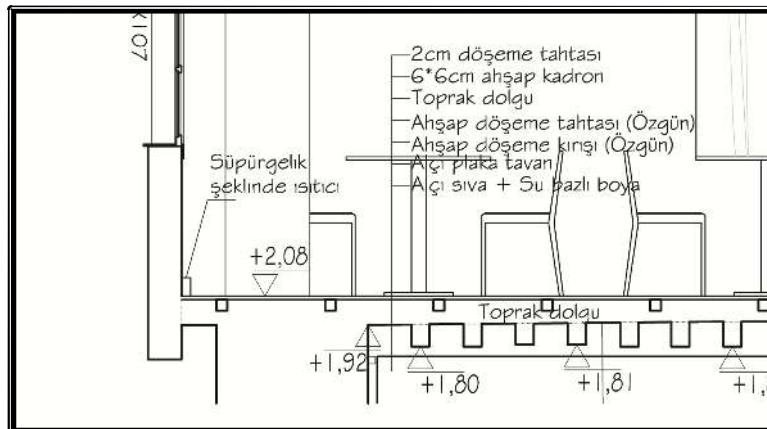
Z01 Sofa ve Z03 Mutfak mekanlarında, beton şapın temizlenmesinden sonra 10 mm doğal traverten ile kaplama yapılacaktır. Beton şapın kaldırılması ile altından toprak dolgu malzemesi çıkacağı tahmin edilmektedir. Çıkan toprak dolgunun kotu tek düzeye ayarlanarak 6x6 cm ahşap kadrönlarla ızgara yapılacaktır. Izgaranın üst seviyesine kadar toprak dolgu tamamlanacaktır. Izgaraların üzerine 12 mm betopan

malzeme vida ile monte edilecektir. Daha sonra 10 mm traverten taş yapıştırma harcı ile betopanın üzerine yapıştırılacaktır. Traverten taş geçmişte de, günümüzde de kullanılan bir malzeme olmasına rağmen kesim şekli ve uygulama biçimi çağdaş olduğundan çağdaş malzeme olarak nitelendirilmiştir. Yeni yapılan traverten döşeme kaplaması plaka ile tarihlendirilecektir (Resim 7.8).

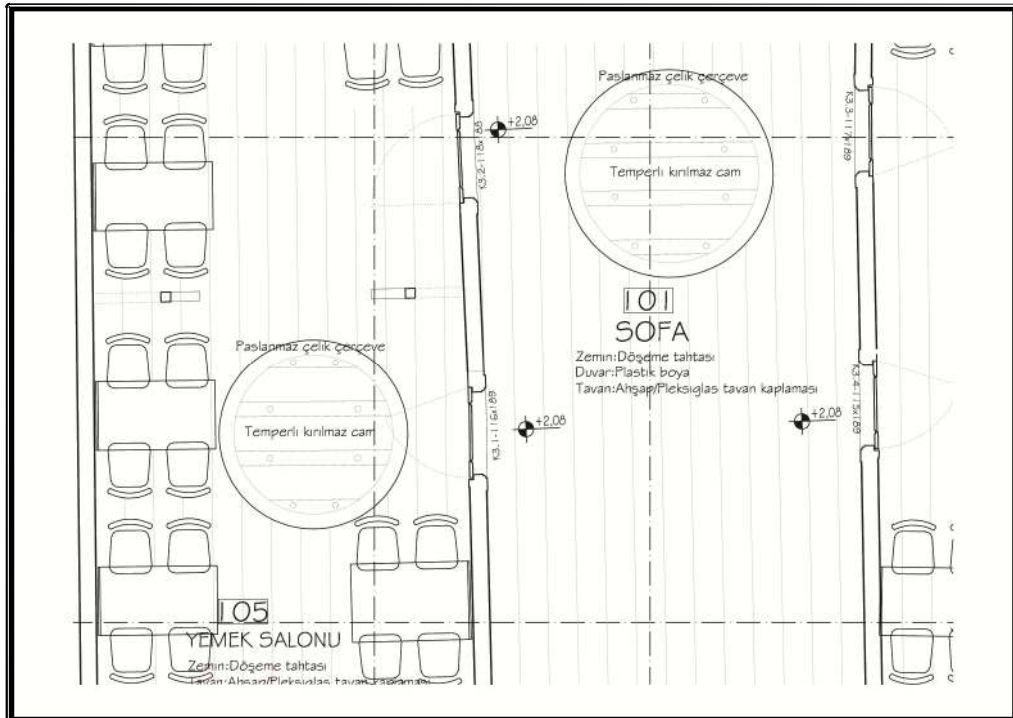
Resim 7.8 Traverten döşeme kesiti

101 Sofâ, 102, 103, 104, 105 Yemek salonu mekanlarında hem çağımızda da sıkça kullanılan bir malzeme olması hem de mekansal kurguda uygun olacağı düşünülen 30 mm kalınlığındaki ladin hazır ahşap paneller kullanılacaktır. Rölövesinde son malzemesi toprak dolgu olan mekanlarda, öncelikle toprak dolgu mevcut kapı eşiklerinin 9 cm altına getirilecektir. Seviyesi ayarlanan toprak dolgu üzerine 6x6 cm kesit ölçüsünde ahşap kadronlar 50 cm ara ile dizilecektir. Dolgu toprak kadronların üst seviyesine kadar tamamlanacaktır. 30 cm genişliğinde dilimlenen ladin paneller kadronlara alnından çivi ile çakılacaktır (Resim 7.9)(Resim 7.11).

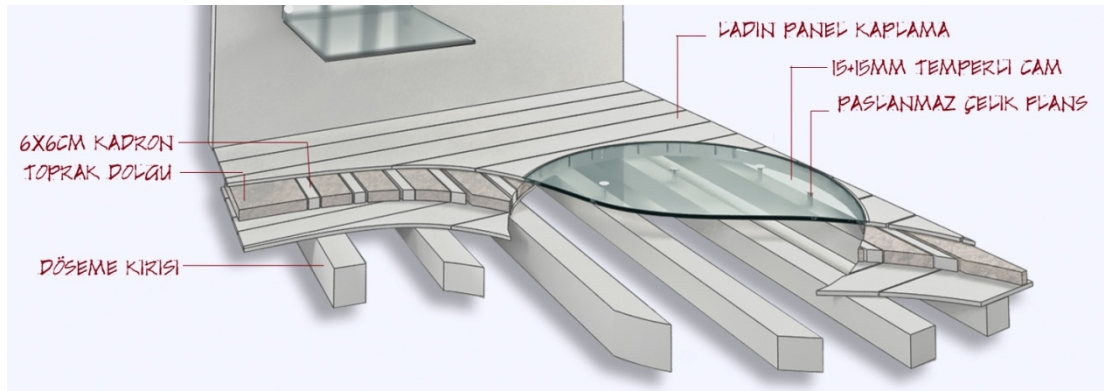

Resim 7.9 Ahşap panel döşeme kesiti

Yapının strüktürünü belli bölgelerde yırtıklar açarak ortaya çıkarma diye tanımlanan ilke doğrultusunda yeni yapılan bu ahşap döşemeler üzerinde daire şeklinde yırtıklar bırakılacaktır. Özgün döşeme kirişlerine herhangi bir müdahale yapılmadan paslanmaz çelik taşıyıcı bir çerçeve içine 15+15 mm lamine temperli tek yönlü cam monte edilecektir. Cam aynı zamanda paslanmaz çelik flanşlarla özgün ahşap döşeme kirişlerinin üzerine bastırılacaktır. Kirişlerle flanşların herhangi bir bağlantısı olmayacaktır. Bu durum hem döşeme strüktürünün görünür olmasını, hem de yemek salonları ile Z01 Sofa ve Z03 Mutfak mekanları arasında görsel iletişim sağlayacaktır (Resim 7.10)(Resim7.11).

Resim 7.10 Şeffaf yırtıklar

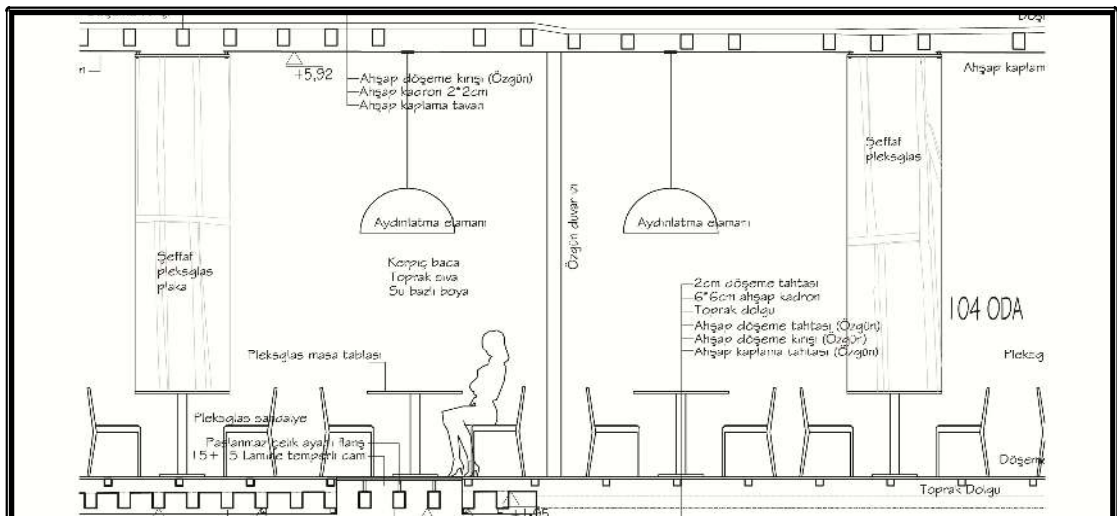

Resim 7.11 Döşemede şeffaf yırtıklar ve ladin döşeme kaplaması

Bodrum katta B01 ve B02 mekanlarında kat yüksekliği düşük olduğu için mevcuttaki toprak dolgunun üzerine betonsuz ve harçsız bir malzeme ile uygulama yapmayı tercih etmenin doğru olacağı düşünülmüştür. Bu yüzden 6 cm kalınlığında kilit taşı, mevcuttaki toprak sıkıştırılarak doğrudan üzerine uygulanmıştır.

Duvarlar

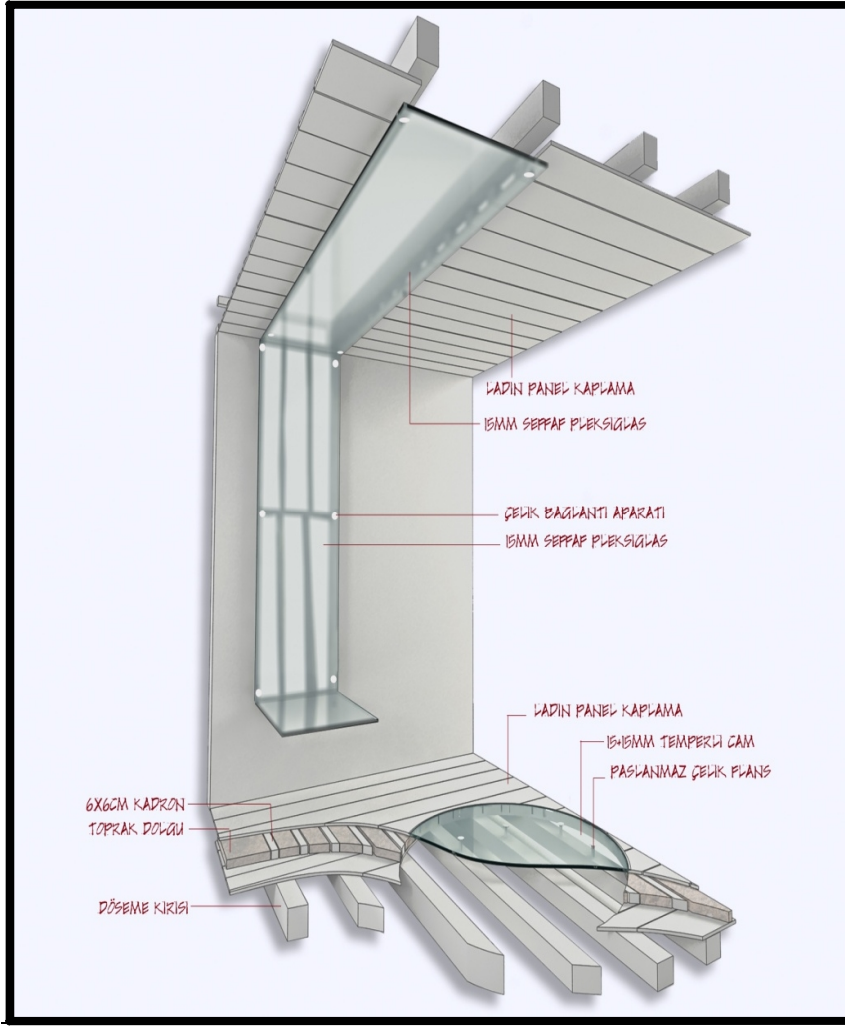
Strüktürün görünür olması ilkesi ile yemek salonlarında, mevcutta açıkta olan duvar ahşap çatkısının üzerine sıva ile tamamlama yapılırken belirli bir kısım sıvanmadan bırakılacaktır. Bu kısımlar şeffaf pleksiglas ile kapatılarak duvar strüktürünün görünür olması sağlanacaktır. Bu uygulama masa ve tavanda da uygulanarak, mekanda şeffaf bir kesit oluşturulacaktır.

Resim 7.12 Şeffaf yırtıklar

Tavanlar

101 Sofa, 102, 103, 104, 105 Yemek salonlarında mevcutta tavan malzemelerinin kalıntıları, izleri olmadığından, malzemeleri, ölçüleri ve biçimleri hakkında kesin bilgiler bulunmamaktadır. Bu tavanlar mekansal kurguda olduğu düşünülen malzemeler olarak değerlendirilmiştir. Strüktürün ortaya çıkması için tavan malzemesi kullanmamayı ve çatı strüktürünü görmek düşünülmese rağmen, çatıda yapılacak ısı yalıtımının yeterli olmayacağı, mekan hacimlerinin çok büyüyük ısıtmanın çok zor olacağı ve geleneksel konut mimarisi kurgusuyla uyuşmayan yüksek mekanlar çıkacağı için bu düşünce uygulanmamıştır.

Resim 7.13 Duvarda tavanda ve döşemede şeffaf yırtıklar

Bu mekanların tavanlarında mekansal kurguya uygun çağdaş malzeme olan 18 mm ladin paneller, döşemeler gibi 30 cm'lik plakalarla kesilerek en basit detayda kadrönlükler yardımı ile döşeme kirişlerine monte edilmiştir. Duvarlarda açılan yırtıklar tavana da devam ettirilerek mekan boyunca şeffaf bir kesit oluşturulmuştur. (Resim 7.13)

Pencereler

1.kattaki P6.1, P6.2, P6.3, P6.4, P6.5, P6.6, P6.7, P6.8, P6.9, P6.10, P6.11, P6.12 pencereleri yapıda izleri olan malzemeler grubuna girmektedir. Yapının aynı cephelerinde benzer ölçüdeki pencereler ile karşılaştırıp, cephe kurgusuna uygun, çağdaş malzeme kullanılarak yapıdaki diğer pencereler ile çalışma prensipleri aynı olan çağdaş detaylı pencereler yapılacaktır. Yapı genel malzemesi ahşap

kullanılmasına rağmen giyotin sürgü pencerelerin daha rahat çalışabilmesi için dışarıdan görünmeyen metal sürgü sistemleri kullanılacaktır.

Kapılar

1.kattaki kapıların kasa ve pervazları tamamlama başlığı altında anlatılmıştı. Bu kapıların kanatları için, geleneksel konut mimarisinde yapıların zemin kat ve 1.katındaki kapıların birbirinden farklılık gösterebileceği, 1.katındaki kapıların daha gösterişli kapılar olabileceği düşünerek biçimleri kesin bilinen elemanlar sınıfına girmediği düşünülmektedir.

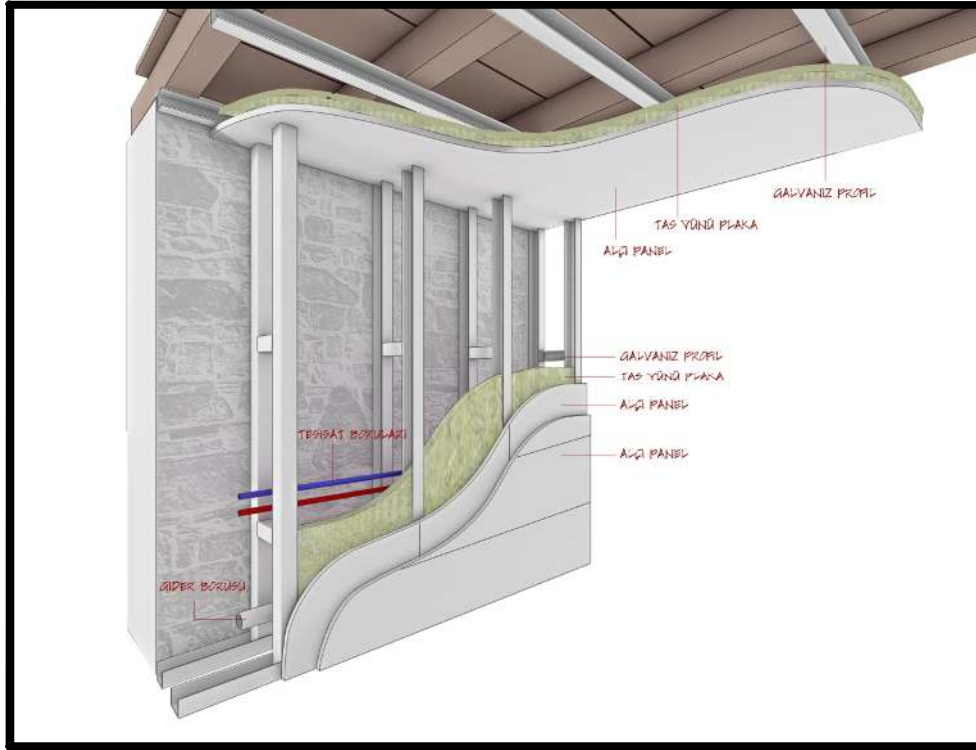
Bu nedenle bu kapıların kanatları mimari gerekliliği olan izler sınıfına alınarak mekansal kurguya uygun, çağdaş malzeme ve teknikle yapılacaktır. Şeffaf pleksiglas kanat yapılması ve metal sürgü rayları ile sürgü şeklinde çalıştırılması, bunun mekansal işleyiş içinde daha uygun olacağı düşünülmüştür.

7.3.6. Yeni eklentiler

Z03 Mutfakta, ocağın oluşturacağı ısı ve yağdan yapıyı en yüksek seviyede koruyabilmek için önlemler alınmıştır. Mekanın tüm duvarları alçıpan panel ile kaplanmıştır

(a)

(b)

Resim 7.14 Tesisat duvarı detayı

Alçı panel ile duvar arasında 5 cm boşluk oluşturularak içine 5 cm'lik taşyünü plakalar konulmuştur. Taşyünü ve alçıpan ısıya karşı dirençli malzemeler olduğundan ısıya karşı faydalı olacağı, mutfakta oluşan yağ birikiminin direk yapıya ulaşmaması için alçıpan plakaların etkili olacağı düşünülmüştür. Yine mutfakta sıhhi tesisat borularının gizlenmesi içinde alçı plaka duvarlarla tesisat boşlukları oluşturmuştur (Resim7.13)(Resim 7.14). Aynı alçı panel ve taşyünü uygulaması tavanda da yapılarak 1. Kat döşemesinin is, yağ ve ısıdan etkilenmemesi sağlanacaktır.

Yapıda ihtiyaçtan kaynaklı eklenti özgün tuvaletin önüne lavabo için pleksiglasdan paslanmaz çelik ayaklarla yere monte edilmiş bölücü duvarlardır. Yarı şeffaf pleksiglas malzemenin yüksekliği 2.10 m'dir.

7.3.7. Kimyasal temizleme ve koruma

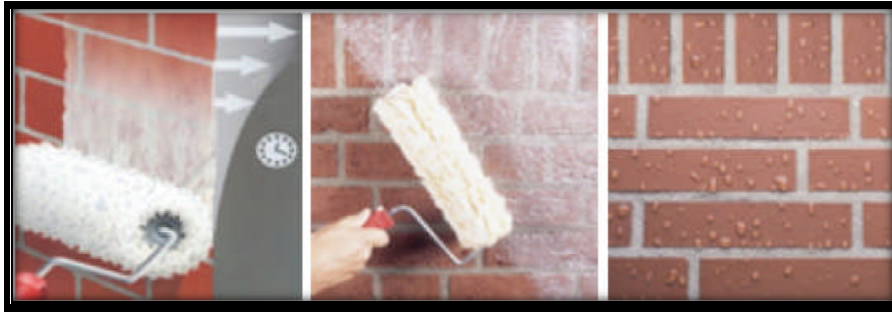
Kimyasal temizleme yapının yıllar içinde üzerinde biriken maddelerin çeşitli yollarla temizlenmesidir. Balçıçek Evi'nde temizlik yapılacak malzemeler ahşap, taş ve metal elemanlardır.

Ahşap temizleme

Konuttaki ahşap malzemelerdeki kirlenmeler zamanın getirdiği maddelerdir. Yağlı boya gibi sentetik maddelerin neden olduğu kirlenme bulunmamaktadır. Bu nedenle ahşap malzemelerin temizliği, malzemeye zarar vermeyen su bazlı kimyasallarla yapılacaktır. Yapılan temizlik sonrası ahşapta oluşan boşluklar, sentetik olmayan ahşap dolgu malzemesi ile doldurularak su bazlı vernikle verniklenecektir. Vernik malzemelerinin tabii görünümünü bozmaması için mat kullanılacaktır.

Taş temizleme

Yapıda bodrum kattaki taş malzemelerin kirliliğinin nemlenme, biyolojik birikim ve toprak kalıntıları olduğu görülmektedir. Bu nedenle taşların temizlenmesinde kimyasal malzeme, suyla temizlik, emici kil, mekanik temizlik gibi malzemeye zarar verecek yöntemler kullanılmayacaktır. Taşların temizliği cihaz kullanmadan elle yapılacaktır. Cepheye açıkta kalan tuğlalar için su geçirimini engelleyecek, tuğla üzerinde parlaklık oluşturmayacak, koruma tabakası oluşturulacaktır (Resim 7.15)

Resim 7.15 Tuğla koruma solüsyonu

Metal temizleme

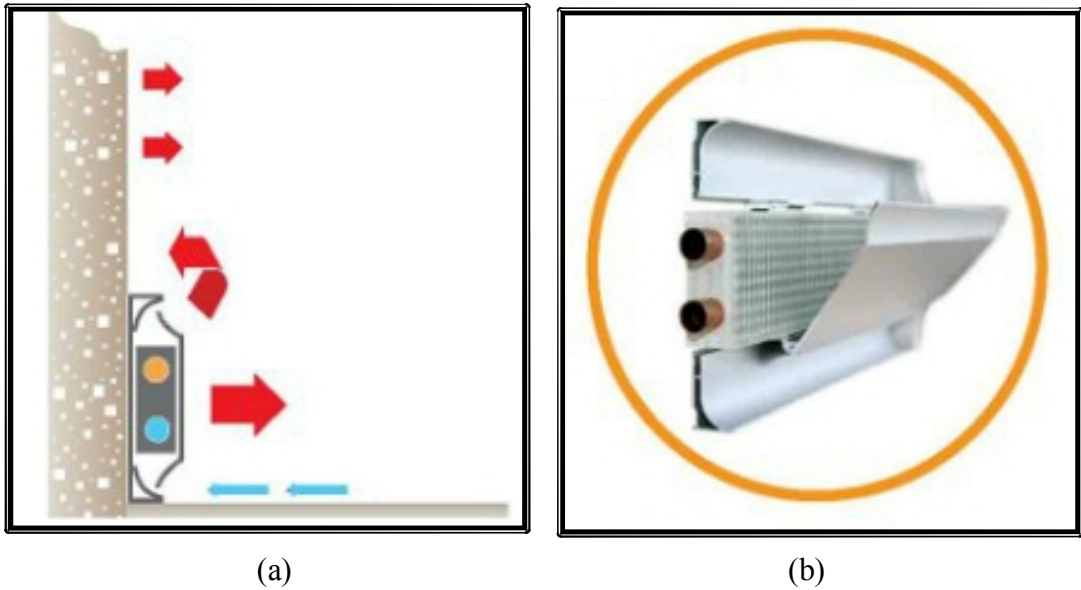
Konutta bulunan metal elemanlar, pencere korkuluğu, kapı kilit ve menteşeleridir. Metallerdeki paslanmaya karşı pas sökücü kullanılacak ve koruyucu boya yapılacaktır.

7.3.8. Tesisat müdahaleleri

Konfor gereği yapılacak bütün tesisat eklentileri eklenti olduğunun anlaşılması için çağdaş malzemeler kullanılarak çözülecektir. Bu elamanların aynı dilde görüntü oluşturması için hepsinde tek renk siyah olarak kullanılacaktır.

Isıtma tesisatı

Mekanların ısıtılması için kullanılacak ürün hacimsel olarak en düşük hacimli, çağdaş malzemelerden imal edilmiş, eklenti olduğunu belli eden tarzda olacaktır. Sıcak su sistemiyle çalışan süpürgelik şeklinde ısıtma sistemleri kullanılacak ve renkleri siyah olacaktır (Resim 7.16).

Resim 7.16 Süpürgelik şeklinde ısıtıcı

B02 Depoda P1.5 penceresi yakınına konulan 24 000 kcal kapasiteli yoğuşmalı kombi ile olacaktır. Mekanlar arası dağılım bodrum katta yapılarak her mekana tek noktadan ulaşılabilecektir. Bodrum katta pvc borular duvar dibinden galvenize edilmiş metal tavalarda yürüyecektir. Tavalarda renkleri siyah olacaktır.

Havalandırma tesisatı

Yapıda mekanların havalandırılması pencereler yardımı ile olacaktır. Mutfağın havalandırması mevcutta bulunan bacanın özgünlük durumu net olmadığı ve mekanı

olumsuz etkilediği için, 15x40 cm paslanmaz çelik kanal ile yeni bir eklenti baca yapılacaktır. Bu kanalın içine kanal tipi aspiratör konulacaktır (Resim 7.17). Taş ocak dışında kullanılacak kuzinenin üzerindeki davlumbaz yine aynı bacaya bağlanacaktır. Açıkta gidecek olan havalandırma kanalları siyah renkte olacaktır.

Resim 7.17 Kanal tipi aspiratör

Sıhhi tesisat

Sıhhi tesisat hatları, bunun için yapılan tesisat duvarlarının arkalarında kalacağı için görünmeyecektir. Kullanılan vitrifiyeler ve bataryalar çağdaş malzeme ve teknikte olacaktır. Vitrifiyeler Şeffaf malzeme olacaktır.

Elektrik tesisatı

Elektrik panosu B02 Depo da olacaktır. Tesisatın geçişleri 1.katta yeni yapılacak tavan malzemesinin arkasından zemin katta ise siyah metal tavalar içinde askıda en az görünen yerde olacaktır. Kullanılan aydınlatma armatürleri siyah renk en sade biçimli çağdaş sarkıt armatürler olacaktır. (Resim 7.18)

Resim 7.18 Aydınlatma armatürü

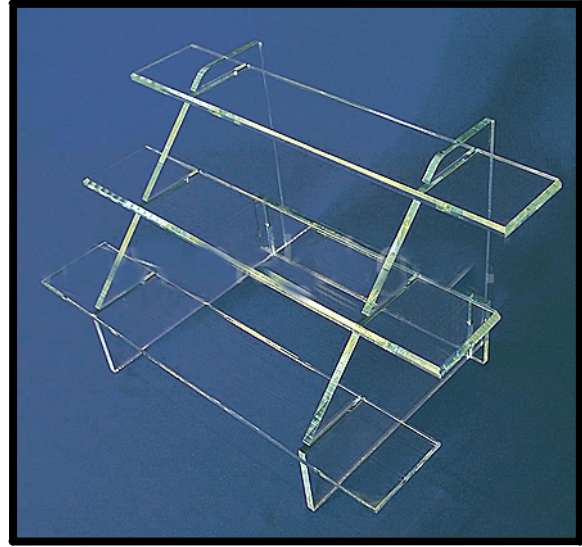
7.3.9.Tefriş elemanları

Tefriş elemanlar minimal ölçekte çağdaş malzeme ve teknikte imal edilmiş ve kendini en az belli eden yapıda olacaktır. En yoğun tefriş ürünü olan masa ve sandalyeler şeffaf pleksiglas ve metalden olacaktır. Yöresel ürün sergisindeki teşhir rafları ayakları mat metal, raflar pleksiglas malzemeden olacaktır.(Resim 7.19, 7.20)

Mutfakta kullanılan ürünlerin tamamı paslanmız çelik olacaktır. Mutfaktaki çalışma tezgahları ile duvar dolaplarının arası paslanmaz çelik sac la kaplanacaktır.

Resim 7.19 Pleksiglas sandalye

Resim 7.20 Pleksiglas teşhir rafı

7.4. Fiziksel Müdahale Çizelgeleri

Çizelge 7.1 Fiziksel müdahale çizelgesi 1

MEKAN	ÖZGÜN İŞLEV	YENİ İŞLEV	SORUNUN YERİ	SORUN	SORUNUN SEBEBİ	SAĞLAMLAŞTIRMA	TAMAMLAMA	EKLERDEN TEMİZLEME	KİMYASAL TEMİZLEME	YENİLEME	ÇAĞDAŞ EK	AÇIKLAMALAR
B01	AHIR	GELENEKSEL ÜRÜN HAZIRLIK	Döşeme	Malzeme kaybı	Sıkıştırılmış toprak malzemenin dağılması, psilik binki, renklenme				●	●		Birikiş toprak biriktirilerek temizlenmeye uygun toprakta kot ayarlanması yapılacaktır. 6cm sekizgen kilit taşı kum döşemesi yapılacaktır.
			Duvarlar	Malzeme kaybı, su girişi, strüktürel taş duvarların doğru boşalması ve malzeme kaybı	Yapı ortasındaki doğunun su tutması, suyun doğru ve duvara etkisi	●	●		●			Su girişini kesmek için poliretan enjeksiyon ile yalıtım yapılacaktır. -1.50 kotundaki ön cephe boyunca drenaj borusu çekilecektir. -4.80 kotundaki avlu tarafında duvara tahliye delikleri açılacaktır. Sağlaştırmadan sonra duvarlarda boşalan yerlere taş malzeme ile tamamlama yapılacaktır. En son elle kimyasal temizleme uygulanması yapılacaktır.
			Tavan	Biyojik ve çevresel kirlenme	Kullanılmamaktan çevresel faktörlerin etkisi.				●		●	Oluşan ötürme ağlarının ve çevresel kirlilik su bazı kimyasal ilaçlarla temizlenerek, alıplarda oluşan boğuklar ağır macunu ile doldurularak su bazı mat cila ile cilanacaktır. Elektrik ve mekanik tesisatın taşınması için galvanizte edilmiş tavalar askılara tavana asılacaktır.
			P1.4 Penceresi	Malzeme kaybı	Çevresel faktörler				●	●		Pencerenin karatı tamamen, kasası da kısmen kayıptır. Tamamlama mümkün olmadığından özgün malzeme ve çağdaş teknikte yenilene yapılacaktır.
			DK3 Kapısı	Malzeme kaybı ve çevresel kirlenme	Çevresel faktörler		●		●			Kapının kasa ve pervazlarında malzeme kaybı var, kimyasal temizleme yapılarak, açtaç dolgu su ile doğru yapıp, su bazı mat cila ile cilanacaktır.
			NE-N7-N8 nişleri	Malzeme kaybı ve çevresel kirlenme	Malzeme kaybı ve çevresel kirlenme		●		●			Nişlerin çevresini oluşturan alıpları hatlı ve dikmelere özgün malzeme ile tamamlama yapılacaktır. Nişleri oluşturan taş duvarlarında malzeme tamamlaması yapılacaktır. Genel olarak kimyasal temizleneye tabi tutulacaktır.
B02	DEPO	DEPO	Döşeme	Malzeme kaybı	Sıkıştırılmış toprak malzemenin dağılması, psilik binki, renklenme				●	●		Birikiş toprak biriktirilerek temizlenmeye uygun toprakta kot ayarlanması yapılacaktır. 6cm sekizgen kilit taşı kum döşemesi yapılacaktır.
			Duvarlar	Malzeme kaybı, su girişi, strüktürel taş duvarların doğru boşalması ve malzeme kaybı	Yapı ortasındaki doğunun su tutması, suyun doğru ve duvara etkisi	●	●		●			Su girişini kesmek için poliretan enjeksiyon ile yalıtım yapılacaktır. -1.50 kotundaki ön cephe boyunca drenaj borusu çekilecektir. -4.80 kotundaki avlu tarafında duvara tahliye delikleri açılacaktır. Sağlaştırmadan sonra duvarlarda boşalan yerlere taş malzeme ile tamamlama yapılacaktır. En son elle kimyasal temizleme uygulanması yapılacaktır.
			Tavan	Biyojik ve çevresel kirlenme	Kullanılmamaktan çevresel faktörlerin etkisi.				●			Oluşan ötürme ağlarının ve çevresel kirlilik su bazı kimyasal ilaçlarla temizlenerek, alıplarda oluşan boğuklar ağır macunu ile doldurularak su bazı mat cila ile cilanacaktır. Elektrik ve mekanik tesisatın taşınması için galvanizte edilmiş tavalar askılara tavana asılacaktır.
			P1.4 Penceresi	Malzeme kaybı	Çevresel faktörler					●		Pencerenin karatı tamamen, kasası da kısmen kayıptır. Tamamlama mümkün olmadığından özgün malzeme ve çağdaş teknikte yenilene yapılacaktır.
			DK-4 Kapısı	Malzeme kaybı, gömülme, çevresel kirlenme	Çevresel ve yanlış kullanım faktörler		●		●			Kapı önünde kot eşik kotuna indirilerek kapı açığa çıkarılacaktır. Kasa ve pervaz eksikleri tamamlanarak kimyasal temizleme yapılacaktır.

Çizelge 7.2 Fiziksel müdahale çizelgesi 2

MEKAN	ÖZGÜN İŞLEV	YENİ İŞLEV	SORUNUN YERİ	SORUN	SORUNUN SEBEBİ	SAĞLAMLAŞTIRMA	TAMAMLAMA	EKLERDEN TEMİZLEME	KİMYASAL TEMİZLEME	YENİLEME	ÇAĞDAŞ EK	AÇIKLAMALAR
Z01	SOFA	SOFA	Döşeme	Kayıp malzeme	Döşeme çimento kapı ile kaplanmış.			●	●	●		Çimento şap, çelik ve mürca elle kullanılacak ve altındaki döşeme altı tabakası kimyasal temizlik yapılacaktır. 6" bon tadrarla zıgalama yapıp üst seviyesine kadar boyrak ile döndürülecektir. Kaldırımları üzerine beton ile yüzey oluşturulacak ve üzeri doğal traverten malzeme ile kaplanacaktır.
			Duvardır	Kıtal çatıklar, özgün olmayan malzeme kullanımı ve kırılma	Çevresel faktörler, insan faktörü		●	●	●			Duvardaki sıva çatıklar ve yerleşimce yapılacak, özgün malzeme ile tamamlanması yapılacaktır. Çimento harcı ile tamiratı yapılmış yerlerdeki çimento harç temizlenecek ve doğal malzeme ile tamamlanması yapılacaktır. Duvardaki elektrik ve sıfırı tesisat edentileri temizlenecektir. Yüzeylerdeki çevresel faktörlerden oluşan bükümüler ince zımpara ile temizlenecek su bazi boya ile boyanacaktır.
			Tavan	Biyojik ve çevresel kırılma	Kullanılmıranak çevresel faktörlerin etkisi.			●	●		●	Ölünümünce ağırların ve çevresel kırılma su bazi kimyasal leylekle temizlenecek, asgariyatda oluşan boşluklar açığa macunu ile doldurulacak su bazi mat dila ile alıanacaktır. Elektrik ve mekanik tesisatın taşınması için galvaniz edilmiş metal tavalar asgariyatla tenara asılacaktır.
			Dk1 kapısı	Kırılma, malzeme kaybı, günümü	Asıl atılarak yüksek yıl kayırın günümüne neden olmuştur. İçerde çimento şap, dışarda asfaltı kapı yüzeyinde kırılmaya sebep olmuştur. Dışarda pervazda çevresel ve insan faktörü kayıp sökonusu		●		●			Kapının önünde 100cm lik alan kapının eşik kolu den-1,79 koluna dışarıdan sahanlık oluşturulacaktır. Kapının dış pervazında özgün malzeme ile tamamlanması yapılacaktır. Kimyasal temizlik ile kırıkta ortaya çıkan boşluklar açığa macunu ile doldurulacak su bazi mat dila ile alıanacaktır.
			Dk2 kapısı	Kırılma, iç kısımda pervazın kaybı.	İnsan faktörü		●	●	●			Pervazda özgün malzeme ve leimide tamamlanması yapılacaktır. Kimyasal temizlik ile kırıkta ortaya çıkan boşluklar açığa macunu ile doldurulacak su bazi mat dila ile alıanacaktır.
			M1 Merdiveni	Merdivende alık kayması, kırılma, malzeme kaybı	Zemin kat döşemesindeki insan faktöründen kaynaklı döşeme malzemesinin değişim merdivenli dengesinde problem yaratmış. Çevresel ve insan faktöründen kaynaklı kırılma vardır. Sahanlıkta döşeme kapısının az miktarda kayıp sökonusu.	●	●		●			Döşemenin yenilenmesi yapılmış merdiven asbıya alınarak altlar aşığı hatlarına desteklenecektir. Özgün malzeme ile tamamlanması yapılacaktır. Kimyasal temizlik ile kırıkta ortaya çıkan boşluklar açığa macunu ile doldurulacak su bazi mat dila ile alıanacaktır.
			Tesisat	Aydınlama, ısıtma problemi							●	Aydınlama elektrik hatlarını taşıyan metal taraaların üzerinden güncüjü ledlerden oluşan aydınlatma armatürleri ile yapılacaktır.
												Isıtma için süpürgelik şeklinde küçük hadimde gözünüme yapılacaktır. Isıtıcı metal sıyan renk olacaktır.

Çizelge 7.3 Fiziksel müdahale çizelgesi 3

MEKAN	ÖZGÜN İŞLEV	YENİ İŞLEV	SORUNUN YERİ	SORUN	SORUNUN SEBEBİ	SAĞLAMLAŞTIRMA	TAMAMLAMA	EKLERDEN TEMİZLEME	KİMYASAL TEMİZLEME	YENİLEME	ÇAĞDAŞ EK	AÇIKLAMALAR
Z02	ODA	YÖRESEL ÜRÜN HAZIRLIK	Dışeme	Kirlenme	İlisan ve çevresel faktörler				●			Kimyasal temizlik yapılacaktır. Kimyasal temizlik ile birlikte braya çıkan boşluklar ağaç macunu ile doldularak su bazı mat cila ile cilalanacaktır.
			Duvarlar	Küçük çatlaklar ve kirlenme	Çevresel faktörler				●			Yüzeylerdeki çevresel faktörlerden oluşan bükümüler ince zımpara ile temizlenerek su bazı boya ile boyanacaktır.
			Tavan	Kirlenme	Çevresel faktörler				●			Kimyasal temizlik yapılacaktır. Kimyasal temizlik ile birlikte braya çıkan boşluklar ağaç macunu ile doldularak su bazı mat cila ile cilalanacaktır.
			K1.2 Kapısı	Kirlenme ve ayarsızlık	İlisan ve çevresel faktörler				●			Kapının menteşe ayarları yapılarak ahşap yüzeyde ve metal aksesuarlarda temizleme yapılacaktır.
			P2.1 ve P2.2 pencereleri	Sürgülerinde ayarsızlık, ahşap ve metal aksamlarda kirlilik ve paslanma	Çevresel faktörler				●			Pencereinin sürgü kenarları çıkarılarak sürgünün Manuzu ve cıvatta, zımpara ile temizlik yapılacak ve sürgü sisteminin çalışması sağlanacaktır.
			DL P-1, DLP-2 Duvarlar ve N1 Nişi	Kirlenme	Çevresel faktörler, duvara yapılan sıva badana sırasında üzerinde oluşan kırılg				●			Ahşap yüzeylerde kimyasal temizlik ile birlikte ortaya çıkan boşluklar ağaç macunu ile doldularak su bazı mat cila ile cilalanacaktır.
			N-3 Nişi	Kirlenme	Çevresel faktörler, duvara yapılan sıva badana sırasında üzerinde oluşan kırılg				●			Metal aksamlara pas sökücü ile pasları arındırılarak, koruyucu boya ile boyanacaktır.
			Tesisat	Aydınlatma, ısıtma problemi								Ahşap yüzeylerde kimyasal temizlik ile birlikte ortaya çıkan boşluklar ağaç macunu ile doldularak su bazı mat cila ile cilalanacaktır.
												Metal aksamlara pas sökücü ile pasları arındırılarak, koruyucu boya ile boyanacaktır.
												Aydınlatma elektrik hatlarını taşıyan metal larvaları üzerinden gürültüye neden olan aydınlatma armatürleri ile yapılacaktır.

ısıtma için sürgüyelek sevirde küçük hacimde gürültüleme yapılacaktır. Isıtıcı metal sürgüye renk olacaktır.

Çizelge 7.4 Fiziksel müdahale çizelgesi 4

MEKAN	ÖZGÜN İŞLEV	YENİ İŞLEV	SORUNUN YERİ	SORUN	SORUNUN SEBEBİ	SAĞLAMLAŞTIRMA	TAMAMLAMA	EKLERDEN TEMİZLEME	KİMYASAL TEMİZLEME	YENİLEME	ÇAĞDAŞ EK	AÇIKLAMALAR
Z03	MUTFAK	MUTFAK	Döşeme	Kayıp malzeme	Döşeme çimento kapı ile kaplanmış.			●	●	●		Çimento şap zeki ve mürde elle kırılacak ve altındaki döşeme alt tabakası kimyasal temizlik yapılacaktır. 6" bon tadransla zgalanma yapıp üst seviyesine kadar toprak ile doldurulacaktır. Kadransları üzerine betopan ile yüzey oluşturulacak ve üzeri doğal traverten malzeme ile kaplanacaktır.
			Duvarlar	Islama ve kirlenme, malzeme kaybı	Çimento şap ile döşeme kaplanması yapılması, ocağın is yerması		●		●	●	●	Çimento şap zeki ve mürde elle kırılacak ve altındaki döşeme alt tabakası kimyasal temizlik yapılacaktır. 6" bon tadransla zgalanma yapıp üst seviyesine kadar toprak ile doldurulacaktır. Kadransları üzerine betopan ile yüzey oluşturulacak ve üzeri doğal traverten malzeme ile kaplanacaktır. Döşeme kırıkları ve tahatsızlarda zımpara ile temizlik yapılacaktır. Mutfakta oluşan ısı ve yağ için tüm duvarlar ısıyını ıdıklı alıpanel malzeme ile kaplanacaktır. Tesisat borularının gözetmesi için yine ağıc parçaları teset boşluğu bırakılarak duvar yapılacaktır. Ocak ve yeni konulan kuzininin duranının alınması için özgün bacanın çöke paslanmaz çelik kareli yapılacaktır. Elektrik ve mekanik tesisatın taşıyırması için galvanize edilmiş metal tavalar askılara lavana asılacaktır.
			Tavan	Islama ve kirlenme					●	●	●	Kimyasal temizlik yapılacaktır. Kimyasal temizlik ile birlikte ortaya çıkan boşluklar ağıc, macunu ile doldurularak su bazi mat dila cıdalanacaktır. Mutfakta oluşan ısı ve yağ için tüm duvarlar ısıyını ıdıklı alıpanel malzeme ile kaplanacaktır.
			K1.2 Kapısı	Kirlenme ve ayarsızlık	İnsan ve çevresel laitörler				●			Kapının menteşe ayarları yapılarak alışıp yüzeyde ve metal aksesuarlarda temizleme yapılacaktır.
			P4. Fenceresi	Kirlenme ve ayarsızlık oksit malzeme	İnsan ve çevresel laitörler		●		●			Özgün malzeme ile tamamlaması yapılacaktır. Pencerenin menteşe ayarları yapılarak alışıp yüzeyde ve metal aksesuarlarda temizleme yapılacaktır.
			N4 ve N4.5 Nişi	Malzeme kaybı, kirlenme	İnsan ve çevresel laitörler		●		●			Özgün malzeme ile tamamlaması yapılacaktır. Kimyasal temizleme yapılacaktır. Kimyasal temizlik ile birlikte ortaya çıkan boşluklar ağıc, macunu ile doldurularak su bazi mat cila ile cıdalanacaktır.
			Ocak-1	Malzeme kaybı, kirlenme	İnsan ve çevresel laitörler		●					Taş ocak özgün malzemesi ve deşayda tamamlanacaktır.
			Tesisat	Aydınlatma, ısıtma problemi							●	Aydınlatma elektrik hatlarını taşıyan metal laraarın üzerinden plinijli ledlerden oluşan aydınlatma armatürleri ile yapılacaktır. Isıtma için süpürgelik şeffirde küçük hacimde gözünleme yapılacaktır. Isıtıcı metal sıyan renk olacaktır.

Çizelge 7.6 Fiziksel müdahale çizelgesi 6

MEKAN	ÖZGÜN İŞLEV	YENİ İŞLEV	SORUNUN YERİ	SORUN	SORUNUN SEBEBİ	SAĞLAMLAŞTIRMA	TAMAMLAMA	EKLERDEN TEMİZLEME	KİMYASAL TEMİZLEME	YENİLEME	ÇAĞDAŞ EK	AÇIKLAMALAR
Z05	ODA	YÖRESEL ÜRÜN SERGİSİ	Döşeme	Kirlenme	İnsani ve çevresel faktörler				●			Kimyasal temizlik yapılacaktır. Kimyasal temizlik ile birlikte ortaya çıkan boşluklar ağaç macunu ile doldurulacak su bazı mat cila ile cilalanacaktır.
			Duvarlar	Kıcal çatlaklar ve kirlenme	Çevresel faktörler				●			Yüzeylerdeki çevresel faktörlerden oluşan birikimler ince zımpara ile temizlenerek su bazı boya ile boyanacaktır.
			Tavan	Kirlenme	Çevresel faktörler				●			Kimyasal temizlik yapılacaktır. Kimyasal temizlik ile birlikte ortaya çıkan boşluklar ağaç macunu ile doldurulacak su bazı mat cila ile cilalanacaktır.
			K1.3Kapısı	Kirlenme ve ayarsızlık	İnsani ve çevresel faktörler				●			Kapının menşe ayacları yapılarak ahşap yüzeyde ve metal aksesuarlarda temizleme yapılacaktır.
			P2.3 ve P2.4 pencereleri	Sürgülerinde ayarsızlık, ahşap ve metal aksamda kirlilik ve paslanma	Çevresel faktörler				●			Pencerenin sürgü kanatları çıkarılarak sürgünün klavuzu ve kanatta, zımpara ile temizlik yapılacak ve sürgü sistemin çalışması sağlanacaktır.
			DLP-3, DLP-4 Dolapları ve N2 Nişi	Kirlenme	Çevresel faktörler, duvara yapılan sıva badana sırasında üzerinde oluşan kireç				●			Ahşap yüzeylerde kimyasal temizlik ile birlikte ortaya çıkan boşluklar ağaç macunu ile doldurulacak su bazı mat cila ile cilalanacaktır.
			N-5 Nişi	Kirlenme	Çevresel faktörler, duvara yapılan sıva badana sırasında üzerinde oluşan kireç				●			Metal aksamda pas sökücü ile pastan arındırılarak, koruyucu boya ile boyanacaktır.
			Tesisat	Aydınlatma, ısıtma problemi								Ahşap yüzeylerde kimyasal temizlik ile birlikte ortaya çıkan boşluklar ağaç macunu ile doldurulacak su bazı mat cila ile cilalanacaktır.
												Metal aksamda pas sökücü ile pastan arındırılarak, koruyucu boya ile boyanacaktır.
												Aydınlatma elektrik hatlarını taşıyan metal tavlaları üzerinden güneşli ledlerden oluşan aydınlatma armatürleri ile yapılacaktır.
												Isıtma için süpürgelik şeklinde küçük hacimde çözümlene yapılacaktır. Isıtıcı metal siyah renk olacaktır.

Çizelge 7.7 Fiziksel müdahale çizelgesi 7

MEKAN	ÖZGÜN İŞLEV	YENİ İŞLEV	SORUNUN YERİ	SORUN	SORUNUN SEBEBİ	SAĞLAMLAŞTIRMA	TAMAMLAMA	EKLERDEN TEMİZLEME	KİMYASAL TEMİZLEME	YENİLEME	ÇAĞDAŞ EK	AÇIKLAMALAR
101	SOFA	SOFA	Döşeme	Malzeme kaybı	Katın kullanılmaması, insan ve çevresel faktörler		●			●		Toprak doğru uygun kotuna getirilince 6"cm kadrantlarla izgaralama yapıp üst seviyesine kadar toprak ile doldurulacaktır. Kadrantların üzerine ladin panellerle çağdaş detayda döşeme yapılacaktır. Ön sekideki döşeme kırışları ve döşeme tahtasında kimyasal temizleme ve özgün malzeme ile tamamlama yapılacaktır. Yeni yapılan döşeme üzerinde projede belirtilen yer ve ölçüde 15*15mm temperli lamine cam ile oluşturulan yirik üzerinde yüzey oluşturulacaktır.
			Duvarlar	Malzeme kaybı, strüktürel bozulma	Katın kullanılmaması, insan ve çevresel faktörler	●	●			●		Çatı askıya alınarak, ahşap karkasta sağlanılaşırma yapılacaktır. Doğusu boşalan duvarların doğusu özgün malzeme ile tamamlanarak özgün sıva ve su bazi boya uygulaması yapılacaktır.
			Tavan	Malzeme kaybı, strüktürel bozulma	Katın kullanılmaması, insan ve çevresel faktörler	●	●			●		Tavan kırışlarının eksik ve seçim yapmış malzemeler özgün malzeme ve delayda tamamlanacaktır. Tavan kırışlarının özgün olanlarında kimyasal temizlik yapılarak açar doğru malzeme ile uygulama yapılarak su bazi mat cila ile olancacaktır. Tavan kırışlarının altı ahşap kadrantların yardımı ile ladin paneller kullanılarak çağdaş delay ile yeni tavan kaplaması yapılacaktır.
			P5,1-P5,2-P5,3-P5,4-P5,5-P5,6 Pencereleeri	Malzeme kaybı	Katın kullanılmaması, insan ve çevresel faktörler		●					Tamamlama yapılacak pencereleerde özgün malzeme ve özgün delayla uygulama yapılacaktır. Yenilenen kısımlarada renklendirme ve tatlleme yapılacaktır.
			P2,8 Penceresi	Kayıp yapı elemanı	Katın kullanılmaması, insan ve çevresel faktörler					●		Yenileme yapılacak pencereleerde özgün malzeme ve çağdaş delayla uygulama yapılacaktır. Bu penceler için ahşap malzeme kullanılarak, sorgulern daha iy gelişması için çelik raylar kullanılacaktır.
			Tesisat	Aydınlatma, ısıtma problemi							●	Zemin kattan gelen elektrik hatlarının dağılımı yeni yapılacak tavan kaplamasının üzerinden olacaktır. Aydınlatma armatürü metal yarım daire, siyah renk madem ve yalın tavadan sarıkan model olacaktır. Isıtma için süpürgelik şeklinde küçük hacimde çözümleme yapılacaktır. Isıtıcı metal siyah renk olacaktır.

Çizelge 7.8 Fiziksel müdahale çizelgesi 8

MEKAN	ÖZGÜN İŞLEV	YENİ İŞLEV	SORUNUN YERİ	SORUN	SORUNUN SEBEBİ	SAĞLAMLAŞTIRMA	TAMAMLAMA	EKLERDEN TEMİZLEME	KİMYASAL TEMİZLEME	YENİLEME	ÇAĞDAŞ EK	AÇIKLAMALAR
102-103	ODA	YEMEK SALONU	Döşeme	Malzeme kaybı	Katın kullanılmaması, insan ve çevresel faktörler		●			●		Toprak dolgu uygun kotuna getirilince 6"cm kadrantlarla izgaralama yapıp üst seviyesine kadar toprak ile doldurulacaktır. Kadrantların üzerine ladin panellerle çağdaş delayda döşeme yapılacaktır.
			Duvarlar	Malzeme kaybı, strüktürel bozulma	Katın kullanılmaması, insan ve çevresel faktörler	●	●			●		Çatı askıya alınarak, ahşap karkasta seçilenlaştıma yapılacaktır. Doğusu boşalan duvarların doğusu özgün malzeme ile tamamlanarak özgün sıva ve su bazi boya uygulaması yapılacaktır. Yapının strüktürünü anıltmak için duvarlarda belli yerlerde dolgu ve sıva uygulaması yapılmayarak mevcut hali ile bırakılacak ve şeffaf pleksiglas malzeme ile kapatılacaktır.
			Tavan	Malzeme kaybı, strüktürel bozulma	Katın kullanılmaması, insan ve çevresel faktörler	●	●			●		Tavan kirişlerinin eksik ve seçimin yapmış malzemeler özgün malzeme ve delayda tamamlanacaktır. Tavan kirişlerinin özgün olanlarında kimyasal temizlik yapılarak ağaç dolgu malzeme ile uygulama yapılarak su bazi mat cila ile cıalanacaktır. Tavan kirişlerinin altı ahşap kadrantların yardımı ile ladin paneller kullanılarak çağdaş delay ile yeni tavan kaplaması yapılacaktır.
			P6.1-P6.2-P6.3-P6.4-P6.5-P6.6 Pencerelem	Kayıp yapı elemanı	Katın kullanılmaması, insan ve çevresel faktörler					●		Yenileme yapılacak pencerelemde özgün malzeme ve çağdaş delayla uygulama yapılacaktır. Bu pencere için ahşap malzeme kullanılarak, sürgüleri daha iyi çalışması için çelik raylar kullanılacaktır.
			Tesisat	Aydınlatma, ısıtma problemi							●	Zemin kattan gelen elektrik hatlarının dağılımı yeni yapılacak tavan kaplamasının üzerinden olacaktır. Aydınlatma armatürü metal yarım daire, siyah renk madem ve yalın tavandan sarkan model olacaktır. Isıtma için süpürgelik şeklinde küçük hacimde çözümleme yapılacaktır. Isıtıcı metal siyah renk olacaktır.

Çizelge 7.9 Fiziksel müdahale çizelgesi 9

MEKAN	ÖZGÜN İŞLEV	YENİ İŞLEV	SORUNUN YERİ	SORUN	SORUNUN SEBEBİ	SAĞLAMLAŞTIRMA	TAMAMLAMA	EKLERDEN TEMİZLEME	KİMYASAL TEMİZLEME	YENİLEME	ÇAĞDAŞ EK	AÇIKLAMALAR
104-105	ODA	YEMEK SALONU	Döşeme	Malzeme kaybı	Katın kullanılmaması, insan ve çevresel faktörler		●			●		Toprak dolgu uygun kotuna getirilince 6"cm kadrantlarla izgaralama yapıp üst seviyesine kadar toprak ile doldurulacaktır. Kadrantların üzerine ladin panelere çağdaş delayda döşeme yapılacaktır.
			Duvarlar	Malzeme kaybı, strüktürel bozulma	Katın kullanılmaması, insan ve çevresel faktörler	●	●			●		Çatı askıya alınarak, ahşap karkasta seçilenlaştıma yapılacaktır. Doğusu boşalan duvarların doğusu özgün malzeme ile tamamlanarak özgün sıva ve su bazi boya uygulaması yapılacaktır. Yapının strüktürünü anıltmak için duvarlarda belli yerlerde dolgu ve sıva uygulaması yapılmayarak mevcut hali ile bırakılacak ve şeffaf plaksıglas malzeme ile kapatılacaktır.
			Tavan	Malzeme kaybı, strüktürel bozulma	Katın kullanılmaması, insan ve çevresel faktörler	●	●			●		Tavan kirişlerinin eksik ve seçimin yapmış malzemeler özgün malzeme ve delayda tamamlanacaktır. Tavan kirişlerinin özgün olanlarında kimyasal temizlik yapılarak ağaç dolgu malzeme ile uygulama yapılarak su bazi mat cila ile cilalanacaktır. Tavan kirişlerinin altı ahşap kadrantların yardımı ile ladin paneller kullanılarak çağdaş delay ile yeni tavan kaplaması yapılacaktır.
			P6,7-P6,8-P6,9-P6,10-P6,11-P6,12 Pencereleli	Kayıp yapı elemanı	Katın kullanılmaması, insan ve çevresel faktörler					●		Yenileme yapılacak pencereleli özgün malzeme ve çağdaş delayla uygulama yapılacaktır. Bu penceler için ahşap malzeme kullanılarak, sürgüleri daha iyi çalışması için çelik raylar kullanılacaktır.
			Tesisat	Aydınlatma, ısıtma problemi							●	Zemin kattan gelen elektrik hatlarının dağılımı yeni yapılacak tavan kaplamasının üzerinden olacaktır. Aydınlatma armatürü metal yarım daire, siyah renk madem ve yalın tavandan sarkan model olacaktır. Isıtma için süpürgelik şeklinde küçük hacimde çözümleme yapılacaktır. Isıtıcı metal siyah renk olacaktır.

8. SONUÇ VE ÖNERİLER

Tarih boyunca farklı medeniyetlere ev sahipliği yapmış olan Ayaş, geleneksel Türk mimarisi hakkında , bize önemli bilgiler sunmaktadır. Bünyesinde yöreye özel tipolojik nitelikleri ile yüzden fazla geleneksel evi barındıran Ayaş İlçesi, Geleneksel Türk Evi kavramına Ayaş Evleri olarak nitelenen bir tanım kazandırmıştır. Günümüzde bu evlerin, kullanıcıları tarafından terk edilmesi, kişiler ya da kurumlar tarafından koruma planlamasının ve yeterince finansal desteğin olmaması nedenleri ile yok olmakla yüz yüzedir. Oysa Ayaş'taki geleneksel Türk evlerinin korunması, yalnızca mimari kültürün gelecek nesillere aktarılmasını sağlamamakla kalmayacak, aynı zamanda konumu, termal kaynakları, kültürel zenginlikleri ile Türk turizmine önemli katkıları olabilecek bir ilçenin en önemli kimlik değerlerinden yoksun kalması olacaktır.

Yıllardır merkezi ve yerel yönetimlerin, beklide ellerindeki imkanlar doğrultusunda, çok seçkin örnekler dışında Anadolu'daki kültürel varlıklara gerekli finansal desteği vermedikleri ortadadır. Ayaş'ın içinde barındırdığı çok yönlü turizm olanakları ile devlet kurumları dışında özel sektörün yatırımı için önemli bir konumdadır. Ankara'ya daha uzak olması, termal olanaklarının olmamasına rağmen Beypazarı örneği Ayaş için önemli bir veridir. Ayaş'taki geleneksel Türk evlerinin korunabilmesi için merkezi yönetimin Ayaş'ın barındırdığı kültürel ve turizm olanaklarının farkına varılması, yerel yönetim ile birlikte finansal desteğini arttırılması, buna olanak yok ise, Ayaş'a özel sektörün yönelmesi için yeterli tanıtımın yapılması gerekmektedir. Bununla birlikte yatırım yapmak isteyen insanların özendirilecek kolaylıkların sağlanması gerekmektedir.

Ayaş'ın günümüzde bile bir koruma imar planının olmayışı Ayaş'taki koruma çalışmalarının planlı ve bütüncül yapılamaması sonucunu doğurmaktadır.. Koruma çalışmalarının daha düzenli olması ve genel karar ilkeleri doğrultusunda ilerlemesi için bir an önce koruma imar planının yapılması bir zorunluluk olarak görülmektedir.

Balçiçek Evi üzerinde Ayaş evlerinin özelliklerini barındıran, cephe nitelikleri ile kendine özgü özellikleri bulunan bir evdir. Balçiçek Evi, konumu ve sahip olduğu mimari özellikleri ile korunmaya değer bir yapıdır. Balçiçek Evi'nin restore edilerek

korunmaya alınması ilçedeki diğer geleneksel evler için örnek olacaktır. Koruma ilkelerinde geleneksel yapıların özgün işlevleri ile korunması daha doğru olsa da, yapıların korunmasını sağlayacak finansal desteğe ulaşılabilmesi için, yapıya, zarar vermeyecek yeni işlevler yüklemek kabul edilebilir bir durumdur. Balçıçek Evi'nin kurumlar ya da kişiler tarafından değerlendirilebilmesi için, kendi finansal döngüsünü sağlayabilen, hem kültürel hem de ticari bir fonksiyon önerisi de bu amaçla yapılmıştır. Ayaş' ta özgün işlevi ile değerlendirilemeyecek birçok geleneksel nitelikteki evin korunması, Balçıçek Evi gibi yeni işlev yüklenerek söz konusu olabilecektir.

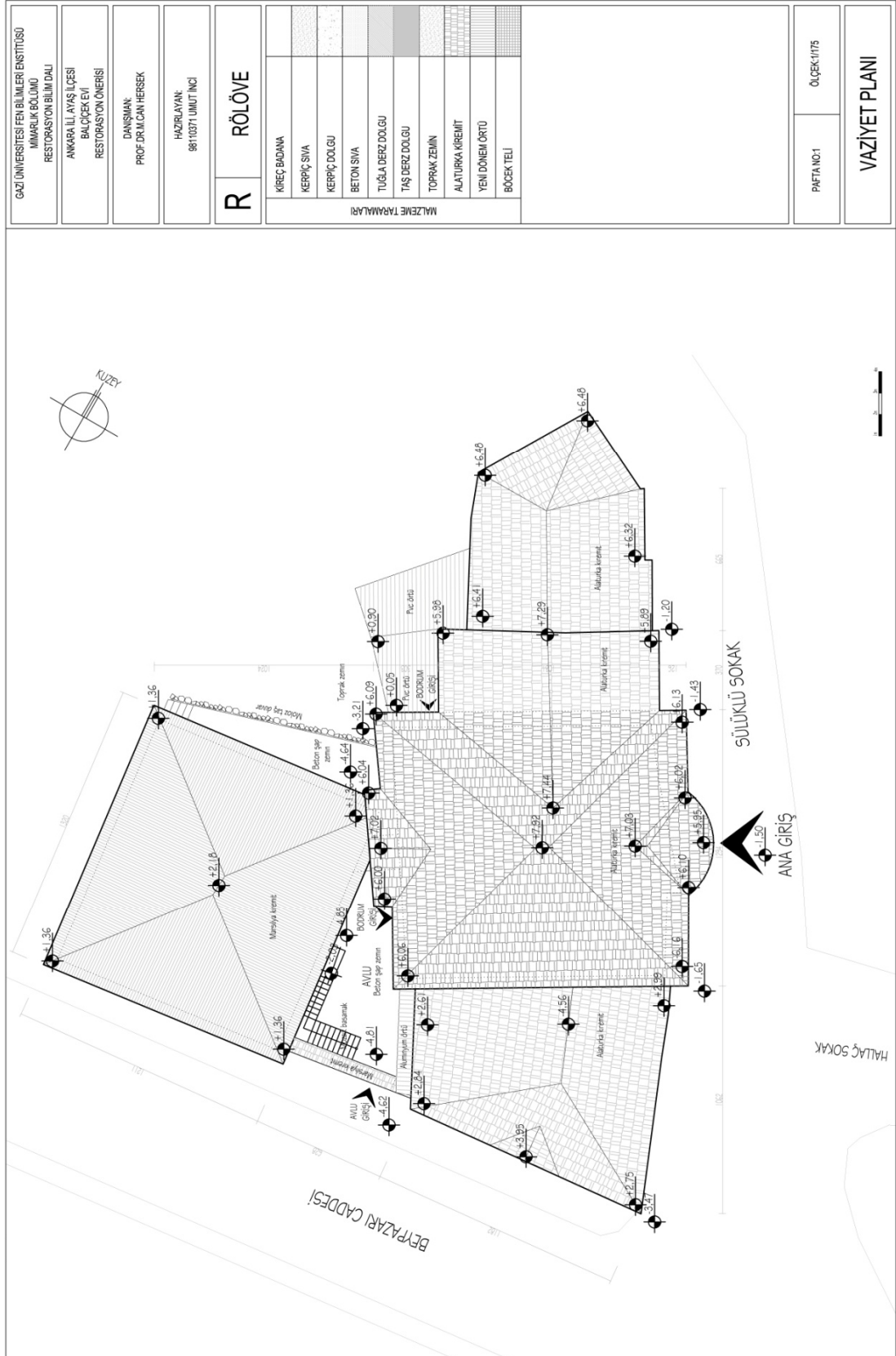
KAYNAKLAR

1. İnternet :Harita Genel Komutanlığı “Ankara’nın İlçeleri Haritası”
<http://www.hgk.msb.gov.tr> (2011).
2. İnternet : T.C Ankara Valiliği “İlçelerimiz, Ayaş”
<http://www.ankara.gov.tr> (2011).
3. İnternet :Harita Genel Komutanlığı “Ankara Fiziki Haritası”
<http://www.hgk.msb.gov.tr> (2011).
4. Ayaş Belediyesi, “Ayaş’ın Görsel Tarihi”, **Özkan Matbaacılık**, Ankara, 9-11, 20-25, 61-64 (1999).
5. Canik, B., “Ayaş İçmece ve Kaplıcasının Jeoloji-Hidrojeoloji Etüdü”, **Maden Tetkik ve Arama Enstitüsü**, Ankara, 138, 150 (1973).
6. Şahinci, A., “Karakaya (Ayaş), Ilıca Köyü Çevresi Jeoloji- Hidrojeoloji Etüdü”, **Maden Tetkik ve Arama Enstitüsü**, Ankara, 49,52,56 (1973).
7. İnternet : T.C Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı “Deprem Bölgeleri Haritası”
<http://www.deprem.gov.tr> (2011).
8. İnternet : Karayolları Genel Müdürlüğü “Ankara Karayolu Haritası”
<http://www.kgm.gov.tr> (2011).
9. Gültekin, N.T., “19. yüzyılda Anadolu Kenti ve Konut Dokusu Ayaş ve Beypazarı”, **Nobel Yayın Dağıtım** , Ankara, 50-68, 68-84 (2010).
10. İnternet : Ayaş Belediyesi “Ayaş’ta Tarım, Hayvancılık ve Ekonomi”
<http://www.ayas.bel.tr> (2011).
11. İnternet : ,Ayaş Belediyesi resmi sitesi “Ayaş’ta Yayla Turizmi ve Termal Turizm”
<http://www.ayas.bel.tr> (2011).
12. Ünal, M., “Geleneksel Ayaş Evleri”, Yüksek Lisans Tezi, **Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü**, Ankara,7-10 (1992).
13. Demirkan, E., “Ayaş Tüccar Abdullah Efendi Konutu Restorasyon Önerisi”, Yüksek Lisans Tezi, **Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü**, Ankara, 17 (2006).
14. Karamağaralı.B., “Ayaş’ta Ulu Cami”, **Tarihte-Günümüzde Bünyamin Ayaşı Sempozyumu** “Ayaş ve Bünyamin Ayaşı” Kitabı, Ayaş Belediyesi Yayınları, Ankara, 53-54 (1993).

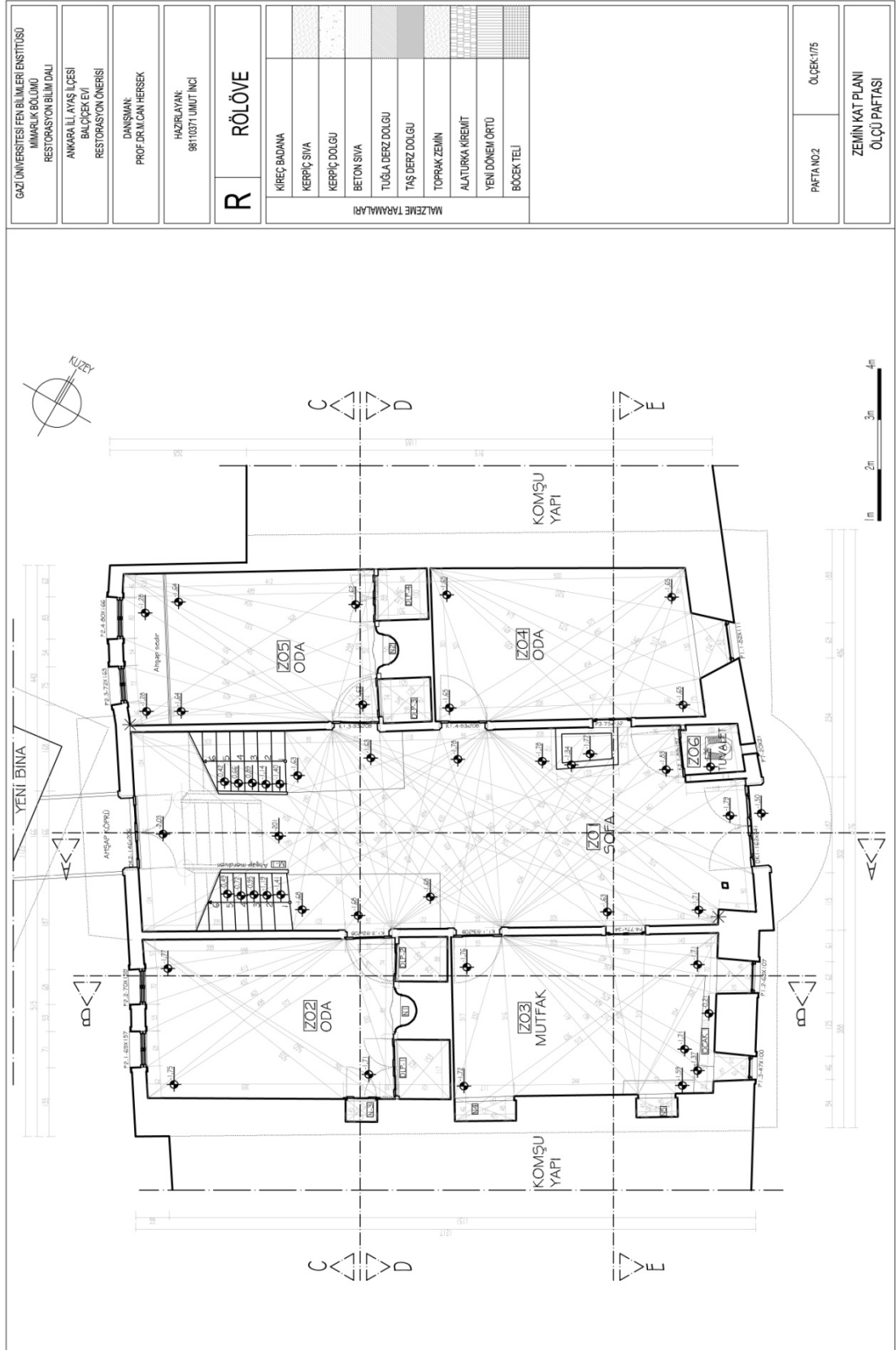
15. Eldem S.H. “Türk Evi Plan Tipleri”, *İTÜ Mimarlık Fakültesi Baskı Atölyesi*, İstanbul, 12, 13, 24, 25 (1968)
16. Kömürcüoğlu E. “Ankara Evleri”, *İstanbul Matbaacılık T.A.O.*, İstanbul, 5-23 (1959)
17. Küçükerman E., Güner Ş. “Anadolu Mirasında Türk Evleri”, *T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları*, İstanbul 135-159 (1995)
18. Evren M. “Türk Evinde Çıkma”, *İTÜ Fakülteler Matbaası*, İstanbul, 7-12 (1959)
19. Kılıç Y., “Ayaş Kültür Mirasının Ünlü Simalarından Şihabüddün Sivasi ve Şeyh Muhyiddin”, *Tarihte-Günümüzde Bünyamin Ayaşı Sempozyumu* “Ayaş ve Bünyamin Ayaşı” Kitabı, Ayaş Belediyesi Yayınları, Ankara, 157-200 (1993).

EKLER

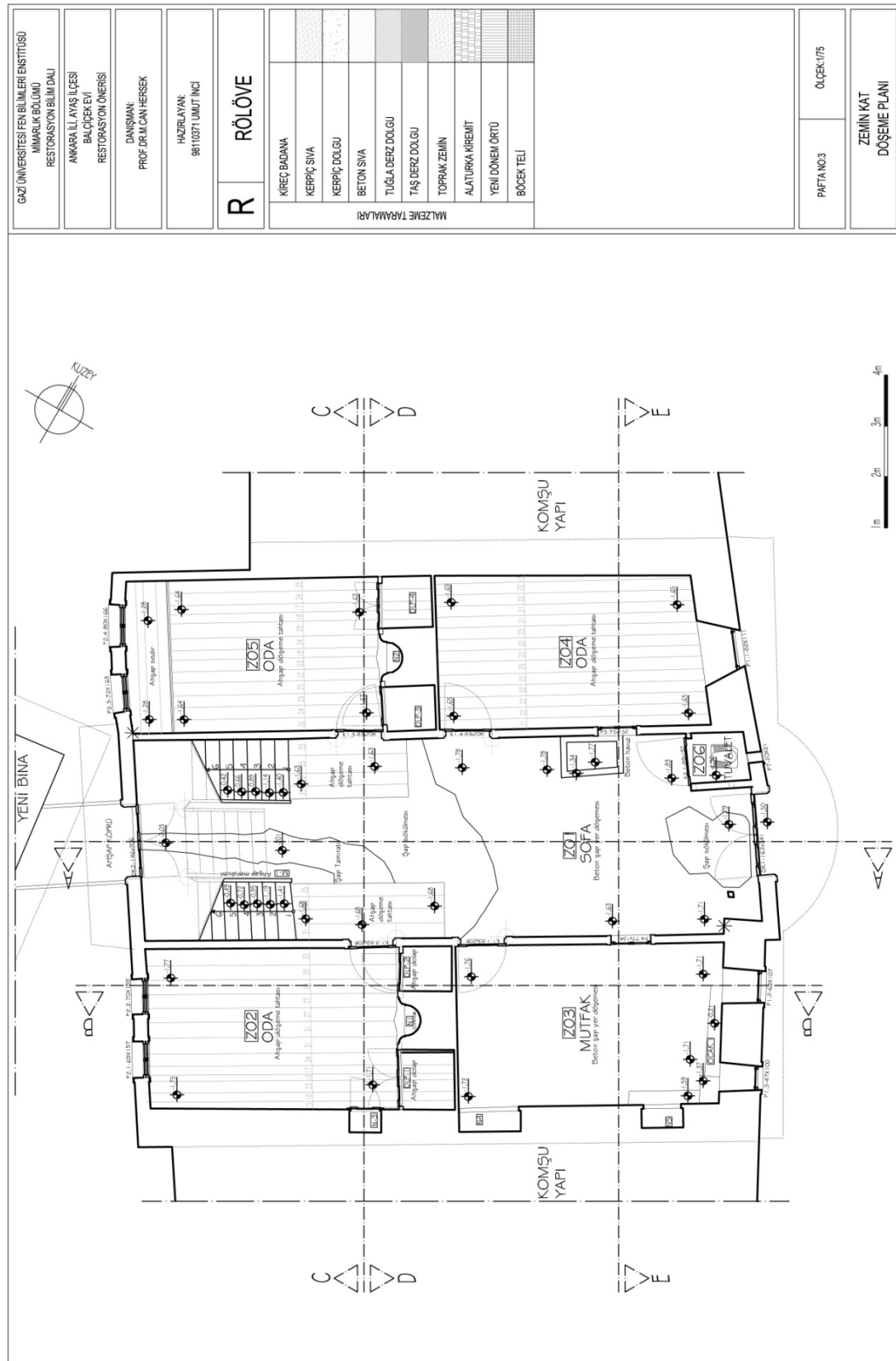
Ek-1 Rölöve çizimleri

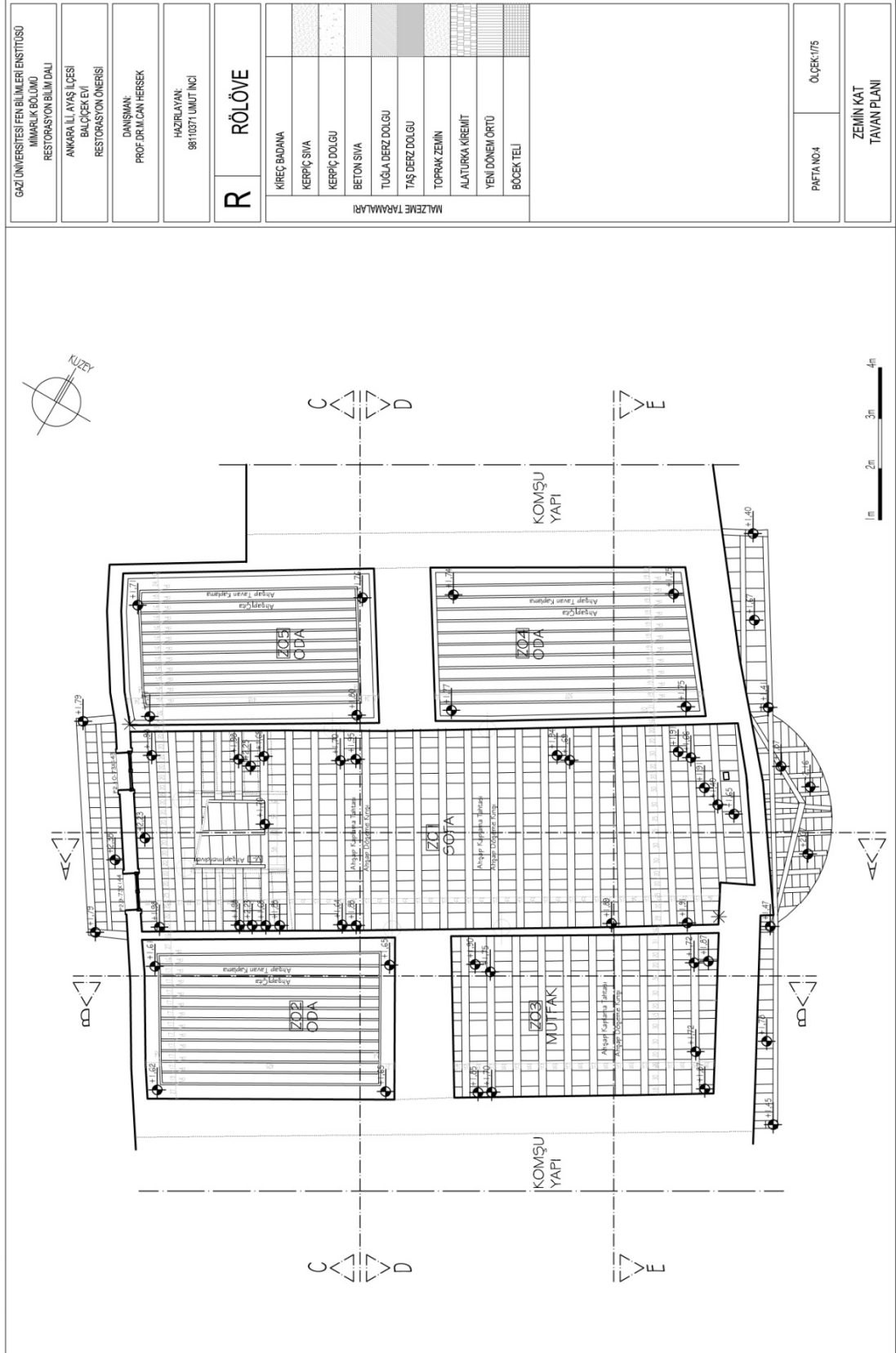
Ek-1 (Devam) Rölöve çizimleri

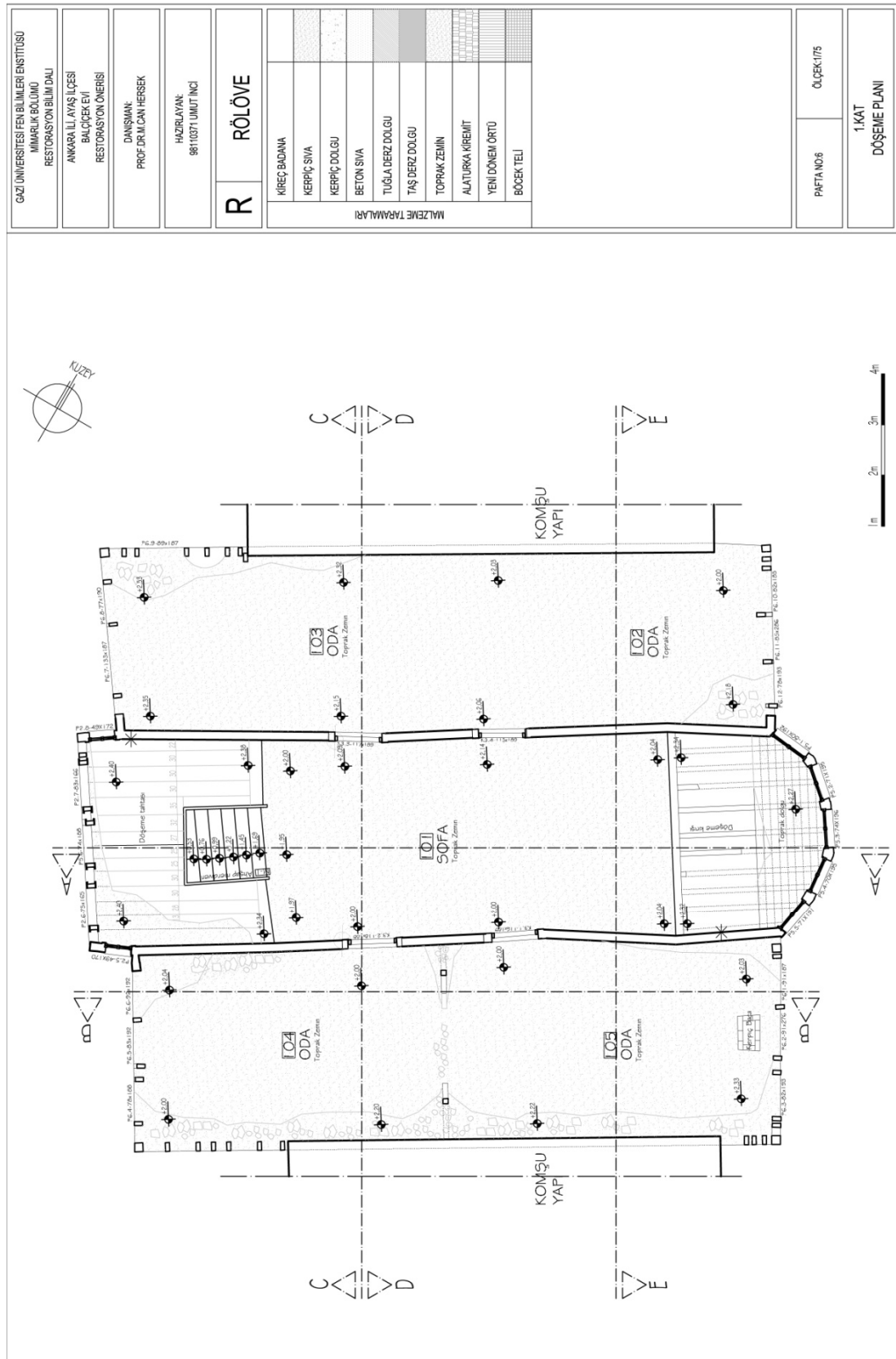
Ek-1 (Devam) Rölöve çizimleri

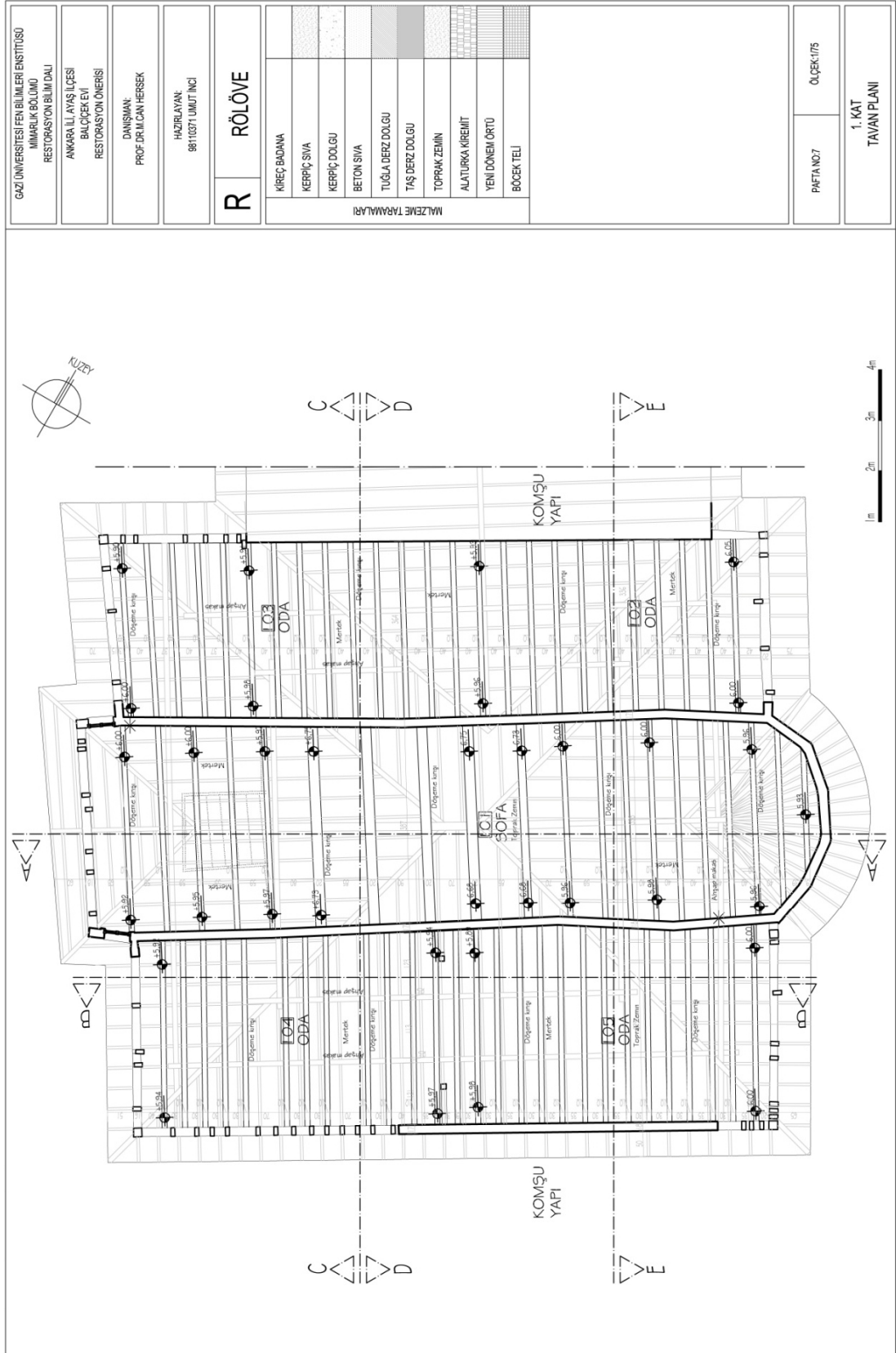
Ek-1 (Devam) Rölöve çizimleri

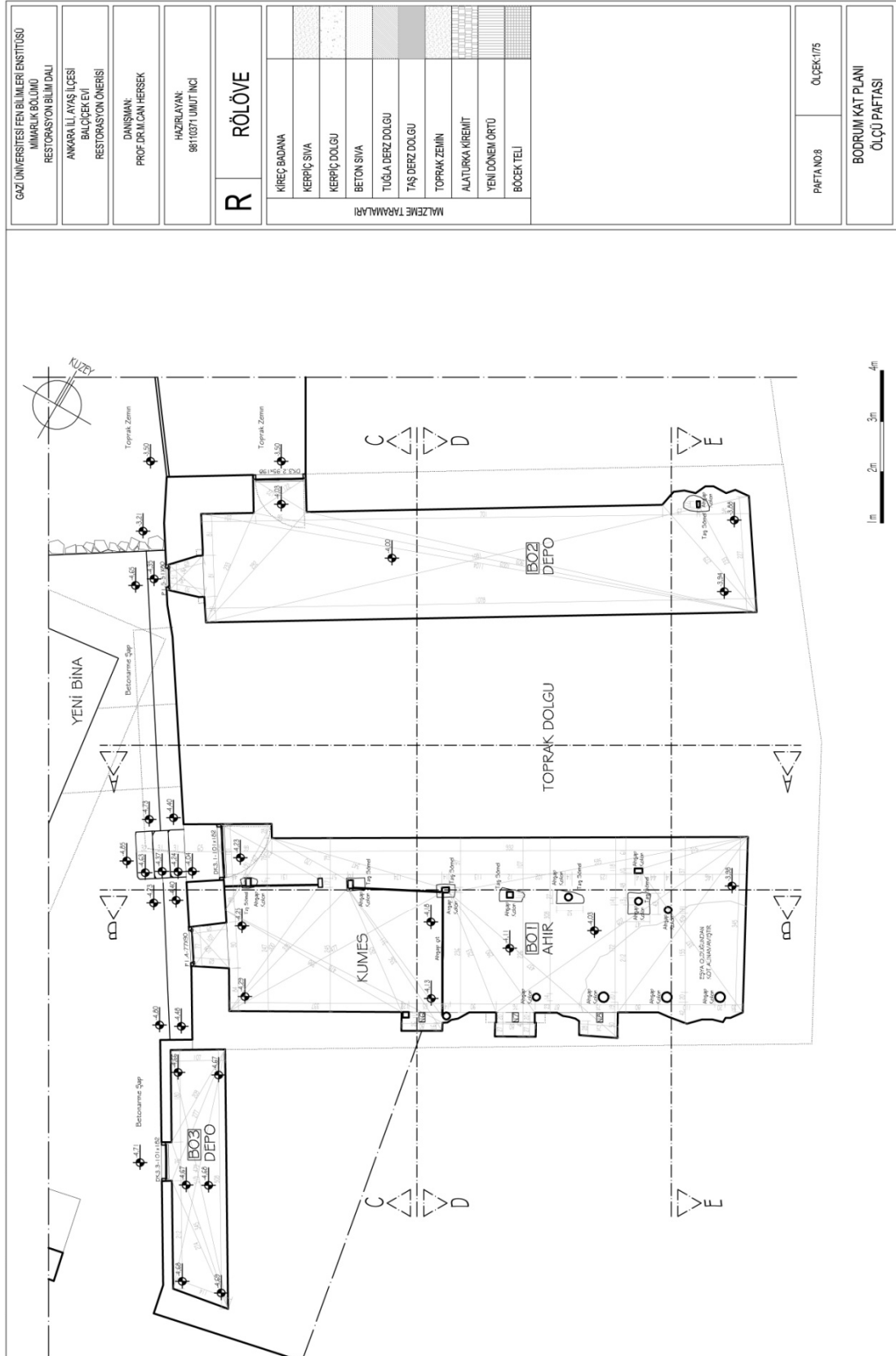
Ek-1 (Devam) Rölöve çizimleri

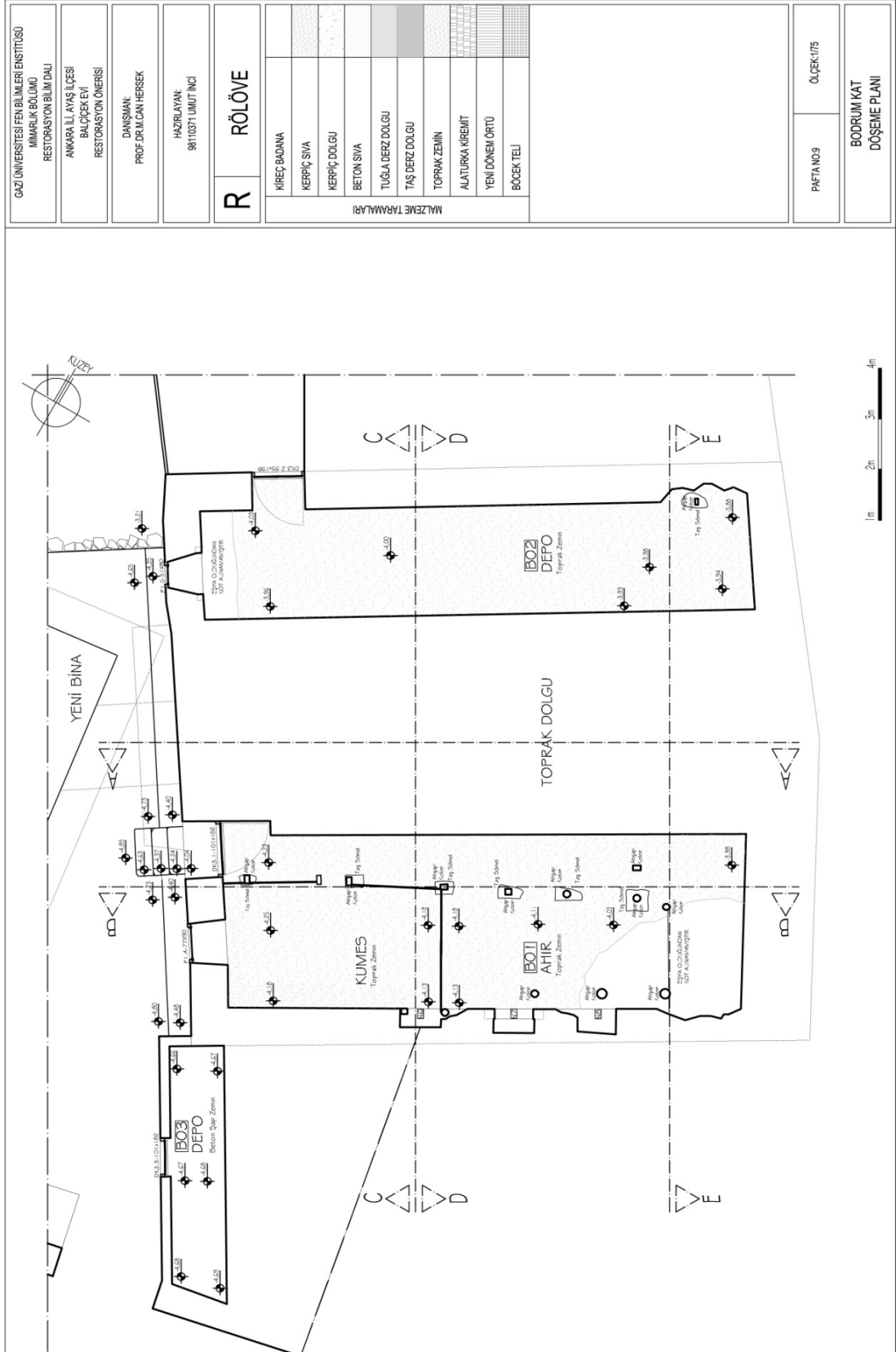
Ek-1 (Devam) Rölöve çizimleri

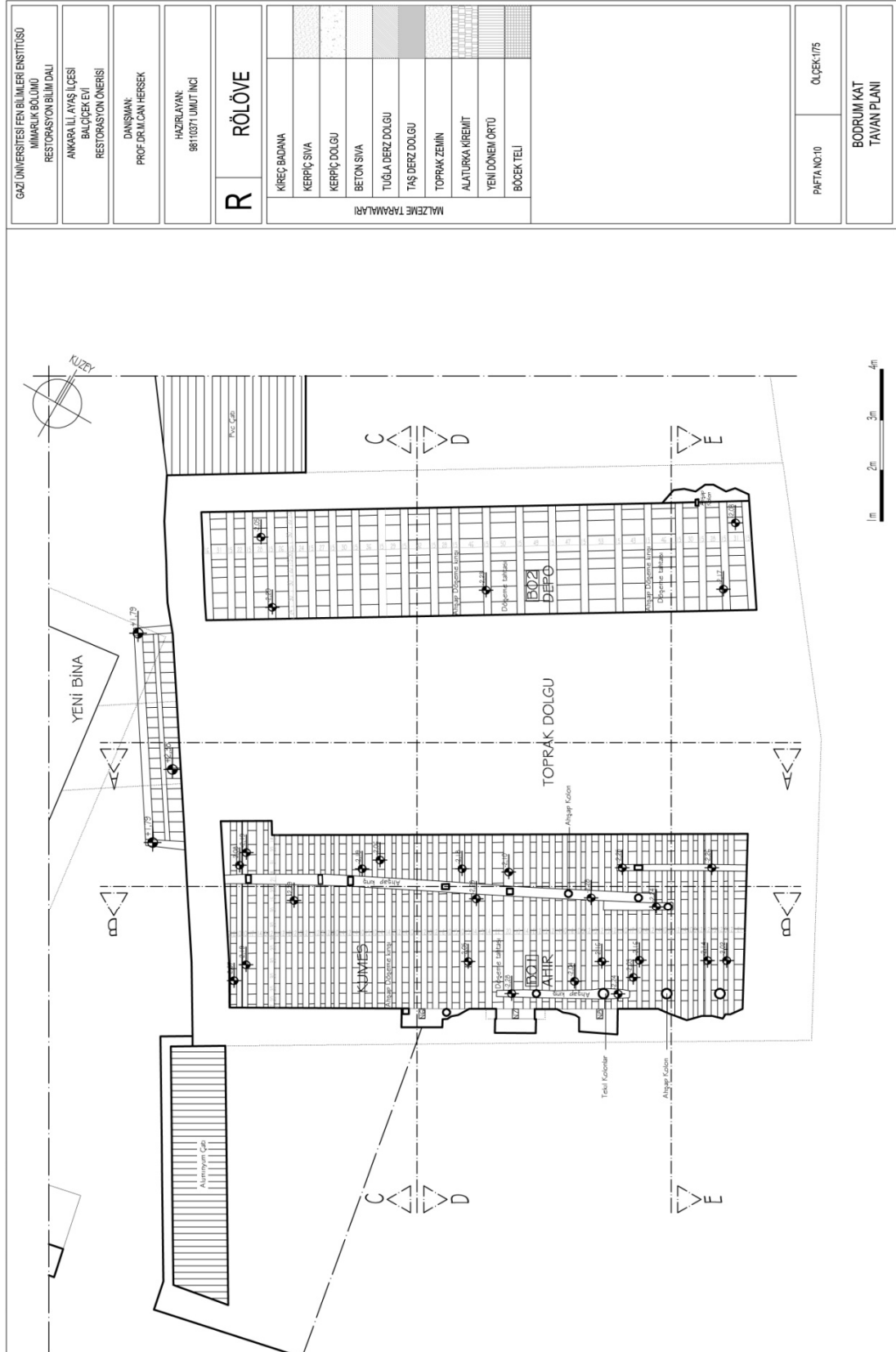
Ek-1 (Devam) Rölöve çizimleri

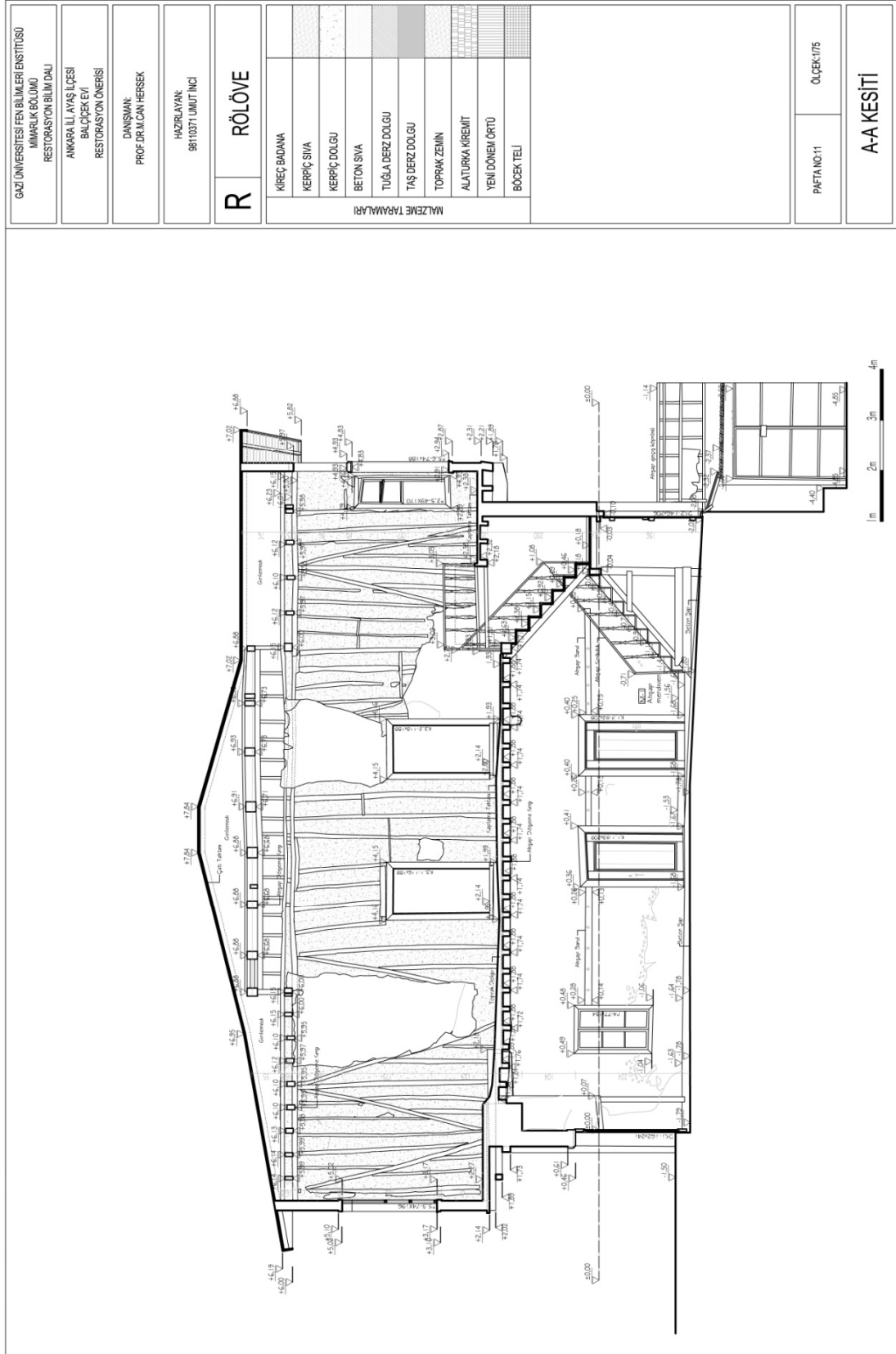
Ek-1 (Devam) Rölöve çizimleri

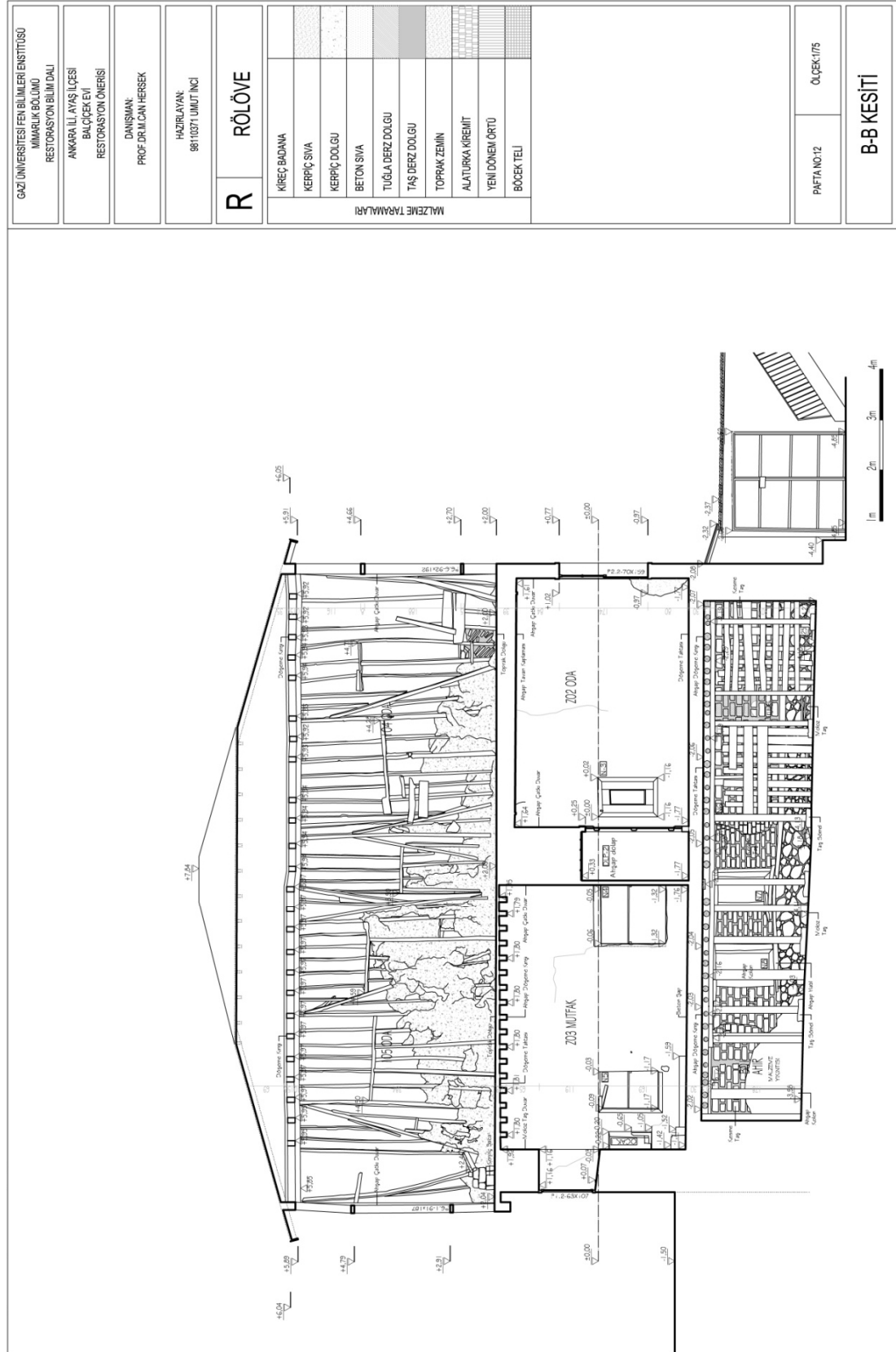
Ek-1 (Devam) Rölöve çizimleri

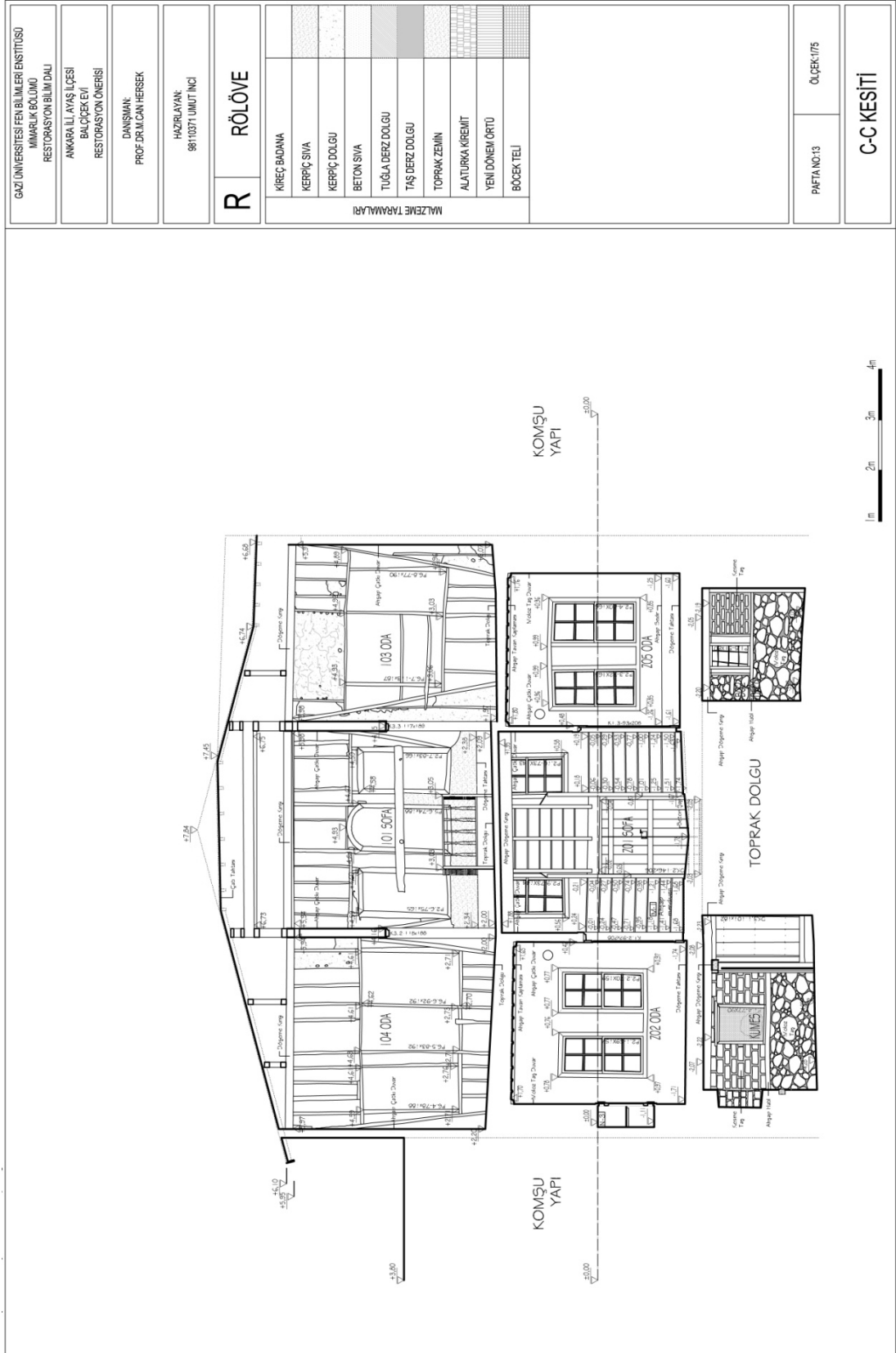
Ek-1 (Devam) Rölöve çizimleri

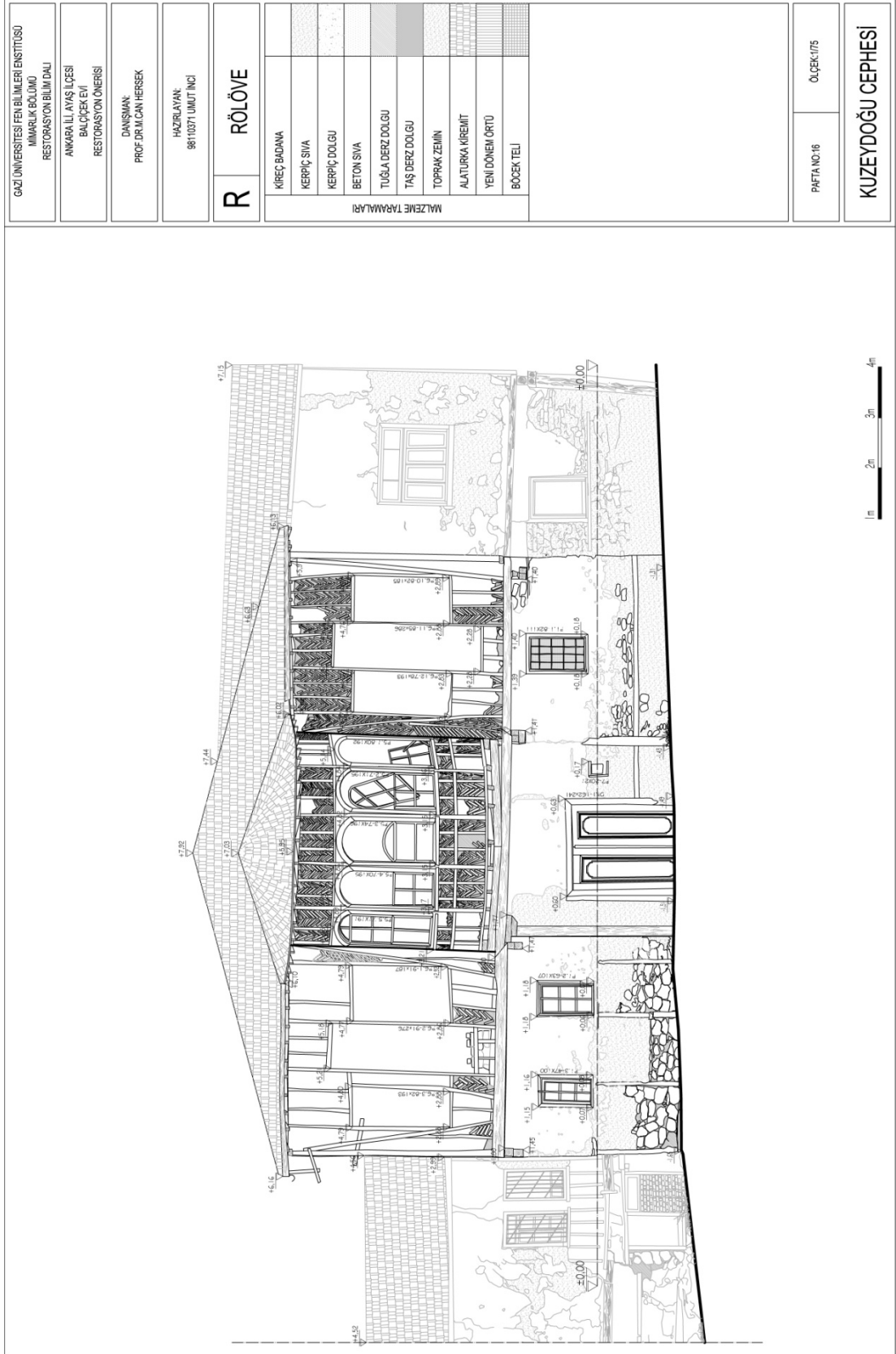
Ek-1 (Devam) Rölöve çizimleri

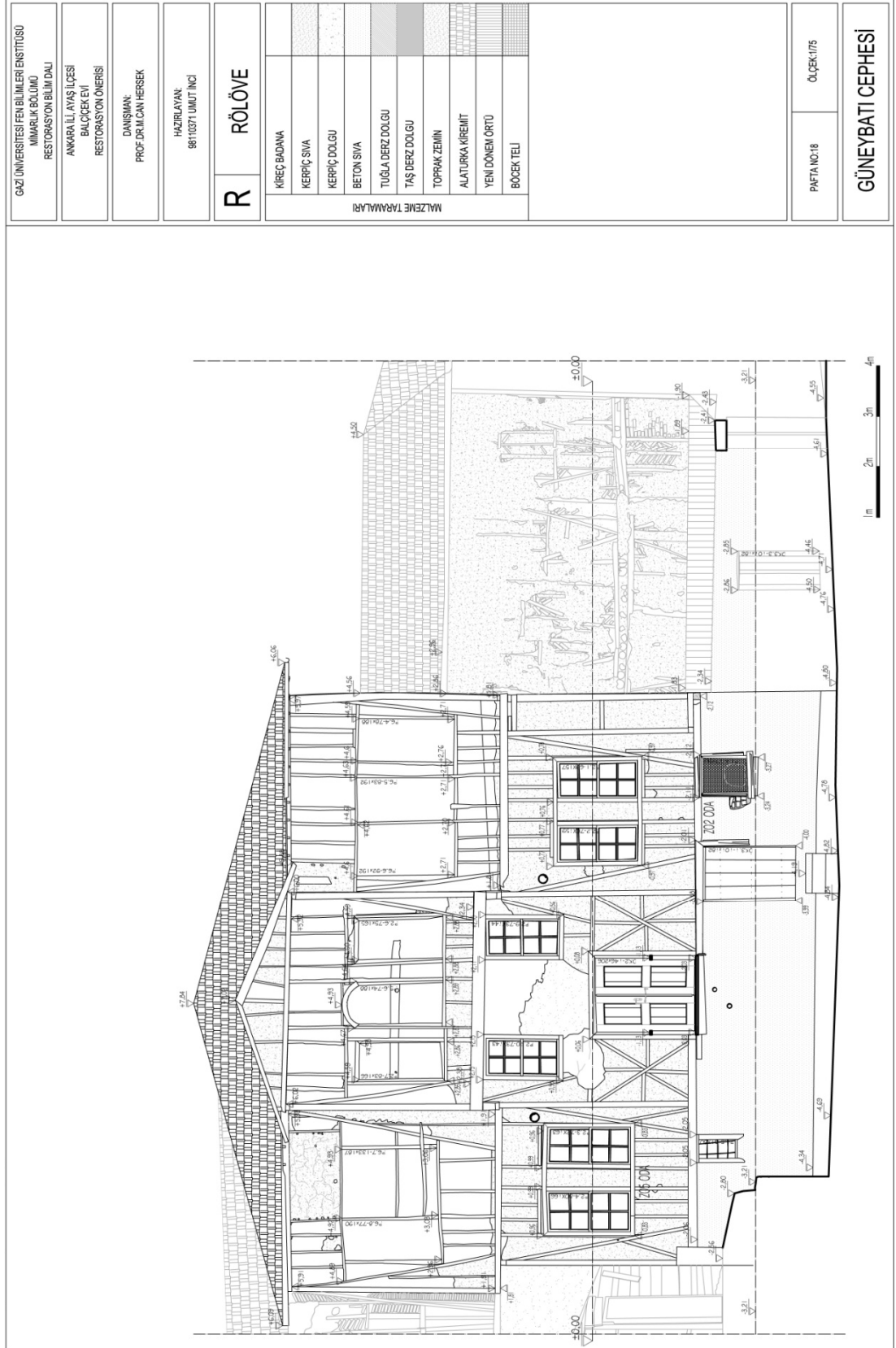
Ek-1 (Devam) Rölöve çizimleri

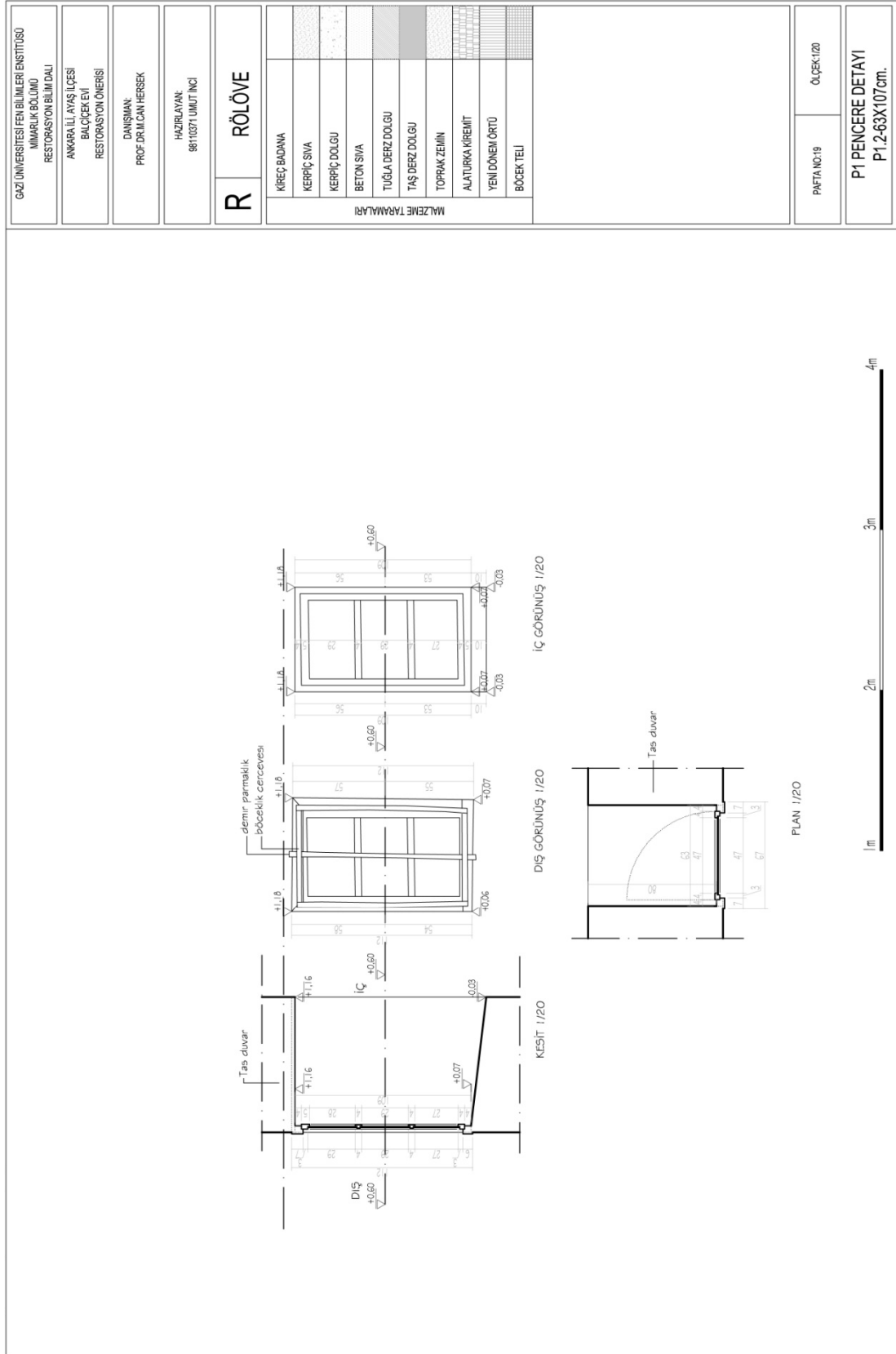
Ek-1 (Devam) Rölöve çizimleri

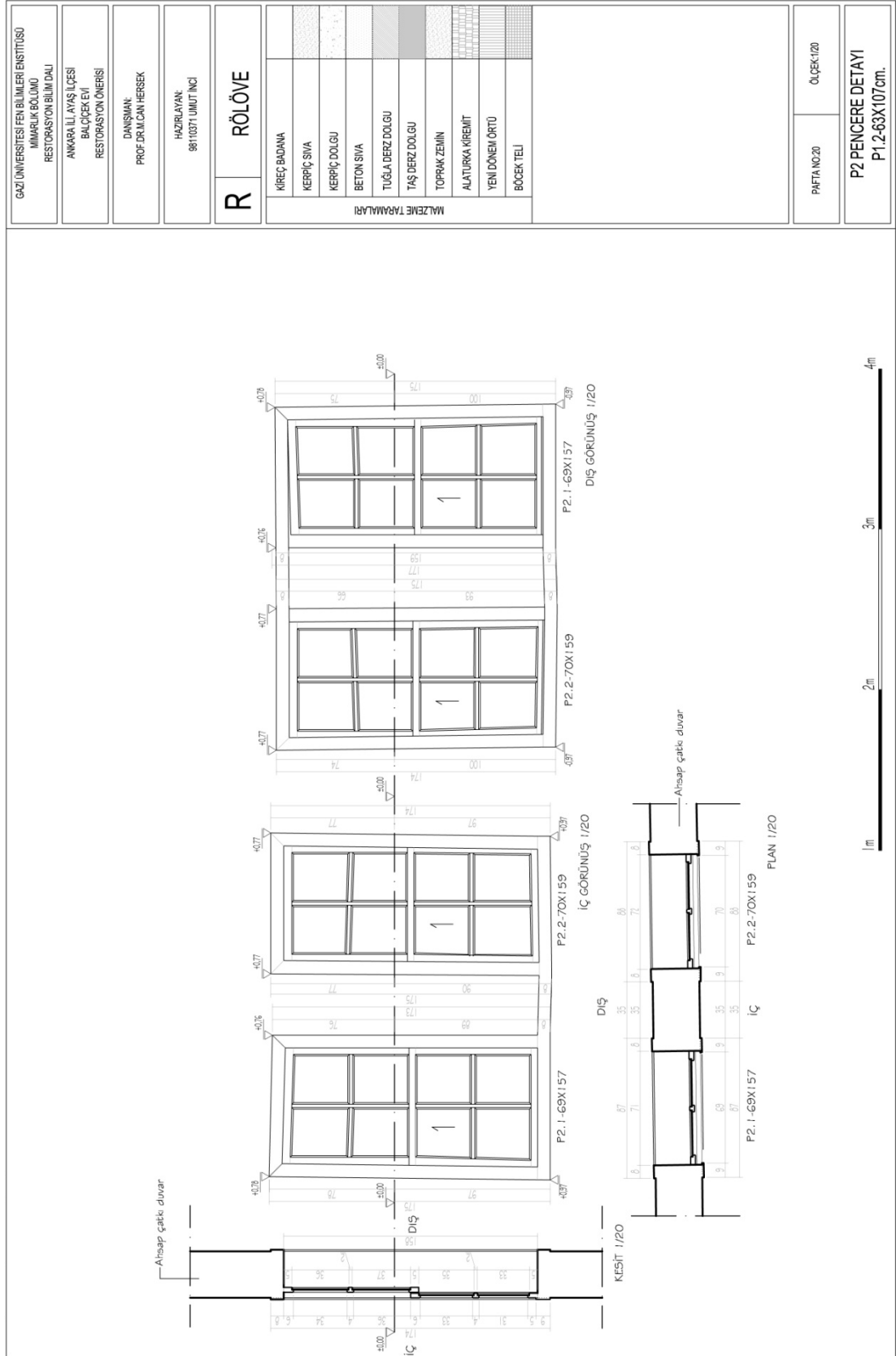
Ek-1 (Devam) Rölöve çizimleri

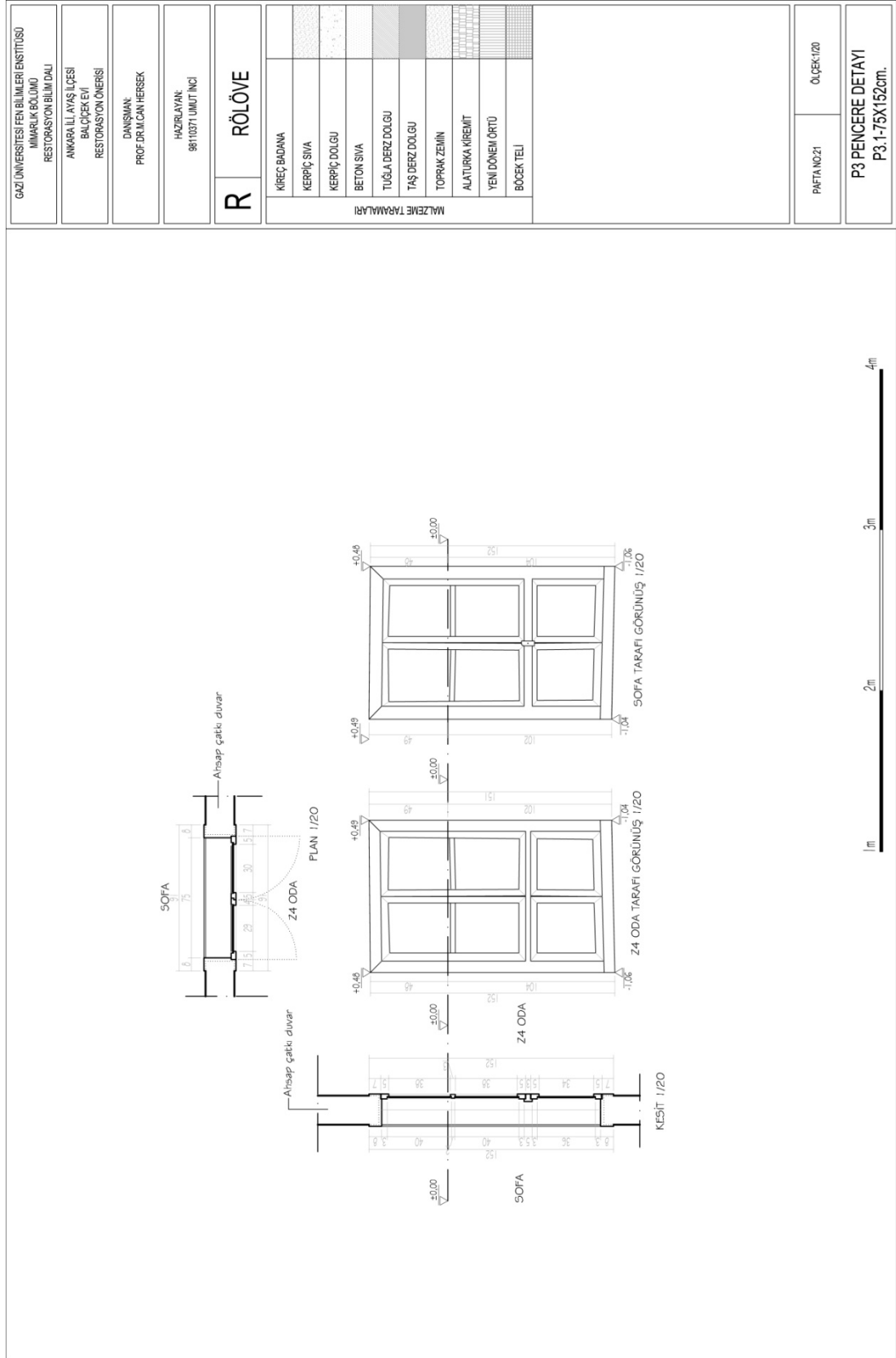
Ek-1 (Devam) Rölöve çizimleri

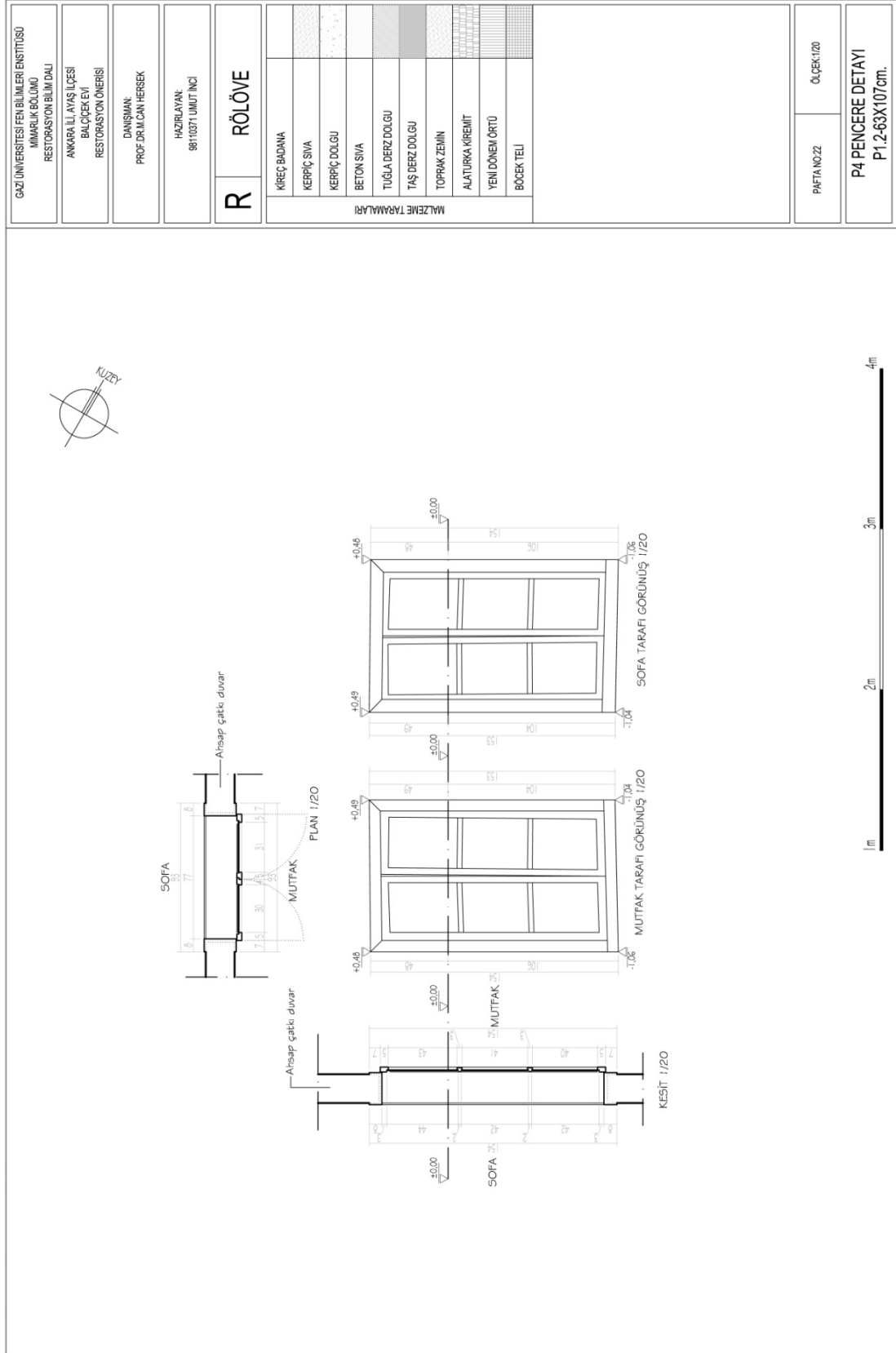
Ek-1 (Devam) Rölöve çizimleri

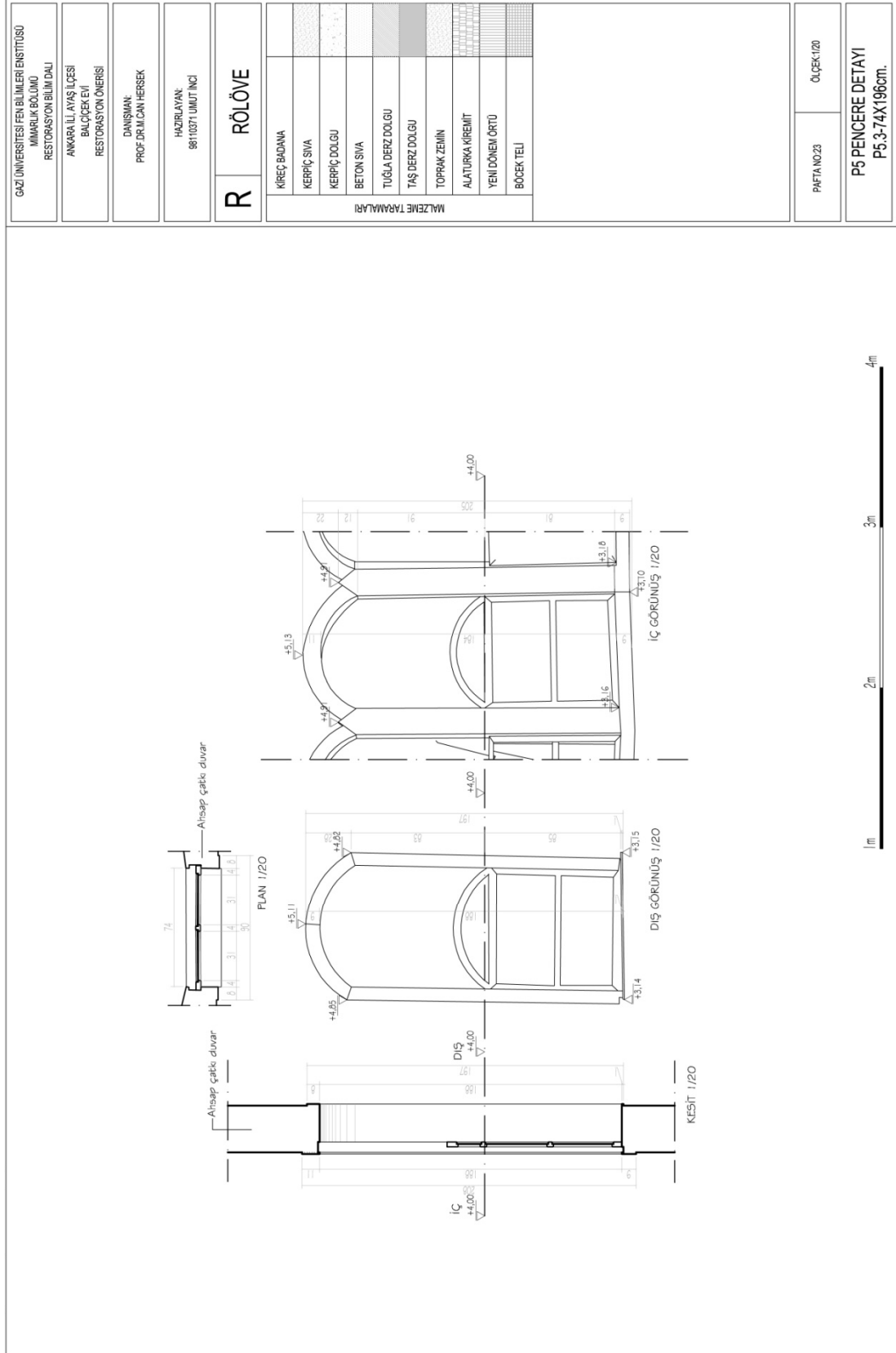
Ek-1 (Devam) Rölöve çizimleri

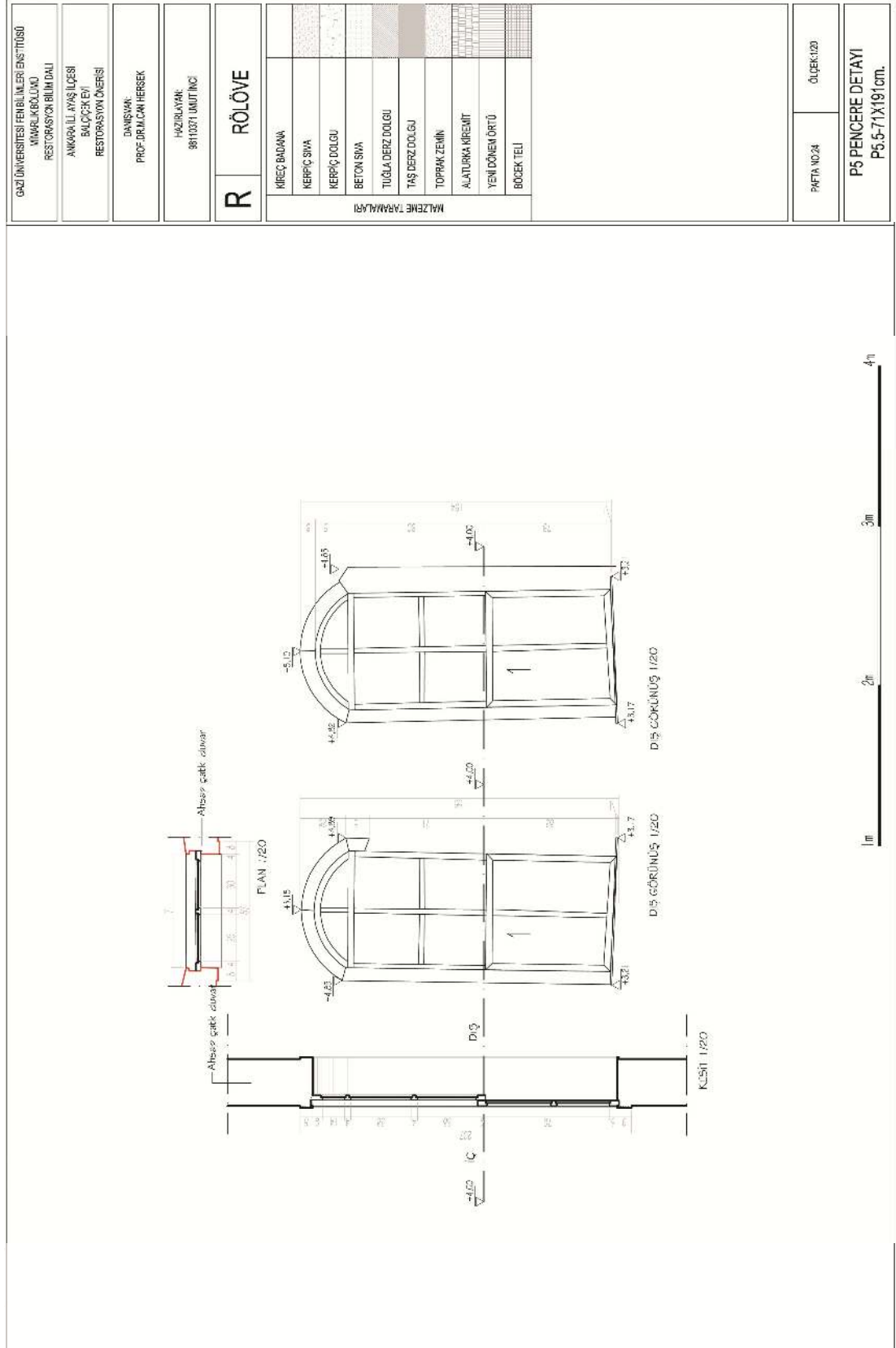
Ek-1 (Devam) Rölöve çizimleri

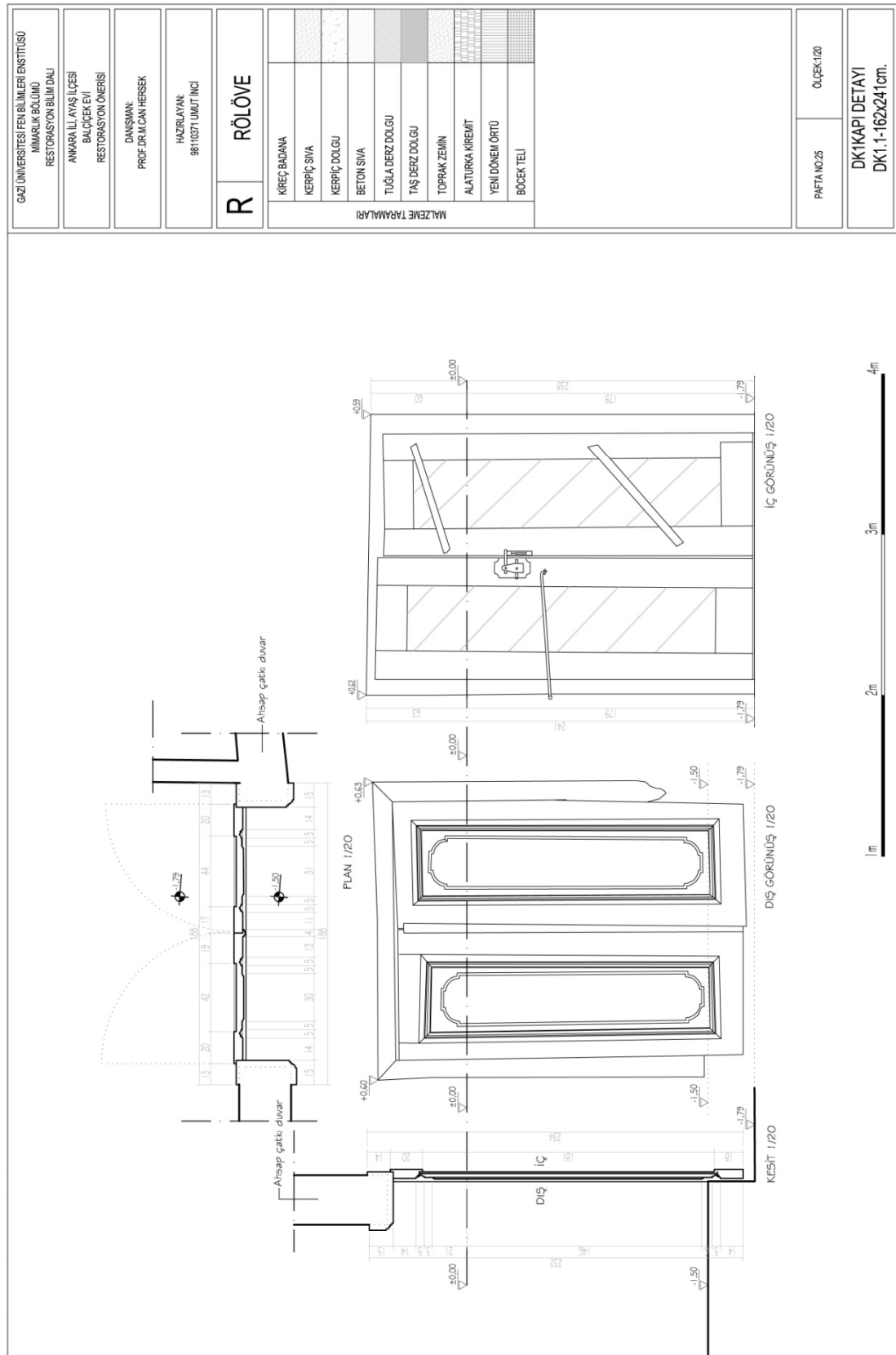
Ek-1 (Devam) Rölöve çizimleri

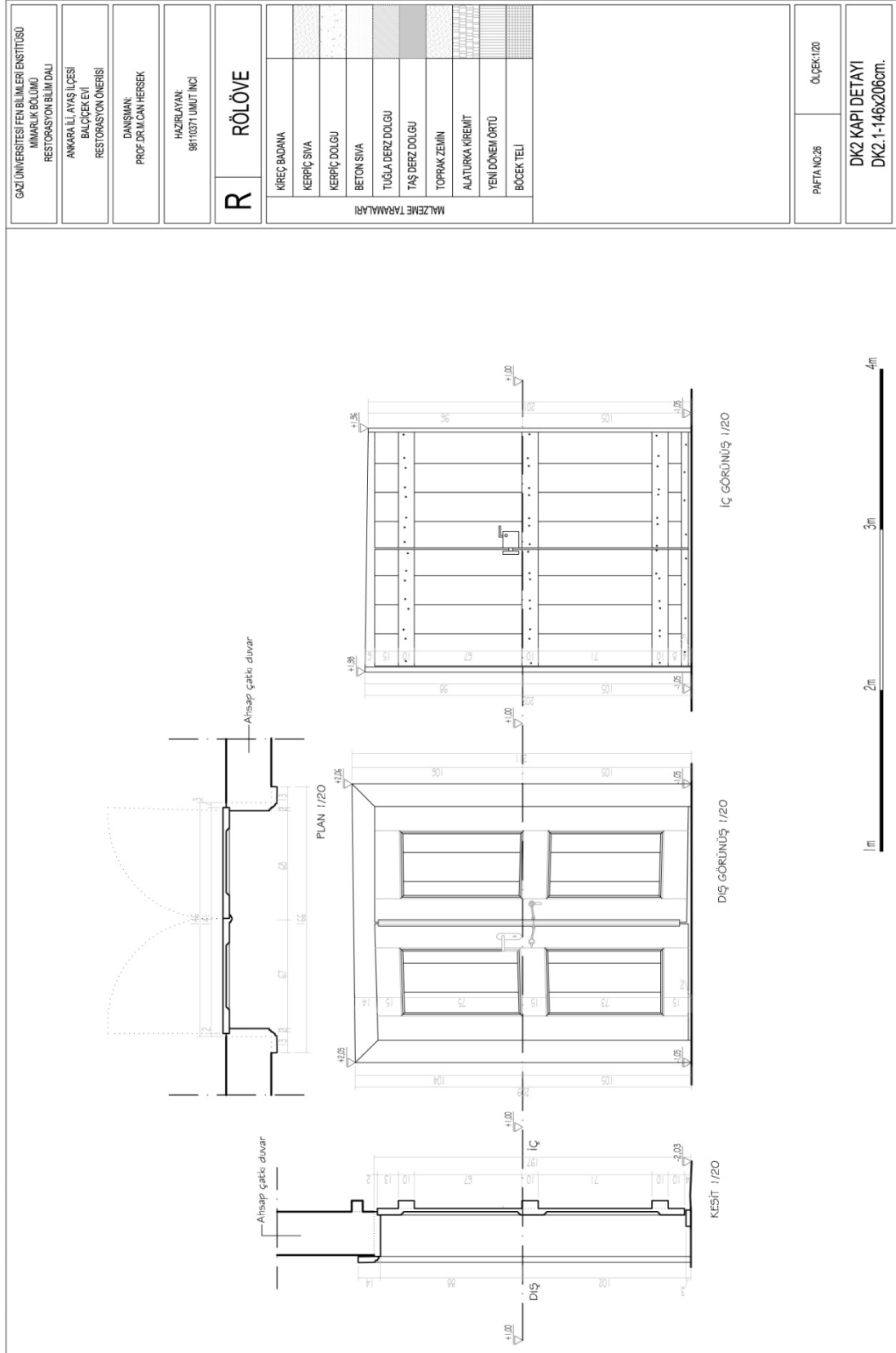
Ek-1 (Devam) Rölöve çizimleri

Ek-1 (Devam) Rölöve çizimleri

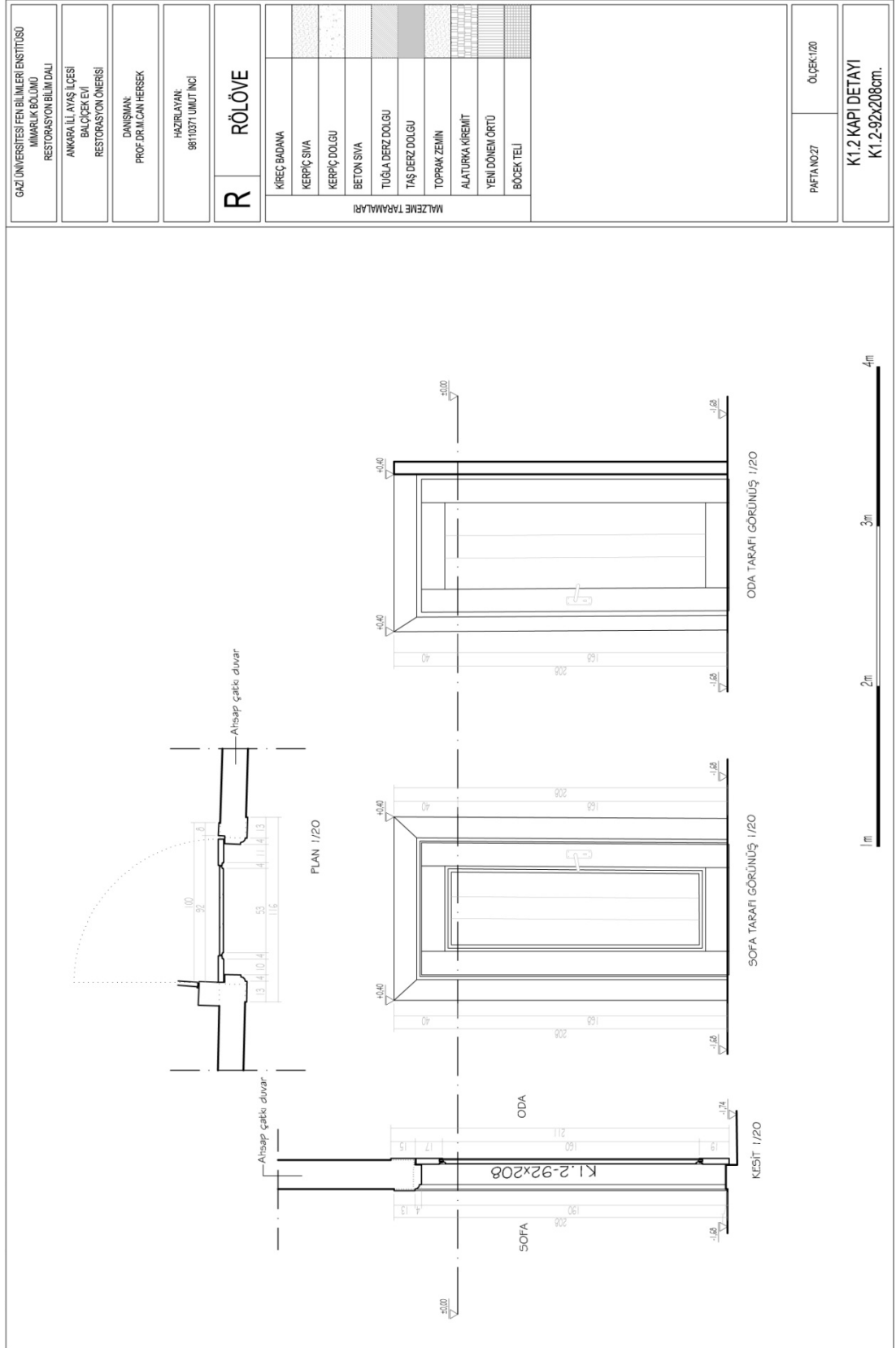
Ek-1 (Devam) Rölöve çizimleri

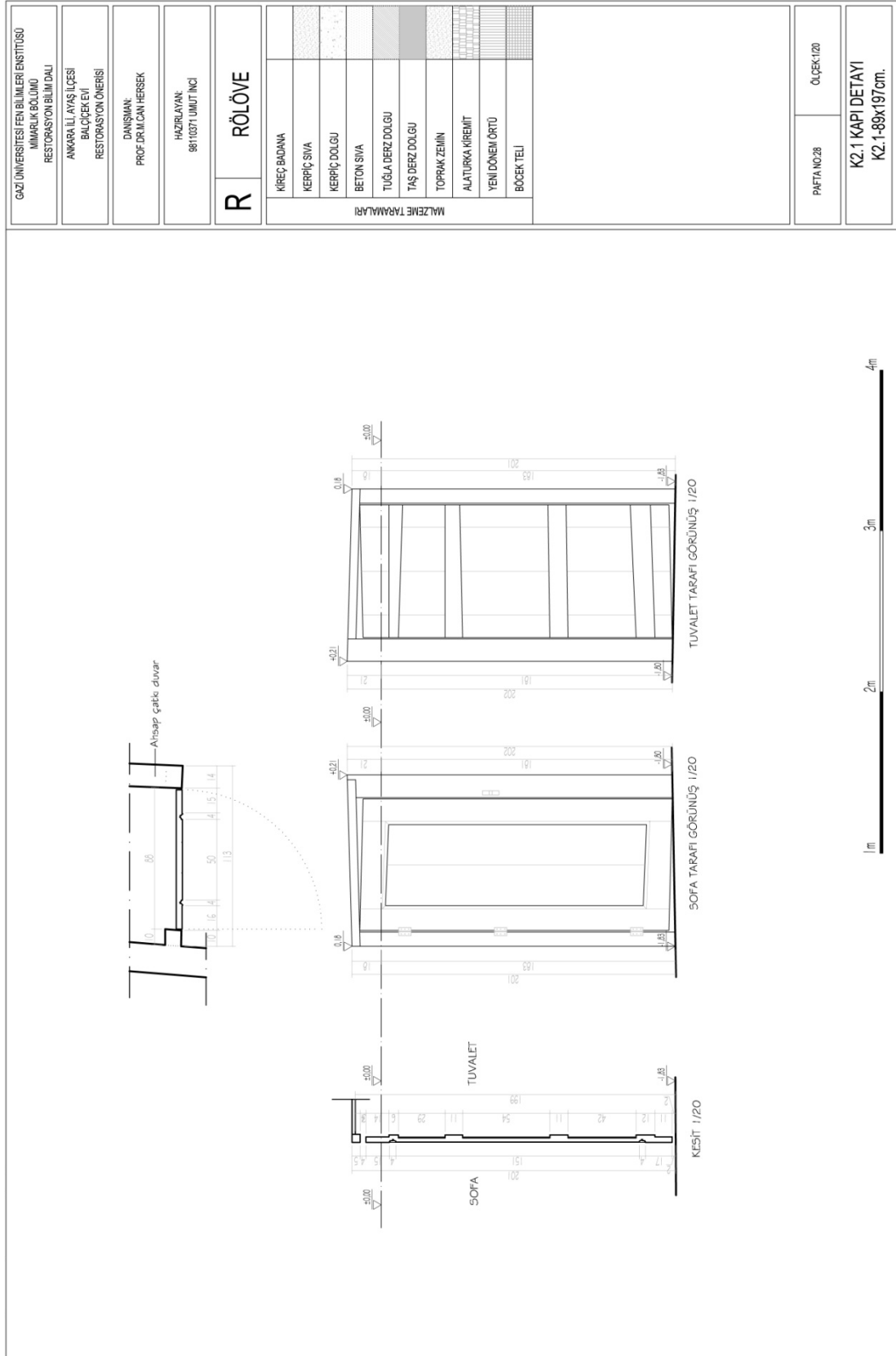
PLAN 1/20

KESİT 1/20

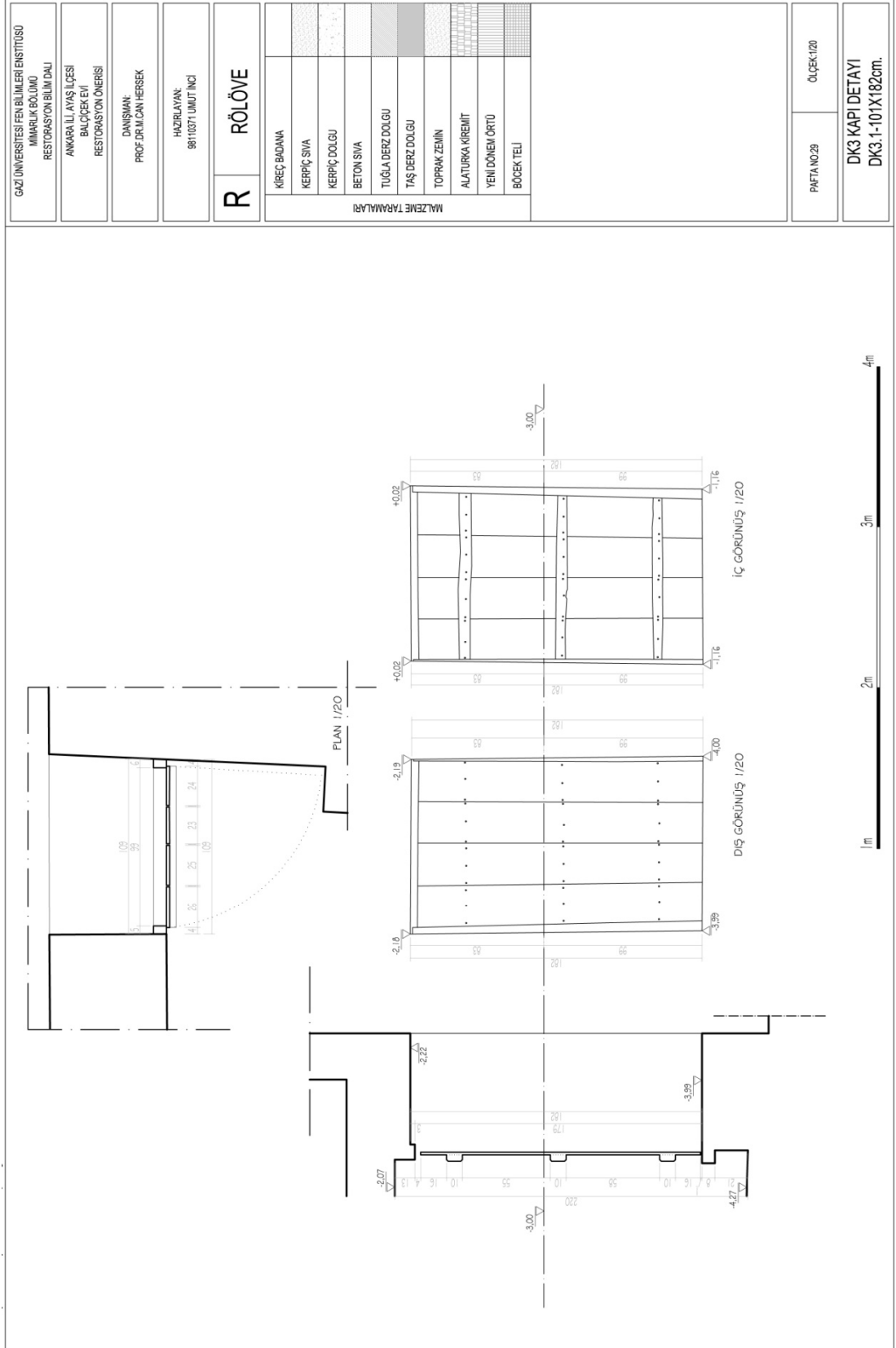
Ek-1 (Devam) Rölöve çizimleri

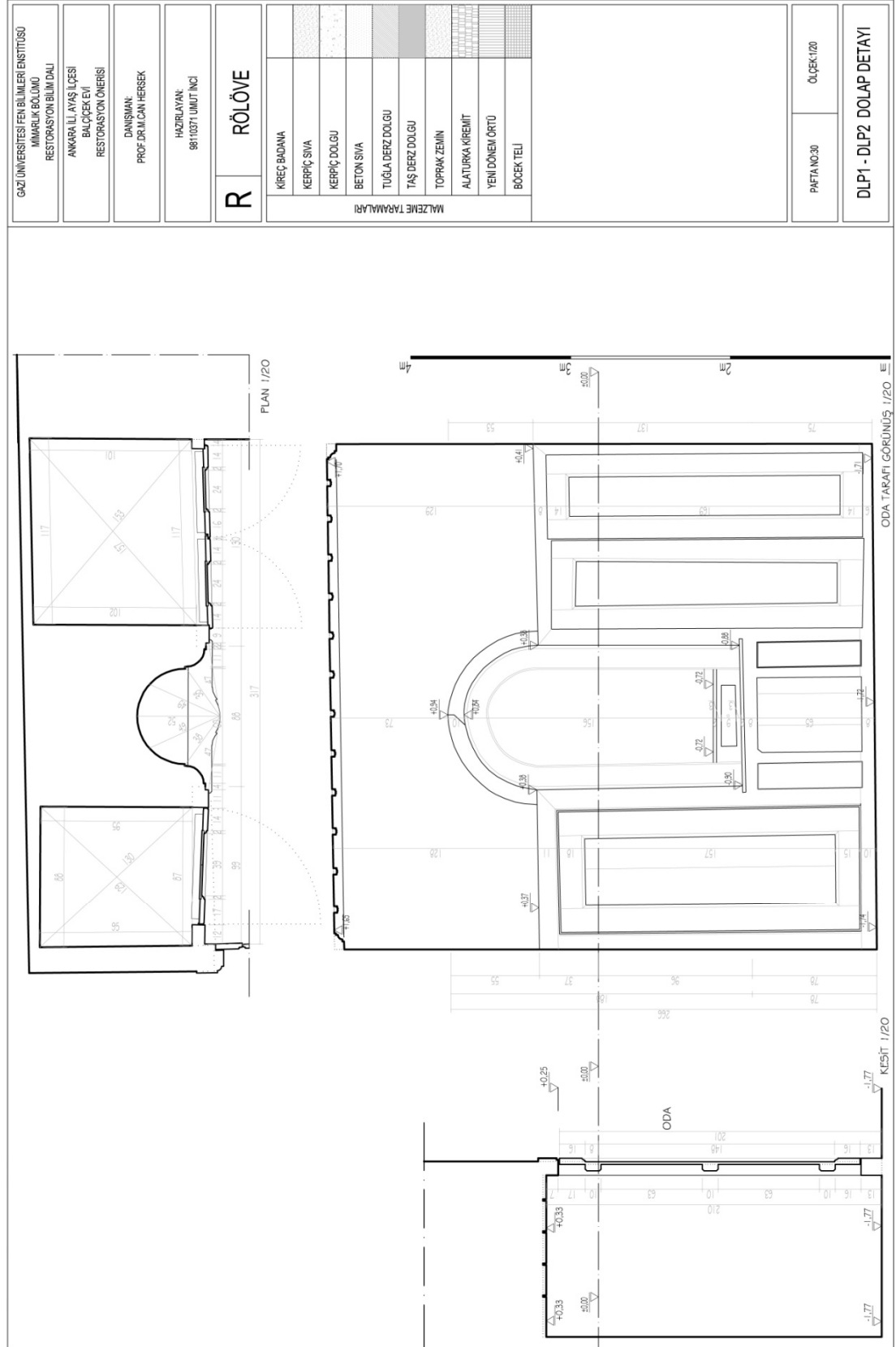
Ek-1 (Devam) Rölöve çizimleri

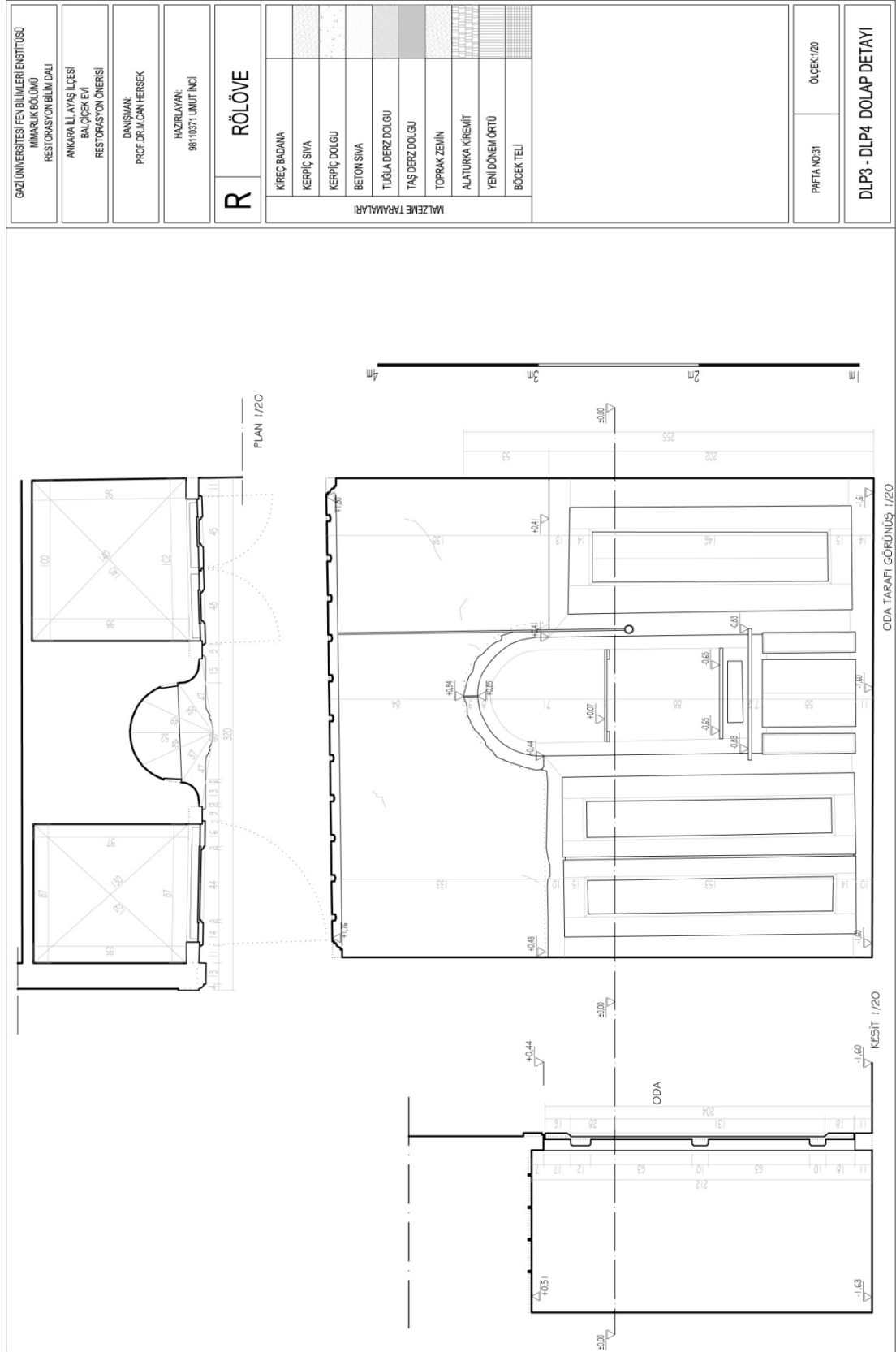
Ek-1 (Devam) Rölöve çizimleri

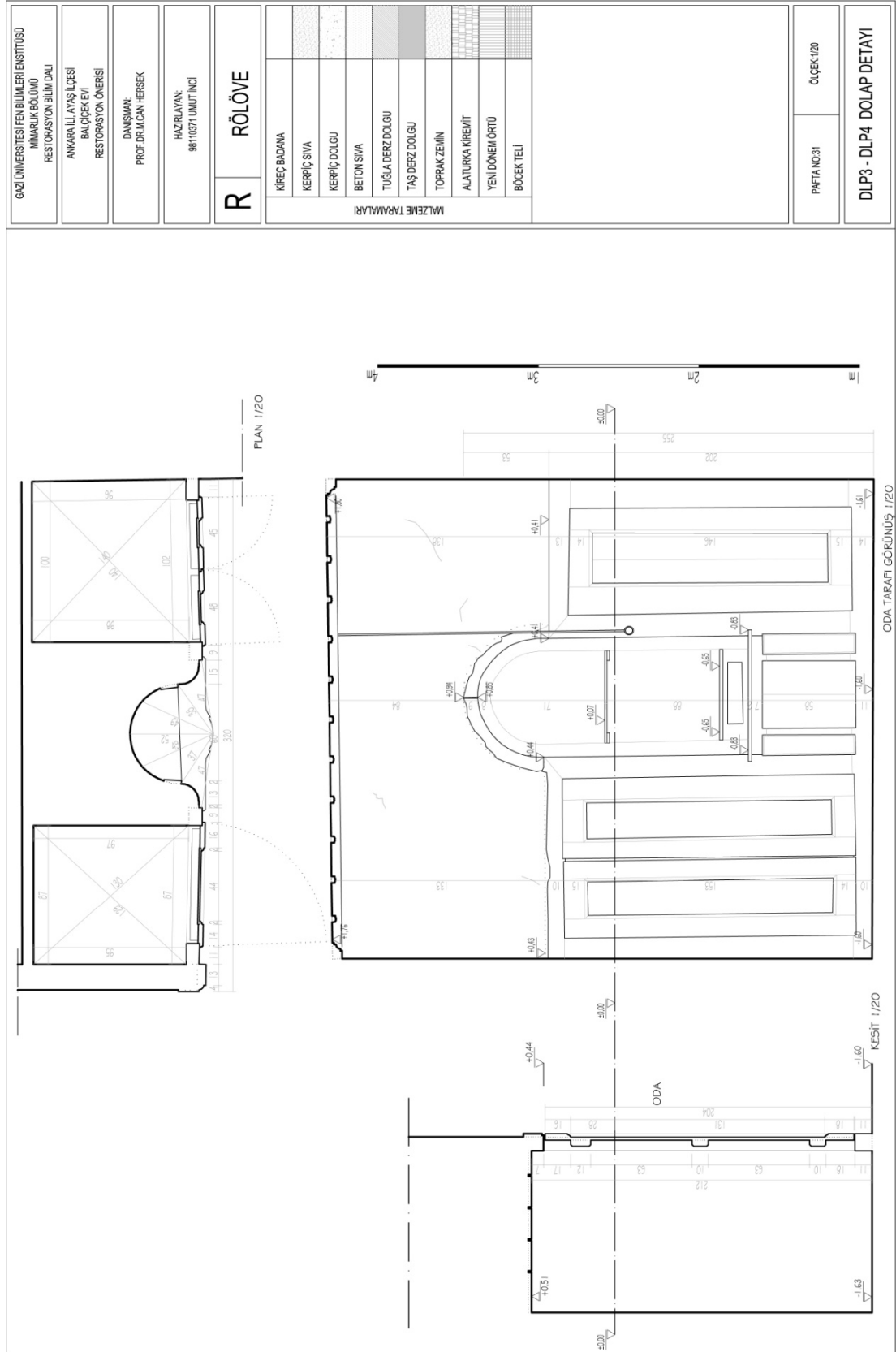
Ek-1 (Devam) Rölöve çizimleri

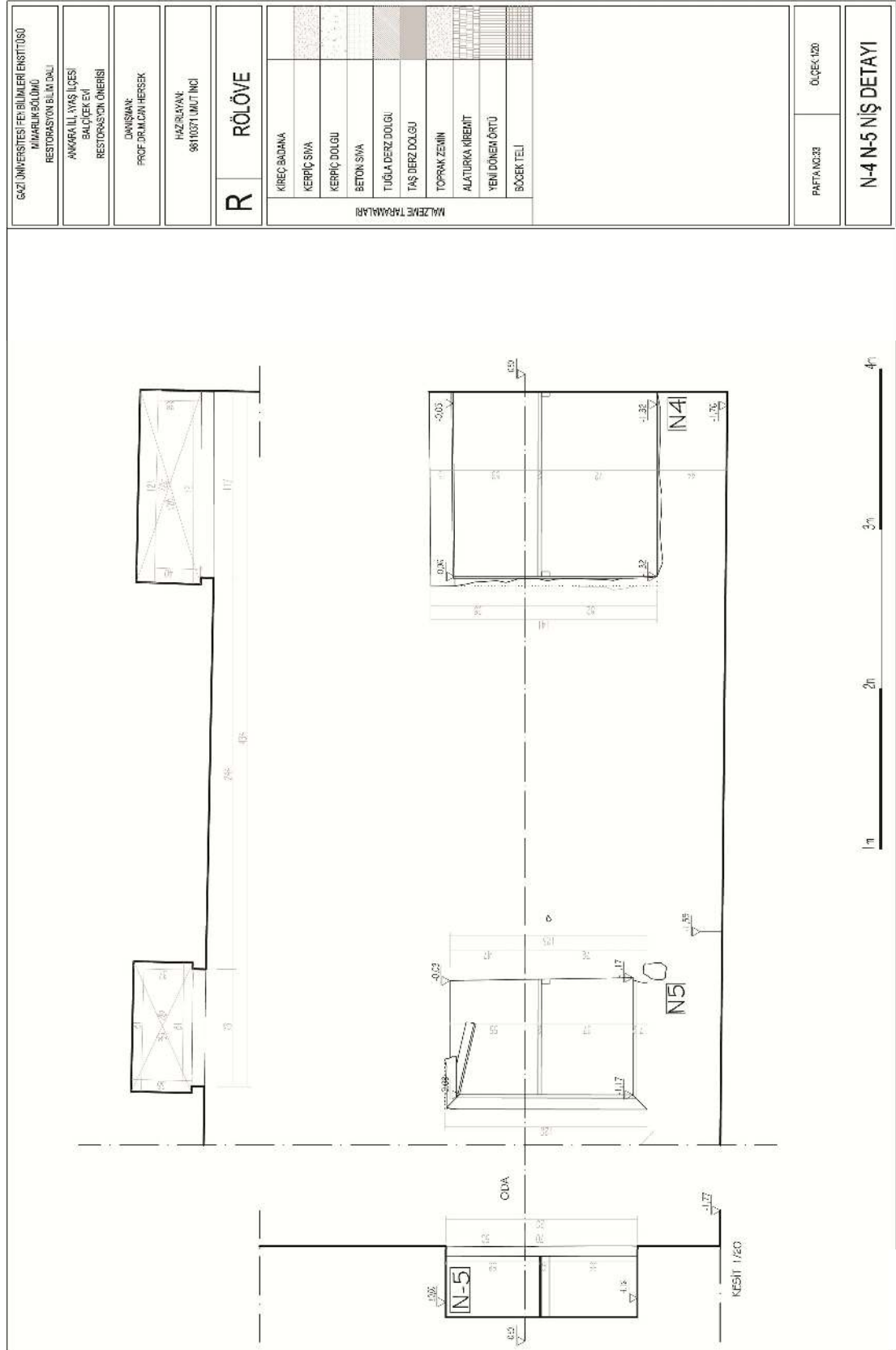
Ek-1 (Devam) Rölöve çizimleri

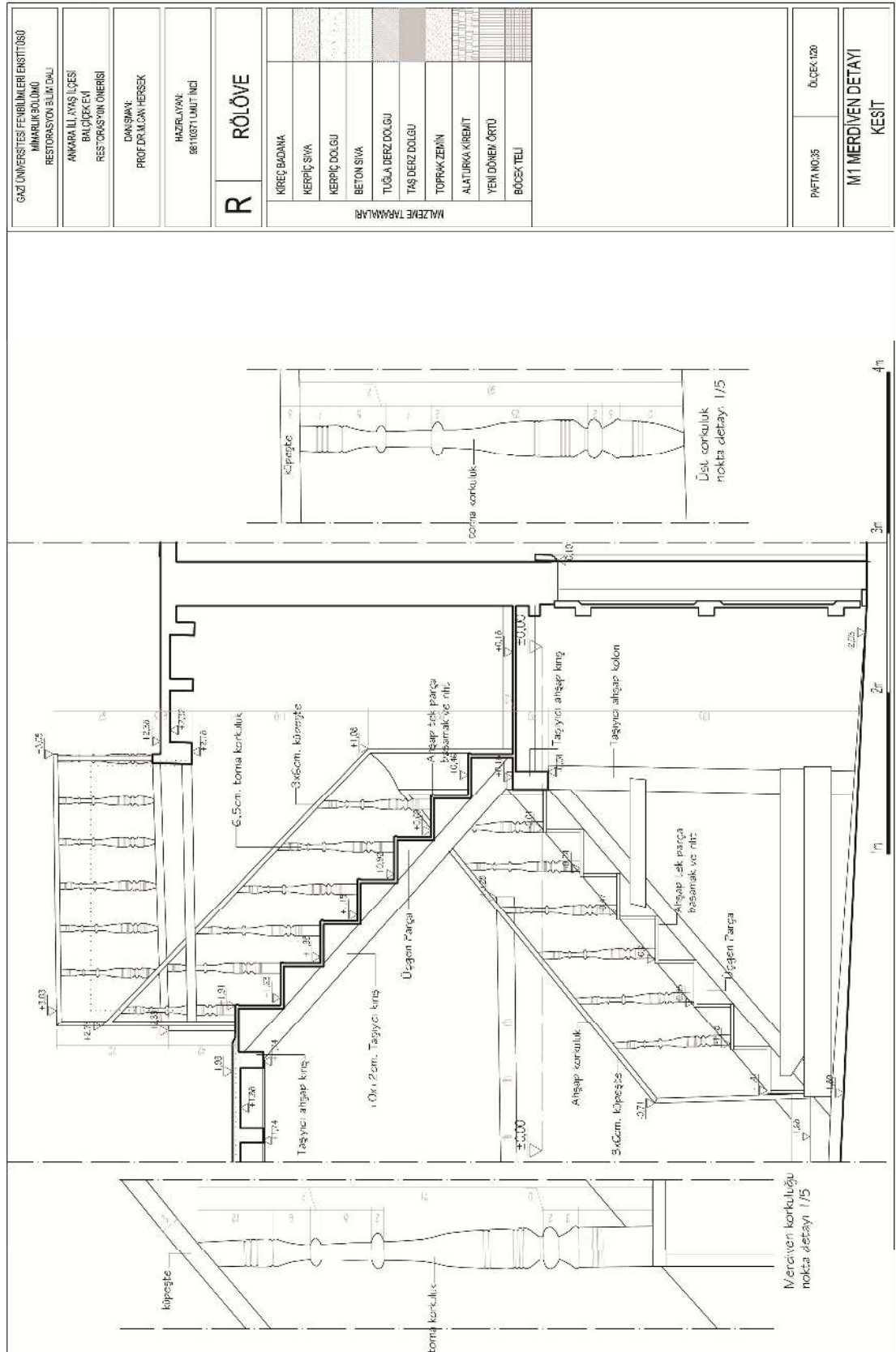
Ek-1 (Devam) Rölöve çizimleri

Ek-1 (Devam) Rölöve çizimleri

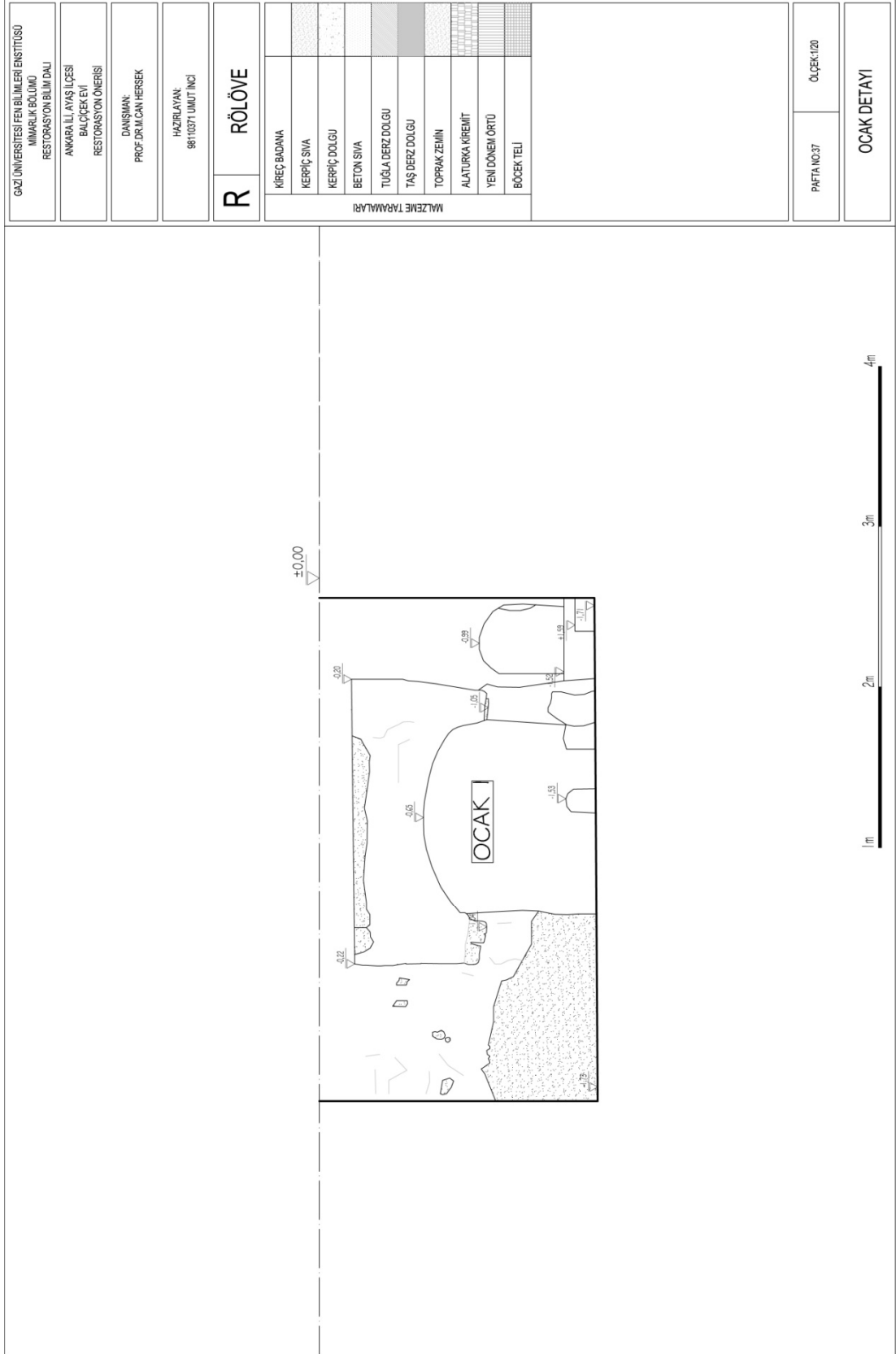
Ek-1 (Devam) Rölöve çizimleri

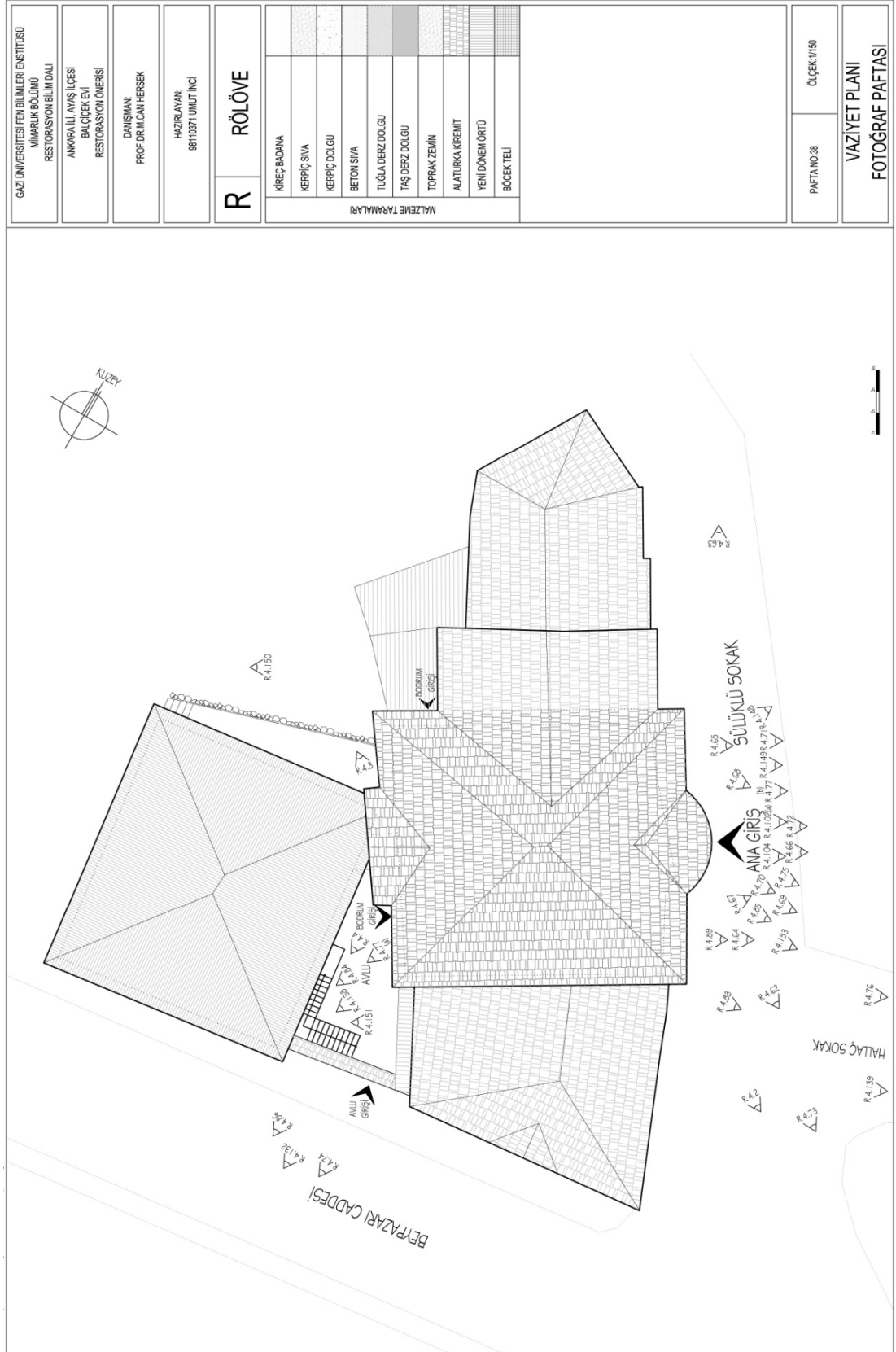
M1 MERDİVEN DETAYI

M1 MERDİVEN DETAYI

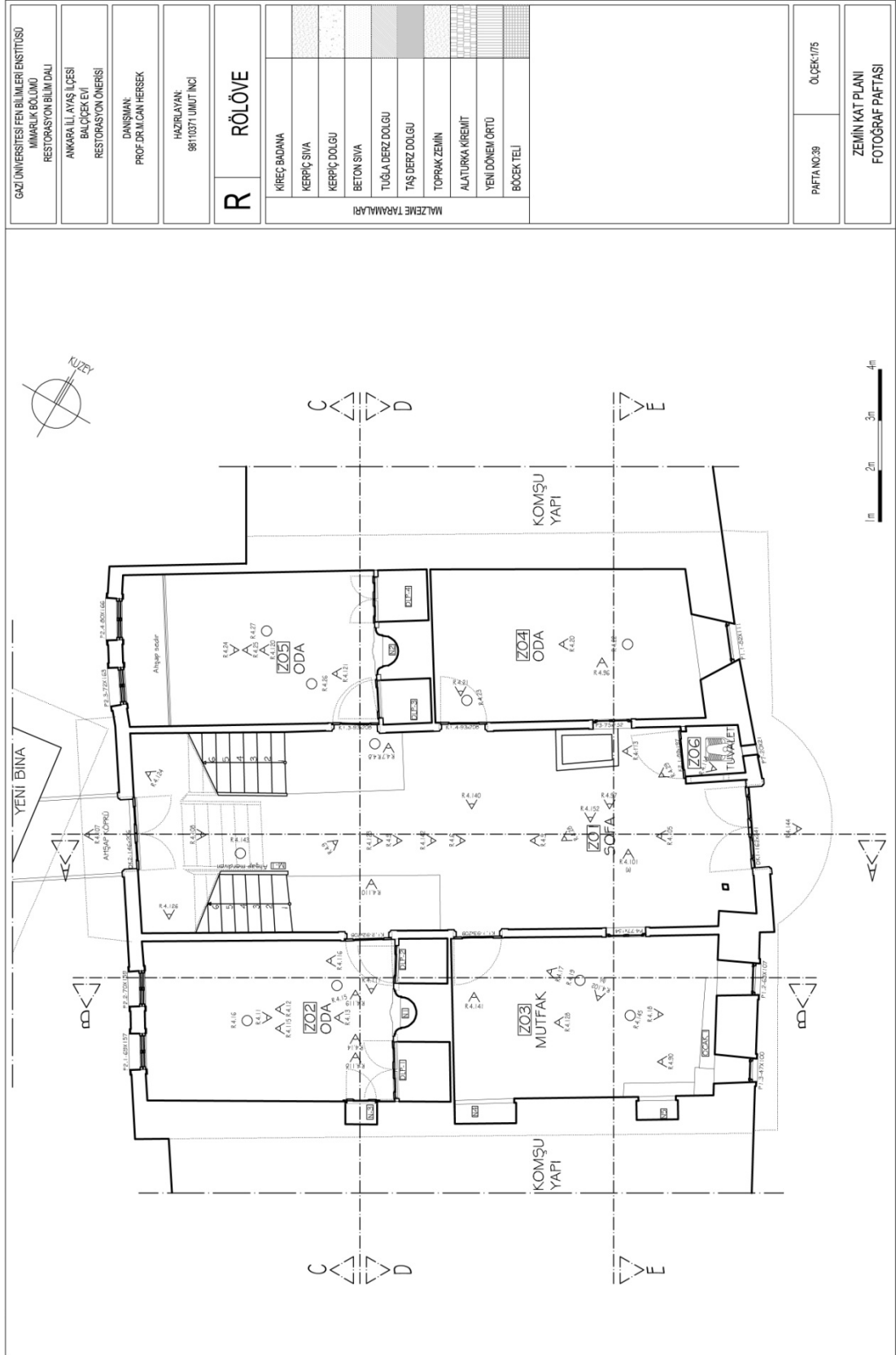
Ek-1 (Devam) Rölöve çizimleri

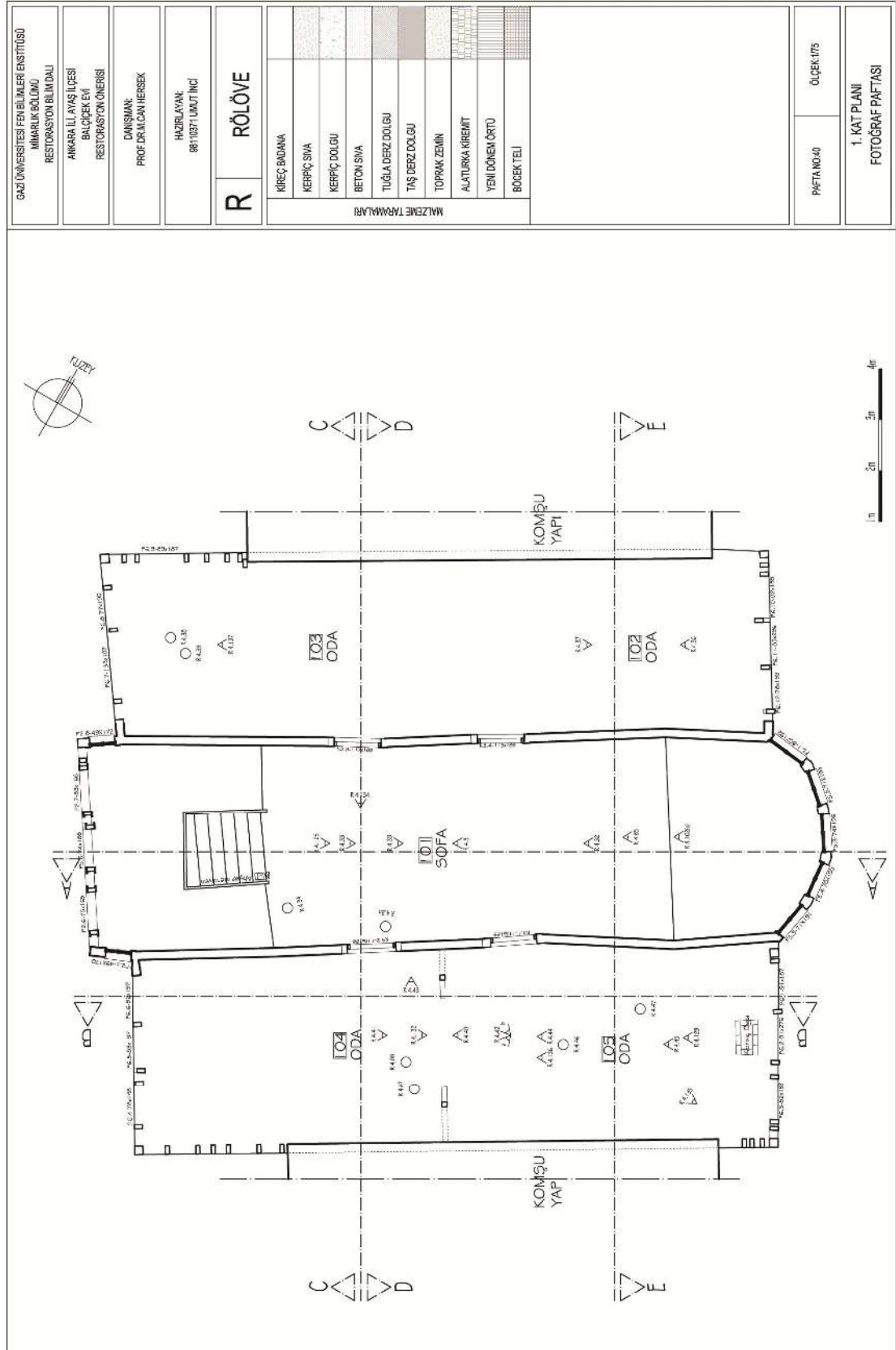
Ek-1 (Devam) Rölöve çizimleri

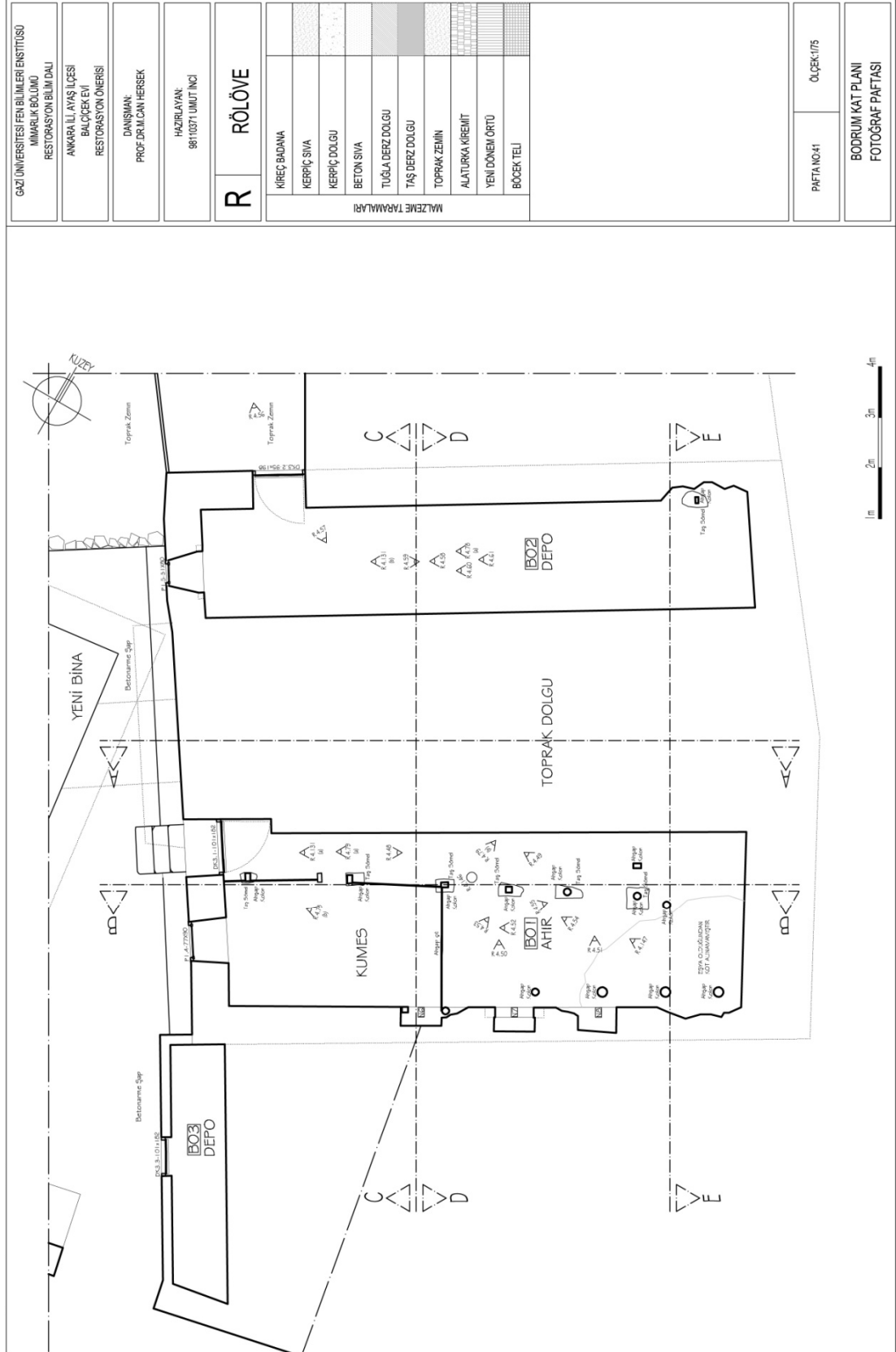
Ek-1 (Devam) Rölöve çizimleri

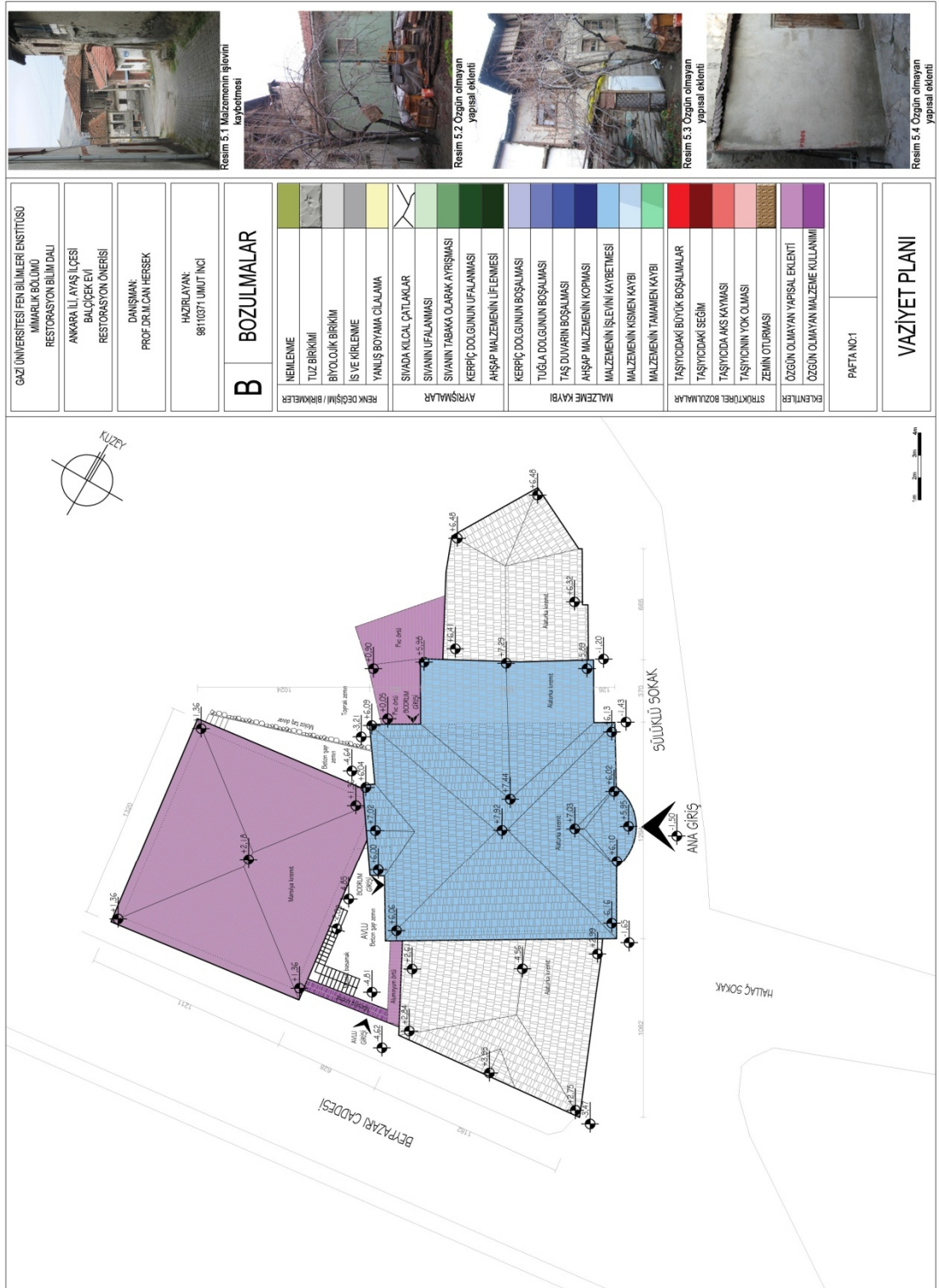
Ek-1 (Devam) Rölöve çizimleri

Ek-1 (Devam) Rölöve çizimleri

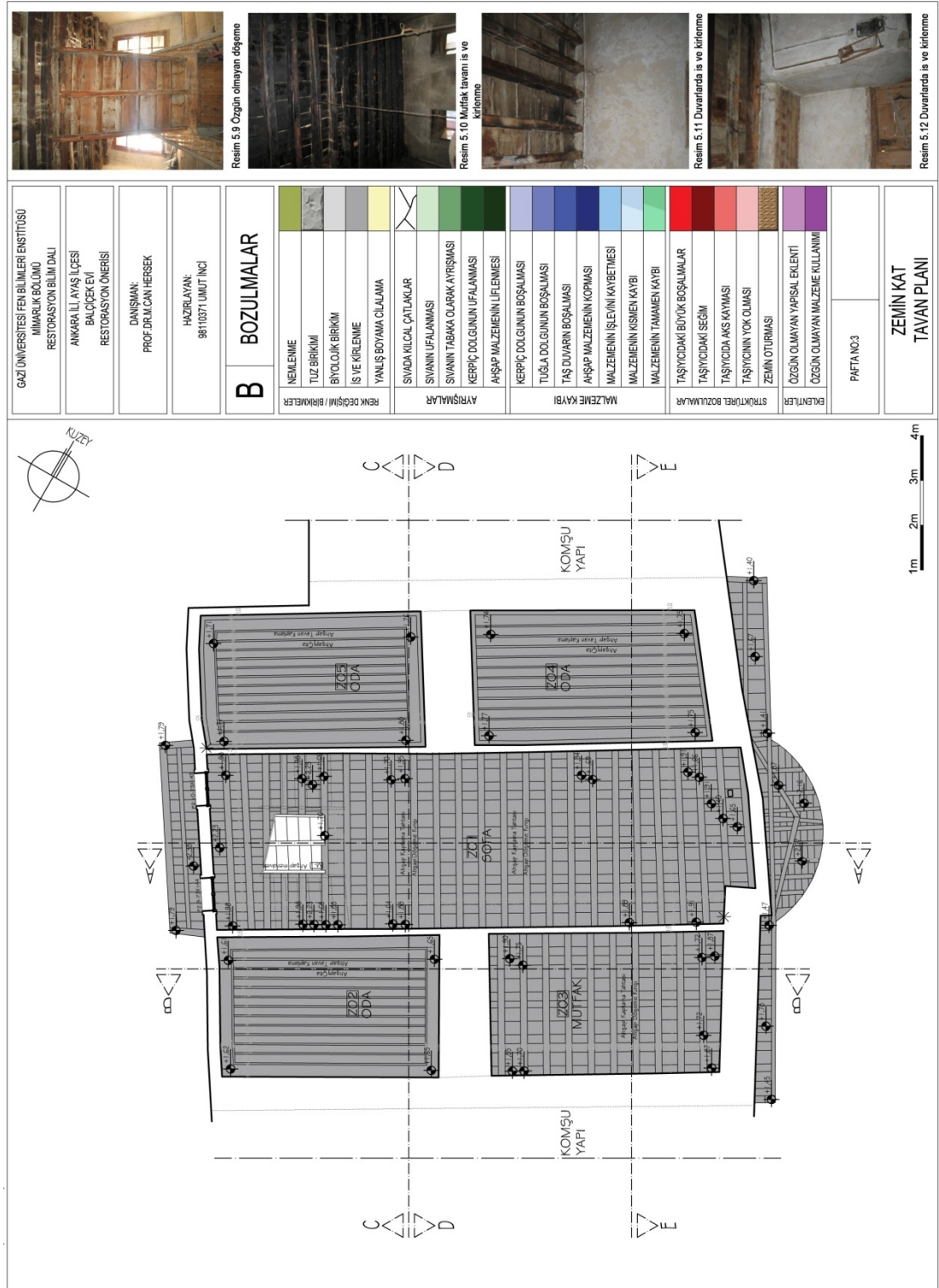
Ek-2 Bozulmalar analizi

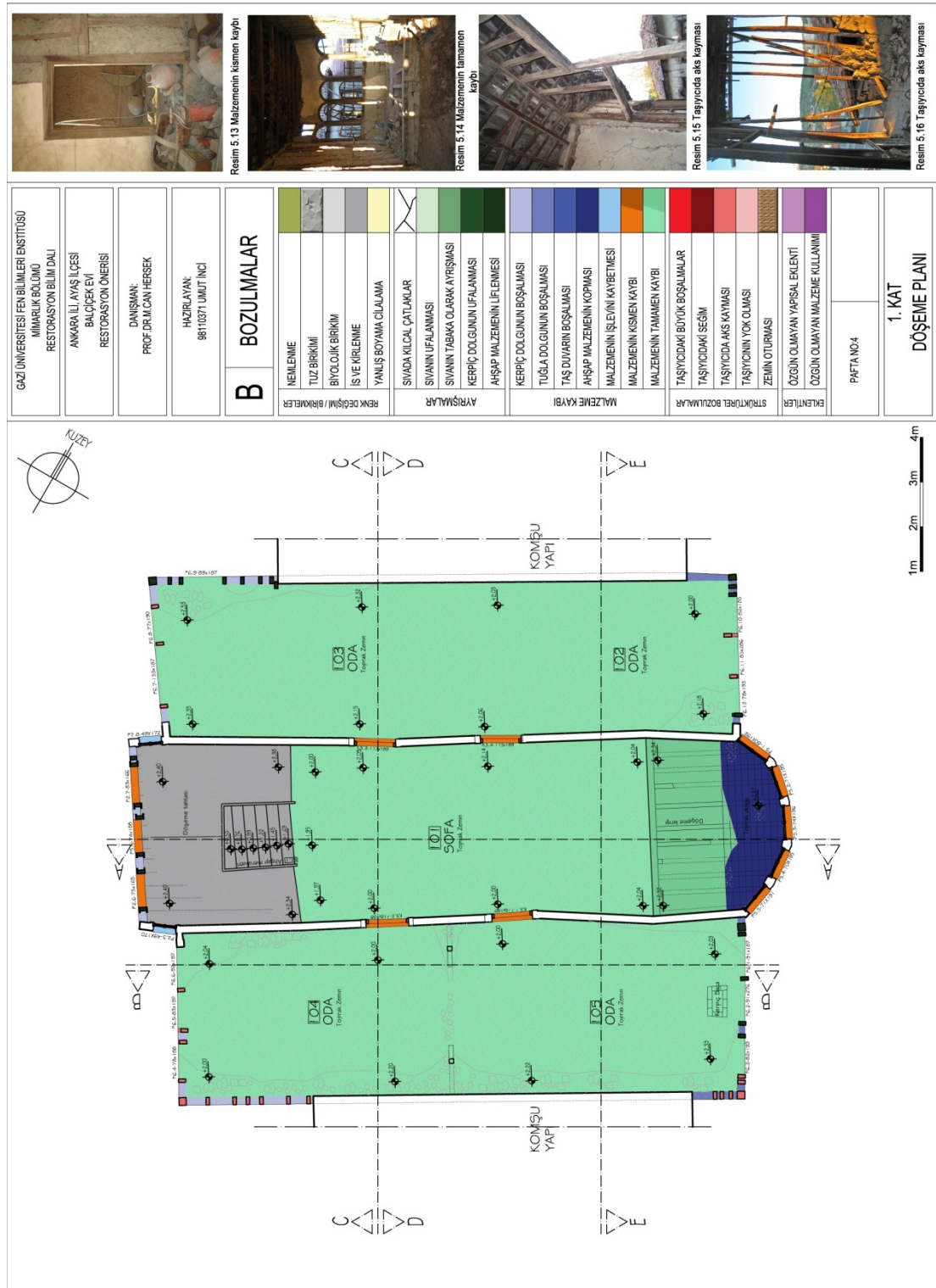
Ek-2 (Devam) Bozulmalar analizi

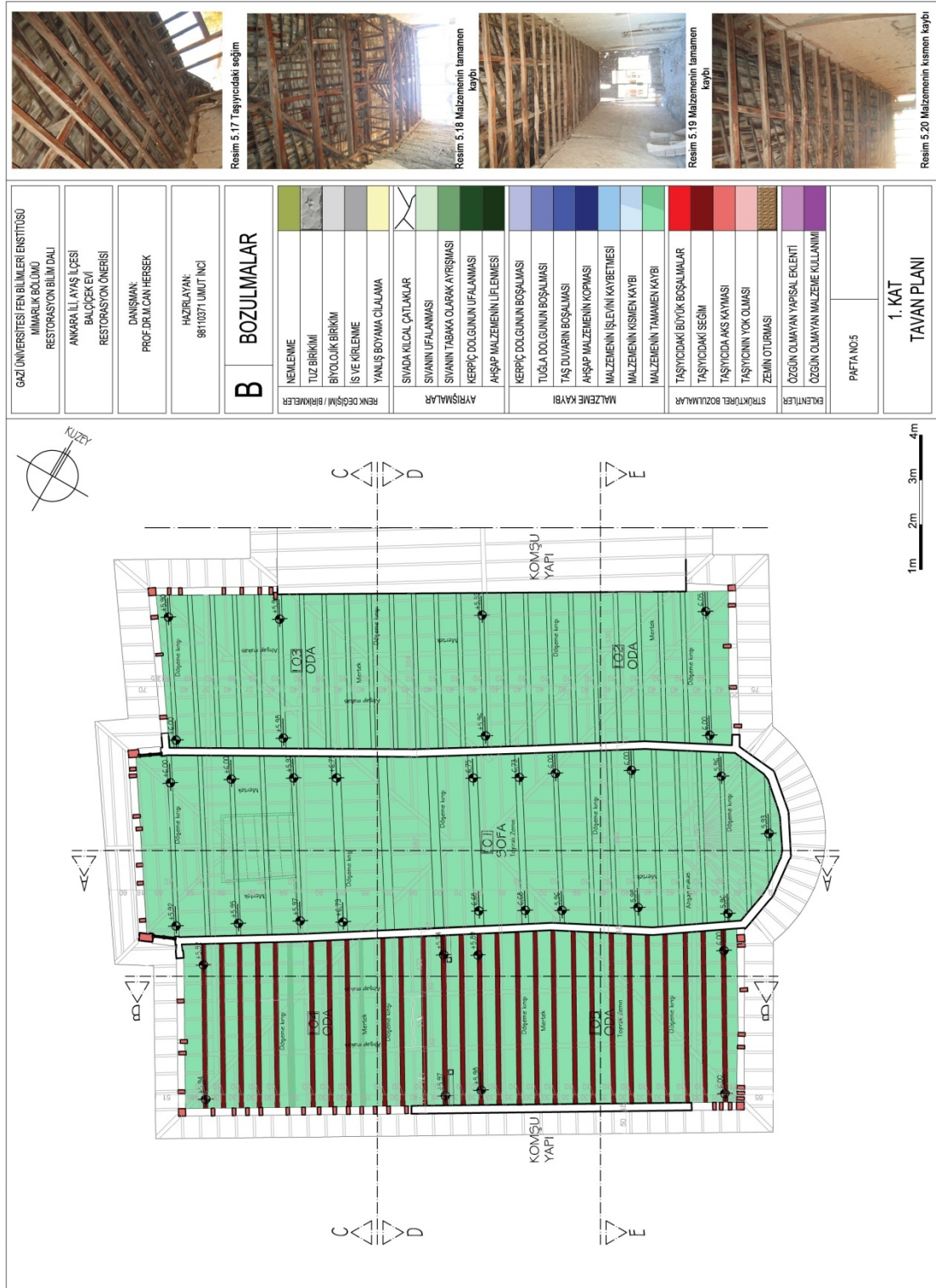
Ek-2 (Devam) Bozulmalar analizi

Ek-2 (Devam) Bozulmalar analizi

Ek-2 (Devam) Bozulmalar analizi

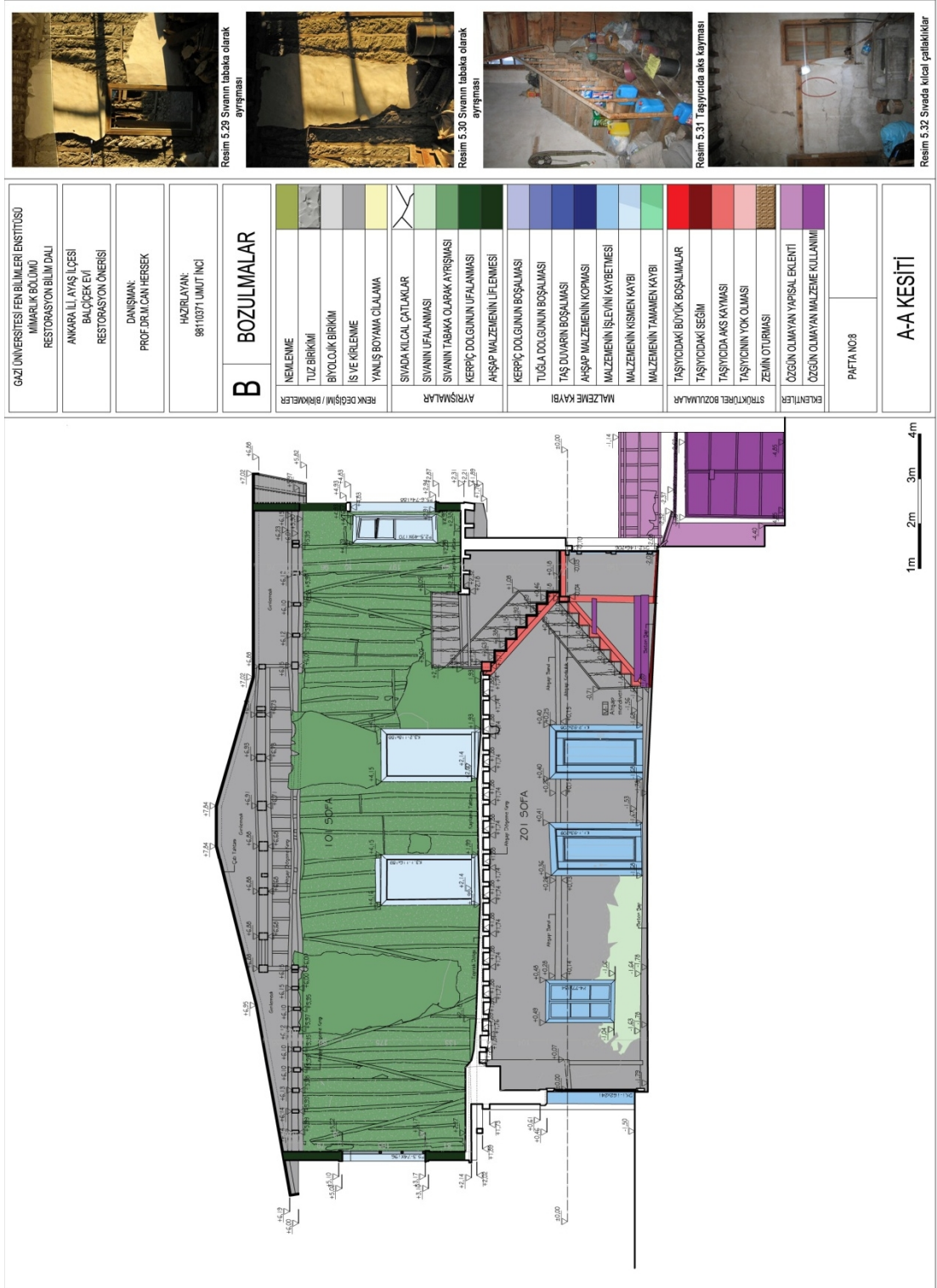
Ek-2 (Devam) Bozulmalar analizi

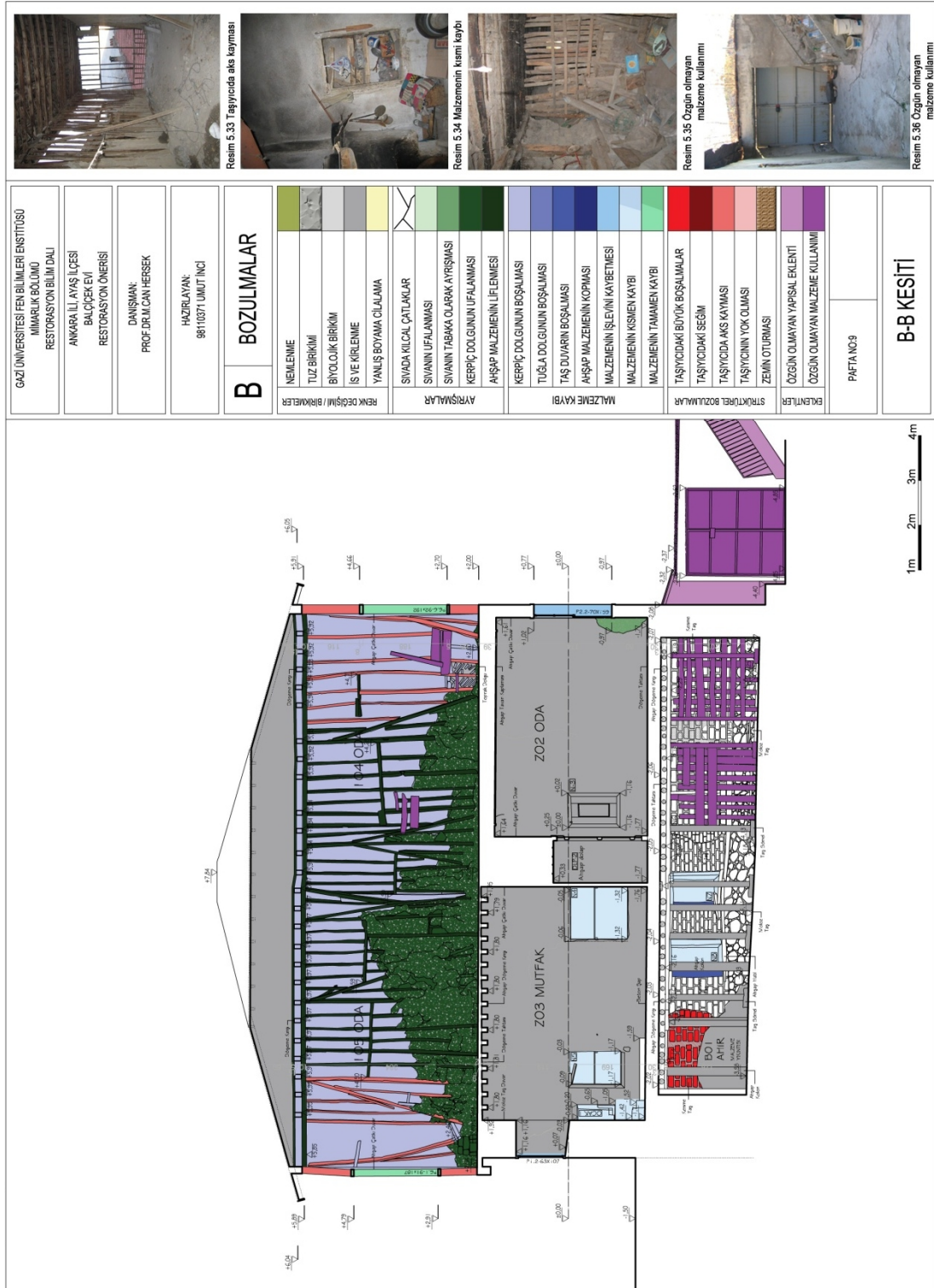
Ek-2 (Devam) Bozulmalar analizi

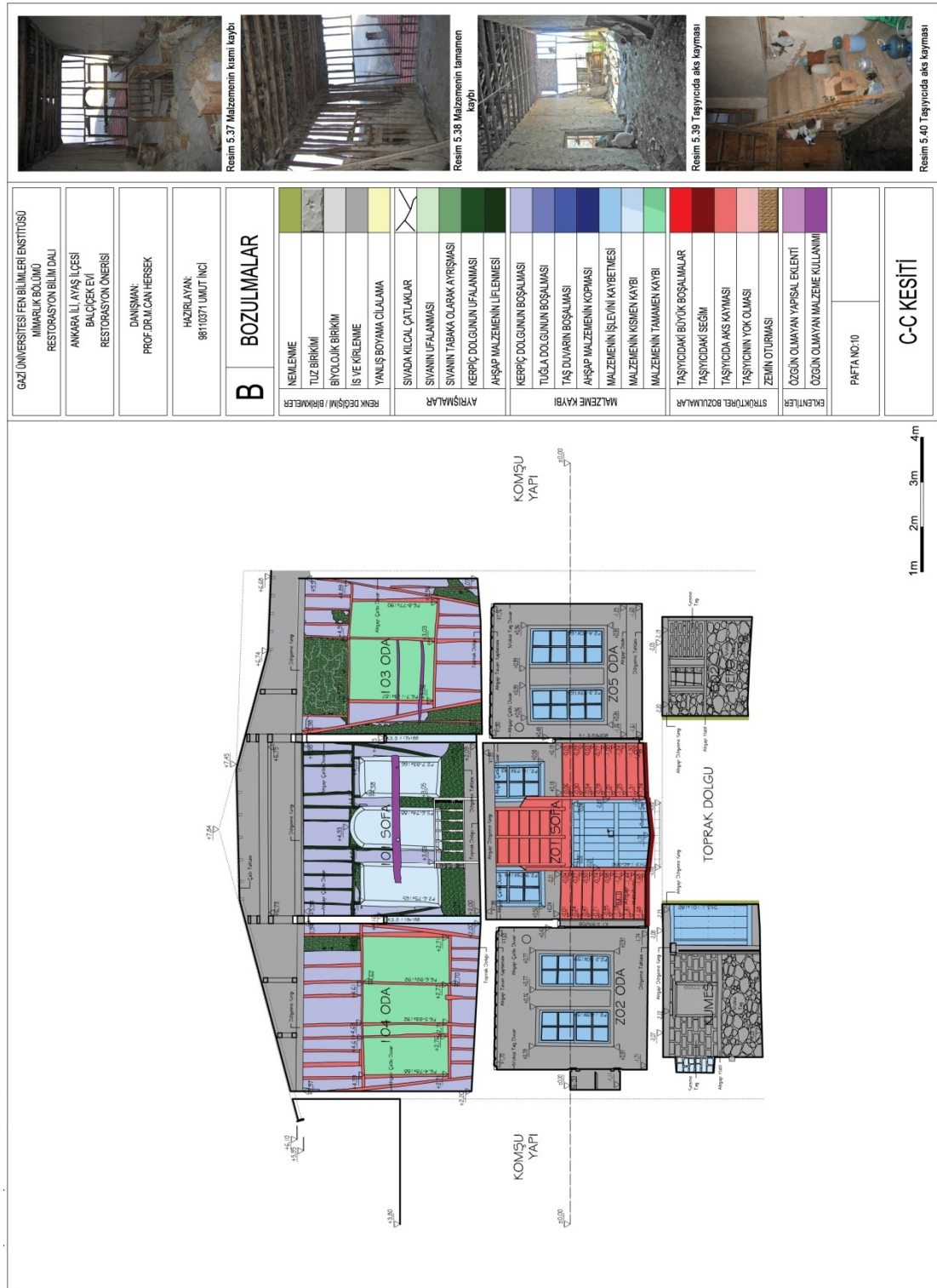
Ek-2 (Devam) Bozulmalar analizi

Ek-2 (Devam) Bozulmalar analizi

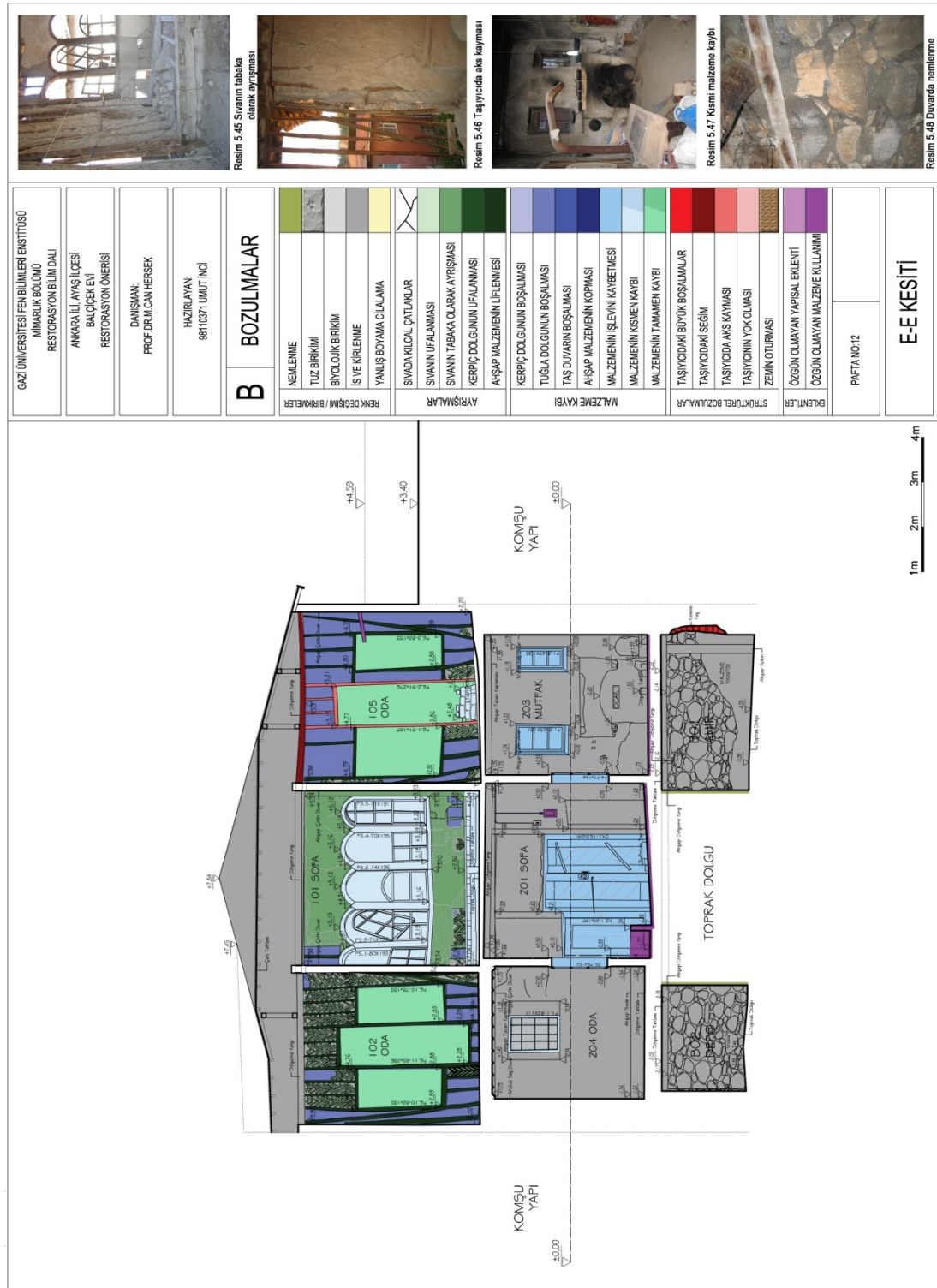
Ek-2 (Devam) Bozulmalar analizi

Ek-2 (Devam) Bozulmalar analizi

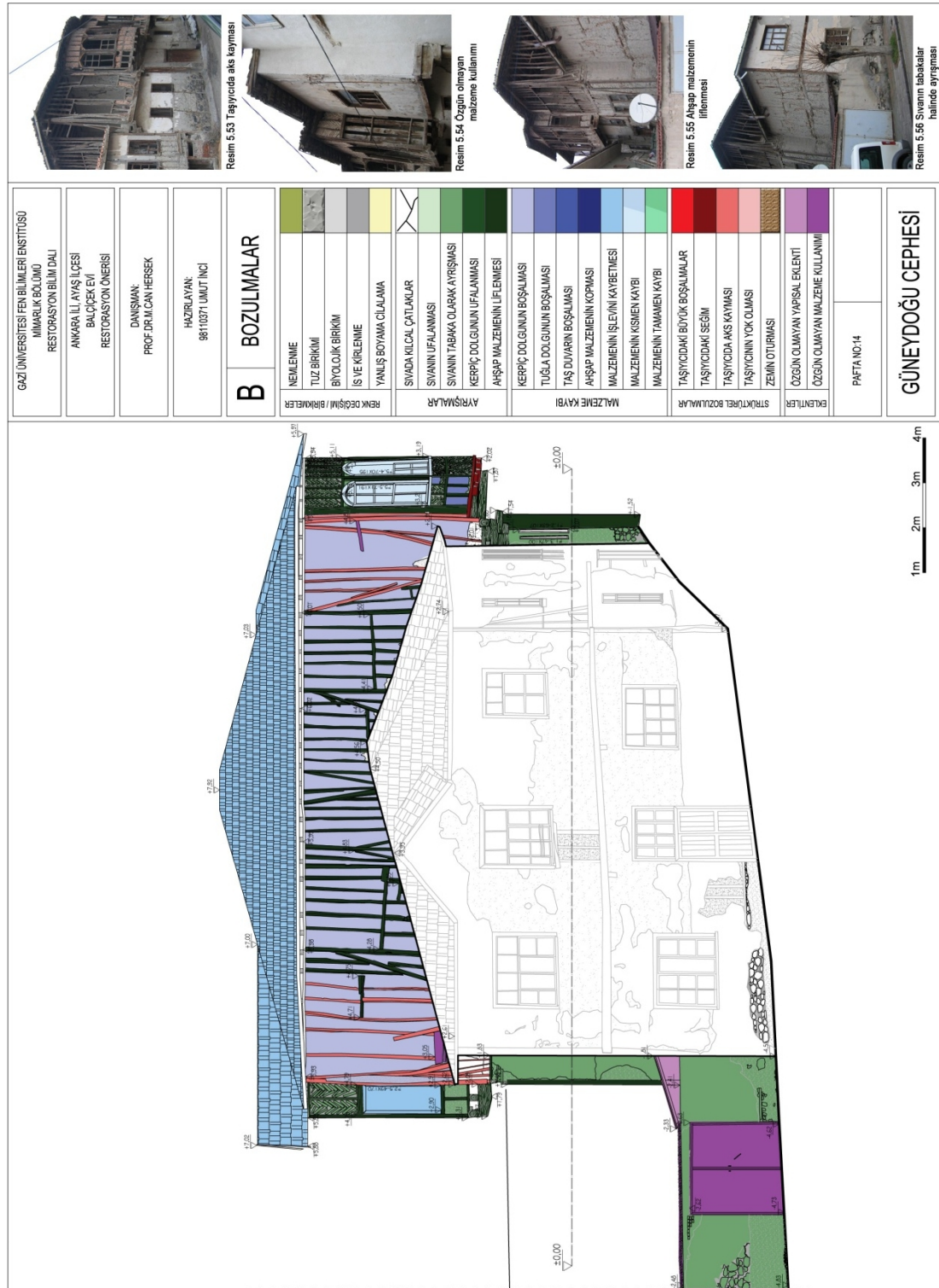
Ek-2 (Devam) Bozulmalar analizi

Ek-2 (Devam) Bozulmalar analizi

Ek-2 (Devam) Bozulmalar analizi

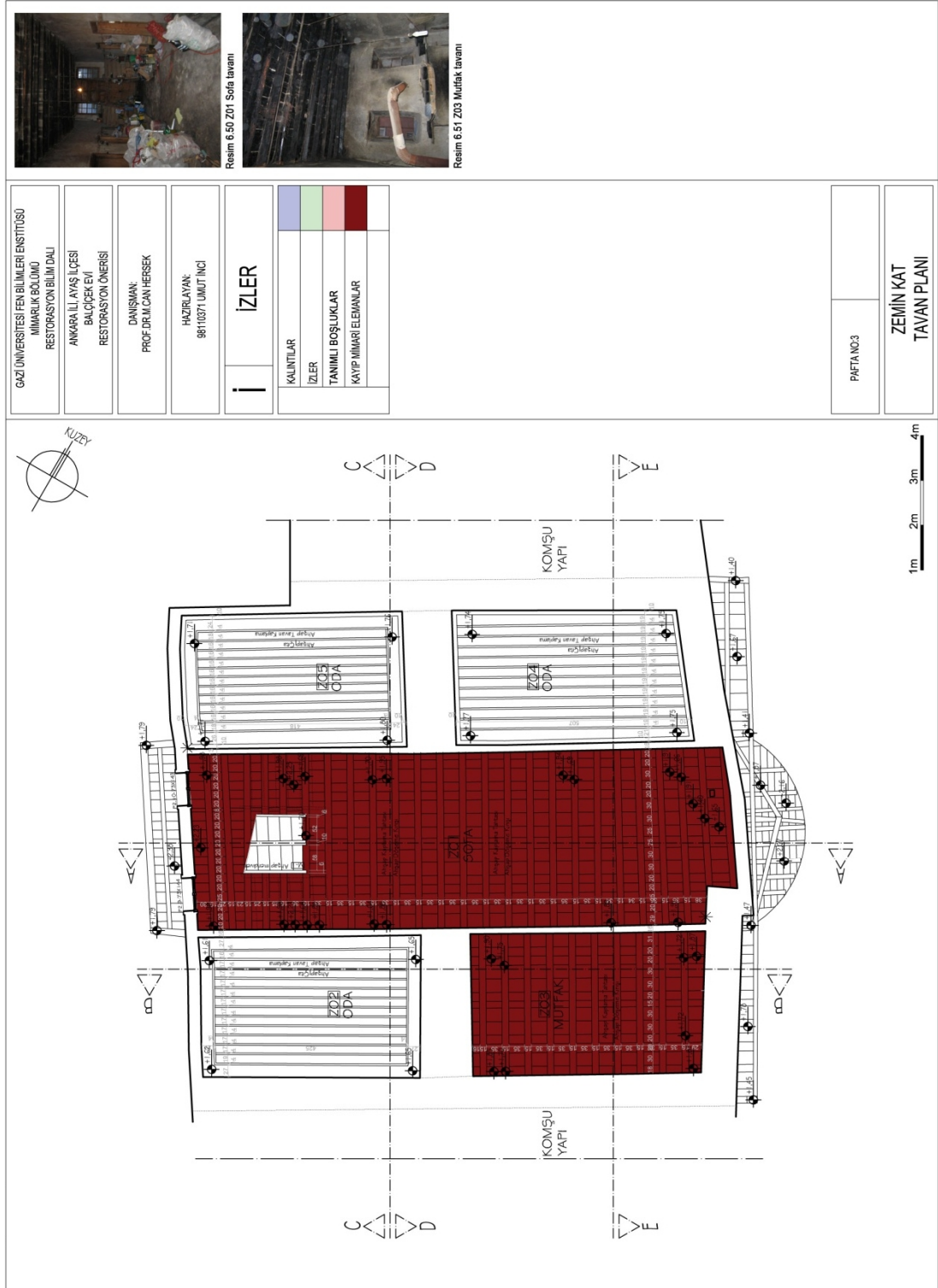
Ek-2 (Devam) Bozulmalar analizi

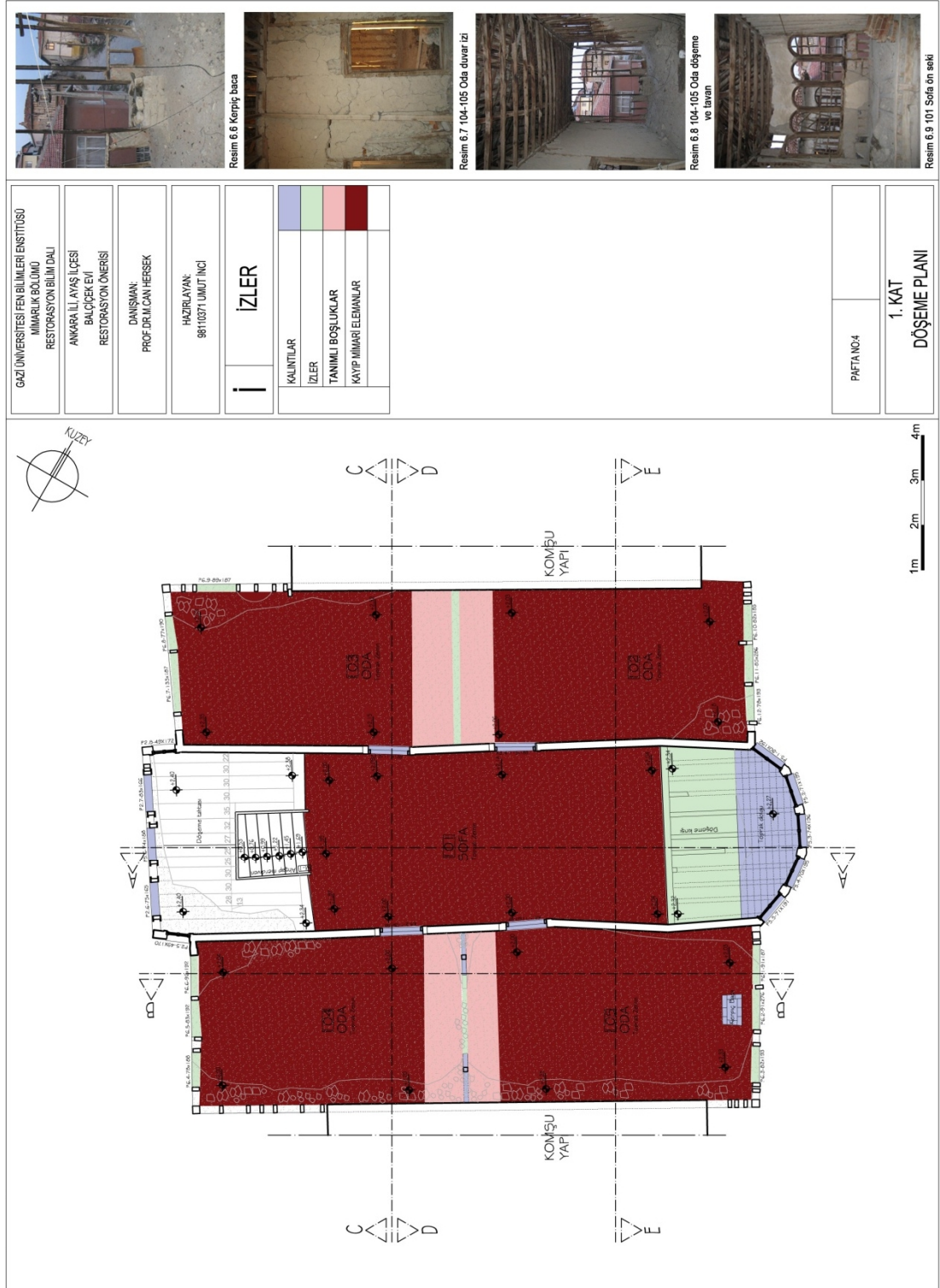
Ek-3 (Devam) İzler analizi

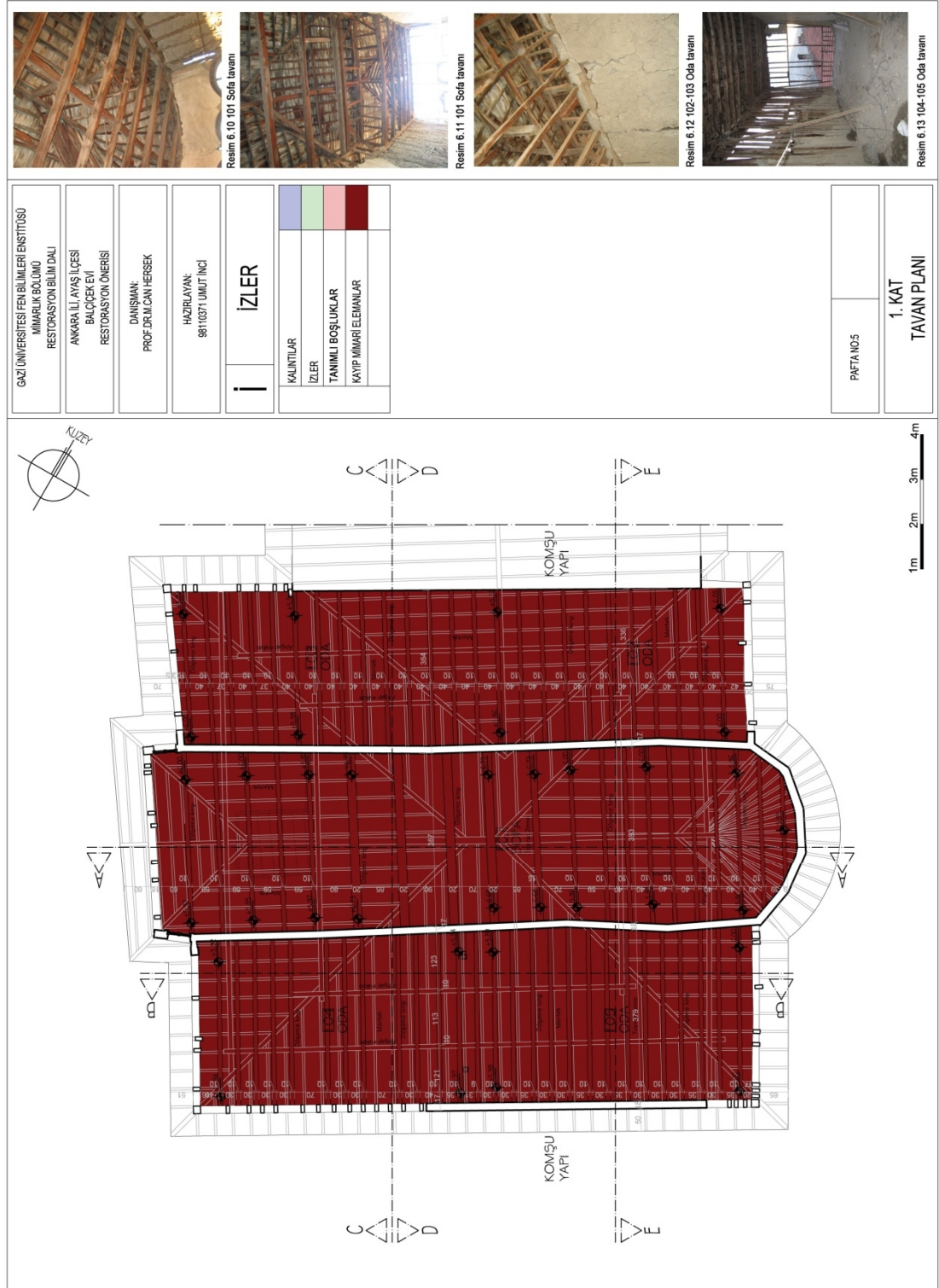
Ek-3 (Devam) İzler analizi

Ek-3 (Devam) İzler analizi

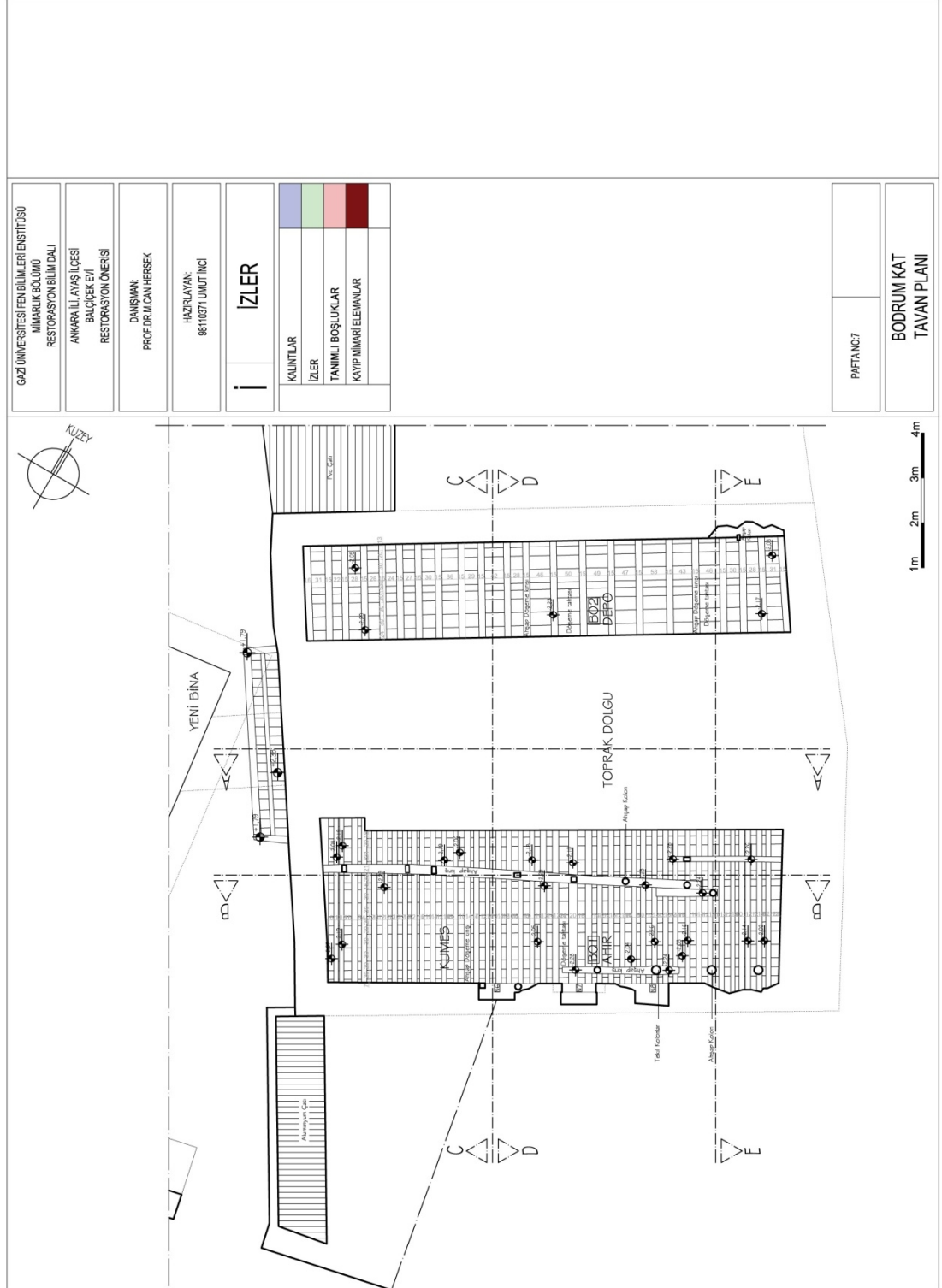
Ek-3 (Devam) İzler analizi

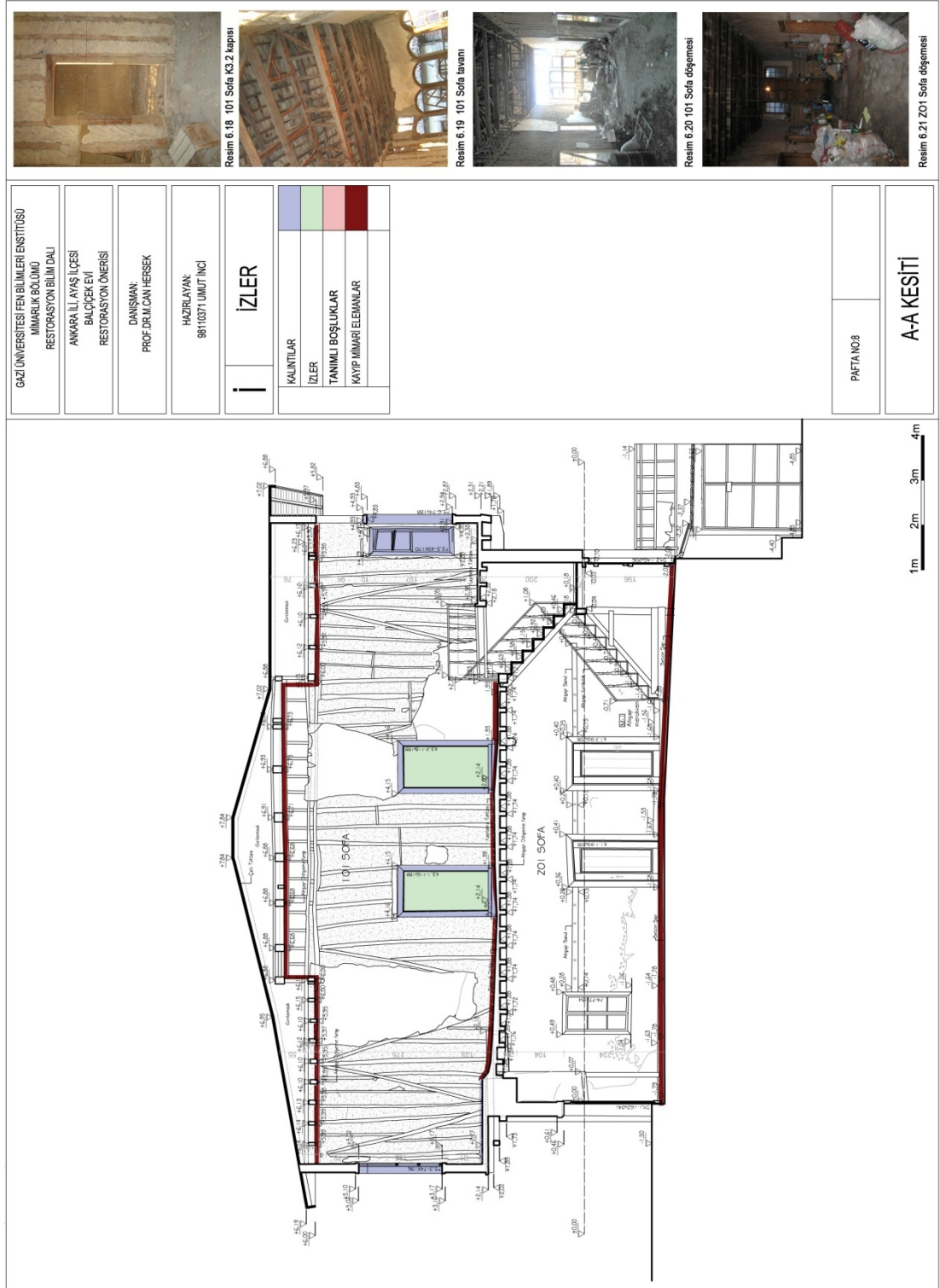
Ek-3 (Devam) İzler analizi

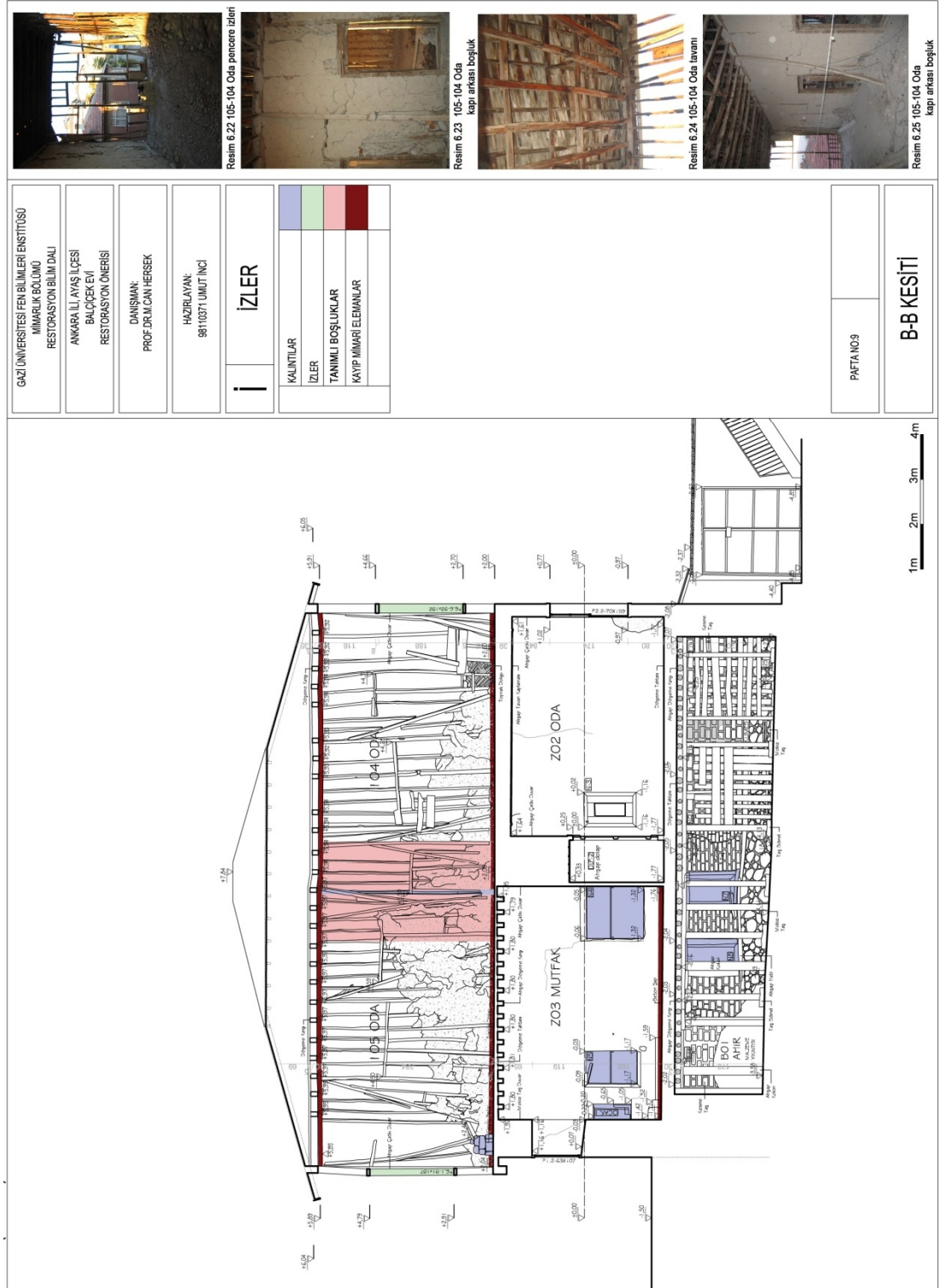
Ek-3 (Devam) İzler analizi

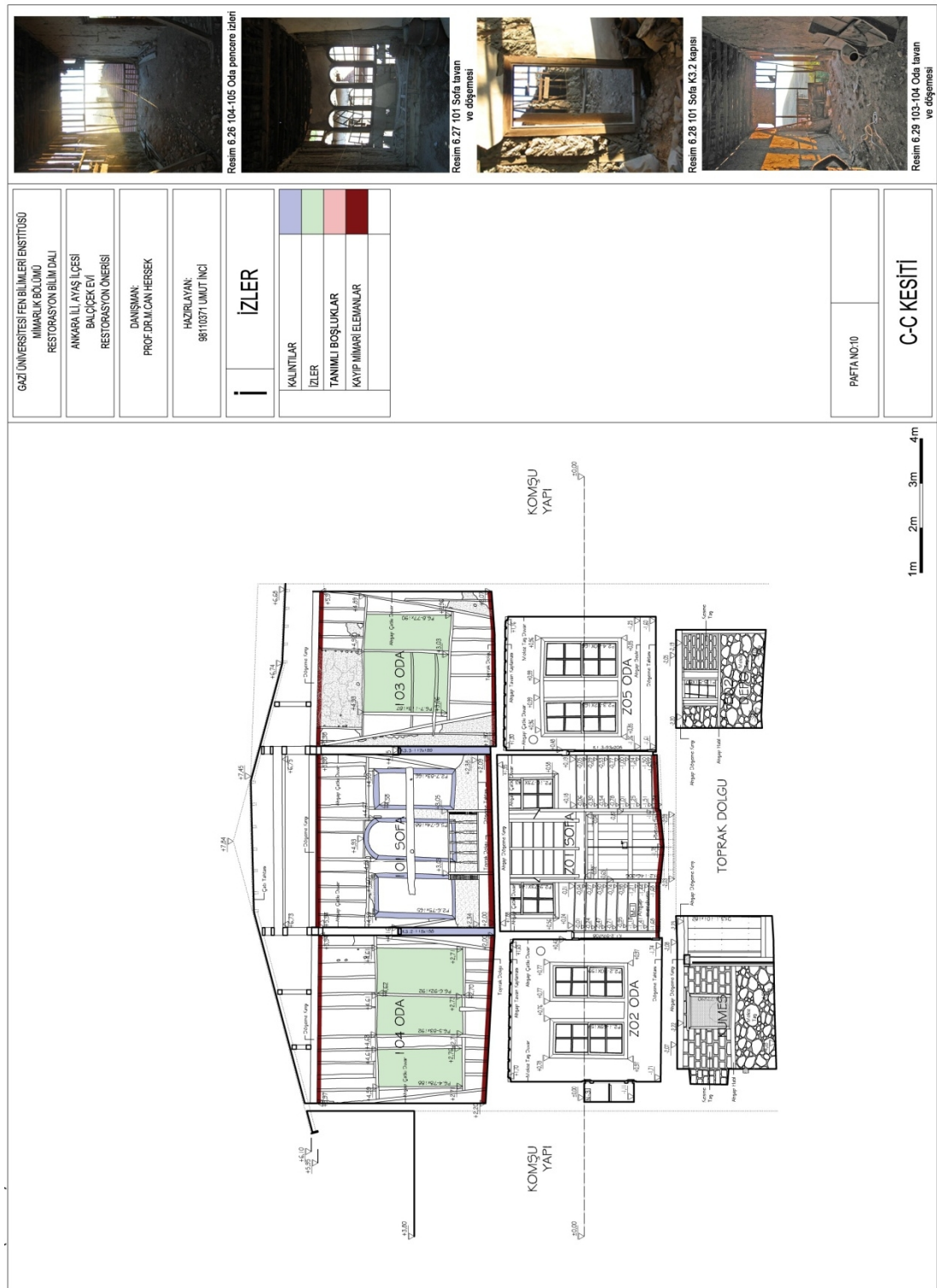
Ek-3 (Devam) İzler analizi

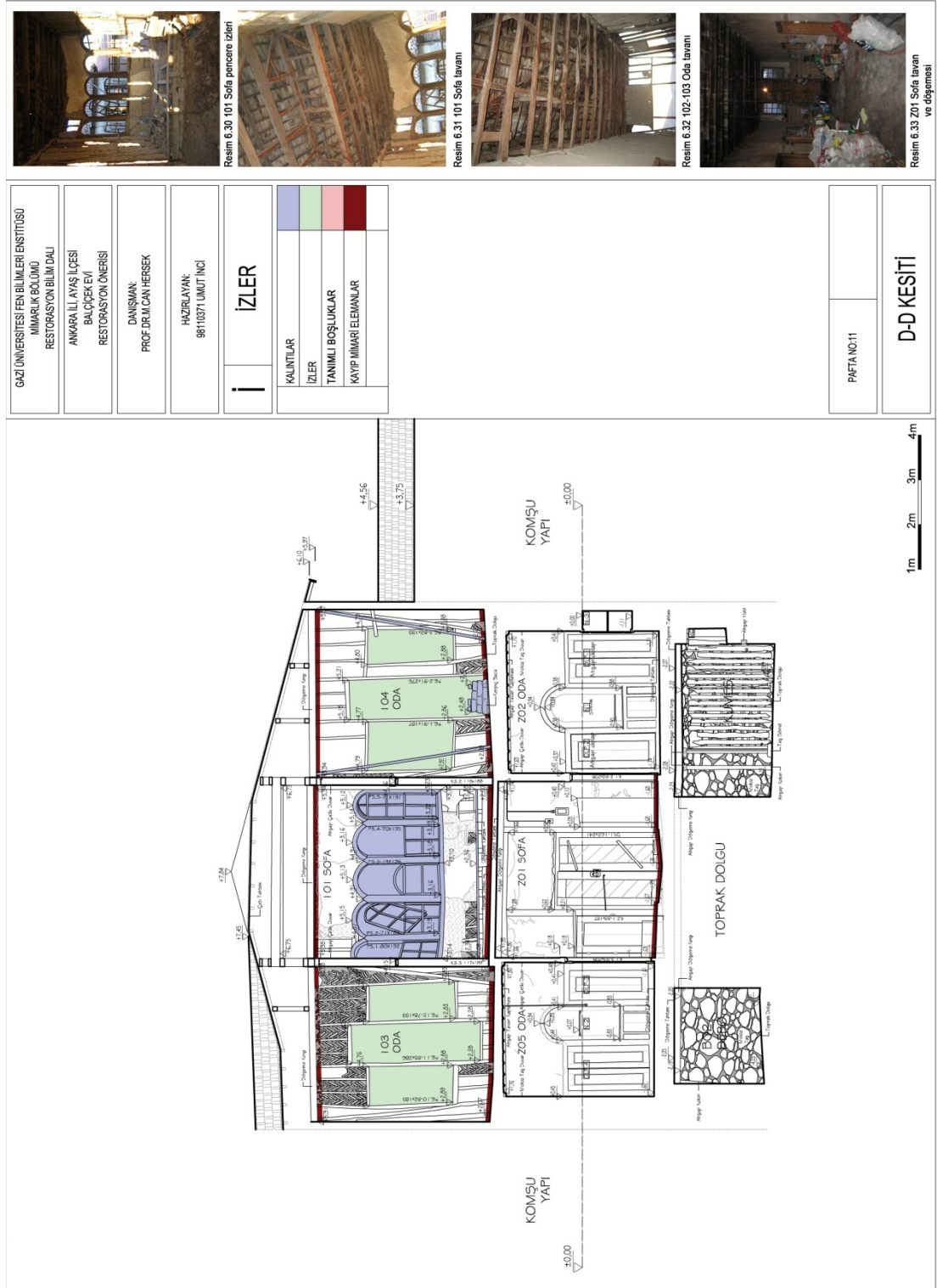
Ek-3 (Devam) İzler analizi

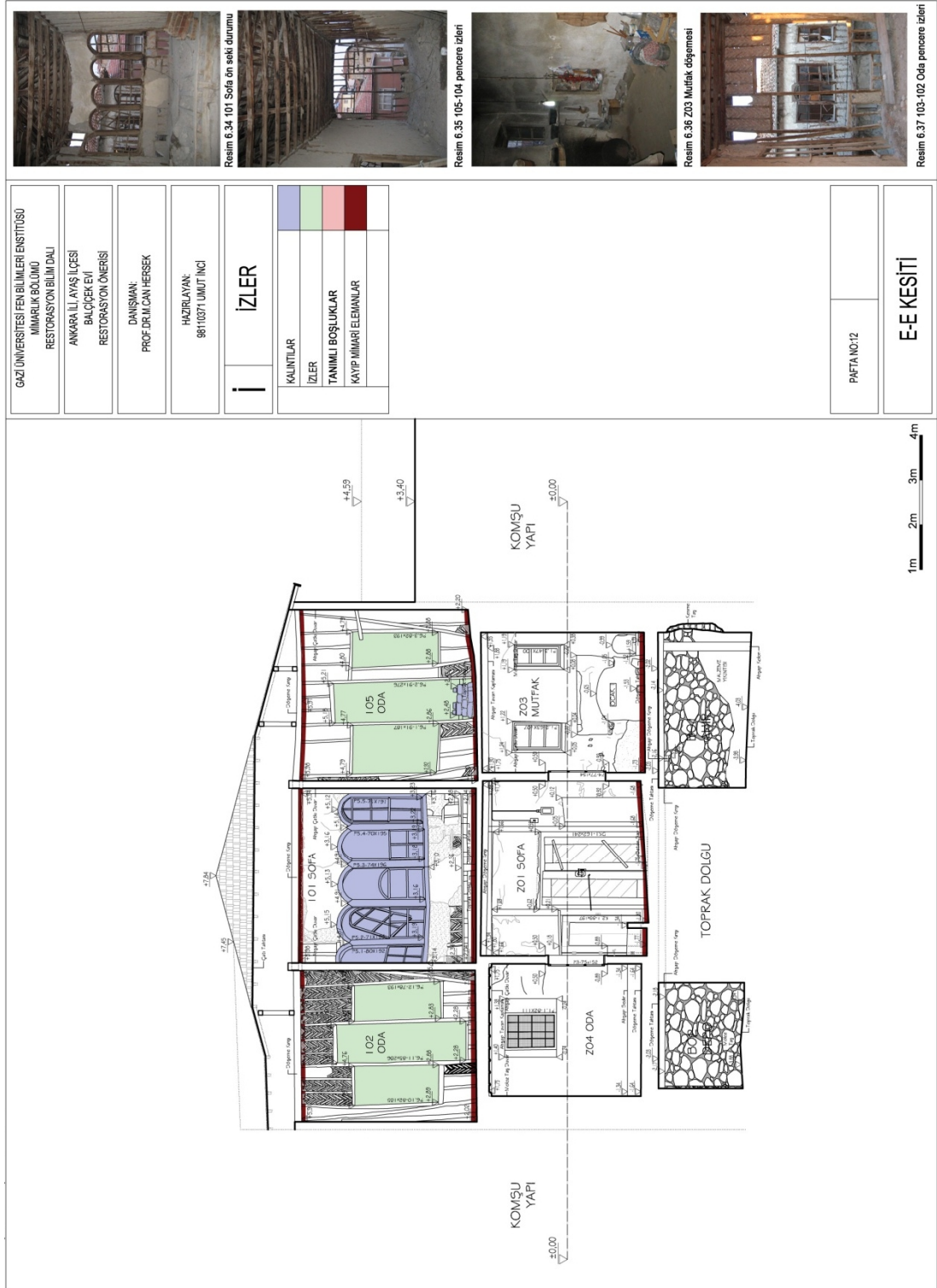
Ek-3 (Devam) İzler analizi

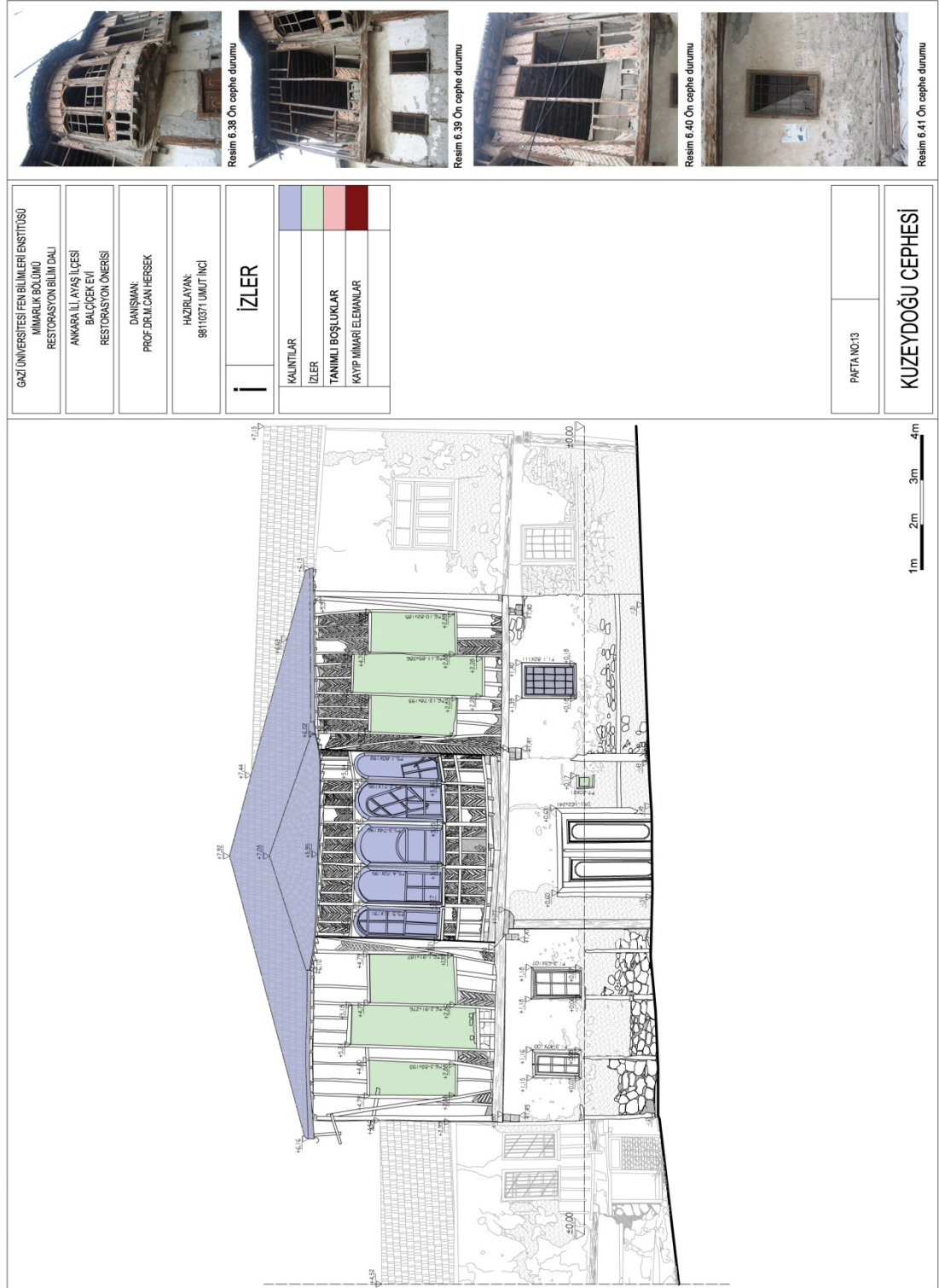
Ek-3 (Devam) İzler analizi

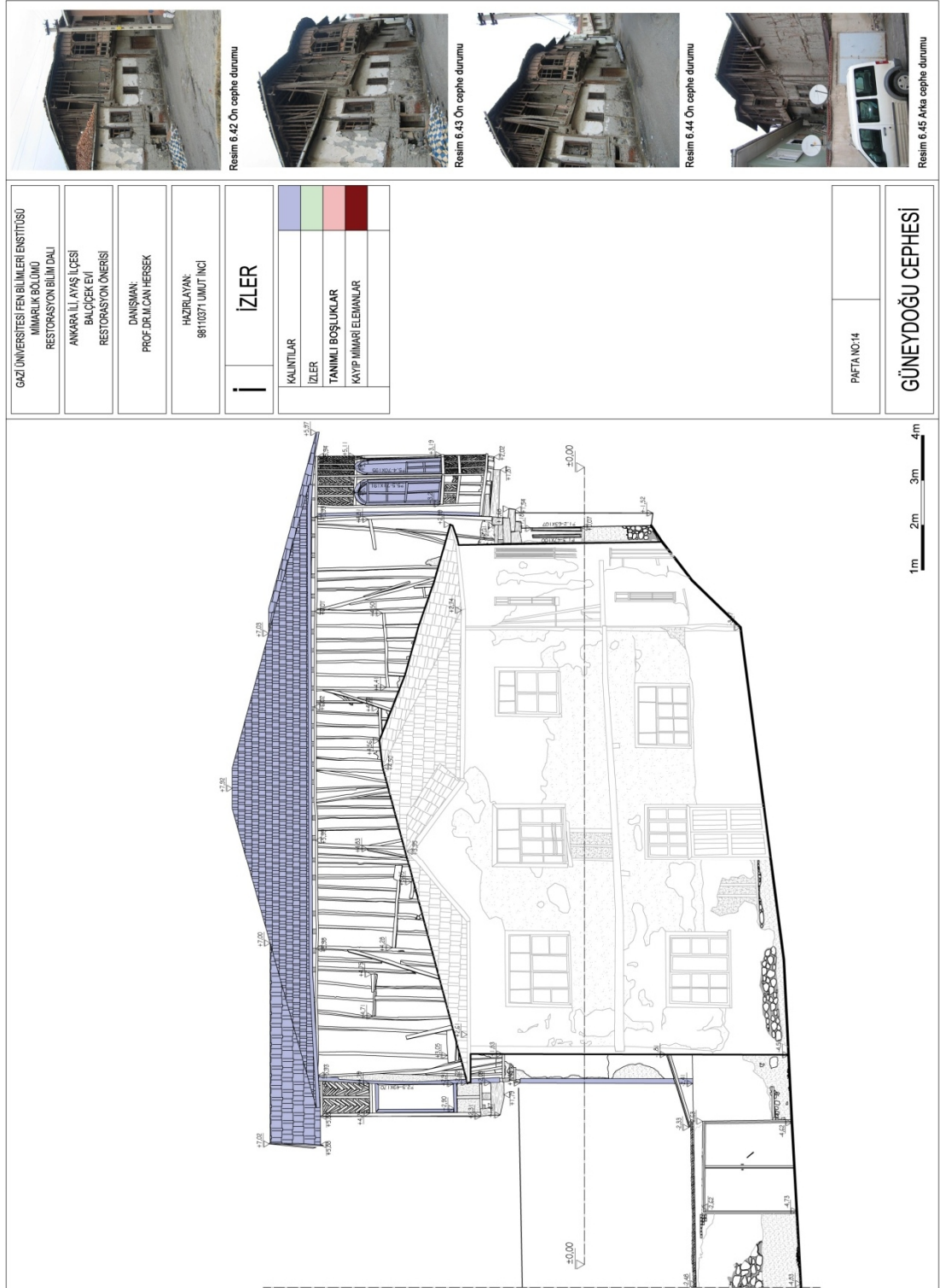
Ek-3 (Devam) İzler analizi

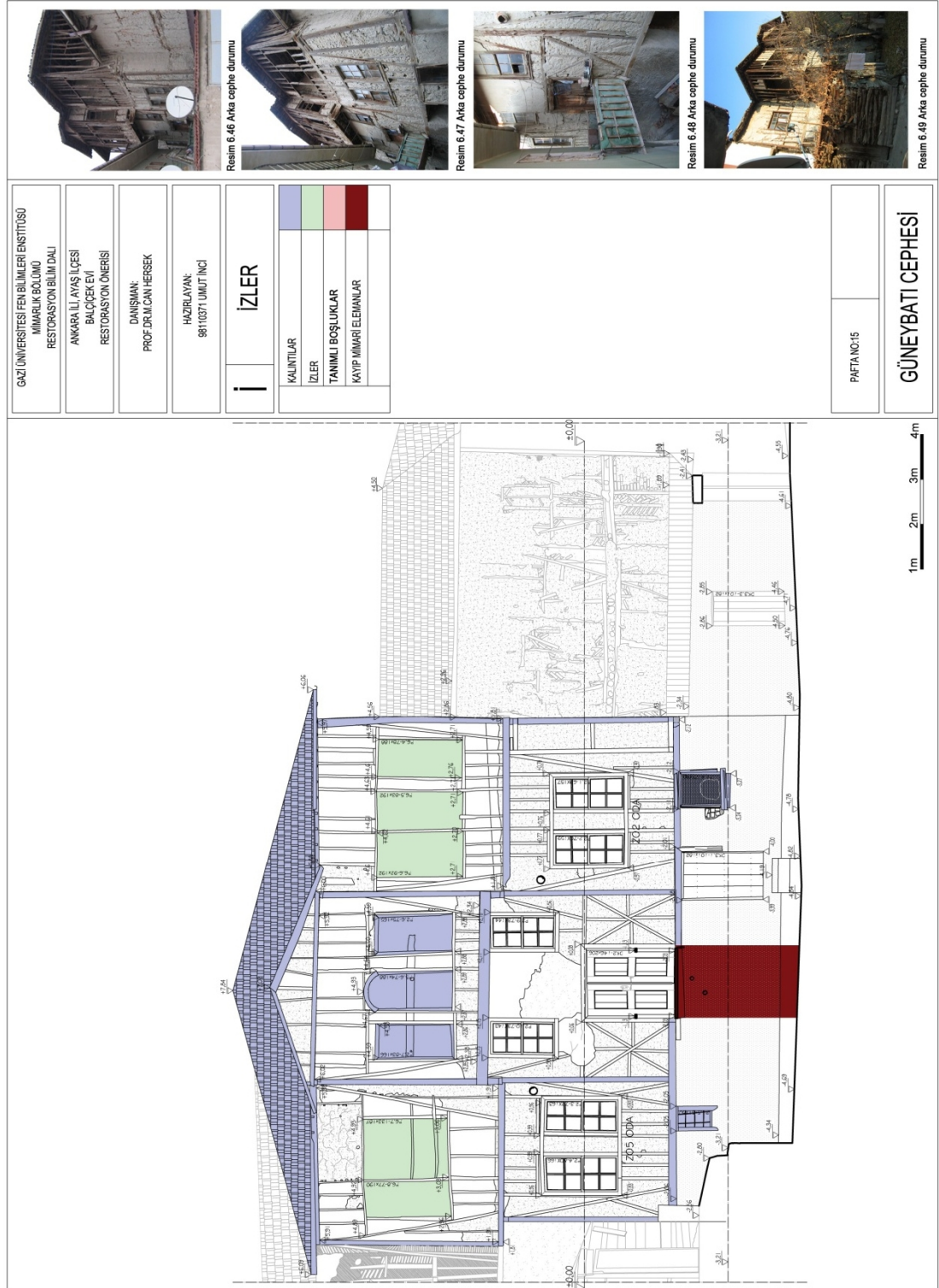
Ek-3 (Devam) İzler analizi

Ek-3 (Devam) İzler analizi

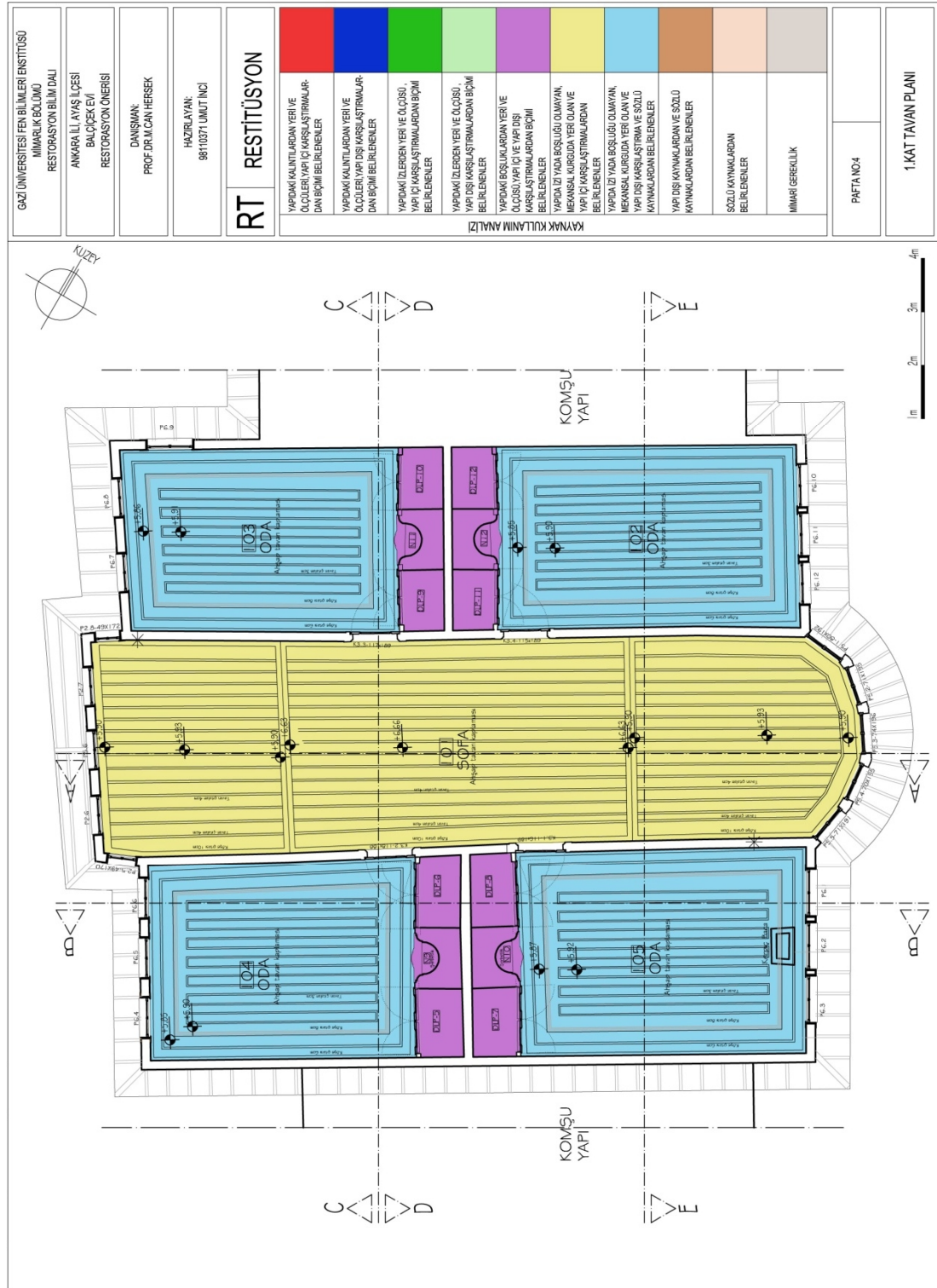
Ek-3 (Devam) İzler analizi

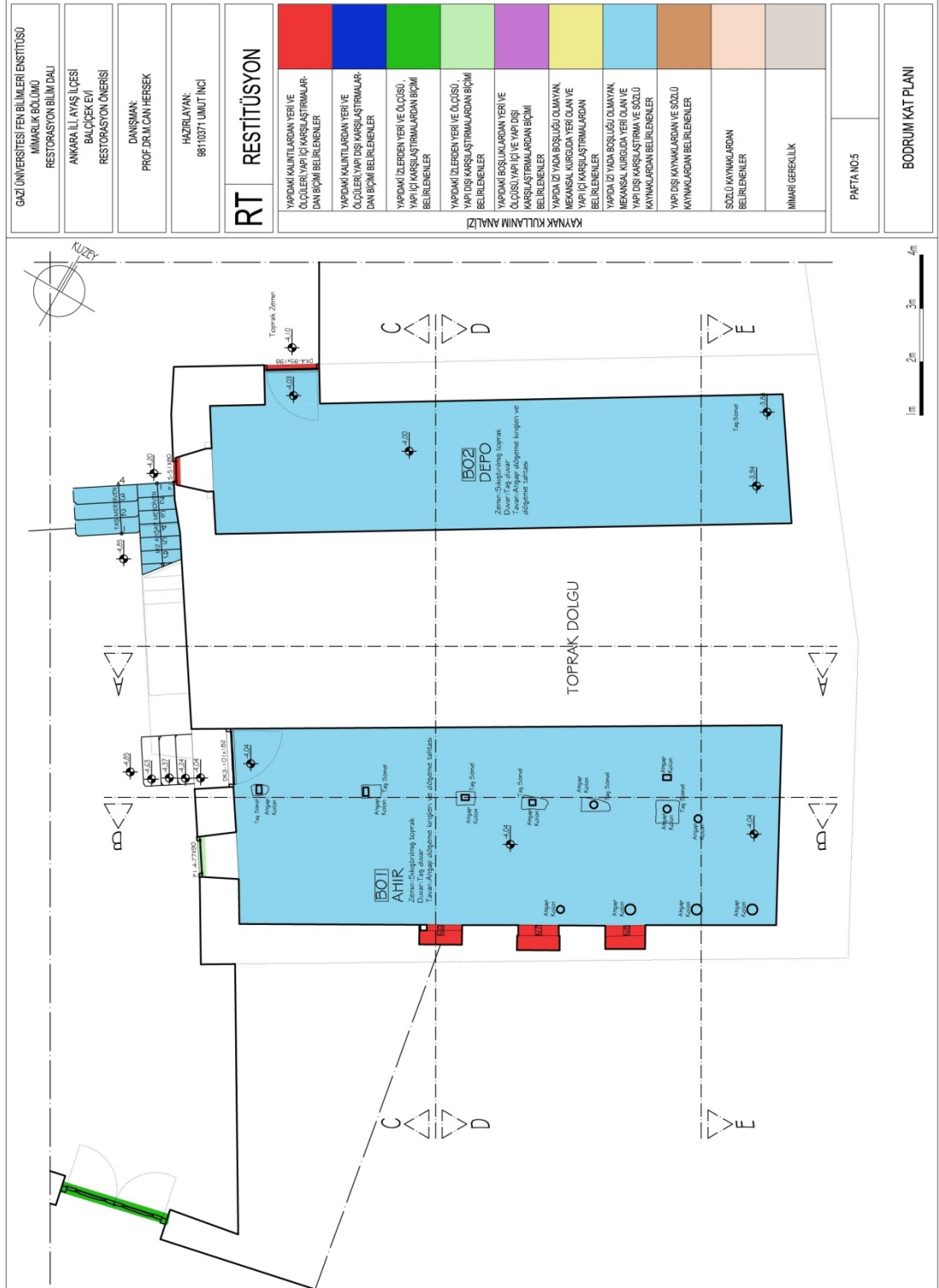
Ek-4 (Devam) Restitüsyon kaynak kullanım analizi

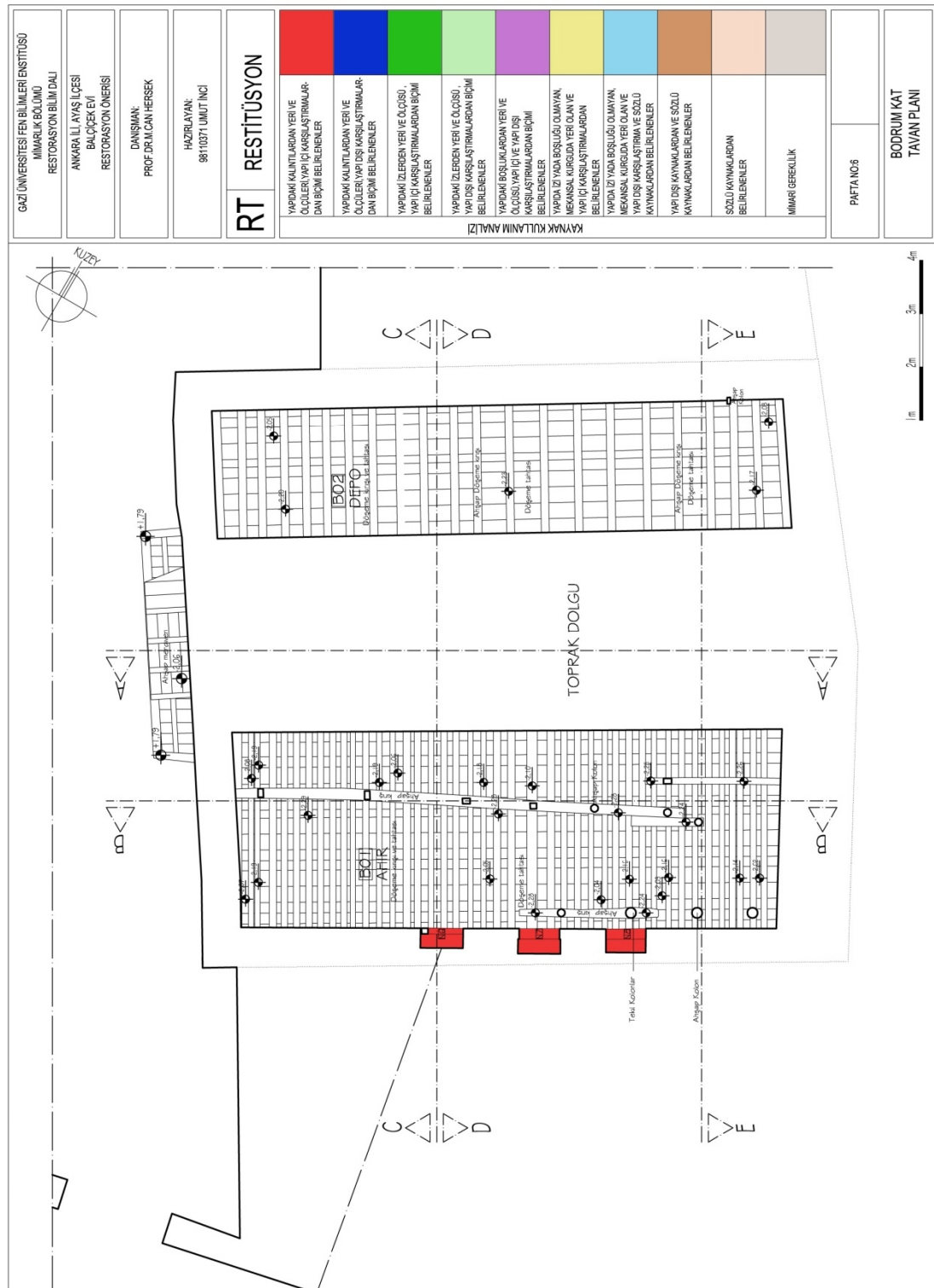
Ek-4 (Devam) Restitüsyon kaynak kullanım analizi

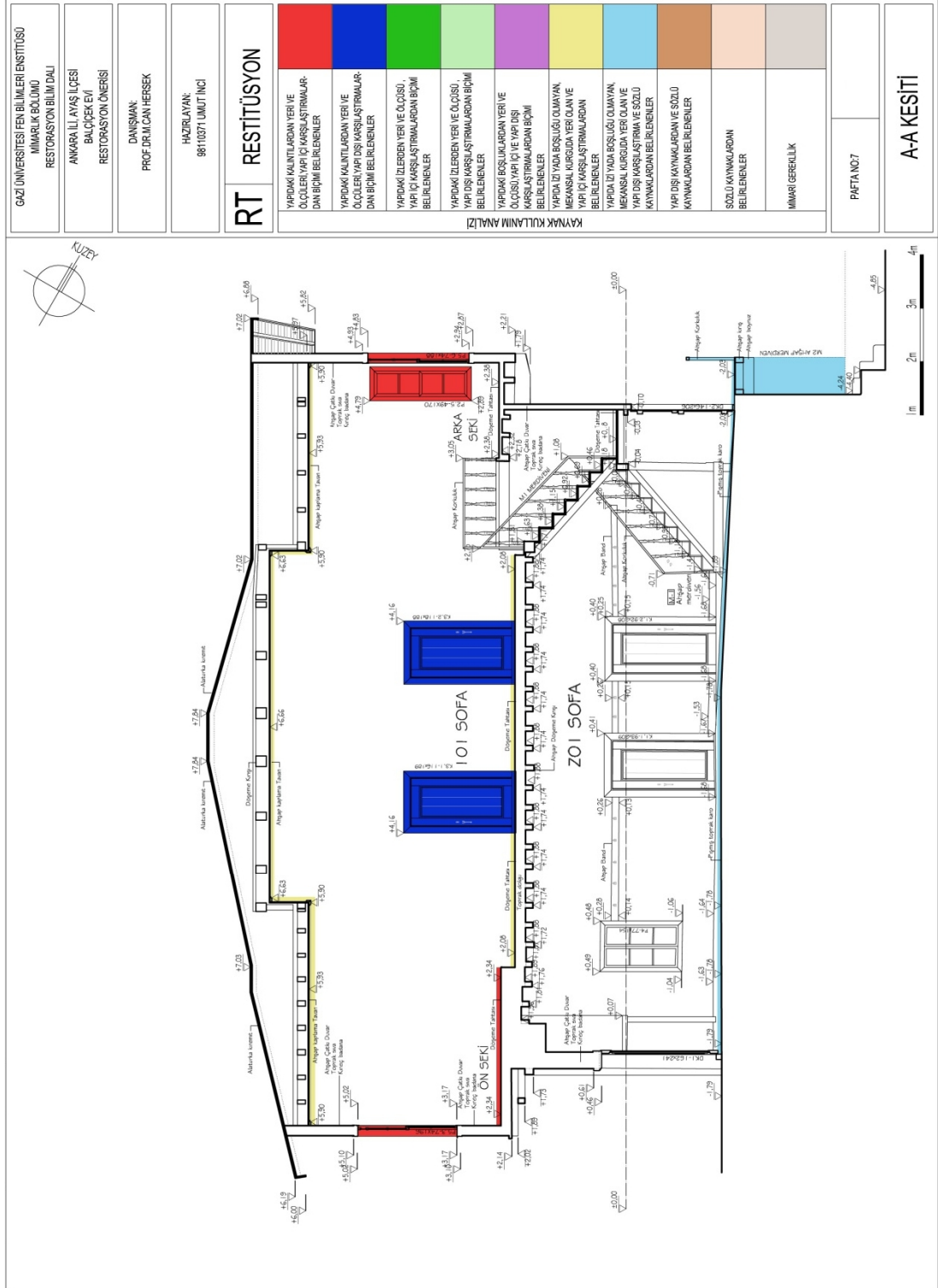
Ek-4 (Devam) Restitüsyon kaynak kullanım analizi

Ek-4 (Devam) Restitüsyon kaynak kullanım analizi

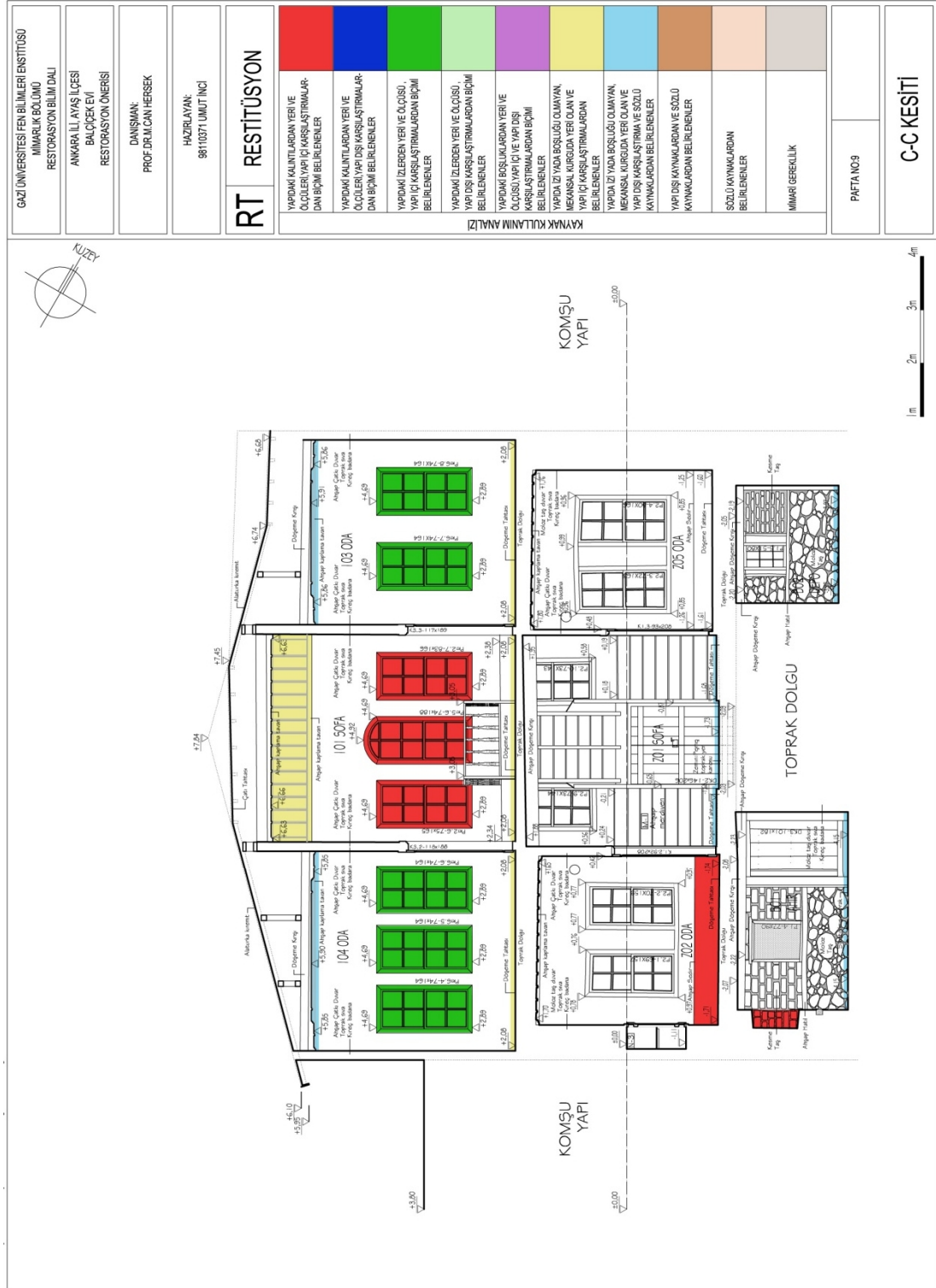
Ek-4 (Devam) Restitüsyon kaynak kullanım analizi

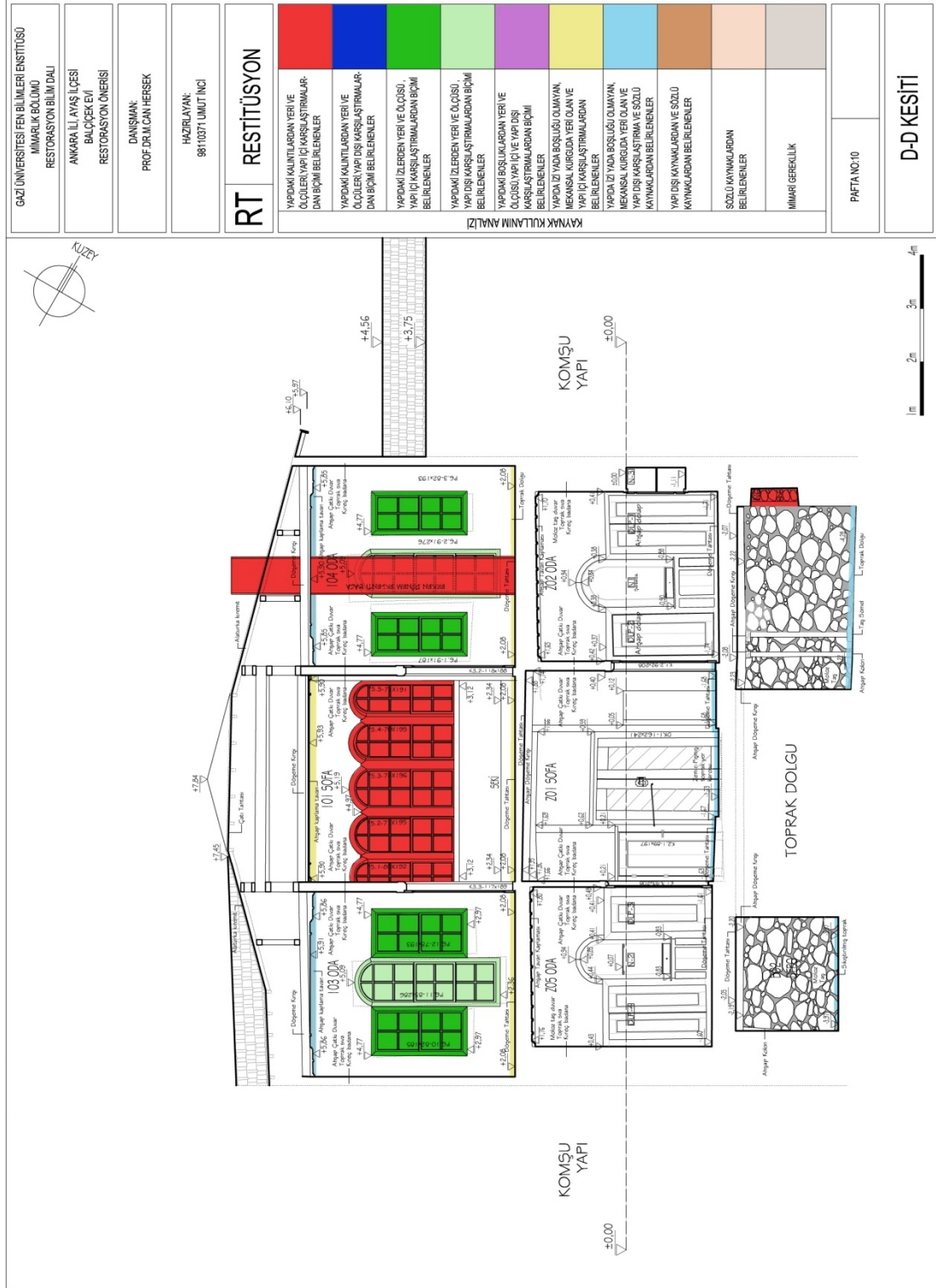
Ek-4 (Devam) Restitüsyon kaynak kullanım analizi

Ek-4 (Devam) Restitüsyon kaynak kullanım analizi

Ek-4 (Devam) Restitüsyon kaynak kullanım analizi

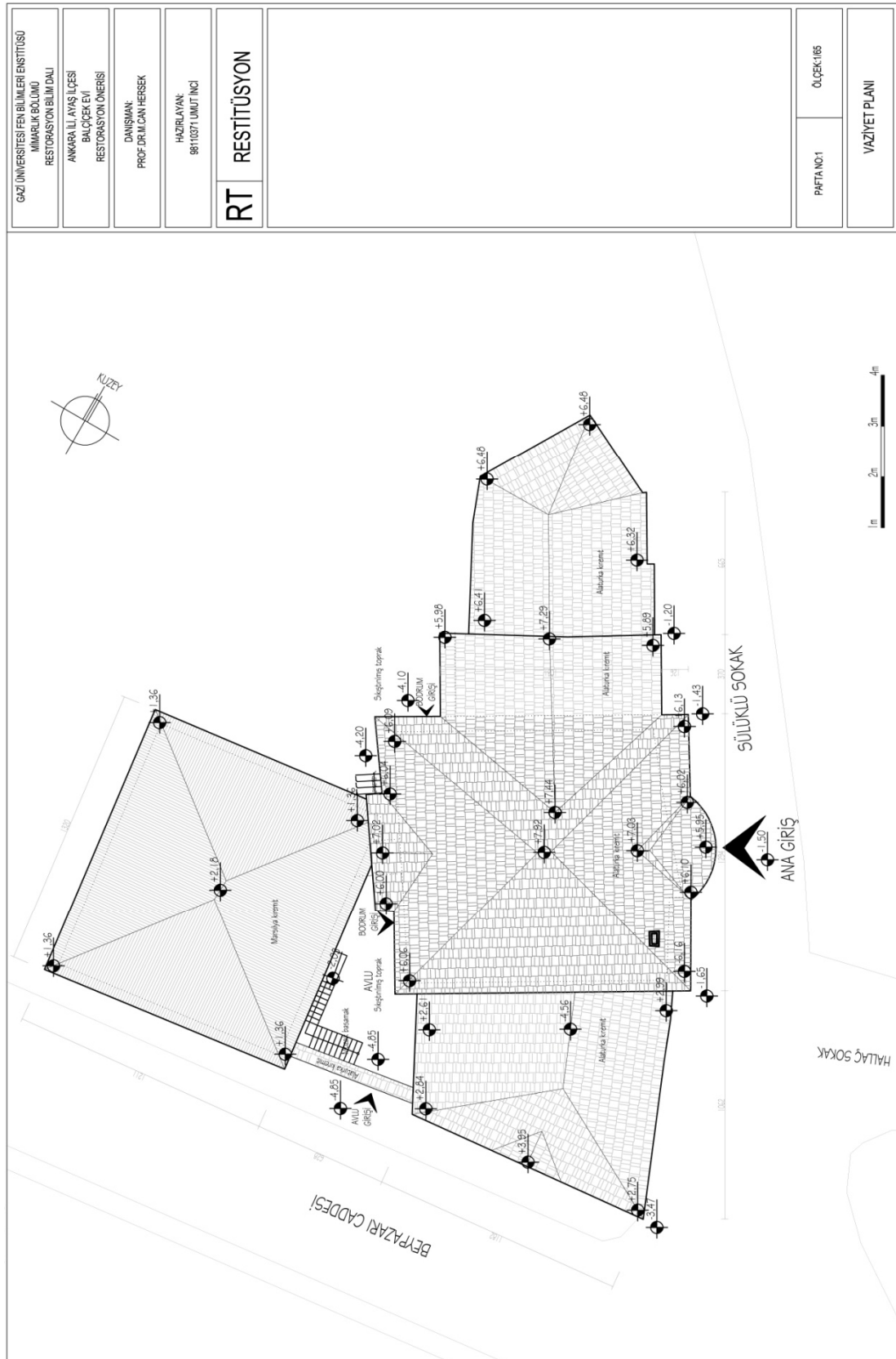
Ek-4 (Devam) Restitüsyon kaynak kullanım analizi

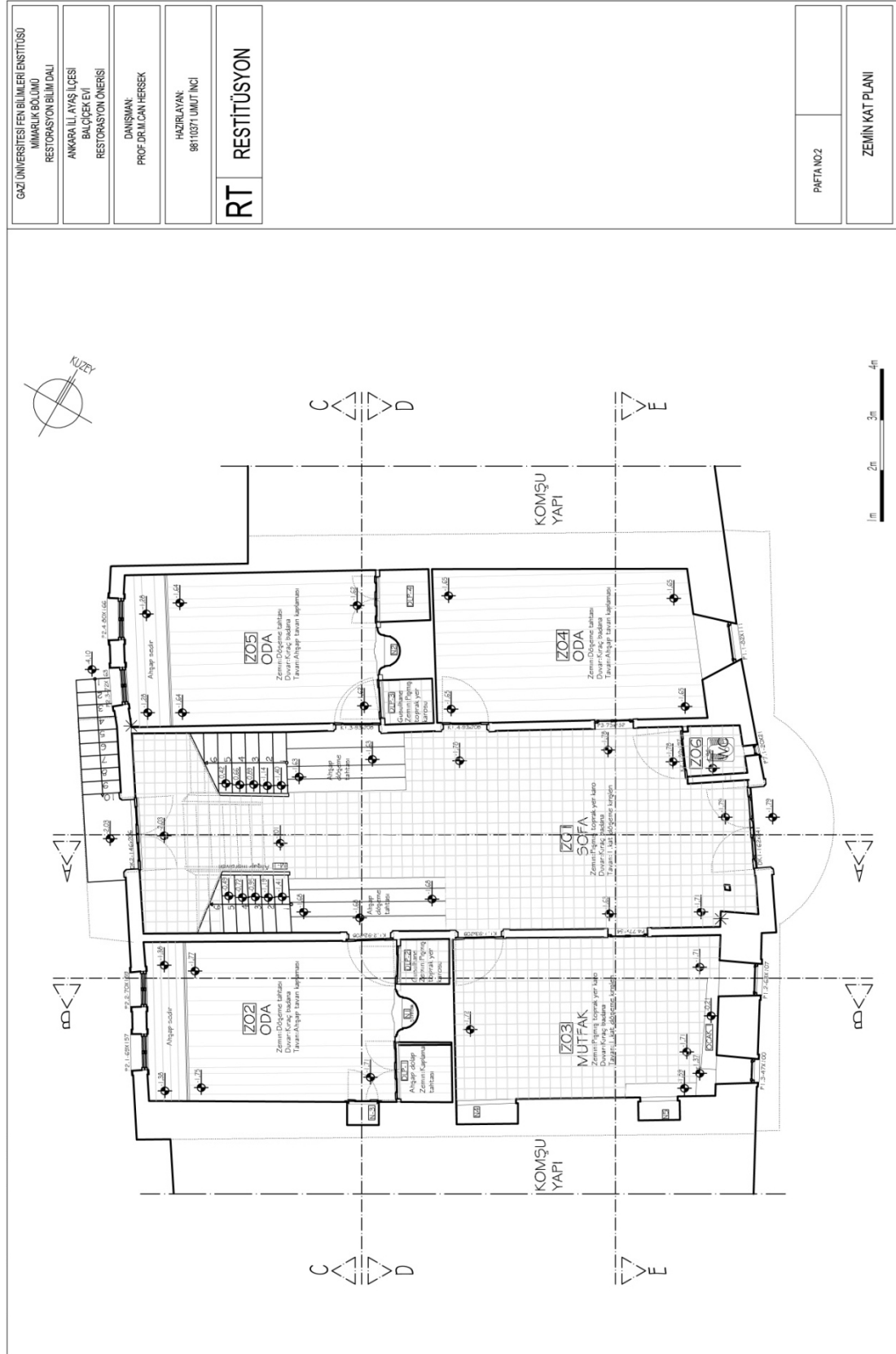
Ek-4 (Devam) Restitüsyon kaynak kullanım analizi

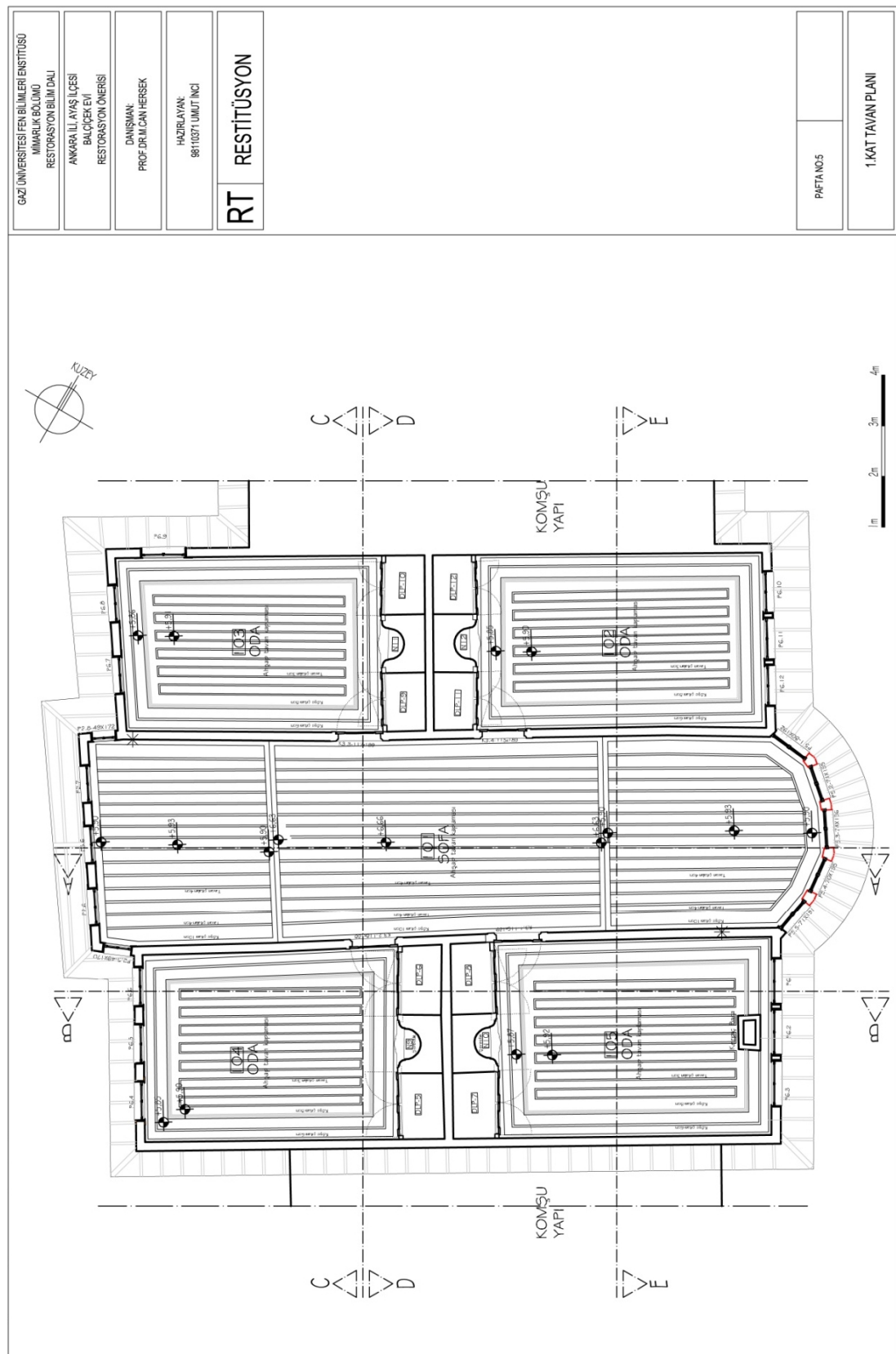
Ek-5 Restitüsyon çizimleri

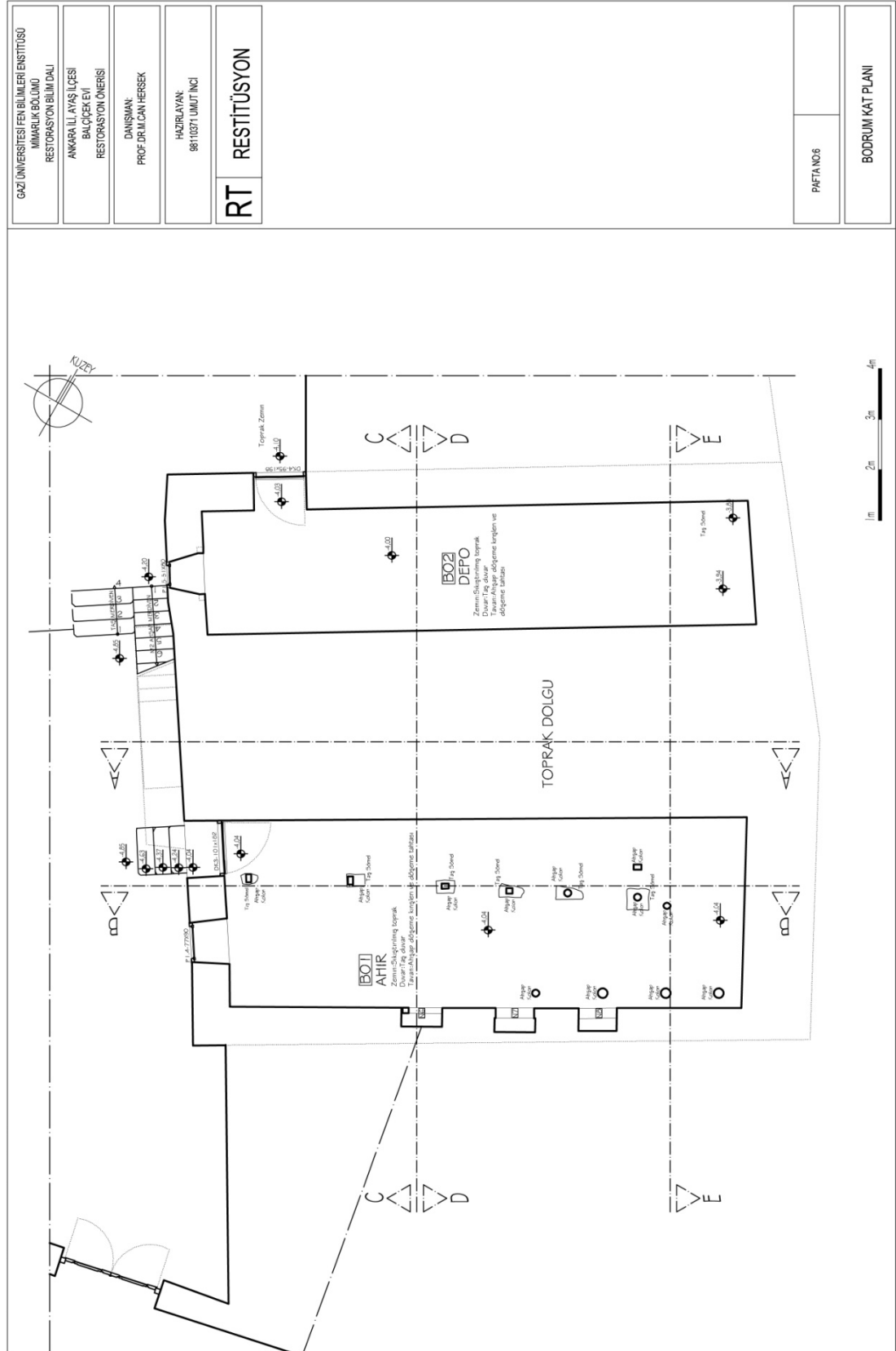
Ek-5 (Devam) Restitüsyon kaynak kullanım analizi

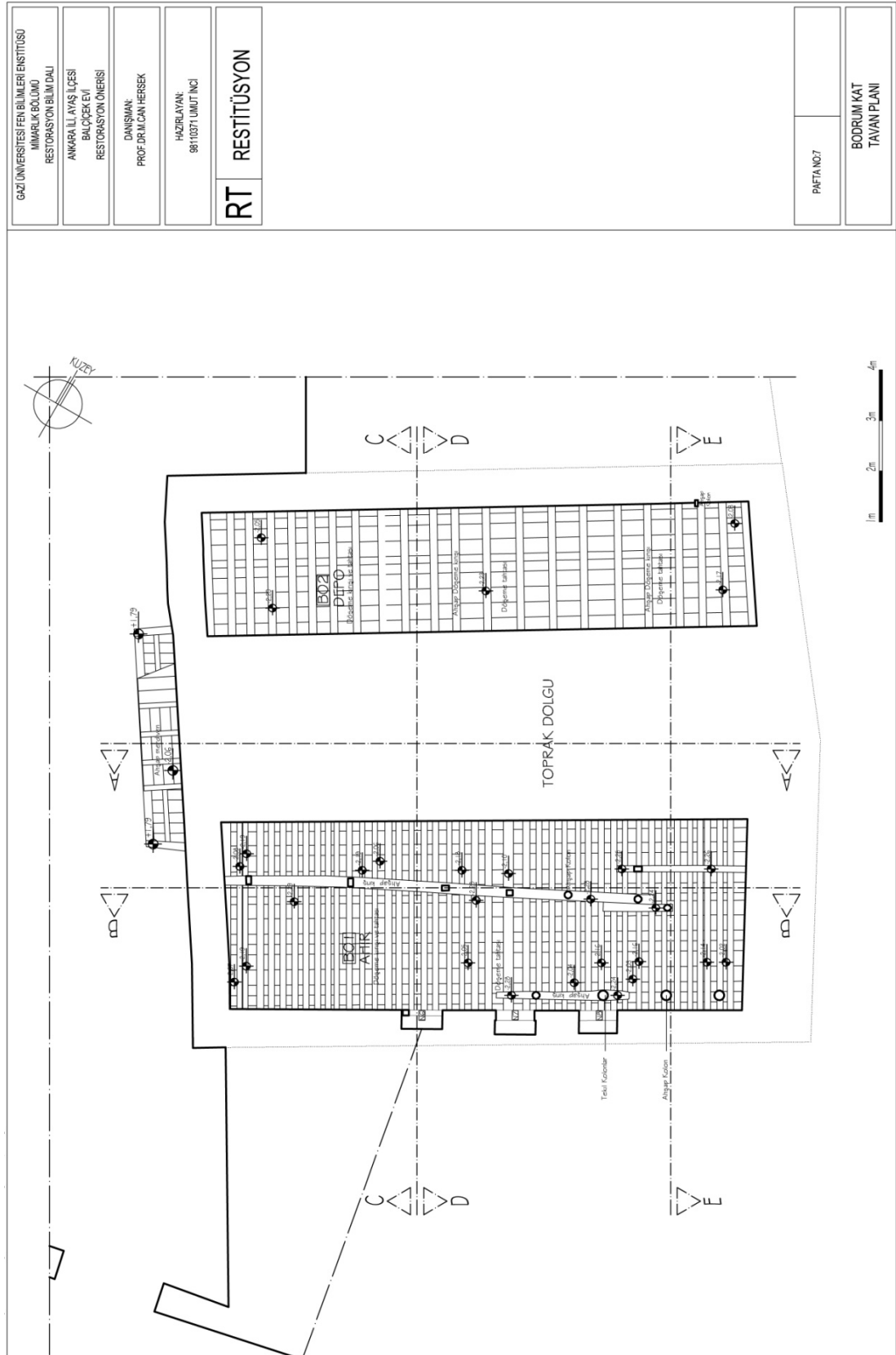
Ek-5 (Devam) Restitüsyon kaynak kullanım analizi

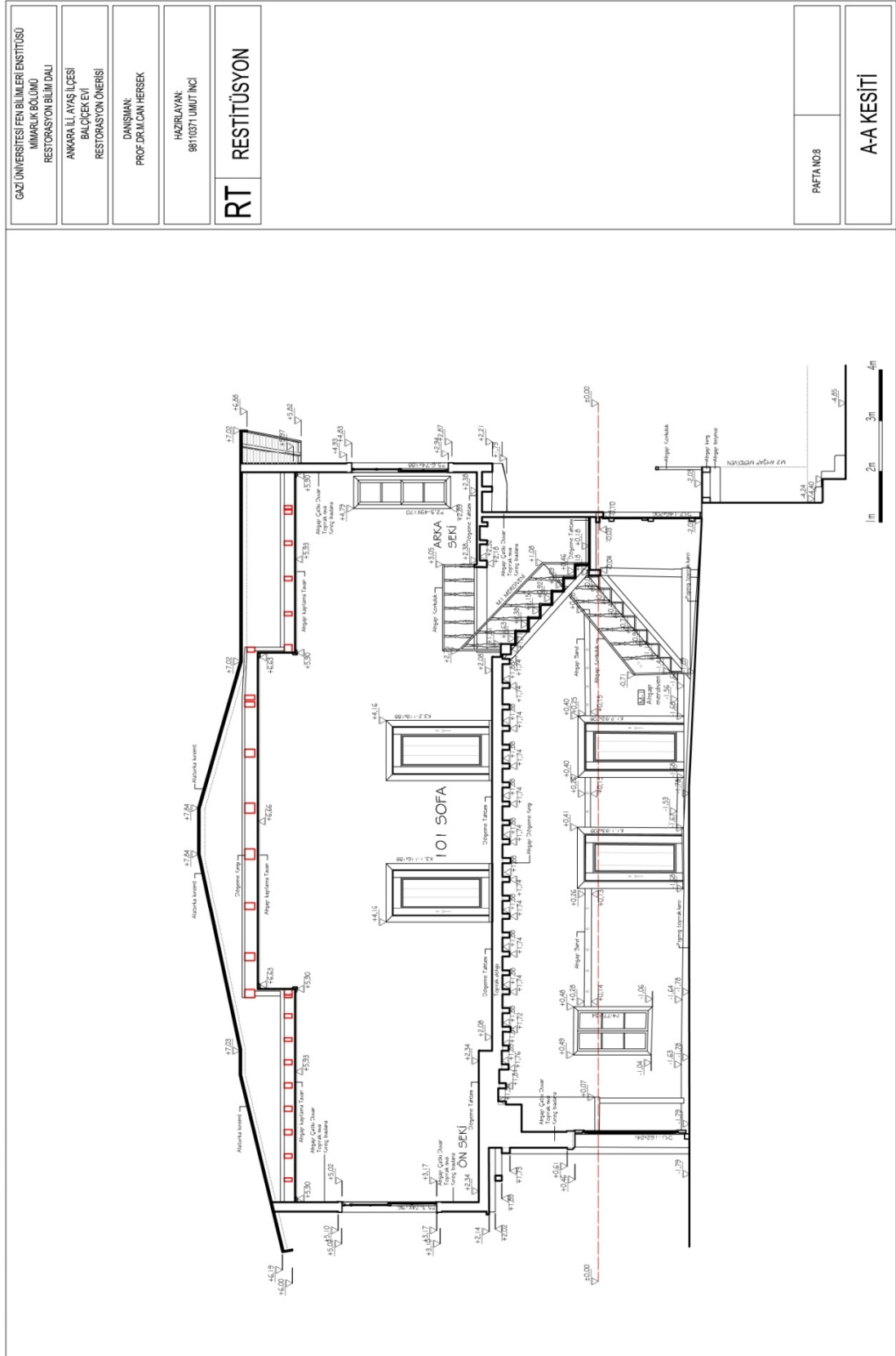
Ek-5 (Devam) Restitüsyon kaynak kullanım analizi

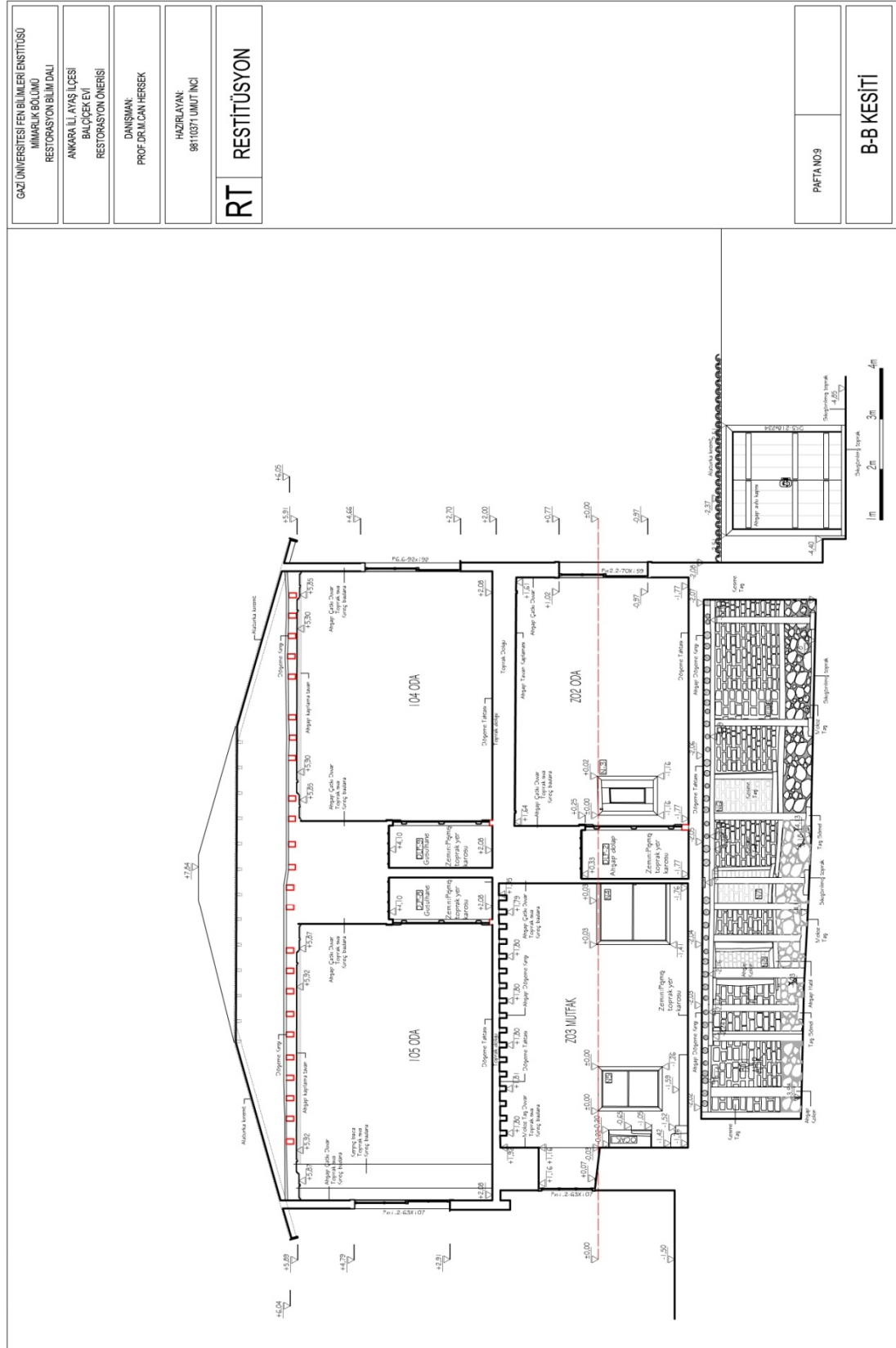
Ek-5 (Devam) Restitüsyon kaynak kullanım analizi

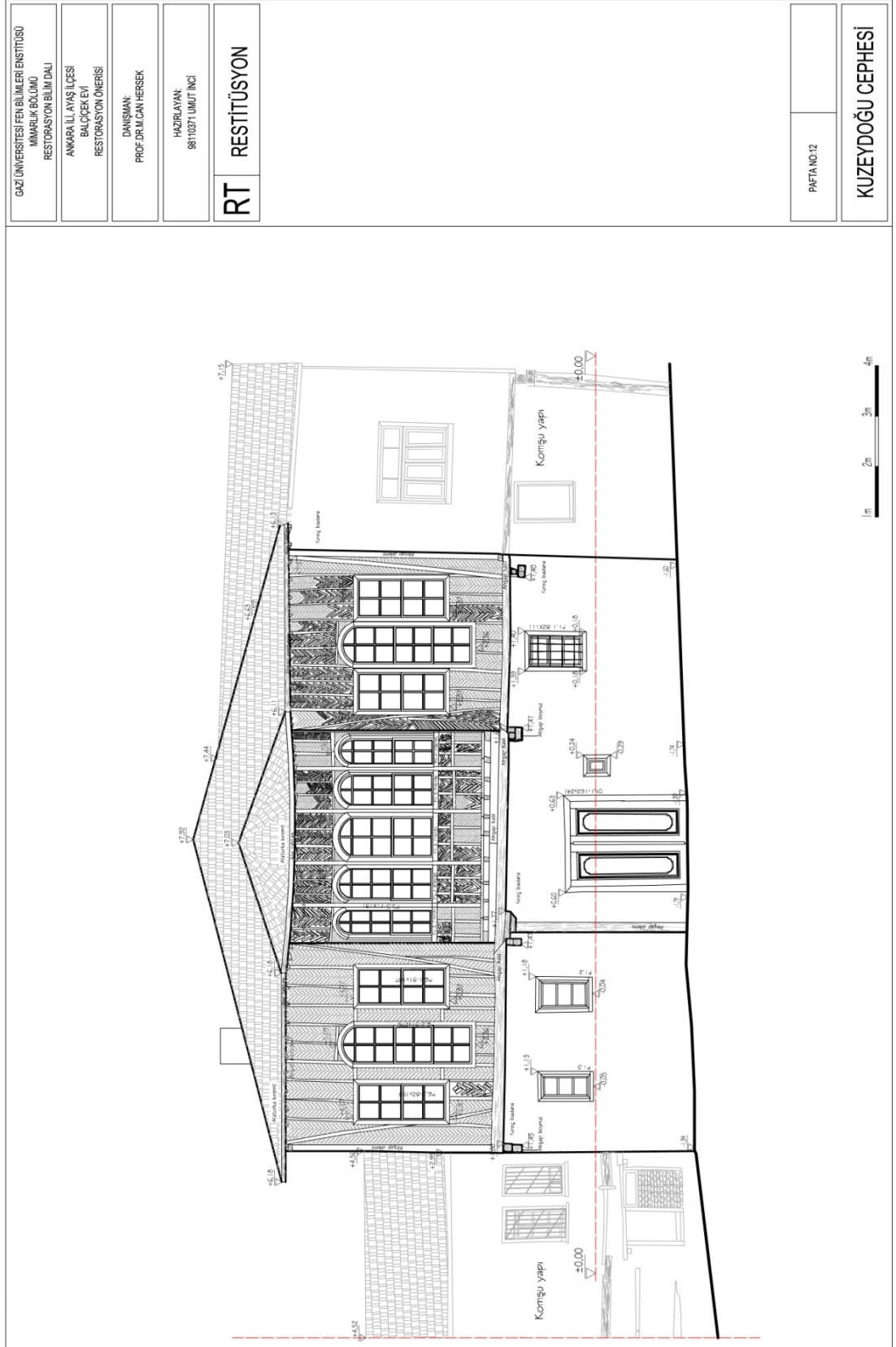
Ek-5 (Devam) Restitüsyon kaynak kullanım analizi

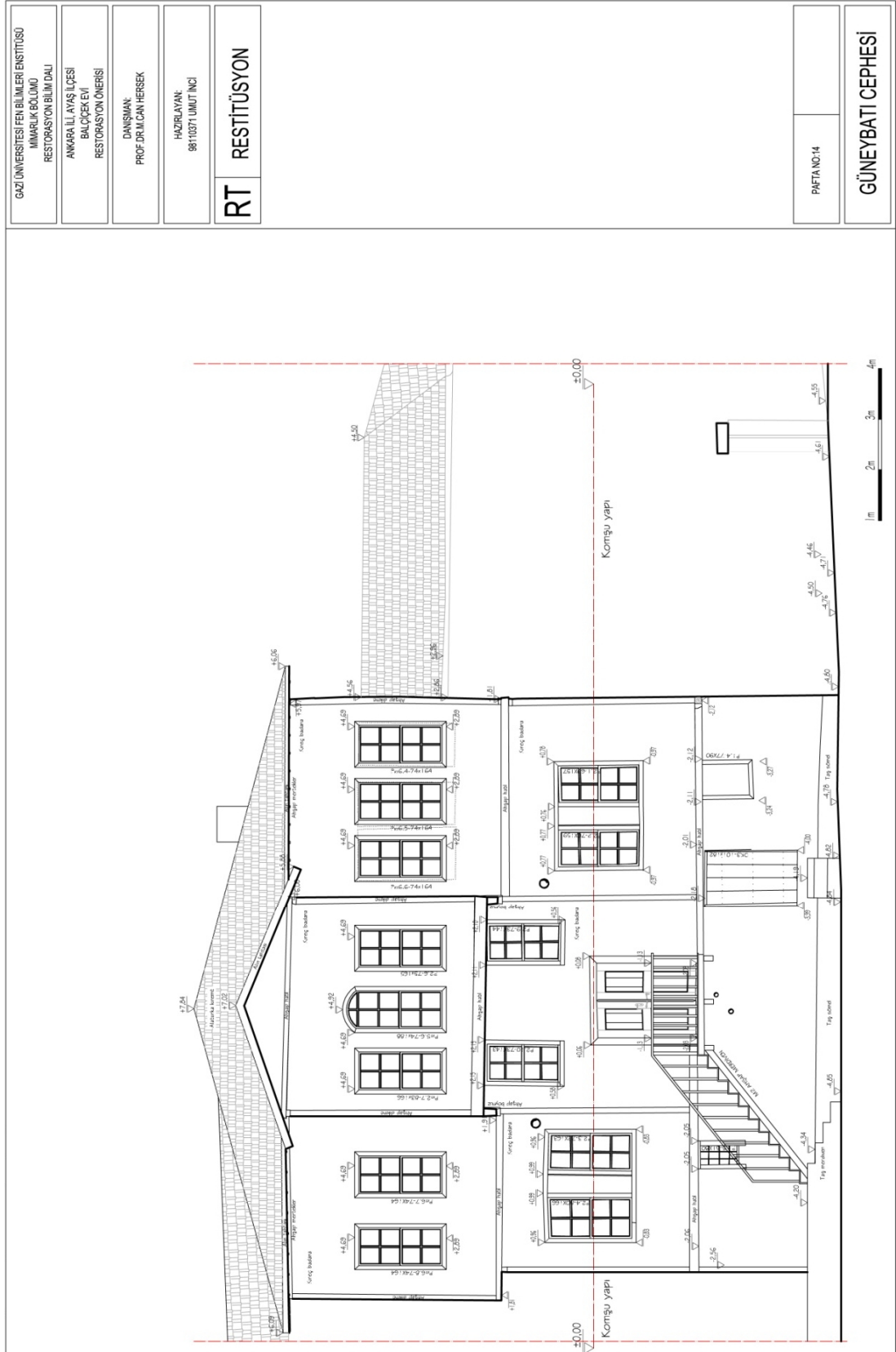
Ek-5 (Devam) Restitüsyon kaynak kullanım analizi

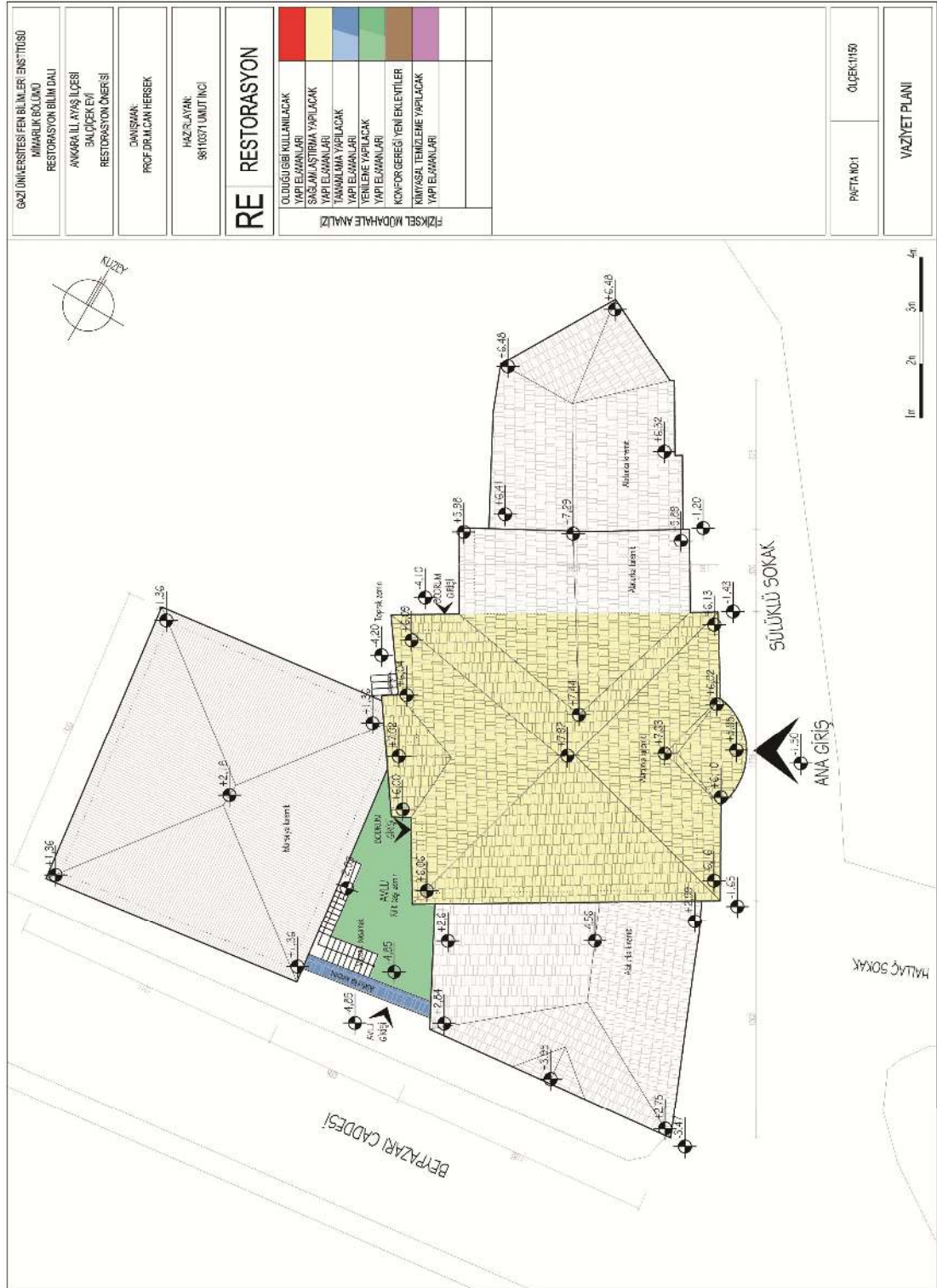
Ek-5 (Devam) Restitüsyon kaynak kullanım analizi

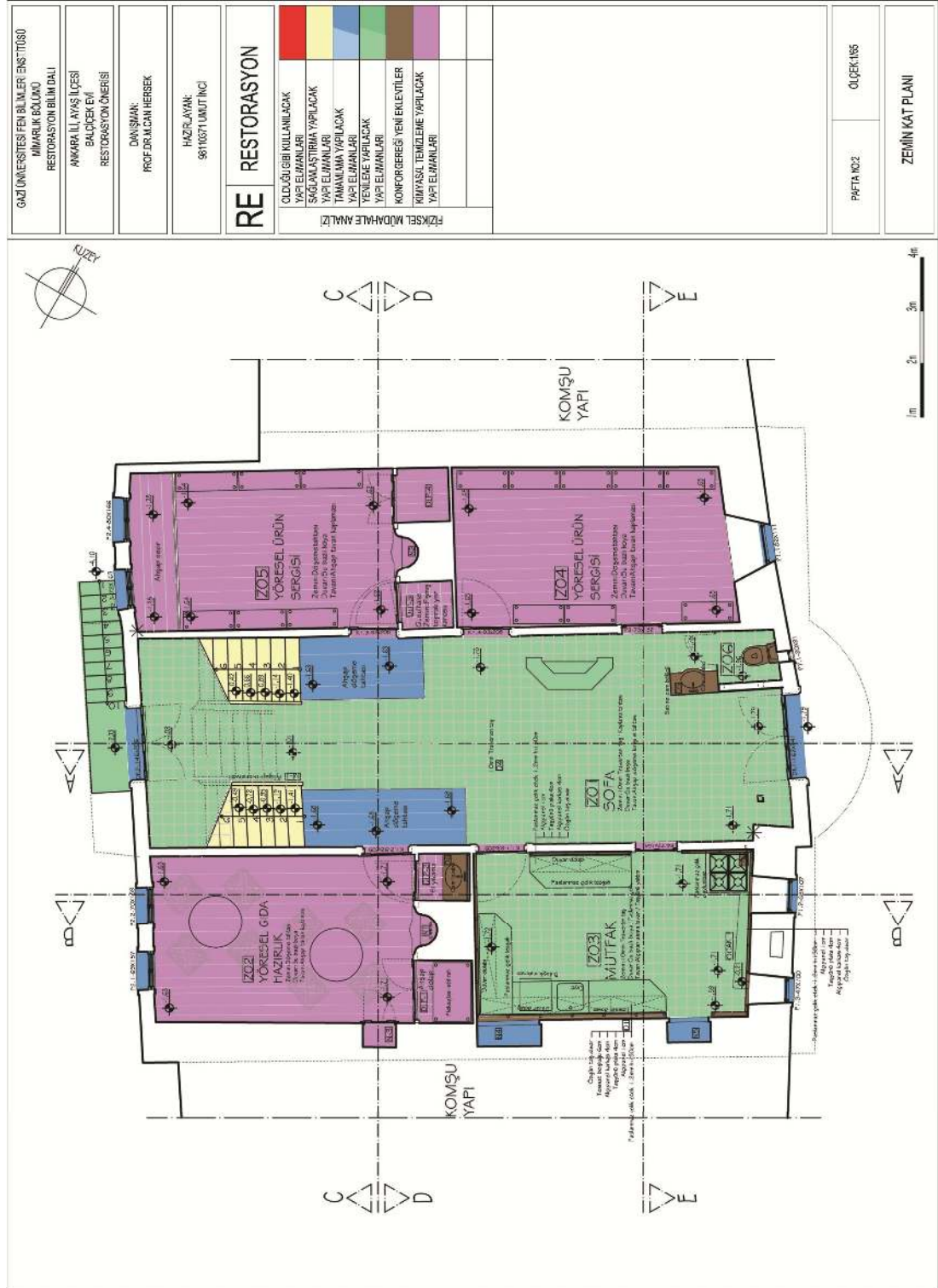
Ek-5 (Devam) Restitüsyon kaynak kullanım analizi

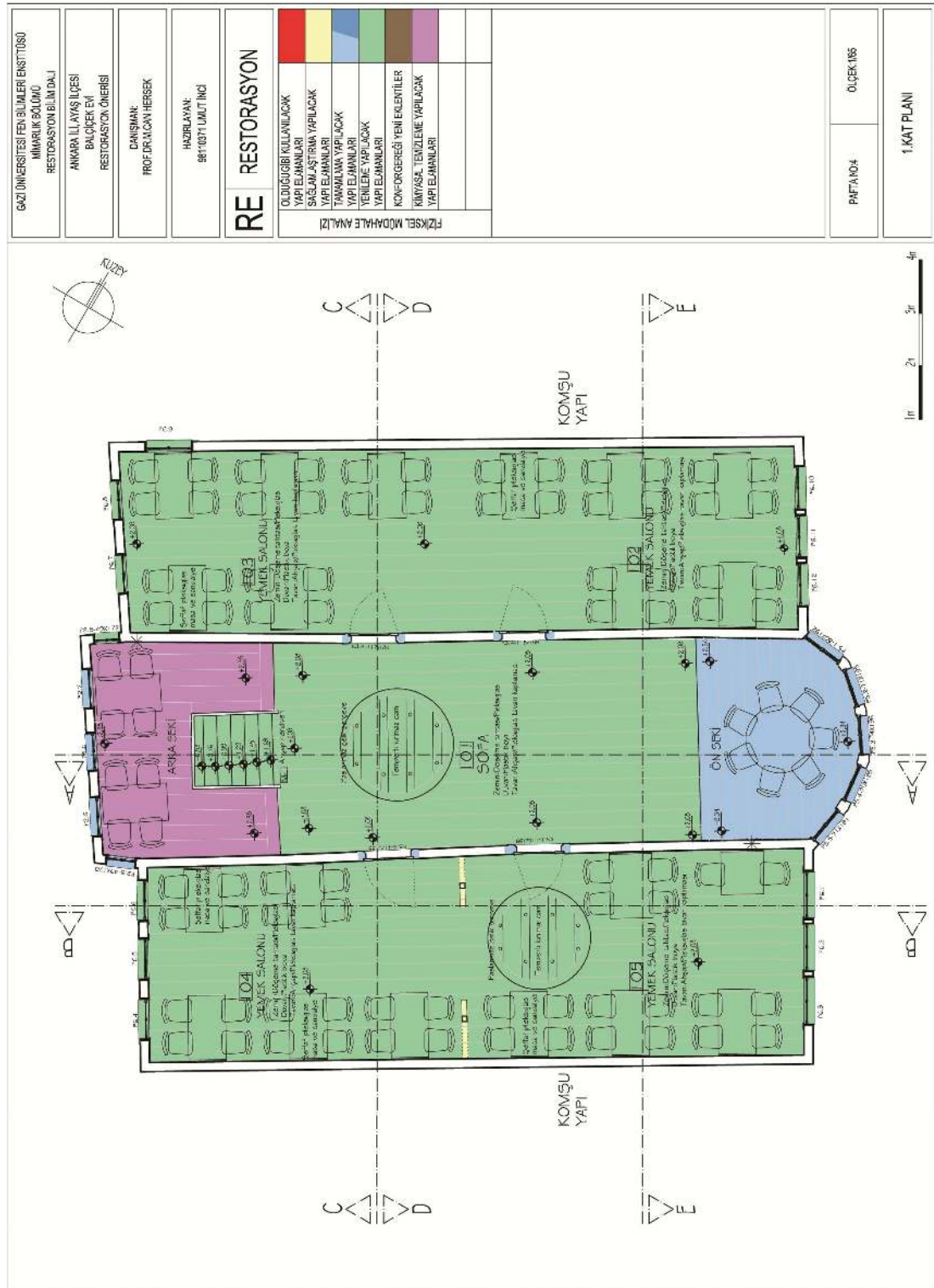
Ek-6 Fiziksel müdahale analizi

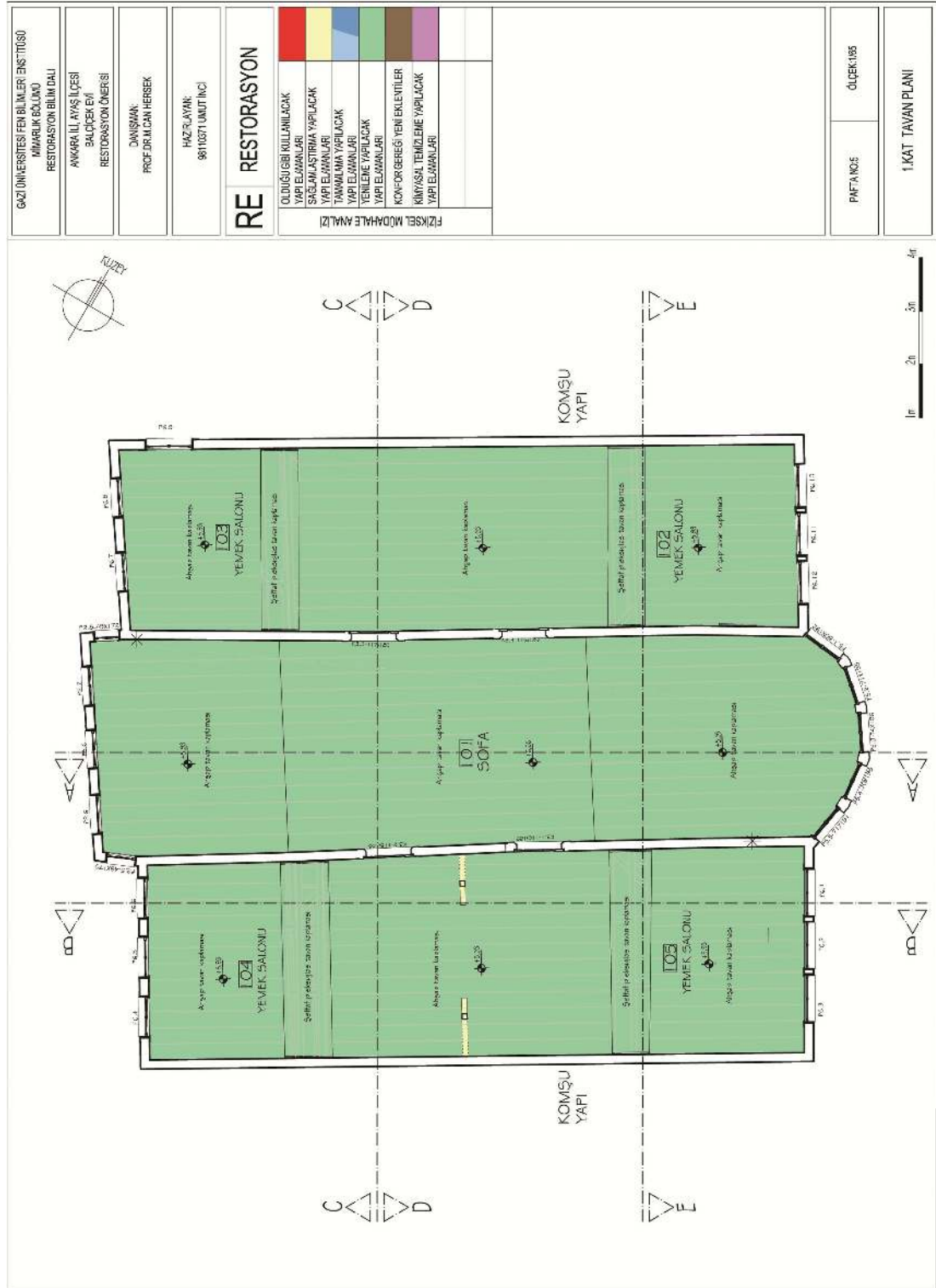
Ek-6 (Devam) Fiziksel müdahale analizi

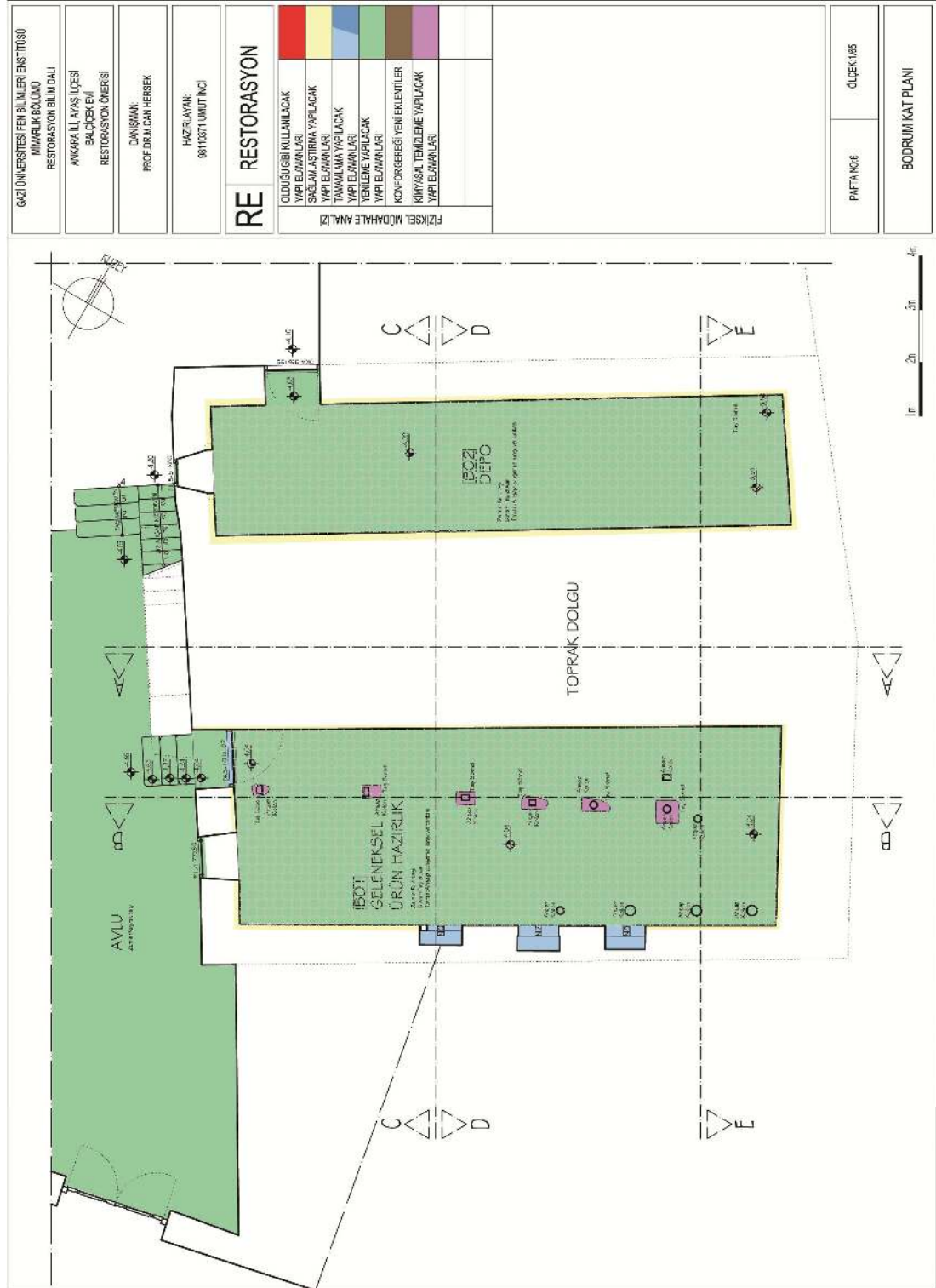
Ek-6 (Devam) Fiziksel müdahale analizi

Ek-6 (Devam) Fiziksel müdahale analizi

Ek-6 (Devam) Fiziksel müdahale analizi

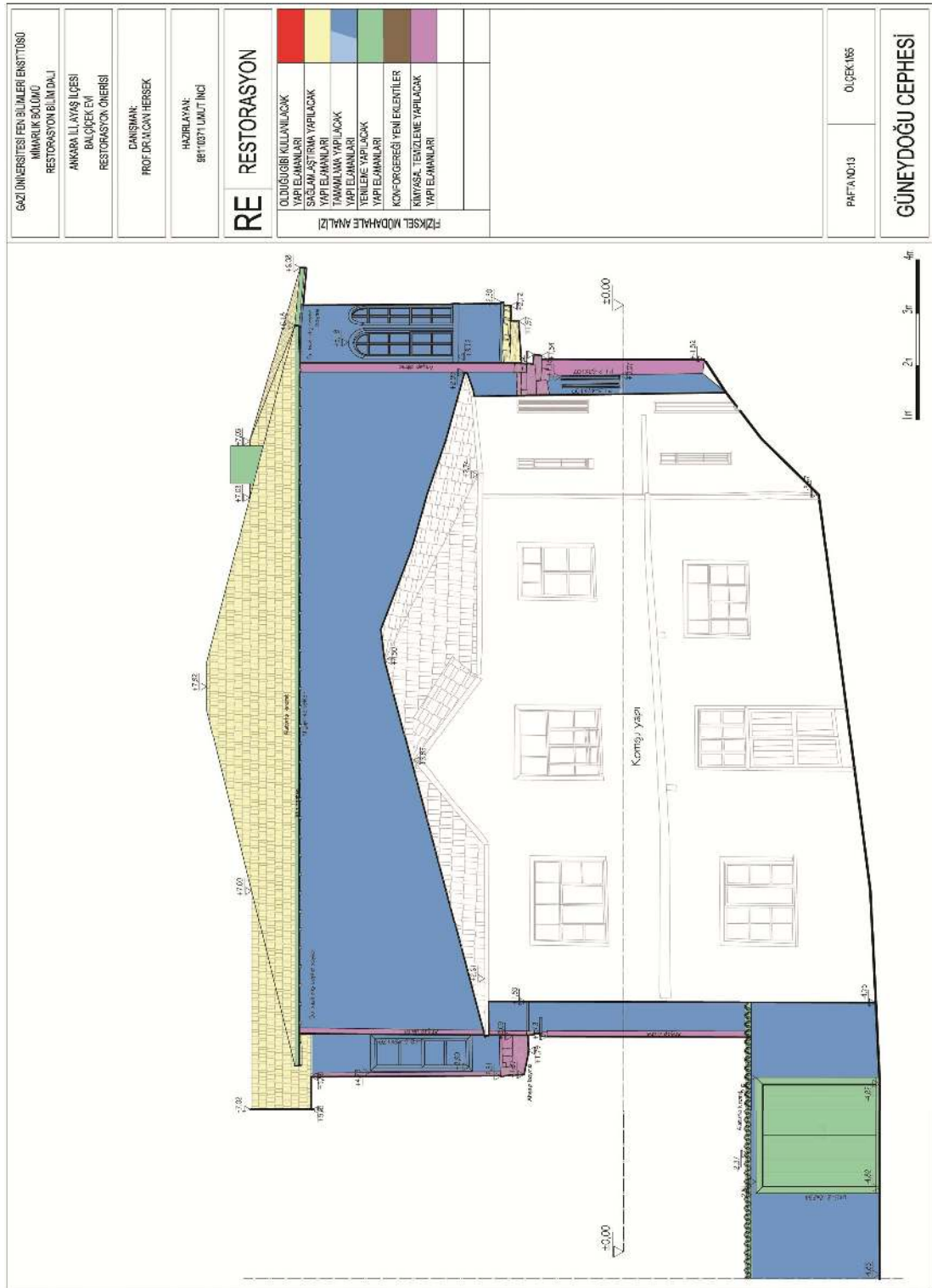
Ek-6 (Devam) Fiziksel müdahale analizi

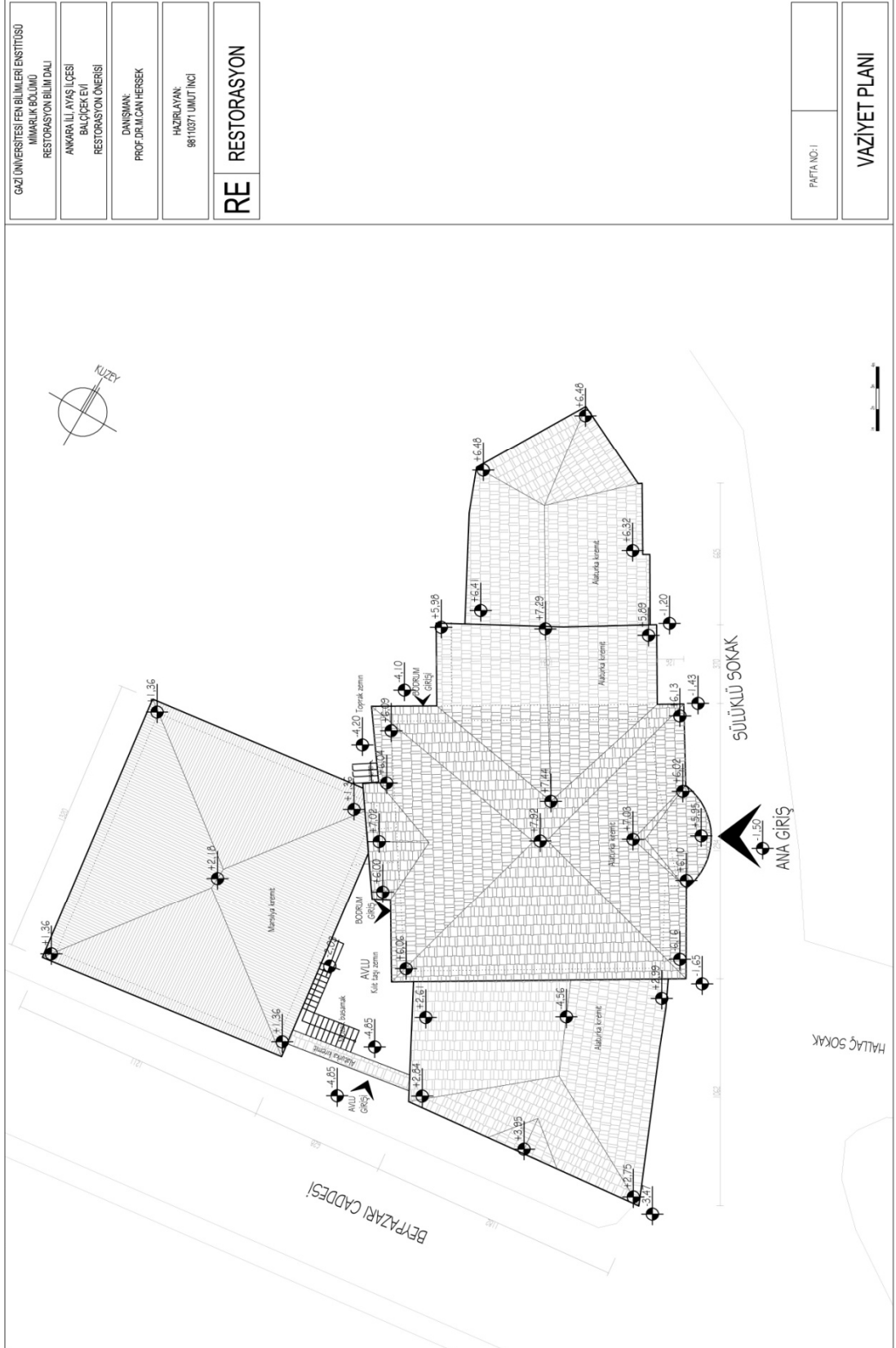
Ek-6 (Devam) Fiziksel müdahale analizi

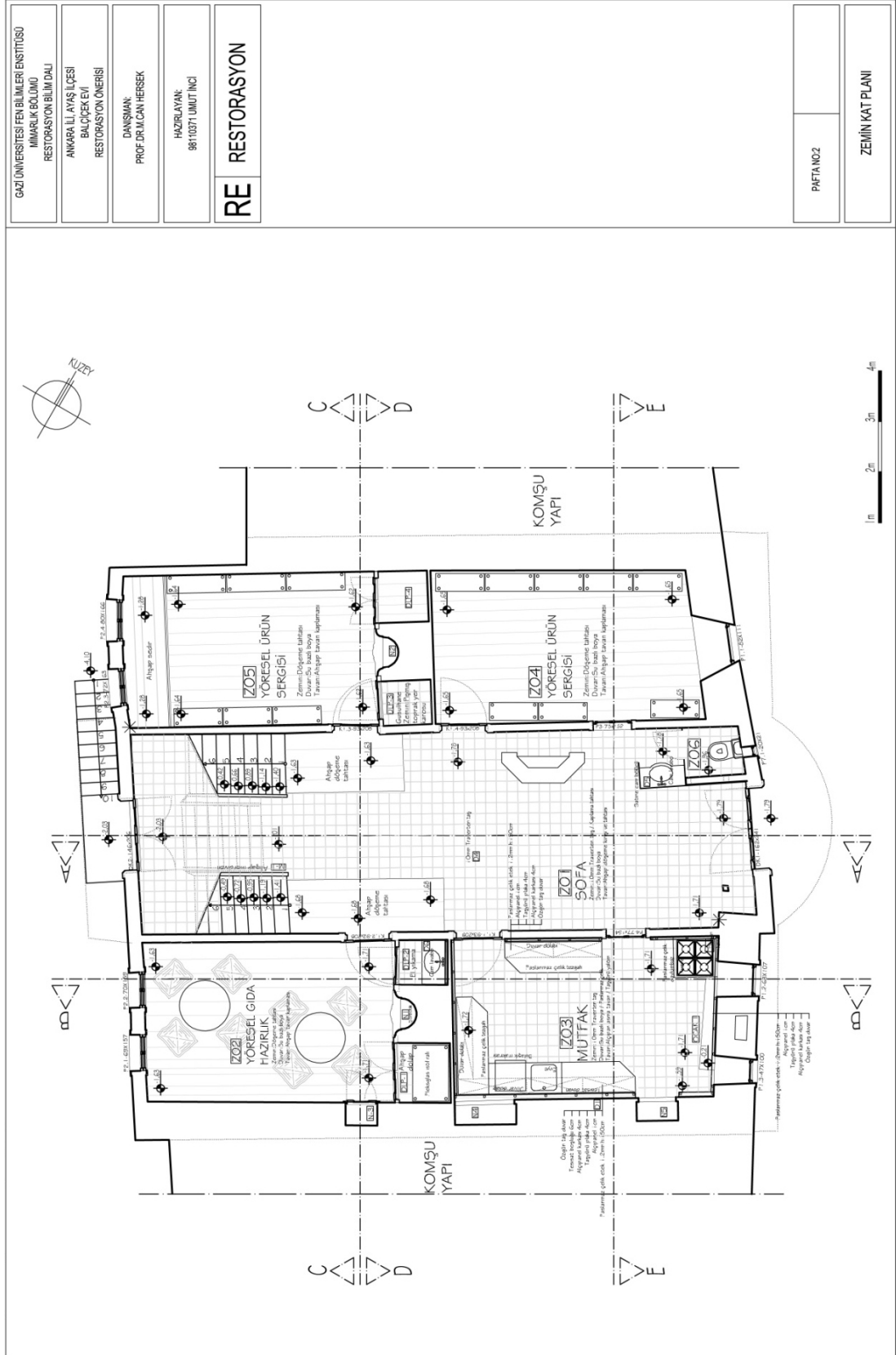
Ek-6 (Devam) Fiziksel müdahale analizi

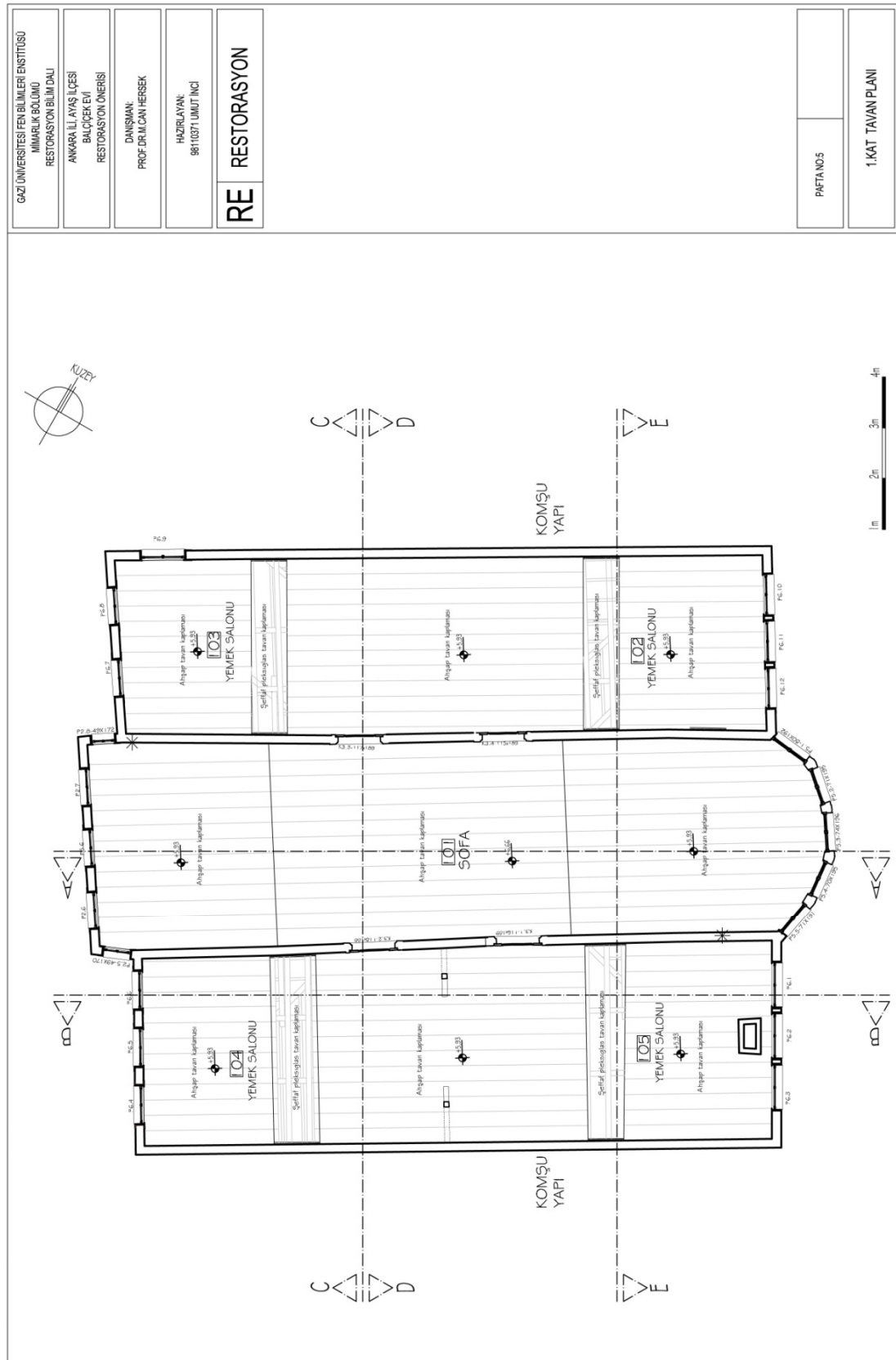
Ek-7 Restorasyon çizimleri

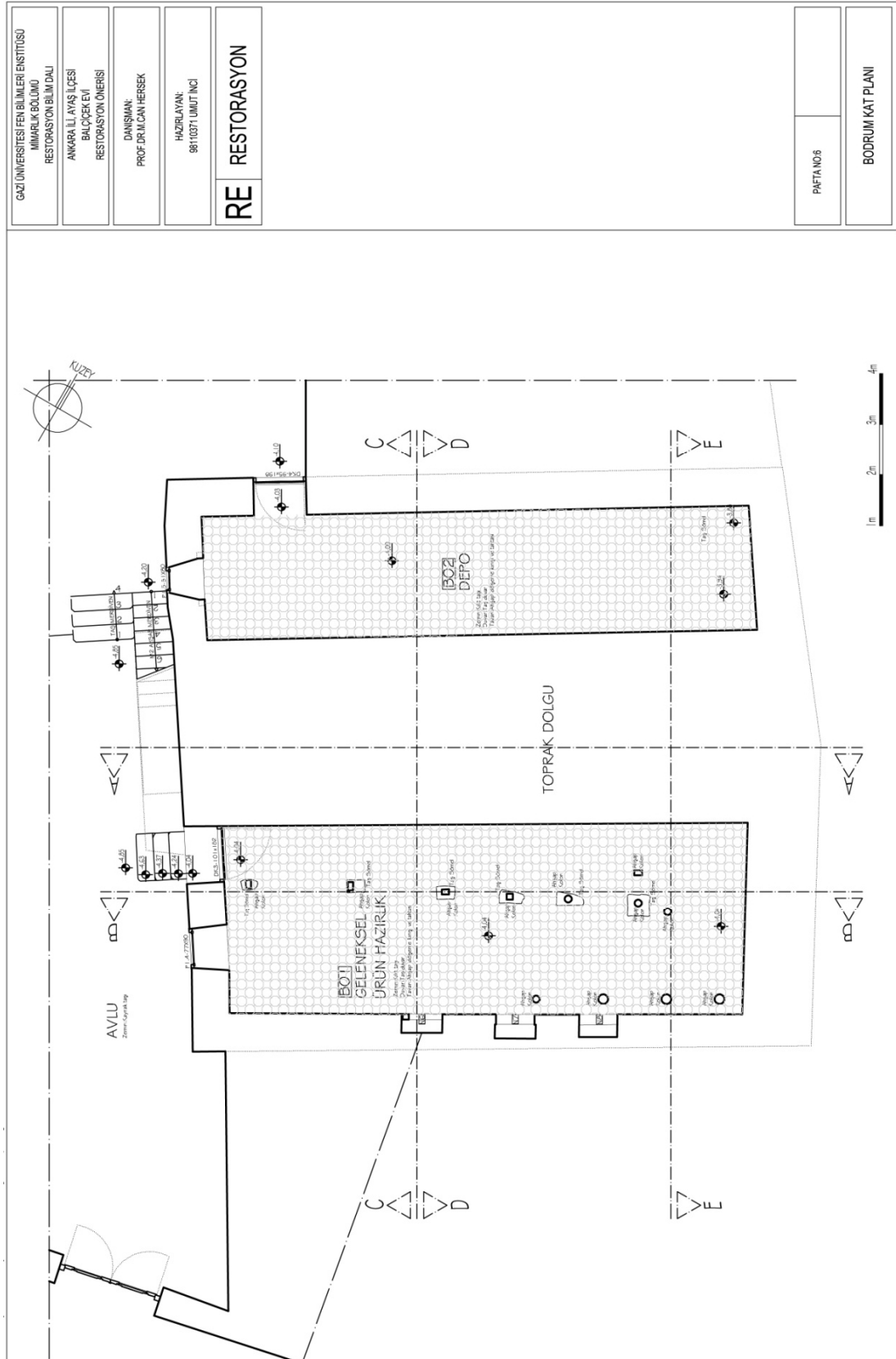
Ek-7 (Devam) Restorasyon çizimleri

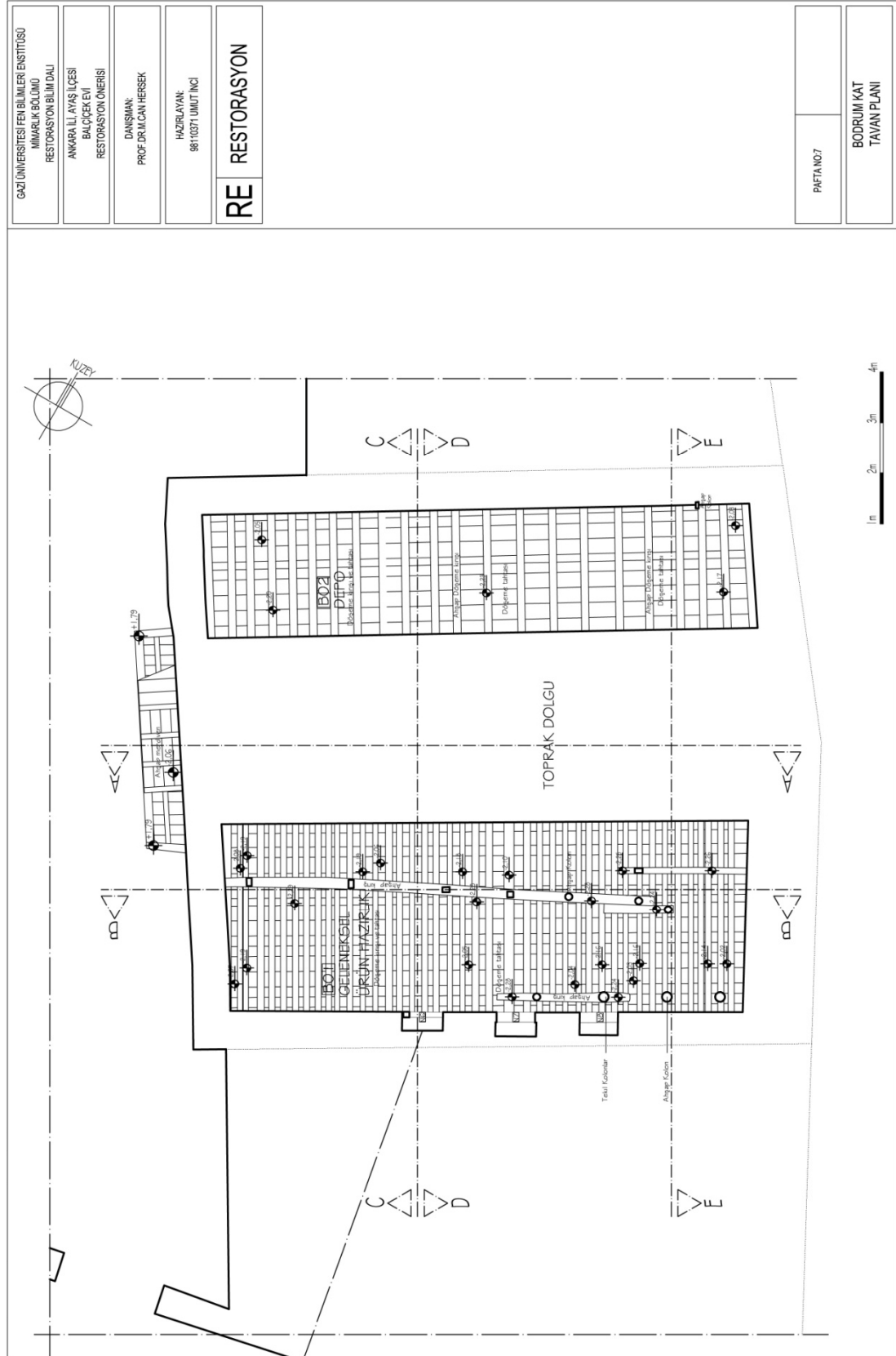
Ek-7 (Devam) Restorasyon çizimleri

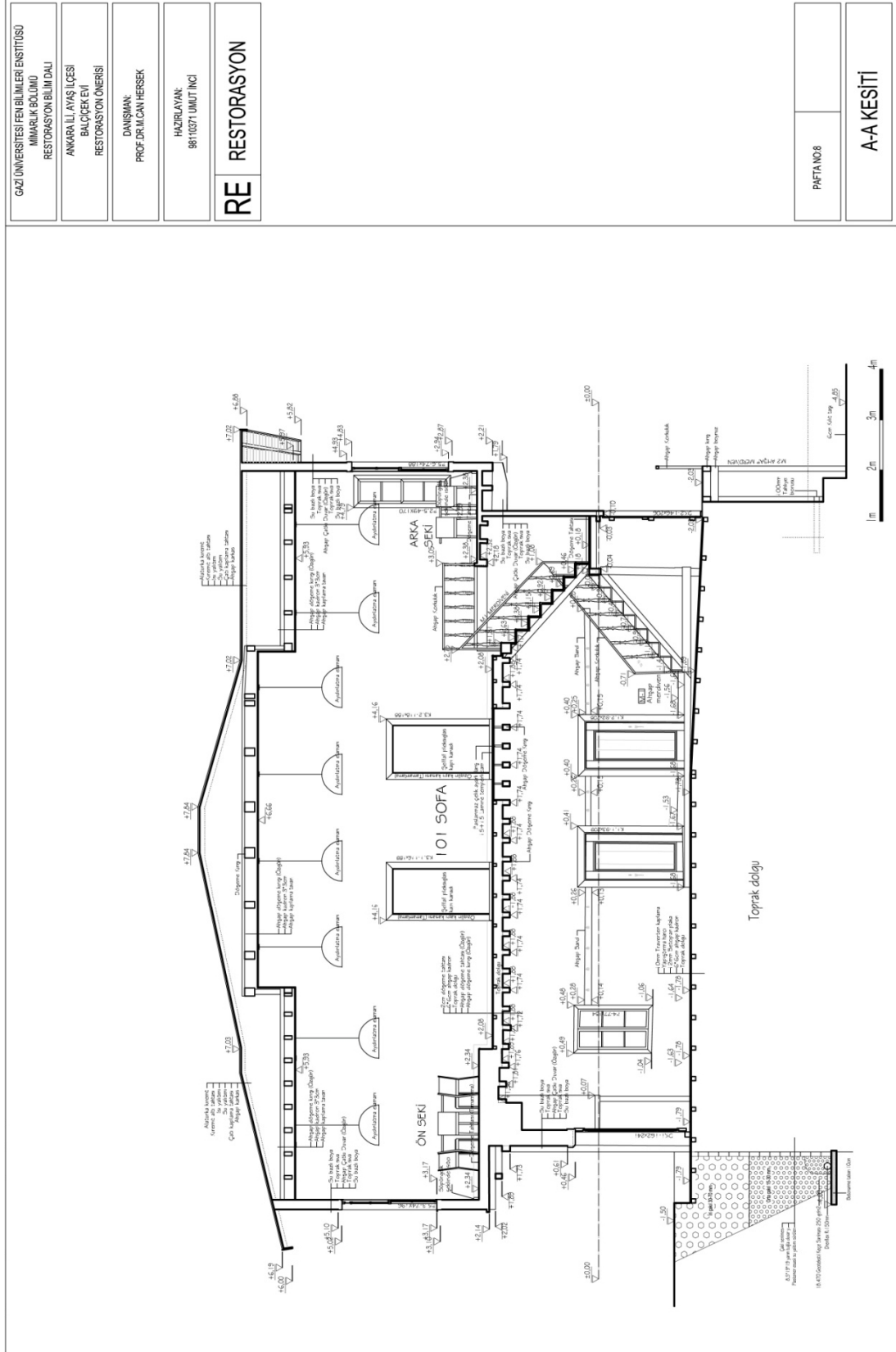
Ek-7 (Devam) Restorasyon çizimleri

Ek-7 (Devam) Restorasyon çizimleri

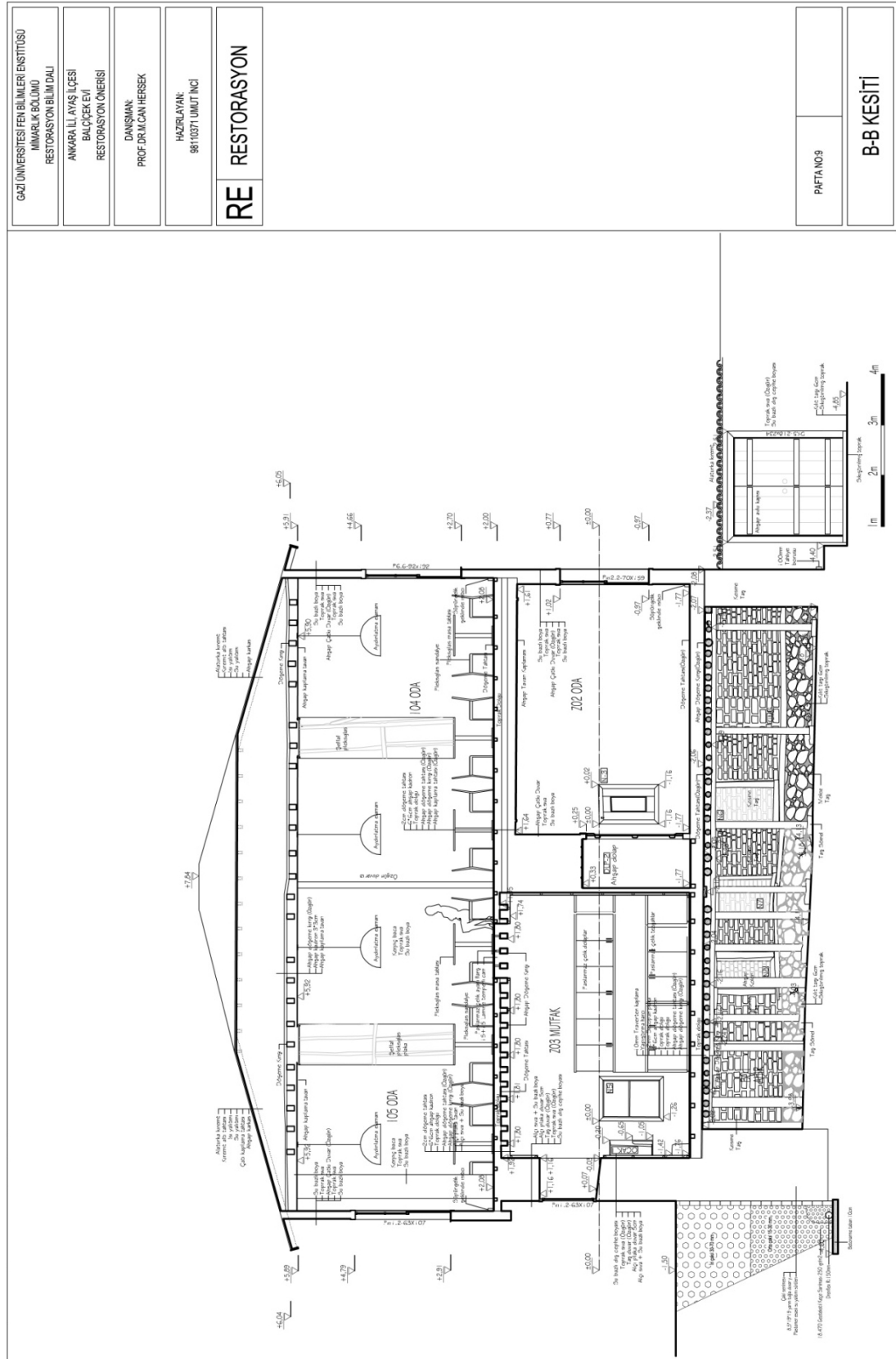
Ek-7 (Devam) Restorasyon çizimleri

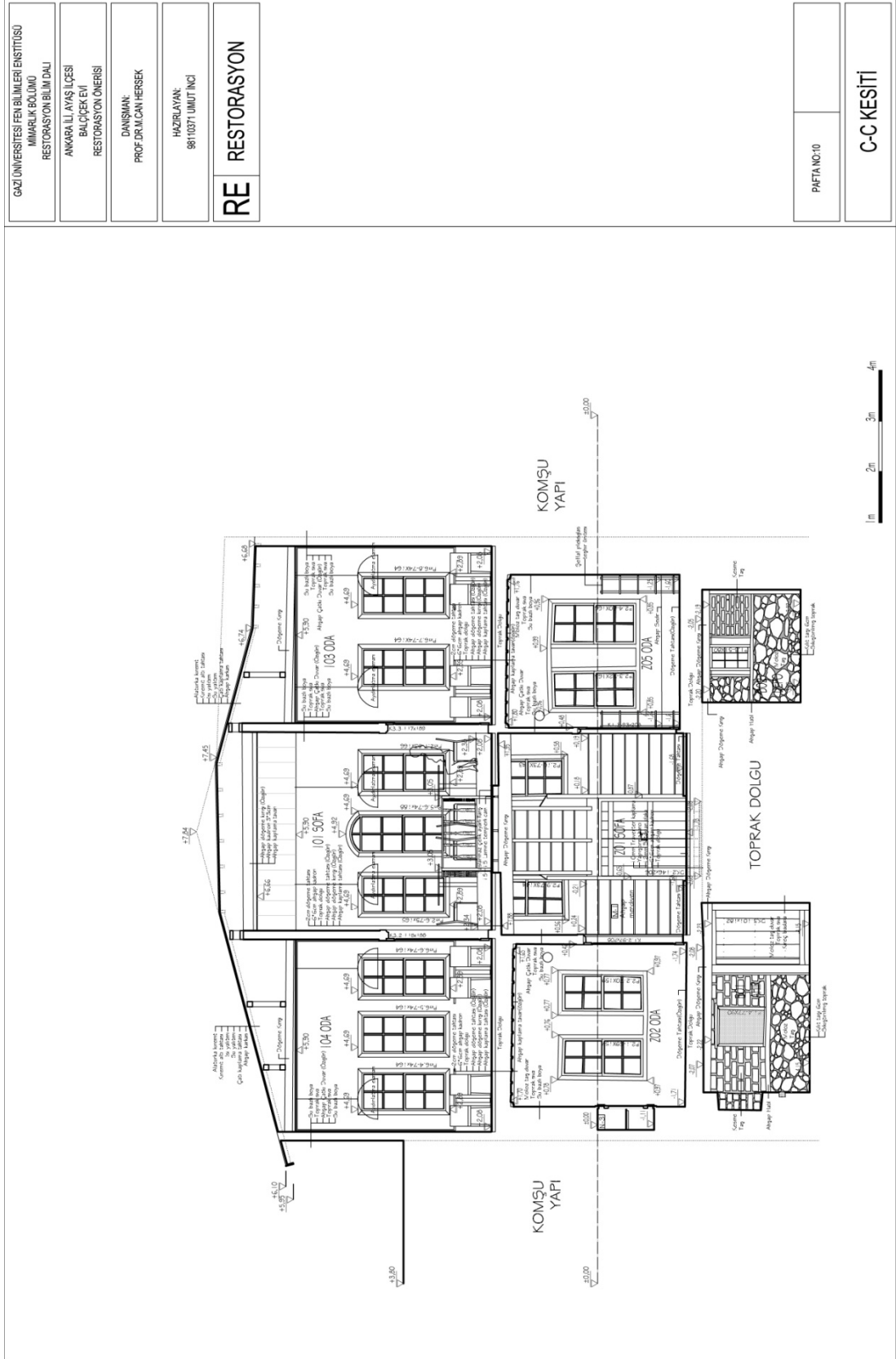
PAFTA NO:8

AA KESİTİ

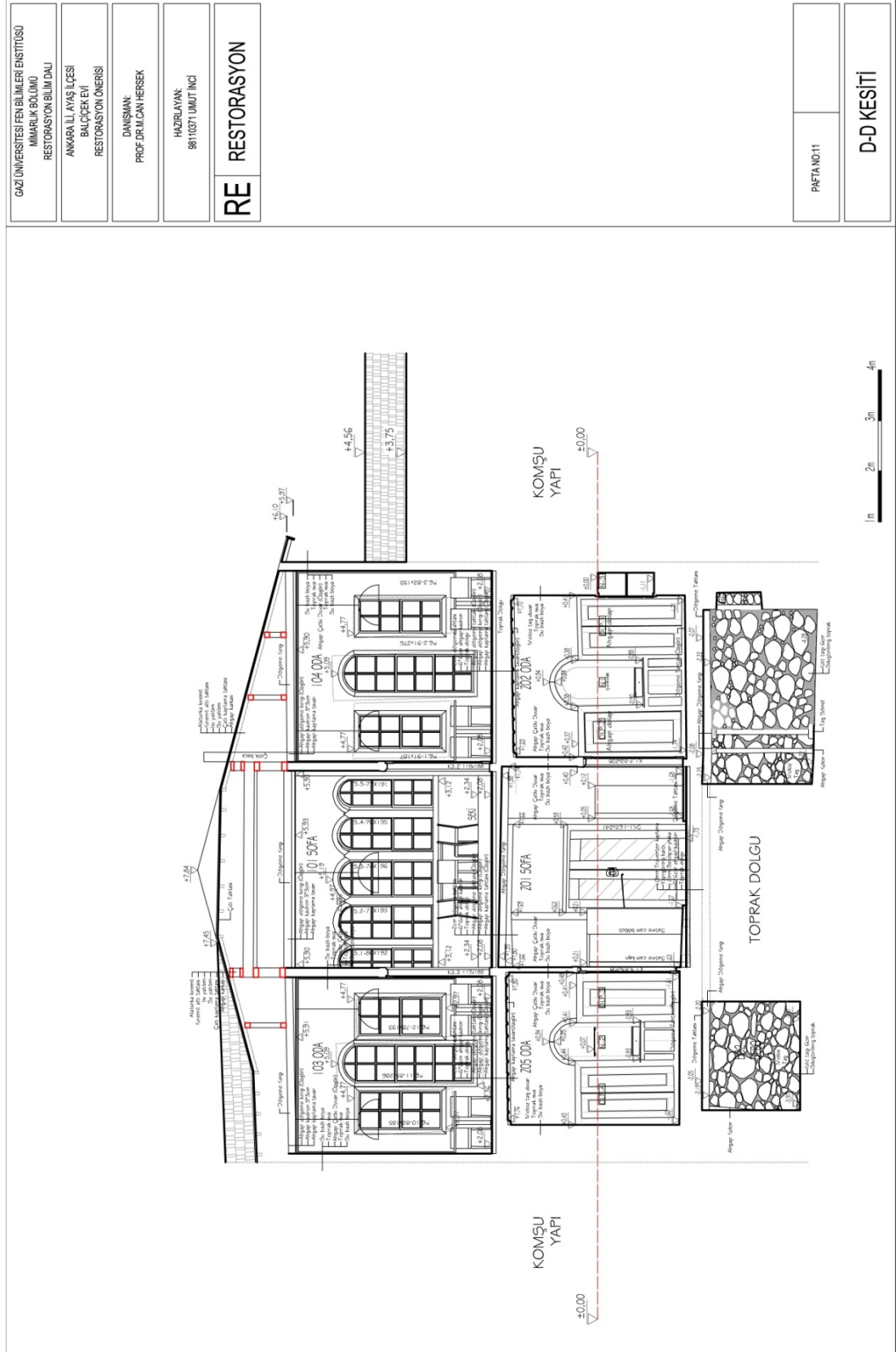
Ek-7 (Devam) Restorasyon çizimleri

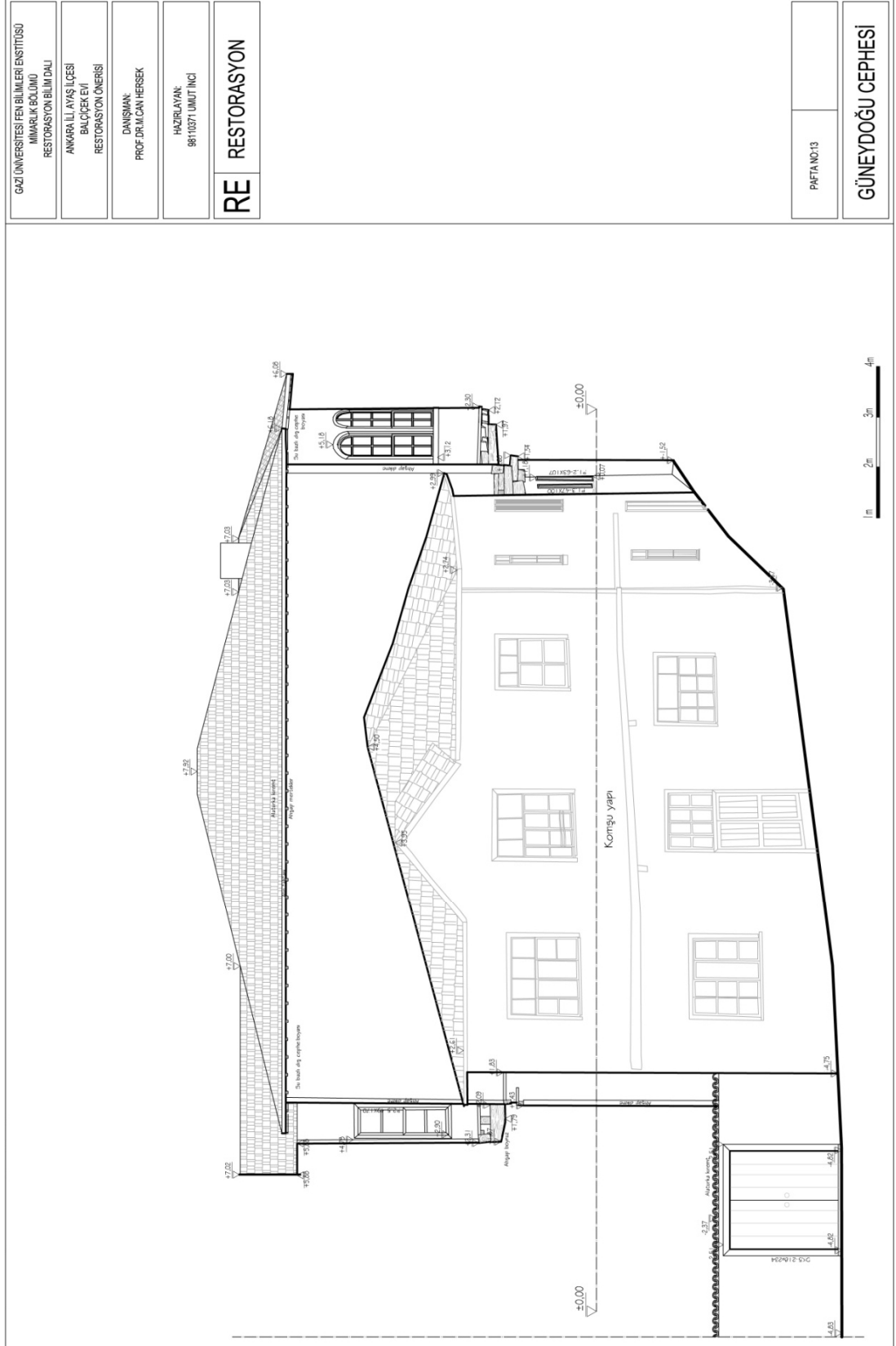
Ek-7 (Devam) Restorasyon çizimleri

Ek-7 (Devam) Restorasyon çizimleri

Ek-7 (Devam) Restorasyon çizimleri

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, adı : İNCİ, Umut
 Uyuğu : T.C.
 Doğum tarihi ve yeri : 01.01.1976
 Medeni hali : Evli
 Telefon : 0 (312) 437 59 40
 Faks : 0 (312) 437 59 70
 e-mail : umut-inci@hotmail.com

Eğitim

Derece

Eğitim Birimi

Mezuniyet tarihi

Lisans

Anadolu Üniversitesi/Mimarlık Bölümü

1998

Lise

Sincan Lisesi

1993

İş Deneyimi

Yıl

Yer

Görev

2002-2012

Tarma Mimarlık

Mimar

2000-2002

Ayrim İnşaat

Mimar

1998-2000

Günday Mimarlık

Mimar

Yabancı Dil

İngilizce

Hobiler

Müzik